

2023.

gada pārskati

- par ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā un
- par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) 2023. finanšu gadā

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1
Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā Europa (<http://europa.eu>).
Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024

NB! Tā kā šajā dokumentā dotie skaitļi ir noapaļoti, tie reizēm var nesakrist ar atsevišķu vienību saskaitīšanas summu.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. panta 1. un 4. punktu, saskaņā ar 258. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulā (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012, un saskaņā ar 43. pantu Padomes 2018. gada 26. novembra Regulā (ES) 2018/1877 par finanšu regulējumu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, un ar ko atceļ Regulu (ES) 2015/323, un saskaņā ar 92. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. jūlija Regulā (ES) Nr. 806/2014, ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010.

Eiropas Savienības Revīzijas palāta 2024. gada 4. un 11. jūlija sēdēs pieņēma

GADA PĀRSKATUS **par 2023. finanšu gadu**

Šie pārskati kopā ar iestāžu atbildēm uz Palātas apsvērumiem ir nosūtīti iestādēm, kuras apstiprina budžeta izpildi, kā arī pārējām iestādēm.

Revīzijas palātas locekļi šo pārskatu pieņemšanas laikā:

Tony Murphy (priekšsēdētājs), Nikolaos Milionis, Klaus-Heiner Lehne, Bettina Jakobsen, Jan Gregor, Mihails Kozlovs, Ildikó Gáll-Pelcz, Annemie Turtelboom, Viorel Ștefan, Ivana Maletić, François-Roger Cazala, Joëlle Elvinger, Helga Berger, Marek Opióła, Jorg Kristijan Petrovič, Stef Blok, George Marius Hyzler, Lefteris Christofrou, Laima Liucija Andrikienė, Keit Pentus-Rosimannus, Katarína Kaszasová, João Leão, Alejandro Blanco Fernández, Carlo Alberto Manfredi Selvaggi, Petri Sarvamaa, Hans Lindblad

Saturs

	Lpp.
Pārskats par ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā	5
Iestāžu atbildes uz Pārskatu par ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā	407
2023. finanšu gada pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda	501
Eiropas Komisijas atbildes uz 2023. finanšu gada pārskatu par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda	539

Pārskats par ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā

Saturs

	Lpp.
Vispārējs ievads	7
1. nodaļa	
Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija	10
2. nodaļa	
Budžeta un finanšu pārvaldība	54
3. nodaļa	
Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu	104
4. nodaļa	
Ieņēmumi	184
5. nodaļa	
Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma	212
6. nodaļa	
Kohēzija, noturība un vērtības	234
7. nodaļa	
Dabas resursi un vide	285
8. nodaļa	
Migrācija un robežu pārvaldība Drošība un aizsardzība	306
9. nodaļa	
Kaimiņattiecības un pasaule	324
10. nodaļa	
Eiropas publiskā pārvalde	345
11. nodaļa	
Atvесеļošanas un noturības mehānisms	358
Papildinājums	401
Iestāžu atbildes	407

Vispārējs ievads

0.1. Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir Eiropas Savienības (ES) iestāde, kas veic ES finanšu ārējo revīziju. Pildot šo uzdevumu, mūsu iestāde darbojas kā neatkarīga ES iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāve un sekmē ES finanšu labāku pārvaldību.

0.2. Saskaņā ar [Līgumu par Eiropas Savienības darbību](#) (LESD)¹ mūsu gada pārskats par ES budžeta izpildi aptver gan ieņēmumus, gan izdevumus. Gada pārskatā ir iekļauta mūsu *ticamības deklarācija* par to, vai ES pārskati ir ticami un vai ES budžets ir izlietots saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem. Šai deklarācijai pievieno īpašos izvērtējumus par galvenajām ES budžeta izdevumu jomām. Par Eiropas attīstības fondiem ir sagatavots atsevišķs gada pārskats.

0.3. ES vispārējo budžetu katru gadu pieņem Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments. Eiropas Savienības Padome 2020. gada maijā pieņēma *NextGenerationEU* (NGEU) – pagaidu instrumentu, kas tika izveidots, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas sociālekonomisko ietekmi, un ko finansē, emitējot obligācijas. NGEU nodrošina finansējumu Atveseļošanas un noturības mehānismam (ANM)², kas veido aptuveni 90 % no NGEU finansējuma, kā arī papildinājumus esošajām 2021.–2027. gada DFS programmām, kuri jāizlieto saskaņā ar nozaru noteikumiem. Par ANM izdevumu likumību un pareizību mēs sniedzam atsevišķu atzinumu.

0.4. *Budžeta izpildes apstiprināšanas procedūra* attiecas gan uz ES vispārējo budžetu, gan uz NGEU finansējumu. Izmantojot šo procedūru, Parlaments pēc Padomes ieteikuma pieņem lēmumu par to, vai Eiropas Komisija ir apmierinoši izpildījusi savus budžeta pienākumus. Mūsu gada pārskats kopā ar citiem mūsu darba rezultātiem nodrošina pamatu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrai. Publicēto gada pārskatu mēs nosūtām dalībvalstu parlamentiem un Eiropas Parlamentam un Padomei.

0.5. Gada pārskats ir strukturēts šādi:

- **1. nodaļā** ir sniegta ticamības deklarācija un kopsavilkums par rezultātiem, ko esam ieguvuši pārskatu ticamības un pārskatiem pakārtoto ieņēmumu un

¹ [LESD](#), 285.–287. pants.

² [Regula \(ES\) 2021/241](#), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu.

izdevumu darījumu likumības un pareizības revīzijā³. Ir arī aplūkota Komisijas informācija par pareizību un īsumā aprakstīta mūsu revīzijas pieeja;

- **2. nodaļā** izklāstīta mūsu analīze par ES budžeta un finanšu pārvaldību;
- **3. nodaļā** izklāstīti budžeta izpildes snieguma aspekti (t. i., *saimnieciskums, lietderība un efektivitāte*), galveno uzmanību pievēršot 2023. gadā pieņemtajos īpašajos ziņojumos sniegtās galvenās snieguma informācijas analīzei un kopsavilkumam, atbilstoši DFS 4. kategorijai īstenoto izdevumu programmu sniegunam, kā arī mūsu 2020. gada ziņojumā par ES budžeta sniegumu un 2020. gada īpašajos ziņojumos sniegto ieteikumu pēcpārbaudei;
- **4. nodaļā** ir izklāstīti rezultāti, ko guvām pārbaudēs par ES ieņēmumu darījumu pareizību un pārbaudēs par ieņēmumu pārvaldībai piemēroto iekšējās kontroles sistēmu elementiem. Aprakstām arī Komisijas gada darbības pārskatu izskatīšanas rezultātus;
- **5.–10. nodaļā** atbilstoši 2021.–2027. gada *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* kategorijām aprakstīti rezultāti, kurus ieguvām, pārbaudot darījumu pareizību un izskatot Komisijas *gada darbības pārskatus*, Komisijas iekšējās kontroles sistēmu elementus un citus pārvaldības pasākumus;
- **11. nodaļā** ir izklāstīts mūsu novērtējums par ANM maksājumu nosacījumu ievērošanu. Aprakstām arī Komisijas *gada darbības pārskatu* izskatīšanas rezultātus, kā arī mūsu veiktās pārbaudes attiecībā uz atlasītām pārraudzības un kontroles sistēmām un mūsu revīzijas pieeju attiecībā uz ANM;
- **1. papildinājumā** ziņojam par jebkādām iespējamām saistībām, kas izriet no Komisijas un Padomes uzdevumu īstenošanas saskaņā ar Vienotā noregulējuma mehānisma regulu.

0.6. Mūsu mērķis ir izklāstīt konstatējumus skaidri un kodolīgi. Mēs ne vienmēr varam izvairīties no tādu specifisku terminu izmantošanas, kurus lieto saistībā ar ES, tās politikas jomām un budžetu, kā arī grāmatvedību un revīziju. Savā tīmekļa vietnē esam publicējuši [glosāriju](#), kurā šie specifiskie termini ir paskaidroti. Kad glosārijā definētie termini katrā nodaļā ir minēti pirmoreiz, tie attēloti *slīprakstā*.

³ Turpmāk šajā gada pārskatā termins “pareizība” tiek lietots tādā pašā nozīmē kā “likumība un pareizība”.

0.7. Šajā pārskatā ir iekļautas Komisijas (un, attiecīgos gadījumos, citu ES iestāžu un struktūru) atbildes uz mūsu konstatējumiem.

1. nodaļa

Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija

Saturs

	Punkts
ERP Ticamības deklarācija Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums	I.–XLI.
Ievads	1.1.–1.4.
Revīzijas konstatējumi par 2023. finanšu gadu	1.5.–1.35.
Pārskatu ticamība	1.5.–1.8.
Pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas	1.5.–1.7.
Galvenie revīzijas jautājumi saistībā ar 2023. gada finanšu pārskatiem	1.8.
Darījumu pareizība	1.9.–1.28.
Mūsu atzinums aptver budžeta ieņēmumu un izdevumu darījumus	1.10.–1.13.
Kļūdas joprojām tiek pieļautas dažāda veida izdevumos	1.14.–1.15.
Kļūdu risks atlīdzinājuma maksājumos ir augstāks nekā uz maksājumtiesībām balstītos maksājumos	1.16.–1.17.
Augsta riska izdevumi veido lielu daļu mūsu revīzijas datu kopas, un tajos ir būtisks kļūdu līmenis	1.18.–1.23.
Attiecināmības kļūdas joprojām veido lielāko daļu no augsta riska izdevumiem aplēstā kļūdu līmeņa	1.24.–1.27.
Kļūdu līmenis zema riska izdevumos ir zem būtiskuma sliekšņa	1.28.
Komisijas informācija par pareizību	1.29.–1.35.
Komisijas aplēstais kļūdu līmenis ir krietni zem mūsu ticamības intervāla diapazona	1.31.–1.33.
Iespējams, ka Komisijas riska novērtējumā riska līmenis ir novērtēts par zemu	1.34.–1.35.
Par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ziņojam EPPO un OLAF	1.36.–1.43.
Secinājumi	1.44.–1.48.
Revīzijas rezultāti	1.45.–1.48.
Pielikumi	
1.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika	

ERP Ticamības deklarācija Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums

Atzinums

I. Mēs revidējām

- a) Eiropas Savienības konsolidētos pārskatus, ko veido konsolidētie finanšu pārskati¹ un budžeta izpildes ziņojumi² par 2023. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, kurus Komisija apstiprinājusi 2024. gada 25. jūnijā;
- b) pakārtoto *darījumu* likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

II. Mēs uzskatām, ka Eiropas Savienības (ES) konsolidētie pārskati par 2023. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo ES finanšu stāvokli 2023. gada 31. decembrī, tās darbību *rezultātus*, naudas plūsmas un neto aktīvu izmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā, kā to nosaka Finanšu regula un grāmatvedības noteikumi, kas pamatojas uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par ieņēmumu likumību un pareizību

III. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Izdevumi

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 966/2012 atcelšanu (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.), 243. pants.

² Turpat, 244. pants.

IV. Mēs arī šogad sniedzam divus atsevišķus atzinumus par izdevumu likumību un pareizību 2023. gadā. Tas tāpēc, ka *Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)* ir pagaidu instruments, ko īsteno un finansē būtiski atšķirīgi no tiem budžeta izdevumiem, kuri atbilst daudzgadu finanšu shēmai (DFS).

Negatīvs atzinums par budžeta izdevumu likumību un pareizību

V. Ņemot vērā to jautājumu nopietnību, kas aprakstīti punktā, kurā pamatots negatīvs atzinums par budžeta izdevumu likumību un pareizību, mēs uzskatām, ka budžeta izdevumos, kas pieņemti pārskatos par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks kļūdu līmenis.

Atzinums ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību

VI. Mēs uzskatām, ka, izņemot to jautājumu ietekmi, kas aprakstīti punktā, kurā sniegts pamatojums atzinumam ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību, ANM izdevumi, kas pieņemti pārskatos par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu, visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Atzinuma pamatojums

VII. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (IFAC) starptautiskajiem revīzijas standartiem (ISA) un ētikas kodeksiem un INTOSAI starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem (ISSAI). Mūsu pienākumi saskaņā ar šiem standartiem un kodeksiem ir plašāk aprakstīti šā ziņojuma iedaļā, kas attiecas uz revidenta pienākumiem, kurā sniedzam arī papildu informāciju par pamatojumu, uz kura bāzes esam sagatavojuši atzinumu par ieņēmumiem (sk. [XXXVI.](#) punktu) un ANM izdevumiem (sk. [XXXVIII.](#) punktu). Mēs esam ievērojuši neatkarības prasības un ētikas pienākumus saskaņā ar Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu, ko izstrādājusi Starptautiskās Ētikas standartu padome grāmatvežiem. Uzskatām, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinumu pamatošanai.

Pamats negatīvam atzinumam par budžeta izdevumu likumību un pareizību

VIII. Mūsu aplēstais kopējais kļūdu līmenis budžeta izdevumos, kas pieņemti pārskatos par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir 5,6 %. Ievērojamā šo izdevumu daļā ir būtisks kļūdu līmenis. Tas galvenokārt sakāms par izdevumiem, kuriem piemēro sarežģītus noteikumus un kuri pārsvarā ir atlīdzinājuma izdevumi; tajos aplēstais kļūdu līmenis ir 7,9 %. Atlīdzinājuma izdevumi 2023. gadā bija 103,8 miljardi EUR, un tie veido 64,4 % no mūsu revīzijas datu kopas³. Tātad mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir gan būtiska, gan plaši izplatīta pieņemtajos gada izdevumos.

³ Mēs sniedzam vairāk informācijas mūsu 2023. gada pārskata [1.18.–1.23.](#) punktā.

Pamats atzinumam ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību

IX. Mēs konstatējam šādus kvalitatīvus un kvantitatīvus elementus:

- o konceptuālas pasākumu nepilnības un gadījumus, kad bija pārāk vispārīgi definēti atskaites punkti un mērķrādītāji, kā rezultātā novērtējums par pasākumu apmierinošu izpildi varēja būt neobjektīvs;
- o pastāvīgas nepilnības dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās;
- o problēmas ar dalībvalstu pārvaldības deklarācijās iekļautās informācijas ticamību;
- o par septiņiem no 23 ANM maksājumiem dalībvalstīm (un ar tiem saistītiem priekšfinansējuma dzēšanas darījumiem) formulējam konstatējumus, kuru ietekmi var izteikt skaitļos. Sešos no šiem maksājumiem bija būtisks kļūdu līmenis.

X. Pamatojoties uz šiem minētajiem elementiem, mēs uzskatām, ka mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir būtiska, bet ne plaši izplatīta pieņemtajos gada ANM izdevumos.

Galvenie revīzijas jautājumi

Mēs novērtējam saistības pensijām un citiem darbinieku pabalstiem

XI. ES bilanci ir iegrāmatotas saistības pensijām un citiem darbinieku pabalstiem, kas 2023. gada beigās bija 90,8 miljardi EUR (2022. gadā – 80,6 miljardi EUR).

XII. Lielākā daļa saistību pensijām un citiem darbinieku pabalstiem attiecas uz Eiropas Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku pensiju shēmu un veido 82,7 miljardus EUR (2022. gadā – 73,1 miljards EUR). Pārskatos reģistrētās šā veida saistības ir pašreizējās vērtības aplēse paredzamajiem nākotnes maksājumiem, kas ES būs jāveic, lai pildītu pensiju maksāšanas pienākumus.

XIII. No pensiju shēmas maksātos pabalstus sedz no ES budžeta. Tā kā ES nav izveidots speciāls pensiju fonds, ko kura segt nākotnes pensiju saistību izmaksas, dalībvalstis kopīgi garantē pabalstu izmaksāšanu, un ierēdņi sedz trešo daļu no shēmas finansēšanas izmaksām. Eurostat katru gadu Komisijas grāmatveža uzdevumā aprēķina šīs saistības, izmantojot tādus parametrus kā ES ierēdņu vecuma profils un paredzamais mūža ilgums un pieņēmumus par nākotnes ekonomisko stāvokli. Šos parametrus un pieņēmumus novērtē arī Komisijas aktuāri.

XIV. Pensiju saistību pieaugums 2023. gadā ir saistīts galvenokārt ar to, ka samazinājās diskonta likme un tika atjaunināta ES ierēdņu dzīves ilguma aktuārā tabula. Diskonta likmi ietekmēja lielākoties procenta likmju izmaiņas un paredzamā nākotnes inflācija⁴.

XV. Otra lielākā daļa no saistībām, kas paredzētas pensijām un citiem darbinieku pabalstiem, ir aplēstās ES saistības kopīgajai veselības apdrošināšanas shēmai; šīs saistības 2023. gada beigās bija 6,3 miljardi EUR (2022. gadā – 5,7 miljardi EUR). Šīs saistības attiecas uz izmaksām par ES darbinieku veselības aprūpi, kuras ir jāsedz periodā pēc tam, kad darbinieks ir pensionējies (atskaitot darbinieku iemaksas).

XVI. Revīzijas laikā mēs novērtējam aktuāra pieņēmumus par šīm shēmām un no tiem izrietošo novērtējumu. Savu novērtējumu balstām uz neatkarīgu ārējo aktuāro ekspertu darbu. Mēs pārbaudām šo saistību aprēķina pamatā esošos datus, aktuāros parametrus, kā arī pašu aprēķinu. Pārbaudām arī šo saistību izklāstu konsolidētajā bilancē un konsolidēto finanšu pārskatu skaidrojumos.

XVII. Mēs secinām, ka aplēse par pensiju un citu darbinieku pabalstu kopējām saistībām ir patiesi atspoguļota konsolidētajos gada pārskatos.

Mēs novērtējam būtiskākās pārskatos atspoguļotās gada noslēguma aplēses

XVIII. 2023. gada beigās bija aplēsts, ka radušies attiecināmie izdevumi, kuri jāatlīdzina atbalsta saņēmējiem, bet par kuriem vēl nav iesniegti pieprasījumi, bija 155,2 miljardi EUR (2022. gadā – 148,7 miljardi EUR). Šīs summas tika reģistrētas kā uzkrātie izdevumi⁵.

XIX. Šīs aplēses pieaugums visās programmās galvenokārt skaidrojams ar to, ka iepriekšējais plānošanas periods tuvojas noslēgumam un ka 2021.–2027. DFS līdzekļu apguve ir bijusi lēnāka, nekā paredzēts. Tāpēc iesniegto pieprasījumu vērtība bija mazāka, nekā paredzēts, un lielāku daļu vērtības gada beigās bija jāaplēš. Ar ANM saistītie iegrāmatotie uzkrājumi, kurus nosaka, pamatojoties uz nākotnes maksājumu prognozēm, samazinājās līdz 7,4 miljardiem EUR (2022. gadā – 22,6 miljardi EUR).

⁴ ES 2023. gada pārskati, 2.9. skaidrojums.

⁵ Tie ietver uzkrātos izdevumus bilances saistību pusē 76,2 miljardu EUR apmērā un bilances aktīvu pusē 79,0 miljardu EUR apmērā, kas samazina priekšfinansējuma apjomu.

XX. Nolūkā novērtēt šīs gada noslēguma aplēses mēs pārbaudījām sistēmu, ko Komisija bija izveidojusi aprēķinu izdarīšanai periodu nodalīšanas brīžos, lai pārlicinātos par šīs sistēmas pareizību un pilnīgumu ģenerāldirektorātos, kuru pārziņā bija radusies lielākā daļa izdevumu. Revidējot izlasi, kurā bijām iekļāvuši rēķinus un priekšfinansējuma maksājumus, mēs pārbaudījām attiecīgos aprēķinus periodu nodalīšanas brīžos, lai novērtētu risku, ka uzkrājumi ir norādīti nepareizi.

XXI. Mēs secinām, ka konsolidētajos gada pārskatos norādītā aplēse par kopējo summu, ko veido uzkrātie izdevumi un citi dalībvalstīm izmaksāti avansi, ir atspoguļota patiesi.

Mēs izskatījām aktīvu, kas radies AK izstāšanās procesā

XXII. Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste (AK) vairs nav ES dalībvalsts. Saskaņā ar Izstāšanās līgumu AK ir apņēmusies pildīt visas finansiālās saistības, kas bija paredzētas iepriekšējā DFS, kad AK vēl bija ES dalībvalsts.

XXIII. Pēc pārejas perioda beigām 2020. gada 31. decembrī turpmāki abpusējie pienākumi, kas jāpilda gan ES, gan AK, rada noteiktus pasīvus un debitoru saistības Eiropas Savienībai. Tas ir jāatspoguļo ES gada pārskatos. Komisija aplēsa un ES pārskatos bija reģistrēts, ka bilances datumā no AK pienācās neto summa 15,5 miljardu EUR apmērā (2022. gadā – 23,9 miljardi EUR), un tiek lēsts, ka 2,4 miljardi EUR no šīs summas tiks izmaksāts 12 mēnešos pēc pārskata datuma.

XXIV. Veicot ierastās revīzijas procedūras, mēs apspriedām ar Komisiju atzītā aktīva un veikto maksājumu laika grafiku, precizitāti un pilnīgumu. Mēs atkārtoti aprēķinājām attiecīgās summas, salīdzinājām tās ar atbilstošajiem ierakstiem un pārbaudījām visu izmantoto pieņēmumu piemērotību.

XXV. Mēs secinām, ka saistībā ar AK izstāšanās procesu atzītā kopējā aktīva aplēse konsolidētajos gada pārskatos ir atspoguļota patiesi.

Mēs novērtējām, kā pārskatus ietekmē Krievijas agresijas karš pret Ukrainu

XXVI. 2022. gada 24. februārī Krievija iebruka Ukrainā. Tā kā ES sniedz palīdzību Ukrainai aizdevumu un dotāciju veidā, mēs novērtējām, kā Komisija aprēķina ar šo notikumu saistīto ES finanšu riska ekspozīciju un šā aprēķina pamatu, lai nodrošinātu, ka faktiskās un iespējamās sekas ir pienācīgi atspoguļotas ES pārskatos. Mēs salīdzinājām Komisijas aprēķinus ar mūsu pašu aprēķiniem, kā arī ar pieejamajiem datiem šajā jautājumā.

XXVII. Secinām, ka Krievijas agresijas kara pret Ukrainu atspoguļošana konsolidētajos gada pārskatos ir uzskatāma par patiesu.

Mēs novērtējam *NGEU* ietekmi uz pārskatiem

XXVIII. ES ievieša *NextGenerationEU (NGEU)*, lai mobilizētu apjomīgus līdzekļus pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes mazināšanai. *NGEU* finansēšanai Eiropas Komisija aizņemas līdzekļus kapitāla tirgos. Šos līdzekļus dara pieejamus dalībvalstīm kā neatmaksājamas dotācijas vai aizdevumus līdz piešķiruma apjomam, par kuru iepriekš panākta vienošanās. Šīs darbības ievērojami ietekmē finanšu pārskatus. Galvenā *NGEU* daļa ir ANM.

XXIX. Veicot ierastās revīzijas procedūras, mēs revidējam aktīvus, saistības, ieņēmumus un izdevumus, arī saistībā ar *NGEU*. Mēs secinām, ka šie elementi ir patiesi atspoguļoti konsolidētajos gada pārskatos.

Citi jautājumi

XXX. Komisija atbild par “pārējās informācijas” sniegšanu. Ar pārējo informāciju saprot pārskatu sadaļu “Gada būtiskākās norises finanšu jomā”, bet ne konsolidētos pārskatus vai mūsu ziņojumu par tiem. Mūsu atzinums par konsolidētajiem pārskatiem neattiecas uz šo pārējo informāciju, un par to mēs nesniedzam nekāda veida secinājumu par pārlicību. Konsolidēto pārskatu revīzijā mūsu pienākums ir iepazīties ar pārējo informāciju un apsvērt, vai tā būtiskos aspektos saskan vai nesaskan ar konsolidētajiem pārskatiem vai mūsu revīzijā iegūto informāciju vai jebkādā citā veidā varētu saturēt būtiski nepareizas ziņas. Ja secinām, ka pārējā informācija satur būtiski nepareizas ziņas, mūsu pienākums ir par to attiecīgi ziņot. Šajā aspektā mums nav nekas ziņojams.

Vadības pienākumi

XXXI. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un Finanšu regulu Komisijas pienākums ir sagatavot un iesniegt ES konsolidētos pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles mehānismu izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai *krāpšanas* vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadības pienākumos ir nodrošināt, lai finanšu pārskatos atspoguļotās darbības, finanšu darījumi un informācija atbilstu to regulējumam (tiesību aktiem, noteikumiem, principiēm un standartiem). Komisijai ir galīgā atbildība par ES pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību (LESD 317. pants).

XXXII. Sagatavojot konsolidētos pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt ES spēju turpināt darbību, izklāstīt visus svarīgos jautājumus un izmantot darbības turpināšanas pieņemumu grāmatvedībā, ja vien vadība neplāno likvidēt uzņēmumu vai pārtraukt darbību, vai tai nav citas reālas alternatīvas uzņēmuma slēgšanai vai darbības pārtraukšanai.

XXXIII. Komisija ir atbildīga par ES finanšu pārskatu sagatavošanas procesa pārraudzību.

XXXIV. Saskaņā ar Finanšu regulu (XIII sadaļa) Komisijas grāmatvedis nosūta revīzijai ES konsolidētos pārskatus vispirms līdz pārskata gadam sekojošā gada 31. martam kā provizoriskos pārskatus, tad līdz 31. jūlijam kā galīgos pārskatus. Jau provizoriskajos pārskatos ir jāsniedz skaidrs un patiens priekšstats par ES finanšu stāvokli. Tādējādi nepieciešams, lai visos provizorisko pārskatu postežos būtu izklāstīti galīgie aprēķini, kas ļautu mums pildīt savus pienākumus saskaņā ar Finanšu regulas XIII sadaļu un noteiktajos termiņos. Atšķirībai starp provizoriskajiem un galīgajiem pārskatiem parasti vajadzētu rasties tikai mūsu apsvērumu rezultātā.

Revidenta pienākumi konsolidēto pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

XXXV. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka ES konsolidētajos pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei deklarāciju par pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklāti visi iespējamie būtiski nepareizu ziņu vai būtisku neatbilstību gadījumi. Tie var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ un tos uzskata par būtiskiem tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tie varētu ietekmēt saimnieciskus lēmumus, kuri pieņemti, pamatojoties uz šiem konsolidētajiem pārskatiem.

XXXVI. Ieņēmumu jomā mūsu veiktās pašu resursu pārbaudes (tie ir pašu resursi, kas pamatojas uz nacionālo kopienākumu, pievienotās vērtības nodokli un neregulāro izlietojamo plastmasas iepakojuma daudzumu) sākas ar to, ka pārbaudām statistiku un datus, uz kā pamata šie resursi ir aprēķināti, un pēc tam mēs novērtējam Komisijas sistēmas, ko izmanto šo datu apstrādei, līdz ir saņemtas dalībvalstu iemaksas un tās ir iegrāmatotas konsolidētajos pārskatos. Tradicionālo pašu resursu revīzijā mēs pārbaudām muitas iestāžu pārskatus un analizējam muitas nodokļu plūsmu, līdz Komisija šīs summas ir saņēmusi un atspoguļojusi pārskatos. Pastāv risks, ka importētāji muitas nodokļus valsts muitas iestādēm vai nu nedeklarē, vai deklarē nepareizi. Tādējādi faktiski iekasētie ievedmuitas nodokļi būs mazāki par summu, kas teorētiski būtu jāiekasē. Šo atšķirību dēvē par "muitas nodokļu iztrūkumu". Nesamaksātās summas, kas nav iekļautas dalībvalstu

tradicionālo pašu resursu uzskaites sistēmās, neietilpst mūsu revīzijas atzinuma par ieņēmumiem tvērumā.

XXXVII. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un pieņemti. Šajā pārbaudē skatām visu veidu maksājumus brīdī, kad tie tiek veikti, izņemot avansus. Mēs pārbaudām avansa maksājumus tad, kad līdzekļu saņēmējs ir sniedzis pierādījumu par to atbilstīgu izmantošanu un iestāde vai struktūra ir pieņēmusi šo pierādījumu, avansa maksājumu dzēšot, kas var nenotikt līdz nākamajam gadam.

XXXVIII. Attiecībā uz ANM izdevumiem (atšķirībā no pārējiem budžeta izdevumiem) galvenais maksājumu veikšanas nosacījums ir apmierinoša iepriekš noteikto atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde. Papildu prasības ir tādas, ka atbilstoši mērķrādītājiem un atskaites punktiem apmierinoši sasniegtos rezultātus nedrīkst atcelt un ka nedrīkst pārkāpt dubulta finansējuma novēršanas principu. Regulā izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz arī atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu. Tāpēc mūsu revīzijā galveno uzmanību pievēršam tam, vai ir izpildīti maksājumu un attiecināmības nosacījumi. Tā kā galasaņēmēju izdevumu atbilstība ES un valsts noteikumiem nav ANM maksājumu nosacījums, mūsu revīzijas atzinums neaptver galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizību. ANM regulā nav paredzēti papildu kritēriji par to, kā interpretēt vārdu “apmierinoši”, un tādējādi Komisijai ir piešķirta plaša rīcības brīvība, kad tā novērtē, vai atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde ir bijusi apmierinoša vai ne. Lai novērtētu kvalitatīvos sasniegumus, ir jāpieņem vairāki spriedumi, kas ved pie iespējams, atšķirīgas interpretācijas. Šis risks ir īpaši izteikts tad, ja atskaites punkti un mērķrādītāji ir izstrādāti nekonkrēti.

XXXIX. Visas revīzijas gaitā mēs liekam lietā profesionālo spriedumu un saglabājam profesionāli skeptisku attieksmi. Mēs veicam arī šādas darbības:

- a) apzinām un novērtējam riskus, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ ES konsolidētajos pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts ES tiesiskais regulējums. Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti;
- b) iepazīstamies ar iekšējo kontroli, kas attiecas uz revīziju, lai izstrādātu atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti;

- c) novērtējam izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību un ar to saistīto vadības sniegto informāciju;
- d) izdarām secinājumus par to, vai vadība ir pienācīgi izmantojusi darbības turpināšanas pieņemumu grāmatvedībā un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, spriežam, vai attiecībā uz notikumiem vai nosacījumiem pastāv būtiska nenoteiktība, kas var radīt nopietnas šaubas par struktūras spēju turpināt darbību. Ja secinām, ka šāda būtiska nenoteiktība pastāv, mums savā ziņojumā uz to ir jāvērs uzmanība, norādot uz attiecīgo informāciju konsolidētajos pārskatos, vai arī, ja šī informācija ir neadekvāta, mums ir jāgroza savs atzinums. Mūsu secinājumi balstās uz revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz ziņojuma sagatavošanai. Tomēr turpmāku notikumu vai nosacījumu dēļ organizācijai var nākties pārtraukt darbību;
- e) novērtējam konsolidēto pārskatu vispārējo izklāstu, uzbūvi un saturu, tostarp visas informācijas sniegšanu, un vērtējam, vai pakārtotie darījumi un notikumi konsolidētajos pārskatos ir izklāstīti patiesi;
- f) iegūstam pietiekamus un piemērotus revīzijas pierādījumus par ES konsolidācijas jomā ietilpstošo struktūru finanšu informāciju, lai sniegtu atzinumu par konsolidētajiem pārskatiem un pakārtotajiem darījumiem. Mēs esam atbildīgi par revīzijas vadību, pārraudzību un īstenošanu, un sniegtais revīzijas atzinums ir vienīgi mūsu ziņā.

XL. Mēs sazināmies ar Komisiju un citām revidētajām vienībām par, cita starpā, revīzijai plānoto tvērumu un laika grafiku, kā arī par nozīmīgiem revīzijas apsvērumiem, arī par jebkādiem būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem.

XLI. No jautājumiem, kas apspriesti ar Komisiju un citām revidētajām vienībām, mēs apzinām tos, kuri konsolidēto pārskatu revīzijā ir vissvarīgākie un kuri tādējādi ir galvenie revīzijas jautājumi kārtējā periodā. Šos jautājumus mēs aprakstām savā ziņojumā, ja vien ar likumu vai noteikumiem nav aizliegta to atklāšana plašākai sabiedrībai vai – ārkārtīgi retos gadījumos – ja secinām, ka informācija mūsu ziņojumā nav jāsniedz, jo ir pamats domāt, ka tās atklāšana varētu radīt negatīvas sekas, kuras būtu lielākas par labumu, ko gūtu sabiedrība.

2024. gada 11. jūlijā

Tony Murphy
priekšsēdētājs

European Court of Auditors
12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Ievads

1.1. Šajā gada pārskata nodaļā ir

- a) sniegts pamatojums *ticamības deklarācijai* un kopsavilkums par mūsu konstatējumiem un secinājumiem attiecībā uz pārskatu ticamību un pakārtoto *darījumu* pareizību, aptverot arī Komisijas informāciju par pareizību;
- b) iekļauta informācija par gadījumiem, kurus kā iespējamu krāpšanu esam paziņojuši Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*) un Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un sniegta informācija par mūsu revīzijām attiecībā uz ES darbību krāpšanas apkarošanai;
- c) īsumā aprakstīta mūsu revīzijas pieeja (sk. [1.1. pielikumu](#)).

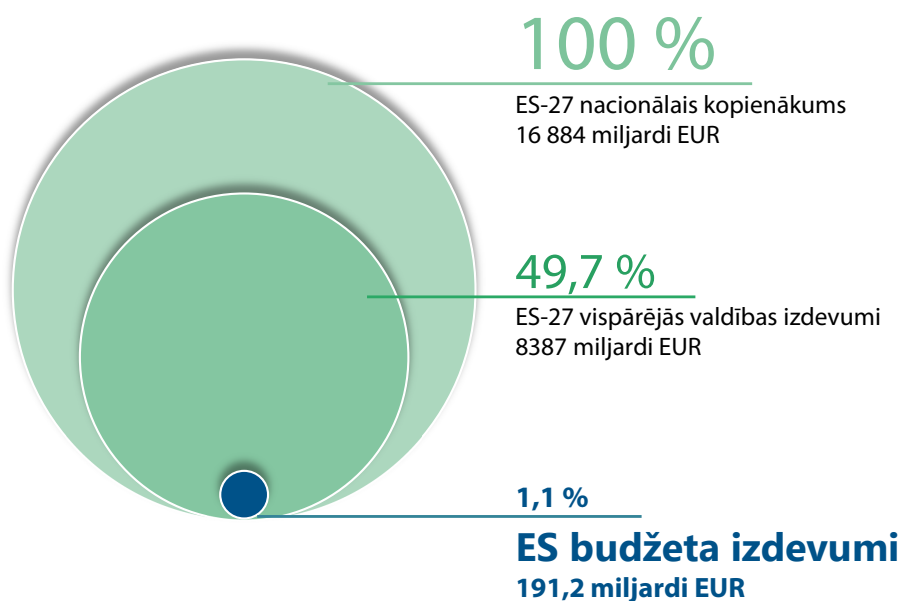
1.2. Tā kā *Atvēršanas un noturības mehānisms (ANM)*⁶ ir pagaidu instruments, ko īsteno un finansē veidā, kas būtiski atšķiras no budžeta izdevumiem *daudzgadu finanšu shēmu (DFS)* ietvaros, mūsu darba rezultāti attiecībā uz ANM izdevumiem ir izklāstīti atsevišķā nodaļā (**11. nodaļā**), un šis darbs veido pamatu atsevišķam atzinumam par ANM izdevumu pareizību.

1.3. ES izdevumi ir svarīgs līdzeklis politikas mērķu sasniegšanai, bet tas nav vienīgais līdzeklis. Citi svarīgi pasākumi ir tiesību akti, politikas stratēģijas un preču, pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte un iedzīvotāju brīva pārvietošanās visā Eiropas Savienībā. 2023. gadā dalībvalstu kopējie vispārējās valdības izdevumi (8387 miljardi EUR) veidoja 49,7 % no šo valstu *nacionālā kopienākuma* (16 884 miljardi EUR). ES budžeta izdevumi bija 191,2 miljardi EUR, kas atbilst 2,3 % no ES dalībvalstu kopējiem vispārējās valdības izdevumiem un 1,1 % no visu šo valstu NKI (sk. [1.1. attēlu](#)). Ja pieskaita ar ES parādu finansētos papildu maksājumus, ko no *piešķirtajiem ieņēmumiem* maksā ANM dotācijām un kas ir 48,0 miljardi EUR (sk. [2.24. punktu](#)), 2023. gadā maksājumu kopsumma bija 239,2 miljardi EUR⁷.

⁶ Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido ANM.

⁷ ES 2023. gada konsolidētie pārskati, budžeta izpildes ziņojumi un skaidrojumi, DFS 6.3. iedaļa "Maksājumu *apropriāciju* izpilde".

1.1. attēls. 2023. gada ES budžeta izdevumi un vispārējās valdības izdevumi kā daļa no NKI

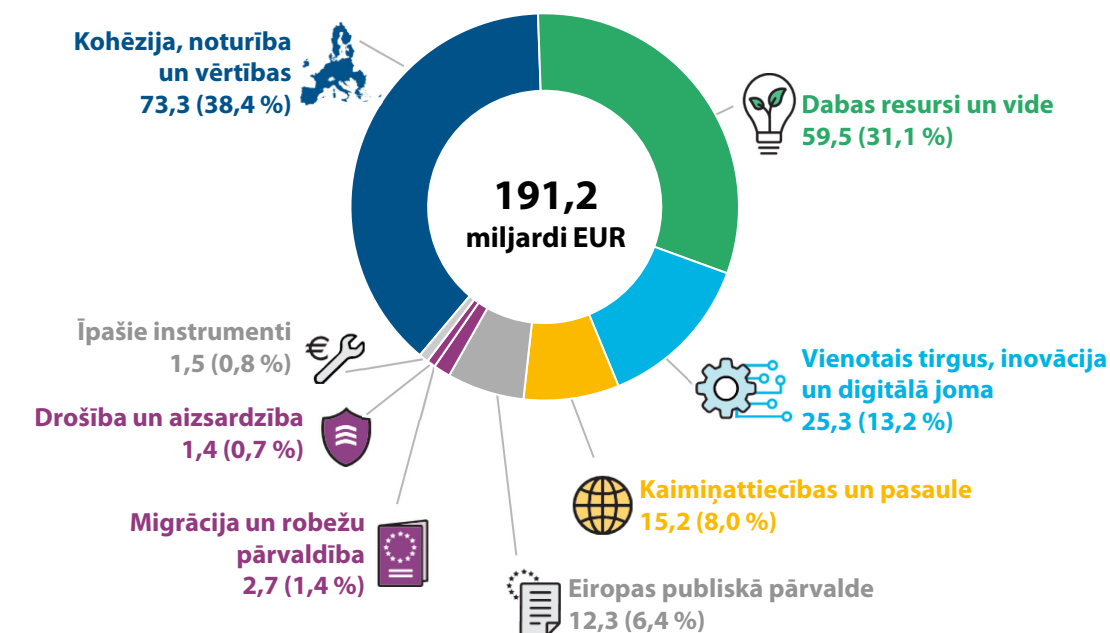

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem par ES-27 NKI, kas ņemti no Eiropas Komisijas 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem, A pielikums "Ieņēmumi"; attiecībā uz ES-27 vispārējās valdības izdevumiem – Eurostat datubāze, *Government revenue, expenditure and main aggregates*, dati izgūti 22.4.2024.; attiecībā uz ES budžeta izdevumiem – Eiropas Komisija, Eiropas Savienības 2023. gada konsolidētie pārskati.

1.4. ES līdzekļus izmaksā atbalsta saņēmējiem, izmantojot vienreizējus maksājumus / gada maksājumus vai vairākus maksājumus daudzgadu izdevumu shēmās. No ES 2023. gada budžeta izmaksāja 50,3 miljardus EUR kā priekšfinansējumu un 140,9 miljardus EUR kā citus maksājumus. Kā redzams **1.2. attēlā**, lielākā daļa ES budžeta bija piešķirta kategorijām "Kohēzija, noturība un vērtības" un "Dabas resursi un vide", kam sekoja "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma".

1.2. attēls. 2023. gada ES budžeta izdevumi DFS kategorijās

(mljrd. EUR)

DFS 1. kategorija (5. nod.)

DFS 2. kategorija (6. nod.)

DFS 3. kategorija (7. nod.)

DFS 4. kategorija (8. nod.)

DFS 5. kategorija (8. nod.)

DFS 6. kategorija (9. nod.)

DFS 7. kategorija (10. nod.)

Īpašie instrumenti

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

Kohēzija, noturība un vērtības

Dabas resursi un vide

Migrācija un robežu pārvaldība

Drošība un aizsardzība

Kaimiņattiecības un pasaule

Eiropas publiskā pārvalde

(ārpus DFS)

Avots: ERP.

Revīzijas konstatējumi par 2023. finanšu gadu

Pārskatu ticamība

Pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas

1.5. Mūsu konstatējumi attiecas uz ES 2023. finanšu gada *konsolidētajiem pārskatiem*⁸ (“pārskati”), kurus kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli saņēmām 2024. gada 28. jūnijā, t. i., pirms *Finanšu regulā* paredzētā termiņa. Pārskati ietver sadaļu “Gada būtiskākās norises finanšu jomā”, uz kuru neattiecas mūsu revīzijas atzinums⁹. Tomēr saskaņā ar revīzijas standartiem mēs esam novērtējuši, vai šī sadaļa saskan ar pārskatos sniegto informāciju.

1.6. Komisijas publicētie pārskati liecina, ka 2023. gada 31. decembrī kopējās saistības bija 679,9 miljardi EUR salīdzinājumā ar kopējiem aktīviem 467,7 miljardu EUR vērtībā. Starpību, kas ir 212,2 miljardi EUR, veidoja (negatīvie) neto aktīvi, kuros ietilpst rezerves un tā ES līdz 31. decembrim jau radušos izdevumu daļa, kas jāfinansē no nākotnes budžetiem. 2023. gada (negatīvais) *saimnieciskās darbības rezultāts* bija 71,4 miljardi EUR. Negatīvā rezultāta galvenais skaidrojums ir summas, kas uzskaitītas *NextGenerationEU (NGEU)* izdevumu daļā.

1.7. Revīzijā mēs konstatējam, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Mūsu darba rezultāti attiecībā uz ES līdzekļu finanšu un budžeta pārvaldību ir izklāstīti **2. nodaļā**.

Galvenie revīzijas jautājumi saistībā ar 2023. gada finanšu pārskatiem

1.8. Galvenie revīzijas jautājumi ir tie, kuri saskaņā ar mūsu profesionālo spriedumu mūsu veiktajā kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijā bija vissvarīgākie. Šos jautājumus mēs skatījām finanšu pārskatu revīzijas kopējā kontekstā un atzinuma par pārskatiem formulēšanai, bet par tiem mēs nesniedzam atsevišķu atzinumu. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem ziņojam ticamības deklarācijā.

⁸ Regula (ES, Euratom) 2018/1046, 241. pants.

⁹ 2. ieteicamā praktiskā vadlīnija (RPG 2) “Finanšu pārskatu apspriešana un analīze”, ko sagatavojusi Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu padome (IPSASB).

Darījumu pareizība

1.9. Mēs pārbaudījām ES ieņēmumus un izdevumus, lai novērtētu, vai ieņēmumi ir iekasēti un izdevumi veikti atbilstoši piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem¹⁰. Še turpmāk īsumā aprakstām revīzijas rezultātus, kas sīkāk iztirzāti pārējās gada pārskata nodaļās: attiecībā uz ieņēmumiem – **4. nodaļā**, bet attiecībā uz izdevumiem – **5.–10. nodaļā**. Te sniegtajā kopsavilkumā neiekļaujam ANM izdevumu revīzijas darbā gūtos rezultātus, ko aprakstām **11. nodaļā**.

Mūsu atzinums aptver budžeta ieņēmumu un izdevumu darījumus

1.10. Attiecībā uz ieņēmumiem mēs ieguvām revīzijas atzinumam vajadzīgo pamatoto pārliecību, novērtējot atlasītas galvenās sistēmas, kā arī veicot darījumu pārbaudes. Pārbaudīto 65 darījumu izlasi veidojām tā, lai tajā būtu reprezentēti visi ES budžeta ieņēmumu avoti, kas ietver ieņēmumus no pašu resursiem (muitas nodokļi un pašu resursi, kas pamatojas uz pievienotās vērtības nodokli (PVN), neregistrētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem un NKI) un ieņēmumus no citiem avotiem. Papildus tam mūsu izlasē bija iekļauti arī pieņemtie ieņēmumi, ko izmantoja, lai finansētu ANM neatmaksājamo (dotāciju) komponentu, kurš ietver summas, ko Komisija aizņēmusies neatmaksājama finansiālā atbalsta sniegšanai dalībvalstīm atbilstoši *NGEU*. Šīs summas ES nākotnē būs jāatmaksā (sk. **4.2.–4.4.** punktu).

1.11. Attiecībā uz izdevumiem mēs veidojām reprezentatīvu 748 darījumu izlasi, kurā iekļāvām ES budžeta līdzekļu pārskaitījumus ES izdevumu *galasaņēmējiem*. Šo darījumu pārbaudē iegūtā informācija ir izmantota, lai izstrādātu ticamības deklarāciju un aplēstu nepareizu darījumu daļu visā revīzijas datu kopā, augsta riska un zema riska izdevumos (sk. **1.16.** punktu) un katrā DFS kategorijā, par kuru mēs izstrādājam īpašo izvērtējumu (1., 2., 3. un 7. kategorija). Šajā pārskatā atspoguļotie darījumi un iekļautie piemēri neveido pamatu secinājumiem par attiecīgajām dalībvalstīm, saņēmējvalstīm vai reģioniem (sk. **1.1. pielikuma (22)** punktu).

¹⁰ Ieskaitot 2014.–2020. gada DFS darījumus, kā arī iepriekšējo DFS darījumus.

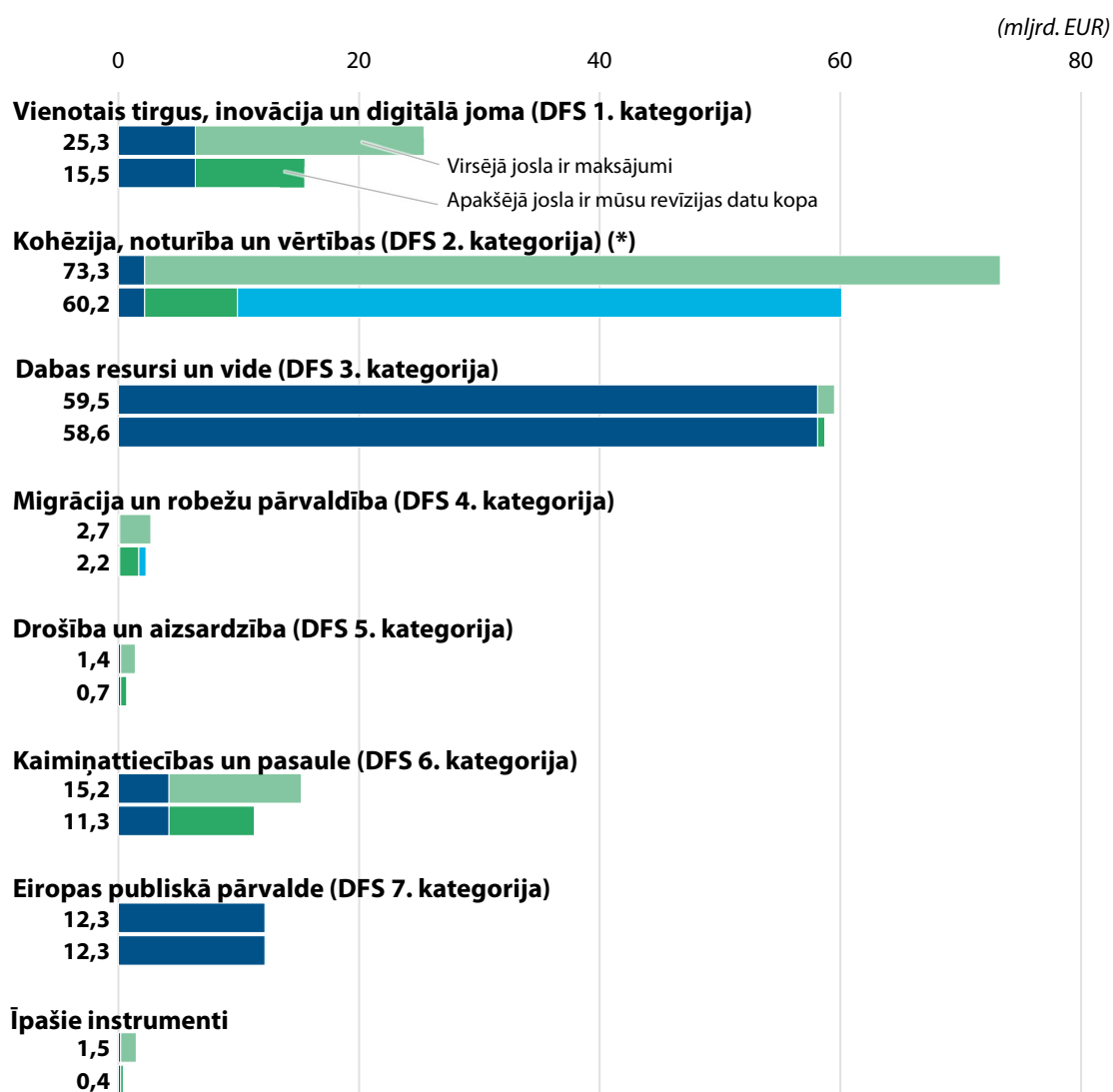
1.12. Mūsu revīzijas datu kopa attiecībā uz ieņēmumiem par 2023. gadu bija 248,4 miljardi EUR (sk. **4.1. attēlu**). Mūsu datu kopa attiecībā uz izdevumiem bija 161,2 miljardi EUR, ieskaitot *NGEU* papildinājumus esošajām 2021.–2027. gada DFS programmām, kuri jāizlieto saskaņā ar nozaru noteikumiem. Šajās summās ir ieskaitītas arī Apvienotās Karalistes iemaksas budžetā un AK saņemtie maksājumi saskaņā ar Izstāšanās līguma nosacījumiem¹¹.

1.13. **1.3. attēlā** ir parādīts mūsu izdevumu revīzijas datu kopas sadalījums starposma un galīgajos maksājumos, priekšfinansējuma *dzēšana* un ikgadējie pārskatu pieņemšanas lēmumi salīdzinājumā ar ES izdevumiem katrā DFS kategorijā (sk. **1.1. pielikuma (19)** punktu).

¹¹ Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas, 136. un 138. pants.

1.3. attēls. Mūsu revīzijas datu kopas (161,2 miljardi EUR) un ES budžeta izdevumu (191,2 miljardi EUR) salīdzinājums DFS kategorijās 2023. gadā

- **Starposma un galīgie maksājumi**
- **Priekšfinansējuma maksājumi** (ieskaitot avansa maksājumus finansēšanas vadības instrumentiem, Eiropas Stratēģisko investīciju fondam, aģentūrām un Garantiju fondam ārējai darbībai)
- **Priekšfinansējuma dzēšana** (ieskaitot trasta fondu izmaksas DFS 6. kategorijai un 2020. un 2021. gada maksājumus 2022. gadā slēgtajām darbības programmām DFS 2. kategorijā)
- **Ilgadējais lēmums par pārskatu pieņemšanu** (attiecībā uz 2014.–2020. gada un 2007.–2013. gada plānošanas periodu izdevumiem)

(*) Sk. 6.8. un 6.9. punktu attiecībā uz mūsu revīzijas datu kopu (60,2 miljardi EUR) kategorijai "Kohēzija, noturība un vērtības".

Avots: ERP.

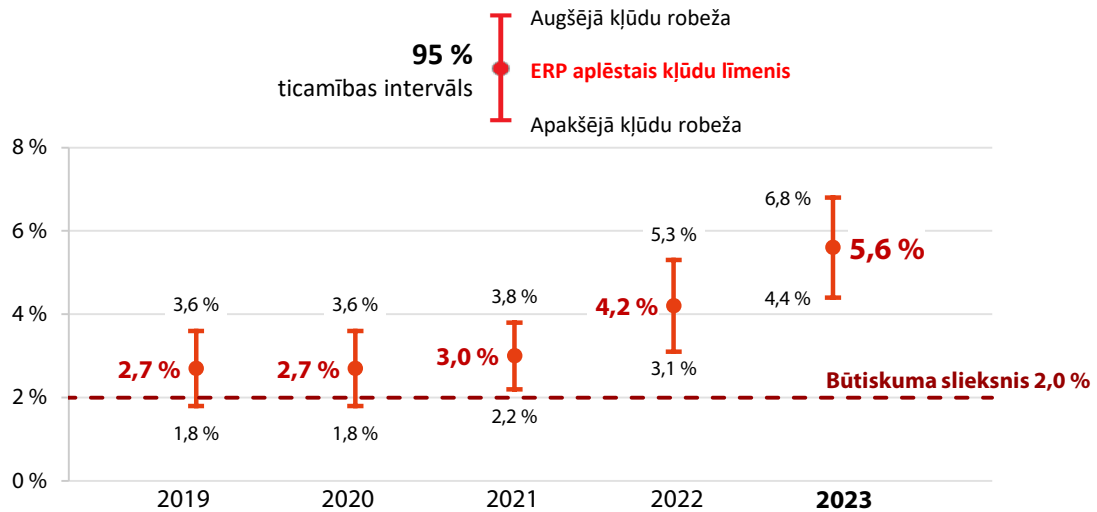
Kļūdas joprojām tiek pieļautas dažāda veida izdevumos

1.14. Mūsu galvenie konstatējumi par ES ieņēmumu un izdevumu pareizību bija šādi:

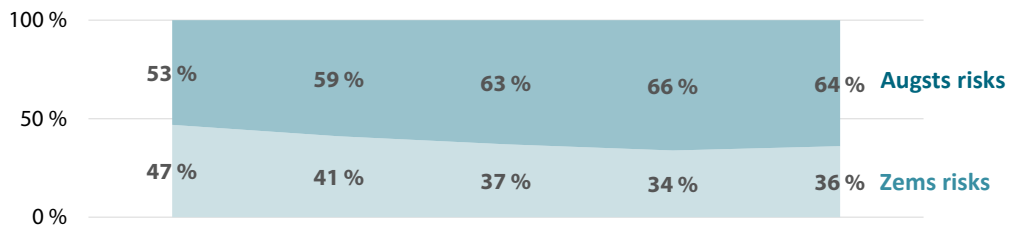
- a) **ieņēmumi:** kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis ieņēmumu darījumos nav būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas. Tomēr daži Komisijas pārvaldības elementi darbojās tikai daļēji efektīvi, un tie skāra šādus jautājumus: NKI un PVN atrunas un neatrisinātie tradicionālo pašu resursu (TPR) jautājumi, galvenie iekšējās TPR kontroles mehānismi, ko mēs novērtējam dažās dalībvalstīs, un sistēmas, ar kurām nodrošina to datu ticamību un salīdzināmību, ko izmanto, lai aprēķinātu dalībvalstu iemaksas, pamatojoties uz jaunajiem plastmasas pašu resursiem. Mēs arī konstatējam, ka dažas Komisijas Muitas rīcības plāna darbības kavējas, īpaši tās, kas saistītas ar ES muitas reformas īstenošanu. Taču šīs nepilnības neietekmē mūsu revīzijas atzinumu par ieņēmumu pareizību, jo tās neattiecas uz pārskatiem pakārtotajiem darījumiem (sk. **4. nodaļu**);
- b) **izdevumi:** mūsu revīzijas pierādījumi kopumā liecina, ka kļūdu līmenis¹² bija būtisks, proti, 5,6 %. Mums ir 95 % pārliecības, ka *aplēstais kļūdu līmenis* datu kopā ir no 4,4 % (apakšējā kļūdu robeža) līdz 6,8 % (augšējā kļūdu robeža) (sk. **1.4. attēlu**). Kļūdu līmeni galvenokārt veido kļūdas kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības” (šī kategorija veido lielāko daļu šajā īpatsvarā) (3,5 procentpunkti), kam seko kategorijas “Dabas resursi un vide” (0,8 procentpunkti), “Kaimiņattiecības un pasaule” (0,8 procentpunkti) un “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” (0,3 procentpunkti). Kļūdu līmenis joprojām ir būtisks augsta riska izdevumos, kuri galvenokārt ir tā dēvētie atlīdzinājuma izdevumi (sk. **1.16.–1.18.** punktu). 2023. gadā augsta riska izdevumi veidoja 64,4 % no mūsu revīzijas datu kopas.

¹² “Kļūdas” definīcija ir dota **1.1. pielikuma (25)** punktā.

1.4. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis un revīzijas datu kopa (2019.–2023. gads)

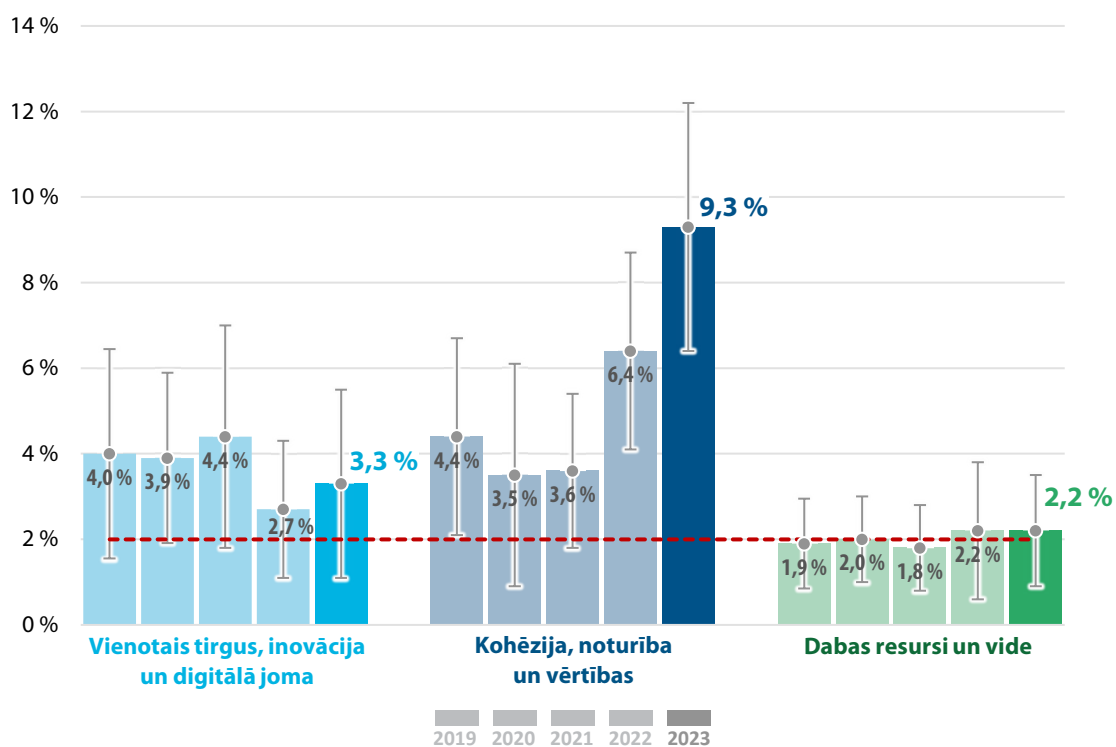
Revīzijas datu kopas sadalījums pēc riska

Avots: ERP.

1.15. *1.5. attēlā* ir salīdzināti mūsu aplēstie kļūdu līmeņi kategorijās “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”, “Kohēzija, noturība un vērtības” un “Dabas resursi un vide” laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam. Sīkāka informācija ir sniegta *1.20.* un *1.22.* punktā un *5.–7. nodaļā*.

1.5. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis DFS 1., 2. un 3. kategorijai (2019.–2023. gads)

Avots: ERP.

Kļūdu risks atlīdzinājuma maksājumos ir augstāks nekā uz maksājumtiesībām balstītos maksājumos

1.16. Veikuši riska analīzi, kuras pamatā ir līdzekļu izmaksāšanas veids, mūsu iepriekšējo revīziju rezultāti un mūsu sagatavotais pārvaldības un kontroles sistēmu novērtējums, iedalījām pakārtoto darījumu revīzijas datu kopu augsta un zema riska izdevumos, lai veidotu reprezentatīvu izlasi. Mūsaprāt, ir spēkā šāda sakarība:

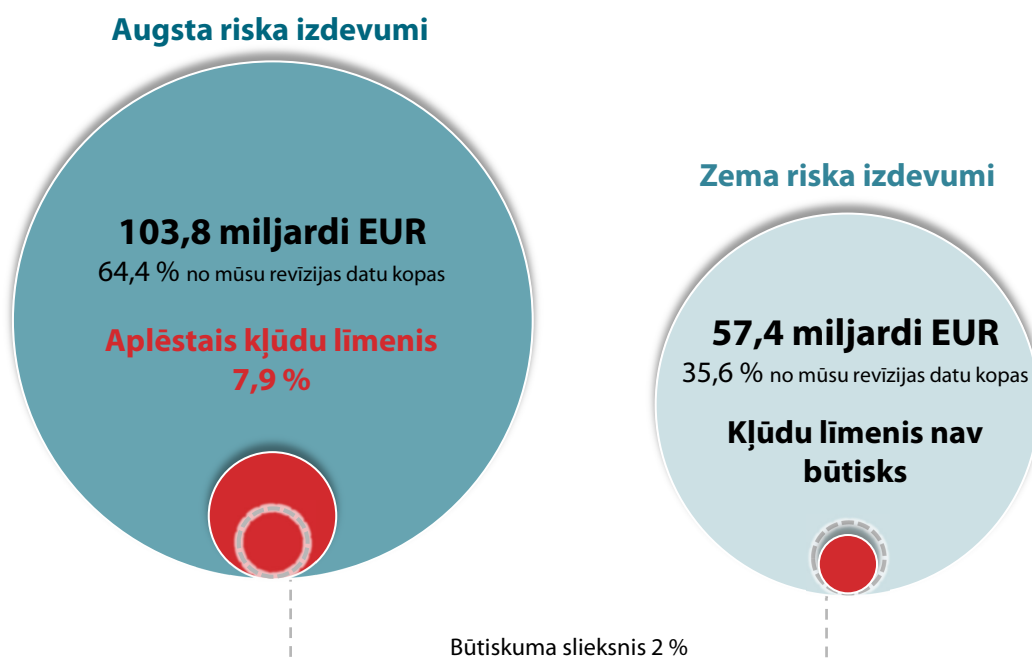
- kļūdu risks ir zemāks izdevumos, kuru pamatā ir **uz maksājumtiesībām balstīti maksājumi** un kur līdzekļu saņēmējiem ir jāievēro zināmi nosacījumi. Tāpat risks ir zemāks daļā administratīvo izdevumu (ES darbinieku algas un pensijas);
- izdevumos, kam piemēro sarežģītus noteikumus, kļūdu risks ir augstāks. Galvenokārt tas attiecas uz **atlīdzinājuma maksājumiem**, kad līdzekļu saņēmēji iesniedz pieprasījumus par attiecināmām izmaksām, kuras tiem radušās. Tāpēc saņēmēju pienākums ir sniegt ne tikai pierādījumus par attiecīgās darbības iespēju pretendēt uz atbalstu, bet arī pierādījumus par atlīdzināmo izmaksu rašanos. Prasot atlīdzināt izmaksas, atbalsta saņēmējiem bieži ir jāievēro sarežģīti noteikumi attiecībā uz to, ko var prasīt (attiecināmība), un attiecībā uz izmaksu pienācīgu rašanos (publiskais iepirkums vai *valsts atbalsta* noteikumi).

1.17. Arī 2023. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, mēs konstatējām, ka augsta riska izdevumos kļūdu līmenis bija būtisks, savukārt zema riska izdevumos – nebūtisks. Tātad mūsu 2023. gada revīzijas rezultāti apstiprina mūsu novērtējumu, kurš atspoguļojas mūsu riska analīzē un klasifikācijā, proti, līdzekļu izmaksāšanas veids ietekmē kļūdu risku.

Augsta riska izdevumi veido lielu daļu mūsu revīzijas datu kopas, un tajos ir būtisks kļūdu līmenis

1.18. *1.6. attēlā* redzams, ka augsta riska izdevumi veido 64,4 % no mūsu revīzijas datu kopas [2022. gadā – 66,0 %]. Ņemot vērā rezultātus, ko ieguvām visu DFS kategoriju pārbaudēs, mēs lēšam, ka kļūdu līmenis augsta riska izdevumos ir 7,9 % (2022. gadā – 6,0 %).

1.6. attēls. 2023. gada revīzijas datu kopas sadalījums augsta riska un zema riska izdevumos

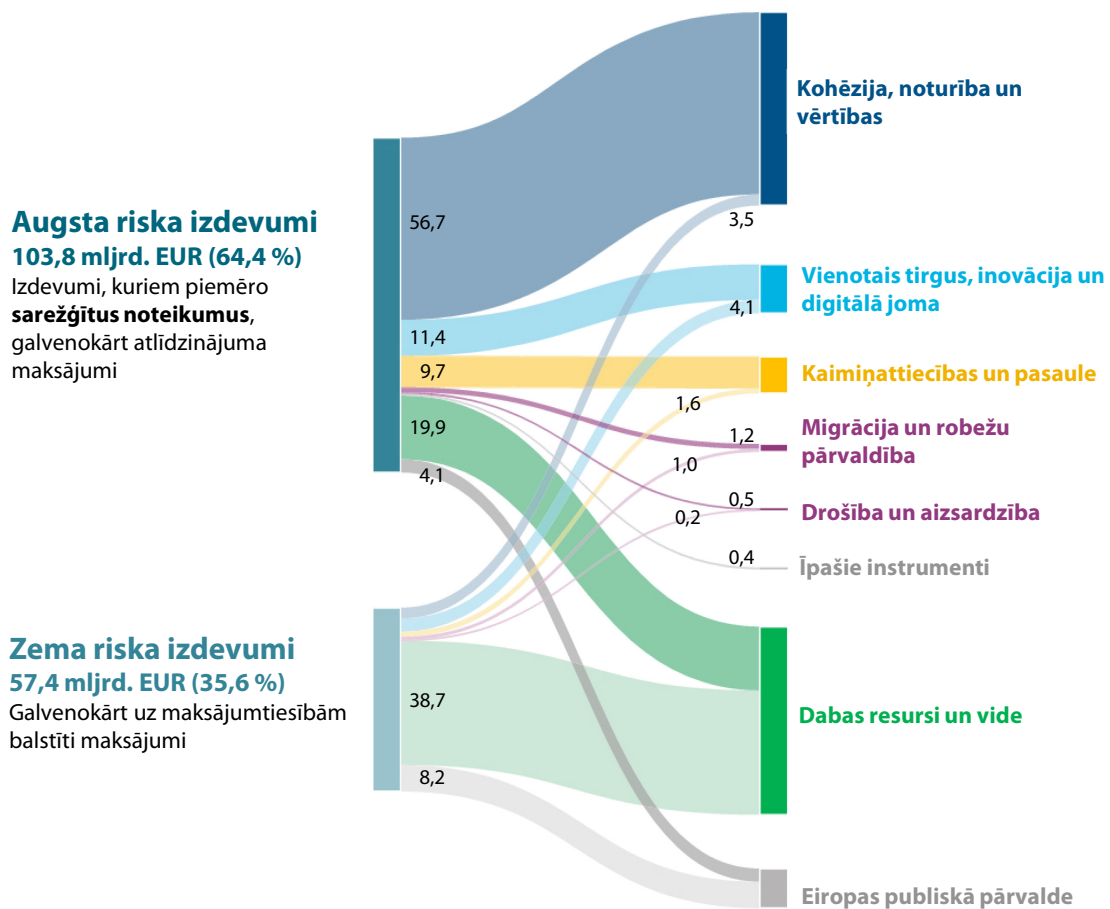

Avots: ERP.

1.19. **1.7. attēlā** redzams, ka kategorija “Kohēzija, noturība un vērtības” veido lielāko daļu no mūsu augsta riska datu kopas (56,7 miljardi EUR), kam seko “Dabas resursi un vide” (19,9 miljardi EUR), “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” (11,4 miljardi EUR) un “Kaimiņattiecības un pasaule” (9,7 miljardi EUR). Turpmāk **1.20.–1.23.** punktā ir īsumā aprakstīti mūsu konstatējumi par katru no šīm kategorijām.

1.7. attēls. Augsta un zema riska izdevumu sadalījums DFS kategorijās

(mljrd. EUR)

Avots: ERP.

1.20. “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” (**5. nodaļa**). Tāpat kā iepriekšējos gados šajā jomā pētniecības un inovācijas izdevumi (galvenokārt “Apvārsnis 2020”), kas veido lielāko daļu maksājumu šajā kategorijā, joprojām ir pakļauti augstam riskam un ir galvenais kļūdu avots. Kļūdas šajā jomā ietver dažādas neattiecināmu izmaksu kategorijas (tostarp neattiecināmas summas, kas saistītas ar tiešajām personāla izmaksām, citas *tiešās izmaksas* un svarīgu apliecinājošu dokumentu trūkums). Mēs konstatējam arī pārkāpumus saistībā ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta projektiem. Viens no šiem pārkāpumiem bija nopietns ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpums.

1.21. “Kohēzija, noturība un vērtības” (**6. nodaļa**). Šīs jomas izdevumus īsteno, galvenokārt izmantojot *Eiropas Reģionālās attīstības fondu* (ERAF), *Kohēzijas fondu* (KF) un *Eiropas Sociālo fondu Plus* (ESF+). Šie izdevumi pārsvarā ir atlīdzinājuma maksājumi, ko mēs uzskatām par augsta riska izdevumiem. [Šogad gan mūsu aplēstais kļūdu līmenis, gan mūsu atklāto kļūdu skaits šajā kategorijā atkal bija ievērojami augstāks nekā iepriekšējos gados. Mēs atzīmējam, ka vairāki faktori rada papildu spiedienu uz dalībvalstu pārvaldes iestādēm un palielināja risku to spējai nodrošināt, ka izdevumi ir pareizi un atbilst *pareizas finanšu pārvaldības* principiem. Šie faktori ietver to, ka tika darīti pieejami ievērojami papildu *REACT-EU* resursi, un to, ka 2023. gada 31. decembris bija beigu datums 2014.–2020. gada kohēzijas attiecināmības periodam, kas dažus pēdējos gadus pārklājas ar ANM attiecināmības periodu (sk. **6.17.** punktu). Galvenie skaitļos izsakāmo kļūdu veidi bija neattiecināmi projekti un izmaksas, publiskā iepirkuma vai valsts atbalsta noteikumu neievērošana un svarīgu dokumentu trūkums.

1.22. “Dabas resursi un vide” (**7. nodaļa**). Mūsu rezultāti liecina, ka kļūdu līmenis bija būtisks izdevumu jomās, kuras mēs uzskatām par augsta riska jomām. Tās ir: lauku attīstība, tirgus pasākumi, kā arī pārējās DFS 3. kategorijas jomas, kuras neietilpst *kopējā lauksaimniecības politikā* (KLP). Šīs jomas veido aptuveni 34 % no šīs kategorijas izdevumiem, un tajās veiktie maksājumi galvenokārt ir atlīdzinājuma maksājumi. Šīm jomām visraksturīgākās kļūdas ir neattiecināmi izdevumi un agrovides saistību neievērošana.

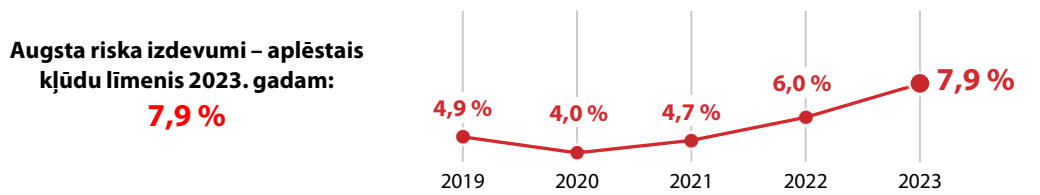

1.23. “Kaimiņattiecības un pasaule” (**9. nodaļa**). Šīs jomas izdevumi ir galvenokārt atlīdzinājuma maksājumi un attiecas uz *ārējām darbībām*, ko finansē no ES budžeta. Visus šīs kategorijas izdevumu veidus mēs uzskatām par augsta riska izdevumiem, izņemot *budžeta atbalsta* maksājumus un administratīvos izdevumus, kas atbilst apmēram 20 % šīs kategorijas izdevumu. Lielākā daļa kļūdu, kas konstatētas šīs jomas augsta riska izdevumos, bija izdevumi, kas nav radušies, neattiecināmas izmaksas, neattiecināmi atbalsta saņēmēji un publiskā iepirkuma noteikumu neievērošana.

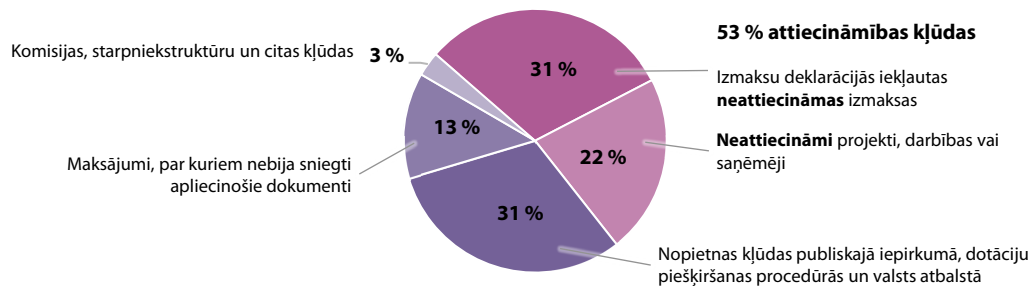
Attiecināmības kļūdas joprojām veido lielāko daļu no augsta riska izdevumiem aplēstā kļūdu līmeņa

1.24. Tāpat kā pēdējos gados turpmāk sīkāk aprakstām kļūdu veidus, kas konstatēti augsta riska izdevumos, jo tajos pastāvīgi ir būtisks kļūdu līmenis. **1.8. attēlā** ir parādīts, kā 2023. gada augsta riska izdevumiem aplēstajā kļūdu līmenī ir pārstāvēti dažādi kļūdu veidi, kā arī dots salīdzinājums ar attiecīgajām 2019.–2023. gada aplēsēm.

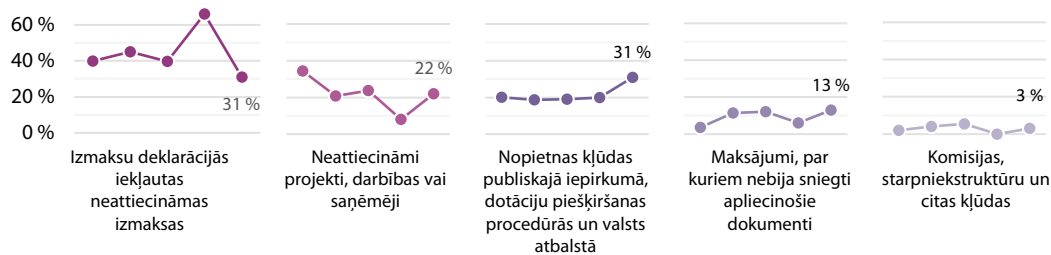
1.8. attēls. Kļūdu veidi augsta riska izdevumiem aplēstajā 2023. gada kļūdu līmenī

Augsta riska kļūdu veidu proporcionālās daļas (2023. g.)

... un procentuālās izmaiņas (2019.–2023. g.)

Avots: ERP.

1.25. Arī 2023. gadā, tāpat kā agrāk, mēs konstatējam, ka attiecināmības kļūdas, galvenokārt kategorijās “Kohēzija, noturība un vērtības”, “Dabas resursi un vide”, “Kaimiņattiecības un pasaule” un “Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija”, veidoja lielāko daļu no mūsu augsta riska izdevumiem aplēstā kļūdu līmeņa, t. i., 53 % (2022. gadā – 74 %). Savukārt no šīm kļūdām 31 % veidoja izmaksu deklarācijās iekļautas neattiecināmas izmaksas, bet 22 % – neattiecināmi projekti, darbības vai saņēmēji.

1.26. 2023. gadā augsta riska izdevumiem aplēsto kļūdu līmeni par 31 % (2022. gadā – 20 %) veidoja kļūdas, kas bija publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi kategorijās “Kohēzija, noturība un vērtības”, “Kaimiņattiecības un pasaule”, “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” un “Eiropas publiskā pārvalde”, kā arī valsts atbalsta noteikumu pārkāpumi kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības”.

1.27. Turklāt maksājumi, par kuriem netika iesniegti svarīgi apliecināmie dokumenti, vairāk nekā iepriekšējos gados ievērojami ietekmē augsta riska izdevumu kļūdu līmeni, galvenokārt kategorijās “Kohēzija, noturība un vērtības” un “Kaimiņattiecības un pasaule”. Šīs kļūdas veidoja 13 % (2022. gadā – 6 %) no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa augsta riska izdevumos. Apliecināšās informācijas trūkums ir īpaši satraucošs, jo tas ietekmē pārskatatbildību.

Kļūdu līmenis zema riska izdevumos ir zem būtiskuma sliekšņa

1.28. Attiecībā uz zema riska izdevumiem, kas veido 35,6 % revīzijas datu kopas, secinām, ka aplēstais kļūdu līmenis ir zem 2,0 % būtiskuma sliekšņa, tāpat kā 2021. un 2022. gadā. Zema riska izdevumos galvenokārt ietilpst uz maksājumtiesībām balstīti maksājumi, daļa administratīvo izdevumu (“ES ierēdņu algas un pensijas”, **10. nodaļa**) un budžeta atbalsts trešām valstīm (“Kaimiņattiecības un pasaule”, **9. nodaļa**) (sk. **1.7. attēlu**). Uz maksājumtiesībām balstīti maksājumi ietver *tiešos maksājumus* lauksaimniekiem (“Dabas resursi un vide”, **7. nodaļa**) un studentu mobilitātes un citas mobilitātes darbības programmā “Erasmus+” (“Kohēzija, noturība un vērtības”, **6. nodaļa**).

Komisijas informācija par pareizību

1.29. Komisijai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi neatkarīgi no pārvaldības veida (tiešā, netiešā vai dalītā pārvaldība). Par savām darbībām Komisija atskaitās piecos dokumentos, kuri tiek iekļauti “integrētajā finanšu un pārskatatbildības ziņojumu paketē”. Tie ir:

- a) *gada pārvaldības un snieguma ziņojums (AMPR)*;
- b) Eiropas Savienības konsolidētie gada pārskati;
- c) ziņojums par turpmākiem pasākumiem pēc iepriekšējā finanšu gada *budžeta izpildes apstiprināšanas*;
- d) ziņojums budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par iepriekšējā finanšu gadā veiktajām iekšējām revīzijām;
- e) ES budžeta ienākošo un izejošo naudas plūsmu ilgtermiņa prognoze.

1.30. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir apkopota galvenā informācija par iekšējo kontroli un finanšu pārvaldību, kas iekļauta Komisijas ģenerāldirektorātu (ĢD) *gada darbības pārskatos* (GDP). Atbildība par šiem pārskatiem atbilst Komisijas pārvaldības struktūrā noteiktajam atbildības sadalījumam. Ģenerāldirektori atbild par attiecīgajos gada darbības pārskatos sniegtās informācijas pareizību, taču gada pārvaldības un snieguma ziņojumu pieņem komisāru kolēģija, kurai ir galīgā atbildība par ziņojuma sagatavošanu un publicēšanu un tajā izklāstīto informāciju.

Komisijas aplēstais kļūdu līmenis ir krietni zem mūsu ticamības intervāla diapazona

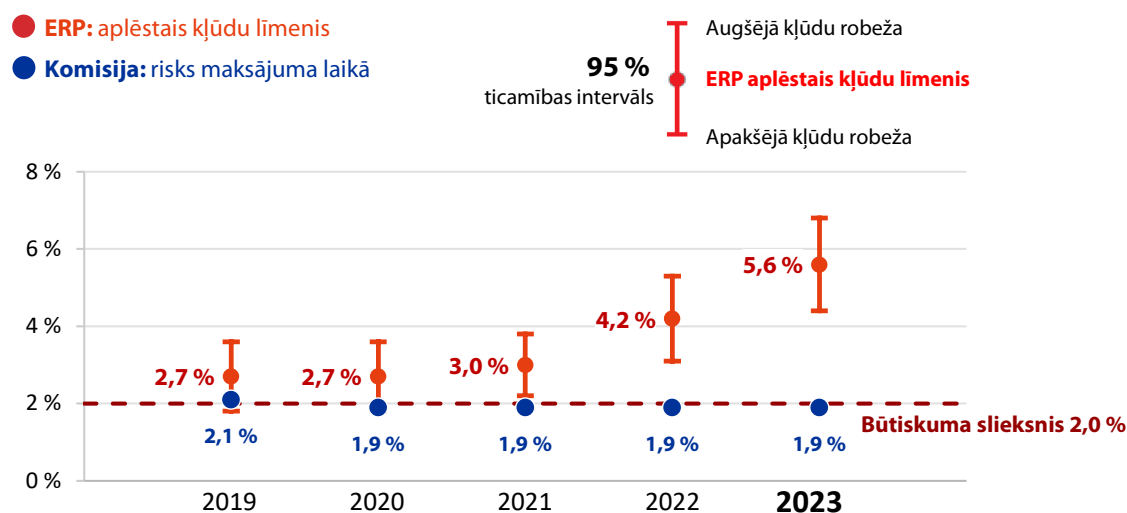
1.31. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija norāda savu aplēsi par risku maksājuma laikā¹³ attiecībā uz 2023. gada pārskatiem pakārtotajiem darījumiem. Risks maksājuma laikā atspoguļo Komisijas aplēsi par summu, kas izmaksāšanas laikā neatbilda piemērojamajiem noteikumiem. Šis jēdziens ir tuvākais mūsu aplēstajam kļūdu līmenim.

1.32. **1.9. attēlā** ir sniegti Komisijas skaitļi par risku maksājuma laikā un mūsu aplēstais kļūdu līmenis atbilstoši mūsu 95 % ticamības intervāla diapazonam¹⁴. Komisijas noteiktais risks maksājuma laikā attiecībā uz 2023. gadu ir 1,9 %. Tas ir ievērojami zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa, kas ir 5,6 % (2022. gadā – 4,2 %), un zem mūsu ticamības intervāla diapazona, kas ir robežā no 4,4 % līdz 6,8 % (sk. **1.14.** punkta **(b)** apakšpunktu).

¹³ **Finanšu regulas** 247. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā ir noteikts, ka gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir jānorāda ES izdevumos pieļauto kļūdu līmeņa aplēse.

¹⁴ 95 % ticamības intervāls ir paskaidrots **1.1. pielikuma (27)** punktā.

1.9. attēls. Komisijas aplēstais risks maksājuma laikā salīdzinājumā ar mūsu aplēsto kļūdu līmeni

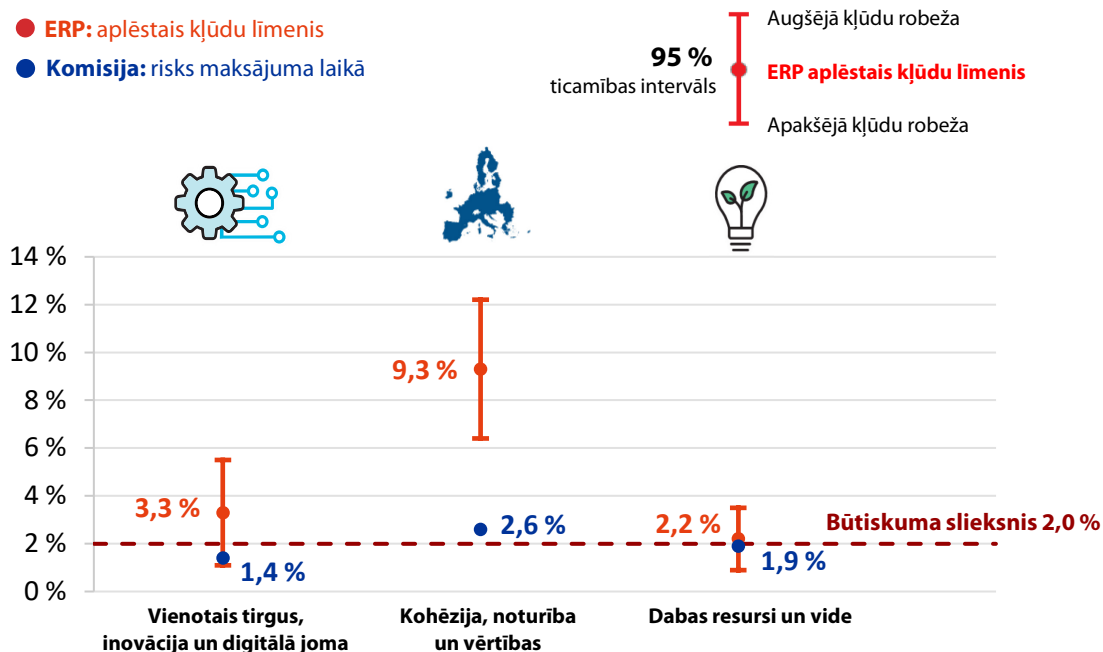
Avots: ERP.

1.33. Informāciju par risku maksājuma laikā sniedz gan atsevišķi par katru ģenerāldirektorātu attiecīgajā gada darbības pārskatā, gan kā apkopotus skaitļus par katru politikas jomu, gan Komisijai kopumā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā.

1.10. attēlā mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir salīdzināts ar Komisijas aplēsēm attiecībā uz trīs lielākajām DFS kategorijām, par kurām mēs izstrādājam īpašos izvērtējumus. Šis salīdzinājums liecina, ka trijās politikas jomās Komisijas skaitļi ir mazāki par mūsu aplēstajiem skaitļiem. Esam formulējuši turpmāk minētos konstatējumus.

- Attiecībā uz 1. kategoriju **“Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”** Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā 1,4 % apmērā ir mūsu ticamības intervāla diapazona apakšējā daļā zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa (sk. **5.7.** un **5.42.** punktu).
- Attiecībā uz 2. kategoriju **“Kohēzija, noturība un vērtības”** Komisijas aplēse ir 2,6 %, tātad ievērojami zemāka par mūsu aplēsto kļūdu līmeni atbilstoši mūsu ticamības intervāla diapazonam (sk. **6.15.** un **6.74.** punktu).
- Attiecībā uz 3. kategoriju **“Dabas resursi un vide”** Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā (1,9 %) atrodas mūsu ticamības intervāla diapazona apakšējā daļā zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa (sk. **7.16.** un **7.38.** punktu).

1.10. attēls. Mūsu 2023. gadam aplēstais kļūdu līmenis salīdzinājumā ar Komisijas aplēsto risku maksājuma laikā DFS 1., 2. un 3. kategorijā

Avots: ERP.

Iespējams, ka Komisijas riska novērtējumā riska līmenis ir novērtēts par zemu

1.34. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija sniedz savu 2023. gada izdevumu vispārējo riska novērtējumu, lai apzinātu augsta riska jomas un koncentrētu darbības uz tām. Komisija iedala šos gada izdevumus (“kopējos attiecīgos izdevumus”) jomās, kurās ir zems aplēstais risks maksājuma laikā (mazāk nekā 2,0 %), vidējs risks (no 2,0 % līdz 2,5 %) un augsts risks (vairāk nekā 2,5 %). Šo iedalījumu iegūst, aplēšot risku maksājuma laikā katrai programmai un citiem attiecīgiem izdevumu segmentiem. Attiecībā uz kategorijām “Dabas resursi un vide” un “Kohēzija, noturība un vērtības” Komisija aplēš kopējo risku maksājuma laikā atsevišķām dalībvalstu maksājumu aģentūrām un darbības programmām un iedala tās attiecīgajā riska kategorijā (zems, vidējs vai augsts risks). Pamatojoties uz šo pieeju, Komisija lēš, ka risks maksājuma laikā ir zems 67 % izdevumu (2022. gadā – 63 %), vidējs 9 % izdevumu (2022. gadā – 12 %) un augsts – 24 % izdevumu (2022. gadā – 25 %).

1.35. Tomēr mūsu darbā atklājās turpmāk aprakstītie ierobežojumi saistībā ar Komisijas *ex post* pārbaudēm, un tie, kopā ņemot, ietekmē Komisijas riska novērtējuma pamatotību.

- o 1. kategorijā **“Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”** (Komisijas kopējie attiecīgie izdevumi: 19 miljardi EUR) galvenokārt ietilpst izdevumi, kurus Komisija klasificējusi kā zema riska izdevumus (67 % no šīs kategorijas kopējiem izdevumiem). Tomēr mēs jau iepriekš esam ziņojuši par nepilnībām Komisijas *ex post* revīzijās šajā jomā¹⁵, un šo nepilnību dēļ Komisija par zemu novērtē risku maksājuma laikā attiecīgajās programmās. Attiecībā uz 2023. gadu mēs DFS 1. kategorijā aplēsām kļūdu līmeni 3,3 % apmērā, un tas liecina, ka minētās nepilnības joprojām pastāv. Mēs uzskatām, ka, lai gan Komisija ir veikusi attiecīgus pasākumus, tā joprojām par zemu novērtē risku maksājuma laikā (sk. **5.41.** un **5.42.** punktu).
- o 2. kategorijā **“Kohēzija, noturība un vērtības”** (Komisijas kopējie attiecīgie izdevumi: 67 miljardi EUR) ietilpst izdevumi, kurus Komisija galvenokārt klasificējusi kā zema vai vidēja riska izdevumus (67 % no šīs kategorijas kopējiem izdevumiem), atkarībā no programmu apstiprinātajiem kļūdu īpatsvaram. Attiecībā uz 2023. gadu mēs DFS 2. kategorijā aplēsām kļūdu līmeni 9,3 % apmērā (sk. **6.15.** punktu). Ņemot vērā Komisijas pašas veikto revīziju rezultātus, kā arī mūsu revīzijas rezultātus, kas liecina, ka 49 kļūdas palika neatklātas un ka revīzijas iestāžu darbā vērojamas vairākas nepilnības, mēs secinām, ka attiecināmības perioda beigās (2023. gada 31. decembrī) dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas joprojām ne vienmēr efektīvi novērš vai atklāj pārkāpumus saņēmēju deklarētajos izdevumos. Tas ietekmē arī Komisijas kļūdu īpatsvaru ticamību, jo šie īpatsvari tiek balstīti uz valsts sistēmām, kuras nedarbojas efektīvi (sk. arī **6.59.** un **6.72.** punktu). Mēs konstatējam, ka Komisija aizvien atklāj pārkāpumus savās atbilstības revīzijās, turklāt Komisijas dokumentārajām pārbaudēm ir objektīvi ierobežojumi, kas neļauj ar pārliecību noteikt *kopējo atlikušo kļūdu īpatsvaru*¹⁶. Mūsu revīzijas konstatējumi parāda, ka Komisijas norādītie kļūdu īpatsvari ir pārāk zemi (sk. **6.74.** punktu) un ka tādēļ dažas programmas, iespējams, nepareizi klasificētas kā zema vai vidēja riska programmas.

¹⁵ 2020. gada pārskats, 1.37. punkts, un 2019. gada pārskats, 1.11. izcēlums.

¹⁶ Īpašais ziņojums 26/2021 “Izdevumu pareizība ES kohēzijas politikā: Komisija ik gadu sniedz informāciju par minimālo aplēsto kļūdu līmeni, kas nav galīgs”.

- o 6. kategorijā “**Kaimiņattiecības un pasaule**” (Komisijas kopējie attiecīgie izdevumi: 14 miljardi EUR) Komisija uzskata, ka šīs kategorijas izdevumi par visiem 100 % ir zema riska izdevumi. Šajā kategorijā risku maksājuma laikā lielā mēra veido atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) izpētē norādītie kļūdu īpatsvari. Jau pēdējos gados esam secinājuši¹⁷, ka atlikušo kļūdu īpatsvara izpētes ierobežojumi (atsaucamies uz 2022. un 2021. gadā veikto izpēti) varētu nozīmēt to, ka šajā kategorijā risks maksājuma laikā ir novērtēts par zemu, kas savukārt ietekmētu šīs kategorijas riska klasifikāciju. Turklāt kategorijas “Kaimiņattiecības un pasaule” izdevumos mēs joprojām konstatējam daudz skaitļos izsakāmu kļūdu, un mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka kļūdu risks šajā kategorijā ir augsts (sk. **9.9.** un **9.26.** punktu).

¹⁷ 2022. gada pārskats, 9.21. punkts, un 2021. gada pārskats, 8.22. punkts.

Par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ziņojam *EPPO* un *OLAF*

1.36. *Krāpšana* ir jebkāda tīša darbība vai bezdarbība, kas saistīta ar nepatiesu, nepareizu vai nepilnīgu ziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai sniegšanu, prasītās informācijas nesniegšanu un ES līdzekļu nepienācīgu izlietojumu¹⁸. Krāpšanas sekas ir kaitējums vai iespējams kaitējums ES finanšu interesēm.

1.37. Galvenā atbildība par krāpšanas novēršanu un atklāšanu ir attiecīgās struktūras vadībai un stratēģiskajiem vadītājiem. Saskaņā ar [Līguma par Eiropas Savienības darbību \(LESD\)](#) 325. pantu ES un tās dalībvalstīm ir jāapkaro krāpšana un jebkādas citas nelikumīgas darbības, kas var ietekmēt ES finanšu intereses.

1.38. Mūsu kā ES ārējās revīzijas iestādes pilnvarās nav izmeklēt gadījumus, kad radušās aizdomas par krāpšanu, kas kaitē ES finanšu interesēm. Tomēr mūsu pienākums ir ziņot par šādiem gadījumiem kompetentajām iestādēm, jo [LESD 287. panta 2. punktā](#) ir noteikts, ka mēs ziņojam par “katru pārkāpumu”, ko konstatējam visu ES ieņēmumu un izdevumu likumības, pareizības un pareizas finanšu pārvaldības pārbaudēs. Mēs ņemam vērā krāpšanas risku pirms revīziju sākšanas (sk. [1.1. pielikuma \(32\)–\(34\)](#) punktu) un regulāri pārskatām savas procedūras.

1.39. Mēs pārsūtām Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*) informāciju par gadījumiem, kad rodas aizdomas par tās kompetencē ietilpstošiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuros ir iesaistītas līdzdalību ņemošās dalībvalstis, un nosūtām Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) informāciju par gadījumiem, kad rodas aizdomas par krāpšanu, korupciju vai citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē ES finanšu intereses. Aizdomas mums var rasties vai nu mūsu revīzijas darbā (tostarp lietderības revīzijās), vai arī attiecīgo informāciju mums var tieši paziņot trešās personas. Pēc tam *EPPO* un *OLAF* veic turpmākus pasākumus saistībā ar šīm lietām, nolemj, vai sākt kriminālizmeklēšanu (*EPPO* gadījumā) vai administratīvu izmeklēšanu (*OLAF* gadījumā) un vajadzības gadījumā sadarbojas ar dalībvalstu iestādēm. Kopš 2022. gada marta mēs esam nosūtījuši informāciju par aizdomām par krāpšanu gan *EPPO*, gan *OLAF*, ja jautājums ir abu struktūru kompetencē.

¹⁸ [Direktīva \(ES\) 2017/1371](#) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (FIA direktīva), 3. pants.

1.40. 2023. gadā mēs ziņojām *OLAF* par 20 gadījumiem (2022. gadā – par 14 gadījumiem), kuros bija aizdomas par krāpšanu: no tiem 19 tika konstatēti mūsu 2022. gada izdevumu revīzijas gaitā, savukārt viens – 2021. gada izdevumu revīzijas gaitā. Ņemot vērā šos paziņotos gadījumus, *OLAF* jau ir sācis četras izmeklēšanas lietas. Vienlaikus par 17 no šiem gadījumiem mēs ziņojām arī *EPPO*, un *EPPO* ir sākusi deviņas izmeklēšanas lietas. Revidējot 2023. gada izdevumus, jau esam konstatējuši 12 gadījumus, kuros ir aizdomas par krāpšanu.

1.41. Visbiežākie iemesli aizdomām par krāpšanu bija šādi:

- tīša nepatiesu, nepareizu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošana vai uzrādīšana un/vai informācijas neizpaušana, pārkāpjot noteiktu pienākumu, kā rezultātā notiek ES līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana;
- mākslīgi radīti nosacījumi, kas jāizpilda ES finansējuma saņemšanai;
- dotāciju izmantošana neatļautiem mērķiem.

Saskaņā ar *OLAF* sniegto informāciju tas nu jau slēgtās izmeklēšanas lietās ieteica atgūt kopā 544 miljonus EUR, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta mūsu revīzijas darbā laikposmā no 2010. līdz 2023. gadam.

1.42. Papildus informācijas sniegšanai *EPPO* un *OLAF* mēs arī šajā gada pārskatā ziņojam par to, kā Komisija un dalībvalstis ir īstenojušas savu krāpšanas riska politiku. **6. nodaļā** mēs ziņojam, ka konstatējām nepilnības revīzijas iestāžu darba plānošanā un sagatavošanā, piemēram, revīzijas kontrosarakstos nebija iekļauti konkrēti jautājumi par krāpšanu vai interešu konfliktu (sk. **6.51.** punktu). Tāpat ziņojam, ka Komisija ir tikai dažos aspektos ieviesusi ieteikumu uzlabot informētību par krāpšanas risku, lai nodrošinātu efektīvāku ziņošanu par aizdomām par krāpšanu (šis ieteikums bija sniegts mūsu 2022. gada pārskatā) (sk. **6.2.** pielikumu).

1.43. Turklāt krāpšana ir bijusi arī atsevišķu revīziju tēma. Esam pabeiguši revīziju par Komisijas ANM kontroles sistēmas koncepciju, kurā mēs aplūkojām konkrētus ar krāpšanu saistītus riskus. Secinājām, ka uz Komisijas kontroles mehānismu bāzes bija iespējams pamatot Komisijas novērtējumu par dalībvalstu sistēmām, bet ziņošana par krāpšanu un pamatnostādnes nepilnību novēršanai dalībvalstu sistēmās nebija pilnībā izstrādātas¹⁹. Esam publicējuši arī īpašo ziņojumu par nepareizu ES izdevumu atgūšanu²⁰, kurā secinām, ka Komisijas sistēmas ES līdzekļu saņēmējiem radušos nepareizu izdevumu pārvaldībai un uzraudzībai bija daļēji efektīvas. Pašlaik veicam revīziju par krāpšanu PVN jomā saistībā ar importu, kā arī revīziju par krāpšanas atklāšanu ANM īstenošanā dalībvalstīs.

¹⁹ [Īpašais ziņojums 07/2023](#) “Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra: lai gan ir paredzēts plašs darbs, jaunajā īstenošanas modelī joprojām saglabājas trūkumi pārlicības un pārskatatbildības jomā”.

²⁰ [Īpašais ziņojums 07/2024](#) “Komisijas sistēmas nepareizu ES izdevumu atgūšanai: iespējams atgūt vairāk un ātrāk”.

Secinājumi

1.44. Šī nodaļa ir sagatavota kā papildinājums ticamības deklarācijā sniegtajam revīzijas atzinumam. Attiecīgie revīzijas rezultāti ir aprakstīti **1.45.** un **1.46.** punktā.

Revīzijas rezultāti

1.45. Mēs secinām, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas.

1.46. Attiecībā uz darījumu pareizību mēs secinām, ka ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nebija būtisks. Bet izdevumu revīzijas rezultāti liecina, ka aplēstais kļūdu līmenis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir pieaudzis no 4,2 % līdz 5,6 %. Pieauguma galvenais iemesls ir kļūdu līmeņa palielināšanās DFS 2. kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības”. Mēs secinām, ka augsta riska izdevumos (galvenokārt atlīdzinājuma izdevumos) kļūdu līmenis bija būtisks. Šogad augsta riska izdevumu īpatsvars mūsu revīzijas datu kopā ir 64,4 %, kas joprojām ir būtiska revīzijas datu kopas daļa.

1.47. Komisijas aplēstais kļūdu līmenis (risks maksājuma laikā) saskaņā ar 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumu ir 1,9 %, un tas ir krietni zem mūsu aplēstā diapazona.

1.48. Komisijas un dalībvalstu *ex post* pārbaūžu ierobežojumi DFS 1., 2. un 6. kategorijā ietekmē gada pārvaldības un izpildes ziņojumā norādīto risku maksājuma laikā un līdz ar to arī Komisijas riska novērtējumu.

Pielikumi

1.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

- 1) Šajā pielikumā ir izklāstīta mūsu pieeja un metodika, pēc kuras mēs revidējam pārskatu ticamību un ieņēmumu un izdevumu (budžeta izdevumi) pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību (darījumi tiek veikti atbilstoši daudzgadu finanšu shēmām (DFS)). Revīzijas pieeja, ko piemērojam izdevumiem saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM) un kas ir atšķirīga un pagaidu pieeja, ir izklāstīta **11. nodaļā**.
- 2) Šajā pielikumā ir arī skaidrots, ar ko mūsu revīzijas pieeja atšķiras no veida, kādā Komisija aplēš pārkāpumu līmeni un ziņo par to, pildot savus ES budžeta pārvaldības pienākumus. Šādā nolūkā ir paskaidrots, kā mēs
 - strukturējam revīzijas darbu atbilstoši DFS izdevumu kategorijām un ekstrapolējam atklātās kļūdas (**(10)** un **(27)** punkts),
 - piemērojam ES un valsts noteikumus (**(17)** punkts),
 - izsakām skaitļos iepirkuma kļūdas (**(29)** punkts).
- 3) Mēs izstrādājam tādu revīzijas pieeju, kas nodrošina pamatotu pārliecību paredzētajiem lietotājiem. Mūsu **revīzijas metodika** atbilst **Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (IFAC)** un **Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (INTOSAI)** izdotajiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Tādā veidā nodrošinām, ka mūsu revīzijas atzinumi ir balstīti uz pietiekamiem un piemērotiem revīzijas pierādījumiem.
- 4) Mēs sniedzam revīzijas atzinumu (ticamības deklarāciju) par pārskatu ticamību un pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību, ko papildinām ar īpašajiem izvērtējumiem par galvenajām ES darbību jomām. Šajos izvērtējumos izklāstām revīzijas rezultātus sīkāk un izdarām secinājumus par pārskatiem pakārtotajiem darījumiem un sistēmām attiecīgajās jomās.

1. DAĻA. Revīzijas pieeja saistībā ar pārskatu ticamību

- 5) Mēs pārbaudām ES konsolidētos pārskatus, lai noteiktu, vai tie ir ticami. Konsolidētajos pārskatos ietilpst:
 - a) konsolidētie finanšu pārskati un
 - b) budžeta izpildes pārskati.

- 6) Konsolidētajiem pārskatiem visos būtiskajos aspektos pienācīgi jāatspoguļo
 - a) Eiropas Savienības finanšu stāvoklis gada beigās,
 - b) darbības rezultāti un naudas plūsma, un
 - c) slēgtā gada neto aktīvu pārmaiņas.
- 7) Revīzijas darbā mēs
 - a) novērtējam grāmatvedības kontroles vidi;
 - b) pārbaudām, kā darbojas galvenās grāmatvedības procedūras un gada noslēguma process;
 - c) analizējam galveno grāmatvedības datu konsekvensi un pamatotību;
 - d) analizējam un salīdzinām kontus un/vai bilances;
 - e) veicam budžeta saistību, maksājumu un konkrētu bilances posteņu padziļinātas pārbaudes, pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi;
 - f) ja iespējams, saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem izmantojam citu revidentu darbu, īpaši, revidējot aizņēmumu un aizdevumu darbības, ko pārvalda Komisija, ja ir pieejami ārējās revīzijas apliecinājumi.

2. DAĻA. Revīzijas pieeja saistībā ar darījumu pareizību

- 8) Pārskatiem pakārtotie darījumi ir ES budžeta līdzekļu pārskaitījumi līdz pat galasaņņēmēju līmenim, kā arī dalībvalstu ieņēmumu un no citiem avotiem gūtu ieņēmumu pārskaitījumi uz ES budžetu.
- 9) Mūsu revīzijas pieeja, kuru izmantojam, lai novērtētu, vai pārskatiem pakārtotie izdevumu darījumi atbilst ES normatīvajiem aktiem un noteikumiem, galvenokārt balstās uz tiešām darījumu atbilstības pārbaudēm, kurās caurskatām reprezentatīvu gadījumu izlasi. Papildus varam arī pārbaudīt atlasītas pārvaldības un kontroles sistēmas.
- 10) Mēs organizējam mūsu revīzijas darbu un ziņojam par rezultātiem atbilstoši DFS kategorijām, kuras izdalītas likumdevēja noteiktajā budžeta struktūrā.

Pārvaldības un kontroles sistēmu pārbaude

- 11) Komisija, citas ES iestādes un struktūras, dalībvalstu iestādes, saņēmējas valstis un reģioni ievieš kontroles sistēmas, lai pārvaldītu budžeta riskus un pārraudzītu un nodrošinātu darījumu pareizību. Katru gadu mēs pārbaudām atlasītas pārvaldības un kontroles sistēmas un šā darba rezultātu izklāstam pievienojam ieteikumus veikt uzlabojumus; sk. **4.–10. nodaļu**.

Darījumu atlase un pārbaude

- 12) Vispirms mēs nosakām mūsu darījumu izlases kopējo lielumu attiecībā uz visiem ES izdevumiem, pamatojoties uz to, kā esam iedalījuši revīzijas datu kopu zema riska izdevumos (galvenokārt uz maksājumtiesībām balstīti izdevumi) un augsta riska izdevumos (galvenokārt atlīdzinājuma izdevumi), kā arī pamatojoties uz mūsu pieņēmumiem par aplēsto kļūdu līmeni un standartnovirzi. Šīs pieejas galvenie iemesli ir revīzijas darba efektivizācija, un tādā veidā mēs varam pievērst galveno uzmanību augsta riska jomām un iegūt pietiekamu pamatu, lai secinātu, vai mūsu darbā konstatētais būtiskais kļūdu līmenis ir plaši izplatīts (sk. **(36)** un **(37)** punktu).
- 13) Daļu datu kopas uzskatām par zema riska jomām, ja mums ir pietiekami pierādījumi, ka aplēstais kļūdu līmenis ir zem būtiskuma sliekšņa, ņemot vērā iepriekšējos gados veiktas padziļinātas pārbaudes un, ja iespējams, pārlicību, ko iegūstam no kontroles sistēmu ieviešanas un funkcionēšanas. Izdevumus uzskatām par augsta riska izdevumiem tad, ja mūsu iepriekšējo gadu darba rezultāti liecina, ka aplēstais kļūdu līmenis pārsniedz būtiskumu, un/vai līdz šim savāktie pierādījumi neļauj mums secināt pretējo.
- 14) Lai noteiktu katras DFS kategorijas izlases lielumu, mēs ņemam vērā apstiprināto izdevumu summu, datu kopas iedalījumu augsta vai zema riska izdevumos un to, vai par attiecīgo kategoriju mēs sagatavojam īpašo izvērtējumu. Šim nolūkam izmantojam pārlicības iegūšanas modeli, kurš balstās uz kombinēto objektīvā un kontroles riska novērtējumu un kurā tiek ņemta vērā arī pārlicība, ko sniedz pārvaldības un kontroles sistēmas. Katrai DFS kategorijai, par kuru sagatavojam īpašo izvērtējumu (**5.–7. nodaļa** un **10. nodaļa**), mēs pārbaudām darījumu reprezentatīvu izlasi, lai iegūtu kļūdu līmeņa aplēsi attiecīgajai kategorijai.
- 15) Mēs izmantojam kombinēto riska novērtējumu arī tam, lai noteiktu ieņēmumu darījumu izlases lielumu.

- 16) Mēs veidojam izmaksu deklarāciju vai maksājumu izlasi pēc stratificēta *naudas vienības principa*, savukārt tālāk detalizētākā līmenī katrā darījumā atlasām atsevišķas izmaksu vienības. Katrā atlasītajā darījumā mēs pārbaudām, kā ir tikusi aprēķināta izmaksu deklarācijas vai maksājuma summa. Šādā nolūkā pārbaudām budžeta pārskatos iekļautos darījumus, izsekojot darījumam līdz pat galasaņēmējam (tas var būt lauksaimnieks, mācību kursu organizators vai attīstības palīdzības projekts), un pārbaudām atbilstību katrā līmenī.
- 17) Mēs nosakām, vai izmaksu deklarācija iesniegta vai maksājums ticis veikts budžetā un tiesību aktos paredzētajā nolūkā un ir saskanējis ar piemērojamajiem ES normatīvajiem un administratīvajiem tiesību aktiem. Šie akti ietver finanšu noteikumus (**LESD**, **Finanšu regula**), pamata tiesību aktus, ar ko izveidota attiecīgā politika, programma vai darbība, saskaņā ar šiem pamata aktiem izstrādātus noteikumus, kā arī līgumus. Ievērojot subsidiaritātes principu, daudzi noteikumi ir valsts līmeņa noteikumi. Tie ietver ne tikai direktīvas, ar kurām ES tiesību akti tiek transponēti valsts tiesību aktos (piemēram, publiskā iepirkuma direktīvas), bet arī attiecināmības kritērijus, ko piemēro daudzām dalītās pārvaldības shēmām. Novērtējumā pienācīgi ņemam vērā ES un valsts tiesību aktu interpretāciju, kādu to pieņēmušas valsts tiesas vai valsts neatkarīgas un kompetentas struktūras un Eiropas Savienības Tiesa.
- 18) Ieņēmumu jomas darījumiem (**4. nodaļa**) mūsu veiktās pārbaudes attiecībā uz pašu resursiem, kas pamatojas uz nacionālo kopienākumu, pievienotās vērtības nodokli un neregulētu izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, sākas ar to, ka pārbaudām statistiku un datus, uz kuru pamata šie resursi ir aprēķināti. Tradicionālo pašu resursu revīzijā mēs pārbaudām muitas iestāžu pārskatos sniegtos paziņojumus un muitas nodokļu plūsmu, līdz Komisija šīs summas ir saņēmusi un iegrāmatojusi.
- 19) Mēs pārbaudām izdevumus gan tajā brīdī, kad tie radušies ES līdzekļu galasaņēmējiem attiecīgās darbības veikšanā, gan tad, kad tos vēlāk apstiprina Komisija ("*apstiprinātie izdevumi*"). Tas attiecas uz visu veidu maksājumu kategorijām. Praksē tas nozīmē, ka mūsu darījumu kopa aptver starpposma un galīgos maksājumus. Mēs nepārbaudām priekšfinansējuma maksājumus (avansus) to veikšanas stadijā, bet gan tad, kad:
- a) ES līdzekļu galasaņēmējs (piemēram, lauksaimnieks, pētniecības institūts, uzņēmums, kurš veic publiski iepirktus būvdarbus vai pakalpojumus) ir sniedzis pierādījumus par līdzekļu izlietojumu, t. i., kad finansētajās darbībās ir noticis progress un/vai ir radušās izmaksas;

- b) Komisija (vai cita ES līdzekļus pārvaldoša iestāde vai struktūra) ir apstiprinājusi līdzekļu galīgo izlietojumu (panākto progresu un/vai attiecīgās izmaksas), dzēšot avansa maksājumu.
- 20) Kopš 2014.–2020. gada DFS tiesību aktiem pieņemtie grozījumi attiecībā uz kohēziju ir ietekmējuši to, kā Komisija definē “apstiprinātos izdevumus” šajā jomā. Kopš 2017. gada mūsu revīzijas datu kopa šai DFS kategorijai ietver izdevumus, kuri iekļauti Komisijas katru gadu pieņemtajos pārskatos. Tas nozīmē, ka mūsu pieeja ir pārbaudīt darījumus, kuriem dalībvalstīm saskaņā ar tiesību aktiem būtu bijis jāpiemēro visi attiecīgie pasākumi, lai labotu kļūdas, ko tās atklājušas. Pārbaudot darījumus kohēzijas jomā, mūsu mērķis papildus uzdevumam sagatavot ticamības deklarāciju ir arī pārskatīt revīzijas iestāžu darbu un izdarīt secinājumus par Komisijas galveno pareizības rādītāju šajā jomā – atlikušo kļūdu īpatsvaru.
- 21) Mūsu revīzijas izlase ir veidota tā, lai sniegtu aplēsi par kļūdu līmeni visos izdevumos, nevis atsevišķos darījumos (piemēram, konkrētā projektā). Attiecībā uz atlasītajām izmaksu vienībām paziņotais kļūdu īpatsvars nav uztverams kā secinājums par attiecīgajiem darījumiem: šo informāciju ņem vērā, aplēšot kopējo kļūdu līmeni visos ES izdevumos.
- 22) Mēs katru gadu nepārbaudām darījumus katrā dalībvalstī, saņēmējvalstī un reģionā. Atsevišķu dalībvalstu, saņēmējvalstu un/vai reģionu nosaukšana nenozīmē, ka līdzīgi piemēri nav sastopami arī citur. Šajā ziņojumā iekļautie ilustratīvie piemēri neveido pamatu secinājumiem par attiecīgajām dalībvalstīm, saņēmējvalstīm un/vai reģioniem.
- 23) Mēs apsveram, vai varam noderīgi izmantot citu revidentu veiktas pareizības pārbaudes. Ja savā revīzijas darbā vēlamies izmantot šādu pārbauci rezultātus, tad saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem novērtējam citu revidentu neatkarību un kompetenci, kā arī to darba tvērumu un piemērotību.
- 24) Attiecībā uz to revīzijas datu kopas daļu, kas ietver ES aģentūras un kopuzņēmumus, mēs izmantojam rezultātus, kuri iegūti revīzijas darbā, par ko ziņojam īpašajos gada ziņojumos par šīm aģentūrām²¹ un uzņēmumiem²².

²¹ 2022. gada ziņojums par ES aģentūrām.

²² 2022. gada ziņojums par ES kopuzņēmumiem.

Darījumu pārbaužu rezultātu izvērtēšana

- 25) Mēs definējam “kļūdu” kā naudas summu, kuru nevajadzēja izmaksāt no ES budžeta. Kļūdas rodas, ja nauda netiek izmantota saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem vai attiecīgajiem valsts noteikumiem.
- 26) Kļūdu var konstatēt visā darījuma summā vai tikai daļā no tās. Mēs nosakām, vai kļūdas ir skaitļos izsakāmas vai skaitļos neizsakāmas, t. i., vai ir iespējams noteikt, cik liela daļa revidētās summas bijusi kļūdaina.
- 27) Kļūdu vispārējo ietekmi nosakām, ņemot vērā gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos aspektus. Kvalitatīvajā novērtējumā ir ņemta vērā pārkāpto noteikumu nozīme, faktu nopietnība un faktiskās vai iespējamās sekas. Kvantitatīvais novērtējums ir balstīts uz skaitļos izsakāmām kļūdām, kas konstatētas darījumu izlases pārbaudē un ko mēs ekstrapolējam, lai sniegtu statistisku aplēsi – aplēsto kļūdu līmeni. Pēc tam mēs aprēķinām 95 % ticamības intervālu, lai noteiktu kļūdu līmeni revīzijas datu kopā. Tas ir diapazons, kurā mēs esam par 95 % pārliecināti par kļūdu līmeni revīzijas datu kopā.
- 28) Kļūdas, kas atklātas un izlabotas pirms un neatkarīgi no mūsu veiktajām pārbaudēm, tiek izslēgtas no kļūdu aprēķina, jo to atklāšana un labošana liecina par pārvaldības un kontroles sistēmu efektīvu darbību.
- 29) Mūsu kritēriji **publiskā iepirkuma kļūdu** izteikšanai skaitļos var atšķirties no tiem, ko izmanto Komisija vai dalībvalstis. Mēs izsakām skaitļos tikai nopietnus iepirkuma noteikumu pārkāpumus. Mēs izsakām skaitļos kā 100 % iepirkuma kļūdas tikai tos pārkāpumus, kuru dēļ konkursā nav izraudzīts labākais piedāvājums un tādējādi visi izdevumi atbilstoši tādām līgumam ir neattiecināmi. Mēs nepiemērojam vienotas likmes dažāda veida iepirkuma noteikumu pārkāpumiem, kā to dara Komisija²³. Publiskā iepirkuma kļūdas mēs izsakām skaitļos, pamatojoties uz neattiecināmo izdevumu summām pārbaudītajos darījumos.

²³ Lēmums C(2019) 3452, ar ko nosaka pamatnostādnes par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras publiskajam iepirkumam piemērojamo noteikumu neievērošanas gadījumā veic attiecībā uz izdevumiem, ko finansē ES.

- 30) Attiecībā uz tām DFS kategorijām, par kurām mēs izstrādājam īpašos izvērtējumus, kā arī attiecībā uz ieņēmumiem un visu ES budžetu kopumā mēs paziņojam aplēsto kļūdu līmeni, kurā tiek ņemtas vērā tikai skaitļos izsakāmās kļūdas un kuru izsakām procentos. Skaitļos izsakāmu kļūdu piemēri ir neattiecināmas izmaksas un projekti, līgumu vai dotācijas nosacījumu pārkāpumi, publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu neievērošana un svarīgu apliecināmo dokumentu trūkums. Mēs aplēšam arī apakšējo kļūdu robežu un augšējo kļūdu robežu.
- 31) Mūsu pieeja nav paredzēta tam, lai ievāktu datus par kļūdu biežumu visā datu kopā. Tāpēc skaitļi, kas norāda uz kļūdu skaitu kādā no DFS kategorijām, noteiktos kāda ģenerāldirektorāta pārvaldītajos izdevumos vai konkrētā dalībvalstī notikušos izdevumos, neliecina par kļūdu biežumu ES finansētos darījumos vai atsevišķā dalībvalstī.

3. DAĻA. Revīzijas procedūras saistībā ar krāpšanu

- 32) Mēs apzinām un novērtējam risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ ES konsolidētajos pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts ES tiesiskais regulējums.
- 33) Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti.
- 34) Ja ir pamats aizdomām, ka notikusi krāpnieciska darbība, mēs par to ziņojam *EPPO* un *OLAF* atbilstoši to kompetencei.

4. daļa. Ticamības deklarācija. Revīzijas atzinuma izstrāde

- 35) Mēs balstām atzinumu uz pietiekamiem, pienācīgiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem, kurus mēs iegūstam, pārbaudot pārvaldības un kontroles sistēmas un veicot darījumu pārbaudes.
- 36) Paveiktais ļauj sniegt informācijā balstītu atzinumu par to, vai kļūdas datu kopā pārsniedz būtiskuma sliekšni vai atrodas zem tā. Sagatavojot atzinumu, izmantojam 2,0 % būtiskuma sliekšni. Ņemam vērā arī kļūdu veidu, summu un kontekstu, kā arī citu pieejamo informāciju (sk. **(27)** punktu).

- 37) Ja konstatējam būtisku kļūdu līmeni un nosakām tā ietekmi uz revīzijas atzinumu, mums ir jānosaka, vai kļūdas ir plaši izplatītas²⁴ visā revīzijas datu kopā. Ja kļūdas ir būtiskas un plaši izplatītas, mēs sniedzam negatīvu atzinumu.
- 38) Kļūdas un/vai revīzijas pierādījumu trūkumu uzskata par plaši izplatītu, ja saskaņā ar revidenta spriedumu šī problēma neaprobežojas ar kādu atsevišķu finanšu pārskatu elementu, kontu vai posteni (proti, problēma vairākkārt sastopama arī citviet pārbaudītajos kontos vai darījumos). Pat ja problēma aprobežojas tikai ar kādu konkrētu finanšu pārskatu elementu, kontu vai posteni, tā joprojām ir visaptveroša, ja ir sastopama vai varētu būt sastopama ievērojamā finanšu pārskatu daļā vai attiecas uz tādas informācijas sniegšanu, kas ir nozīmīga lietotāja izpratnei par finanšu pārskatiem.

5. DAĻA. Saikne starp revīzijas atzinumiem par pārskatu ticamību un darījumu pareizību

- 39) Starptautiskajos revīzijas standartos²⁵ ir noteikts, ka attiecībā uz gadījumiem, kad revidenti sniedz revīzijas atzinumus par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu pareizību, modificēts atzinums par darījumu pareizību pats par sevi nenoved pie modificēta atzinuma par pārskatu ticamību.

²⁴ Pārskatītais 705. starptautiskais revīzijas standarts (ISA) "Modificēta atzinuma sniegšana neatkarīga revidenta ziņojumā".

²⁵ Sk. 4000. ISSAI 16. punktu.

2. nodaļa

Budžeta un finanšu pārvaldība

Saturs

	Punkts
Ievads	2.1.
Budžeta un finanšu pārvaldība 2023. gadā	2.2.–2.30.
ES budžeta izpildes līmenis bija augsts attiecībā uz saistībām, bet zems – attiecībā uz maksājumiem	2.2.–2.20.
2023. gadā tika izmantotas gandrīz visas ES gada budžeta saistību apropriācijas	2.5.–2.8.
Maksājumi bija mazāki, nekā sākotnēji plānots, un nerasniedza DFS maksimālo apjomu	2.9.–2.10.
2014.–2020. gada ESI fondu apguve 2023. gadā palēninājās, bet maksājumu pieprasījumu un slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu	2.11.–2.14.
Maksājumi no 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR, joprojām bija zemā līmenī	2.15.–2.19.
ELFLA maksājumi saskaņā ar jauno KLP 2023. gadā sākās lēni	2.20.
Maksājumi no ANM un NGEU papildinājuma programmām 2023. gadā bija mazāki, nekā gaidīts	2.21.–2.26.
Kopējās neizpildītās saistības 2023. gadā sasniedza 543 miljardus EUR, taču turpmākajos gados paredzams samazinājums	2.27.–2.30.
Riski un izaicinājumi	2.31.–2.69.
Ar DFS pārskatīšanu tika ieviesti pasākumi, lai novērstu riskus, kas saistīti ar papildu NGEU finansēšanas izmaksām un neveikto maksājumu uzkrāšanos	2.31.–2.32.
Pastāv risks, ka tiks atceltas 2021.–2027. gada DFS kohēzijas politikas fondu saistības	2.33.–2.34.
2023. gadā palielinājās ES parāds no aizņēmumiem	2.35.–2.64.
Par standarta pieeju ES aizņēmumiem kļuva ES diversificētā finansēšanas stratēģija	2.36.–2.37.
Neatmaksāto ES aizņēmumu apmērs 2023. gadā palielinājās par vairāk nekā 30 %	2.38.–2.39.

<i>NGEU</i> aizņēmumi līdz 2026. gadam var vairāk nekā divkārtoties, savukārt lielākā daļa atmaksas tiek atlikta uz nākamajām DFS	2.40.–2.45.
Ārējie piešķirtie ieņēmumi no <i>NGEU</i> parāda būtiski ietekmē saimnieciskās darbības rezultātu	2.46.–2.47.
<i>NGEU</i> aizņēmumu finansēšanas izmaksas varētu gandrīz divkārtoties salīdzinājumā ar 2020. gadā veikto sākotnējo aplēsi, kas pašreizējai DFS bija 15 miljardi EUR	2.48.–2.50.
ES budžeta riska ekspozīcija 2023. gadā palielinājās, un tiek prognozēts turpmāks palielinājums	2.51.–2.58.
Krievijas agresijas karš pret Ukrainu turpina palielināt nākamo ES budžetu finanšu riskus	2.59.–2.61.
Neraugoties uz pozitīvu sniegumu 2023. gadā, kopējā uzkrājumu fonda kumulatīvais sniegums joprojām ir negatīvs	2.62.–2.64.
Augstā inflācija 2022. un 2023. gadā turpina ietekmēt ES budžetu	2.65.–2.69.
Secinājumi un ieteikumi	2.70.–2.78.
Secinājumi	2.70.–2.78.
Ieteikums	

Ievads

2.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti galvenie jautājumi saistībā ar ES 2023. gada budžeta un finanšu pārvaldību un tā papildu finansējumu. Mēs ziņojam arī par budžeta un finanšu riskiem un izaicinājumiem, ar kuriem ES varētu saskarties turpmākajos gados.

Šīs nodaļas pamatā ir mūsu veiktā ES budžeta izpildes pārbaude un Komisijas un citu ieinteresēto personu publicēto dokumentu pārbaudes. Tajā ņemts vērā arī mūsu darbs, kas izklāstīts mūsu īpašajos ziņojumos un atzinumos.

Budžeta un finanšu pārvaldība

2023. gadā

ES budžeta izpildes līmenis bija augsts attiecībā uz saistībām, bet zems – attiecībā uz maksājumiem

2.2. Šajā iedaļā mēs analizējam ES budžeta izpildi 2023. gadā. Šis bija gan 2021.–2027. gada *daudzgadu finanšu shēmas* (DFS), gan *NextGenerationEU* (NGEU) īstenošanas trešais gads.

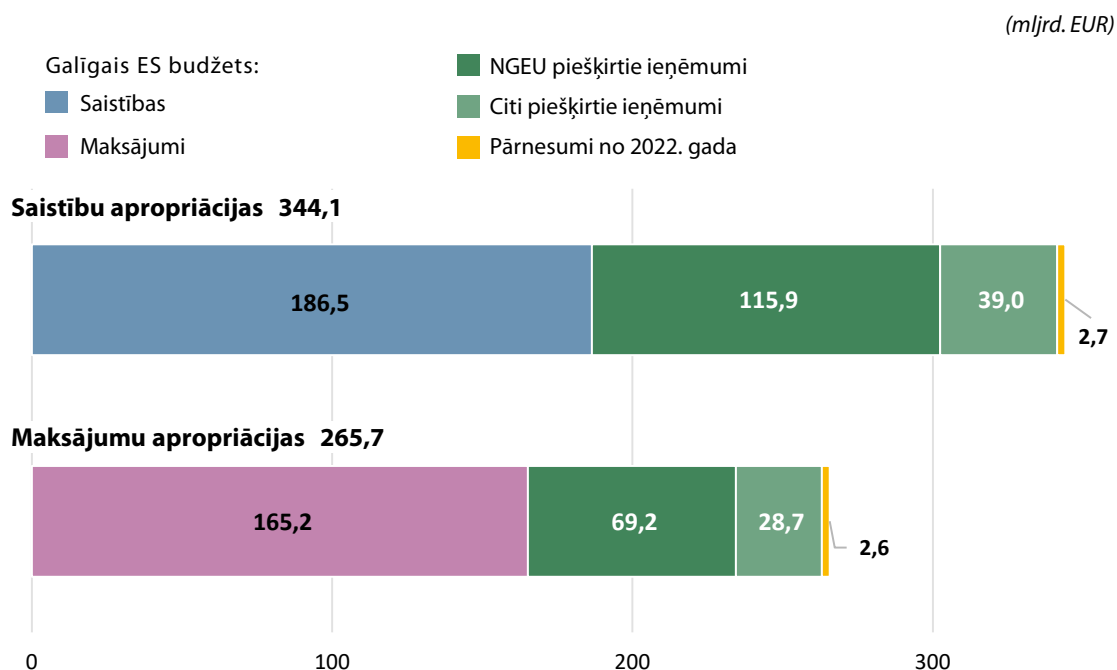
2.3. *Finanšu regulā* ir klasificētas *saistību un maksājumu apropriācijas* pēc izcelsmes gada un finansējuma avota. Līdz 2022. gadam mēs galvenokārt analizējām *gada budžeta apropriācijas* un attiecībā uz 2021.¹ un 2022.² gadu – *NGEU piešķirtos ieņēmumus*. Ņemot vērā, ka 2023. gadā bija lielākas citu veidu piešķirto ieņēmumu summas (piemēram, ieņēmumi no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) un dalībvalstu skaidras naudas iemaksām *InvestEU* garantijā), analizē par šo gadu mēs iekļaujam visu veidu apropriācijas. *Atveseļošanas un noturības mehānisms* (ANM) aizdevumi ir iekļauti ārpusbudžeta posteņos un tādējādi neietilpst mūsu darbības jomā.

2.4. Kopējais ES 2023. gada budžets, kas pieejams gan saistību, gan maksājumu apropriācijām, ir parādīts **2.1. attēlā**. ES gada budžets un *NGEU* piešķirtie ieņēmumi veido 87,9 % no kopējā saistību apropriācijām pieejamā ES budžeta un 88,2 % no kopējā maksājumu apropriācijām pieejamā ES budžeta, savukārt atlikušo daļu veido pārējie piešķirtie ieņēmumi un *pārnesumi* no 2022. gada.

¹ 2021. gada pārskats, 2.2. punkts.

² 2022. gada pārskats, 2.3. punkts.

2.1. attēls. Kopējais apropriācijām pieejamais ES 2023. gada budžets, tostarp NGEU dotācijas

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2023. gadā tika izmantotas gandrīz visas ES gada budžeta saistību apropriācijas

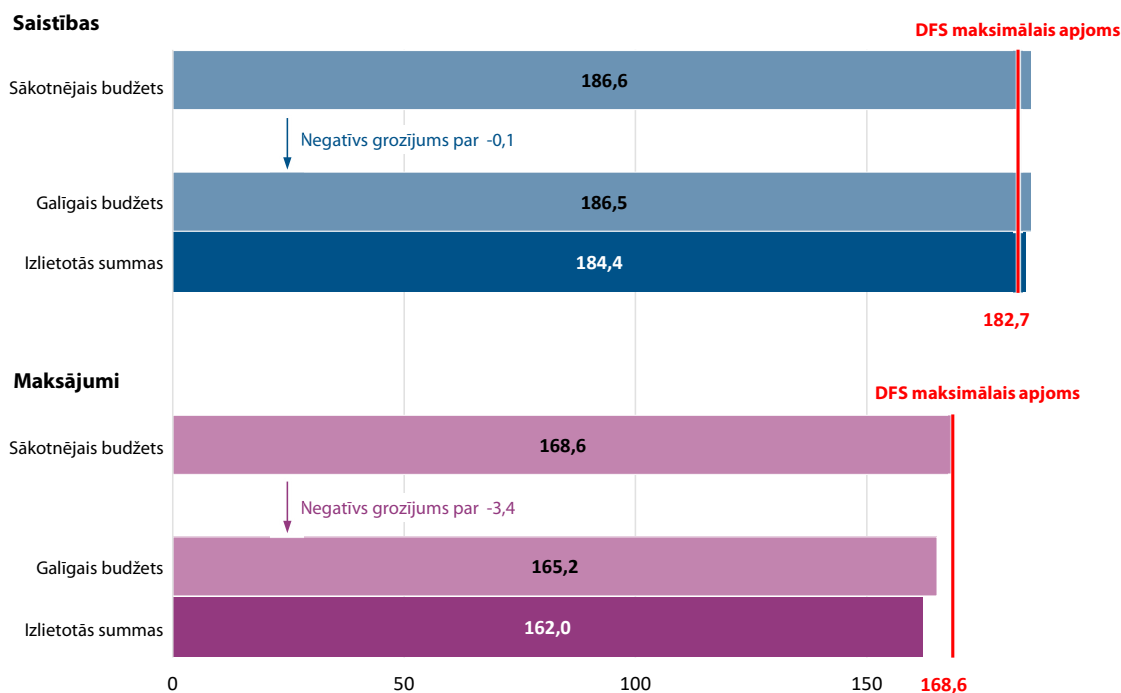
2.5. Budžeta lēmējinstītūcija saistību apropriācijām apstiprināja [sākotnējo ES 2023. gada budžetu](#) 186,6 miljardu EUR apmērā. 2023. gadā tika pieņemti četri budžeta grozījumi. Budžeta grozījumu kopējā neto ietekme bija saistību apropriāciju samazinājums par 0,1 miljardu EUR.

2.6. Galīgais saistību apropriāciju budžets bija 186,5 miljardi EUR, kas pārsniedza DFS noteikto maksimālo apjomu – 182,7 miljardus EUR ([2.2. attēls](#)). Tas bija iespējams, izmantojot DFS *īpašos instrumentus*, piemēram, *Brexit korekcijas rezervi*, *Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu darbu zaudējušiem darba ņēmējiem* un *rezervi solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos (SEAR)*. Šie instrumenti nodrošina papildu līdzekļus jauniem vai neparedzētiem notikumiem, pārsniedzot DFS maksimālos apjomus.

2.7. Kopējās uzņemtās saistības 2023. gada budžetā bija 184,4 miljardi EUR jeb 98,9 % no pieejamās summas. Neizmantotās saistību apropriācijas 2,1 miljarda EUR apmērā galvenokārt bija no *Eiropas Savienības Solidaritātes fonda* (ESSF) (0,4 miljardi EUR), *Eiropas Reģionālās attīstības fonda* (ERAF) (0,8 miljardi EUR), *Kohēzijas fonda* (KF) (0,2 miljardi EUR) un *Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda* (0,3 miljardi EUR). No neizmantotajām apropriācijām uz 2024. gadu tika pārnesti kopumā 0,8 miljardi EUR, galvenokārt Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondam (0,3 miljardi EUR) un ESSF palīdzībai Turcijai pēc 2023. gada februāra zemestrīcēm (0,4 miljardi EUR). Atlikušās neizlietotās apropriācijas 1,3 miljardu EUR apmērā tika dzēstas.

2.2. attēls. Budžeta izpilde 2023. gadā

(mljrd. EUR)

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.8. Turklāt 2023. gada uzņemtās saistības no iepriekšējā gada pārnesumiem bija 2,7 miljardi EUR un no piešķirtajiem ieņēmumiem – 145,2 miljardi EUR, no kuriem 115,6 miljardi EUR bija *NGEU* līdzekļi.

Maksājumi bija mazāki, nekā sākotnēji plānots, un nerasniedza DFS maksimālo apjomu

2.9. Sākotnējais 2023. gada nobalsotais budžets maksājumu apropriācijām bija 168,6 miljardi EUR. Budžeta grozījumu kopējā neto ietekme bija maksājumu apropriāciju samazinājums par 3,4 miljardiem EUR, un kopējais galīgais budžets bija 165,2 miljardi EUR, kas bija zem DFS maksimālā apjoma – 168,6 miljardiem EUR.

2.10. No galīgā budžeta veiktie maksājumi kopumā bija 162,0 miljardi EUR jeb 98,1 % no pieejamās summas. Ņemot vērā papildu maksājumus 74,7 miljardu EUR apmērā no piešķirtajiem ieņēmumiem (galvenokārt *NGEU dotācijām*, tostarp papildinājumi no DFS finansēšanas *programmām*), kā arī 2022. gada pārnesumus 2,4 miljardu EUR apmērā, 2023. gadā maksājumu kopsumma sasniedza 239,2 miljardus EUR. Budžeta izlietojums maksājumiem bija 90,0 % no visām maksājumu apropriācijām 265,7 miljardu EUR apmērā.

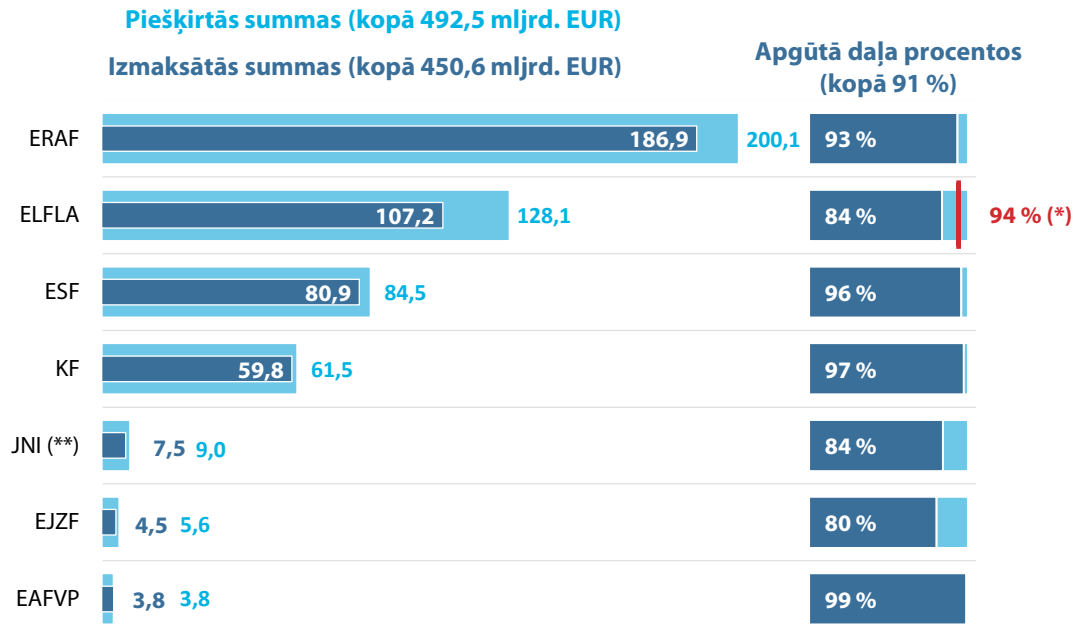
2014.–2020. gada ESI fondu apguve 2023. gadā palēninājās, bet maksājumu pieprasījumu un slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu

2.11. *Eiropas strukturālos un investīciju fondus* (ESI fondi) kopīgi pārvalda Komisija un dalībvalstis. ESI fondu maksājumi 2023. gadā, izņemot *NGEU* resursus, sasniedza 54,7 miljardus EUR, kas bija mazāk nekā iepriekšējos trijos gados (64,7 miljardi EUR 2022. gadā, 75,1 miljards EUR 2021. gadā un 72 miljardi EUR 2020. gadā). 2023. gada beigās maksājumu kopsumma 2014.–2020. gada ESI fondiem veidoja 450,6 miljardus EUR no kopējā 492,6 miljardu EUR piešķiruma, tādējādi *apgaves* līmenis sasniedza 91,5 %.

2.12. **2.3. attēlā** atspoguļots kumulatīvais apguves līmenis katram ESI fondam (izņemot *NGEU* līdzekļus) līdz 2023. gada beigām. Apguves līmenis procentos parāda *priekšfinansējumu* un *starpposma maksājumus*, kas no ES budžeta izmaksāti dalībvalstīm par deklarētajiem attiecināmajiem izdevumiem, salīdzinājumā ar kopējām summām, kas piešķirtas konkrētam periodam. Starpposma maksājumus dalībvalstīm veic pēc tam, kad tās ir iesniegušas maksājuma pieprasījumus Komisijai. Tāpēc mūsu norādītais apguves līmenis ne vienmēr atspoguļo pilnīgu projektu īstenošanas gaitu un kopējo summu, ko *atbalsta saņēmēji* jau ir saņēmuši no dalībvalstīm.

2.3. attēls. 2014.–2020. gada ESI fondu, izņemot NGEU, apguve 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ESF: Eiropas Sociālais fonds
KF: Kohēzijas fonds
JNI: Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva
EJZF: Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EAFVP: Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām

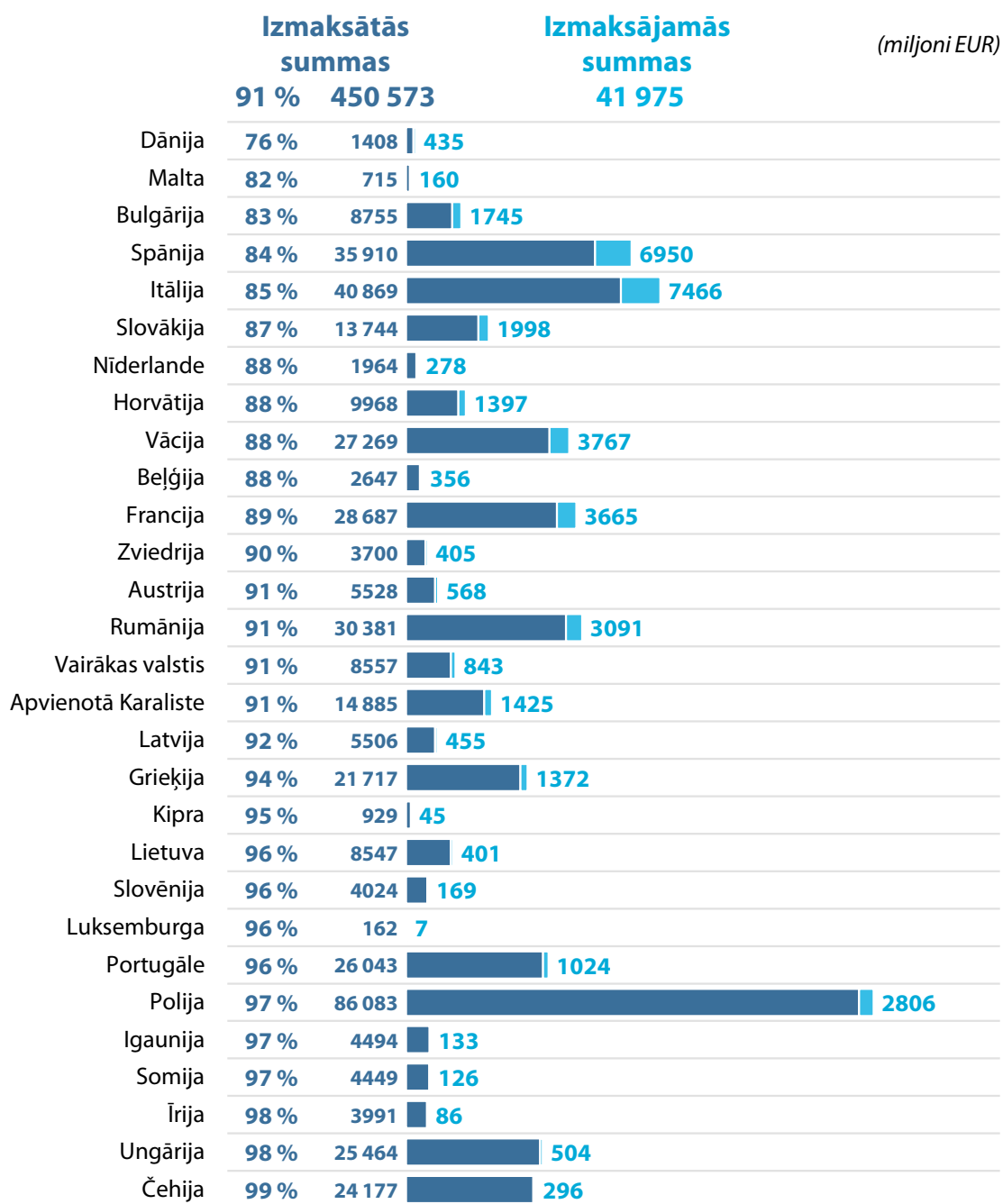
(*) Sarkanā līnija parāda kāds būtu apguves līmenis, ja netiktu iekļauti ELFLA 2021. un 2022. gada papildu piešķirumi 28,1 miljarda EUR apmērā no 2021.–2027. gada DFS. ELFLA saņēma šos papildu piešķirumus divu gadu pārejas perioda dēļ, pēc kura beigām tas pilnībā iekļāvās kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajos plānos 2023.–2027. gadam.

(**) JNI ietver īpašu piešķirumu no ESF.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2024. gada 8. janvārī, un citiem Komisijas datiem.

2.13. Lai gan atšķirības tajā, kā dalībvalstis apguva ESI fondus, bija mazāk nozīmīgas salīdzinājumā ar 2022. gadu, četrās dalībvalstīs apguves līmenis 2023. gada beigās joprojām bija zem 85 % (sk. 2.4. attēlu).

2.4. attēls. 2014.–2020. gada ESI fondu, izņemot NGEU, apguves līmenis dalībvalstīs 2023. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2024. gada 8. janvārī, un citiem Komisijas datiem.

2.14. 2024. gada 29. februārī Eiropas Parlaments un Padome³ nolēma par vienu gadu – līdz 2025. gada 31. jūlijam – pagarināt termiņus, līdz kuriem dalībvalstīm jāiesniedz galīgie pieteikumi par visiem ESI fondu starpposma maksājumiem (izņemot ELFLA). Attiecināmības periods netika mainīts. Turklāt ar lēmumu tika palielināta arī iespējamā maksimālā ES līdzfinansējuma likme ERAF, ESF un Kohēzijas fondam (KF) līdz 100 % pēdējam grāmatvedības gadam, kas sākas 2023. gada 1. jūlijā un beigsies 2024. gada 30. jūnijā. Tam būtu jānodrošina augstāks īstenošanas līmenis un jāpalīdz dalībvalstīm pārvarēt pastāvīgo budžeta spiedienu.

Maksājumi no 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR, joprojām bija zemā līmenī

2.15. Kopš 2023. gada [atvērto datu platformā](#) tiek sniegta finanšu informācija par to, kā tiek īstenoti 2021.–2027. gada *dalītās pārvaldības* fondi, uz kuriem attiecas *Kopīgo noteikumu regula* (KNR)⁴. Šie fondi ir ERAF, KF, Eiropas Sociālais fonds Plus (ESF+), *Taisnīgas pārkārtošanās fonds* (TPF), Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds (EJZAF), *Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds* (AMIF), *Iekšējās drošības fonds* (ISF) un *Robežu pārvaldības un vīzu instruments* (BMVI).

2.16. 2023. gadā ikgadējie maksājumi dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR, (6,3 miljardi EUR) ietvēra priekšfinansējumu 4,1 miljarda EUR apmērā un starpposma maksājumus 2,2 miljardu EUR apmērā. 2023. gadā 11 dalībvalstis nepieprasīja starpposma maksājumus nevienam no KNR aptvertajiem fondiem. 2023. gada beigās kopējie maksājumi veidoja 12,8 miljardus EUR, kas ir tikai 3,2 % no 2021.–2027. gada DFS kopējās summas. [2.5. attēlā](#) ir parādīts apguves līmenis katrā dalībvalstī.

³ Regula (ES) 2024/795, 14. un 15. pants.

⁴ Regula (ES) 2021/1060.

2.5. attēls. 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondi, uz kuriem attiecas KNR – apguves līmenis dalībvalstīs 2023. gada beigās

	Izmaksātās summas		Izmaksājamās summas		
	3,2 %	12 751		381 024	<i>(miljoni EUR)</i>
Rumānija	2,5 %	782	30 654		
Polija	2,5 %	1923	74 523		
Slovākija	2,5 %	320	12 380		
Dānija	2,5 %	18	674		
Portugāle	2,5 %	590	22 587		
Spānija	2,7 %	1008	36 656		
Horvātija	2,7 %	250	8987		
Itālija	2,7 %	1188	42 463		
Īrija	2,8 %	34	1168		
Latvija	2,9 %	135	4596		
Slovēnija	2,9 %	101	3350		
Zviedrija	3,0 %	58	1880		
Francija	3,1 %	577	18 003		
Kipra	3,5 %	40	1102		
Malta	3,5 %	32	868		
Vācija	3,6 %	783	21 087		
Somija	3,8 %	85	2148		
Nīderlande	3,8 %	77	1949		
Grieķija	3,9 %	867	21 605		
Beļģija	4,0 %	114	2705		
Igaunija	4,1 %	143	3384		
Austrija	4,1 %	53	1235		
Lietuva	4,3 %	290	6436		
Bulgārija	4,5 %	501	10 554		
Čehija	5,0 %	1060	20 159		
Ungārija	5,3 %	1162	20 786		
Vairākas valstis	5,8 %	553	9005		
Luksemburga	7,5 %	7	80		

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2024. gada 8. janvārī, un citiem Komisijas datiem.

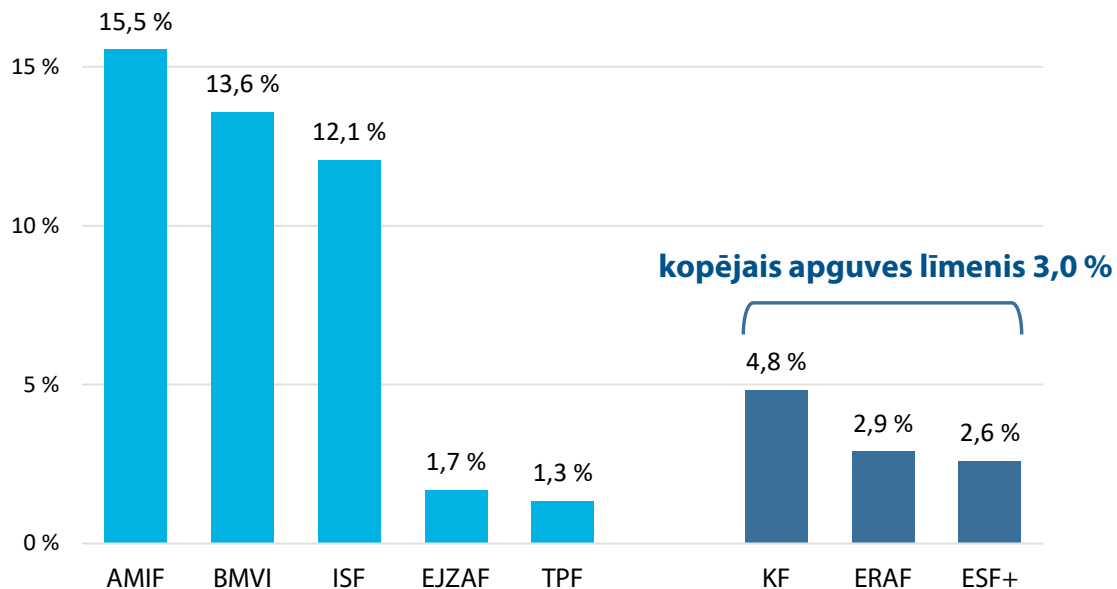
2.17. Savā 2022. gada pārskatā⁵ mēs aprakstījām izmaiņas starp 2014.–2020. gada ESI fondiem un 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondiem, uz kuriem attiecas KNR. Mēs salīdzinājām ERAF, KF un ESF+ apguves līmeņus 2023. gada beigās ar līmeņiem 2016. gada beigās, kas bija arī iepriekšējās DFS trešais gads. Šiem trim kohēzijas politikas fondiem, kas veido 90,9 % no kopējās ES summas, kura 2021.–2027. gadam piešķirta KNR aptvertajiem dalītās pārvaldības fondiem, kopējais apguves līmenis līdz 2023. gada beigām bija tikai 3,0 % (sk. **2.6. attēlu**) salīdzinājumā ar 8,0 % 2016. gada beigās. 2023. gadā dalībvalstis par prioritāti noteica centienus apgūt 2014.–2020. gada kohēzijas politikas līdzekļus un paātrināt *NGEU* īstenošanu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo *plānošanas periodu* kopējie kavējumi liecina par kohēzijas politikas fondu nepietiekamu īstenošanu, kas atbilst viena gada starpībai⁶.

2.18. Ar migrāciju un drošību saistīto fondu (*AMIF*, *ISF* un *BMVI*) apguve bija lielāka (sk. **2.6. attēlu**). To regulās ir paredzētas augstākas priekšfinansējuma likmes, kas svārstās no 3 % līdz 5 % un *AMIF* ārkārtas palīdzības gadījumā – līdz 95 %, salīdzinājumā ar 0,5 % citiem KNR aptvertajiem fondiem. 2023. gadā faktiskie priekšfinansējuma maksājumi sasniedza 79,0 % no šo triju fondu maksājumiem.

⁵ 2022. gada pārskats, 2.10. punkts.

⁶ COM(2023) 390, 4. lpp.

2.6. attēls. 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondi, uz kuriem attiecas KNR – apguve 2023. gada beigās

AMIF: Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
BMVI: Robežu pārvaldības un vīzu instruments
ISF: Iekšējās drošības fonds
EJZAF: Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds
TPF: Taisnīgas pārkārtošanās fonds

KF: Kohēzijas fonds
ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF+: Eiropas Sociālais fonds Plus

Avots: ERP, pamatojoties uz [Komisijas atvērto datu platformu](#), kas skatīta 2024. gada 8. janvārī, un citiem Komisijas datiem.

2.19. Ar nesen ieviesto Regulu, ar ko izveido *platformu "Stratēģiskās tehnoloģijas Eiropai"* (STEP)⁷, maksimālā ES līdzfinansējuma likme tika palielināta līdz 100 % ESF+, ERAF, KF un TPF investīcijām, ar kurām atbalsta STEP mērķus. Tajā ir paredzēta arī papildu ārkārtas priekšfinansējuma summa⁸ ESF+, ERAF un KF piešķirumiem, ar kuriem atbalsta minētos mērķus. Ņemot vērā nepieciešamību paātrināt tā īstenošanu, ar STEP regulu ieviestais papildu ārkārtas priekšfinansējums attiecas uz visu TPF piešķirumu.

⁷ Regula (ES) 2024/795, 23. apsvēruma.

⁸ Turpat.

ELFLA maksājumi saskaņā ar jauno KLP 2023. gadā sākās lēni

2.20. Kopš 2023. gada uz ELFLA attiecas jaunie *kopējās lauksaimniecības politikas* (KLP) noteikumi⁹. ELFLA 2023.–2027. gada finansējuma apguve sākās 2023. gadā pēc 2021.–2022. gada pārejas perioda lauksaimniecības fondiem¹⁰. 2023. gada beigās ELFLA maksājumi sasniedza 0,7 miljardus EUR, un apguves līmenis bija tikai 1 %. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju¹¹ īstenošanas līmenis bija zemāks, nekā gaidīts, jo dalībvalstis centās nepieļaut 2014.–2022. gada ELFLA *saistību atcelšanu* un par prioritāti noteica *NGEU* projektu īstenošanu.

Maksājumi no ANM un *NGEU* papildinājuma programmām 2023. gadā bija mazāki, nekā gaidīts

2.21. Eiropas Parlaments un Padome 2023. gada februārī grozīja ANM regulu¹², lai dalībvalstu ANM plānos varētu iekļaut *REPowerEU* nodaļu nolūkā pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa un risināt problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņām. Līdz 2023. gada beigām visas dalībvalstis, izņemot Bulgāriju, Vāciju, Īriju un Luksemburgu, savos pārskatītajos plānos bija iekļāvušas *REPowerEU* nodaļu. Lai finansētu 23 apstiprinātās nodaļas, Komisija izmantos ieņēmumus no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) līdz 17,3 miljardu EUR apmērā, kā arī piešķirumus no *Brexit* korekcijas rezerves (*BAR*)¹³ līdz 1,6 miljardu EUR apmērā. Tādējādi *NGEU* vairs nav vienīgais ANM dotāciju finansējuma avots. Ņemot vērā papildu finansējumu no ETS un *BAR*, ANM dotāciju, tostarp *REPowerEU*, kopsumma varētu sasniegt 356,8 miljardus EUR, kas ir par 6 % vairāk nekā sākotnējie ANM dotāciju piešķirumi 338,0 miljardu EUR apmērā.

2.22. Kā norādīts 2023. gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos¹⁴ un Komisijas sniegtajā ANM vidusposma novērtējumā¹⁵, ANM īstenošanu negatīvi ietekmēja vairāki faktori, piemēram, augsta inflācija, enerģijas cenu pieaugums, problēmas globālajās piegādes ķēdēs, darbaspēka trūkums vai nepietiekamas administratīvās spējas.

⁹ Regula (ES) 2021/2115 un Regula (ES) 2021/2116.

¹⁰ Regula (ES) 2020/2220.

¹¹ COM(2023) 530, 4. lpp.

¹² Regula (ES) 2023/435.

¹³ Turpat, 21. pants.

¹⁴ 2023. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

¹⁵ Atveseļošanas un noturības mehānisma vidusposma novērtējums un atbalsta pētījums.

2.23. Līdz 2023. gada beigām Komisija bija uzņēmusi visas *NGEU* finansētās ANM saistības dotācijām (337,9 miljardi EUR). Saistības *REPowerEU* nodaļām bija 18,5 miljardi EUR (17,3 miljardi EUR no *ETS* un 1,2 miljardi EUR no *BAR*), bet saistības par atlikušajiem 0,4 miljardiem EUR no *BAR* tiks uzņemtas vēlāk.

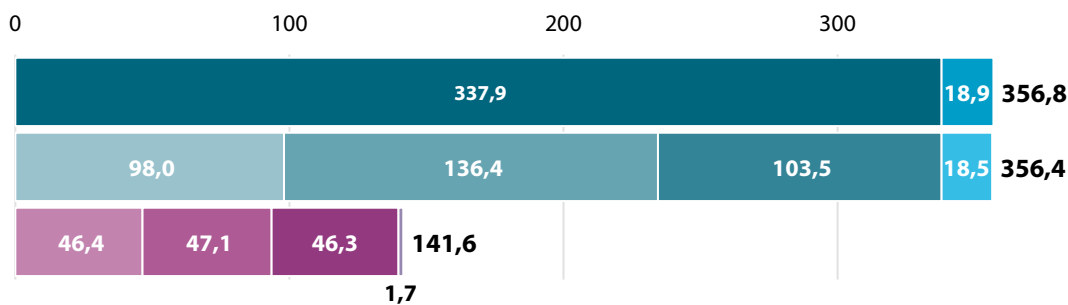
2.24. ANM dotāciju ikgadējie maksājumi 2023. gadā sasniedza 48 miljardus EUR, no kuriem 1,7 miljardi EUR bija *REPowerEU* priekšfinansējums un 46,3 miljardi EUR – *atskaites punktu* un *mērķrādītāju* sasniegšanai. Turpretī 2022. gada jūnijā Komisija bija gaidījusi, ka kopējie *NGEU* finansētie ANM maksājumi, kas saistīti ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem (neiekļaujot *REPowerEU*), 2023. gadā sasniegs 76,4 miljardus EUR¹⁶. No uzņemtajām 356,4 miljardu EUR saistībām tika veikti maksājumi 141,6 miljardu EUR apmērā, tāpēc līdz 2026. gada beigām izmaksāšanai joprojām ir pieejamas ANM dotācijas kopsummā par 215,2 miljardiem EUR (sk. **2.7. attēlu**).

2.7. attēls. ANM dotāciju īstenošana pēc avota 2023. gada beigās

NGEU			REPowerEU	
2021	2022	2023	2023	Pieejamo saistību apropriāciju kopsumma
2021	2022	2023	2023	Uzņemtās saistības
2021	2022	2023	2023	Maksājumi

(mljrd. EUR)

Atvēršanas un noturības mehānisma (ANM) dotācijas

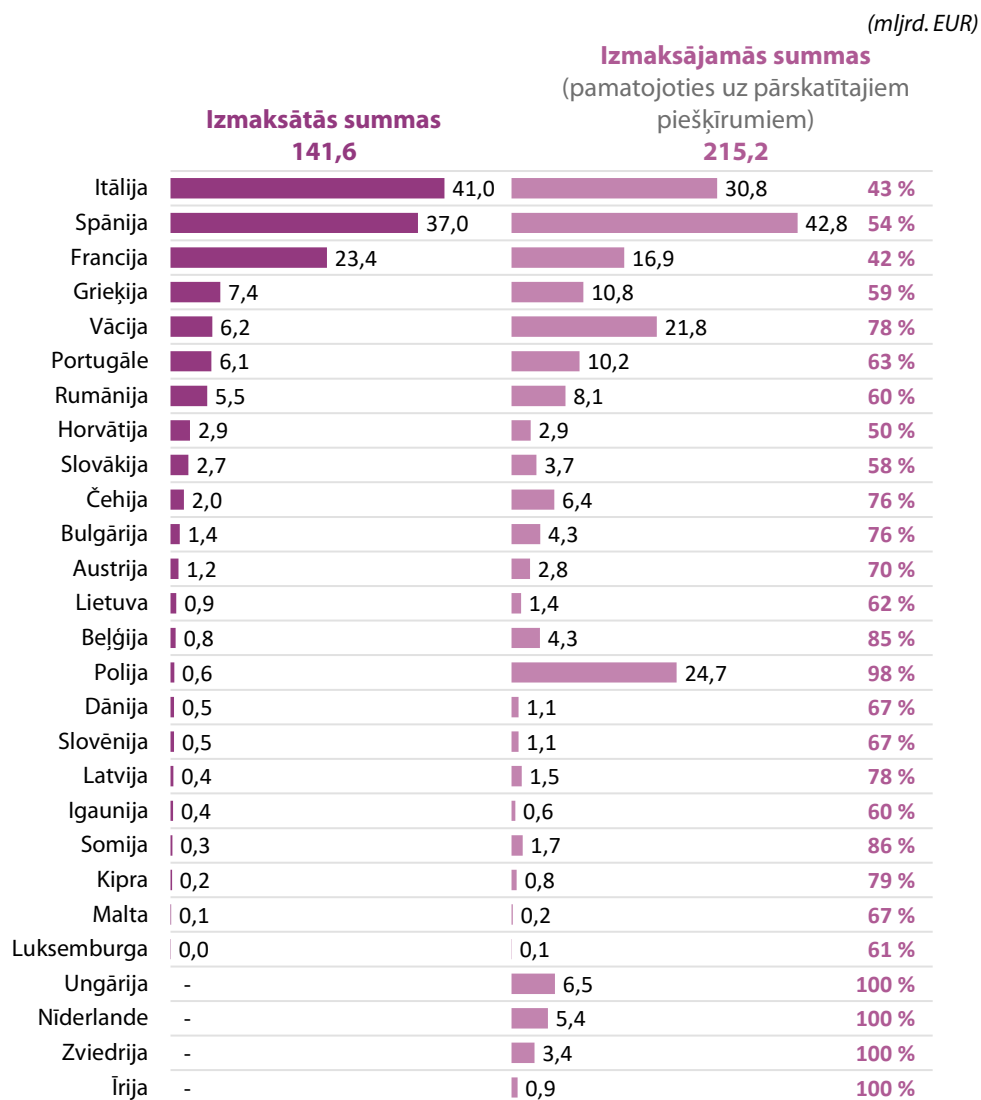

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.25. Pastāv ievērojamas atšķirības tajā, kā dalībvalstis apguva ANM dotācijas (sk. **2.8. attēlu**). Līdz 2023. gada beigām četras dalībvalstis (Īrija, Ungārija, Nīderlande un Zviedrija) nebija nedz saņēmušas priekšfinansējumu, nedz iesniegušas maksājuma pieprasījumu, savukārt trīs dalībvalstis (Beļģija, Polija un Somija) bija saņēmušas tikai priekšfinansējumu.

¹⁶ COM(2022) 315, 3. tabula.

2.8. attēls. Izmaksātās ANM dotācijas un maksājamās summas, pamatojoties uz pārskatītajiem piešķirumiem, sadalījumā pa dalībvalstīm 2023. gada beigās

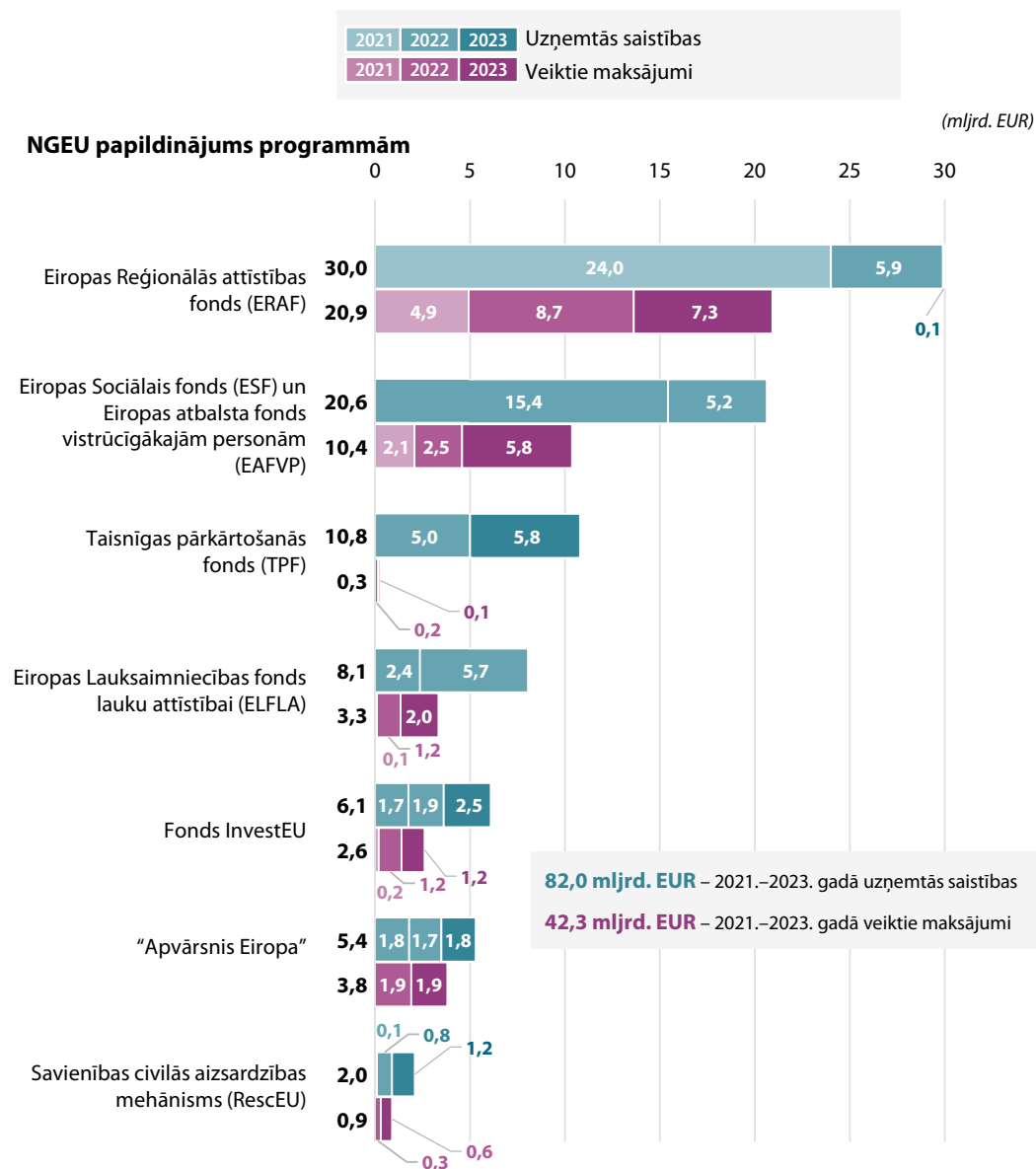
Piezīmes. Diagrammā ir iekļauti skaitliskie dati par *REPowerEU*.

Ungārijā priekšfinansējums attiecībā uz *REPowerEU*, ko uzsāka tika pirms 2023. gada beigām, tika izmaksāts 2024. gada janvārī.

Avots: ERP, pamatojoties uz [ANM rezultātu pārskatu](#) un no Komisijas saņemtajiem datiem.

2.26. Kopējās saistības no *NGEU* papildinājumiem DFS programmām bija 82,9 miljardi EUR no sākotnējā 83,1 miljarda EUR piešķiruma galvenokārt tāpēc, ka netika uzņemtas saistības par TPF piešķirtajiem līdzekļiem 0,1 miljarda EUR apmērā. *NGEU* papildinājumu ikgadējie maksājumi esošajām DFS programmām palielinājās no 7,2 miljardiem EUR 2021. gadā un 16,1 miljarda EUR 2022. gadā līdz 19,0 miljardiem EUR 2023. gadā. Tā rezultātā maksājumus līdz 40,6 miljardiem EUR var veikt līdz 2026. gada beigām. TPF attiecīgā tiesību akta un programmu novēlotas apstiprināšanas, kā arī atliktās īstenošanas dēļ maksājumu kopsumma līdz 2023. gada beigām bija tikai 0,3 miljardi EUR. Sīkāka informācija sniegta [2.9. attēlā](#).

2.9. attēls. *NGEU* īstenošana saistībā ar ES programmu papildinājumiem 2023. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un Komisijas grāmatvedības sistēmu.

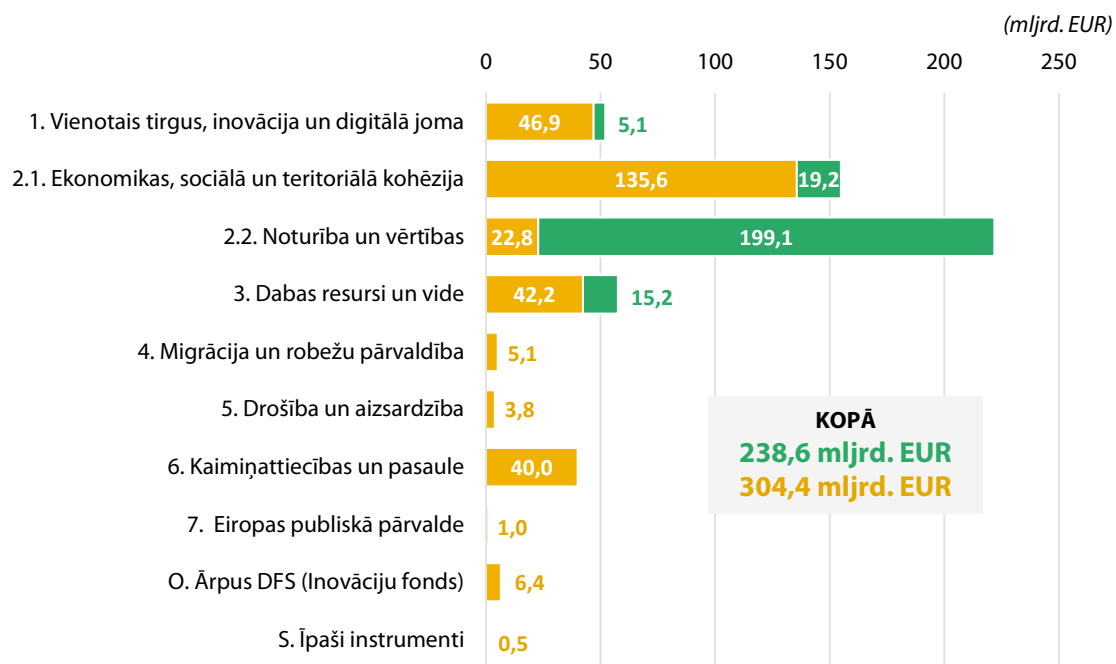
Kopējās neizpildītās saistības 2023. gadā sasniedza 543 miljardus EUR, taču turpmākajos gados paredzams samazinājums

2.27. *Neizpildītās saistības* ir kopējās uzņemtās saistības, kas vēl nav izmaksātas. Līdz 2023. gada beigām kopējās neizpildītās saistības, kas būs jāizmaksā nākamajos gados, ja vien tās netiks atceltas, sasniedza rekordaugstu līmeni – 543 miljardus EUR. Tas bija par 90,2 miljardiem EUR vairāk salīdzinājumā ar 2022. gadu (452,8 miljardi EUR). Neizpildītās saistības galvenokārt attiecas uz ES budžetu un pārnesumiem (263,6 miljardi EUR) un *NGEU* dotāciju finansējumu (238,6 miljardi EUR). Atlikusī summa 40,8 miljardi EUR izriet no piešķirtajiem ieņēmumiem, kas nav *NGEU*. 2022. gadā mēs formulējām ieteikumu¹⁷ būtiski samazināt neizpildīto saistību līmeni.

2.28. **2.10. attēlā** ir parādītas neizpildītās saistības sadalījumā pēc to avota un DFS kategorijas. *NGEU* neizpildītās saistības attiecas uz ANM kopsummu 198,0 miljardu EUR apmērā un ir iekļautas DFS 2.2. kategorijā. Šīs saistības veido 83 % no kopējām *NGEU* neizpildītajām saistībām. Pieskaitot neizpildītās saistības no *REPowerEU* nodaļām, kuras nefinansē no *NGEU*, kopējās ANM neizpildītās saistības veido 214,8 miljardus EUR.

¹⁷ 2022. gada pārskats, 2.1. ieteikums. Būtiski samazināt neizpildīto saistību līmeni.

2.10. attēls. Kopējās neizpildītās saistības pēc avota un DFS kategorijas 2023. gada beigās

■ NGEU neizpildītās saistības

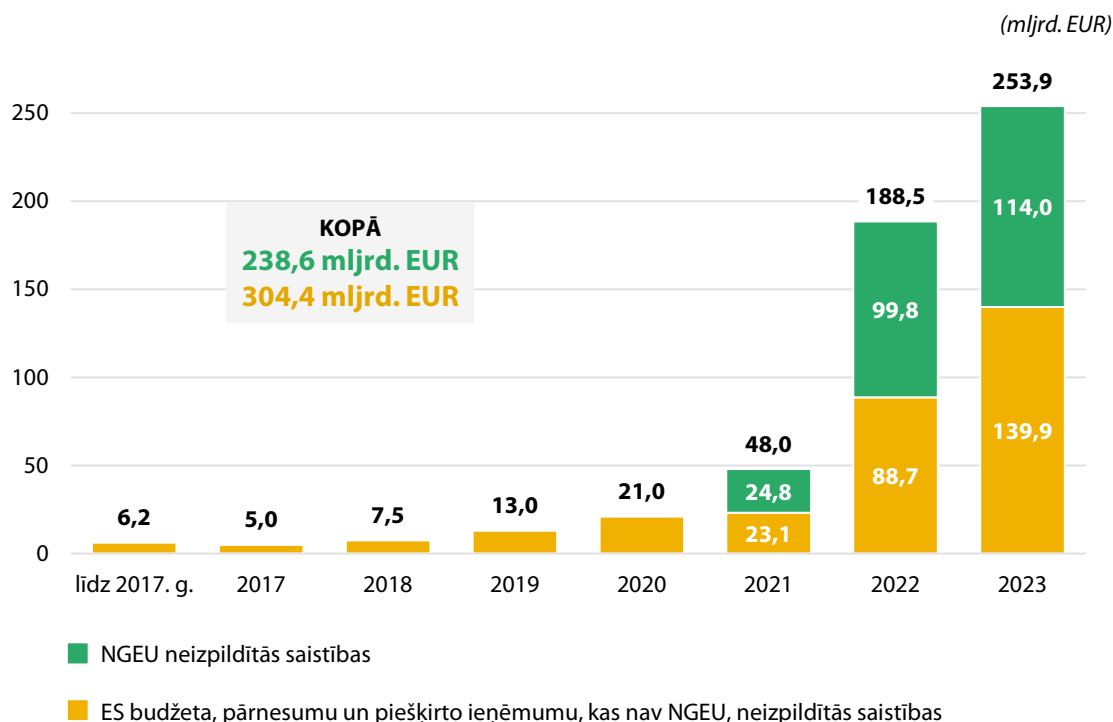
■ ES budžeta, pārnese un piešķirto ieņēmumu, kas nav NGEU, neizpildītās saistības

Piezīme. Inovāciju fondu finansē no piešķirtajiem ieņēmumiem un ārpus DFS, bet to uzrāda ES pārskatos.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.29. *2.11. tabulā* ir parādītas kopējās neizpildītās saistības 2023. gada beigās pēc izcelsmes gada un finansējuma veida. 90,3 % no šīm saistībām tika uzņemti pēc 2021. gada.

2.11. attēls. Kopējās neizpildītās saistības pēc izcelsmes gada un finansējuma veida 2023. gada beigās

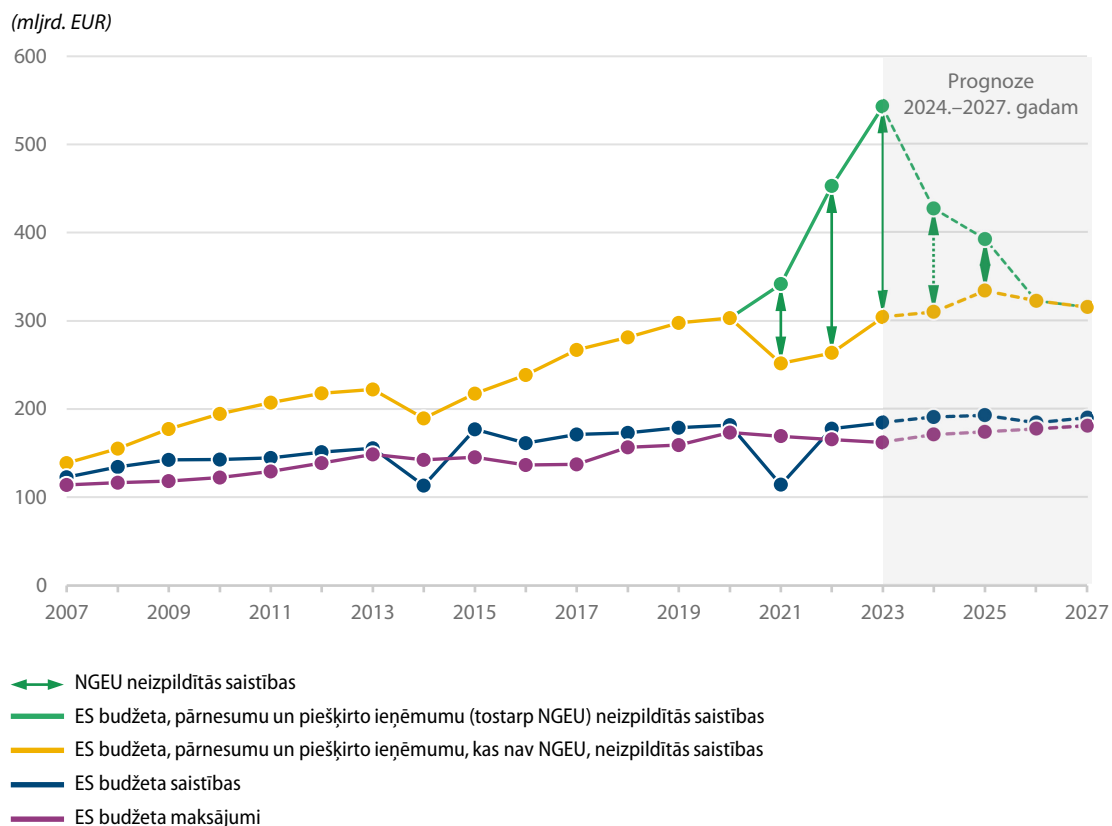

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un budžeta izpildes ziņojumiem no Komisijas grāmatvedības sistēmas.

2.30. Daļa, kas attiecas uz iepriekšējām DFS, kļūst mazāka un vēl vairāk samazināsies, kad tuvosies 2014.–2020. gada ESI fondu *slēgšana* 2025. un 2026. gadā. Turklāt NGEU neizpildītās saistības samazināsies 2024.–2026. gadā, jo maksājumi būs jāveic līdz 2026. gada beigām vai saistības jāatceļ. 2023. gada jūnijā Komisija prognozēja, ka DFS īstenošanas neizpildītās saistības līdz 2027. gada beigām būs 322,9 miljardi EUR¹⁸ (sk. [2.12. attēlu](#)).

¹⁸ COM(2023) 390, 4. tabula.

2.12. attēls. Neizpildītās saistības, saistības un maksājumi 2007.–2023. gadā un prognoze 2024.–2027. gadam

Piezīme. Prognozēs 2024. gadam un turpmāk nav iekļauti citi pārnese un piešķirto ieņēmumi kā vienNGEU un Ukrainas mehānisma apropriācijas.

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem no ES konsolidētajiem gada pārskatiem par 2007.–2023. gadu, Komisijas ilgtermiņa prognožu ziņojumu 2024.–2028. gadam un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2024/765, ar ko groza 2021.–2027. gada DFS.

Riski un izaicinājumi

Ar DFS pārskatīšanu tika ieviesti pasākumi, lai novērstu riskus, kas saistīti ar papildu NGEU finansēšanas izmaksām un neveikto maksājumu uzkrāšanos

2.31. Padome 2024. gada februārī grozīja DFS¹⁹ saistībā ar daudzajiem izaicinājumiem (piemēram, pastāvīgs atbalsts Ukrainai, augstākas procentu likmes, migrācijas pieaugums un nepieciešamība veicināt stratēģiskas tehnoloģijas). Ar DFS pārskatīšanu saistību apropriācijas 2024.–2027. gadam tika palielinātas par 21,0 miljardu EUR, no kura 17 miljardi EUR ir paredzēti jaunizveidotā Ukrainas mehānisma finansēšanai²⁰. Turklāt tika pārdalīti 10,6 miljardi EUR no esošajām apropriācijām. DFS pārskatīšanas mērķis ir arī mazināt Komisijas iepriekš paredzēto neveikto maksājumu uzkrāšanās risku 2026. gadā²¹.

2.32. Padome arī ieviesa “kaskādes mehānismu”²², Tā mērķis ir segt NGEU aizņēmumu izmaksas, kas pārsniedz pārskatītajā DFS regulā²³ noteiktās gada summas, ja līdzekļus nevar atrast pašreizējā ES budžetā un līdz pašreizējās DFS beigām. Papildus 2020. gada sākotnējām aizņēmumu izmaksu prognozēm 14,9 miljardu EUR apmērā Komisija 2023. gada jūnijā lēsa, ka kopējais iztrūkums šajā DFS ir 17–27 miljardi EUR²⁴. Eiropas Savienības Atvēršanas instruments *NextGenerationEU (EURI)* ir īpašs instruments papildus DFS maksimālajam apjomam, un tam nav fiksētas summas. Eiropas Parlaments un Padome to var izmantot ikgadējās budžeta procedūras ietvaros, bet tikai pēc tam, kad ir meklētas citas finansēšanas iespējas, tostarp izmantota manevrēšanas telpa, kas radīta pēc programmu budžeta izpildes un prioritāšu maiņas (pārvietošanas), kā arī netematiskie īpašie instrumenti. Ja līdzekļu joprojām nepietiek, lai pilnībā finansētu NGEU aizņēmumu izmaksas, pirms dalībvalstu iemaksu mobilizēšanas vispirms izmanto *EURI* instrumenta ietvaros pieejamo nepārnesto atcelto saistību summu. Sk. **2.13. attēlu**.

¹⁹ Regula (ES, Euratom) 2024/765.

²⁰ Regula (ES) 2024/792.

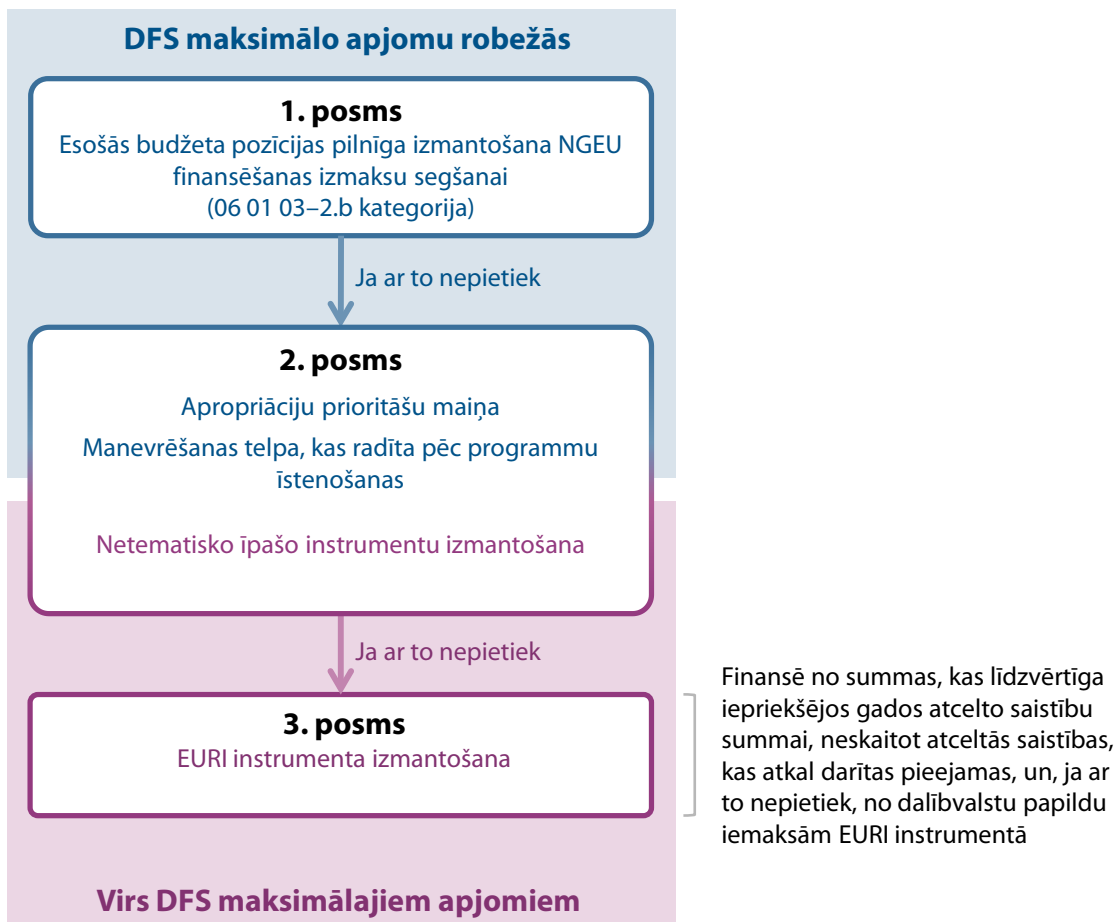
²¹ Regula (ES, Euratom) 2024/765, 1. panta 7. punkts.

²² Turpat, 1. panta 6. punkts.

²³ Turpat, 1. panta 6. punkts.

²⁴ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (sadaļa “Financial Programming 2025-2027”, 9. lpp.).

2.13. attēls. Kaskādes mehānisms, ar ko sedz NGEU procentus un pārsniegtās kuponu maksājumu izmaksas līdz 2027. gadam

Piezīme. Netematiski īpašie instrumenti (*elastības instruments, vienotais rezerves instruments*) ļauj vispārīgi risināt neparedzētus apstākļus vai jaunas prioritātes.

Avots: ERP, pamatojoties uz Regulu (ES, Euratom) 2024/765.

Pastāv risks, ka tiks atceltas 2021.–2027. gada DFS kohēzijas politikas fondu saistības

2.33. Savā 2022. gada pārskatā mēs uzsvērām, ka tiesību aktu novēlota pieņemšana attiecībā uz KNR aptvertajiem dalītās pārvaldības fondiem no 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas un vairāku instrumentu paralēla un novēlota īstenošana palielināja saistību atcelšanas risku. ERAF, ESF+, KF un TPF apguves līmenis 2021.–2027. gada DFS 2023. gadā joprojām bija zems (sk. [2.6. attēlu](#)). Rezultātā budžeta lēmēj institūcija samazināja 2023. gada ERAF (-1,1 miljards EUR) un ESF+ (-0,7 miljardi EUR)²⁵ maksājumu apropriācijas. Saistību atcelšanas risks varētu materializēties jau 2025. gada beigās attiecībā uz saistībām, kas saskaņā ar KNR 2021.–2027. gadam uzņemtas 2022. gadā.

2.34. 2023. gadā Komisijas prognozēja, ka atceltās saistības 2024.–2027. gadam būs 8,1 miljards EUR (2022. gada prognoze: 7,6 miljardi EUR 2023.–2027. gadam). Attiecībā uz KF, ERAF un ESF+ kohēzijas politikas līdzekļiem Komisija 2024.–2027. gadam prognozē, ka kopējās atceltās saistības būs 2,2 miljardi EUR²⁶, kas vairāk nekā piecas reizes pārsniedz 2022. gadā prognozētos 0,4 miljardus EUR²⁷. Novēlota DFS un konkrētām programmām paredzēto tiesību aktu pieņemšana un to zemais īstenošanas līmenis 2023. gadā radīs risku, ka no 2025. gada tiks atceltas TPF uzņemtās saistības²⁸. Uzskatām, ka ievērojams atcelto saistību apjoms varētu apdraudēt ES mērķu sasniegšanu.

²⁵ COM(2023) 530.

²⁶ COM(2023) 390, 2. tabula.

²⁷ COM(2022) 315, 2. tabula

²⁸ COM(2023) 390, 7. lpp.

2023. gadā palielinājās ES parāds no aizņēmumiem

2.35. ES parāda analīzē mēs ņemām vērā aizņēmumus no tirgiem, galvenokārt ES budžeta garantētās ilgtermiņa obligācijas, kas bija pamatā *NGEU* finansējumam un finansiālajai palīdzībai dalībvalstīm un trešām valstīm (Eiropas pagaidu *atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE)*, Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM), *makrofinansālā palīdzība (MFP)*, maksājumu bilance un *Euratom*).

Par standarta pieeju ES aizņēmumiem kļuva ES diversificētā finansēšanas stratēģija

2.36. Komisija 2021. gada aprīlī ieviesa *NGEU* programmas diversificētu finansēšanas stratēģiju²⁹. Sākot no 2022. gada decembra, šī stratēģija kļuva par standarta aizņemšanās metodi, ar ko finansē finansiālās palīdzības programmas, izmantojot aizņēmumus³⁰. Ar to atsaista aizņēmumu un aizdevumu noteikumus (piemēram, termiņu un procentu likmi). Izmantojot iepriekšējo aizņemšanās stratēģiju, Komisija bija aizņēmusies no dalībvalstīm vai trešām valstīm un aizdevusi tām ar vienādiem nosacījumiem (kompensējoša pieeja).

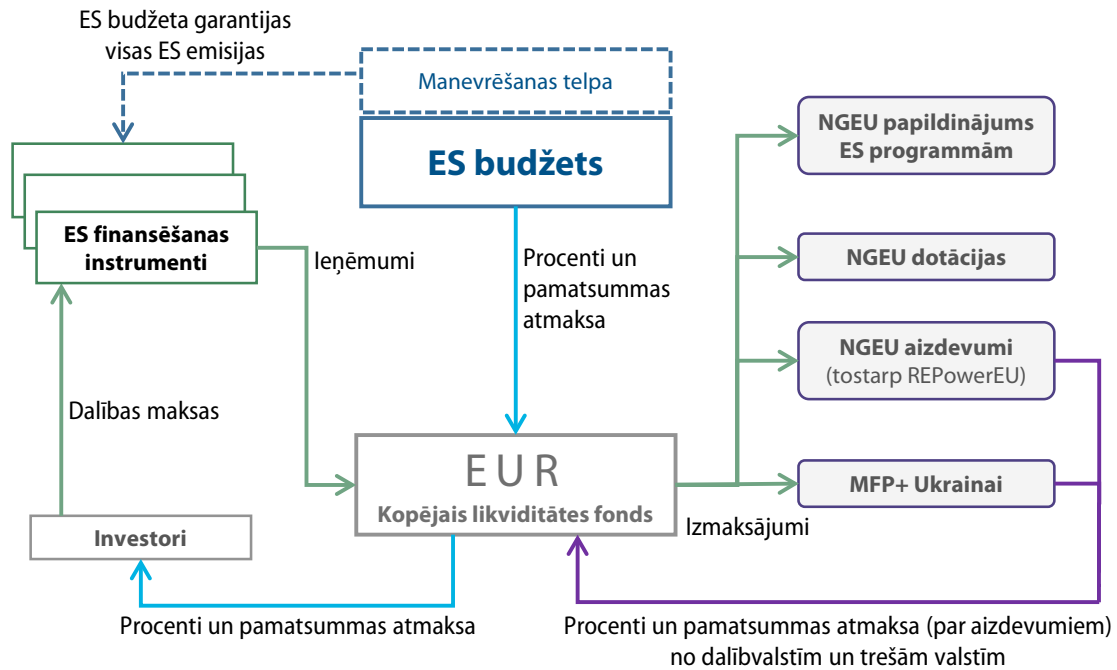
2.37. Diversificētās finansēšanas stratēģijas pamatā ir finansēšanas instrumentu apvienošana, izmantojot kopēju likviditātes fondu un regulāru klātbūtni kapitāla tirgū³¹ (sk. **2.14. attēlu**). Kopējā likviditātes fonda naudas līdzekļi tiek turēti īpašā kontā Eiropas Centrālajā bankā, un tos pārvalda Komisija.

²⁹ COM(2021) 250.

³⁰ Regula (ES, Euratom) 2022/2434.

³¹ Regula (ES, Euratom) 2022/2434, 1. pants.

2.14. attēls. ES diversificētā finansēšanas stratēģija 2023. gada beigās

Piezīme. Manevrēšanas telpa ir rezerve starp ES budžeta finansēšanai nepieciešamajiem pašu resursiem un pašu resursu maksimālo apjomu, ko Komisijai kā galējo līdzekli ir tiesības pieprasīt no dalībvalstīm, lai apkalpotu ES parādu. Pašu resursu maksimālais apjoms ir noteikts 1,4 % apmērā no ES nacionālā kopienākuma (NKI). Lai segtu ar NGEU saistītos aizņēmumus, pašu resursu maksimālajā apjomā ir rezervēta papildu manevrēšanas telpa 0,6 % apmērā no ES NKI.

Avots: ERP, pamatojoties uz Regulu (ES, Euratom) 2022/2434, Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES, Euratom) 2023/2825 un COM(2021) 676.

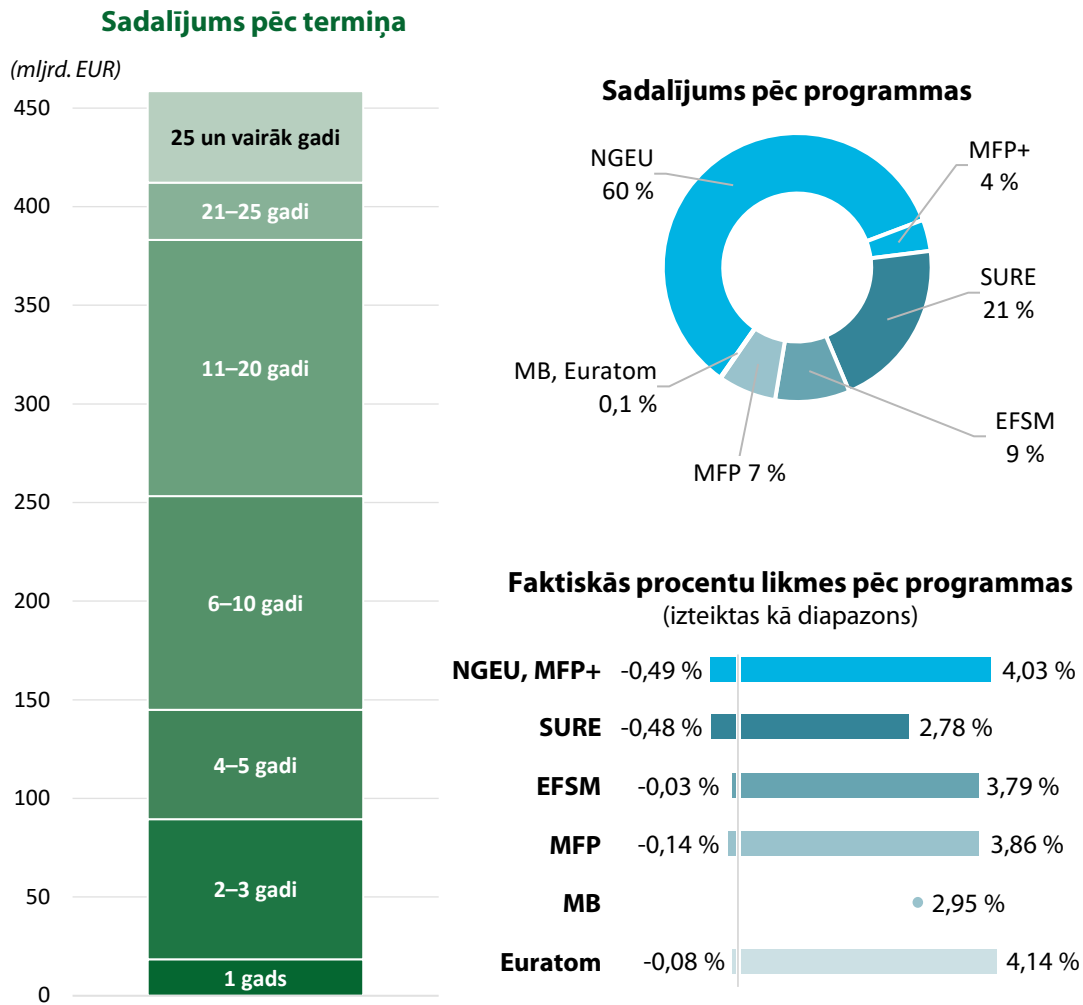
Neatmaksāto ES aizņēmumu apmērs 2023. gadā palielinājās par vairāk nekā 30 %

2.38. 2023. gadā neatmaksāto ES aizņēmumu neto nominālvērtība palielinājās par 110,5 miljardiem EUR³². 2023. gada beigās neatmaksāto ES aizņēmumu nominālvērtība pārsniedza 458,5 miljardus EUR (2022. gadā – 348 miljardi EUR). Bruto parāds no aizņēmumiem nominālvērtībā ir pamatsumma, ko ES aizņēmusies no saviem kreditoriem. Tas neietver korekcijas attiecībā uz atlaidēm, prēmijām vai uzkrātajiem procentiem. Tas atspoguļo sākotnējo aizņēmumu summu, neņemot vērā tirgus svārstības vai finanšu korekcijas. Neatmaksātie aizņēmumi ietvēra ES parādzīmes ar nominālvērtību 15,2 miljardi EUR (2022. gadā – 17 miljardi EUR). To termiņš ir īsāks par vienu gadu (3 vai 6 mēneši), un tos emitē likviditātes pārvaldībai, tostarp likviditātes rezerves uzturēšanai. Visu ES aizņēmumu termiņi un *faktiskās procentu likmes* ir parādītas **2.15. attēlā**. Pašlaik ES ir kļuvusi par vienu no lielākajiem parāda vērtspapīru emitentiem Eiropā³³.

³² ES 2023. gada konsolidētie pārskati, 2.11.1.1. skaidrojums.

³³ Īpašais ziņojums 16/2023, 3. attēls.

2.15. attēls. ES aizņēmumu termiņi un faktiskās procentu likmes 2023. gada beigās

NGEU: NextGenerationEU
MFP+: instruments "Makrofinansālā palīdzība +" Ukrainai
SURE: Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā
EFSM: Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms
MFP: makrofinansālā palīdzība
MB: maksājumu bilances mehānisms

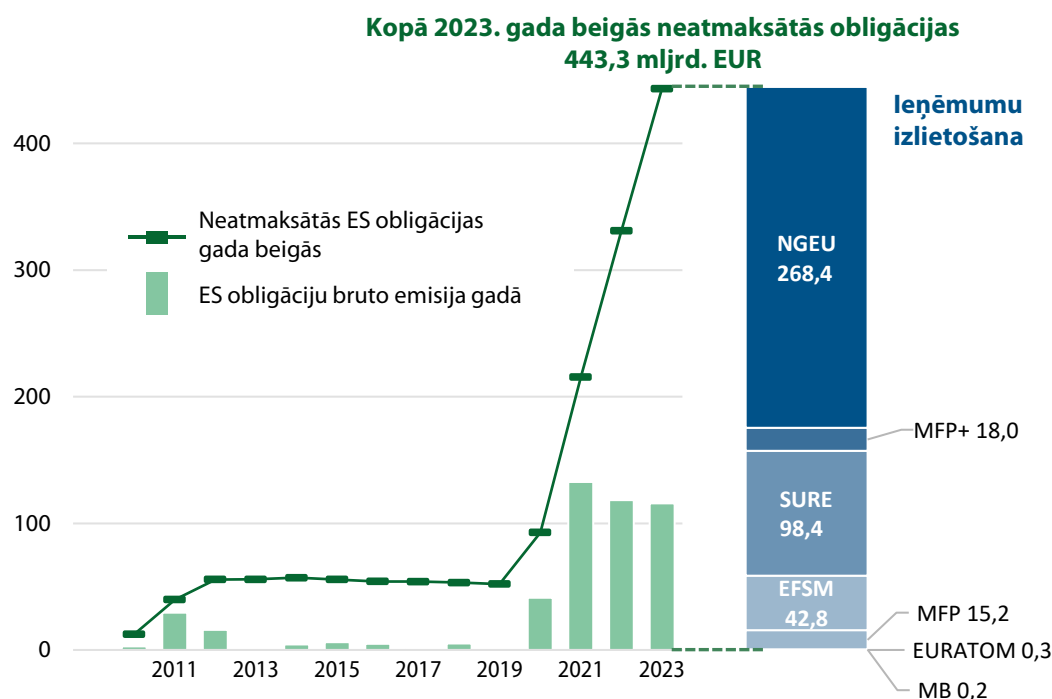
Piezīme. Summas nominālvērtībās.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.39. *2.16. attēlā* ir parādītas izmaiņas saistībā ar ES obligācijām (izņemot ES parādzīmes) kopš 2010. gada, izceļot emisijas un neatmaksāto obligāciju skaita pieaugumu no 2020. gada. Diagrammā parādīts arī ieņēmumu izlietojums sadalījumā pa ES programmām 2023. gada beigās.

2.16. attēls. ES obligāciju emisija un neatmaksātā summa kopš 2010. gada un ieņēmumu izlietojums 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

NGEU: NextGenerationEU**MFP+:** instruments "Makrofinansālā palīdzība +" Ukrainai**SURE:** Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā**EFSM:** Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms**MFP:** makrofinansālā palīdzība**MB:** maksājumu bilances mehānisms

Piezīmes. ES obligāciju emisija pēc bruto parāda nominālvērtības. Nav iekļautas ES parādzīmes (15,2 miljardi EUR).

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un Komisijas sniegto informāciju.

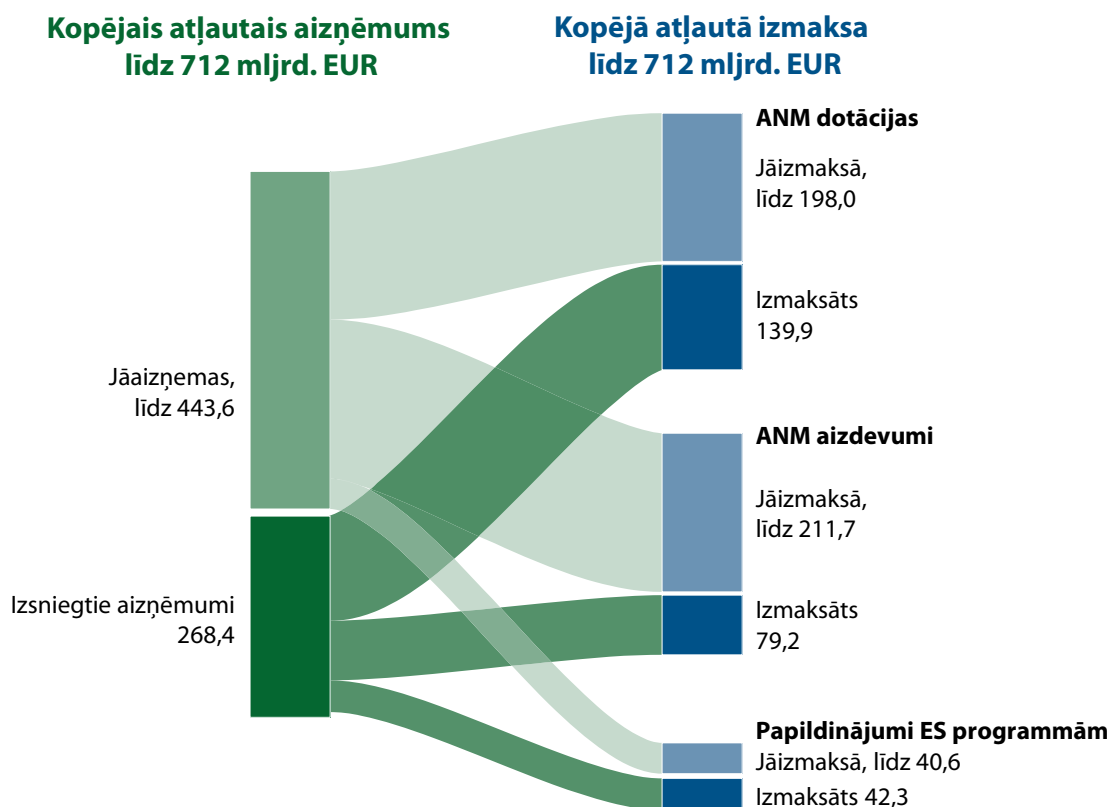
NGEU aizņēmumi līdz 2026. gadam var vairāk nekā divkāršoties, savukārt lielākā daļa atmaksas tiek atlikta uz nākamajām DFS

2.40. Sākotnējā NGEU programmas summa bija 806,9 miljardi EUR pašreizējās cenās (750 miljardi EUR 2018. gada cenās). 2023. gadā summa tika koriģēta uz 712 miljardiem EUR, jo līdz 2023. gada augustam, kad beidzās aizdevumu pieteikumu iesniegšanas termiņš, dalībvalstis nebija pieteikušas kopējam pieejamajam aizdevuma atbalstam. Tobrīd pieprasīto NGEU aizdevumu kopsomma bija 290,9 miljardi EUR, un 94,9 miljardi EUR aizdevumos vairs nebija pieejami.

2.41. NGEU aizņēmumu segšanai ES izmanto ES budžetu un manevrēšanas telpu pagaidu pašu resursu maksimālā apjoma ietvaros (0,6 % no ES NKI). 2023. gada beigās Eiropas Savienības neatmaksāto ES obligāciju nominālvērtība ANM aizdevumu, dotāciju un citu NGEU finansēto programmu finansēšanai bija 268,4 miljardi EUR. Attiecībā uz NGEU Eiropas Savienība līdz 2026. gada beigām var aizņemties papildu 443,6 miljardus EUR (sk. [2.17. attēlu](#)). Pēc šā datuma aizņēmumu operācijas stingri jāierobežo un jāizmanto tikai refinansēšanas operācijām, lai nodrošinātu efektīvu parādu pārvaldību³⁴.

2.17. attēls. NGEU aizņēmumi un izmaksātie līdzekļi 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

Piezīme. Aizņēmuma summā nav iekļautas ES īstermiņa parādzīmes 15,2 miljardu EUR apmērā. Līdz 2023. gada beigām vēl nebija izmaksāti 7,0 miljardi EUR aizņēmumu, un līdzekļi tika turēti Eiropas Centrālajā bankā.

Avots: ERP, pamatojoties uz [COM\(2024\) 93](#) un ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

³⁴ Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053, 18. apsvērums.

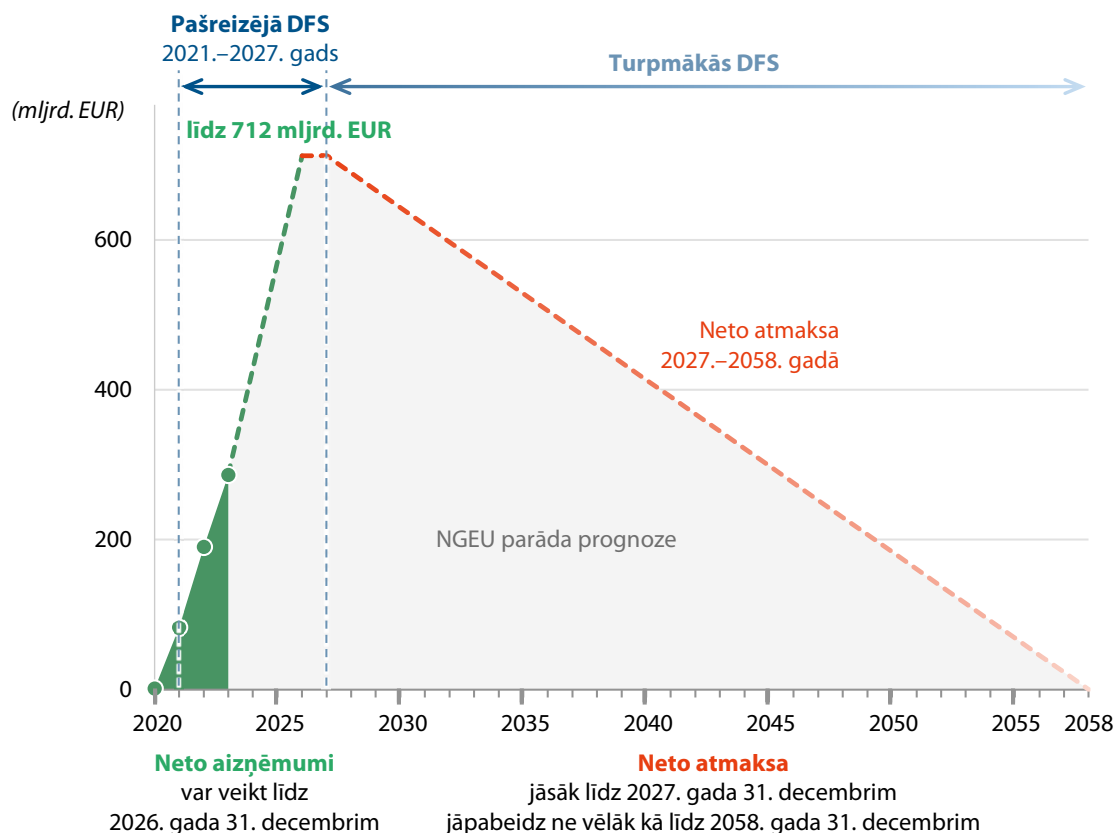
2.42. Ja neizlietotās apropriācijas *NGEU* finansēšanas izmaksu segšanai joprojām ir pieejamas budžeta pozīcijā, *NGEU* aizņēmumus jāsāk atmaksāt līdz 2027. gada beigām, bet visa summa jāatmaksā vēlākais līdz 2058. gadam³⁵. Tāpēc lielākā daļa atmaksājumu tiek atlikti uz nākamajām DFS, jo atmaksājumu grafikam ir jābūt stabilam un paredzamam, un *NGEU* aizņēmumu gada atmaksājumu maksimālais apjoms ir 7,5 % no neatmaksājamā *NGEU* atbalsta maksimālās summas³⁶ (t. i., 31,6 miljardi EUR gadā). Visas izmaksas, kas ES radušās saistībā ar līdzekļu aizņemšanos *NGEU* aizdevumiem, tostarp izmaksas, kas saistītas ar procentu likmju un citu finanšu risku pārvaldību, ir jāsedz saņēmējvalstīm. Visas izmaksas, kas saistītas ar *NGEU* dotācijām un papildinājumiem, tiek segtas no ES budžeta.

2.43. *2.18. attēlā* ir parādīta simulācija tam, kā *NGEU* parāds varētu mainīties saskaņā ar pieņēmumu par *NGEU* maksimālo atļauto aizņēmumu un lineāru atmaksu. Tomēr praksē aizņēmumi un *NGEU* parādu atmaksa biežāk neatbilst šādai lineārai tendencei.

³⁵ Turpat, 5. pants.

³⁶ Turpat.

2.18. attēls. NGEU parāda dinamikas simulācija 2023. gada beigās

Piezīme. Parādītajos aizņēmumos nav iekļautas ES īstermiņa parādzīmes.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un [Padomes Lēmumu \(ES\) 2020/2053](#).

2.44. Lai panāktu NGEU parāda stabilu un paredzamu samazinājumu līdz 2058. gadam, Komisijai var nākties pagarināt parāda termiņu, emitējot jaunus parāda instrumentus nolūkā atmaksāt vecos parāda instrumentus to termiņa beigās³⁷. Iespējamās tirgus apstākļu izmaiņas varētu palielināt aizņemšanās izmaksas, kuras par NGEU parādu saistībā ar dotācijām un NGEU papildinājumiem³⁸ būs jāsedz no ES budžeta.

³⁷ COM(2024) 93, pielikuma 12. lpp.

³⁸ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES, Euratom) 2023/2825, 11. panta 1. punkts.

2.45. Komisija 2023. gada 20. jūnijā nāca klajā ar paziņojumu “**Pielāgota pakete nākamās paaudzes pašu resursiem**”, ar ko korigē trīs ES budžeta papildu ieņēmumu avotus, ko sākotnēji ierosināja 2021. gada decembrī (ETS, oglekļa ieviešanas mehānisms un statistikā balstīti pašu resursi no uzņēmumu peļņas). Eiropadome 2024. gada februārī vienojās ieņēmumus no jebkuriem jauniem pašu resursiem, kas ieviesti pēc 2023. gada, izmantot *NGEU* aizņēmumu pirmstermiņa atmaksai³⁹. Mēs savā atzinumā par Komisijas priekšlikumu⁴⁰ norādījām, ka pieejamā informācija neļauj novērtēt, vai gaidāmie gada ieņēmumi būtu pietiekami arī paredzētajai *NGEU* atmaksas vajadzību segšanai.

Ārējie piešķirtie ieņēmumi no *NGEU* parāda būtiski ietekmē saimnieciskās darbības rezultātu

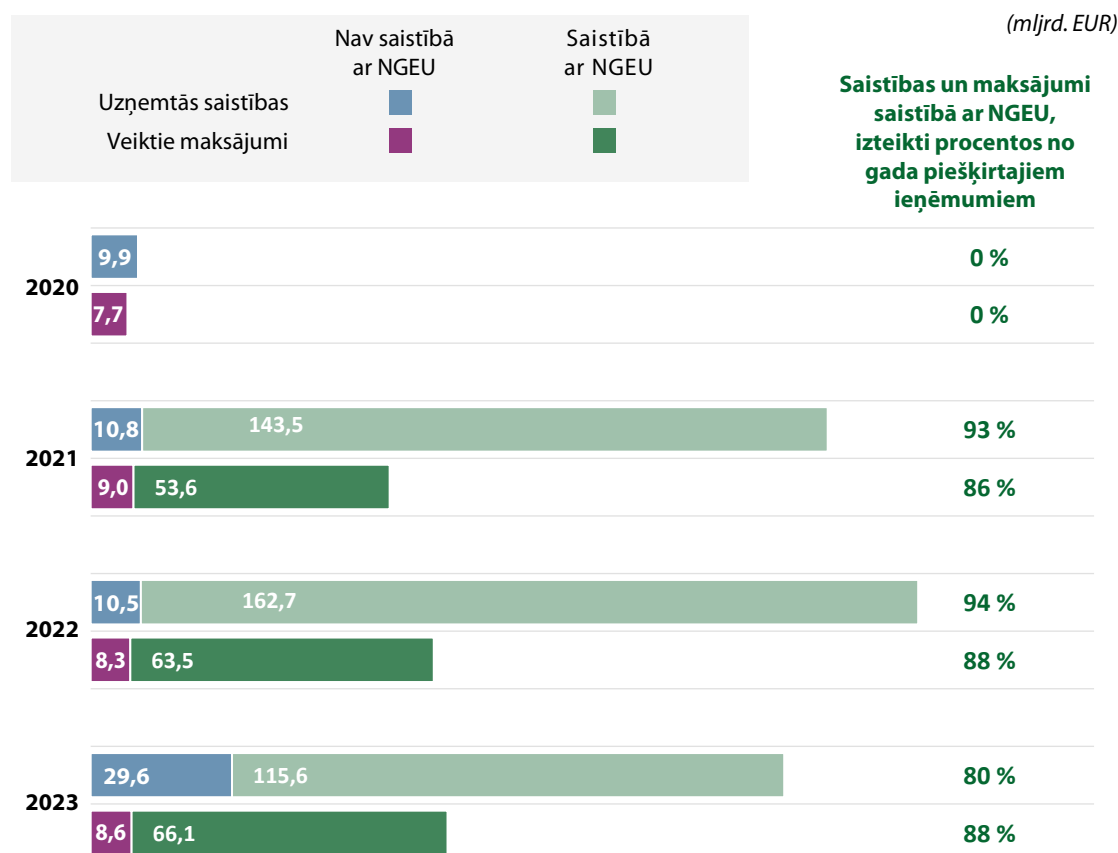
2.46. No *NGEU* aizņemtās summas ar *ārējo piešķirto ieņēmumu* starpniecību tiek novirzītas *NGEU* dotācijām un ES programmu papildinājumiem un ir papildus apropriācijām, par kurām nobalsots ES budžetā⁴¹. **2.19. attēlā** ir parādītas izmaiņas ārējos piešķirtajos ieņēmumos kopš 2020. gada gan saistībā ar *NGEU*, gan bez tās.

³⁹ EUCO 2/24.

⁴⁰ Atzinums 04/2023, 20. punkts.

⁴¹ Finanšu regula, 22. pants.

2.19. attēls. Uzņemtās saistības un veiktie maksājumi no ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem 2020.–2023. gadā

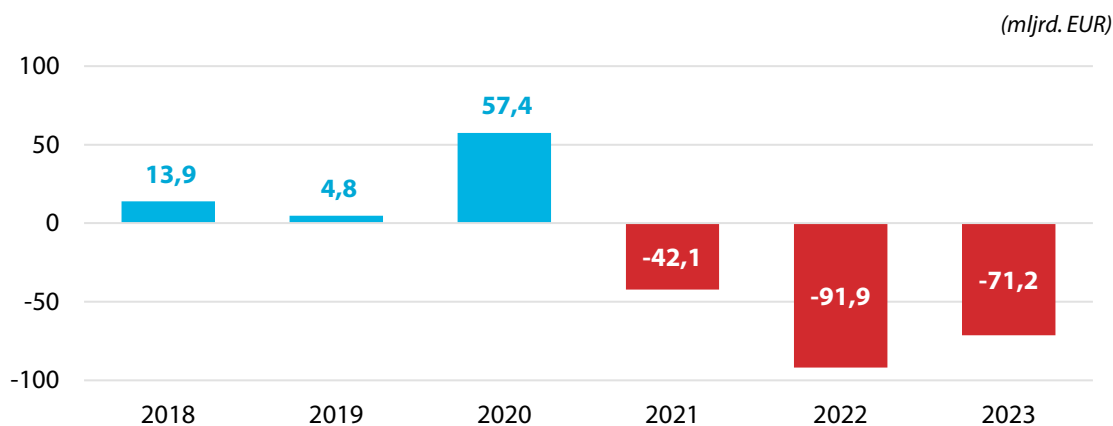
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2020.–2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.47. NGEU īstenošana oficiāli neietekmē principu, ka ES gada budžetā uzrādītajiem ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarotiem (līdzsvara princips)⁴². Tomēr no grāmatvedības perspektīvas finanšu darbības rezultātu pārskatā pie ieņēmumiem nav iekļauta summa, kas aizņemta saskaņā ar NGEU, savukārt ir iekļauti izdevumi saistībā ar NGEU dotācijām. Tādējādi tam ir negatīva ietekme uz gada *saimnieciskās darbības rezultātu* (sk. **2.20. attēlu**). Negatīvi saimnieciskās darbības rezultāti palielina neto aktīvu deficītu, kā tas atspoguļots ES bilancē, un tāpēc tie jāfinansē no nākamajiem budžetiem. NGEU aizņēmumu atmaksa tiek garantēta pašu resursu maksimālajās robežās⁴³.

⁴² Padomes Juridiskā dienesta Atzinums 9062/20, 34. apsvērums.

⁴³ COM(2020) 445.

2.20. attēls. Saimnieciskās darbības rezultāts (pārpalikums/deficīts) par katru gadu no 2018. līdz 2023. gadam

Piezīme. 2020. gada skaitlis ietver ieņēmumus 47,5 miljardu EUR apmērā saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumu.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2018.–2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

NGEU aizņēmumu finansēšanas izmaksas varētu gandrīz divkārtoties salīdzinājumā ar 2020. gadā veikto sākotnējo aplēsi, kas pašreizējai DFS bija 15 miljardi EUR

2.48. Komisija 2020. gadā DFS 2.b izdevumu kategorijā prognozēja 14,9 miljardus EUR procentu un *kupona maksājumu* finansēšanai NGEU aizņēmumiem⁴⁴. Aplēses 2020. gadam tika balstītas uz paredzamajām aizņēmumu procentu likmēm, kas svārstījās no 0,55 % 2021. gadā līdz 1,15 % 2027. gadā⁴⁵. Tomēr faktiskās procentu likmes ir ievērojami augstākas par gaidītajām likmēm⁴⁶.

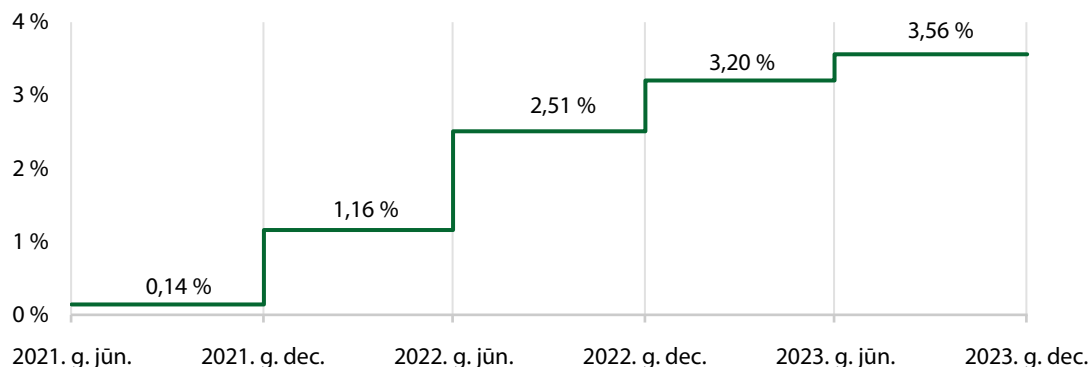
⁴⁴ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (sadaļa “Financial Programming 2025-2027”, 9. lpp.).

⁴⁵ Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta brīfings “*Revision of the EU's long-term budget for 2021 to 2027*”, 7. lpp.

⁴⁶ Eiropas Centrālās bankas tīmekļa vietne: *Key ECB interest rates*.

2.49. Procentu likmju pieaugums negatīvi ietekmēja ES finansējuma izmaksas (citiem vārdiem, parāda apkalpošanas izmaksas, kuras aprēķinātas, pamatojoties uz procentiem, kas samaksāti par neatmaksātajiem aizņēmumiem). Tās palielinājās no 0,14 % 2021. gada otrajā pusē un no 2,51 % 2022. gada otrajā pusē līdz 3,56 % 2023. gada otrajā pusē ⁴⁷ (sk. **2.21. attēlu**).

2.21. attēls. Izmaiņas ES finansējuma izmaksās

Avots: ERP, pamatojoties uz [COM\(2024\) 93](#).

2.50. Komisija ir aplēsusi⁴⁸, ka papildu procentu un kupona maksājumi *NGEU* aizņēmumiem pašreizējās DFS ietvaros varētu svārstīties no 17 miljardiem EUR līdz 27 miljardiem EUR. Tomēr šī aplēse var mainīties, ņemot vērā lielo nenoteiktību saistībā ar faktiskajiem gada *maksājumu profiliem* un procentu likmju līmeni⁴⁹.

⁴⁷ [COM\(2024\) 93](#), 8. lpp.

⁴⁸ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (sadaļa “Financial Programming 2025-2027”, 9. lpp.).

⁴⁹ Turpat.

ES budžeta riska ekspozīcija 2023. gadā palielinājās, un tiek prognozēts turpmāks palielinājums

2.51. Lai analizētu ES budžeta riska ekspozīciju, mēs ņēmām vērā:

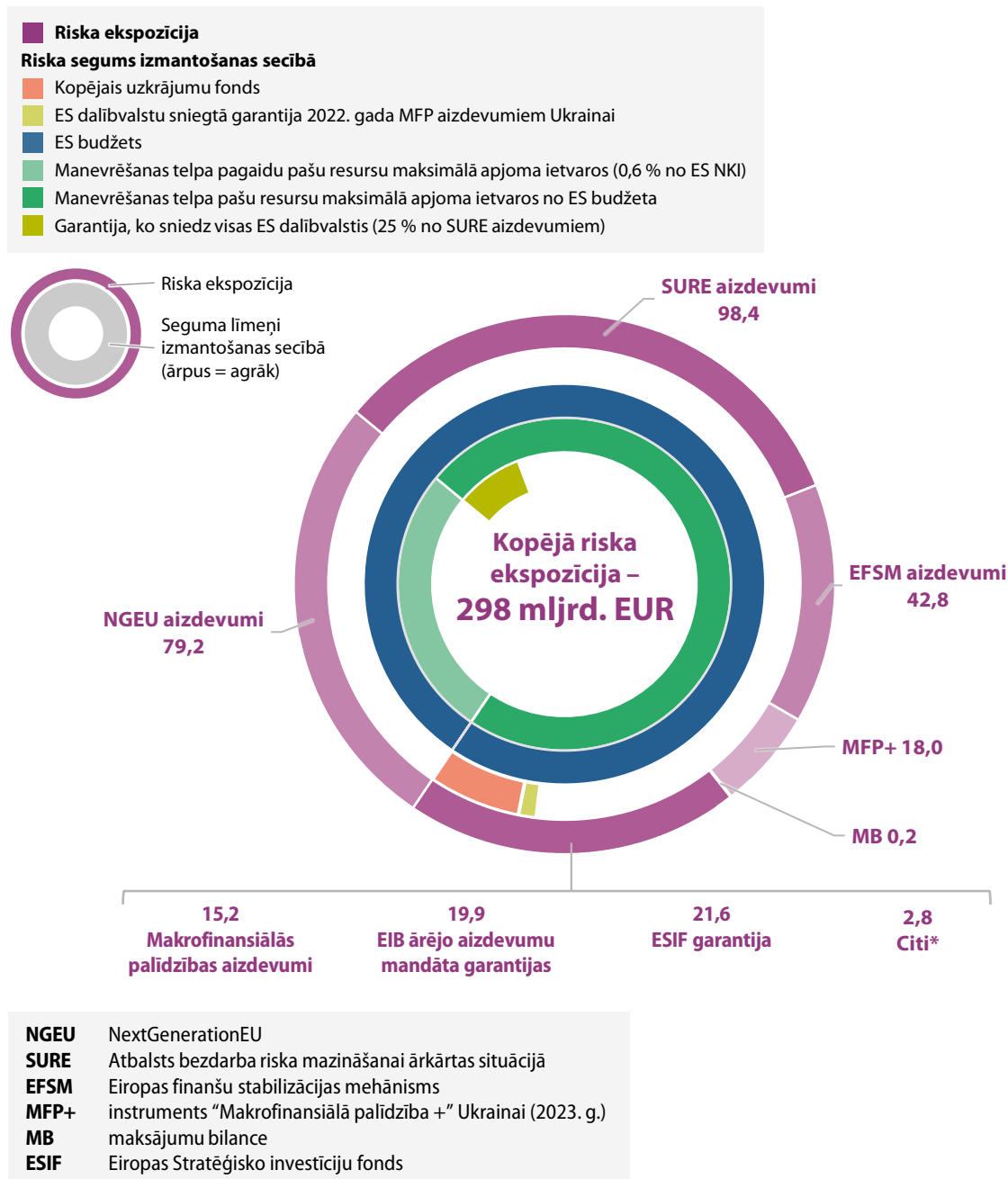
- a) ES budžeta garantijas aizņēmumiem no tirgiem, kas bija finansējuma avots aizdevumiem, kuri izmaksāti dalībvalstīm vai valstīm ārpus ES, šo aizdevumu saistību neizpildes gadījumā;
- b) saistības, kas var rasties nākotnē konkrētos apstākļos un ko gada pārskatā uzrāda kā *iespējamās saistības*; tās veido *budžeta garantijas*, kas jau ir tikušas pagarinātas attiecībā uz izmaksātajām summām⁵⁰.

2.52. ES budžeta riska ekspozīcija 2023. gada beigās bija 298,0 miljardi EUR, kas ir palielinājums no 248,3 miljardiem EUR 2022. gada beigās. **2.22. attēlā** ir sniegts detalizēts riska ekspozīcijas (violetā krāsā) sadalījums pēc avota. Riska seguma slāņi, kas atspoguļo dažādus seguma līmeņus, ir parādīti kā iedomāti apli. Riska ekspozīcijai blakus esošais aplis ilustrē pirmo riska seguma slāni, kas tiks izmantots. Apli iekšpusē apzīmē riska seguma papildslāņus.

⁵⁰ ES 2023. gada konsolidētie pārskati, 4.1.1. skaidrojums.

2.22. attēls. ES budžeta kopējā riska ekspozīcija pēc ekspozīcijas veida un riska seguma 2023. gada beigās

(mljrd. EUR)

(*) Eiropas Savienības garantija Eiropas Fondam ilgtspējīgai attīstībai (EFIA): 0,5 miljardi EUR, *InvestEU* garantija: 1,4 miljardi EUR, un Eiropas Fonda ilgtspējīgai attīstībai (EFIA+) garantija: 0,6 miljardi EUR, *Euratom* aizdevumi: 0,3 miljardi EUR.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem, un piemērojamie noteikumi.

2.53. ES budžeta riska ekspozīcijas palielinājums 2023. gadā galvenokārt bija saistīts ar papildu 34,1 miljarda EUR aizņēmumiem dalībvalstīm izmaksātajiem ANM aizdevumiem (2022. gadā – 27,2 miljardi EUR), no kuriem 5,4 miljardi EUR bija paredzēti *REPowerEU* aizdevumiem, kā arī MFP+ aizdevumiem Ukrainai 18,0 miljardu EUR apmērā. Riska ekspozīcija iespējamām saistībām, kas izriet no budžeta garantijām, palielinājās no 42,9 miljardiem EUR 2022. gada beigās līdz 44,0 miljardiem EUR 2023. gada beigās. Galvenokārt tā bija tāpēc, ka investīcijām tika izmaksāts vairāk līdzekļu, ko sedza no *InvestEU* garantijas. Pamatojoties uz 2022. gada beigās iegūtajiem datiem, Komisija 2023. gada oktobrī aplēsa⁵¹, ka 2024.–2027. gada periodam pieejamā manevrēšanas telpa būs pietiekama, lai segtu iespējamus zaudējumus, kas izriet no manevrēšanas telpas nodrošinātajām saistībām, – gan no operācijām, kas nav saistītas ar *NGEU*, gan no *NGEU* operācijām.

2.54. Paredzams, ka 2023. gada beigās esošais ES budžeta riska ekspozīcijas apmērs 2024. un 2025. gadā palielināsies, galvenokārt jaunu ANM aizdevumu dēļ. Līdz 2023. gada beigām Komisija ar dalībvalstīm bija parakstījusi ANM aizdevumu nolīgumus par 290,9 miljardiem EUR, no kuriem 211,7 miljardi EUR vēl nebija izmaksāti.

2.55. 2024. gada sākumā ES likumdevējs izveidoja Ukrainas mehānismu⁵². Papildus neatmaksājamam atbalstam līdz 17 miljardiem EUR 2025.–2027. gada periodā aizdevumus līdz 33 miljardiem EUR finansēs no finanšu tirgus aizņēmumiem un nodrošinās ar ES budžeta manevrēšanas telpu, kā tas ir attiecībā uz MFP+ aizdevumiem. Savā [atzinumā](#) par Ukrainas mehānismu mēs uzsvērām, ka šī pieeja rada ievērojamu risku ES budžetam.

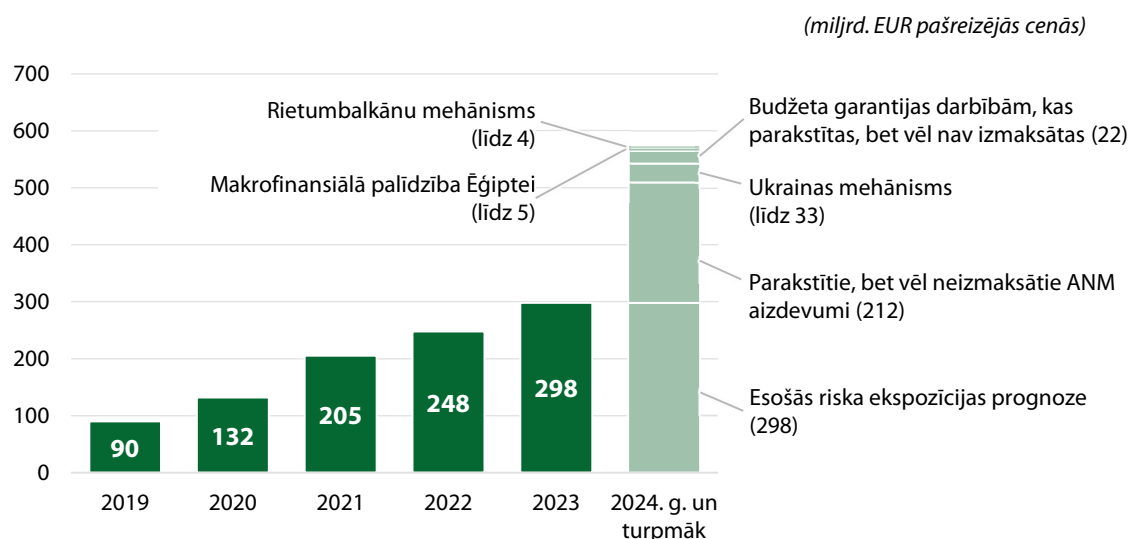
⁵¹ COM(2023) 683.

⁵² Regula (ES) 2024/792.

2.56. Tāpat 2024. gadā Padomes prezidentvalsts un Eiropas Parlaments ir panākuši provizorisku vienošanos par Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānisma izveidi⁵³. Jaunā instrumenta vērtība ir 6 miljardi EUR, no kuriem 4 miljardi EUR paredzēti aizdevumiem ar pamatsummas atmaksu, sākot no 2034. gada un ar termiņu līdz 40 gadiem. Plānots, ka aizdevumi tiks nodrošināti ar uzkrājumiem 9 % apmērā ES kopējam uzkrājumu fondam. Savā **atzinumā** par jauno instrumentu mēs atzinīgi novērtējam šos uzkrājumus. Padome arī ierosināja makrofinansiālo palīdzību Ēģiptei, paredzot 1 miljardu EUR 2024. gadā⁵⁴ un 4 miljardus EUR laikposmā no 2024. līdz 2027. gadam⁵⁵.

2.57. **2.23. attēlā** parādīts ES budžeta iepriekšējās un nākotnē paredzamās riska ekspozīcijas salīdzinājums, sākot no 2019. gada.

2.23. attēls. ES budžeta iepriekšējā un prognozētā riska ekspozīcija

Piezīme. Summas nominālvērtībās.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2019.–2023. gada konsolidētajiem pārskatiem un Komisijas informāciju.

⁵³ Preses relīze, 2024. gada 4. aprīlis.

⁵⁴ Lēmums (ES) 2024/1144.

⁵⁵ Preses relīze, 2024. gada 12. aprīlis.

2.58. Kopējo riska ekspozīciju var iedalīt pēc gada riska ekspozīcijas, kas ir maksimālā summa, kura jāsedz no ES budžeta, vai no “manevrēšanas telpas”, ja kādā konkrētā gadā netiek pildītas maksājumu saistības⁵⁶. Pamatojoties uz skaitliskajiem datiem 2022. gada beigās, Komisija mums sniedza datus par ES budžeta gada riska ekspozīciju, kas izriet no finansiālās palīdzības dalībvalstīm un trešām valstīm, kā arī no *ārējo aizdevumu mandāta*. 2024. gadā tās apmērs bija 8,2 miljardi EUR (7,7 miljardi EUR 2023. gadā un 7,0 miljardi EUR 2022. gadā), bet šajā summā nav iekļauta ar budžeta garantijām segtā gada riska ekspozīcija no atlikušajām programmām (ESIF, *InvestEU*, EFIA un EFIA+). 2022. gadā⁵⁷ mēs formulējām ieteikumu publicēt Komisijas aplēsi par gada kopējo riska ekspozīciju.

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu turpina palielināt nākamo ES budžetu finanšu riskus

2.59. Ukrainai paredzēto ES budžeta līdzekļu riska ekspozīcija palielinājās no 16 miljardiem EUR 2022. gada beigās līdz 33,7 miljardiem EUR 2023. gada beigās. To veidoja 18 miljardi EUR MFP+ aizdevumu, 11,6 miljardi EUR MFP aizdevumu, 0,3 miljardi EUR *Euratom* aizdevumu un 3,8 miljardi EUR budžeta garantiju neatmaksātajiem aizdevumiem, ko sniedza EIB un citas finanšu iestādes. Tajā pašā laikā Komisija atzina Ukrainai piešķirto MFP un MFP+ aizdevumu vērtības samazinājuma atskaitījumu 8,8 miljardu EUR apmērā (2,2 miljardi EUR 2022. gadā), kas atspoguļoja visā aizdevumu darbības laikā paredzamos zaudējumus.

2.60. 2023. gadā MFP+ instruments Ukrainai nodrošināja atbalstu 18 miljardu EUR apmērā ļoti izdevīgu aizdevumu veidā, kuri jāatmaksā ne ilgāk kā 35 gadu laikā, sākot no 2033. gada. Atkāpjoties no Finanšu regulas⁵⁸, MFP+ aizdevumiem nav vajadzīgi uzkrājumi, lai segtu saistību neizpildes risku⁵⁹, jo tos garantē ar ES budžeta manevrēšanas telpu. Savā [atzinumā](#) par šo jautājumu mēs bijām uzsvēruši, ka iespējamo neatmaksāšanas risku pārnešana uz nākotni var radīt spiedienu uz nākamajiem budžetiem un maksājumu vajadzībām.

⁵⁶ Īpašais ziņojums 05/2023, 2. attēls.

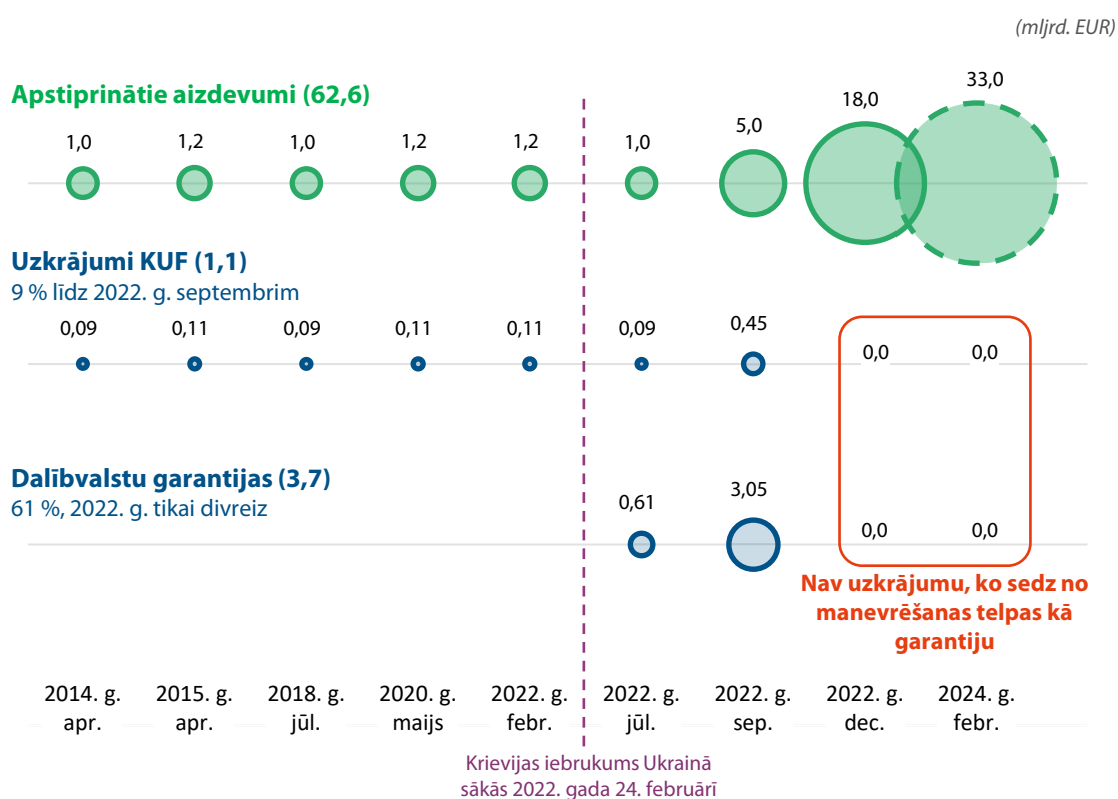
⁵⁷ 2022. gada pārskats, 2.3. ieteikums. ES budžeta pakļautības riskam ilgtspēja.

⁵⁸ Regula (ES, Euratom) 2018/1046, 211. panta 1. punkts.

⁵⁹ COM(2022) 597, 14. panta 3. punkts.

2.61. Eiropas Parlaments un Padome 2024. gada februārī vienojās izveidot Ukrainas mehānismu (sk. 2.55. punktu), lai 2024.–2027. gada periodā sniegtu Ukrainai finansiālu atbalstu aizdevumos par papildu summu līdz 33 miljardiem EUR (sk. 2.24. attēlu). Savā atzinumā mēs uzsvērām, ka šī pieeja rada ievērojamu risku ES budžetam.

2.24. attēls. Ukrainai apstiprināto aizdevumu grafiks kopš 2014. gada, tostarp uzkrājumi un dalībvalstu garantijas

Avots: ERP, pamatojoties uz piemērojamajiem tiesību aktiem un ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

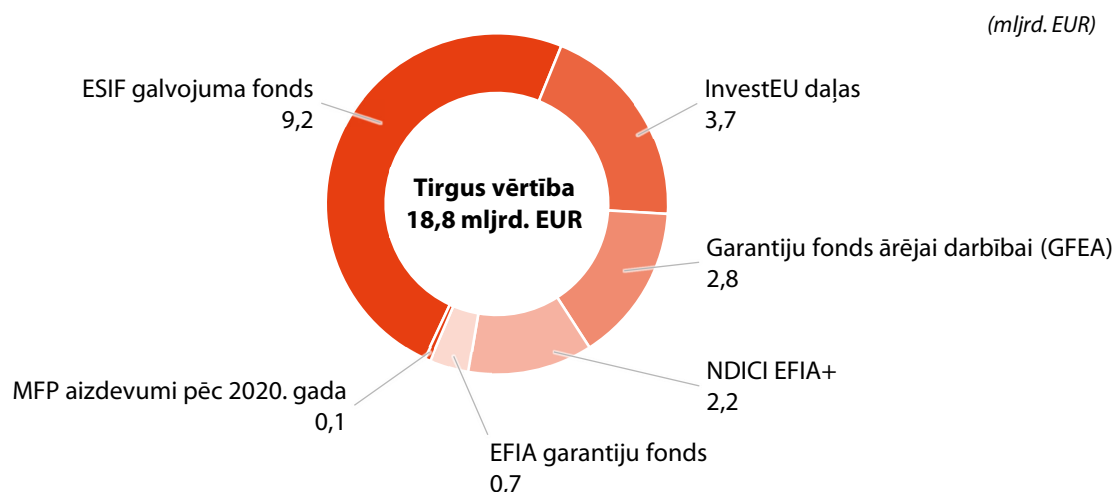
Neraugoties uz pozitīvu sniegumu 2023. gadā, kopējā uzkrājumu fonda kumulatīvais sniegums joprojām ir negatīvs

2.62. Kopš 2021. gada kopējā uzkrājumu fonda (KUF) aktīvos ir apvienoti visi uzkrājumi ES finanšu saistībām, kas izriet no *finanšu instrumentiem*, budžeta garantijām vai aizdevumiem finansiālai palīdzībai⁶⁰. Komisija var izmantot KUF, lai segtu izejošās naudas plūsmas, kas nepieciešamas garantijas pieprasījumiem vai trešo valstu saistību neizpildei, pirms tiek izmantots ES budžets.

⁶⁰ Finanšu regula, 212. pants.

2.63. 2023. gada 31. decembrī KUF aktīvi sasniedza 18,8 miljardus EUR (14,4 miljardi EUR 2022. gadā) (sk. **2.25. attēlu**). Komisija lēš, ka no 2024. līdz 2030. gadam ienākošajās naudas plūsmās KUF saņems papildu 18,8 miljardus EUR⁶¹.

2.25. attēls. Kopējais uzkrājumu fonds un tā komponenti 2023. gada beigās

ESIF: Eiropas Stratēģisko investīciju fonds
NDICI: Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments
EFIA+: Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai plus
EFIA: Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai
MFP: makrofinansālā palīdzība

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.64. Komisijas KUF pārvaldības mērķis ir vismaz aizsargāt ieguldīto kapitālu (kapitāla saglabāšana)⁶². Neraugoties uz pozitīvu sniegumu 0,9 miljardu EUR apmērā 2023. gadā pēc īpaši negatīva snieguma 2022. gadā procentu likmju pieauguma dēļ⁶³, portfeļa kumulatīvais nerealizētais finanšu sniegums kopš tā izveides 2021. gadā 2023. gada beigās joprojām bija negatīvs (-2,2 % jeb 0,4 miljardi EUR)⁶⁴. Joprojām ir spēkā mūsu 2022. gada ieteikums⁶⁵ Komisijai atbilstīgi rīkoties, lai nodrošinātu tās riska mazināšanas rīku, tostarp KUF, pietiekamu kapacitāti.

⁶¹ COM(2023) 288, 4. lpp.

⁶² Turpat, 2. lpp.

⁶³ 2022. gada pārskats, 2.39. punkts.

⁶⁴ KUF 2023. gada finanšu pārskati.

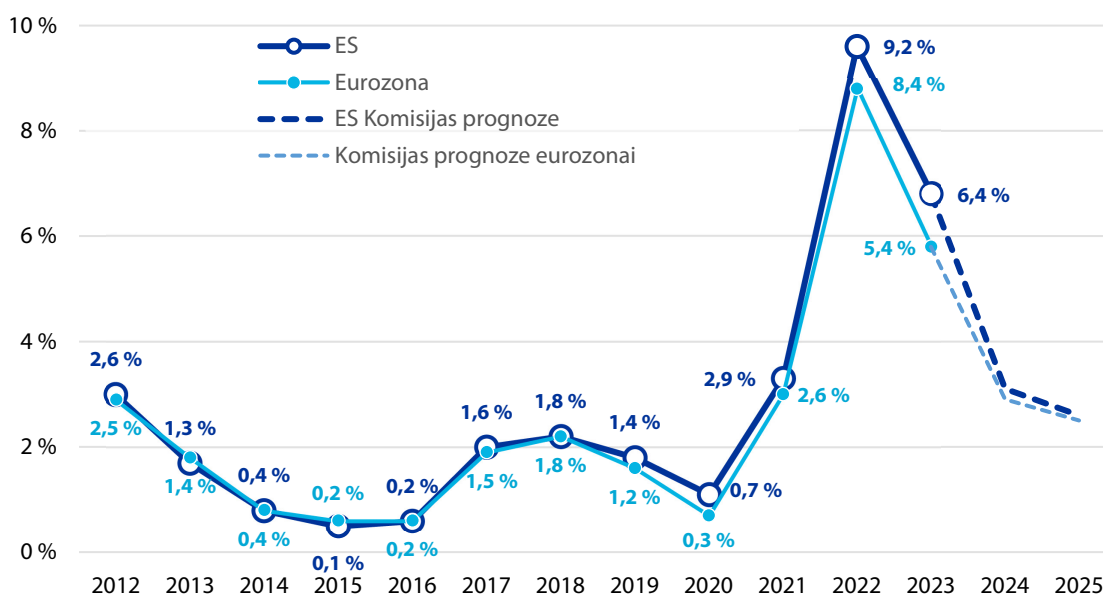
⁶⁵ 2022. gada pārskats, 2.3. ieteikums. ES budžeta pakļautības riskam ilgtspēja.

Augstā inflācija 2022. un 2023. gadā turpina ietekmēt ES budžetu

2.65. DFS regulā ir noteikti maksimālie gada apjomi (saistību un maksājumu apropriācijas) 2018. gada cenās⁶⁶. Tā kā pašreizējo cenu korekciju ES gada budžetā veic ar fiksētu gada procentu palielinājumu par 2 % (*deflatoru*), ES budžeta *pirktspēju* samazina (vai palielina) par starpību starp fiksēto deflatoru un vidējo inflācijas līmeni.

2.66. Laikposmā no 2013. līdz 2020. gadam ES inflācijas līmenis bija zem 2 % sliekšņa. Tomēr vidējais inflācijas līmenis 2022. gadā ievērojami palielinājās līdz 9,2 %, bet 2023. gadā atkal samazinājās līdz 6,4 %⁶⁷ (sk. **2.26. attēlu**). Komisijas prognozes liecina, ka ES inflācija samazināsies vidēji līdz 2,7 % 2024. gadā un 2,2 % 2025. gadā un eurozonā – vidēji līdz 2,5 % 2024. gadā un 2,1 % 2025. gadā⁶⁸. Tas lielākoties atbilst pašreizējām Eiropas Centrālās bankas prognozēm eurozonai, proti, 2,7 % 2024. gadā un 2,1 % 2025. gadā⁶⁹.

2.26. attēls. Gada vidējais inflācijas līmenis Eiropas Savienībā un eurozonā (2012.–2025. gads)

Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurostat* un Komisijas 2024. gada pavasara ekonomikas prognozi.

⁶⁶ Regula (ES, Euratom) 2020/2093, kura grozīta ar Regulu (ES) 2024/792, I pielikums.

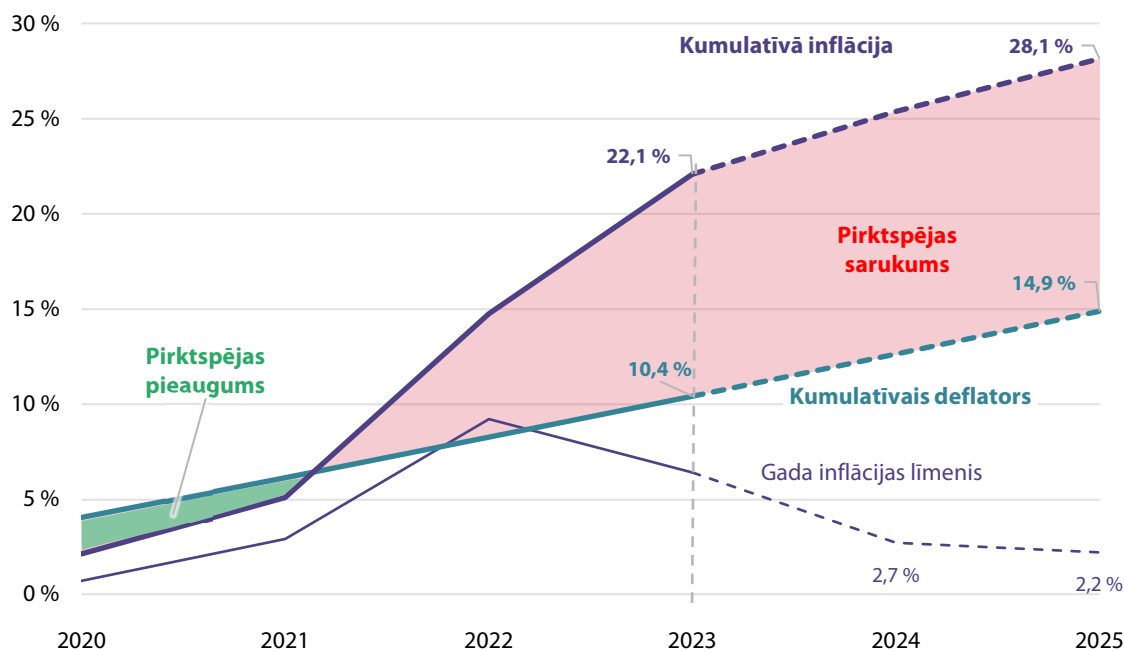
⁶⁷ *Eurostat* publicētais saskaņotā patēriņa cenu indeksa inflācijas līmenis.

⁶⁸ Komisija, 2024. gada pavasara ekonomikas prognoze.

⁶⁹ Eiropas Centrālās bankas makroekonomikas prognozes 2023. gada decembrī.

2.67. Pamatojoties uz Komisijas prognozēm par inflāciju⁷⁰, mēs aplēsām, ka ES budžets līdz 2025. gadam varētu zaudēt aptuveni 13 % no tā pirktspējas (sk. **2.27. attēlu**). 2022. gadā mēs formulējām ieteikumu par šo jautājumu⁷¹.

2.27. attēls. ES budžeta pirktspējas izmaiņas (2020.–2025. gads)

Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurostat* un Komisijas 2024. gada pavasara ekonomikas prognozi.

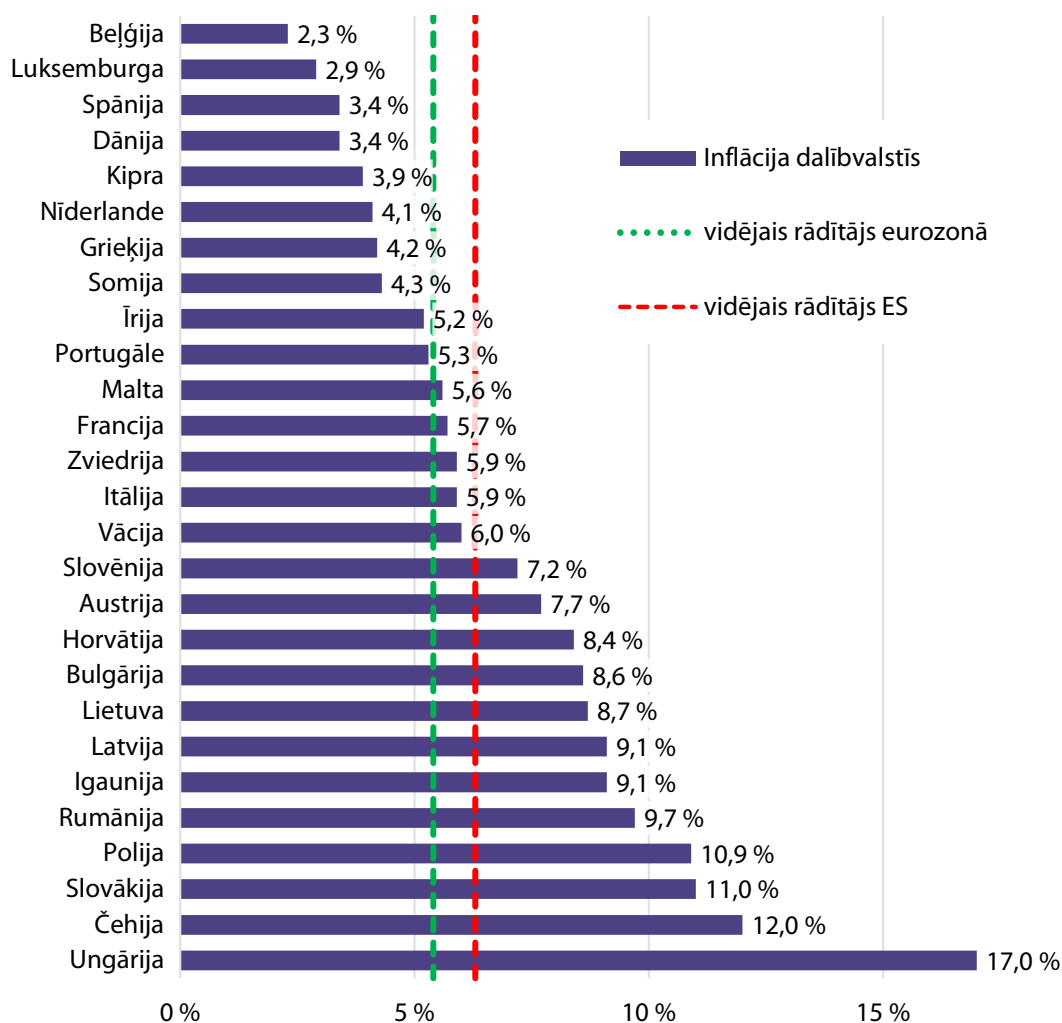
2.68. Inflācija un no tās izrietošā pirktspējas samazināšanās pēdējos gados palielina risku, ka ar ES fondiem var nebūt iespējams sasniegt to mērķus tādā pašā mērā. Tomēr inflācija ES dalībvalstīs neietekmēja vienādi (sk. **2.28. attēlu**). Savos pārskatītajos ANM nacionālajos plānos⁷² 20 dalībvalstīs (visas, izņemot Dāniju, Vāciju, Luksemburgu, Maltu, Nīderlandi, Somiju un Zviedriju) atzina, ka daži sākotnējos plānos izklāstītie mērķi inflācijas spiediena dēļ vai nu daļēji, vai pilnībā nav sasniedzami.

⁷⁰ Komisija, 2024. gada pavasara ekonomikas prognoze.

⁷¹ 2022. gada pārskats, 2.2. ieteikums. Novērtēt augstās inflācijas ietekmi uz ES budžetu vairāku gadu laikā.

⁷² Atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats, Valstu pārskats.

2.28. attēls. Inflācija dalībvalstīs 2023. gadā

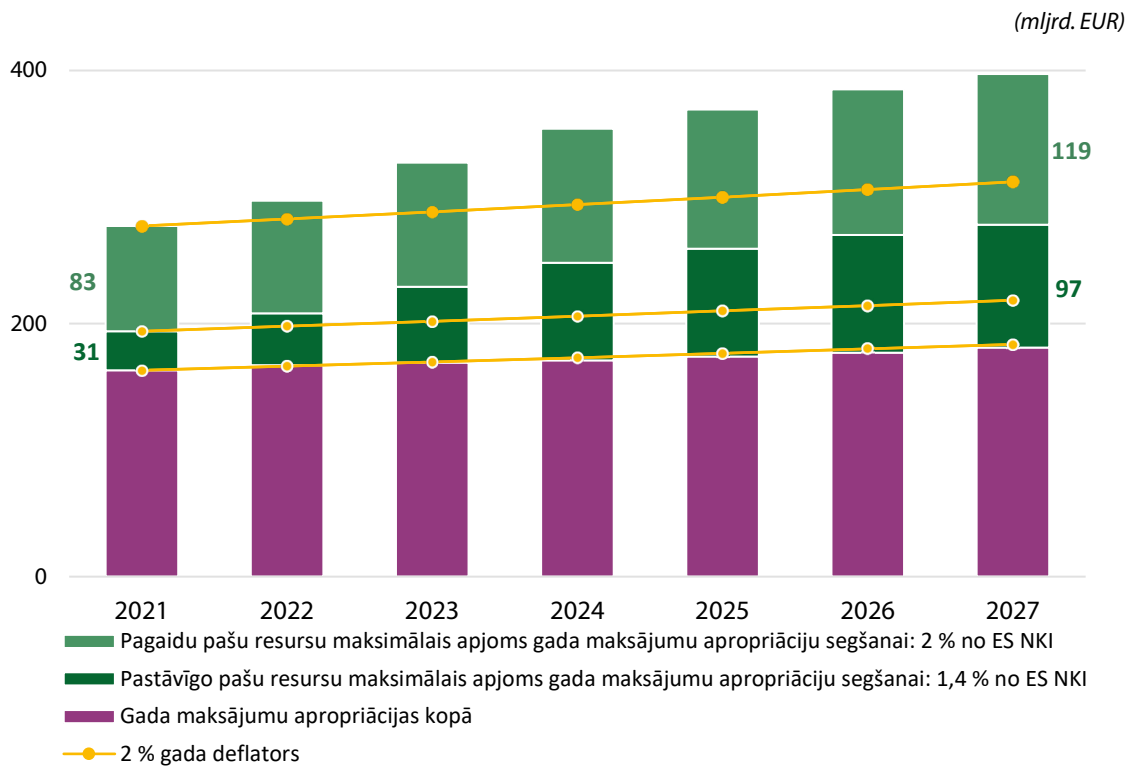

Avots: ERP, pamatojoties uz *Eurostat* un Komisijas 2024. gada pavasara ekonomikas prognozi.

2.69. DFS regulā noteiktie gada maksimālie apjomi (maksājumu aproprācijas) tiek palielināti, izmantojot tikai fiksēto 2 % deflatoru (sk. 2.66. punktu). Lai gan primārais faktors, kas nosaka NKI pieaugumu, ir ekonomikas izaugsme, arī augsta inflācija veicina dalībvalstu NKI pieaugumu, kā rezultātā tiek paplašināta manevrēšanas telpa. Tā kā ar manevrēšanas telpu tiek garantēti ES aizņēmumi, tās paplašināšana stiprina ES kā aizņēmējas finansiālo uzticamību. 2.29. attēlā ir ilustrēta manevrēšanas telpas paplašināšana, pamatojoties uz Komisijas prognozēm⁷³ par ekonomikas izaugsmi un inflāciju.

⁷³ COM(2023) 320.

2.29. attēls. Ekonomiskās izaugsmes un inflācijas gaidu prognozētā ietekme uz manevrēšanas telpu

Avots: ERP, pamatojoties uz COM(2023) 320 pielikumu.

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

2.70. 2023. gadā tika izlietotas gandrīz visas ES budžetā pieejamās saistību apropriācijas. Tomēr maksājumu apropriācijas bija mazākas, nekā sākotnēji plānots. 2014.–2020. gada ESI fondu apguve 2023. gadā palēninājās, bet maksājumu pieprasījumu iesniegšanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu. Tā kā dalībvalstis par prioritāti noteica centienus apgūt 2014.–2020. gada kohēzijas politikas fondus un paātrināt *NGEU* īstenošanu, kopējie maksājumi par KNR aptvertajiem dalītās pārvaldības fondiem bija tikai 3,2 % (12,8 miljardi EUR) no 2021.–2027. gada DFS kopējās summas. Arī attiecībā uz ELFLA maksājumiem saskaņā ar jauno KLP, sākot no 2023. gada, bija vērojams pieticīgs apguves līmenis, proti, gada beigās 1 %. Sk. **2.2.–2.20.** punktu.

2.71. 2023. gadā pēc ANM regulas grozījumiem dalībvalstis savos ANM plānos varēja iekļaut *REPowerEU* nodaļu. Līdz 2023. gada beigām Komisija bija uzņēmusi visas *NGEU* finansētās ANM saistības dotācijām (337,9 miljardi EUR). ANM dotāciju ikgadējie maksājumi par kopējo summu 48 miljardiem EUR 2023. gadā bija mazāki, nekā gaidīts. Sk. **2.21.–2.26.** punktu.

2.72. Neizpildītās saistības no ES budžeta un *NGEU* dotāciju finansējuma 2023. gada beigās sasniedza rekordlielu summu – 543 miljardus EUR, taču paredzams, ka 2027. gadā tās samazināsies līdz 322,9 miljardiem EUR. Sk. **2.27.–2.30.** punktu.

2.73. Joprojām zemois 2021.–2027. gada KNR aptverto dalītās pārvaldības fondu īstenošanas līmenis 2023. gadā rada risku, ka no 2025. gada tiks atceltas 2022. gadā uzņemtās saistības. 2023. gadā Komisija prognozēja, ka kopējās atceltās saistības 2024.–2027. gadā būs 8,1 miljards EUR, no kuriem 2,2 miljardi EUR ir saistīti ar kohēzijas politikas fondiem. Uzskatām, ka ievērojams atcelto saistību apjoms varētu apdraudēt ES mērķu sasniegšanu. Sk. **2.33.** un **2.34.** punktu.

2.74. 2023. gadā ES diversificētā finansēšanas stratēģija kļuva par standarta pieeju ES aizņēmumiem Neatmaksātie ES aizņēmumi 2023. gadā palielinājās par 30 %, sasniedzot vairāk nekā 458,5 miljardus EUR, no kuriem 268,4 miljardi EUR paredzēti *NGEU*. Procentu likmes ir strauji pieaugušas, tāpēc *NGEU* aizņēmumu papildu izmaksas pašreizējās DFS ietvaros varētu svārstīties no 17 miljardiem EUR līdz 27 miljardiem EUR. Sk. **2.35.–2.50.** punktu. Ar DFS pārskatīšanu arī tika ieviesti pasākumi, lai novērstu riskus, kas saistīti ar papildu *NGEU* finansēšanas izmaksām un neveikto maksājumu uzkrāšanos 2026. gadā. Sk. **2.31.** un **2.32.** punktu.

2.75. ES budžeta riska ekspozīcija no ES budžeta garantijām un iespējamām saistībām palielinājās no 248 miljardiem EUR 2022. gadā līdz 298 miljardiem EUR 2023. gadā. 2023. gada beigās bija piešķirti papildu ANM aizdevumi 202 miljardu EUR apmērā, kas vēl nebija izmaksāti. Tāpēc riska ekspozīcija turpinās palielināties. Sk. **2.51.–2.58.** punktu.

2.76. ES budžeta riska ekspozīcija attiecībā uz līdzekļiem Ukrainai 2023. gadā palielinājās no 16 miljardiem EUR līdz 34 miljardiem EUR, un pēc vienošanās par Ukrainas mehānisma izveidi 2024. gada sākumā tā pieaugs vēl vairāk. Papildu aizdevumiem Ukrainai nav paredzēti uzkrājumi, un tas palielina risku nākamajiem ES budžetiem. Sk. **2.59.–2.61.** punktu.

2.77. Kopējā uzkrājumu fonda aktīvi 2023. gada beigās sasniedza 18,8 miljardus EUR. Fonda portfeļa kumulatīvais finanšu sniegums kopš 2021. gada joprojām ir negatīvs. Sk. **2.62.–2.64.** punktu.

2.78. Augstā inflācija turpināja ietekmēt ES budžetu Pamatojoties uz Komisijas prognozēm par inflāciju, mēs aplēšām, ka ES budžets līdz 2025. gadam varētu zaudēt aptuveni 13 % no tā pirktspējas. Sk. **2.65.–2.69.** punktu.

Ieteikums

2.1. ieteikums. Mazināt saistību atcelšanas risku

Lai mazinātu saistību atcelšanas risku, Komisijai cieši jāuzrauga operāciju izlases progress un jāveic nepieciešamie pasākumi attiecībā uz apdraudētajām programmām.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada beigām.

3. nodaļa

Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu

Saturs

	Punkts
Ievads	3.1.–3.2.
1. daļa. Mūsu lietderības revīziju rezultāti – galvenās atziņas	3.3.–3.35.
Ievads	3.3.–3.8.
ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes	3.9.–3.12.
ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā	3.13.–3.18.
Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana	3.19.–3.24.
Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi	3.25.–3.28.
Fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā	3.29.–3.33.
Galvenās ieinteresētās iestādes	3.34.–3.35.
Eiropas Parlaments	3.34.
Eiropas Savienības Padome	3.35.
2. daļa – DFS 4. kategorijas programmu sniegums	3.36.–3.62.
Ievads	3.36.–3.37.
Tvērums un pieeja	3.38.
Snieguma ziņošanas sistēma ir uzlabota	3.39.–3.41.
Informācija par sniegumu pašreizējā periodā ir ierobežota un liecina, ka līdz šim panāktais progress nav liels	3.42.–3.43.

Informācija par sniegumu 2014.–2020. gada periodā liecina par labu progresu, taču tā vēl ir jāpapildina	3.44.–3.56.
Rādītāji liecina par labu progresu, bet neatspoguļo to, kādā mērā ir apmierinātas vajadzības	3.44.–3.49.
Vēl nav pietiekamas informācijas par programmu vispārējiem rezultātiem	3.50.–3.53.
Attiecībā uz <i>IBMF</i> paziņotajā sniegtajā ietverti nākotnē gaidāmie sasniegumi	3.54.–3.56.
Secinājumi	3.57.–3.60.
Ieteikumi	3.61.–3.62.
3. daļa. Mūsu “Pārskatā par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude	3.63.–3.66.
4. daļa. Mūsu 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude	3.67.–3.84.
Ievads	3.67.–3.69.
Apsvērumi	3.70.–3.83.
Revidējamo vienību pilnībā vai daļēji pieņemto ieteikumu īpatsvars saglabājās augstā līmenī	3.70.
Ir nedaudz samazinājies pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars	3.71.–3.72.
68 % no Eiropas Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu	3.73.–3.76.
78 % ieteikumu, kas adresēti citām revidējamajām vienībām, ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu	3.77.–3.79.
Ir palielinājies savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars	3.80.–3.81.
Ieteikumiem, kas saistīti ar politikas vai programmu izstrādi, ir visaugstākais pieņemšanas, ieviešanas un savlaicīguma līmenis	3.82.–3.83.
Secinājums	3.84.

Pielikumi

3.1. pielikums. Īpašo ziņojumu apspriešana Eiropas Parlamenta komitejās

3.2. pielikums. Piemēri agrīnai rīcībai, ko Komisija veikusi saistībā ar ERP 2023. gada īpašajos ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem

3.3. pielikums. *AMIF* rādītāju un to klasifikācijas piemērs 2014.–2020. un 2021.–2027. gada periodiem

3.4. pielikums. *AMIF* galveno rādītāju attīstība no 2019. līdz 2022. gadam saskaņā ar programmu snieguma pārskatiem

3.5. pielikums. *AMIF* un *ISF-BV* rādītāji un 2022. gada beigās sasniegtās vērtības

3.6. pielikums. Pēcpārbaude par Eiropas Revīzijas palātas “Pārskata par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” iepriekšējo ieteikumu ieviešanu

3.7. pielikums. 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pēcpārbaude – Eiropas Komisija

3.8. pielikums. 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude – citas revidējamās vienības

Ievads

3.1. Katru gadu mēs analizējam vairākus aspektus saistībā ar *sniegumu un rezultātiem*, kuri sasniegti ar ES budžetu, ko Komisija izpilda sadarbībā ar dalībvalstīm¹.

3.2. Šogad mūsu nodaļa par sniegumu aptver šādas tēmas:

- 1. daļa – rezultāti un galvenās atziņas no mūsu 2023. gada īpašajiem ziņojumiem par sniegumu, kā arī saistītā informācija no Komisijas un budžeta un likumdošanas iestādēm (Eiropas Parlamenta un Padomes);
- 2. daļa – jauna salīdzinājumā ar mūsu 2022. gada pārskatu; te mēs pārbaudām, kā Komisija ziņoja par sniegumu attiecībā uz *daudzgadu finanšu shēmas* (DFS) 4. izdevumu kategoriju “Migrācija un robežu pārvaldība”. Mūsu mērķis ir nākamajos gados rotācijas kārtībā pārbaudīt dažādas DFS izdevumu kategorijas;
- 3. daļa – mūsu 2020. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu formulēto ieteikumu ieviešana;
- 4. daļa – 2020. gadā publicētajos īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešana.

¹ Līgums par ES darbību, 317. pants.

1. daļa. Mūsu lietderības revīziju rezultāti – galvenās atziņas

Ievads

3.3. Mūsu īpašajos ziņojumos izskatām, cik labi ES budžeta izpildē ir piemēroti *pareizas finanšu pārvaldības*² principi. Mūsu uzmanība tajos vērsta uz galvenajiem snieguma un atbilstības mērķiem. 2023. gadā mēs publicējām 29 īpašos ziņojumus, kuros apskatītas daudzas no problēmām, ar kurām ES saskaras dažādās ES izdevumu un rīcībpolitikas jomās.

3.4. Mūsu revīzijas darbs bija vērsts uz šādām stratēģiskām jomām, kuras saskaņā ar mūsu 2021.–2025. gada stratēģiju uzskatām par prioritārām:

- ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes;
- ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā;
- noturība pret Savienības drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana;
- klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi;
- fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā.

3.5. 3.1. attēlā atbilstoši stratēģiskajām jomām ir apkopoti visi īpašie ziņojumi, kurus publicējām 2023. gadā.

² *Finanšu regula*, 33. pants.

3.1. attēls. ERP stratēģiskās jomas, kuras aptvertas 2023. gada īpašajos ziņojumos

 <p>ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 02/2023 “Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju” ▪ ĪZ 07/2023 “Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra” ▪ ĪZ 16/2023 “NGEU parādu pārvaldība Komisijā” ▪ ĪZ 26/2023 “Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma”
 <p>Konkurētspēja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 03/2023 “Elektroenerģijas iekšējā tirgus integrācija” ▪ ĪZ 11/2023 “ES atbalsts skolu digitalizācijai” ▪ ĪZ 13/2023 “Atzītie uzņēmēji” ▪ ĪZ 15/2023 “ES rūpniecības politika akumulatoru jomā” ▪ ĪZ 27/2023 “Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšana Eiropas Savienībā”
 <p>Noturība un Eiropas vērtības</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 01/2023 “Instrumenti, kas atvieglo ceļošanu Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā” ▪ ĪZ 09/2023 “Lauksaimniecības produktu piegādes ķēžu nodrošināšana Covid-19 laikā” ▪ ĪZ 10/2023 “Sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai” ▪ ĪZ 14/2023 “<i>Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta “Eiropa pasaulē” plānošana</i>” ▪ ĪZ 20/2023 “Atbalsts personām ar invaliditāti” ▪ ĪZ 21/2023 “Iniciatīva “<i>Spotlight</i>”, kuras mērķis ir izskaust vardarbību pret sievietēm un meitenēm”
 <p>Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĪZ 04/2023 “Pasaules klimata pārmaiņu alianse plus” ▪ ĪZ 08/2023 “Intermodālie kravu pārvadājumi” ▪ ĪZ 17/2023 “Aprites ekonomika” ▪ ĪZ 18/2023 “ES klimata un enerģētikas mērķrādītāji” ▪ ĪZ 19/2023 “Eiropas Savienības centieni panākt augsnes ilgtspējīgu apsaimniekošanu” ▪ ĪZ 22/2023 “Atkrastes atjaunīgā enerģija Eiropas Savienībā” ▪ ĪZ 23/2023 “Vīna dārzu pārstrukturēšana un stādīšana Eiropas Savienībā” ▪ ĪZ 24/2023 “Viedās pilsētas” ▪ ĪZ 25/2023 “ES akvakultūras politika” ▪ ĪZ 29/2023 “Eiropas Savienības atbalsts ilgtspējīgām biodevielām transporta nozarē”

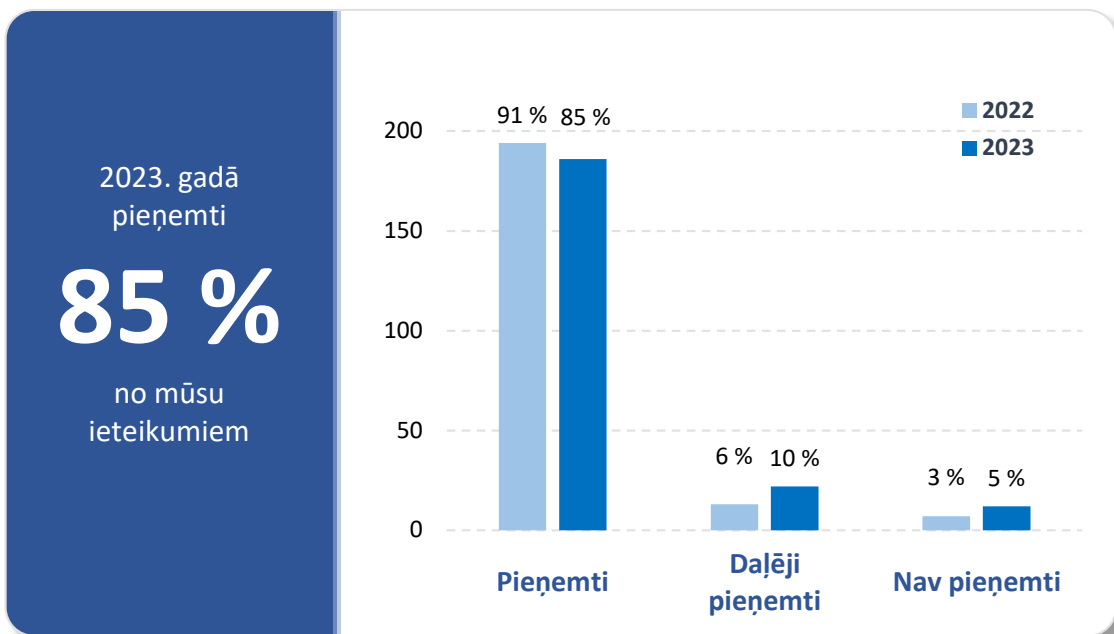
Fiskālā politika
un publiskās
finanses

- **ĪZ 05/2023** “ES finanšu vide”
- **ĪZ 06/2023** “Interesešu konflikts ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā”
- **ĪZ 12/2023** “Banku kredītriska uzraudzība Eiropas Savienībā”
- **ĪZ 28/2023** “*Publiskais iepirkums* Eiropas Savienībā”

Avots: ERP.

3.6. Mūsu revidējamajām vienībām ir tiesības sniegt atbildes uz mūsu apsvērumiem³. Šīs atbildes, kurās arī norādīts, vai revidējamās vienības pieņem vai nepieņem mūsu ieteikumus, tiek publicētas kopā ar īpašajiem ziņojumiem. Mūsu 2023. gada īpašajos ziņojumos bija ietverti 220 ieteikumi (2022. gadā – 214) par dažādiem tematiem. Mūsu revidējamās vienības pilnībā pieņēma 85 % no mūsu ieteikumiem, savukārt 10 % tika pieņemti daļēji (sk. **3.2. attēlu**).

3.2. attēls. 2023. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pieņemšana salīdzinājumā ar 2022. gadu

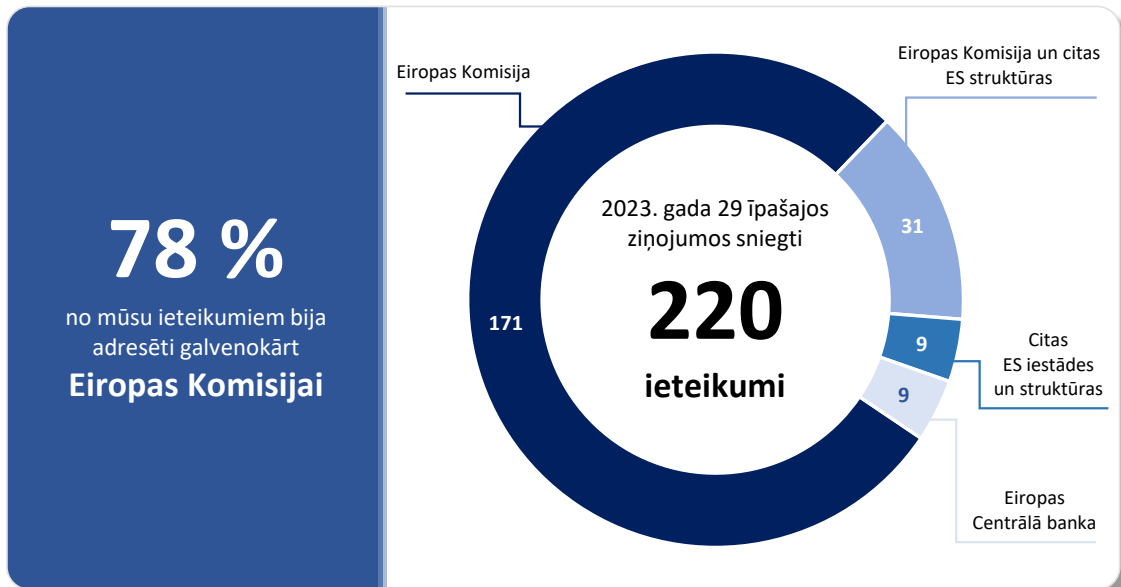

Avots: ERP.

³ Turpat, 259. pants.

3.7. Lielākā daļa ieteikumu bija adresēti Komisijai (sk. **3.3. attēlu**).

3.3. attēls. Ieteikumu sadalījums atbilstoši revidējamajām vienībām

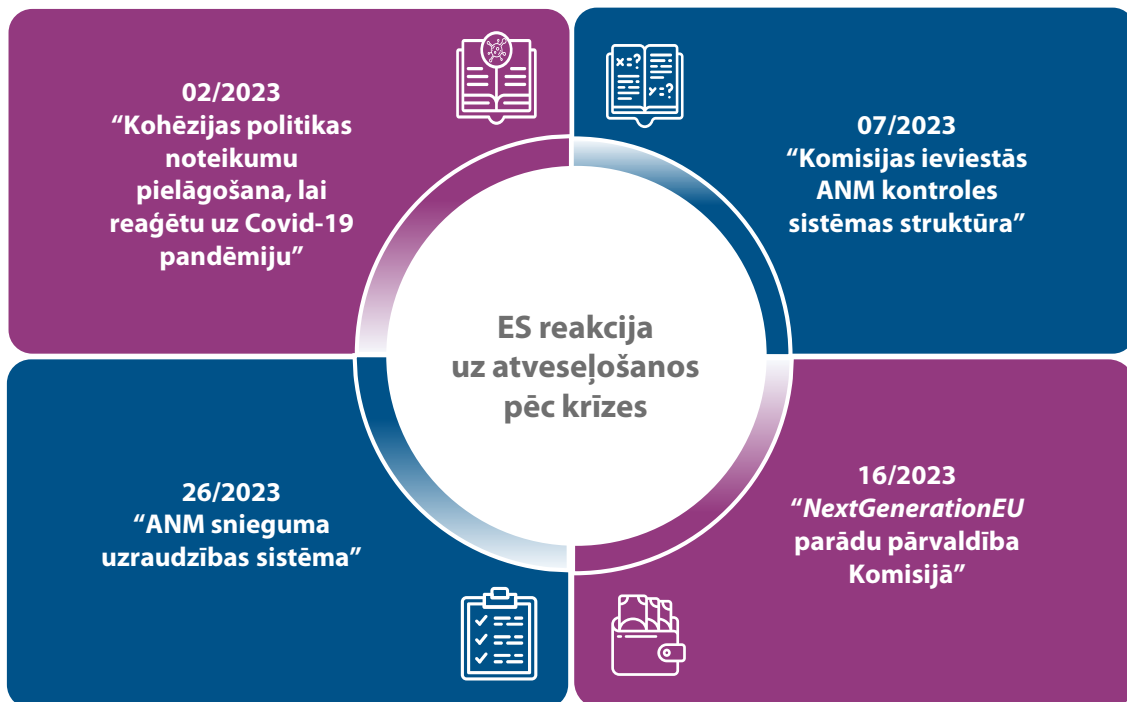
Avots: ERP.

3.8. Tālāk tekstā esam izklāstījuši mūsu īpašo ziņojumu galvenās atziņas atbilstoši stratēģiskajām jomām. To papildinām ar apkopojošu informāciju par Padomes un Eiropas Parlamenta atsaucēm uz mūsu īpašajiem ziņojumiem *budžeta izpildes apstiprināšanas* rezolūcijā. Mēs atsaucamies arī uz īpašo ziņojumu apspriešanu Eiropas Parlamenta komitejās (sk. **3.1. pielikumu**) un sniedzam piemērus par Komisijas veiktajiem agrīnajiem pasākumiem (sk. **3.2. pielikumu**). Šī informācija papildina Komisijas nostāju, kas izklāstīta tās atbildēs uz mūsu īpašajiem ziņojumiem, un neskar regulāro pēcpārbaudi, ko veicam pēc trim gadiem.

ES reakcija uz atveseļošanas pēc krīzes

3.9. 2023. gadā mēs publicējam četrus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (sk. [3.4. attēlu](#)).

3.4. attēls. 2023. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā “ES reakcija uz atveseļošanas pēc krīzes”

Avots: ERP.

3.10. Covid-19 pandēmija dalībvalstīm radīja jaunas problēmas saistībā ar ES struktūrfondu īstenošanu. Mēs secinājām⁴, ka kopumā Komisija ir labi pielāgojusi 2014.–2020. gada kohēzijas politikas noteikumus, lai dalībvalstīm nodrošinātu lielāku elastību. Tomēr nav veikts oficiāls novērtējums par to, kāda ir kohēzijas politikas kā instrumenta reaģēšanai uz krīzi ilgtermiņa *ietekme*.

⁴ Īpašais ziņojums 02/2023.

3.11. Mēs konstatējām⁵, ka Komisija bija izveidojusi finansēšanas stratēģiju un organizatoriskos pasākumus, lai ātri pārvaldītu parādu, kas radies, emitējot ES obligācijas *programmāi NextGenerationEU*, un tas ļāva savlaicīgi darīt pieejamus nepieciešamos līdzekļus. Tomēr strauji veidotās parādu pārvaldības spējas ir jāpielāgo, lai tās atbilstu iedibinātajai paraugpraksi, bet Komisija nepietiekami pievērsās stratēģisko mērķu noteikšanai vai snieguma novērtēšanai un ziņošanai par to.

3.12. 2023. gadā Palāta publicēja divus ziņojumus par *Atveseļošanas un noturības mehānismu* (ANM), kas tiek finansēts ar 723,8 miljardiem EUR.

- Pirmajā revīzijā mēs konstatējām⁶, ka salīdzinoši īsā laikā Komisija bija izstrādājusi kontroles sistēmu, kas nodrošināja plašu procesu *atskaites punktu un mērķrādītāju* izpildes pārbaudei. Tomēr ES līmenī attiecībā uz ES finanšu interešu aizsardzību joprojām pastāv “robi” pārlicēbas un pārskatatbildības jomā.
- Otrajā revīzijā tika secināts⁷, ka atskaites punkti, mērķrādītāji un kopīgie rādītāji gan palīdzēja novērtēt progresu, taču bija vērsti uz *tiešajiem rezultātiem*, nevis koprezultātiem, un pilnībā neaptver visus ANM snieguma aspektus. Turklāt ANM rezultātu pārskats bija lietotājdraudzīgs, bet to ietekmēja datu kvalitātes un pārredzamības problēmas, savukārt agrīnajos ANM ziņojumos lielākoties tika ievēroti ziņošanas pienākumi, bet informācija par sniegumu bija ierobežota.

⁵ Īpašais ziņojums 16/2023.

⁶ Īpašais ziņojums 07/2023.

⁷ Īpašais ziņojums 26/2023.

ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā

3.13. 2023. gadā mēs publicējam piecus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (sk. [3.5. attēlu](#)).

3.5. attēls. 2023. gadā stratēģiskajā jomā “ES ekonomikas konkurētspēja” publicētie īpašie ziņojumi

Avots: ERP.

3.14. Mēs konstatējam⁸, ka, neraugoties uz dažiem ievērojamiem sasniegumiem, progress ES iekšējā elektroenerģijas tirgus integrācijā bija lēns un nevienmērīgs visos ES tirgus segmentos un reģionos. Komisija izvēlētie regulatīvie rīki veidoja sarežģītu pārrobežu tirdzniecības noteikumu juridisko struktūru un aizkavēja īstenošanu. Nepilnības ES pārvaldības sistēmā un Komisijas un Energoregulatoru sadarbības aģentūras veiktajā uzraudzībā neveicināja pietiekamus uzlabojumus ES elektroenerģijas tirgus darbībā.

3.15. Turklāt mēs secinājam⁹, ka, neraugoties uz trūkumiem uzraudzībā, koordinācijā un mērķtiecībā, Komisija efektīvi veicināja ES rūpniecības politiku akumulatoru jomā. Piekļuve izejvielām joprojām bija liels stratēģisks izaicinājums ES akumulatoru vērtības ķēdei.

⁸ Īpašais ziņojums 03/2023.

⁹ Īpašais ziņojums 15/2023.

3.16. Izglītības jomā mēs secinājām¹⁰, ka ES pasākumi palīdzēja skolām to digitalizācijas centienos, taču dalībvalstīm trūka stratēģiskas ievirzes ES finansējuma izmantošanā, un tikai nelielam skaitam skolu bija ātrie savienojumi, kas nepieciešami, lai pilnībā izmantotu digitālās izglītības potenciālu.

3.17. Eiropas Savienībā ir sistēma, ar ko vienkāršot muitas procedūras uzticamiem tirgotājiem, kas pazīstami kā atzītie uzņēmēji. Mūsu vispārējais secinājums¹¹ bija tāds, ka šī sistēma ir veicinājusi likumīgu tirdzniecību, uzlabojusi piegādes ķēdes drošību un aizsargājusi ES finanšu intereses. Tās tiesiskais regulējums kopumā bija stabils un ietvēra skaidrus un pārredzamus reglamentējošos noteikumus, tomēr daži jēdzieni nebija definēti. Komisijas ieviestā programmas īstenošanas uzraudzība pietiekami nenodrošināja, ka dalībvalstis piešķir atzītajiem uzņēmējiem attiecīgās priekšrocības, kā arī sistemātiski nepārraudzīja ar trešām valstīm noslēgto savstarpējās atzīšanas nolīgumu īstenošanu. Atzīto uzņēmēju programmā nebija ieviests piemērots snieguma mērīšanas satvars, tostarp attiecībā uz kvantitatīvajiem mērķrādītājiem un mērķiem.

3.18. 2020. gadā ES izveidoja regulējumu ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanai dalībvalstīs un mehānismu sadarbībai starp ES dalībvalstīm un Komisiju. Kopumā mēs secinājām¹², ka Komisija bija veikusi atbilstošus pasākumus, lai izveidotu un īstenotu regulējumu ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanai Eiropas Savienībā. Tomēr visā Eiropas Savienībā joprojām pastāvēja nozīmīgi ierobežojumi, kas mazināja regulējuma *efektivitāti un lietderību* attiecībā uz drošības un sabiedriskās kārtības risku novēršanu.

¹⁰ Īpašais ziņojums 11/2023.

¹¹ Īpašais ziņojums 13/2023.

¹² Īpašais ziņojums 27/2023.

Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana

3.19. 2023. gadā mēs publicējam sešus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (sk. [3.6. attēlu](#)).

3.6. attēls. 2023. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā “Noturība un Eiropas vērtības”

* *Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments.*

Avots: ERP.

3.20. Covid-19 pandēmija būtiski ietekmēja iedzīvotāju brīvu pārvietošanos, kā arī lauksaimniecības produktu piegādes ķēdes, un Komisija, reaģējot uz to, pieņēma ārkārtas pasākumus. 2023. gadā mēs pabeidzam divas revīzijas šajā jomā. Saistībā ar pārvietošanās brīvību mēs secinājām¹³, ka, neraugoties uz ierobežoto kompetenci sabiedrības veselības politikas jomā, Komisija bija ātri ierosinājusi piemērotus tehnoloģiskos risinājumus, lai pandēmijas laikā atvieglotu ceļošanu ES teritorijā. Tomēr šo rīku izmantošana dalībvalstīs ievērojami atšķīrās, tāpēc to ietekme uz ceļošanas atvieglošanu bija nevienmērīga. Attiecībā uz lauksaimniecības produktu

¹³ Īpašais ziņojums 01/2023.

piegādes ķēdēm mēs secinājām¹⁴, ka Komisijas reakcija lielākajā daļā aspektu bija atbilstoša, taču dalībvalstu reakcija nebija pietiekami mērķtiecīga. Komisija ātri izdeva noderīgas pamatnostādnes par preču apriti un kritiski svarīgiem darba ņēmējiem, un tas mazināja traucējumus agropārtikas nozarē. Tomēr tiešo atbalstu, kas tika īstenots ātri, lielākoties uzņēmās dalībvalstis ar ievērojamu neizmantoto *Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai* (ELFLA) budžetu 2019. gada beigās.

3.21. Aizsardzības jomā mēs secinājām¹⁵, ka, lai gan tika gūtas dažas atziņas, *sagatavošanas darbības aizsardzības pētniecībai* potenciāls kļūt par izmēģinājuma vidi nolūkā palielināt ES aizsardzības izdevumus bija neliels laika ierobežojumu un nebūtisko rezultātu dēļ.

3.22. ES ir pieņēmusi vairākas stratēģijas, kuru mērķis ir uzlabot dzīvi cilvēkiem ar invaliditāti. Mēs secinājām¹⁶, ka stratēģijā *2021.–2030. gadam* bija noteikti mērķi, bet daži jautājumi joprojām nebija atrisināti un ieviestā uzraudzības sistēma neparādīja, kā ES finansējums ir palīdzējis uzlabot dzīvi cilvēkiem ar invaliditāti. Kopumā pēdējos gados personu ar invaliditāti galvenie līdztiesības rādītāji nav būtiski uzlabojušies. Mēs publicējam šā īpašā ziņojuma *viegli lasāmu versiju* visās ES valodās.

3.23. 2017. gadā ES partnerībā ar Apvienoto Nāciju Organizāciju sāka *iniciatīvu “Spotlight”*. Šīs iniciatīvas galvenais mērķis bija nodrošināt, lai visas sievietes un meitenes, jo īpaši tās, kas ir atstumtas un neaizsargātas, būtu pasargātas no vardarbības un kaitīgas tradicionālās prakses. Mēs secinājām¹⁷, ka šī iniciatīva bija vērienīgs Komisijas mēģinājums novērst vardarbību pret sievietēm un meitenēm, taču tās ietekme bija ierobežota. Četrus gadus ilgā programma nebija pietiekama, lai radītu ilgstošas pārmaiņas visā pasaulē.

3.24. Jaunais Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments “Eiropa pasaulē” (*NDICI – “Eiropa pasaulē”*) ir galvenais finanšu instruments, ar ko īsteno ES sadarbību ar partnervalstīm. Mēs secinājām¹⁸, ka Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) bija izstrādājuši visaptverošas ģeogrāfiskas programmas, kas risināja plašu partnervalstu vajadzību un ES prioritāšu klāstu. Tomēr bija nepilnības gan metodēs, kas izmantotas finansējuma piešķiršanai partnervalstīm, gan uzraudzības sistēmā.

¹⁴ Īpašais ziņojums 09/2023.

¹⁵ Īpašais ziņojums 10/2023.

¹⁶ Īpašais ziņojums 20/2023.

¹⁷ Īpašais ziņojums 21/2023.

¹⁸ Īpašie ziņojumi 09/2023, 10/2023 un 14/2023.

Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi

3.25. 2023. gadā mēs publicējam 10 īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (sk. [3.7. attēlu](#)).

3.7. attēls. 2023. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā “Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi”

Avots: ERP.

3.26. Klimata un enerģētikas jomā mēs konstatējam turpmāk minēto.

- ES bija sasniegusi savus 2020. gada mērķrādītājus enerģētikas un klimata jomā, bet dažas dalībvalstis nebija devušas cerēto ieguldījumu šo mērķrādītāju sasniegšanā. Tomēr Komisija neizvērtēja, kādā mērā šis progress ir bijis politikas, nevis ārēju faktoru, piemēram, 2009. gada finanšu krīzes un Covid-19 pandēmijas, rezultāts¹⁹.
- ES veicināšanas darbības ir sekmējušas atkrastes atjaunīgās enerģijas attīstību, jo īpaši atkrastes vēja enerģijas jomā. Tomēr mērķrādītāji ir vērienīgi un var būt grūti sasniedzami²⁰.
- Ilgtermiņa perspektīvas trūkums ES biodegvielu politikā ietekmēja investīciju drošību, un plašāku biodegvielu izmantošanu ierobežoja ilgtspējas jautājumi, biomasas pieejamība un izmaksas. Kopumā, neraugoties uz ES atbalstu pētniecībai, no atkritumiem un atlikumiem ražotu biodegvielu izmantošanas izvēršana bija lēnāka, nekā cerēts²¹.

3.27. Attiecībā uz dabas resursu apsaimniekošanu mēs konstatējam turpmāk minēto.

- Ņemot vērā standartu bieži vien ambiciozo definīciju un prasības un ierobežoto valsts līmeņa mērķtiecību, pieejamie instrumenti lauksaimniecības augsnes un kūtsmēsļu ilgtspējīgai apsaimniekošanai netika izmantoti pietiekami un joprojām ir plašas iespējas uzlabot augsnes veselību²².
- Politikas satvarā vīnkopju konkurētspējas uzlabošanai bija trūkumi attiecībā uz izstrādi un īstenošanu, jo tajā nebija pienācīgu definīciju, saskaņotu stratēģiju un attiecīgu rādītāju. Mēs arī konstatējam, ka revidētajā pasākumā un sistēmā vides aizsardzība, neraugoties uz apjomīgo finansējumu, bija ņemta vērā tikai daļēji²³.
- ES stratēģiskie dokumenti ES akvakultūras *ilgtspējīgai attīstībai* bija pilnveidoti, un dalībvalstu līmenī daudzgadu stratēģiskie plāni kopumā bija pieskaņoti Komisijas pamatnostādņem. Tomēr dažās svarīgās vides stratēģijās akvakultūra nebija pienācīgi ņemta vērā. Turklāt telpiskās plānošanas un licencēšanas procedūras turpināja kavēt akvakultūras nozares izaugsmi²⁴.

¹⁹ Īpašais ziņojums 18/2023.

²⁰ Īpašais ziņojums 22/2023.

²¹ Īpašais ziņojums 29/2023.

²² Īpašais ziņojums 19/2023.

²³ Īpašais ziņojums 23/2023.

²⁴ Īpašais ziņojums 25/2023.

3.28. Mēs pievēršamies arī transversāliem klimata un vides jautājumiem un konstatējam turpmāk minēto.

- ES Pasauls klimata pārmaiņu alianses iniciatīvas pabeigtajām darbībām kopumā bija rezultāti, taču bija iespējams vairāk samazināt izmaksas un labāk pierādīt iniciatīvas ietekmi²⁵.
- ES intermodālie kravu pārvadājumi joprojām nevarēja konkurēt ar autotransportu ar vienlīdzīgiem nosacījumiem regulatīvo un infrastruktūras šķēršļu dēļ²⁶.
- Bija tikai ierobežoti pierādījumi tam, ka Komisijas aprites ekonomikas rīcības plāni, īpaši darbības, kas saistītas ar aprites principam atbilstošu produktu un ražošanas procesu izstrādi, ir ietekmējušas aprites ekonomikas darbības dalībvalstīs²⁷.
- Komisija bija veiksmīgi izstrādājusi programmu “*Lighthouse*”, ņemot vērā ES pilsētu un citu ieinteresēto personu, ar kurām notika apspriešanās, vajadzības. Tomēr tas, ka trūka atbilstīgu rādītāju, mērķrādītāju un plānu projektu risinājumu replicēšanas novērtēšanai, nozīmēja, ka Komisija nevar pienācīgi novērtēt programmas vispārējo ietekmi²⁸.

²⁵ Īpašais ziņojums 04/2023.

²⁶ Īpašais ziņojums 08/2023.

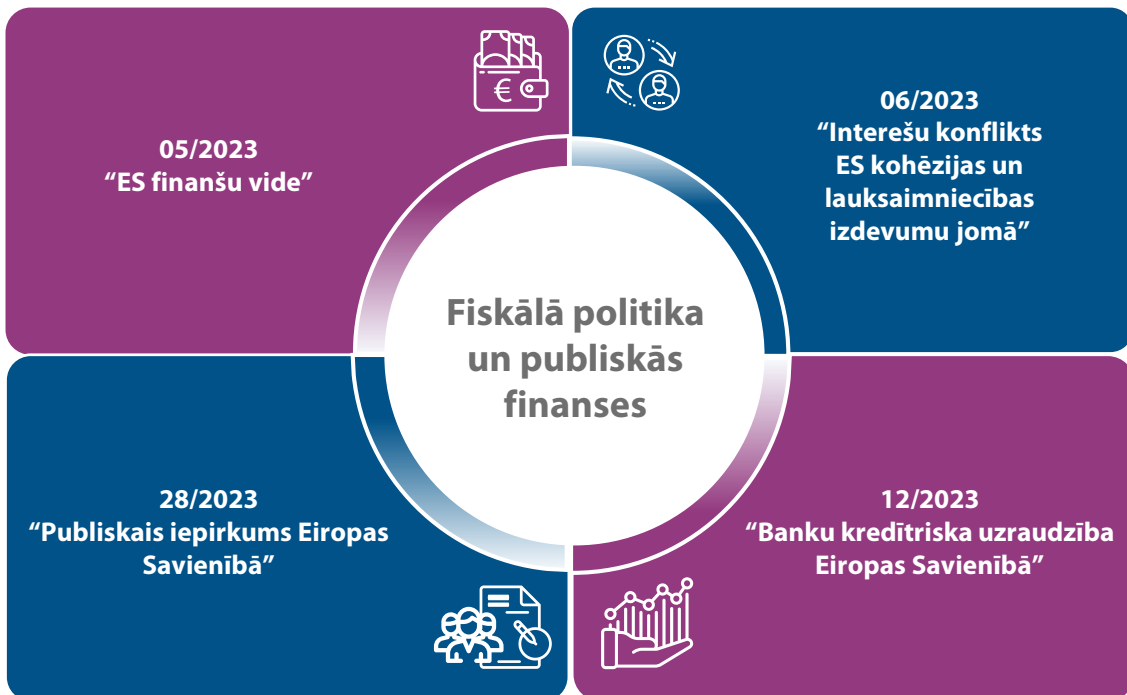
²⁷ Īpašais ziņojums 17/2023.

²⁸ Īpašais ziņojums 24/2023.

Fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā

3.29. 2023. gadā mēs publicējam četrus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (sk. [3.8. attēlu](#)).

3.8. attēls. 2023. gadā stratēģiskajā jomā “Fiskālā politika un publiskās finanses” publicētie īpašie ziņojumi

Avots: ERP.

3.30. ES finanšu vide gadu desmitu laikā ir attīstījusies, un tā ietver arī vairākus instrumentus ārpus budžeta. Mēs secinājām²⁹, ka, pat ja bija iemesli izveidot instrumentus ārpus budžeta, nevienmērīgā pieeja ES finanšu videi bija radījusi sadrumstalotu veidojumu, kam trūka pilnīgas publiskas pārskatatbildības.

3.31. Mūsu revīzijā par interešu konfliktiem, kas ietekmē ES budžetu lauksaimniecības un kohēzijas politikas jomā, secināts³⁰, ka Komisija un dalībvalstis bija ieviesušas regulējumu interešu konfliktu novēršanai un pārvaldībai, tomēr joprojām bija nepilnības saistībā ar pārredzamības veicināšanu un interešu konflikta riska situāciju atklāšanu.

²⁹ Īpašais ziņojums 05/2023.

³⁰ Īpašais ziņojums 06/2023.

3.32. Revīzijā par to, kā Eiropas Centrālā banka (ECB) novērtēja riskus, ar kuriem saskaras bankas (piemēram, kredītrisks, pārvaldība, likviditāte un uzņēmējdarbības modelis), mēs konstatējām³¹, ka, lai gan ECB ir pastiprinājusi centienus, ir jādara vairāk, lai ECB gūtu lielāku pārlicību par to, ka bankas pienācīgi pārvalda un sedz kredītrisku.

3.33. Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā ir svarīgs ES vienotā tirgus komponents. Mēs konstatējām³², ka pēdējos desmit gados konkurence attiecībā uz publiskā iepirkuma līgumiem bija samazinājusies un ka pēc ES publiskā iepirkuma direktīvu 2014. gada reformas nebija pazīmju, kas liecinātu par pretēju tendenci. Mēs secinājām, ka nav sasniegti svarīgi ES 2014. gada konkurences reformas mērķi, piemēram, iepirkuma procedūras nav kļuvušas vienkāršākas un īsākas, un daži reformas mērķi var pat mazināt konkurenci.

Galvenās ieinteresētās iestādes

Eiropas Parlaments

3.34. Eiropas Parlamenta 2022. gada budžeta izpildes apstiprināšanas rezolūcijā bija atsauces uz sešiem³³ no 29 mūsu ziņojumiem. Turpmāk minēti piemēri.

- o Attiecībā uz mūsu ziņojumu³⁴ par sagatavošanas darbību aizsardzības pētniecībai Eiropas Parlaments aicināja Komisiju nodrošināt pienācīgu budžeta *uzkrājumu* un kvalificētus cilvēkresursus, lai uzlabotu sadarbību un investīcijas aizsardzības jomā un īstenotu Eiropas Attīstības fondu (EAF).
- o Attiecībā uz mūsu ziņojumu³⁵ par *NDCI – “Eiropa pasaulē”* Eiropas Parlaments uzsvēra, cik svarīgi ir sasniegt visus instrumentā izklāstītos ar izdevumiem un programmām saistītos mērķrādītājus, un aicināja sniegt visaptverošu informāciju par panākto progresu.

³¹ Īpašais ziņojums 12/2023.

³² Īpašais ziņojums 28/2023.

³³ Īpašie ziņojumi 06/2023, 09/2023, 10/2023, 14/2023, 16/2023 un 26/2023.

³⁴ Īpašais ziņojums 10/2023.

³⁵ Īpašais ziņojums 14/2023.

- Attiecībā uz mūsu ziņojumu³⁶ par ANM snieguma uzraudzības sistēmu Eiropas Parlaments ieteica, ka nākotnē, īstenojot uz sniegumu balstītus instrumentus, atskaites punktiem un mērķrādītājiem jābūt skaidri definētiem un savlaicīgi sasaistītiem, lai izvairītos no pārskatatbildības trūkuma un lai atvieglotu tiešo rezultātu un koprezultātu mērīšanu.

Eiropas Savienības Padome

3.35. Līdz 2024. gada aprīļa beigām Padome sagatavoja secinājumus par 20 no mūsu 29 ziņojumiem, kas publicēti 2023. gadā. Kopumā secinājumi puda atbalstu mūsu ieteikumiem, un tajos bija iekļautas turpmāk minētās papildu piezīmes.

- Attiecībā uz mūsu ziņojumu³⁷ par kohēzijas politikas noteikumu pielāgošanu reaģēšanai uz Covid-19 Padome aicināja Komisiju analizēt, kāda ietekme uz politikas ilgtermiņa mērķiem bijusi tam, ka kohēzijas politikas fondi tika izmantoti, lai reaģētu uz nesenām krīzēm, un cieši uzraudzīt *REACT-EU līdzekļu apguvi*.
- Attiecībā uz mūsu ziņojumu³⁸ par intermodāliem kravu pārvadājumiem Padome atgādināja, ka ieguldījumi ir jāpapildina ar atbilstošiem finanšu resursiem ES līmenī, kā arī no privātā sektora un valsts, reģionālā un vietējā līmenī, lai nodrošinātu sabiedriskā transporta tīkla pienācīgu darbību un uzturēšanu.
- Attiecībā uz ziņojumu par aprites ekonomiku³⁹ Padome aicināja Komisiju kopā ar dalībvalstīm izvērtēt, vai noteikumi un pamatnostādnes par struktūrfondiem un visi citi pieejamie finansējuma avoti pienācīgi atvieglo un veicina projektu finansēšanu visā aprites ekonomikas vērtības ķēdē.

³⁶ Īpašais ziņojums 26/2023.

³⁷ Īpašais ziņojums 02/2023.

³⁸ Īpašais ziņojums 08/2023.

³⁹ Īpašais ziņojums 17/2023.

2. daļa – DFS 4. kategorijas programmu sniegums

Ievads

3.36. Lai plašāk informētu par ES budžeta sniegumu, šogad mēs analizējam pieejamo informāciju par sniegumu atsevišķās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) izdevumu kategorijās. Mēs koncentrējamies uz 4. izdevumu kategoriju “Migrācija un robežu pārvaldība” un šādiem diviem fondiem: *Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (AMIF)* un *Integrētās robežu pārvaldības fondu (IBMF)*, kas sastāv no *Robežu pārvaldības un vīzu instrumenta (BMVI)* un *Finansiāla atbalsta instrumenta muitas kontroles iekārtām (CCEI)*. Šie fondi **atbilst** 62,5 % no kopējā DFS 4. kategorijas budžeta, kas 2021.–2027. gada *plānošanas periodam* ir 22,7 miljardi EUR. Atlikušais DFS 4. kategorijas budžets ir paredzēts decentralizētajām aģentūrām. Šā pārskata 8. nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi par šīs DFS kategorijas izdevumu *pareizību*.

3.37. Visaptveroša informācija par to programmu sniegumu, kuras finansē no kādas DFS kategorijas, ir vairāk pieejama plānošanas perioda beigās un pēc tā. Ņemot vērā *AMIF* un *IBMF* īstenošanas agrīno posmu 2021.–2027. gada DFS periodā, *2021. un 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumos* galvenokārt ir aplūkota iepriekšējo – 2014.–2020. gada DFS perioda – fondu īstenošana. Lai gan *AMIF* abos periodos ir bijis tas pats, attiecīgais 2014.–2020. gada *BMVI* fonds bija *lekšējās drošības fonds – robežas un vīzas (ISF-BV)*, bet *CCEI* ir jauns instruments 2021.–2027. gadam.

Tvērums un pieeja

3.38. Mēs analizējam Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojumu, kas ir Komisijas augsta līmeņa ikgadējs snieguma ziņojums par ES budžetu, un sava revīzijas darba rezultātus. Mēs neveicām revīzijas darbu dalībvalsts līmenī. Mēs pārbaudījām, vai Komisijas sistēma ziņošanai par sniegumu ir pareizi piemērota *programmu snieguma pārskatos (PSP)* attiecībā uz DFS 4. izdevumu kategoriju 2021. un 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumos. Mēs ņēmām vērā savu iepriekšējo revīzijas darbu, pārbaudījām, kā rādītāji tika izmantoti, lai ziņotu par sniegumu, un pārbaudījām programmu snieguma pārskatos iekļauto rādītāju izlasi. Mēs arī pārbaudījām, kā rādītāji bija mainījušies kopš iepriekšējā plānošanas perioda.

Snieguma ziņošanas sistēma ir uzlabota

3.39. Par 2014.–2020. gada plānošanas periodu dalībvalstis ir iesniegušas *gada īstenošanas ziņojumus* (GĪZ) ar nobeiguma īstenošanas ziņojumu, kas jāiesniedz līdz 2024. gada 31. decembrim. Par 2021.–2027. gada plānošanas periodu dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai gada snieguma ziņojums (GSZ). Ziņošana no 2014.–2020. gada līdz 2021.–2027. gadam ir attīstījusies⁴⁰, un finanšu un snieguma dati tiek paziņoti biežāk (sk. **3.1. tabulu**).

3.1. tabula. Ziņošanas sistēmas salīdzinājums starp 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada periodiem

Gada īstenošanas ziņojuma un gada snieguma ziņojuma galvenie elementi	Ziņojumu sniegšanas biežums	
	2014.–2020. gads	2021.–2027. gads
Vēstījuma daļa	vienreiz gadā	vienreiz gadā
Finanšu tabulas	vienreiz gadā	piecreiz gadā
Rādītāju tabula	vienreiz gadā	divreiz gadā

Avots: ERP, pamatojoties uz fondu regulām.

3.40. Mēs novērojām arī uzlabojumus pieejā rādītājiem. Ar tiesību aktiem⁴¹ tika ieviesta prasība, ka dalībvalstīm ir jābūt metodikai snieguma satvara izveidei un ka tas pēc pieprasījuma jā dara pieejams Komisijai. 2014.–2020. gada fondu regulās⁴² tika noteikti ar mērķiem kartēti rādītāji, nenošķirot tiešos rezultātus un koprezultātus, savukārt 2021.–2027. gada fondu regulās⁴³ tika noteikti tiešo rezultātu un *koprezultātu rādītāji* attiecībā uz mērķiem, kā arī galvenie snieguma rādītāji (tiešo rezultātu un koprezultātu rādītāju izlase). Turklāt Komisija izveidoja *metadatu kopu*, ar ko sniegt pašreizējā plānošanas perioda rādītāju galvenos raksturlielumus (piemēram, definīciju, mērvienību, biežumu, datu avotu un to, vai rādītājs aptver tiešos rezultātus vai koprezultātus).

⁴⁰ Regula (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai, 41. un 42. pants.

⁴¹ Turpat, 17. pants.

⁴² Regula (ES) 516/2014 attiecībā uz AMIF un Regula (EU) 515/2014 attiecībā uz ISF-BV.

⁴³ Regula (ES) 2021/1147 attiecībā uz AMIF un Regula (EU) 2021/1148 attiecībā uz IBMF-BMVI.

3.41. Saskaņā ar Komisijas [snieguma datu tabulām](#) 2024. gada budžeta projektam lielāko daļu 2014.–2020. gada rādītāju gan attiecībā uz *AMIF*, gan *ISF-BV* Komisija klasificēja kā “koprezultāta” rādītājus. Tomēr savā 2019. gada snieguma pārskatā⁴⁴ mēs secinājām, ka divas trešdaļas rādītāju par šo periodu bija tiešo rezultātu rādītāji. Mēs vērtējam, ka 2021.–2027. gada plānošanas periodā šīs klasifikācijas precizitāte ir uzlabojusies. Šo rādītāju uzlabojumu piemēri ir sniegti [3.3. pielikumā](#).

Informācija par sniegumu pašreizējā periodā ir ierobežota un liecina, ka līdz šim panāktais progress nav liels

3.42. Pēc diviem 2021.–2027. gada DFS perioda gadiem programmas joprojām ir agrīnā īstenošanas posmā. Tāpēc 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā galvenokārt ir ziņots par nelielu progresu mērķu sasniegšanā. Līdzīgi kā citās *dalītās pārvaldības* programmās, dalībvalstu programmas attiecībā uz *AMIF* un *BMVI* tika apstiprinātas tikai 2022. gada pēdējā ceturksnī. Turklāt iepriekšējā plānošanas perioda ekvivalentu fondu darbības pagarināšana par vienu gadu var būt veicinājusi pašreizējā perioda fondu īstenošanas vēlu sākumu.

3.43. Attiecībā uz *AMIF* visi *galvenie snieguma rādītāji* (GSR), kas iekļauti 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojuma programmu snieguma pārskatā, liecina par nulles progresu virzībā uz mērķvērtības sasniegšanu, un Komisija programmu snieguma pārskatā ir norādījusi, ka nebija iespējams veikt jēgpilnu progresu novērtējumu. Attiecībā uz *IBMF* tikai viens no astoņiem galvenajiem snieguma rādītājiem, kas doti programmu snieguma pārskatā, uzrādīja 12 % progresu virzībā uz mērķrādītāja sasniegšanu, bet pārējie – nulles progresu. Tas bija rādītājs par to robežšķērsošanas vietu un muitas laboratoriju procentuālo daļu, kurās saskaņā ar konkrēto mērķi atbalstīt muitas kontroles mehānismus ir uzstādīts pienācīgs aprīkojums.

⁴⁴ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 5.14. punkts.

Informācija par sniegumu 2014.–2020. gada periodā liecina par labu progresu, taču tā vēl ir jāpapildina

Rādītāji liecina par labu progresu, bet neatspoguļo to, kādā mērā ir apmierinātas vajadzības

3.44. Lielākā daļa *AMIF* un *ISF-BV* rādītāju liecina par labu progresu virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu. 2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu mēs analizējam *AMIF* sniegumu. Progress *AMIF* GSR mērķrādītāju sasniegšanā (kā izklāstīts 2022. gada programmas snieguma pārskatā) no 2019. līdz 2022. gadam bija ievērojams (sk. **3.4. pielikumu**), un lielākā daļa rādītāju bija palielinājusies par gandrīz 50 % vai vairāk. Tomēr *AMIF* sniegums neatbilda gaidītajam attiecībā uz migrantu atgriešanas veicināšanu, un automatizētu robežu šķērsošanas gadījumu skaits, kad tiek izmantoti *ISF-BV* finansētie vārti, bija tālu no mērķrādītāja. Progresu īpaši ietekmēja ar Covid-19 saistītie ceļošanas ierobežojumi.

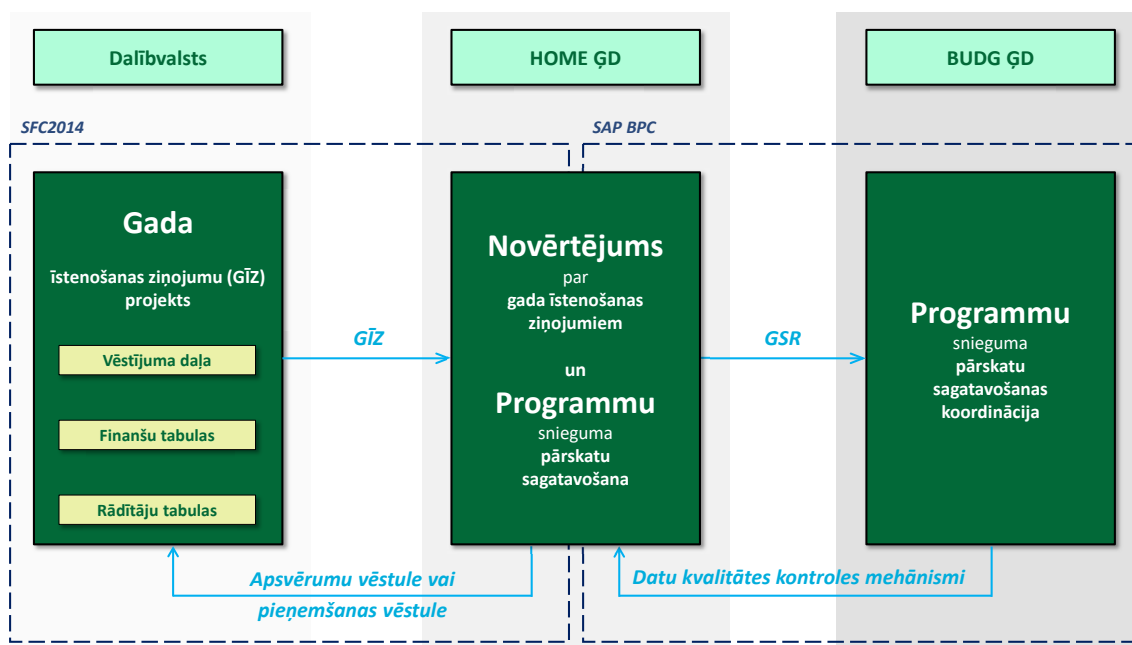
3.45. Mērķrādītāji ir kumulatīvi skaitļi no dalībvalstīm. Mūsu 2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu konstatēts, ka snieguma ziņošanas sistēmā nebija iekļautas skaitliski izteiktas vajadzības. Tāpēc pat tad, ja galvenie snieguma rādītāji liecina, ka mērķrādītāji ir sasniegti, Komisijai ir jāizvērtē, cik lielā mērā finansētās darbības ir apmierinājušas vajadzības ES vai dalībvalstu līmenī (sk. **3.51.** punktu).

3.46. Piemēram, mērķrādītājs 2014.–2020. gada rādītājam “Kopējais to cilvēku skaits, kuriem sniegta palīdzība” 2022. gada beigās bija 1,3 miljoni cilvēku. Programmas snieguma pārskatā ziņots, ka šis mērķrādītājs ir sasniegts 100 % apmērā (palīdzība sniegta 3,5 miljoniem cilvēku), un tas gandrīz trīskārt pārsniedz šo mērķrādītāju. Attiecībā uz šo rādītāju 22 dalībvalstis panāca vairāk nekā 100 % progresu.

3.47. Kad dalībvalsts ierosina mērķrādītājus attiecībā uz rādītājiem (izstrādājot savas konkrētās dalībvalsts programmas), Komisija veic to pārskatīšanu. Mēs uzskatām, ka attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu Komisija ne vienmēr nodrošināja, ka mērķrādītāji tiek pienācīgi pārskatīti, lai atspoguļotu izmaiņas vajadzībās un dalībvalstu stratēģijās, tāpēc tika noteiktas dažas nepareizas mērķvērtības. Piemēram, *AMIF* 2014.–2020. gada rādītāja “Kopējais to cilvēku skaits, kuriem sniegta palīdzība” gadījumā mērķvērtība vienai no lielākajām dalībvalstīm bija 13 000 cilvēku, kas atbilda 1 % no kopējā GSR programmas līmenī. 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā tika ziņots, ka šī dalībvalsts ir sniegusi palīdzību vairāk nekā 150 000 personu, bet tas vairāk nekā 12 reizes pārsniedz mērķrādītāju.

3.48. 2014.–2020. gada plānošanas periodā dalībvalstis izmantoja kopīgo fondu pārvaldības informācijas sistēmu (*SFC2014*), lai nosūtītu Komisijai savus gada īstenošanas ziņojumus (kuros ietverta informācija par rādītājiem) (sk. [3.9. attēlu](#)). Attiecībā uz abiem mūsu pārbaudītajiem fondiem programmu snieguma pārskatos Komisija atzina, ka ir jāuzlabo snieguma uzraudzības kvalitāte, rezultātu rādītājiem izmantojot regulārākus un uzticamākus datus. Kontroles mehānismi, ko BUDG ĢD piemēroja attiecībā uz gada pārvaldības un snieguma ziņojuma datiem, aprakstīti mūsu apskatā “Komisijas 2022. gada ziņojums par ES budžeta pārvaldību un sniegumu”, un tos galvenokārt veido pilnīguma, formatējuma un pamatotības pārbaude.

3.9. attēls. Datu plūsma no gada īstenošanas ziņojumiem uz programmu snieguma pārskatiem un attiecīgie kontroles mehānismi

Avots: ERP.

3.49. Mēs pārbaudījām datu precizitāti četriem 2014.–2022. gada galvenajiem snieguma rādītājiem no 2022. gada programmu snieguma pārskatiem un vienam no 2021. gada programmu snieguma pārskatiem attiecībā uz 12 dalībvalstīm un visiem gadiem no 2014. līdz 2022. gadam. Mēs konstatējām, ka dati platformā *SFC2014* visos gadījumos bija pareizi atspoguļoti. Mēs pamanījām, ka HOME ĢD parasti pievieno komentārus par rādītāju datiem, ko dalībvalstis iesniegušas savos gada īstenošanas ziņojumu projektos. Gadījumos, kad HOME ĢD uzskatīja, ka dalībvalstu paziņotās rādītāju vērtības ir neprecīzas un ka tam ir pieejami kvalitatīvāki dati no citiem avotiem (piemēram, no *Frontex*, ES Robežu un krasta apsardzes aģentūras), tas šos datus izmantoja. Piemēram, viena no salīdzinoši mazajām dalībvalstīm, ko mēs iekļāvām izlasē, nepareizi ziņoja, ka ir atbalstījusi 10 *nacionālos koordinācijas centrus*, bet programmas snieguma pārskatā Komisija to izlaboja līdz vienam.

Vēl nav pietiekamas informācijas par programmu vispārējiem rezultātiem

3.50. Panākumi programmu mērķrādītāju sasniegšanā sniedz noderīgu informāciju par fonda ieguldījumu politikas mērķos. Tomēr, kā mēs atzīmējam [2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu](#), rādītāji ir tikai pirmais solis snieguma analizē. Mēs konstatējām, ka vēl nav pietiekamas informācijas par programmu vispārējiem rezultātiem.

3.51. Tāpat kā attiecībā uz citām izdevumu programmām, Komisija DFS plānošanas periodā veic *AMIF* un *ISF-BV* starpposma un *ex post* izvērtēšanu. Līdzvērtīgu programmu starpposma izvērtēšanas par 2014.–2020. gada DFS periodu tika veiktas 2018. gadā, un tajās tika atzīts, ka vispārējie programmu rezultāti tiks vērtēti *ex post* izvērtēšanā. Turklāt ziņojumos tika atzītas problēmas ar dalībvalstu snieguma datiem. Konkrētu fondu tiesību aktos *ex post* izvērtēšana bija plānota 2024. gada jūnijā, bet tika atlikta uz vienu gadu. Kavēšanās iemesls bija Krievijas agresijas kara pret Ukrainu sākums 2022. gada februārī, kura rezultātā no Ukrainas uz dalībvalstīm notika pārvietoto personu masveida pieplūdums un pēc tam fondu īstenošanas periods tika pagarināts par vienu gadu.

3.52. Mūsu īpašajā ziņojumā [24/2019](#) par *patvērumu*, pārcelšanu un migrantu atgriešanu secināts, ka *AMIF* snieguma uzraudzības sistēma tika izveidota novēloti un bez mērķrādītājiem un ka vajag vairāk snieguma datu, lai sekmētu stabilu politikas izvērtēšanu ES līmenī.

3.53. Mūsu 2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu secināts, ka *AMIF* sniedza būtisku atbalstu, lai palīdzētu dalībvalstīm segt izmaksas un risināt problēmas saistībā ar patvēruma un migrācijas darbību. Tomēr dalībvalstu sniegtās un gada pārvaldības un snieguma ziņojuma pamatā esošās rādītāju informācijas ticamība un konsekvence netika pietiekami pārbaudīta, un noteiktie rādītāji gan norādīja uz izdevumu atbilstību un to ES pievienoto vērtību, taču nesniedza pierādījumus par *saimnieciskumu* un lietderību, jo divas trešdaļas rādītāju mērīja pasākumus un tiešos rezultātus.

Attiecībā uz *IBMF* paziņotajā sniegunā ietverti nākotnē gaidāmie sasniegumi

3.54. 2022. gada programmu snieguma pārskatos Komisija novērtēja, ka kopumā fondi sasniedza savus 2014.–2020. gada mērķus. Šajos programmu snieguma pārskatos Komisija iepazīstināja ar progresu to galveno snieguma rādītāju sasniegšanā, kurus tā uzskatīja par būtiskākajiem (astoņi attiecībā uz *AMIF* un trīs attiecībā uz *ISF-BV*). Attiecībā uz *AMIF* Komisija uzskatīja, ka 50 % no attiecīgajiem mērķrādītājiem ir sasniegti, 25 % rādītāju virzība bija pietiekama un 25 % bija panākts mērens progress, savukārt attiecībā uz *ISF-BV* Komisija ziņoja, ka tās trīs izvēlētie rādītāji ir sasniegti 100 % apmērā (sīkāku informāciju sk. **3.5. pielikumā**). Programmas snieguma pārskata vizuālajos materiālos Komisija neuzrādīja rādītājus ar zemāku progressa līmeni attiecībā uz *ISF-BV*, bet uz tiem bija atsauce tekstā.

3.55. Mēs uzskatām, ka Komisijas atlasītie galvenie snieguma rādītāji attiecībā uz *AMIF* kopumā sniedz līdzsvarotu priekšstatu par progresu saistībā ar programmas īstenošanu. Galvenie snieguma rādītāji, ko tā izcēla attiecībā uz *ISF-BV*, bija mazāk līdzsvaroti. **3.5. pielikumā** ir izklāstīti visi GSR abiem fondiem, tostarp to mērķrādītāji un sasniegtās vērtības.

3.56. Mēs konstatējam, ka programmu snieguma pārskati kopumā atbilda BUDG ĢD norādījumiem; tajos bija analizēta galveno snieguma rādītāju attīstība un sniegti pamatoti paskaidrojumi gadījumos, kad 2014.–2020. gada mērķrādītāji nebija pilnībā sasniegti. 2022. gada programmu snieguma pārskata iedaļā “Programma īsumā” Komisija izklāstīja vērtības, kas saistītas ar iepriekšējiem sasniegumiem attiecībā uz *AMIF*. Tomēr attiecībā uz *IBMF* Komisija iepazīstināja ar pagātnes sasniegumiem (četri no astoņiem skaitliskajiem datiem) un turpmāk sasniedzamo (četri no astoņiem skaitliskajiem datiem) (sk. **3.1. izcēlumu**). Tas neatbilda norādījumiem, kas paredz šajā iedaļā izklāstīt konkrētus sasniegumus.

3.1. izcēlums. 2022. gada *IBMF* skaitliskie dati no iedaļas “Programma īsumā”

Līdzšinējie sasniegumi*

161 192 trāpījumi **bija reģistrēti** Šengenas Informācijas sistēmā 2022. gadā.

453 konsulārās sadarbības pasākumi **bija izstrādāti** laikposmā no 2014. līdz 2022. gadam.

755 specializētas amata vietas **tika izveidotas** trešās valstīs laikposmā no 2014. līdz 2022. gadam.

47 812 robežkontroles (pārbaudes un uzraudzība) infrastruktūras objekti un līdzekļi **tika izveidoti vai modernizēti** laikposmā no 2014. līdz 2022. gadam.

Turpmāk sasniedzamais**

+ 1300 aprīkojuma vienības robežšķērsošanas vietām **tiks iegādātas**, uzturētas vai modernizētas, izmantojot *CCEI* līdzekļus laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam.

+ 200 robežšķērsošanas vietas (24 dalībvalstīs) **saņems** muitas kontroles iekārtas (..).

+ 500 aprīkojuma vienības muitas laboratorijām 2021.–2023. gadā **tiks iegādātas**, uzturētas vai modernizētas, izmantojot *CCEI* līdzekļus.

+ 30 muitas laboratorijas (18 dalībvalstīs) **saņems** muitas laboratorijas aprīkojumu, pamatojoties uz *dotācijās* nolīgumiem, kas parakstīti saskaņā ar *CCEI*.

* Skaitļi no iepriekšējo programmu īstenošanas 2014.–2020. gada DFS ietvaros.

** Plānotie skaitļi attiecībā uz *IBMF* instrumentu – *CCEI*, kam 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmā priekšteča nebija.

Avots: Eiropas Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums, kas izdots 2023. gada jūnijā.

Secinājumi

3.57. Pašreizējā DFS periodā ir uzlabota snieguma ziņošanas sistēma (3.39.–3.41. punkts).

3.58. Pieejams maz Informācijas par *AMIF* un *IBMF* sniegumu pašreizējā periodā (3.42. un 3.43. punkts), jo īstenošana līmenis ir ļoti zems.

3.59. Lielākā daļa rādītāju 2014.–2020. gada periodam liecina par labu progresu virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu. Rādītāji ne vienmēr parāda, cik lielā mērā finansētās darbības ir risinājušas vajadzības (**3.44.–3.47.** punkts). Komisija atzina, ka dalībvalstu iesniegtie snieguma dati nav pilnībā uzticami (**3.48.** un **3.49.** punkts). Vēl nav pietiekamas informācijas par programmu vispārējiem rezultātiem, tostarp to saimnieciskumu un lietderību (**3.50.–3.53.** punkts).

3.60. Galvenie snieguma rādītāji, ko 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija izcēla attiecībā uz *ISF-BV*, bija mazāk līdzsvaroti nekā attiecībā uz *AMIF* (**3.54.** un **3.55.** punkts). Programmu snieguma pārskati sniedza pamatotus skaidrojumus, ja mērķrādītāji nebija pilnībā sasniegti, tomēr Komisija sadaļā “Programma īsumā” iekļāva paredzamos turpmākos sasniegumus (**3.56.** punkts).

Ieteikumi

3.61. Sava 2022. gada pārskata 3. nodaļā mēs secinājām, ka Komisija dažos aspektos bija ieviesusi ieteikumu, ko sniedzām 2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu, lai vēl vairāk uzlabotu programmu pārskatos un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāstītās snieguma informācijas ticamību.

3.62. Pamatojoties uz secinājumiem par 2023. gadu, mēs Komisijai esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

3.1. ieteikums. Uzlabot snieguma informācijas kvalitāti programmu snieguma pārskatos attiecībā uz DFS 4. kategoriju

- a) Programmas snieguma pārskata iedaļā “Programma īsumā” izklāstīt faktiskos sasniegumus, nevis potenciālos sasniegumus nākotnē;
- b) savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāstīt, kuri galvenie snieguma rādītāji bija balstīti uz avotiem, kas atšķirās no tiem, ko dalībvalstis iesniedza gada īstenošanas ziņojumos.

Ieviešanas mērķtermiņš: a) un b) apakšpunktiem – 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā.

3. daļa. Mūsu “Pārskatā par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

3.63. Šajā daļā izklāstīta informācija par mūsu pārskatā par ES budžeta sniegumu 2020. finanšu gadā formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaudi.

3.64. Pārskatā bija iekļauti četri ieteikumi, un pirmais ieteikums bija sadalīts vēl divos apakšieteikumos. Visi ieteikumi un apakšieteikumi tika adresēti Komisijai, un Komisija tos pieņēma.

3.65. Mēs veicām pārbaudi, lai novērtētu, kādā mērā bija novērstas konstatētās nepilnības. Mūsu pēcpārbaudes laikā, proti, 2024. gada aprīļa sākumā, trīs no pieciem ieteikumiem, kurus pārbaudījām, vēl nebija jāievieš. No atlikušajiem diviem ieteikumiem Komisija bija ieviesusi vienu ieteikumu lielākajā daļā aspektu, bet otru – dažos aspektos.

3.66. *3.6. pielikumā* sniegts apkopojums par piecu ieteikumu ieviešanas pakāpi.

4. daļa. Mūsu 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

Ievads

3.67. Katru gadu mēs pārbaudām, kādā mērā mūsu revidējamās vienības ir rīkojušās, reaģējot uz mūsu ieteikumiem, trīs gadus pēc to sniegšanas. Mūsu ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude ir svarīgs pasākums revīzijas ciklā. Pēcpārbaude mums nodrošina atgriezenisko saiti par to, vai mūsu revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteiktās darbības un vai mūsu izvirzītie jautājumi ir risināti. Pēcpārbaude ir svarīga arī tam, lai sagatavotu un plānotu mūsu turpmāko revīzijas darbu un sekotu līdzi riskiem.

3.68. Šogad mēs analizējām ieteikumus, kas sniegti visos 26 īpašajos ziņojumos, kurus publicējām 2020. gadā. Mēs veicām pēcpārbaudi kopumā 195 ieteikumiem. No tiem 185 ieteikumi bija adresēti Eiropas Komisijai. Septiņi no šiem ieteikumiem bija adresēti Eiropas Investīciju konsultāciju centram, kas darbojas kā partnerība starp Komisiju un Eiropas Investīciju banku. Atlikušie 10 ieteikumi bija adresēti ES decentralizētajām aģentūrām un citām struktūrām (ES aģentūrām) un Eiropas Personāla atlases birojam (*EPSO*).

3.69. Pēcpārbaudes laikā veicām dokumentāras pārbaudes un iztaujājām revidējamo vienību darbiniekus. Lai nodrošinātu objektīvu un līdzsvarotu pārbaudi, savus konstatējumus nosūtījām revidējamajām vienībām un to atbildes ņēmām vērā galīgajā analīzē. Lai izvairītos no atkārtotām, ieteikumi ir uzskaitīti pie revidējamās vienības, kurai tie galvenokārt tika adresēti. Mūsu darba rezultāti parāda situāciju 2024. gada aprīļa beigās.

Apsvērumi

Revidējamo vienību pilnībā vai daļēji pieņemto ieteikumu īpatsvars saglabājās augstā līmenī

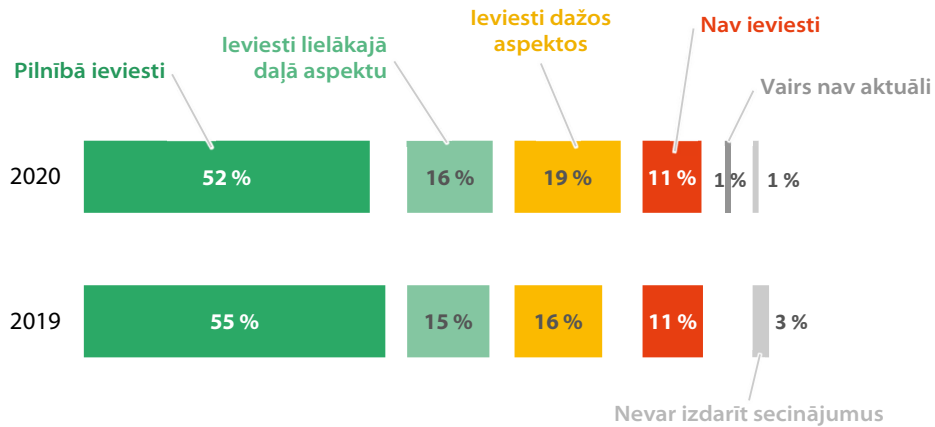
3.70. No 195 ieteikumiem, kuru pēcpārbaudi veicām, mūsu revidējamās vienības pilnībā pieņēma 153 ieteikumus (80 %), daļēji pieņēma 26 ieteikumus (13 %), bet 13 ieteikumus (7 %) nepieņēma. Trīs ieteikumi, kas adresēti revidējamajām vienībām (kuras nav Eiropas Komisija), nav iekļauti šajā aprēķinā, jo pieņemšanas līmenis netika paziņots.

Ir nedaudz samazinājies pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars

3.71. Mūsu pēcpārbaudes laikā deviņiem no 195 pārbaudītajiem ieteikumiem vēl nebija jābūt ieviestiem. No pārējiem 186 ieteikumiem mūsu revidējamās vienības ir pilnībā ieviesušas 97 ieteikumus (52 %). Lielākajā daļā aspektu tās ir ieviesušas vēl 29 (16 %) ieteikumus (sk. [3.10. attēlu](#)).

3.72. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu kopējais īpatsvars nedaudz samazinājās no 70 % līdz 68 %, savukārt tikai atsevišķos aspektos ieviesto ieteikumu īpatsvars palielinājās no 16 % līdz 19 %. Neieviesto ieteikumu īpatsvars bija stabils. Visbiežākais mūsu sniegto ieteikumu neieviešanas iemesls bija tas, ka revidējamās vienības nebija tos pieņēmušas. Ieteikumu ieviešanas pakāpe sīkāk atspoguļota [3.7.](#) un [3.8. pielikumā](#).

3.10. attēls. 2020. un 2019. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešana revidējamajās vienībās

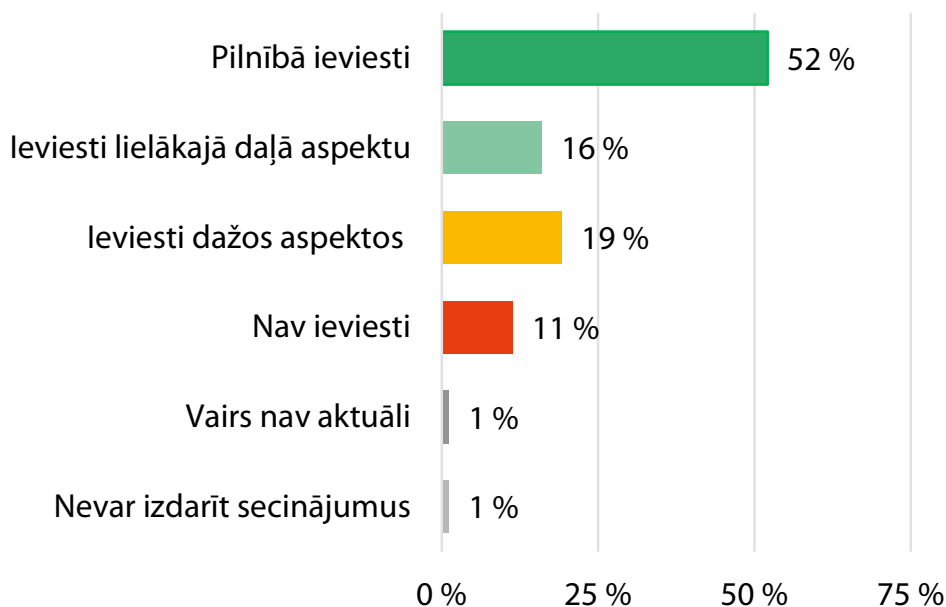

Avots: ERP.

68 % no Eiropas Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu

3.73. Kopējais Komisijai adresēto ieteikumu skaits bija 185 ieteikumi. Līdz mūsu pēcpārbaudei astoņiem ieteikumiem vēl nebija jābūt ieviesti. No pārējiem 177 ieteikumiem Komisija ir pilnībā ieviesusi 92 ieteikumu (52 %) un lielākajā daļā aspektu ieviesusi vēl 27 ieteikumus (16 %). Turklāt Komisija dažos aspektos ir ieviesusi 34 ieteikumus (19 %), bet 20 ieteikumus (11 %) nav ieviesusi vispār (sk. [3.11. attēlu](#)). Divos gadījumos (1 %) nebija nepieciešams novērtēt ieviešanas pakāpi, jo mēs uzskatījām, ka ieteikums vairs nav aktuāls. Divos citos gadījumos (1 %) mēs nevarējām izdarīt secinājumus, jo vēl nebija pagājis pietiekami ilgs laiks, lai izvērtētu ieviešanas pakāpi.

3.11. attēls. Mūsu 2020. gada īpašajos ziņojumos Komisijai adresēto ieteikumu ieviešana

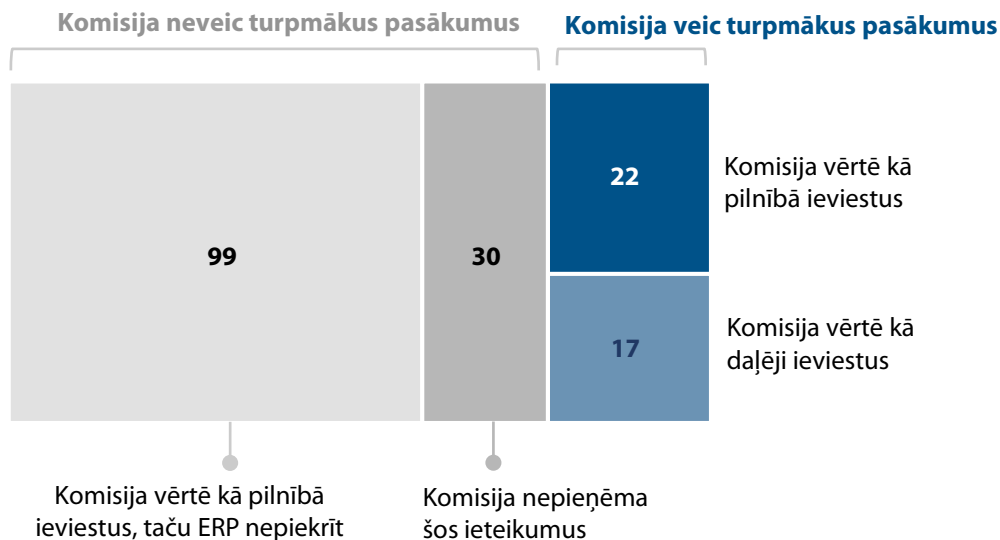
Avots: ERP.

3.74. Ieteikumu ieviešanas pakāpe sīkāk atspoguļota [3.7. pielikumā](#). Tajā sniegts arī īss apraksts par uzlabojumiem un atlikušajām nepilnībām, kas skar, piemēram, tos ieteikumus, kuri ieviesti dažos aspektos.

3.75. Veicot pēcpārbaudi par 2021. un 2022. gadu, mēs novērtējām, ka nebija ieviesti 97 ieteikumi no mūsu 2018. gada īpašajiem ziņojumiem un 71 ieteikums no 2019. gada īpašajiem ziņojumiem⁴⁵. Šogad 129 no šiem 168 ieteikumiem joprojām nebija ieviesti, un Komisija turpmākus pasākumus vairs neveica (sk. [3.12. attēlu](#)). Komisija nebija pieņēmusi 30 no šiem īpašajos ziņojumos sniegtajiem 129 ieteikumiem. Tā uzskatīja, ka pārējie 99 ieteikumi bija pilnībā ieviesti līdz divu pēdējo gadu pēcpārbaudei, lai gan mūsu vērtējums atšķīrās.

⁴⁵ 2021. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 3.13.–3.15. punkts, 2022. gada pārskats par ES budžeta izpildi, 3.94. un 3.95. punkts.

3.12. attēls. Pēcpārbaude attiecībā uz 2018. un 2019. gada īpašo ziņojumu ieteikumiem, kurus divu iepriekšējo gadu pēcpārbaudes laikā Komisija nebija pilnībā ieviesusi

Avots: ERP.

3.76. Komisija turpināja īstenot turpmākus pasākumus attiecībā uz pārējiem 39 no 168 ieteikumiem, kas nebija pilnībā ieviesti. Komisija uzskata, ka kopš tā laika ir pabeigusi 22 (no šiem 39) ieteikumu ieviešanu. Attiecībā uz neieviestajiem 2018. un 2019. gada īpašo ziņojumu ieteikumiem piemērojot pēcpārbaudes pieeju, kas izmantota mūsu pēdējās divās pēcpārbaudēs, mēs turpinām uzraudzīt šādus gadījumus un analizējam Komisijas datus, taču neesam izvērtējuši tos padziļināti.

78 % ieteikumu, kas adresēti citām revidējamajām vienībām, ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu

3.77. Īpašajos ziņojumos 22/2020 un 23/2020 bija iekļauti kopumā 10 ieteikumi, kas adresēti revidējamajām vienībām, kuras nav Eiropas Komisija (ES aģentūras un EPSO).

3.78. Līdz mūsu pēcpārbaudei vienam ieteikumam vēl nebija jābūt ieviestam. No pārējiem deviņiem ieteikumiem šīs revidējamās vienības ir pilnībā ieviesušas piecus ieteikumus (56 %), vēl divus (22 %) tās ir ieviesušas lielākajā daļā aspektu, bet divus (22 %) – dažos aspektos.

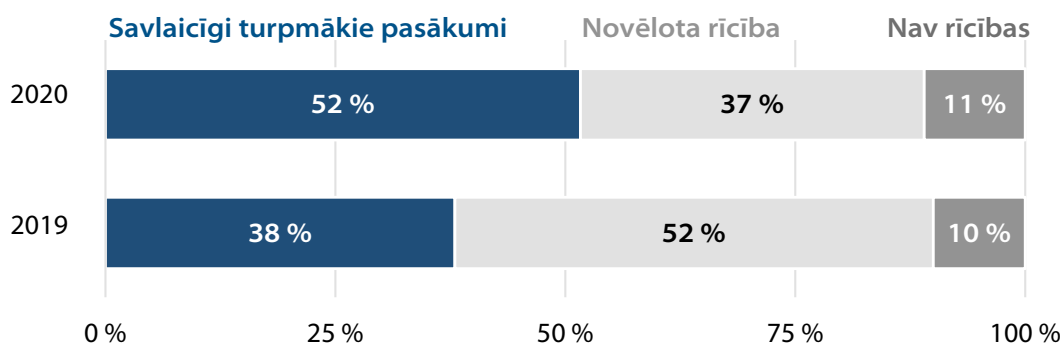
3.79. *3.8. pielikumā* ir sniegts plašāks apkopojums par revidētajām vienībām adresēto ieteikumu ieviešanas pakāpi. Tajā sniegts arī īss apraksts par panāktajiem uzlabojumiem un atlikušajām nepilnībām saistībā ar ieteikumiem, kas ieviesti dažos aspektos.

Ir palielinājies savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars

3.80. Ieteikumu ieviešanas termiņi tiek apspriesti un saskaņoti ar revidējamo vienību un norādīti mūsu īpašajos ziņojumos, lai nodrošinātu, ka tie ir skaidri visām iesaistītajām pusēm.

3.81. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu savlaicīgi īstenoto ieteikumu īpatsvars ir palielinājies no 38 % līdz 52 %, bet to ieteikumu īpatsvars, kuri netika īstenoti, palicis samērā stabils (sk. *3.13. attēlu*). Lai gan revidējamo vienību veikto pasākumu savlaicīgums attiecībā uz mūsu ieteikumiem ir uzlabojies, tas vēl nav atgriezies līmenī pirms Covid-19 pandēmijas (60 % vai vairāk).

3.13. attēls. To darbību savlaicīgums, kuras revidējamās vienības veikušas nolūkā rīkoties attiecībā uz mūsu 2020. un 2019. gada īpašajos ziņojumos formulētajiem ieteikumiem

Piezīme. Aprēķinos nav iekļauti ieteikumi, kuru ieviešanas termiņš vēl nav pagājis (četri gadījumi 2019. gadā un deviņi gadījumi 2020. gadā), tādi, par kuriem mēs nevarējām izdarīt secinājumus (septiņi gadījumi 2019. gadā un divi gadījumi 2020. gadā), un tie, kuri vairs nav aktuāli (divi gadījumi 2020. gadā).

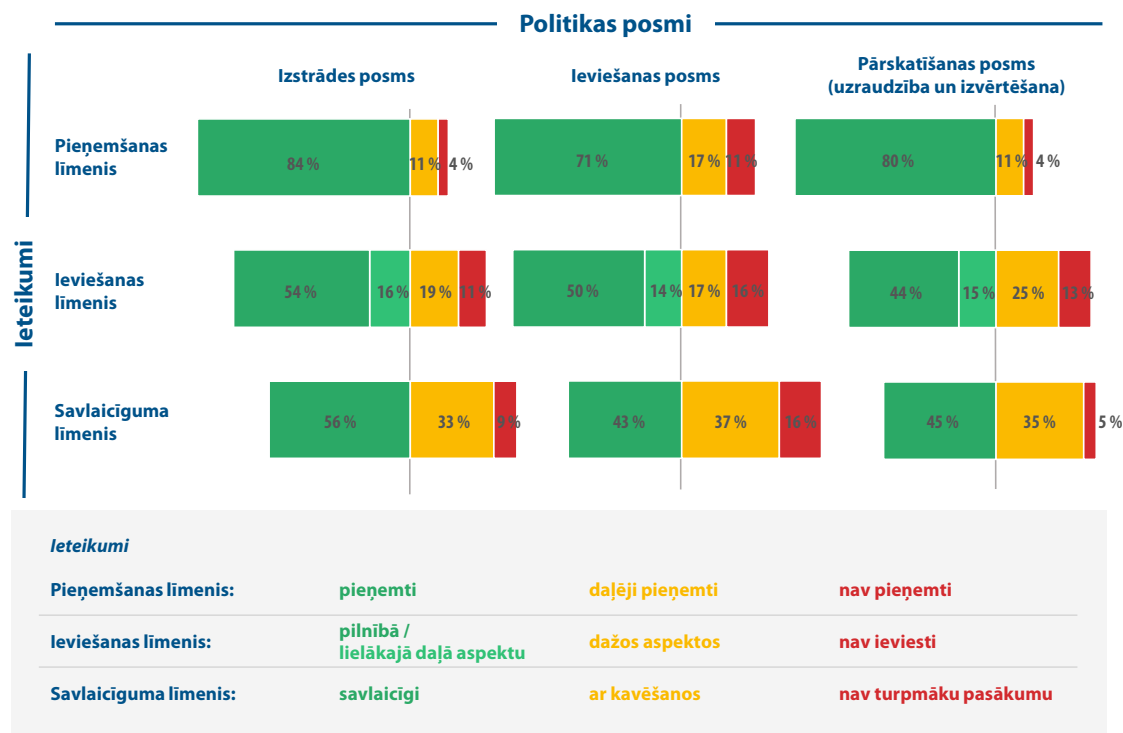
Avots: ERP.

Ieteikumiem, kas saistīti ar politikas vai programmu izstrādi, ir visaugstākais pieņemšanas, ieviešanas un savlaicīguma līmenis

3.82. Šogad pirmo reizi esam klasificējuši savus ieteikumus atkarībā no tā politikas cikla posma, uz kuru tie vērsti: izstrādes posms, īstenošanas posms un pārskatīšanas posms (uzraudzība un izvērtēšana). Šī klasifikācija mums ļāva analizēt, vai pastāv atšķirības starp trim politikas posmiem attiecībā uz pieņemšanas līmeni, un, reaģējot uz mūsu ieteikumiem, veikto korektīvo pasākumu ieviešanas līmeni un savlaicīgumu.

3.83. Veiktā analīze liecina, ka mūsu ieteikumu sadalījums ir salīdzinoši vienmērīgs visos trijos posmos: 36 % gan politikas izstrādes, gan īstenošanas posmā un 28 % politikas pārskatīšanas posmā. Ieteikumiem, kas saistīti ar politikas izstrādes posmu un politikas pārskatīšanas posmu, ir augstāks pieņemšanas īpatsvars (84 % un 80 %) salīdzinājumā ar īstenošanas posmu (71 %). Kopējais pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars viszemākais ir pārskatīšanas posmā (59 %), kam seko īstenošanas posms (64 %) un izstrādes posms (70 %). Revidējamo vienību veikto pasākumu savlaicīgums mūsu ieteikumu ieviešanai viszemākais ir īstenošanas posmā un augstākais izstrādes posmā. Izvērstāki mūsu analīzes rezultāti ir sniegti [3.14. attēlā](#).

3.14. attēls. Pieņemšanas, ieviešanas un savlaicīguma līmenis pa politikas cikla posmiem

Piezīme. Lai uzlabotu lasāmību, 3.14. attēlā nav iekļauti trīs ieteikumi, kuru pieņemšanas līmenis mums netika paziņots, divi ieteikumi, kad uzskatījām, ka ieteikums vairs nav aktuāls, divi ieteikumi, kad nevarējām izdarīt secinājumus, jo bija pārāgi novērtēt ieteikuma ieviešanas līmeni, un deviņi ieteikumi, kam līdz mūsu pēcpārbaudei vēl nebija jābūt ieviestiem.

Avots: ERP.

Secinājums

3.84. Mūsu analīze liecina, ka to 2020. gada īpašo ziņojumu ieteikumu īpatsvars, kurus revidējamās vienības bija pilnībā vai daļēji pieņēmušas, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu saglabājās augstā līmenī (93 %). Lai gan pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars nedaudz samazinājās no 70 % pagājušajā gadā līdz 68 % šogad, laikus ieviesto ieteikumu īpatsvars palielinājās no 38 % līdz 52 %. Pēdējo var skaidrot ar Covid-19 pandēmijas seku pakāpenisku samazināšanos, pat ja rezultāti vēl nav atgriezušies 60 % vai augstākā līmenī, kāds bija pirms Covid-19 pandēmijas. Pirmo reizi mēs veicām analīzi, lai pārbaudītu, vai starp dažādiem politikas cikla posmiem pastāv atšķirības attiecībā uz mūsu ieteikumu pieņemšanas līmeni un pienācīgu un savlaicīgu ieviešanu. Šī pārbaude parādīja, ka politikas izstrādes posmā un politikas pārskatīšanas posmā ir vislielākais pilnībā pieņemto ieteikumu īpatsvars. Tomēr ieviešanas līmenis bija viszemākais pārskatīšanas posmā, savukārt savlaicīguma līmenis bija visaugstākais izstrādes posmā.

Pielikumi

3.1. pielikums. Īpašo ziņojumu apspriešana Eiropas Parlamenta komitejās

Ziņojuma numurs	Ziņojuma nosaukums	Komitejas	CONT darba dokuments
ĪZ 01/2023	"Instrumenti, kas atvieglo ceļošanu Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā"		
ĪZ 02/2023	"Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju"	CONT REGI	✓
ĪZ 03/2023	"Elektroenerģijas iekšējā tirgus integrācija"		
ĪZ 04/2023	"Pasaulē klimata pārmaiņu alianse plus"		
ĪZ 05/2023	"ES finanšu vide"	CONT BUDG	
ĪZ 06/2023	"Interesešu konflikts ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā"	CONT	✓
ĪZ 07/2023	"Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra"	CONT	✓
ĪZ 08/2023	"Intermodālie kravu pārvadājumi"	TRAN	
ĪZ 09/2023	"Lauksaimniecības produktu piegādes ķēžu nodrošināšana Covid-19 laikā"		
ĪZ 10/2023	"Sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai"	SEDE- BUDG ITRE	
ĪZ 11/2023	"ES atbalsts skolu digitalizācijai"	CONT CULT	✓
ĪZ 12/2023	"Banku kredītriska uzraudzība Eiropas Savienībā"		
ĪZ 13/2023	"Atzītie uzņēmēji"	IMCO	
ĪZ 14/2023	"Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta "Eiropa pasaulē" plānošana"	AFET-DEVE	
ĪZ 15/2023	"ES rūpniecības politika akumulatoru jomā"		
ĪZ 16/2023	"NextGenerationEU parādu pārvaldība Komisijā"	CONT BUDG	✓
ĪZ 17/2023	"Aprites ekonomika"	REGI	
ĪZ 18/2023	"ES klimata un enerģētikas mērķrādītāji"	CONT ENVI	✓

Ziņojuma numurs	Ziņojuma nosaukums	Komitejas	CONT darba dokuments
ĪZ 19/2023	"Eiropas Savienības centieni panākt augsnes ilgtspējīgu apsaimniekošanu"	AGRI ENVI	
ĪZ 20/2023	"Atbalsts personām ar invaliditāti"	EMPL	
ĪZ 21/2023	"Iniciatīva <i>"Spotlight"</i> , kuras mērķis ir izskaust vardarbību pret sievietēm un meitenēm"	FEMM-DEVE	
ĪZ 22/2023	"Atkrastes atjaunīgā enerģija Eiropas Savienībā"	PECH	
ĪZ 23/2023	"Vīna dārzu pārstrukturēšana un stādīšana Eiropas Savienībā"	AGRI	
ĪZ 24/2023	"Viedās pilsētas"		
ĪZ 25/2023	"ES akvakultūras politika"	PECH	
ĪZ 26/2023	"Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma"	CONT BUDG- ECON RRF WG	✓
ĪZ 27/2023	"Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšana Eiropas Savienībā"		
ĪZ 28/2023	"Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā"	CONT IMCO	✓
ĪZ 29/2023	"Eiropas Savienības atbalsts ilgtspējīgām biodegvielām transporta nozarē"	TRAN ENVI	

3.2. pielikums. Piemēri agrīnai rīcībai, ko Komisija veikusi saistībā ar ERP 2023. gada īpašajos ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem

ES reakcija uz atveseļošanas pēc krīzes

Reaģējot uz vajadzību pielāgot kohēzijas politikas noteikumus krīzes situācijām, Komisija nāca klajā ar dažādiem tiesību aktu priekšlikumiem, kuru rezultātā 2023. gada februārī tika izdarīti **vairāki grozījumi** attiecībā uz *REPowerEU* nodalām atveseļošanas un noturības jomā vai 2024. gada februārī tika izveidota *platforma "Stratēģiskās tehnoloģijas Eiropai"*.

Attiecībā uz ANM un ievērojot vienu no mūsu ieteikumiem, Komisija 2023. gada septembrī izstrādāja norādījumus par tāda pasākuma atcelšanu, kas saistīts ar iepriekš izpildītu ANM atskaites punktu un mērķrādītāju. Tos publicēja kā otro pielikumu ziņojumam *"Report on the implementation of the Recovery and Resilience Facility: Moving forward"*.

ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā

Komisija 2023. gada martā nāca klajā ar diviem tiesību aktu priekšlikumiem saistībā ar elektroenerģijas tirgus modeļa pārskatīšanu. Ar **pirmo** priekšlikumu tika grozīti elektroenerģijas tirgus modeļa noteikumi, un ar **otro** tika grozīta Enerģijas vairumtirgus integritātes un pārredzamības regula.

Komisija 2023. gada aprīlī **nāca klajā** ar priekšlikumu Padomes ieteikumam par galvenajiem sekmīgu digitālo izglītību un apmācību veicinošajiem faktoriem un priekšlikumu Padomes ieteikumam par labāku digitālo prasmju nodrošināšanu izglītībā un apmācībā, kā arī *dienestu darba dokumentu*, kurā izklāstīti konstatējumi, kas gūti strukturētajā dialogā ar dalībvalstīm par digitālo izglītību un prasmēm.

Pēc Komisijas priekšlikumiem 2023. gada jūlijā tika pieņemta jaunā **Bateriju regula**, un 2023. gada decembrī Eiropas Parlaments nobalsoja par **Kritiski svarīgo izejvielu aktu**. 2024. gada februārī likumdevēji panāca provizorisku vienošanos par Neto nulles emisiju industrijas aktu, kas attiecas uz akumulatoru ražošanas segmentu Eiropā.

Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana

Komisija 2023. gada jūnijā publicēja **priekšlikumu** Padomes ieteikumam par pievienošanos Pasaules Veselības organizācijas izveidotajam globālajam digitālās veselības sertifikācijas tīklam un par pagaidu pasākumiem starptautiskās ceļošanas atvieglošanai.

2024. gada janvārī tika pieņemts ziņojums par to krīzes pasākumu izmantošanu, kas pieņemti saskaņā ar [Tirgus kopīgās organizācijas \(TKO\) regulas 219.–222. pantu](#), un līdz 2023. gada beigām pieņemtie krīzes pasākumi tika uzskaitīti ziņojuma I pielikumā.

2024. gada martā tika pieņemta [Eiropas aizsardzības industriālā stratēģija](#).

Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi

Komisija 2023. gada jūlijā publicēja divus tiesību aktu priekšlikumus – [vienu](#) par Atkritumu pamatdirektīvas mērķtiecīgu pārskatīšanu attiecībā uz tekstilizstrādājumiem un pārtiku, bet [otru](#) – Direktīvai par augsnes monitoringu un noturību ar mērķi ieviest stabilu un saskaņotu augsnes monitoringa satvaru visām augsnēm visā Eiropas Savienībā un pastāvīgi uzlabot augsnes veselību.

2023. gada oktobrī, pieņemot [2024. gada darba programmu](#), Komisija paziņoja par Nitrātu direktīvas izvērtēšanu. Komisija 2023. gada decembrī sāka [atklātu sabiedrisko apspriešanu](#).

[Sabiedrības atsauksmju saņemšanai](#) 2024. gada aprīlī Komisija publicēja Nitrātu direktīvas III pielikuma grozījuma projektu ar atjauninātiem noteikumiem par dažādu kūtsmēsliem iegūtu mēslošanas līdzekļu izmantošanu.

Komisija 2023. gada septembrī pieņēma [priekšlikumu](#) regulai par tīši pievienotas mikroplastmasas ierobežošanu un pasākumiem attiecībā uz netīšu mikroplastmasas izdalīšanos. Komisija 2023. gada oktobrī pieņēma [Eiropas Vēja enerģijas rīcības plānu](#), un tika pārskatīta [Atjaunojamo energoresursu direktīva](#).

2023. gada novembrī tika panākta provizorisks vienošanās [par Rūpniecisko emisiju direktīvas pārskatīšanu](#), tostarp par aprites ekonomikas prakses integrēšanu gaidāmajos labāko pieejamo tehnisko paņēmieni atsauces dokumentos, un tajā pašā mēnesī Komisija pieņēma tiesību akta [priekšlikumu](#) direktīvai par transporta veidu kombinēšanu ilgtspējīgākiem kravu pārvadājumiem.

Fiskālā politika un publiskās finanses

2023. gada novembrī Komisijas iekštīklā tika publicēts bieži uzdoto jautājumu dokuments par interešu konfliktu ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā. Šis dokuments ar [CIRCABC](#) portāla starpniecību tika izplatīts dalībvalstīs.

3.3. pielikums. AMIF rādītāju un to klasifikācijas piemērs 2014.–2020. un 2021.–2027. gada periodiem

Plānošanas periods	Fonds	Mērķis	Rādītājs	Klasifikācija (Komisija)	Klasifikācija (ERP)
2014.–2020. gads	AMIF	1	1. Mērķgrupu personu skaits, kurām sniedz palīdzību ar projektiem uzņemšanas un patvēruma sistēmu jomā, kurus atbalsta no fonda	Koprezultāts*	Tiešie rezultāti
2014.– 2020. gads	AMIF	1	3.1. Tādu personu skaits, kas ar fonda palīdzību ir apmācītas par tēmām, kuras saistītas ar atgriešanas jautājumiem	Koprezultāts*	Tiešie rezultāti
2014.– 2020. gads	AMIF	2	1. Mērķgrupu personu skaits, kuras piedalījās pirmsaizbraukšanas pasākumos, ko atbalsta no fonda	Koprezultāts*	Tiešie rezultāti
2021.– 2027. gads	AMIF	1	2. To dalībnieku skaits, kuri trīs mēnešus pēc mācību aktivitātes ziņo, ka izmanto minētajās mācību aktivitātēs apgūtās prasmes un kompetences	Koprezultāts	Koprezultāts
2021.– 2027. gads	AMIF	2	1. To dalībnieku skaits valoduursos, kuri pēc valodu kursu beigšanas ir uzlabojuši uzņēmējas valsts valodas prasmes vismaz par vienu līmeni saskaņā ar Eiropas vienoto valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmu vai ekvivalentu nacionālo sistēmu	Koprezultāts	Koprezultāts
2021.– 2027. gads	AMIF	3	1. Brīvprātīgi atgriezušos personu, kas atgriežas, skaits	Koprezultāts	Koprezultāts

* Dokuments "[MFF Performance results reports – Performance data table](#)", kas izmantots 2024. gada budžeta projektam (1158., 1160. un 1163. lpp.).

Avots: ERP.

3.4. pielikums. AMIF galveno rādītāju attīstība no 2019. līdz 2022. gadam saskaņā ar programmu snieguma pārskatiem

AMIF rādītāji 2014.–2020. gadam	Progress	2022. gada mērķrādītājs	Sasniegtās vērtības	Sasniegto vērtību izmaiņas kopš 2019. gada	Novērtējums
1.1. Patvērums – cilvēki, kam sniegta palīdzība	>100 %	1,3 miljoni	3,5 miljoni	+67 %	Sasniegts
1.2. Jaunas/uzlabotas uzņemšanas izmitināšanai infrastruktūras	>100 %	51 028	51 581	+72 %	Sasniegts
1.6. Pārmitināto cilvēku skaits	85 %	108 860	92 331	+47 %	Pietiekama virzība
2.2. Trešo valstu valstspiederīgo integrācija – <i>saņēmēju</i> skaits	>100 %	2,6 miljoni	10 miljoni	+69 %	Sasniegts
2.3. Trešo valstu valstspiederīgo integrācija – vietēja, reģionāla un valsts mēroga darbības	>100 %	7443	15 709	+75 %	Sasniegts
3.3.1. Līdzfinansētas atgriešanas – kopā (cilvēku skaits)	70 %	612 400	425 870	+54 %	Mērena virzība
3.3.2 Līdzfinansētas atgriešanas – brīvprātīgi (cilvēku skaits)	78 %	297 930	232 782	+46 %	Mērena virzība
4.1. Patvēruma meklētāji un starptautiskās aizsardzības saņēmēji, kas pārvesti no vienas dalībvalsts uz citu	93 %	38 703	35 857	+12 %	Pietiekama virzība

Avots: *Asylum, Migration and Integration Fund – Programme Performance Statement.*

3.5. pielikums. AMIF un ISF-BV rādītāji un 2022. gada beigās sasniegtās vērtības

AMIF

Mērķis	Rādītājs	Izklāstīts PPS	Mērķrādītājs	Sasniegtā vērtība	Progress
1. Stiprināt un attīstīt visus kopējās Eiropas patvēruma sistēmas aspektus, tostarp tās ārējo dimensiju	1.1. Mērķgrupu personu skaits, kurām sniedz palīdzību (..)	✓	1 263 700	3 502 656	>100 %
	1.2. Jaunas uzņemšanas izmitināšanai infrastruktūras kapacitāte (t. i., vietu skaits) (..) un esošas uzlabotas uzņemšanas izmitināšanai infrastruktūras kapacitāte (..)	✓	51 028	51 581	>100 %
	1.3. Personu skaits, kas ar fonda palīdzību apmācītas ar patvērumu saistītos jautājumos (..)		25 205	89 969	>100 %
	1.4. Izcelsmes valsts ar fonda palīdzību izstrādāto informatīvo materiālu un faktu vākšanas misiju skaits		117 721*	72 246*	>100 %
	1.5. Projektu skaits, ko atbalsta no fonda, lai izveidotu, uzraudzītu un novērtētu patvēruma politiku dalībvalstīs		113*	132*	86 %
	1.6. Ar fonda atbalstu pārvietoto personu skaits	✓	108 860	92 331	85 %
2. Sniegt atbalstu likumīgai migrācijai uz dalībvalstīm saskaņā ar to ekonomiskajām un sociālajām vajadzībām	2.1. Mērķgrupu personu skaits, kuras piedalījās pirmsaizbraukšanas pasākumos, ko atbalsta no fonda		240 920	176 998	73 %
	2.2. Mērķgrupu personu skaits, kurām sniegta palīdzība no fonda ar integrācijas pasākumiem valsts, vietējo un reģionālo stratēģiju satvarā	✓	2 618 062	9 993 193	>100 %
	2.3. To vietējās, reģionālās un valsts politikas sistēmu/pasākumu/instrumentu skaits, kas izveidoti ar pasākumiem, kuri finansēti no fonda, lai integrētu trešo valstu valstspiederīgos un iesaistītu pilsonisko sabiedrību un migrantu kopienas, kā arī visas citas attiecīgās ieinteresētās personas	✓	7443	15 709	>100 %

Mērķis	Rādītājs	Izklāstīts PPS	Mērķrādītājs	Sasniegtā vērtība	Progress
	2.4. Tādu sadarbības projektu skaits, kas izstrādāti ar citām dalībvalstīm par trešo valstu valstspiederīgo integrāciju		62*	52*	84 %
	2.5. Tādu projektu skaits, ko atbalsta no fonda, lai izveidotu, uzraudzītu un novērtētu integrācijas politiku dalībvalstīs		134*	325*	>100 %
3. Stiprināt taisnīgas un efektīvas atgriešanas stratēģijas dalībvalstīs, lai sniegtu atbalstu cīņā pret nelikumīgu imigrāciju	3.1. Tādu personu skaits, kas ar fonda palīdzību ir apmācītas par tēmām, kas saistītas ar atgriešanas jautājumiem		28 040	37 322	>100 %
	3.2. Tādu atgriezušos personu skaits, kuras pirms vai pēc atgriešanas ir saņēmušas reintegrācijas palīdzību, kas līdzfinansēta no fonda		200 020	154 869	77 %
	3.3.1. Tādu atgriezušos personu skaits, kuru atgriešana tika līdzfinansēta no fonda	✓	612 400	425 870	70 %
	3.3.2 Personas, kas atgriezās brīvprātīgi	✓	297 930	232 782	78 %
	3.4. Tādu uzraudzītu izraidīšanas darbību skaits, kuras līdzfinansē no fonda		6856	40 454	>100 %
	3.5. Tādu projektu skaits, ko atbalsta no fonda, lai izveidotu, uzraudzītu un novērtētu atgriešanas politiku dalībvalstīs		44*	62*	>100 %
4. Stiprināt solidaritāti un atbildības dalīšanu starp dalībvalstīm	4.1. Tādu starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju un tās saņēmēju skaits, kurus ar fonda palīdzību pārsūta no vienas dalībvalsts uz citu	✓	38 703	35 857	93 %
	4.2. Tādu sadarbības projektu skaits, kas izstrādāti ar citām dalībvalstīm par solidaritātes un atbildības dalīšanas stiprināšanu		6*	6*	100 %

* Šo rādītāju vērtība tika iegūta no Komisijas nodrošinātās *Excel* datubāzes (pamatojoties uz platformā *SFC2014* augšupielādētajiem gada īstenošanas ziņojumiem).

Avots: Komisijas dokuments "*MFF Performance results reports – Performance data table*", kas sagatavots 2024. gada budžeta projektam.

ISF-BV

Mērķis	Rādītājs	Izklāstīts PPS	Mērķrādītājs	Sasniegtā vērtība	Progress
1. Atbalsts kopējai vīzu politikai nolūkā veicināt likumīgu ceļošanu, nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret trešo valstu valstspiederīgajiem un nepieļaut nelikumīgu imigrāciju	1.1. Ar Instrumenta palīdzību īstenoto konsulārās sadarbības pasākumu skaits		146	453	>100 %
	1.2. Ar Instrumenta palīdzību apmācīto darbinieku skaits un mācību kursu skaits par kopējās vīzu politikas aspektiem		11 365	7051	62 %
	1.3. Instrumenta atbalstīto īpašo amata vietu skaits trešās valstīs		395	755	>100 %
	1.4. Ar Instrumenta atbalstu izveidoto vai uzlaboto konsulātu procentuālā daļa un skaits no kopējā konsulātu skaita	✓	923	3279	>100 %
2. Atbalsts robežu pārvaldībai, tostarp apmainoties ar informāciju starp dalībvalstīm un starp dalībvalstīm un <i>Frontex</i> aģentūru, lai, no vienas puses, nodrošinātu <i>ārējo robežu</i> augsta līmeņa aizsardzību, arī nepieļaujot nelikumīgu imigrāciju, un, no otras puses, nodrošinātu ārējo robežu netraucētu šķērsošanu saskaņā ar Šengenas <i>acquis</i>	2.1. Ar Instrumenta palīdzību apmācīto darbinieku skaits un mācību kursu skaits par robežu pārvaldības aspektiem		34 603	41 355	>100 %
	2.2. Ar Instrumenta palīdzību izveidoto vai uzlaboto robežkontroles (pārbaude un uzraudzība) infrastruktūras objektu skaits	✓	19 902	47 812	>100 %
	2.3. Instrumenta atbalstītu robežšķērsošanas punktu skaits (no kopējā robežšķērsošanas punktu skaita), kuros ārējo robežu šķērso caur automatizētas robežkontroles sistēmas (ABC) iezēm		357 233 078	137 493 358	38 %
	2.4. <i>EUROSUR</i> ietvaros izveidoto/uzlaboto valsts robežu uzraudzības infrastruktūras objektu skaits	✓	30	30	100 %
	2.5. Incidentu skaits, par kuriem Eiropas kopainas raksturošanai ir saņemti dalībvalstu ziņojumi		157 593	194 009	>100 %

Avots: Komisijas dokuments "*MFF Performance results reports – Performance data table*", kas sagatavots 2024. gada budžeta projektam.

3.6. pielikums. Pēcpārbaude par Eiropas Revīzijas palātas “Pārskata par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” iepriekšējo ieteikumu ieviešanu

Pieņemšanas līmenis: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts.

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Savlaicīguma līmenis: ieviests savlaicīgi; ieviests novēloti; termiņš vēl nav beidzies; nav turpmāku pasākumu; savlaicīgums nav novērtēts.

ERP ieteikums	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>1.1.a) ieteikums</p> <p>Gatavojot nākamo DFS, Komisijai būtu:</p> <p>jānodrošina, ka <i>ietekmes novērtējumos</i> pārbauda būtiskus (t. i., ne tikai procesuālus) tiesību aktu aspektus, kuri attiecas uz vairākām programmām, piemēram, <i>Kopīgo noteikumu regulu</i>;</p>			ieviešanas termiņš vēl nav pienācis (2026. gada 31. decembris).	
<p>1.1.b) ieteikums</p> <p>Gatavojot nākamo DFS, Komisijai būtu:</p> <p>jāplāno visu izdevumu programmu izvērtējumi, tostarp izvērtējumi, kas aptver konkrētus šādu programmu tematiskos aspektus, lai to rezultāti būtu pieejami izmantošanai attiecīgajos ietekmes novērtējumos.</p>			ieviešanas termiņš vēl nav pienācis (2026. gada 31. decembris).	

ERP ieteikums	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>1.2. ieteikums</p> <p>Komisijai jāturpina darbs un jāīsteno plāni izveidot vienotu lietotājiem draudzīgu piekļuves punktu visiem ietekmes novērtējumiem, izvērtējumiem un to pamatā esošajiem pētījumiem. To varētu panākt, sasaistot tās attiecīgos pierādījumu reģistrus un portālus un vēršoties pie citām iestādēm ar mērķi izveidot kopēju pierādījumu reģistru – Kopīgu likumdošanas portālu.</p>			Kamēr Kopīgais likumdošanas portāls tiek izstrādāts, to nav īpaši paredzēts izmantot kā piekļuves punktu ietekmes novērtējumiem, izvērtējumiem un pamatā esošajiem pētījumiem.	
<p>1.3. ieteikums</p> <p>Komisijai skaidri jānorāda attiecīgie turpmākie pasākumi, kas izriet no izvērtējumiem, ietverot tos savos gada pārvaldības plānos vai citos publiski pieejamos dokumentos ar līdzvērtīgu statusu.</p>			Lai gan pārvaldības plānos, <i>gada darbības pārskatos</i> un to pielikumos tika minēti no izvērtējumiem izrietošie turpmākie pasākumi, precīzi veicamās turpmākās darbības ne vienmēr bija skaidri noteiktas.	
<p>1.4. ieteikums</p> <p>Iepazīstinot ar risinājumiem ietekmes novērtējumos, Komisijai jāiekļauj vairāk skaitļos izteiktas informācijas, jo īpaši izmaksu un ieguvumu, kā arī izmaksu lietderības analīze.</p>			Ieviešanas termiņš vēl nav pienācis (2026. gada 31. decembris).	

Avots: ERP.

3.7. pielikums. 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pēcpārbaude – Eiropas Komisija

Pieņemšanas līmenis: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts.

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; vairs nav svarīgs vai nav iespējams izdarīt secinājumus.

Savlaicīguma līmenis: ieviests savlaicīgi; ieviests novēloti; termiņš vēl nav beidzies; nav turpmāku pasākumu; savlaicīgums nav novērtēts.

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 01/2020 “ES rīcība ekodizaina un energomarķējuma jomā: nozīmīgs devums energoefektivitātes uzlabošanā, ko mazina ievērojama kavēšanās un neatbilstība”	1. a)	77				
	1. b)	77				
	1. c)	77			Komisija paliek pie lēmuma noraidīt šo ieteikumu. Lai gan Komisija neiebilst pret pasākumu pieņemšanu, tiklīdz tie ir gatavi, kā norādīts Ekodizaina un energomarķējuma darba plānā 2022.–2024. gadam, tā apgalvo, ka nevar apņemties to darīt sistemātiski. Kopš revīzijas ziņojuma Komisija ir pieņēmusi piecas regulas un plāno pieņemt īstenošanas pasākumus, kad tie būs gatavi.	
	1. d)	77				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. a)	78			Komisija ir mēģinājusi uzlabot savu aplēsi par 10 % enerģijas ietaupījumu, kas zudis, jo elektroprodukti neatbilst ekodizaina un energomarķējuma noteikumiem. Tomēr, ņemot vērā grūtības iegūt nepieciešamos datus, Komisija ir nolēmusi turpināt izmantot to pašu aplēsi 10 % apmērā. Pēc JRC tehniskā ziņojuma 2023. gada aprīlī Komisija plāno 2024. gadā sākt izmēģinājuma projektu ar mērķi uzlabot ietekmes uzskaiti. Tomēr ekodizaina ietekmes uzskaites gada ziņojumiem tā ir pievienojusi jaunu iedaļu par neatbilstību, kur norādīti nozīmīgāki dati. Neraugoties uz šiem centieniem, ietekmes uzskaitē vēl nav uzlabojusies. Komisijai ir jāvāc dati par reālo izmantošanu, pirms apstiprināt produktu snieguma atšķirības reālos un testēšanas apstākļos.	
	2. b)	78				
	2. c)	78				
	3. a)	80				
	3. b)	80				
	3. c)	80				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 02/2020 “MVU instruments darbībā: efektīva un inovatīva programma, kuras īstenošanā radušās problēmas”	1. a)	132				
	1. b)	132				
	2. a)	135				
	2. b)	135				
	2. c)	135				
	2. d)	135				
	2. e)	135			Komisija nolēma nublicēt katra projekta priekšlikuma sekmīgo projektu īpatsvaru, jo uzskata, ka tas var būt maldinošs, ņemot vērā 2024. gada darba programmā plānotās būtiskās izmaiņas atkārtotas iesniegšanas noteikumos.	
	3. a)	137			3. ieteikuma a) apakšpunkts vairs nav aktuāls, jo MVU instrumenta pirmais posms ir aizstāts ar jauno Eiropas Inovācijas padomes (EIP) “Plug In” shēmu, kas tika sākta pēc diskusijām starp Komisiju un dalībvalstīm EIP plānošanas komitejā.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	3. b)	137			3. ieteikuma b) apakšpunkts vairs nav aktuāls, jo MVU instrumenta pirmais posms ir aizstāts ar jauno EIP "Plug In" shēmu, un līdz ar to nav nacionālo shēmu, kas būtu līdzīgas MVU instrumenta pirmajam posmam, ko pašlaik pārvalda ES līmenī. EIP "Plug In" shēmas atbalsta saņēmējiem ir piekļuve EIP konsultāciju un uzņēmējdarbības paātrināšanas pakalpojumiem.	
	3. c)	137				
	4. a)	138				
	4. b)	138				
	4. c)	138				
	5. a)	139				
	5. b)	139				
	5. c)	139				
	5. d)	139				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 03/2020</p> <p>“Komisijas centieni veicina kodoldrošību Eiropas Savienībā, tomēr ir nepieciešami atjauninājumi”</p>	1	76			Kopš 2020. gada nav plānota vai pieņemta jauna vai pārskatīta direktīva kodoldrošības, pretradiācijas aizsardzības vai radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas jomā (stāvoklis 2023. gada decembrī). Komisija plāno ieviest šo ieteikumu, ja nepieciešams, vienu gadu pirms visu iespējamo turpmāko Euratom direktīvu transponēšanas termiņa.	
	2	79			Komisijai vēl jāpabeidz pašreizējā tiesiskā regulējuma iekšējais novērtējums. Komisija uzskata, ka tā šo novērtējumu pabeigs tikai pēc tam, kad būs sākta jauna likumdošanas procedūra atjauninātam regulējumam, kas attiecas uz kodolinvestīciju projektiem.	
	3	80				
<p>ĪZ 04/2020</p> <p>“Jauno attēlveidošanas tehnoloģiju izmantošana kopējās lauksaimniecības politikas uzraudzībai: kopumā stabils progress, bet lēnāks attiecībā uz klimata un vides uzraudzību”</p>	1. 1.)	82				
	1. 2.)	82				
	1. 3.)	82				
	2. 1.)	84				
	2. 2.)	84				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 05/2020 “Augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīga lietošana: ierobežots progress risku novērtēšanā un samazināšanā”	1. a)	67				
	1. b)	67				
	2. a)	71				
	2. b)	71				
	3	74			Komisija 2024. gadā atsauca 2020. gadā publicēto priekšlikumu regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu.	
ĪZ 06/2020 “Ilgtspējīga pilsētu mobilitāte Eiropas Savienībā: bez dalībvalstu apņemšanās būtiski uzlabojumi nav iespējami”	1. a)	75				
	1. b)	75			Pārskatītā TEN-T regula, kurā noteikts, ka dalībvalstīm jāsniedz dati, vēl nav apstiprināta. Tāpēc Komisijai vēl nav informācijas, lai ziņotu par dalībvalstu un pilsētu mezglu panākto progresu, kas padarītu mobilitāti pilsētās ilgtspējīgāku.	
	2. a)	75			Likumdošanas sarunās par <i>Eiropas Reģionālās attīstības fondu</i> (ERAF) un Kohēzijas fondu (KF) Komisijai neizdevās tiesiskajā regulējumā iekļaut īpašus noteikumus, kas paredzētu, ka programmu līdzekļi pilsētu mobilitātei ir pieejami atkarībā no tā, vai ir izstrādāts ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plāns (vai ir <i>apņemšanās</i> saprātīgā termiņā šādu plānu pieņemt).	
	2. b)	75				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. c)	75				
<p>ĪZ 07/2020</p> <p>“Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu”</p>	1. a)	68				
	1. b)	68			Komisija ir paziņojusi dalībvalstīm par administratīvo izmaksu izpēti un iesniegusi informāciju par apsekojumu tvērumu un indikatīvo grafiku. Komisija plāno sniegt sīkāku informāciju par to, kas dalībvalstīm jāsniedz, tostarp par to, kāds saturs un dati ir vajadzīgi un līdz kuram laikam.	
	1. c)	68			Komisija ir nosūtījusi dalībvalstīm tikai paziņojumu par pētījumu. Līdz šim atbalsts nav sniegts vai nav bijis vajadzīgs.	
	1. d)	68			Tā kā pētījums vēl nav sākts, Komisija nevar pierādīt, ka vācamie dati tiks pārbaudīti, lai pārlicinātos, ka tie ir pietiekami kvalitatīvi.	
	2	70			Komisija 2023. gada septembrī pasūtīja pētījumu, lai pārbaudītu 2014.–2020. gada <i>darbības programmu</i> izlasi, novērtētu un analizētu vienkāršošanas pasākumu ietekmi, taču pētījums vēl nav pabeigts.	
	3	74				
	1. a)	99			Komisija sagatavoja pamatu un apsprieda ar Padomi iespējamu jaunu ES stratēģisko satvaru, kurā varētu iekļaut stratēģiskus un operatīvus mērķus, tomēr bez panākumiem. Komisija nav izstrādājusi turpmākus konkrētus stratēģiskos un darbības mērķus vai uzraudzības kārtību, jo starp dalībvalstīm nebija vienprātības.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	1. b)	99			Nav noteikta un sadalīta atbildība par stratēģisko un darbības mērķu īstenošanu.	
	1. c)	99				
	2. a)	99				
	2. b)	99				
	2. c)	99			Komisija izpētīja iespēju izstrādāt shēmu, kuras pamatā būtu privāti finansējuma avoti kultūras mantojuma vietām, taču šī shēma nav pārvirzījies uz priekšu. Tādējādi Komisija nav koordinējusi iniciatīvas, kuru pamatā ir privāti finansējuma avoti kultūras mantojuma objektiem, ar citām ES kultūras iniciatīvām (piemēram, ar Eiropas mantojuma zīmi, Eiropas kultūras galvaspilsētām).	
	3	105			Komisija ir izskatījusi un ierosinājusi vienkāršotus atbalsta veidus Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) investīcijām kultūras objektos. ERAF finansējums saskaņā ar tiesību aktiem nedod priekšroku projektiem, kuros ir plāni uzlabot kultūras objektu finansiālo pašpietiekamību.	
	4	105				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 09/2020</p> <p>“ES autoceļu pamattīkls: ceļā pavadītais laiks ir samazinājies, taču tīkls joprojām nav pilnībā funkcionāls”</p>	1. a)	71				
	1. b)	71			Investīcijām <i>Eiropas transporta pamattīklā (TEN-T)</i> nav piešķirta prioritāte, un joprojām pastāv risināmas problēmas, piemēram, nepietiekama kvalitāte (jo īpaši attiecībā uz ceļu satiksmes drošību vai pietiekamu drošu un aizsargātu stāvvietu un atpūtas vietu pieejamību).	
	2. a)	72			Komisija ir uzlabojusi <i>TEN-T</i> pamattīkla attīstības uzraudzību. Tomēr priekšlikumā pārskatītai <i>TEN-T</i> regulai ir noteikti starposma mērķrādītāji tikai attiecībā uz šķēršļiem starp transporta veidiem un to iekšienē un lai uzlabotu multimodālos pārvadājumus, bet ne tam, lai novērtētu dalībvalstu panākto progresu.	
	2. b)	72			Priekšlikums pārskatītai <i>TEN-T</i> regulai paredz uzlabotu uzraudzību. Komisija pašlaik izstrādā atjauninātu <i>TENtec</i> informācijas sistēmu, kas ļaus automatizētu datu apmaiņu ar dalībvalstīm un attiecīgajām ES struktūrām. Tiek izstrādāta atjaunināta uzraudzības sistēma, taču tās aprakstā nav konkrētas atsauces uz tādu rezultātu uzraudzību kā laika ietaupījums, vidējais ātrums un jauda, bet tas palīdzētu novērtēt ES pamattīkla ietekmi.	
	3	73				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 10/2020 "ES transporta infrastruktūra: lai savlaicīgi nodrošinātu tīkla ietekmi, megaprojekti jāīsteno ātrāk"</p>	1. a)	80				
	1. b)	80				
	1. c)	80				
	1. d)	80				
	2. a)	83			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	2. b)	83			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	3. a)	86			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	3. b)	86			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	3. c)	86			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	4. a)	89			Īstenošanas akti attiecībā uz Eiropas transporta koridoriem, abām horizontālajām prioritātēm un sarežģītiem pārrobežu posmiem ir plānoti saskaņā ar Komisijas priekšlikuma (COM(2021) 812 final) 54. pantu, un tie būs atkarīgi no pirmā darba plāna analīzes, ko veiks Eiropas koordinatori.	
	4. b)	89			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	4. c)	89			Komisija ir ierosinājusi stiprināt Eiropas koordinatoru lomu. Joprojām nav pieņemti īstenošanas akti attiecībā uz Eiropas transporta koridoriem, abām horizontālajām prioritātēm un sarežģītajiem pārrobežu posmiem.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 11/2020 “Ēku energoefektivitāte: joprojām lielāka vērība jāpievērš izmaksu lietderībai”</p>	1. a)	91				
	1. b)	91				
	1. c)	91				
	2	92			<p>Komisija tikai daļēji pieņēma šo ieteikumu. Atzīstot vajadzību ievērot pareizas finanšu pārvaldības principus, tā norādīja, ka daļītā pārvaldībā projektu atlase attiecas uz dalībvalstu vadošo iestāžu pilnvarām un pienākumiem. Komisija uzsvēra savu apņemšanos mudināt vadošās iestādes izmantot atlases kritērijus un procedūras ieguldījumiem ēku energoefektivitātē. Tie ietver dažus galvenos parametrus, lai sasaistītu ēku energoefektivitātes ieguldījumus ar mērķtiecīgiem vai panāktiem enerģijas ietaupījumiem. Tomēr Komisija nav sniegusi nekādus pierādījumus tam, ka tā izmanto savu padomdevējas statusu uzraudzības komitejās, lai ietekmētu projektu atlases procedūras un nodrošinātu, ka tajās tiek ievēroti pareizas finanšu pārvaldības principi.</p>	
	3. a)	93				
	3. b)	93				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	3. c)	93	✘	✘	Komisija nepiekrīta ieteikumam, ka, pieņemot lēmumus par resursu piešķiršanu 2021.–2027. gada vidusposma pārskatīšanā, tai būtu jāizmanto rādītāji investīciju izmaksu lietderības uzraudzībai. Tā atbildēja, ka jebkāda resursu pārdale notiktu pēc dalībvalsts iniciatīvas, pamatojoties uz kritērijiem, kuros izmaksu lietderība ne vienmēr ir ņemta vērā.	✘
ĪZ 12/2020 “Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota”	1	61	✔	✔		✔
	2. i)	62	✔	✔		✔
	2. ii)	62	✔	✔		✔
	2. iii)	62	✔	✔		✔
	3. i)	63	✔	✔		✔
	3. ii)	63	✔	✔		✔
	3. iii)	63	✔	✔		✔

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	4. i)	64			<p>Starp Komisiju un Eiropas Investīciju banku (<i>EIB</i>) parakstītā <i>InvestEU</i> konsultāciju nolīguma 1. pielikums attiecas uz zināšanu un pierādījumu, paraugprakses un citas tirgus informācijas izplatīšanu un aktīvu vākšanu (tostarp konkrētu tirgus nepilnību un vajadzību noteikšanu). Tajā ir paredzēta vispārēja sistēma, kas piemērojama turpmākai darbības īstenošanai un pārvaldībai un nolīgumu parakstīšanai ar <i>valsts attīstību veicinošām bankām vai iestādēm</i> (VAVBI). Pēc mūsu revīzijas netika veikts novērtējums, lai analizētu konsultāciju vajadzības un iespējamo pieprasījumu pēc mērķtiecīgām konsultāciju iniciatīvām, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam. Pēdējā tirgus pieprasījuma un piedāvājuma analīze tika veikta 2016. gadā (pirms mūsu ieteikuma).</p>	
	4. ii)	64			<p>Netika veikts novērtējums, lai analizētu konsultāciju vajadzības un iespējamo pieprasījumu pēc mērķtiecīgām konsultāciju iniciatīvām, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam (sk. 4. ieteikuma i) apakšpunktu). Šis novērtējums ir vajadzīgs konsultatīvai palīdzībai, lai risinātu neapmierinātās vajadzības. Turklāt mēs neesam saņēmuši pierādījumus, ka prioritāte tiek piešķirta projektiem, kurus potenciāli varētu atbalstīt ar <i>InvestEU</i> garantiju.</p>	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	4. iii)	64			Pamatojoties uz saņemtajiem pierādījumiem, pēc 2020. gada tika parakstīti trīs nolīgumi ar VAVBI (divi ar Francijas VAVBI un viens ar Itālijas VAVBI). Uz nevienu no astoņām dalībvalstīm, kurām 2018. gada 31. decembrī nebija sadarbības nolīgumu (Dānija, Igaunija, Grieķija, Kipra, Luksemburga, Malta, Rumānija un Apvienotā Karaliste[, kas izstājās no Eiropas Savienības 2020. gada 31. janvārī]) neattiecas jauni nolīgumi, kuru mērķis ir uzlabot konsultāciju pakalpojumu ģeogrāfisko pārklājumu Eiropas Savienībā.	
	4. iv)	64			Pēc 2020. gada ar valsts attīstību veicinošām bankām vai iestādēm tika parakstīti trīs nolīgumi. Ierobežotais skaits neliecina par proaktīvāku pieeju, kurā, lai sagatavotu pieprasījumus pēc konsultāciju pakalpojumiem, būtu izmantota klātbūtne uz vietas.	
	4. v)	64				
	4. vi)	64			Ieteikums daļēji tiek risināts, izmantojot informācijas pieprasījumu, kas minēts ziņošanas prasībās, kuras izklāstītas nolīguma, kas parakstīts starp Komisiju un EIB, 4. pielikumā. Mēs neesam saņēmuši pierādījumus, ka ieteiktās snieguma uzraudzības sistēmas rezultātā būtu sagatavoti ziņojumi par konsultāciju pakalpojumu sniegšanas izmaksām un ieguvumiem.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 13/2020 “Lauksaimniecības zemes bioloģiskā daudzveidība: KLP maksājumi nav apturējuši tās samazināšanos”</p>	1. a)	76				
	1. b)	76				
	1. c)	76				
	2	78			Jaunajā KLP stratēģisko plānu regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāpalielina vērieni attiecībā uz vidiskajiem un klimatiskajiem mērķiem. Ir tikai ierobežoti pierādījumi, ka <i>tiešie maksājumi</i> ir devuši lielāku ieguldījumu lauksaimniecības zemes biodaudzveidībā. Pašreizējās ERP revīzijas secinājumiem būtu jāsniedz papildu informācija šajā sakarā.	
	3. a)	80				
	3. b)	80			Apstiprinot dalībvalstu KLP stratēģiskos plānus, Komisija novērtēja valstu stratēģiskos plānus un vajadzības gadījumā nosūtīja ieteikumus attiecībā uz konkrēto iedaļu par biodaudzveidību. Joprojām nav pārliecinošu pierādījumu par dalībvalstu jauno atbalsta shēmu mērķiem un pievilcību gan aramzemes, gan zālkopības saimniecībām salīdzinājumā ar shēmu, kas bija spēkā pirms jaunās KLP. Notiekošajai ERP revīzijai būtu jāsniedz informācija par šo jautājumu.	
	4	82				
	1. a)	83				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 14/2020 "ES attīstības palīdzība Kenijai"	1. b)	83			Kvantitatīvā formula, ko piemēro 2021.–2027. gada plānošanas periodā, ir paredzēta tam, lai piešķirtu vairāk resursu valstīm ar lielākajām vajadzībām. Līdzīgi kā iepriekšējā plānošanas periodā valstu saistības un iepriekšējais sniegums attiecībā uz tiesiskumu un korupciju joprojām tiek mērīti, galvenokārt izmantojot Vispasaules pārvaldības indikatorus (<i>WGI</i>). Vidusposma pārskatā tiks novērtēta tikai Eiropas kaimiņreģiona valstu apņemšanās ievērot tiesiskumu. Pamatojoties uz šiem norādījumiem, nav skaidrs, kā vidusposma pārskata rezultāti ietekmēs valstu piešķirumus.	
	2	84			Abas Eiropas komandas iniciatīvas (<i>TEI</i>) Kenijā apvieno dažādas esošās un turpmākās darbības, kuras tiek koordinētas kopā ar citiem Eiropas līdzekļu devējiem un kurām Kenijā, visticamāk, būs daudz lielāka ietekme nekā tad, ja ES rīkotos viena pati. Prioritārās jomas ir ļoti plašas, un atlasītās nozares un ES partneru līdzfinansējuma summas Eiropas komandas iniciatīvās ir indikatīvas. Tas nodrošina elastību, bet var ierobežot ES finansējuma koncentrēšanu un potenciālo ietekmi. Komisija neiesniedza revidentam sarakstu ar daudzgadu indikatīvās programmas finanšu piešķirumiem pa nozarēm. Tāpēc nav iespējams novērtēt, vai un kā katrai nozarei piešķirtās summas varētu sasniegt pietiekamu kritisko masu, lai panāktu būtiskus rezultātus. Iepriekšējā plānošanas periodā nav analizēta ietekme, un pašreizējais intervences satvars ir nepilnīgs, jo daudziem rādītājiem trūkst kvantitatīvu mērķrādītāju.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	3	89			Kenijas 2021.–2027. gada daudzgadu indikatīvā programma ietver indikatīvas nozares, kurām ir potenciāls veicināt ilgtspējīgu ekonomikas attīstību, radīt darbvietas un palielināt eksportu, kā arī atbalstīt tiesiskumu un cīņu pret korupciju. Daudzgadu indikatīvajā programmā nav norādīts to līdzekļu apjoms, kas laikposmā no 2021. līdz 2024. gadam piešķirti ekonomikas attīstības un tiesiskuma veicināšanas darbībām, jo programmā paredzētie finanšu piešķirumi ir iedalīti pa prioritārajām jomām (kas ir ļoti plašas), nevis pa nozarēm. Komisija neiesniedza revidentam sarakstu ar finanšu piešķirumiem pa nozarēm. Tāpēc ir ļoti grūti novērtēt, kā nozares ir noteiktas par prioritārām. Daudzgadu indikatīvās programmas intervences satvars ir nepilnīgs, jo nav noteikti mērķrādītāji attiecībā uz koprezultātu un ietekmes rādītājiem. Gada programmās nav iekļauti arī mērķrādītāji attiecībā uz daudziem rādītājiem. Tāpēc nav iespējams aplēst darbību paredzamo ietekmi.	
<p>ĪZ 15/2020 “Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus”</p>	1. a)	66				
	1. b)	66			Komisija 2022. gada jūnijā izveidoja darba grupu, kas tai palīdzētu izstrādāt politiku attiecībā uz apputeksnētājiem un uzraudzīt tās īstenošanu. Komisija nav sniegusi pietiekamus pierādījumus par pārvaldības struktūru vai par to, vai tā ir piešķirusi skaidrus pienākumus dažādiem Komisijas ģenerāldirektorātiem, kas iesaistīti Apputeksnētāju iniciatīvā. Pārskatītajā ES Apputeksnētāju iniciatīvā nav noteikti mērķrādītāji vai kritēriji ierosināto darbību progresa novērtēšanai.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. a)	68			Komisija novērtēja pieejamo informāciju par savvaļas apputeksnētājiem un 2023. gada aprīlī publicēja vispārēju novērtējumu par dalībvalstu prioritārās rīcības plāniem (PRP). Komisijas novērtējums par pasākumiem un/vai ieguvumiem attiecībā uz savvaļas apputeksnētājiem neaptvēra visas dalībvalstis / visus reģionus, jo attiecās tikai uz tiem prioritārās rīcības plāniem, kas bija atjaunināti vai iesniegti pēc 2020. gada maija (42 PRP no 18 dalībvalstīm). Dalībvalstu sniegtās informācijas kvalitāte neļāva Komisijai sagatavot vispārēju novērtējumu par pasākumiem, ko dalībvalstis veikušas savvaļas apputeksnētāju aizsardzībai.	
	2. b)	68				
	2. c)	68				
	3. a)	69			Pastāvīgās komitejas 2023. gada decembra sanāsmē Komisija ierosināja grozījumu projektu attiecīgajiem ES tiesību aktiem par pesticīdiem, un iekļāva tajā aizsardzības pasākumus kameņiem un bitēm vientuļniecēm. Komisijas priekšlikumi vēl nav publicēti. Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) pašlaik atjaunina savu protokolu par to, kā pārbaudīt dalībvalstu piešķirtās ārkārtas atļaujas. Pārskatītie Komisijas norādījumi par ārkārtas atļaujām nav uzlabojuši pamatojumu, kas dalībvalstīm vajadzīgs šo atļauju piešķiršanai.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	3. b)	69			2023. gada oktobrī Komisija kopā ar dalībvalstīm sagatavoja darba plānu 12 trūkstošu testēšanas metožu izstrādei. Desmit metodes no tām attiecās uz kameņiem un bitēm vītuļniecēm. Tā kā laikā, kad Komisija novērtēja pesticīdu radīto risku attiecībā uz bitēm, trūka pietiekami pamatotu datu, tā nevarēja noteikt aizsardzības mērķus kameņiem un bitēm vītuļniecēm. 2023. gada decembrī Komisija sāka ar dalībvalstīm apspriest iespējamās attiecīgo ES tiesību aktu grozījumu projektus, lai tad, kad Eiropas Savienībā tiek apstiprināti pesticīdi, noteiktos apstākļos pieprasītu sistemātiskus lauka izmēģinājumus ar kameņiem un bitēm vītuļniecēm. Komisija vēl nav publicējusi savu tiesību akta priekšlikumu. EFSA 2023. gada pārskatītie norādījumi par to, kā novērtēt riskus bitēm, ietver šo testu metodiku, bet dalībvalstīm tie vēl jāapstiprina.	
ĪZ 16/2020 “Eiropas pusgads — konkrētām valstīm adresētie ieteikumi pievēršas svarīgiem jautājumiem, tomēr tie jāīsteno labāk”	1. a)	59				
	1. b)	59			2023. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi (KVAI) neattiecas uz pētniecības un izstrādes politiku. Attiecībā uz pētniecību un izstrādi saskaņā ar Lisabonas stratēģiju 2000. gadā noteiktais mērķrādītājs bija palielināt pētniecības un izstrādes izdevumus līdz 3 % no IKP katrā dalībvalstī un līdz 2010. gadam padarīt ES par konkurētspējīgāko un dinamiskāko uz zināšanām balstīto ekonomiku pasaulē. Stratēģijā “Eiropa 2020” ir noteikts tas pats mērķrādītājs 3 % apmērā, taču tas attiecas uz ES kopumā un ļauj dalībvalstīm noteikt pašām savus mērķrādītājus. Šis ES mērķrādītājs nekad netika sasniegts, un tas joprojām ir svarīga politikas prioritāte.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. a)	61				
	2. b)	61				
	2. c)	61			Atšķirībā no iepriekšējiem pusgada cikliem Atveseļošanas un noturības mehānismam (ANM) bija vajadzīgi īpaši pasākumi attiecībā uz konkrētiem KVAI. Pirms ANM nebija konkrētu pasākumu, kuru ierosināšanu izraisīja novirzes no prasītajiem deficīta samazināšanas mērķrādītājiem saskaņā ar strukturālo reformu vai investīciju klauzulām. Komisija nesniedza pierādījumus, ka tā ir izmantojusi savas pilnvaras (saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 2.a panta 3. punkta a) apakšpunktu), lai ieteiktu konkrētus pasākumus gadījumos, kad dalībvalstis neņem vērā KVAI, un izvēlas turpināt savu pieeju, proti, katru gadu atkārtoti izdot KVAI, kas paliek pilnībā vai būtiski nerisināti.	
	3	62				
	4	63			ANM pasākumos, kas saistīti ar KVAI, ir noteikti atskaites punkti un mērķrādītāji ar konkrētiem termiņiem, un rezultātu pārskatā ir sniegta informācija par īstenotajiem pasākumiem. KVAI joprojām apvieno dažādas reformas un politikas pasākumus ieteikuma ietvaros, tajos nav noteikti izmērāmi mērķrādītāji vai termiņi (gada vai daudzgadu), un tajos nav sniegti pilnībā dokumentēti iemesli, kāpēc daži jautājumi ir prioritāri salīdzinājumā ar citiem jautājumiem, kas nav iekļauti KVAI, vai kāpēc iepriekšējā gada KVAI ir pārtraukti.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	5. a)	64				
	5. b)	64			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
<p>ĪZ 17/2020</p> <p>“Tirdzniecības aizsardzības instrumenti: sistēma ES uzņēmumu aizsardzībai pret importu par dempinga cenām un pret subsidēto importu darbojas labi”</p>	1	92				
	2	94				
	3. i)	96				
	3. ii)	96				
	4. 1)	98				
	4. 2)	98			Joprojām nav regulāras izvērtēšanas, kas ļautu aplēst tirdzniecības aizsardzības pasākumu vispārējo efektivitāti.	
	5	99			Atjauninot savas tīmekļa vietnes, TRADE ĢD ir sniedzis papildu skaidrību par <i>ex officio</i> izmeklēšanu izmantošanu. Komisija izmantoja savas pilnvaras sākt <i>ex officio</i> izmeklēšanu tikai vienā lietā saistībā ar notiekošo antisubsidēšanas izmeklēšanu par akumulatoru elektrotransportlīdzekļu importu no Ķīnas.	
6	102					

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
<p>ĪZ 18/2020 "ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma: kvotu bezmaksas piešķiršana ir jāizmanto mērķtiecīgāk"</p>	1	57				
	2. a)	58				
	2. b)	58				
<p>ĪZ 19/2020 "Eiropas rūpniecības digitalizācija: vērīnīga iniciatīva, kuras panākumi atkarīgi no ES, valdību un uzņēmumu pastāvīgas apņemšanās"</p>	1	80				
	2	80				
	3	81				
	4	81				
	5	82				
	6	82				
	7	82				
	8	83				
	9	83				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 20/2020 “Bērnu nabadzības apkarošana — Komisijas atbalsts jānovirza mērķtiecīgāk”	1	97				
	2	100				
	3	103				
	4	108				
ĪZ 21/2020 “ES finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontrole: vajadzīga atbilstības pārbaude”	1. 1)	72				
	1. 2)	72			Ņemot vērā to, ka Komisija nav pabeigusi izvērtēšanu (1. ieteikuma 1) punkts), tā nebūtu varējusi veikt nekādus turpmākus pasākumus (1. ieteikuma 2) punkts).	
	2. 1)	73				
	2. 2)	73				
	2. 3)	73				
	3	74			Komisija ir ieviesusi jaunus snieguma rādītājus. Tomēr tie nav piemēroti, lai pierādītu <i>valsts atbalsta</i> kontroles ietekmi, jo nepalīdz noteikt, vai Komisija novērsa konkurences izkropļojumus starp dalībvalstīm un vai tās lēmumi ir palīdzējuši aizsargāt finanšu stabilitāti.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ĪZ 22/2020 “ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība”	1. a)	85				
	1. b)	85				
	2. b)	86			Aģentūras uzskata, ka, sagatavojot nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS), Komisija ar tām par resursu pieprasījumiem plānošanas procesā neapspriežas. Nav izveidota oficiāla procedūra, kā apspriesties ar aģentūrām par to pieprasījumiem.	
	2. c)	86			Neraugoties uz mūsu ieteikumu Komisijai savlaicīgi pārskatīt aģentūru pieprasījumus, tā turpina tos galvenokārt pārskatīt kā daļu no nemainīga budžeta cikla. Tas nozīmē, ka vajadzības, kas konstatētas X gada beigās, tiek finansētas tikai no X+ 2 gada budžeta, un aģentūrām nav elastīguma attiecībā uz to <i>štatū sarakstiem</i> .	
	3. b)	88			Komisija neuzrauga jauno snieguma informācijas pamatnostādņu īstenošanu tādā veidā, kas sniedz vispārēju, sistemātisku pārskatu par Komisijas konstatētajiem trūkumiem aģentūru snieguma informācijā, Komisijas ierosinājumiem par uzlabojumiem, to ieviešanas pakāpi un – ja valdes noraida šos ierosinājumus – par šādas rīcības iemesliem.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	3. c)	88			Visas aģentūras (izņemot Kopienas Augu šķirņu biroju un Tulkošanas centru) savās attiecīgajās izveides regulās ir paredzējušas periodisku ārēju izvērtēšanu. Ārējā izvērtēšana aģentūrām, kurām ir lielāka valde, ir aizkavējusies. Dažās ārējās izvērtēšanās netika vērtēta aģentūru pārvaldības struktūra (Eiropas Kosmosa aģentūrai, Eiropas Zāļu aģentūrai un Eiropas Savienības Aģentūrai tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās).	
	4. b)	89				
	4. c)	89				
<p>ĪZ 24/2020 "Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība"</p>	1	94			Komisija ar vairākām iniciatīvām ir pastiprinājusi savu proaktīvo atklāšanas stratēģiju. Komisija nav pieņēmusi un nav ieviesusi ieteikuma otro daļu, t. i., atlasīt gadījumus, pamatojoties uz skaidri izsvērtiem kritērijiem, piemēram, izmantojot punktu piešķiršanas sistēmu.	
	2. a)	99			Komisija vēl vairāk uzlaboja vienkāršoto procedūru, kuras mērķis ir samazināt informācijas prasības attiecībā uz paziņojumiem par apvienošanu, sniedza norādījumus, lai nodrošinātu labāku to <i>darījumu</i> aptvērumu, kas attiecas uz vienoto tirgu, un gatavojas iesniegt elektronisku paziņojuma pieteikumu. 2. ieteikuma a) apakšpunkta otrā daļa, t. i., veikt detalizētu analīzi par izmaksām un ieguvumiem, kas saistīti ar apvienošanās pieteikumu iesniegšanas maksu iekasēšanu, netika pieņemta un ieviesta.	
	2. b)	99				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. c)	99			Komisija sāka izvērtēt ES konkurences noteikumu izpildes panākšanas darbību, tostarp naudas sodu, preventīvo ietekmi. Nobeiguma ziņojums ir plānots 2024. gada 30. novembrī. Tāpēc metodika vēl nav atjaunināta.	
	3	100				
	4. a)	103				
	4. b)	103			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
<p>ĪZ 25/2020 "Kapitāla tirgu savienība – lēns sākums ceļā uz vērienīgu mērķi"</p>	1. a)	129				
	1. b)	129				
	1. c)	129				
	2. a)	132			Komisija ne pieņēma, ne arī ieviesa ieteikumu.	
	2. b)	132			Covid-19 pandēmija un pāreja no Eiropas pusgada procesa uz Atveseļošanas un noturības mehānismu bija iemesls tam, ka 2021.–2022. gadā netika izdoti konkrētām valstīm adresēti ieteikumi (KVAI) saistībā ar kapitāla tirgu savienību (KTS). Dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānos bija paredzēti daži ar KTS saistīti pasākumi, taču tie joprojām bija vispārīgi.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	2. c)	132			Lai gan Komisija turpina informēšanas pasākumus, kas adresēti dalībvalstīm, kurām tā ir vajadzīga, šī pieeja negarantē, ka tās dalībvalstis, kurām ir vislielākās vajadzības, pieteiksies <i>tehniskajai palīdzībai</i> . Tāpēc uz pieprasījumu balstītais modelis kā tāds nav uzlabojies.	
	3. a)	136				
	3. b)	136				
	3. c)	136				
	4. a)	139				
	4. b)	139				
	4. c)	139				
<p>ĪZ 26/2020 “Jūras vide: ES aizsardzība ir plaša, bet virspusēja”</p>	1. (pirmais ievilkums)	88			<p>Komisija 2023. gada februārī pieņēma Jūras rīcības plānu. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm līdz 2024. gada martam jāpublicē ceļveži, lai padarītu zvejniecību ilgtspējīgāku. Tajā arī teikts, ka Komisijai līdz 2024. gada beigām ir jāizdod norādījumi dalībvalstīm par saglabāšanas pasākumu noteikšanu. Komisija vēl nav pabeigusi Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (JSPD) izvērtēšanu. Tā varētu palīdzēt apzināt trūkumus, lai veicinātu saglabāšanas pasākumu ātrāku īstenošanu.</p>	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	1. (otrais ievilkums)	88			Komisija 2022. gada jūnijā iesniedza priekšlikumu regulai par dabas atjaunošanu, kurā dalībvalstīm prasīts ieviest pasākumus, lai līdz 2030. gadam vismaz 30 % jūras dzīvotņu atjaunotu labā stāvoklī, līdz 2040. gadam – 60 % un līdz 2050. gadam – 90 %. Galīgais kompromisa teksts tika pieņemts Pastāvīgo pārstāvju komitejas (<i>Coreper</i>) 2023. gada 22. novembra sanāksmē. Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas pielikumos iekļautie apdraudēto sugu saraksti, kas minēti daudzos ES tiesību aktos, kuros ietverti noteikumi par jūras aizsardzības pasākumiem, gadu desmitiem ir palikuši nemainīgi. Komisija nav veikusi nekādus nozīmīgus pasākumus, lai grozītu šos sarakstus un paplašinātu aizsardzību, attiecinot to uz vairāk sugām saskaņā ar pašreizējām zinātnes atziņām.	
	2. (pirmais ievilkums)	94				
	2. (otrais ievilkums)	94				
	3	97				

Avots: ERP.

3.8. pielikums. 2020. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude – citas revidējamās vienības

Pieņemšanas līmenis: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav paziņots.

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Savlaicīguma līmenis: ieviests savlaicīgi; ieviests novēloti; termiņš vēl nav beidzies; nav turpmāku pasākumu; savlaicīgums nav novērtēts.

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
ES decentralizētās aģentūras un citas struktūras (ES aģentūras)						
<p style="color: blue;">ĪZ 22/2020</p> <p>“ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība”</p>	2. a)	86			Aģentūras uzskata, ka vienotie programmdokumenti (VPD) ir piemēroti rīki resursu plānošanai un tam, lai ņemtu vērā prioritātes, iespējamās sinerģijas un apjomradītus ietaupījumus. Lai gan VPD sniedz detalizētu pārskatu par aģentūru plānošanu turpmākajiem gadiem, tie ir mazāk efektīvi kā rīks, ar ko ietekmēt līdzekļu piešķiršanu aģentūrām. Turklāt priekšlikums par jauno DFS vēl nav iesniegts, un aģentūras vēl nav izvērtējušas un iesniegušas Komisijai savas vajadzības nākamajai DFS.	
	3. a)	88			VPD un konsolidēto gada darbības pārskatu sistemātiska izmantošana, lai ziņotu par aģentūru darbības rezultātiem, ir uzlabojums. Tomēr aģentūras ziņoja par grūtībām noteikt saikni starp to snieguma ietekmi un ES politikas mērķiem. Tās uzskata, ka Komisijai ir jāsniedz vairāk norādījumu par to, kā varētu novērtēt aģentūru darba ietekmi attiecībā uz ieguldījumu ES politikas virzienos.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	Īz punkts	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par gūto progresu ieteikuma ieviešanā		
				Ieviešanas līmenis	Piezīmes	Savlaicīguma līmenis
	4. a)	89				
Eiropas Personāla atlases birojs (EPSO)						
<p>ĪZ 23/2020 “Eiropas Personāla atlases birojs: laiks pielāgot atlases procesu mainīgajām darbā pieņemšanas vajadzībām”</p>	1. (pirmais ievilkums)	92				
	1. (otrais ievilkums)	92				
	1. (trešais ievilkums)	92				
	1. (ceturtais ievilkums)	92				
	1. (piektais ievilkums)	92			Eiropas Personāla atlases biroja (EPSO) valde 2023. gada janvārī apstiprināja jaunu konkursa modeli, kura mērķis ir būtiski samazināt atklāto konkursu ilgumu no vidēji 15 mēnešiem (2022. gadā) līdz sešiem mēnešiem. EPSO 2023. gada jūnijā publicēja pirmo atklāto konkursu saskaņā ar jauno modeli, kura paredzamais ilgums bija seši mēneši. 2023. gada novembrī EPSO atlika testēšanas posmu, jo bija problēmas ar tiešsaistes testēšanas platformu. Tāpēc mērķis samazināt atklāto konkursu ilgumu saskaņā ar jauno modeli vēl nav sasniegts (stāvoklis 2024. gada februārī).	
	2	96				
	3	97				

Avots: ERP.

4. nodaļa

leņēmumi

Saturs

	Punkts
Ievads	4.1.–4.6.
Īss apraksts	4.2.–4.3.
Revīzijas tvērums un pieeja	4.4.–4.6.
Darījumu pareizība	4.7.
Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	4.8.–4.33.
Komisijas veikto NKI pārbaudes darbu ietekmē dalībvalstu kavējumi	4.9.–4.11.
Komisija neiekasēja procentus gadījumos, kad NKI atrunas tika atrisinātas pēc noteiktā termiņa	4.12.–4.14.
PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits ir samazinājies, bet joprojām ir atvērti ilgstoši neatrisināti jautājumi	4.15.–4.17.
Joprojām ir nepilnības dalībvalstu veiktajā TPR uzskaitē un pārvaldībā	4.18.–4.22.
Trūkumi to datu ticamībā un salīdzināmībā, kurus izmanto, lai aprēķinātu ES ieņēmumus no plastmasas iepakojuma atkritumiem	4.23.–4.24.
Nepietiekams progress dažu Muitas rīcības plāna darbību īstenošanā	4.25.–4.29.
Komisija nepietiekami seko līdzi tam, kā dalībvalstis piemēro finanšu riska kritērijus un standartus	4.30.–4.33.
Gada darbības pārskati	4.34.–4.35.
Secinājums un ieteikumi	4.36.–4.41.
Secinājums	4.36.–4.37.
Ieteikumi	4.38.–4.41.

Pielikumi

4.1. pielikums. Spēkā esošo NKI atrunu, PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits katrā dalībvalstī 2023. gada 31. decembrī

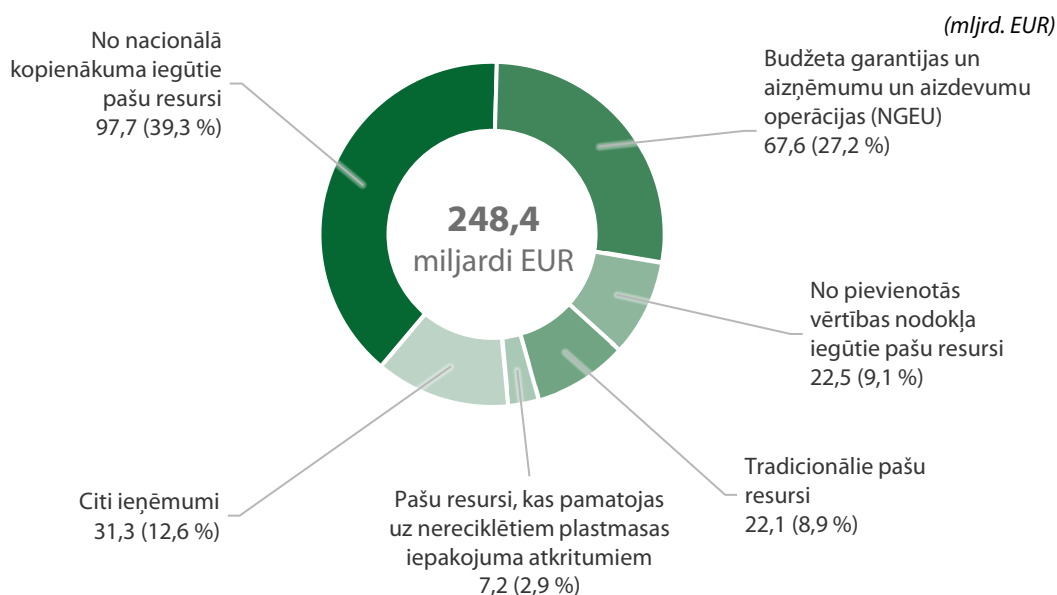
4.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

4.3. pielikums. Iekasēto un vēl neiekasēto nodokļu TPR pārskatu sagatavošanas process un iegrāmatošana ES kontos un budžetā

Ievads

4.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar ieņēmumiem, kuros ietilpst četras *pašu resursu* kategorijas, kā arī ieņēmumi, ar kuriem finansē atveseļošanas instrumenta *NextGenerationEU* (NGEU) izdevumus¹, un citi ieņēmumi. Ieņēmumu sadalījums 2023. gadā ir atspoguļots **4.1. attēlā**.

4.1. attēls. Ieņēmumu sadalījums 2023. gadā(*)

(*) Kopsumma – 248,4 miljardi EUR – atbilst ES budžeta faktiskajiem ieņēmumiem. Finanšu darbības rezultātu pārskatā uzrādītā summa 171,9 miljardi EUR ir aprēķināta saskaņā ar uzkrājumu grāmatvedības sistēmu.

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

¹ Šajos ieņēmumos ietilpst summas, ko Komisija aizņēmusies saskaņā ar [Regulu \(ES\) 2020/2094](#), ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes.

Īss apraksts

4.2. 2023. gadā 60 % ES ieņēmumu veidoja pašu resursi²:

- a) **no nacionālā kopienākuma (NKI) iegūtie pašu resursi** veido 39 % no ES ieņēmumiem, un tie līdzsvaro ES budžetu pēc tam, kad ir aprēķināti ieņēmumi no visiem citiem avotiem. Katras dalībvalsts iemaksas ir proporcionālas to nacionālajam kopienākumam;
- b) **no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) iegūtie pašu resursi** ES ieņēmumos sniedz 9 %. Iemaksas no šiem pašu resursiem aprēķina, izmantojot vienotu likmi, ko piemēro dalībvalstu PVN ieņēmumu kopsummai, kas iekasēta par visām ar nodokli apliekamām piegādēm, dalot to ar vidējo svērto PVN likmi;
- c) **tradicionālie pašu resursi (TPR)** veido 9 % ES ieņēmumu. Tie ietver dalībvalstu iekasētos ievadmitas nodokļus. ES budžetā ieskaita 75 % no kopsummas, bet atlikušos 25 % dalībvalstis patur iekasēšanas izmaksu segšanai;
- d) **pašu resursi, kas pamatojas uz nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem** (plastmasas pašu resursi), nodrošina 3 % no ES ieņēmumiem. Tos aprēķina, piemērojot vienotu likmi katrā dalībvalstī radīto nereciklēto plastmasas iepakojuma atkritumu svaram.

4.3. Summas, kas aizņemtas, lai finansētu neatmaksājamo finansiālo atbalstu dalībvalstīm atbilstoši *NGEU*, veido 27 % no ES ieņēmumiem. Ir arī citi ES ieņēmumu avoti. Nozīmīgākie no tiem ir iemaksas un atmaksājumi saistībā ar ES nolīgumiem un *programmām* (9 % no ES ieņēmumiem), piemēram, no dalībvalstīm atgūtie līdzekļi jomās “Dabas resursi un vide” un “Kohēzija, noturība un vērtības”, kā arī trešo valstu iemaksas ES programmās un darbībās.

² Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053 par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu.

Revīzijas tvērums un pieeja

4.4. Mūsu mērķis bija aplēst kļūdu līmeni ES ieņēmumos, tādējādi veicot daļu no darba, kas vajadzīgs *ticamības deklarācijas* sagatavošanai. Piemērojot **1.1. pielikumā** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz 2023. gada ieņēmumiem mūsu pārbaudē ietilpa:

- a) reprezentatīva izlase, kurā iekļauti 65 Komisijas *iekasēšanas rīkojumi* (ieskaitot 10 iekasēšanas rīkojumus saistībā ar *NGEU dotācijām*);
- b) Komisijas sistēmas, ar kurām:
 - i) pārbauda, vai dalībvalstu NKI, PVN un plastmasas iepakojuma atkritumu dati veido atbilstošu pamatu pašu resursu iemaksu aprēķinam un iekasēšanai. Attiecībā uz plastmasas pašu resursiem mēs izmantojām arī tos rezultātus, kas aprakstīti mūsu īpašajā ziņojumā par šo tēmu³,
 - ii) pārvalda TPR un pārbauda, vai dalībvalstīs ir izveidotas efektīvas sistēmas, ar kurām iekasē, paziņo un ES budžetam dara pieejamas pareizas TPR summas,
 - iii) aprēķina summas, kuras izriet no pašu resursu korekcijām,
 - iv) pārvalda naudas sodus un sankcijas;
- c) TPR uzskaites un pārvaldības sistēmas trīs dalībvalstīs (Dānijā, Spānijā un Francijā), kuras atlasījām, pamatojoties uz šo valstu iekasēto muitas nodokļu summu un uz mūsu pašu sagatavoto riska novērtējumu;
- d) mūsu novērtējums par to, cik ticama ir Budžeta ģenerāldirektorāta (BUDG ĢD) un *Eurostat gada darbības pārskatos* iekļautā informācija par pašu resursu *pareizību*.

4.5. Novērtējot Komisijas sistēmas, ko izmanto uz NKI, PVN un neregistrētajiem plastmasas iepakojuma atkritumiem balstīto iemaksu aprēķināšanai, vispirms izskatījām dalībvalstu iesniegto un Komisijas pārbaudīto statistiku un datus. Komisijas sistēmas, kas ieviestas aizņēmumu un aizdevumu operācijām saistībā ar *NGEU*, ir aplūkotas mūsu īpašajā ziņojumā par Komisijas parāda pārvaldību⁴.

³ [Īpašais ziņojums 16/2024](#) "Eiropas Savienības ieņēmumi, kas pamatojas uz neregistrēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu: grūts sākums, ko kavē nepietiekamā datu salīdzināmība un ticamība".

⁴ [Īpašais ziņojums 16/2023](#) "NextGenerationEU parādu pārvaldība Komisijā: daudzsološs sākums, bet jāturpina pielāgošana paraugpraktīkai".

4.6. Saistībā ar tradicionālajiem pašu resursiem (TPR) pastāv risks, ka importētāji muitas nodokļus valsts muitas iestādēm vai nu nedeklarē, vai deklarē nepareizi. Tādējādi faktiski iekasētie ievedmuitas nodokļi var būt mazāki par summu, kas būtu jāiekasē, jeb rodas *“muitas nodokļu iztrūkums”*. Mūsu revīzijas atzinums par ieņēmumu pareizību neietver šo nodokļu iztrūkumu. Tomēr, tā kā šis iztrūkums var ietekmēt dalībvalstu noteiktās nodokļu summas, arī šogad mēs novērtējam ES darbības, kas veiktas, lai samazinātu muitas nodokļu iztrūkumu un mazinātu risku, ka TPR nav pilnīgi. Šajā nolūkā mēs jau trešo gadu pēc kārtas pārbaudījām Komisijas panākto progresu Muitas rīcības plāna⁵ īstenošanā. Izskatījām arī dalībvalstu ziņojumus Komisijai par to, kā tās īsteno Finanšu riska kritēriju un standartu satvaru⁶, kura mērķis ir nodrošināt vienveidīgu muitas kontroles piemērošanu visā Eiropas Savienībā.

⁵ Komisijas paziņojums “Muitas savienības pāreja uz nākamo līmeni: rīcības plāns”, COM(2020) 581, 28.9.2020.

⁶ 2018. gada 31. maija Īstenošanas lēmums, ar ko nosaka pasākumus vienveidīgai muitas kontroles piemērošanai, izvirzot kopējus finanšu riska kritērijus un standartus.

Darījumu pareizība

4.7. Šajā iedaļā ir izklāstīti mūsu apsvērumi par ieņēmumu *darījumu* pareizību. Secinājumu par ES pārskatiem pakārtoto ieņēmumu darījumu pareizību esam formulējuši, balstoties uz mūsu novērtējumu par Komisijas sistēmām, ar kuru palīdzību aprēķina un iekasē ieņēmumus. Pārbaudījuši 65 iekasēšanas rīkojumu izlasi, secinām, ka nevienā no tiem nebija skaitļos izsakāmu kļūdu.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

4.8. Mēs atlasījām un pārbaudījām vairākas kontroles sistēmas (sk. **4.4.** punktu). Mūsu apsvērumi par šīm sistēmām neietekmē mūsu nemodificēto atzinumu par ES ieņēmumu pareizību (sk. **1. nodaļu**). Tomēr apsvērumos ir norādīts uz nepilnībām atsevišķu pašu resursu kategoriju iekasēšanā. Turklāt mēs konstatējām nepilnības ES rīcībā, ar ko mazina muitas nodokļu iztrūkumu un risku, ka TPR nav pilnīgi.

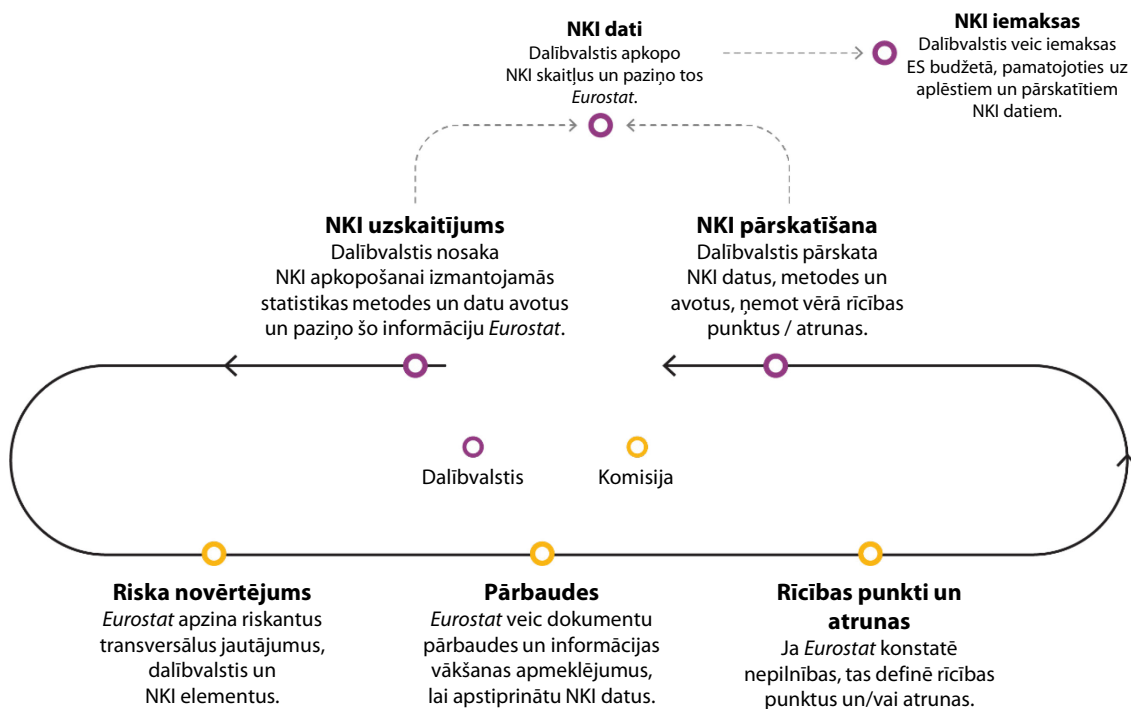
Komisijas veikto NKI pārbaudes darbu ietekmē dalībvalstu kavējumi

4.9. **4.2. attēlā** ir aprakstīts NKI pārbaudes cikls. Komisija 2023. gadā atcēla 98 NKI atrunas, tātad līdz gada beigām tā kopā bija atcēlusi 260 no 300 atrunām, kas tika formulētas pēc 2016.–2019. gada pārbaudes cikla (sk. **4.1. pielikumu**). Mēs konstatējām, ka saistībā ar 22 no 40 neatrisinātajām atrunām dalībvalstis bija iesniegušas informāciju, ko Komisija vēl pārbaudīja. Attiecībā uz pārējām atlikušajām atrunām vienu gadu (vai ilgāk) pēc termiņa beigām dalībvalstis nebija risinājušas četras atrunas⁷ un bija sniegušas tikai daļēju informāciju, lai risinātu atlikušās 14 atrunas⁸. Ja dalībvalstis ar kavēšanos risina atrunas, aizkavējas arī Komisijas darbs un tā nespēj pārbaudīt sniegto informāciju un atcelt atrunas. Šāds stāvoklis palielina nenoteiktību valstu un ES budžetos saistībā ar iemaksām, kas balstītas uz NKI.

⁷ Luksemburga (3) un Malta (1).

⁸ Bulgārija (1), Horvātija (6), Grieķija (4), Luksemburga (2) un Malta (1).

4.2. attēls. NKI pārbaudes cikls

Avots: ERP, pamatojoties uz Eurostat dokumentiem, kuros aprakstīta Eurostat pārbaudes pieeja.

4.10. Komisija turpināja darbu pašreizējā 2020.–2024. gada pārbaudes ciklā un atjaunināja savu riska novērtējumu. Tā veica dokumentāras pārbaudes, kurās skatīja NKI uzskaitījumus (tajos ir aprakstītas dalībvalstu datu apkopošanas procedūras), un apmeklēja valstu statistikas iestādes, lai pārbaudītu NKI datu kvalitāti. Komisija ir formulējusi pirmo konkrētai valstij adresētu atrunu pašreizējā ciklā. Šī atruna attiecas uz nepilnībām NKI apkopošanā Bulgārijā.

4.11. Saskaņā ar mūsu 2020. gada pārskatā sniegto ieteikumu (sk. 4.2. pielikumu) Komisija 2023. gadā atcēla NKI atrunu par globalizāciju visām dalībvalstīm, izņemot Luksemburgu. Šīs atrunas atcelšana radīja būtisku ietekmi tikai Beļģijai (0,11 % no NKI 2019. gadā). 2024. gadā ir plānota nacionālo kontu lielā pārskatīšana, un Komisija sagaida uzlabojumus veidā, kādā globalizācijas ietekme tiek ņemta vērā dalībvalstu NKI aprēķinā.

Komisija neiekasēja procentus gadījumos, kad NKI atrunas tika atrisinātas pēc noteiktā termiņa

4.12. Ja dalībvalstis novēloti veic NKI datu korekcijas, kas vajadzīgas, lai risinātu Komisijas formulētās atrunas, un ja šīm korekcijām ir būtiska ietekme uz NKI, Komisijai būtu jāiekasē nokavējuma procenti⁹. Mēs pārbaudījām, vai gadījumos, kad Komisija 2023. gadā atcēla 98 NKI atrunas, nevajadzēja piemērot nokavējuma procentus. Dalībvalstis daļēji pēc termiņa beigām iesniedza labotus datus saistībā ar piecām atrunām, savukārt pilnībā pēc termiņa beigām – saistībā ar vienu atrunu. Visos sešos gadījumos ietekme uz NKI bija būtiska.

4.13. Komisija neiekasēja nokavējuma procentus nevienā no šiem sešiem gadījumiem, pamatojoties uz to, ka tā nevarēja precīzi aprēķināt datu novēlotas iesniegšanas ietekmi.

- Tajos piecos gadījumos, kad dalībvalstis pēc termiņa beigām iesniedza daļu datu, tas bija saistīts ar grūtībām noteikt novēloti iesniegto datu ietekmi atsevišķi no savlaicīgi iesniegtajiem datiem.
- Tajā gadījumā, kad pēc termiņa beigām bija iesniegti visi dati, bija skartas vairākas atrunas vienlaikus, un Komisija secināja, ka nav iespējams precīzi noteikt ietekmi uz katru no atrunām.

4.14. Mēs atzīmējam, ka tiesību aktos nav minēti gadījumi, kad informācija tiek sniegta tikai daļēji. Tā kā Komisija nolēma neiekasēt nokavējuma procentus šajos gadījumos, dalībvalstīm nebija stimula sniegt visu informāciju, kas vajadzīga atrunu risināšanai noteiktajā termiņā.

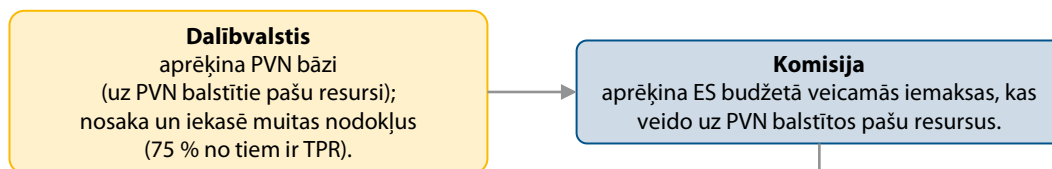
⁹ Regula (ES, Euratom) Nr. 609/2014 par metodēm un procedūru, lai darītu pieejamus tradicionālos, PVN un NKI pašu resursus, 12. panta 2. punkta d) apakšpunkts.

PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits ir samazinājies, bet joprojām ir atvērti ilgstoši neatrisināti jautājumi

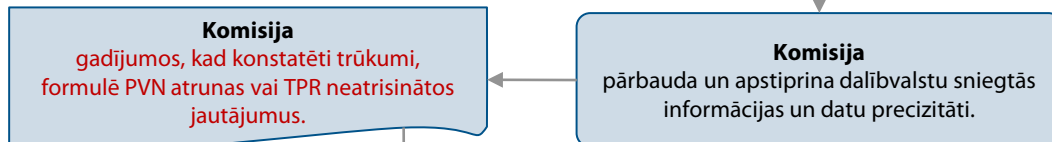
4.15. *4.3. attēlā* ir parādīts process, ko Komisija izmanto, lai pārbaudītu, kā dalībvalstis aprēķina PVN bāzi un TPR. *4.1. pielikumā* ir apkopota informācija par 2023. gada beigās spēkā esošām atrunām un neatrisinātajiem jautājumiem, ko Komisija attiecina uz konstatētajām nepilnībām. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu PVN atrunu skaits ir samazinājies no 81 uz 67 (17%), savukārt TPR neatrisināto jautājumu skaits ir samazinājies no 283 uz 274 (3 %).

4.3. attēls. Dalībvalstu PVN bāzes un TPR pārbaudes process

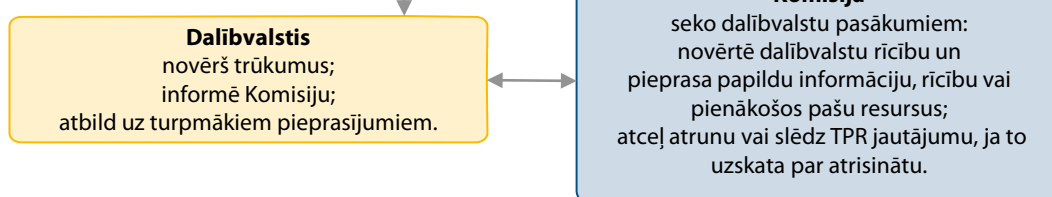
1. POSMS. Aprēķins

2. POSMS. Pārbaude

3. POSMS. Pēcpārbaude

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.16. Komisija 2023. gadā panāca progresu saistībā ar to PVN atrunu atcelšanu, kuras noteiktas saskaņā ar 2014. gada Pašu resursu lēmumu¹⁰. Tajā pašā laikā Komisija formulēja mazāk jaunu atrunu, jo saskaņā ar 2020. gada Pašu resursu lēmumu¹¹ bija ieviestas vienkāršotas PVN deklarācijas. 2023. gada laikā samazinājās arī ilgstoši spēkā esošu atrunu skaits (spēkā ilgāk nekā piecus gadus), proti, to bija 14, bet nu atlikušas vairs tikai 10. Tomēr astoņas no šīm ilgstoši spēkā esošajām atrunām bija formulētas jau pirms 6 līdz 11 gadiem. Mēs konstatējam, ka dalībvalstis ar zināmu kavēšanos sniedza informāciju, kas vajadzīga ilgstošo problēmu risināšanai.

4.17. TPR ilgstoši neatrisināto jautājumu skaits 2023. gada beigās palielinājās no 97 līdz 103. Tāpat kā pagājušajā gadā¹² mēs konstatējam, ka Komisija nesarindoja neatrisinātos jautājumus prioritārā secībā un ka dalībvalstu un Komisijas saziņa kavējās.

Joprojām ir nepilnības dalībvalstu veiktajā TPR uzskaitē un pārvaldībā

4.18. Mēs pārbaudījām, kā Dānija, Spānija un Francija sagatavo TPR pārskatus (tie ietver pārskatu par iekasētajiem nodokļiem un pārskatu par noteiktajiem, bet vēl neiekasētajiem nodokļiem)¹³, kā arī to ES budžetā iemaksājamo TPR pārvaldības procedūras (sk. [4.3. pielikumu](#)).

4.19. Mēs nekonstatējam nozīmīgas problēmas saistībā ar to, kā Dānija un Spānija sagatavo savus TPR pārskatus un administrē iekasētos muitas nodokļus. Taču Francijā konstatējam trūkumus (sk. [4.1. izcēlumu](#)).

¹⁰ Lēmums (ES, Euratom) 2014/335 par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu.

¹¹ Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053, ar ko atceļ Lēmumu (ES, Euratom) 2014/335.

¹² 2022. gada pārskats, 4.18. punkts.

¹³ Lēmums (ES, Euratom) 2018/194, ar ko izveido kontu pārskatu veidlapas pašu resursu prasījumiem (grozīts ar Lēmumu (ES) 2022/523).

4.1. izcēlums

Trūkumi Francijas iekasēto muitas nodokļu uzskaitē un administrēšanā

Administratīvas kļūdas dēļ Francijas muitas dienesti 2023. gada aprīlī nepareizi atskaitīja 412 000 EUR no TPR kontiem, nevis no valsts budžeta. Tā rezultātā ES budžetā tika iemaksāta mazāka summa.

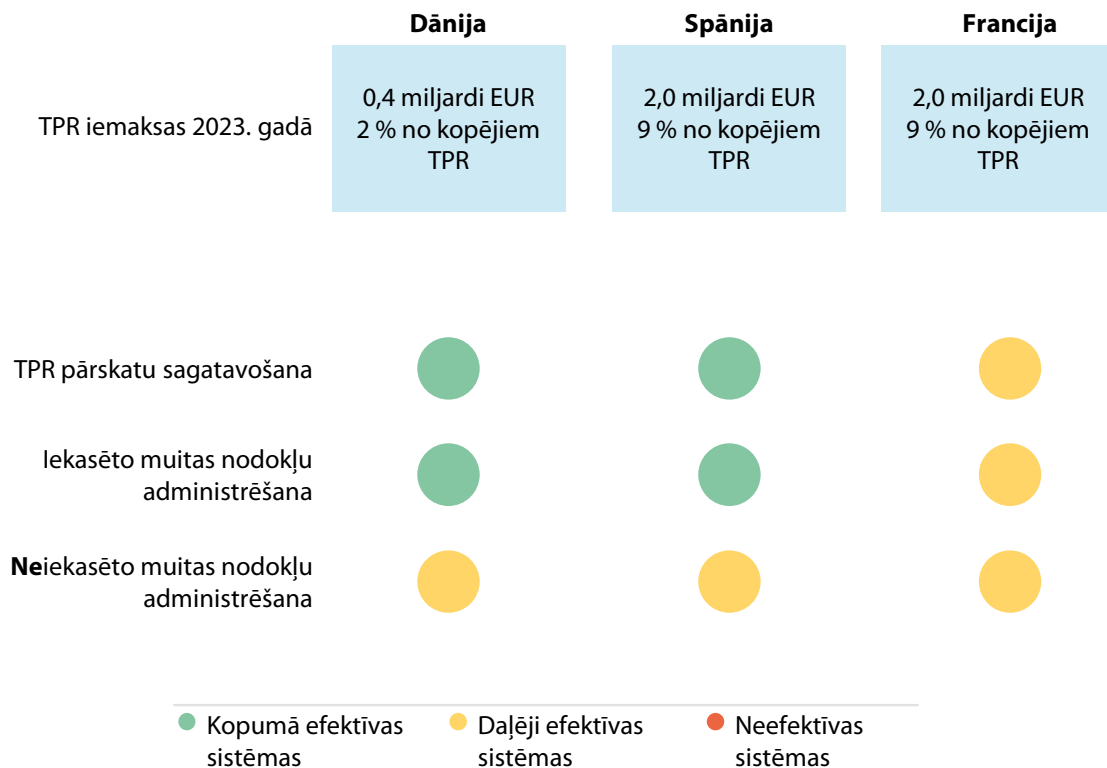
Mēs atklājām divus gadījumus (attiecīgā vērtība kopā ir 478 000 EUR), kuros par muitas nodokļu samaksu bija sniegts galvojums un importētāji to neapstrīdēja. Šī summa bija jānodod ES budžetam galvojuma brīdī, bet tā vietā šo summu sākotnēji iekļāva paziņojumā par noteiktajiem, bet vēl neiekasētajiem muitas nodokļiem. Francijas muitas dienesti tikai vēlāk pareizi reģistrēja šo summu pārskatā par iekasētajiem nodokļiem. Vienā gadījumā tas notika sešus mēnešus vēlāk.

Mēs novērojām arī, ka vairākos gadījumos, kad iekasētie muitas nodokļi bija attaisnoti samazināmi, pamatojoties uz importētāju pieprasījumiem, *kontroles pēc preču izlaišanas* vai tiesas spriedumiem, samazināšana notika ar trīs līdz septiņu mēnešu kavēšanos. Šo mēnešu laikā Francijas veicamās TPR iemaksas ES budžetā bija novērtētas par augstu.

4.20. Attiecībā uz noteikto, bet vēl neiekasēto muitas nodokļu administrēšanu trīs apmeklētajās dalībvalstīs mūsu revīzijā atklājās vairāki trūkumi. Mēs konstatējām gadījumus, kad Dānijā netika laikus piedzīts muitas parāds, Spānijā kavējās muitas parāda noteikšana un Francijā vēl nebija norakstīti neatgūstami nodokļi.

4.21. Komisija aizvien atklāj, iekļauj ziņojumos un vēlāk atkārtoti izskata līdzīgas nepilnības attiecībā uz vēl neiekasēto muitas nodokļu uzskaiti un administrēšanu dalībvalstīs. Mūsu novērtējums par dalībvalstu galvenajām iekšējās TPR kontroles sistēmām ir dots **4.4. attēlā**.

4.4. attēls. Galveno iekšējās TPR kontroles sistēmu novērtējums atlasītajās dalībvalstīs

Avots: ERP.

4.22. Paturot prātā ieteikumu, ko par šo tēmu sniedzām savā [2021. gada pārskatā](#) (sk. [4.2. pielikumu](#)), mēs pārbaudījām, kāds progress panākts Itālijā saistībā ar ilgstoši novērotajām nesakritībām starp pārskatiem par iekasētajiem nodokļiem un pārskatiem par noteiktajiem, bet vēl neiekasētajiem nodokļiem (nesakritības attiecībā uz atgūtajām nodokļu summām). Mēs konstatējām, ka Itālija ar Komisijas atbalstu bija veikusi attiecīgus pasākumus, tāpēc šādas nesakritības vairs nebija novērojamas 2023. gada TPR pārskatos. Komisija vēl nebija veikusi pārbaudi, lai apstiprinātu ticamību šajā sakarā.

Trūkumi to datu ticamībā un salīdzināmībā, kurus izmanto, lai aprēķinātu ES ieņēmumus no plastmasas iepakojuma atkritumiem

4.23. 2023. gadā dalībvalstis sniedza pirmos statistikas datus par 2021. gadā radīto plastmasas iepakojuma atkritumu svaru un reciklējamiem apjomiem, un tas ļāva Komisijai koriģēt pašu resursu iemaksas, kuras tā bija iepriekš aprēķinājusi, pamatojoties uz prognožu datiem. Komisija pašlaik pārbauda dalībvalstu iesniegtos datus. Grieķija iesniedza savu pirmo gada pārskatu par plastmasas pašu resursiem četrus mēnešus pēc termiņa¹⁴. Šī nokavējuma dēļ Komisija nevarēja ņemt vērā Grieķijas datus 2021. gada korekcijās, kuras iekļauj 2024. gada budžetā. Tas uz kādu laiku ietekmēja visu dalībvalstu korekciju aprēķinu un pārdali gan gadījumos, kad no daļas dalībvalstu jāiekasē papildu iemaksa, gan gadījumos, kad daļai dalībvalstu jāatlīdzina pārmaksāta summa.

4.24. Savā īpašajā ziņojumā par pašu resursiem, kas pamatojas uz nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem, mēs konstatējām, ka dalībvalstu iemaksu aprēķināšanā izmanto datus, kuru ticamībai un salīdzināmībai piemīt nepilnības: nav skaidrs reciklēto plastmasas iepakojuma atkritumu mērīšanas brīdis, ir nepilnīgas statistiskās apkopošanas metodes un nav pārliecības, ka plastmasas iepakojumu faktiski arī reciklē (sk. [4.2. izcēlumu](#)).

¹⁴ Regula (ES, Euratom) 2021/770 pašu resursa aprēķināšanu, kas pamatojas uz nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, 5. panta 5. punkts.

4.2. izcēlums

Datu ticamības un salīdzināmības nepilnības

Mērīšanas brīdis

Dalībvalstīm ir jāaprēķina reciklēto iepakojuma atkritumu daudzums tad, kad atkritumi nonāk reciklēšanas procesā vai, izņēmuma gadījumos, šķirošanas procesa noslēgumā. Tad ir jāpiemēro vidējie zudumu koeficienti¹⁵. Lielākā daļa dalībvalstu (20) izmantoja pieļauto izņēmumu un piemēroja zudumu koeficientus 6–54 % apmērā, četras dalībvalstis par mērīšanas brīdi izvēlējās atkritumu nonākšanu reciklēšanas procesā, savukārt trīs dalībvalstis šo informāciju neiesniedza vispār. Tā kā nav skaidru ES noteikumu par vidējiem zudumu koeficientiem, dalībvalstu aplēses par reciklētajiem iepakojuma atkritumiem ir mazāk ticamas un salīdzināmas.

Statistiskās apkopošanas metodes

Dalībvalstīm ir jāizmanto divas dažādas primārās apkopošanas metodes¹⁶, pēc kurām aplēš konkrētā gadā radīto plastmasas iepakojuma atkritumu daudzumu un līdzsvaro iegūtos rezultātus. Tikai 14 dalībvalstis iesniedza datus, kuru sagatavošanā bija izmantotas abas metodes, un neviena dalībvalsts šīs metodes nelīdzsvaroja, kā prasīts tiesību aktos. Tā vietā visas dalībvalstis iesniedza to iemaksas aprēķināšanai vajadzīgos datus, pamatojoties tikai uz vienu metodi.

Pārliecība, ka plastmasas atkritumi faktiski tiek reciklēti

Ne Komisija, ne mūsu apmeklētās dalībvalstis neveica pārbaudes vai revīzijas, lai novērtētu, vai reciklētāji dalībvalstīs faktiski arī reciklē plastmasas iepakojuma atkritumus. Šādu pārbaūžu veikšana nav prasīta ne vides jomas tiesību aktos, ne tiesību aktos par pašu resursiem. Turklāt dalībvalstīm ir ļoti grūti iegūt ticamu informāciju par to reciklēto plastmasas atkritumu daudzumu, kurus eksportē ārpus ES. Tātad pastāv risks, ka pašu resursu noteikšanai izmantotie dati nav ticami.

¹⁵ Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu.

¹⁶ Regula (ES) 2023/595, ar ko izveido veidlapu pašu resursa, kas pamatojas uz nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, pārskatam.

Nepietiekams progress dažu Muitas rīcības plāna darbību īstenošanā

4.25. Jau 2021. gadā ziņojām, ka Komisijas Muitas rīcības plāna īstenošanas progress nav pietiekams¹⁷, un 2022. gadā konstatējām, ka joprojām kavējas noteiktu darbību izpilde¹⁸. Veicot šāgada revīziju, mēs izvērtējam Muitas rīcības plāna vispārējo īstenošanu un to, kā veicas ar mūsu [2021. gada pārskatā](#) dotā ieteikuma ieviešanu.

4.26. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada jūnija novērtējumu no 29 darbībām Muitas rīcības plānā 21 darbība joprojām nebija pabeigta, jo vēl nebija sasniegti attiecīgie mērķi, astoņas darbības bija aizkavējušās pēc ieplānotā termiņa, savukārt pārējo 13 darbību termiņš vēl nebija beidzies. Četras no aizkavētajām darbībām ir saistītas ar pasākumiem, kuru nolūks ir samazināt muitas nodokļu iztrūkumu, piemēram, jaunas riska pārvaldības stratēģijas pieņemšana un e-komercijas pārvaldības uzlabošanas pasākumi.

4.27. Attiecībā uz mūsu [2021. gada pārskatā](#) sniegto ieteikumu, ka Komisijai nekavējoties ir jāīsteno tās rīcības plānā paredzētie pasākumi saistībā ar finanšu riskiem, mēs secinām, ka šis ieteikums ir īstenots dažos aspektos (sk. [4.2. pielikumu](#)).

4.28. Komisija 2023. gada maijā nāca klajā ar tiesību akta priekšlikumu, kurā ierosina vērīgu muitas reformu¹⁹, kas būtu vajadzīga muitas savienības darbības uzlabošanai (sk. [4.3. izcēlumu](#)). Paredzams, ka ierosinātā reforma novērsīs dažas no mūsu iepriekš konstatētajām nepilnībām, piemēram, to, ka trūkst ES mēroga analīzes par datiem attiecībā uz visu ES importu, kas ļautu atklāt finanšu riskus muitā²⁰, un ka muitas kontrole netiek piemērota konsekventi²¹.

¹⁷ [2021. gada pārskats](#), 3.13. punkts.

¹⁸ [2022. gada pārskats](#), 4.24. punkts.

¹⁹ COM(2023) 258.

²⁰ [2020. gada pārskats](#), 3.18. punkts.

²¹ Īpašais ziņojums 04/2021 "Muitas kontrole: nepietiekama saskaņotība kaitē ES finanšu interesēm", 46.–52. punkts.

4.3. izcēlums

ES muitas reforma

Reformas procesā tiek ierosināts izveidot divus svarīgus veicinošus elementus: ES Muitas dienestu un ES Muitas datu centru.

Jaunā ES Muitas dienesta galvenā funkcija būs apvienot zināšanas un kompetences (kas pašlaik ir izkliedētas visā ES), lai vadītu, koordinētu un atbalstītu ES valstu muitas dienestus. Šī jaunā struktūra nodrošinās ES riska pārvaldību.

Līdz ar ES Muitas datu centra izveidi būs iespējams stiprināt uzraudzību un vienkāršot procedūras muitas savienībā. Cita starpā ir paredzēta kopēja ES mēroga riska analīze, kas balstīsies uz centralizētiem datiem, tādējādi efektīvāk un lietderīgāk aizsargājot ES ārējo robežu saistībā ar preču importu.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas paziņojumu "Muitas reforma: muitas savienības pāreja uz nākamo līmeni", COM(2023) 257.

4.29. Komisija uzskata, ka no Muitas rīcības plānā ietvertajām 29 darbībām (sk. 4.26. punktu) 16 darbību īstenošana ir saistīta ar muitas reformas priekšlikumu. Tomēr priekšlikums vēl nav pieņemts, un, mūsdiā, piecas no astoņām aizkavētajām darbībām varēs uzskatīt par pabeigtām tikai tad, kad tiks piemēroti attiecīgie noteikumi ierosinātajā *Savienības Muitas kodeksā* (paredzams, ka no 2028. gada).

Komisija nepietiekami seko līdzi tam, kā dalībvalstis piemēro finanšu riska kritērijus un standartus

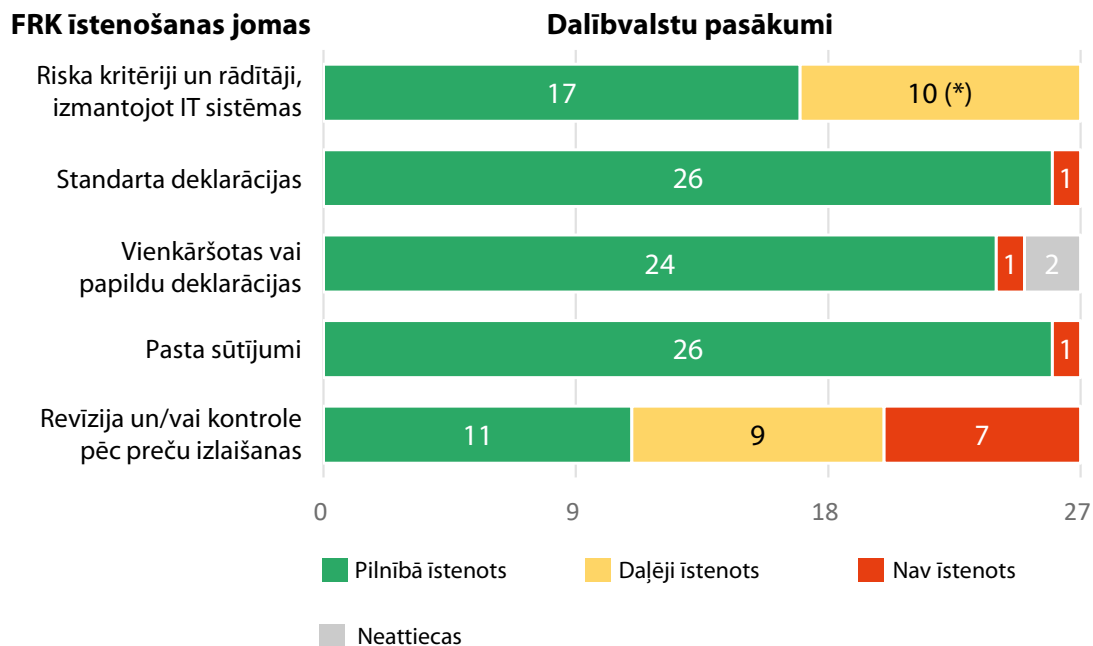
4.30. Finanšu riska kritēriju (FRK) satvars (sk. 4.6. punktu) ir noteikumu kopums, kas dalībvalstu muižošanas sistēmās ļauj sistemātiski identificēt darījumus, kuri, iespējams, rada finanšu risku un attiecībā uz kuriem tāpēc jāveic papildu izpētes un/vai kontroles darbības. Finanšu riska kritēriji ir izstrādāti tā, lai tie aptvertu lielāko daļu no zināmajiem finanšu riskiem un veicinātu konsekvētāku muitas kontroles pieeju.

4.31. FRK satvars paredz, ka dalībvalstīm būtu bijis jāpiemēro FRK lēmums no 2019. gada. 2021. un 2023. gadā dalībvalstis ziņoja Komisijai par progresu FRK satvara īstenošanā, un Komisija uz šā pamata sagatavoja divus ziņojumus. Ziņojumā, kas balstīts uz 2021. gada informāciju, tika secināts, ka ne visas dalībvalstis bija pilnībā īstenojušas FRK satvaru, un tādējādi šis satvars vēl nebija veicinājis vienveidīgu kontroles piemērošanu. 2023. gadā atjauninātajā ziņojumā konstatēts, ka dažādās

īstenošanas jomās novēroti gan nelieli uzlabojumi, gan neliela pasliktināšanās.

4.5. attēlā ir apkopoti 2023. gada ziņojuma konstatējumi atsevišķās jomās.

4.5. attēls. Finanšu riska kritēriju (FRK) īstenošana dalībvalstīs, stāvoklis 2023. gada beigās

(*) Dalībvalstis ziņo lielāks par diviem riska kritērijiem / specifiskiem riska rādītājiem, ko nevar īstenot, vai dalībvalstu sistēmās ir IT ierobežojumi, kas tām neļauj vienlaikus apvienot visus riska rādītājus.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu.

4.32. Mēs konstatējam, ka, lai gan Komisija bija analizējusi dalībvalstu iesniegto informāciju, tā nepārbaudīja tās precizitāti uzraudzības apmeklējumos pirms šīs informācijas iekļaušanas savos ziņojumos. Tāpat Komisija neizvērtēja paziņoto kavējumu ietekmi, bet tas būtu bijis vajadzīgs, lai palīdzētu dalībvalstīm bez turpmākas kavēšanās īstenot FRK augstākas prioritātes elementus.

4.33. FRK satvars joprojām netiek konsekventi īstenots visās dalībvalstīs. Kā jau esam ziņojuši agrāk²², saskaņotības trūkums rada risku visai muitas savienībai, jo uzņēmēji joprojām varētu izmantot tās ES preču ieviešanas vietas, kurās kontroles līmenis ir zemāks. Tas varētu ietekmēt muitas nodokļu iekasēšanu un Eiropas Savienībai iemaksāto TPR apjomu.

²² Īpašais ziņojums 04/2021, 62. punkts, un Īpašais ziņojums 19/2017 par importa procedūrām, 148. punkts.

Gada darbības pārskati

4.34. Kopumā informācija par pašu resursu pareizību, kas sniegta BUDG ĢD un *Eurostat* publicētajos 2023. gada darbības pārskatos, apstiprina mūsu konstatējumus un secinājumus.

4.35. BUDG ĢD savā 2022. gada darbības pārskatā sniedz informāciju par to, ka ir atcelta atruna attiecībā uz tām Apvienotās Karalistes un dalībvalstu ES budžetā pārskaitītām summām, kuru precizitāti vājināja fakts, ka 2011.–2017. gadā no Ķīnas importēto tekstilizstrādājumu un apavu vērtība bija novērtēta par zemu. Pēc tam, kad Apvienotā Karaliste bija samaksājusi visas prasītās summas, Komisija 2023. gada 15. februārī slēdza šo *pārkāpuma procedūru*. Izmantojot Apvienotajai Karalistei piemēroto metodiku, Komisija plāno 2024. gadā pabeigt uz dalībvalstīm attiecināmo TPR zaudējumu kvantificēšanu.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

4.36. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis ieņēmumu darījumos nav būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas. Tomēr daži pārvaldības elementi bija tikai daļēji efektīvi. Tie skāra šādu jautājumu pārvaldību: NKI un PVN atrunas, TPR neatrisinātie jautājumi Komisijā, galvenie iekšējās TPR kontroles mehānismi, ko mēs izvērtējam dažās dalībvalstīs, un sistēmas, ar kurām nodrošina to datu ticamību un salīdzināmību, pēc kuriem aprēķina pašu resursus, kas pamatojas uz nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem (sk. [4.9.](#), [4.16.](#), [4.17.](#), [4.20.](#) un [4.24.](#) punktu).

4.37. Mēs konstatējam arī, ka dažas Komisijas Muitas rīcības plāna darbības kavējas, īpaši tās, kas saistītas ar ES muitas reformas īstenošanu (sk. [4.26.](#) punktu), un ka Komisija nav rīkojusi uzraudzības apmeklējumus, lai pārbaudītu dalībvalstu ziņojumus par Finanšu riska kritēriju (FRK) satvara īstenošanu (sk. [4.32.](#) punktu). Šīs nepilnības neietekmē mūsu revīzijas atzinumu par ieņēmumu pareizību, jo tās neattiecas uz pārskatiem pakārtotajiem darījumiem.

Ieteikumi

4.38. Viena mūsu 2020. gada pārskatā iekļautā ieteikuma pēc pārbaudes konstatējumi ir aprakstīti [4.2. pielikumā](#). Komisija vienu no ieteikuma apakšpunktiem bija ieviesusi pilnībā. Otrs apakšpunkts vairs nebija piemērojams.

4.39. Pārbaudījām arī trīs ieteikumus, kas bija sniegti mūsu 2019. un 2021. gada pārskatos un ko bija plānots ieviest 2023. gadā. Mēs uzskatām, ka Komisija bija tos ieviesusi dažos aspektos.

4.40. Mūsu īpašajā ziņojumā par plastmasas pašu resursiem ir sniegti ieteikumi šā ES ieņēmumu avota pārvaldības uzlabošanai (sk. [4.23.](#) un [4.24.](#) punktu).

4.41. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs Komisijai esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

4.1. ieteikums. Iekasēt no dalībvalstīm nokavējuma procentus gadījumos, kad NKI atrunas nav pilnībā atrisinātas paredzētajā termiņā

Iesakām Komisijai iekasēt nokavējuma procentus gadījumos, kad dalībvalstis noteiktajā termiņā neiesniedz visu informāciju, kas vajadzīga atrunu pilnīgai atrisināšanai un NKI datu labošanai.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada vidum.

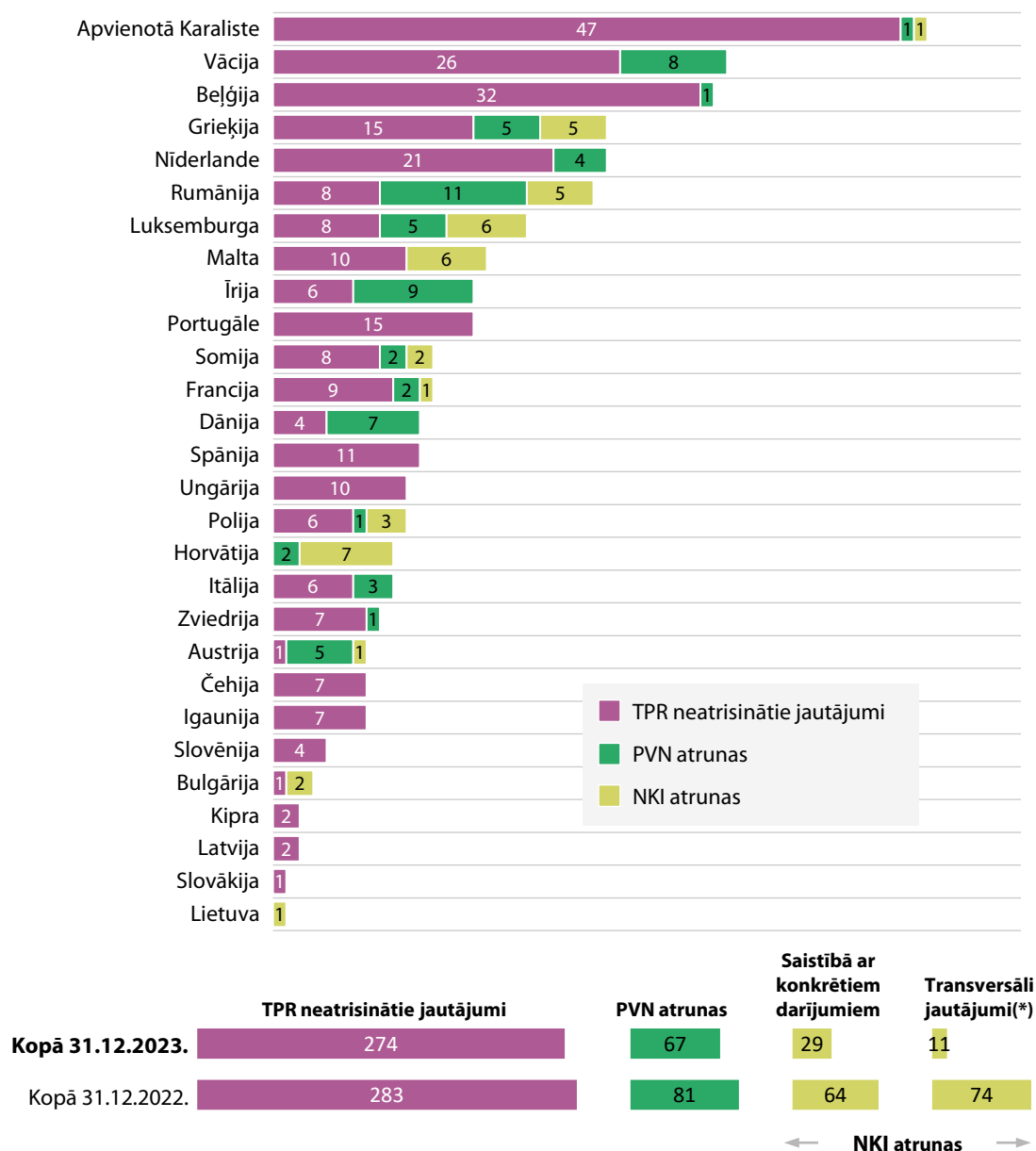
4.2. ieteikums. Pārbaudīt dalībvalstu ziņojumus par progresu saistībā ar finanšu riska kritērijiem (FRK) un apzināt galvenos īstenojamus FRK elementus

Iesakām Komisijai izlases veidā uzraudzības apmeklējumos pārbaudīt FRK satvara īstenošanas stāvokli dalībvalstīs, apzinot tos FRK elementus, kas būtu jāīsteno prioritārā kārtā, un attiecīgi rīkoties, lai palīdzētu dalībvalstīm šos elementus nekavējoties īstenot.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2026. gada beigām.

Pielikumi

4.1. pielikums. Spēkā esošo NKI atrunu, PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits katrā dalībvalstī 2023. gada 31. decembrī

(*) NKI atrunas veids saistībā ar transversālu jautājumu, kur vajadzīga dalībvalstu pieņemto risinājumu salīdzinoša analīze.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ieviešanas līmenis: pilnībā; lielākajā daļā aspektu; dažos aspektos; nav ieviests.

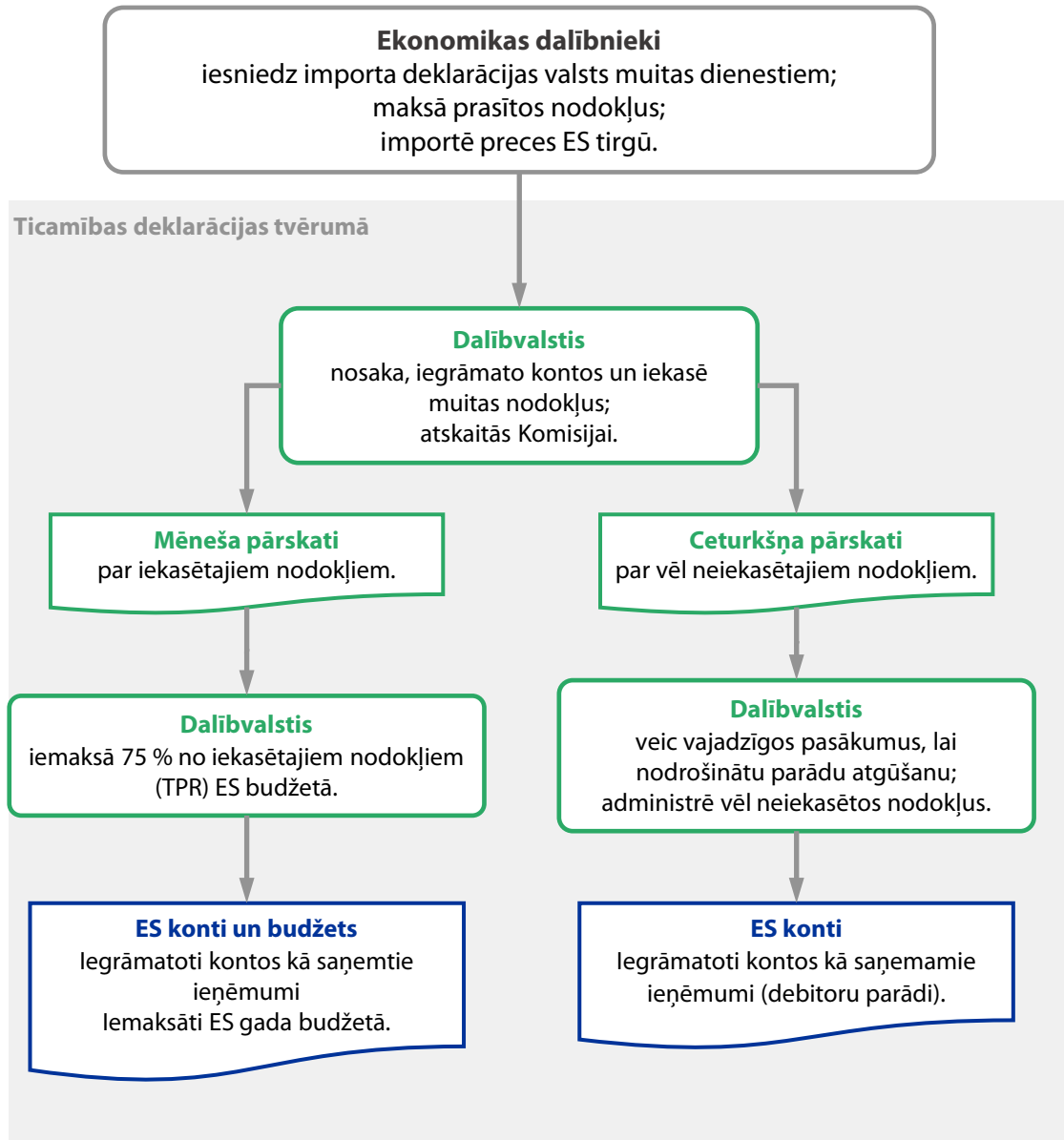
Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2019	<p>Mēs ieteicām Komisijai turpmāk minēto.</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Regulāri atbalstīt dalībvalstis riskantāko importētāju atlasē pēcizlaidšanas revīzijām,</p> <p>a) vācot un analizējot attiecīgos importa datus ES līmenī un daloties analīzes rezultātos ar dalībvalstīm (līdz 2021. gada beigām);</p> <p>b) kad sāks darboties <i>Surveillance III</i>, sniegt norādījumus par to, kā veikt datu analīzi šajā jaunajā sistēmā (līdz 2023. gada jūnijam).</p>		<p>Komisija ir izvērsusi dažu projektu sākotnējo plānu tvērumu, proti, ir vākusi un analizējusi importa datus, lai apzinātu importētājus ES līmenī. Tomēr Komisija vēl nav dalījies ar analīzes rezultātiem ar valstu muitas dienestiem (sk. 1. ieteikuma a) apakšpunktu). Attiecībā uz 1. ieteikuma b) apakšpunktu mēs atzīstam, ka datu analīzes pilnu jaudu varēs sasniegt tikai tad, kad pilnībā sāks darboties IT sistēma <i>Surveillance III</i>. Lai gan <i>Surveillance III</i> funkcionalitātes un datu analīzes iespējas ir zināmas kopš 2022. gada, Komisija vēl nav sagatavojusi norādījumus par šīs sistēmas izmantošanu nolūkā apzināt un atlasīt riskantākos importētājus ES līmenī, lai tiem piemērotu revīziju pēc preču izlaidšanas.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2020	<p>Mēs ieteicām Komisijai turpmāk minēto.</p> <p>a) 2. ieteikums. Sadarbībā ar valsts statistikas iestādēm arī turpmāk uzlabot globalizācijas atspoguļošanu nacionālajos kontos, lai risinātu NKI atrunu šajā jomā attiecībā uz laikposmu, sākot no 2018. gada (līdz 2023. gada vidum).</p> <p>b) Gadījumā, ja iepriekš minētās atrunas atcelšana ietekmētu dalībvalstu nacionālos kontus pārāk atšķirīgi, Komisijai atkārtoti jānovērtē iepriekšējo gadu NKI datu kvalitāte, lai informētu <i>budžeta lēmējestādes</i> par to, kā, iespējams, šādi pārskatītā statistika varētu ietekmēt ieņēmumu budžetu kopš 2010. gada (līdz 2023. gada vidum).</p>		<p>Attiecībā uz 2. ieteikuma a) apakšpunktu sk. 4.11. punktu. 2. ieteikuma b) apakšpunkts vairs nav piemērojams, jo <i>transversālās atrunas</i> par globalizāciju atcelšanai bija maza ietekme uz dalībvalstīm.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai turpmāk minēto.</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Veikt nepieciešamos pasākumus (tostarp attiecīgā gadījumā pienākumu neizpildes procedūras), lai nodrošinātu, ka Itālija novērš ieilgušās nepilnības tradicionālo pašu resursu uzskaitē. Darbībai jābūt vērsta uz to, lai novērstu pastāvīgās neatbilstības, kas ietekmē valsts pārskatu par iekasētajiem un vēl neiekasētajiem nodokļiem ticamību (līdz 2023. gada vidum).</p>		Sk. 4.22. punktu.
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai turpmāk minēto.</p> <p>3. ieteikums</p> <p>Uzlabot TPR finanšu risku novērtējumu, savlaicīgi īstenojot attiecīgos Muitas rīcības plāna pasākumus (Muitas rīcības plānā noteiktajos termiņos).</p>		(Sk. 4.25. un 4.29. punktu).

Avots: ERP.

4.3. pielikums. Iekasēto un vēl neiekasēto nodokļu TPR pārskatu sagatavošanas process un iegrāmatošana ES kontos un budžetā

Avots: ERP, pamatojoties uz spēkā esošajiem ES tiesību aktiem un noteikumiem.

5. nodaļa

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

Saturs

	Punkts
Ievads	5.1.–5.6.
Īss apraksts	5.2.–5.5.
Revīzijas tvērums un pieeja	5.6.
Darījumu pareizība	5.7.–5.25.
Pētniecības izdevumos personāla izmaksas joprojām ir tās, kurās ir visvairāk kļūdu	5.13.–5.21.
Pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” nepareizi aprēķinātas stundas likmes	5.14.–5.16.
Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dotācijām nepareizi aprēķinātas dienas likmes	5.17.–5.19.
Noteikuma par divkāršu maksimālo apjomu pārkāpumi	5.20.
Citas kļūdas personāla izmaksās	5.21.
Neattiecināmas citas <i>tiešās izmaksas</i>	5.22.–5.23.
Darījumi ar kļūdu kombināciju	5.24.
Jaunpienācēji un <i>mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)</i> ir vairāk pakļauti kļūdu riskam	5.25.
Revidentu veiktā <i>CINEA ex ante</i> kontroles sistēmas pārbaude attiecībā uz EISI dotācijām transporta un enerģētikas nozarē	5.26.–5.34.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	5.35.–5.40.
Secinājums un ieteikumi	5.41.–5.44.
Secinājums	5.41.–5.42.
Ieteikumi	5.43.–5.44.
Pielikumi	
5.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”	

Ievads

5.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar DFS 1. kategoriju “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” (DFS 1.). Šīs kategorijas galvenās darbības un izdevumi 2023. gadā ir apkopoti **5.1. attēlā**.

5.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

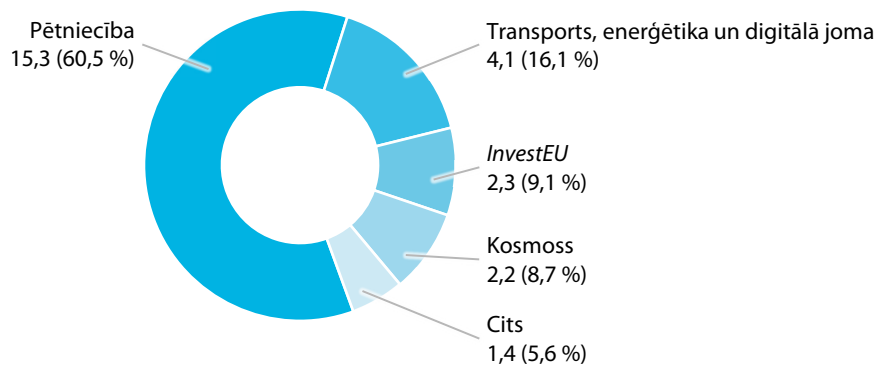

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma
25,3 miljardi EUR (13,2 % no ES budžeta izdevumiem)

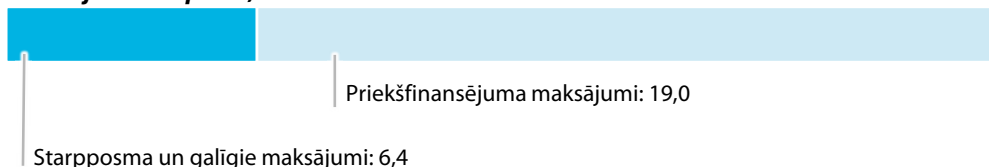
(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 25,3

Revīzijas datu kopa – kopā 15,5

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

5.2. *Programmas*, ko finansē no kategorijas “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”, ir daudzveidīgas, un to mērķis ir finansēt projektus, kas cita starpā veicina pētniecību un inovāciju, Eiropas infrastruktūras attīstību transporta, enerģētikas un digitālajā nozarē, sakarus, digitālo pārveidi un vienoto tirgu, kā arī kosmosa politiku.

5.3. Galvenās pētniecības un inovācijas programmas ir pamatprogramma “Apvārsnis 2020” 2014.–2020. gada periodam un tās pēctece “Apvārsnis Eiropa” 2021.–2027. gada periodam. Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” trešajā īstenošanas gadā, kurā parakstīti 10 674 *dotācijas nolīgumi* un divi pamatnolīgumi, tā joprojām veido tikai nelielu daļu no mūsu 2023. gada revīzijas datu kopas, jo lielākā daļa maksājumu, kas veikti saskaņā ar šo programmu, ir priekšfinansējums.

5.4. No DFS 1. kategorijas finansē arī tādus lielus infrastruktūras projektus kā *Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentus (EISI)* un kosmosa programmas, tostarp *Galileo* (ES globālā satelītnavigācijas sistēma), *EGNOS* (Eiropas Ģeostacionārās navigācijas pārklājuma dienests) un *Copernicus* (Eiropas Zemes novērošanas programma). Tā ietver fondu *InvestEU*, kas kopā ar pamatprogrammām “Apvārsnis 2020” un “Apvārsnis Eiropa” saņem papildu finansējumu no *NextGenerationEU (NGEU)*.

5.5. Lielāko daļu šo programmu izdevumu tieši pārvalda Komisija, tostarp ar *izpildaģentūru* starpniecību, un tās ir *dotācijas publiskiem vai privātiem atbalsta saņēmējiem*, kuri piedalās projektos. Komisija pārskaita priekšfinansējumu atbalsta saņēmējiem tad, kad ir parakstīts *dotācijas nolīgums*, un vēlāk atlīdzina ES finansētās izmaksas, atskaitot priekšfinansējumu. Kosmosa programmas parasti tiek pārvaldītas netieši, pamatojoties uz *delegēšanas* un *iemaksu nolīgumiem*, kurus parakstījusi Komisija un attiecīgās īstenošanas struktūras (piemēram, Eiropas Kosmosa aģentūra un ES kosmosa programmas aģentūra). *InvestEU* finanšu instrumentus galvenokārt īsteno EIB vai EIF, kas savukārt izmanto finanšu starpniekus. Papildu finansējumu no *NGEU* pārvalda saskaņā ar to programmu noteikumiem, kurām tas ir piešķirts.

Revīzijas tvērums un pieeja

5.6. Piemērojot **1.1. pielikumā** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju 2023. gadā mēs pārbaudījām turpmāk minēto:

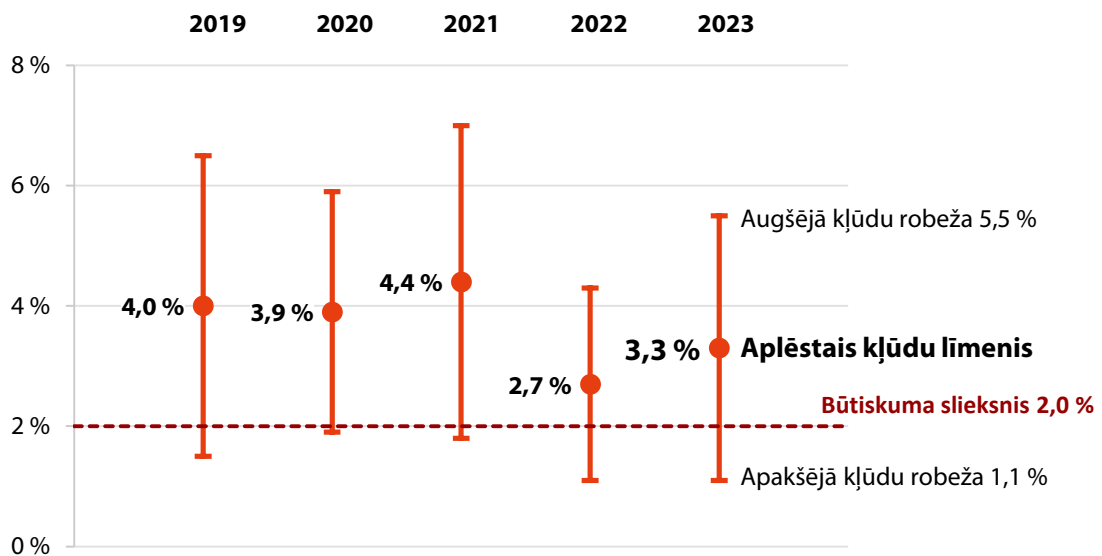
- a) statistiski reprezentatīvu izlasi, ko veido 127 *darījumi* un kas aptver visu izdevumu diapazonu šajā DFS kategorijā. Izlasē ietilpa 97 darījumi pētniecības un inovācijas jomā (90 pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” darījums un septiņi pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darījumi) un 30 darījumi saistībā ar citām programmām un darbībām, konkrēti, ar EISI, kosmosa programmām un finanšu instrumentiem. Revidētie atbalsta saņēmēji atradās 20 dalībvalstīs un piecās trešās valstīs. Mēs ņēmām vērā arī aģentūru un *kopuzņēmumu* ikgadējo revīziju rezultātus. Mūsu mērķis bija aplēst *kļūdu* līmeni šai DFS kategorijai un tādējādi dot ieguldījumu *ticamības deklarācijas* sagatavošanā;
- b) *Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūras (CINEA) ex ante* kontroles sistēmu EISI dotācijām transporta un enerģētikas nozarē;
- c) informāciju par pareizību, kas sniegta Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta (RTD ĢD) un *Eiropas Veselības un digitālās izpildaģentūras (HaDEA) gada darbības pārskatos* un pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

Darījumu pareizība

5.7. No 127 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 39 darījumos (31 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 32 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 3,3 % (sk. [5.2. attēlu](#)). Mūsu *aplēstā kļūdu līmeņa* sadalījums atbilstoši kļūdas veidam 2023. gadā, atsevišķi norādot pētniecības un citus darījumus, ir parādīts [5.3. attēlā](#).

5.2. attēls. Skaitļos izsakāmo kļūdu aplēstā ietekme

Aplēstais kļūdu līmenis

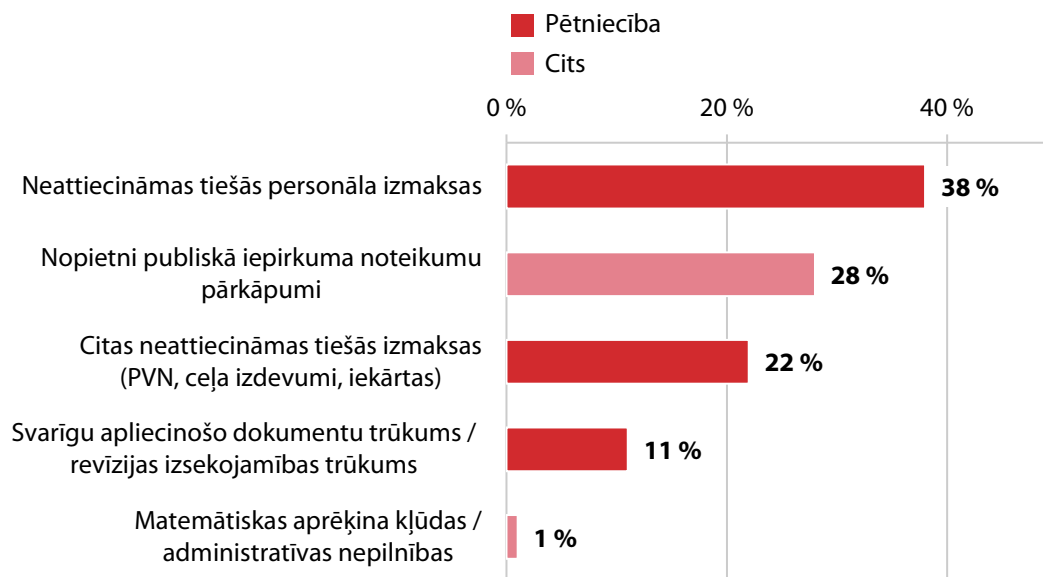

Izlases lielums (darījumi)

2019	2020	2021	2022	2023
133	133	130	127	127

Avots: ERP.

5.3. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam

Avots: ERP.

5.8. Ar pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” tika uzlabota ES pētniecības un inovācijas finansējuma struktūra un kontroles stratēģija¹. Noteikumu vienkāršošana varēja samazināt kļūdu risku. Tomēr mūsu revīzijas liecina, ka kļūdu īpatsvars nesamazinājās zem 2 % būtiskuma sliekšņa pat pēc deviņiem īstenošanas gadiem.

5.9. Tādējādi pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” izdevumi joprojām ir augsta riska izdevumi, un tie ir galvenais mūsu atklāto kļūdu avots. Mēs konstatējam *skaitļos izsakāmas kļūdas* saistībā ar neattiecināmām izmaksām 30 no 97 izlasē iekļautajiem pētniecības un inovācijas darījumiem, tostarp vienā no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darījumiem. Šīs kļūdas atbilst 71 % no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa šajā kategorijā 2023. gadā.

5.10. Attiecībā uz citām programmām un darbībām mēs konstatējam *skaitļos izsakāmas kļūdas* divos no 30 izlasē iekļautajiem darījumiem, un abas bija EISl projektos. Viena no tām attiecas uz nopietnu ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu, kā rezultātā līgums tika piešķirts konsorcijam, kurš neatbilda atlases kritērijiem.

¹ 2018. gada pārskats, 5.13. punkts, [īpašais ziņojums 28/2018](#) “Lielākā daļa vienkāršošanas pasākumu, kas ieviesti pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, ir atvieglojuši situāciju atbalsta saņēmējiem, bet joprojām pastāv uzlabošanas iespējas”.

5.11. Komisija piemēroja koriģējošus pasākumus, kuri tieši ietekmēja astoņus mūsu izlasē iekļautos darījumus. Savos aprēķinos mēs šos pasākumus ņēmām vērā, jo tie samazināja šai nodaļai aplēsto kļūdu līmeni par 0,3 procentpunktu. Septiņos gadījumos, kad bija konstatētas skaitļos izsakāmas kļūdas, ko bija pieļāvuši atbalsta saņēmēji, Komisijai (vai saņēmēju nolīgtajiem revidentiem) saņēmēju periodiskajos ziņojumos vai apliecinātajos dokumentos bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu apstiprināšanas. Ja Komisija vai atbalsta saņēmēju nolīgtie revidenti būtu pienācīgi izmantojuši visu to rīcībā esošo informāciju, šai nodaļai aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1,4 procentpunktiem zemāks.

5.12. Šogad arvien biežāk esam ievērojuši, ka atbalsta saņēmēji ziņo par izmaksām, kuras pārsniedz dotācijas nolīgumos noteikto maksimālo dotācijas summu, daļēji tāpēc, ka pēdējos gados ir bijis ļoti augsts inflācijas līmenis. Šī saskaņotā prakse rada rezervi, t. i., neattiecināmās izmaksas var aizstāt ar pieņemtiem papildu izdevumiem. Mēs spriežam, ka šī prakse kļūs izplatītāka, kad beigsies 2014.–2020. gada DFS programmas un atbalsta saņēmēji paziņos savas galīgās izmaksas. Šogad mēs konstatējām šādas rezerves 22 (17 %) no revidētajiem darījumiem. Četros no šiem darījumiem konstatētā kļūda tika samazināta par rezervi, savukārt piecos citos gadījumos konstatētā kļūda bija pilnībā kompensēta.

Pētniecības izdevumos personāla izmaksas joprojām ir tās, kurās ir visvairāk kļūdu

5.13. Pēc deviņiem pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” īstenošanas gadiem personāla izmaksu aprēķins joprojām ir galvenais kļūdu avots izmaksu deklarācijās. Kā esam norādījuši iepriekšējos gada pārskatos², personāla izmaksu aprēķināšanas metodika ir sarežģīta, tāpat kā valsts grāmatvedības noteikumi, kas jāievēro. Tas pats attiecas uz revidētajiem pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darījumiem. No 30 mūsu izlasē iekļautajiem pētniecības darījumiem, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas, 22 gadījumos, t. i., aptuveni 73 %, bija nepareizi piemērota personāla izmaksu aprēķināšanas metodika.

² 2018. gada pārskats, 5.16. punkts; 2019. gada pārskats, 4.11. punkts; 2020. gada pārskats, 4.13. punkts; 2021. gada pārskats, 4.12. punkts; un 2022. gada pārskats, 5.13. punkts.

Pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” nepareizi aprēķinātas stundas likmes

5.14. Kā jau esam norādījuši iepriekšējos gada pārskatos³, noteikums, saskaņā ar kuru attiecīgajā gadā izmantojamā stundas likme ir tā, kas aprēķināta par pēdējo slēgto finanšu gadu, var radīt kļūdas. Pierādījumus tam gūvām arī 2023. gadā.

5.15. Mēs konstatējam, ka tā vietā, lai aprēķinātu stundas likmi finanšu gadam, atbalsta saņēmēji bija aprēķinājuši likmi vai nu visam pārskata periodam, vai tikai tiem gada mēnešiem, uz kuriem pārskata periods attiecās. Trijos gadījumos (lai gan tikai vienā ar finansiālu ietekmi) atbalsta saņēmējs ES finansētajam projektam bija piešķīris darbiniekus, piemērojot noteiktu procentuālo daļu, un deklarēja izmaksas saskaņā ar minēto procentuālo daļu, neaprēķinot stundas likmi.

5.16. Mēs arī konstatējam, ka septiņos darījumos tika izmantotas nepareizas stundas likmes, jo aprēķinā bija iekļautas neattiecināmas izmaksas, piemēram, bērna kopšanas pabalsts (par kuru atbalsta saņēmējs bija saņēmis kompensāciju no valsts), algu palielinājuma maksājumi ar atpakaļejošu spēku un neattiecināmas prēmijas.

Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dotācijām nepareizi aprēķinātas dienas likmes

5.17. Ar 2021.–2027. gada DFS Komisija ieviesa dienas likmju izmantošanu personāla izmaksu atlīdzināšanai. Dienas likmi aprēķina, dalot darbinieka gada izmaksas ar 215 dienām pilnas slodzes amata gadījumā. Dotācijas nolīgumos, kas attiecās uz trim revidētajiem pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” projektiem, bija norādīts, ka gada personāla izmaksas par vienu personu ir jādala ar 215. Tomēr mēs atzīmējam, ka Komisijas norādījumos⁴ ir paredzētas divas iespējas: vai nu standarta iespēja aprēķināt vienotu dienas likmi visam pārskata periodam, vai arī iespēja aprēķināt atsevišķas dienas likmes katram kalendārajam gadam, izmantojot tikai tos datus, kas piemērojami attiecīgā pārskata perioda atbilstošajiem mēnešiem. Mēs to uzskatām par problēmu, jo atbalsta saņēmējiem rodas neskaidrības attiecībā uz pareizu dienas likmes aprēķināšanu.

³ 2019. gada pārskats, 4.12. punkts; 2020. gada pārskats, 4.14. punkts; 2021. gada pārskats, 4.15. punkts, un 2022. gada pārskats, 5.15. punkts.

⁴ Eiropas Komisija, *EU Grants: AGA – Annotated Grant Agreement*, ES finansējuma programmas 2021.–2027. gadam: 1.0 redakcija, 2024. gada 1. maijs.

5.18. Divos no revidētajiem pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darījumiem mēs konstatējām, ka atbalsta saņēmēji personāla izmaksu deklarācijas nebija balstījuši uz aprēķinātajām dienas likmēm. Piemērs sniegts [5.1. izcēlumā](#).

5.1. izcēlums

Piemērs par to, kā atbalsta saņēmējs pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” projektā neaprēķināja dienas likmes

Bezpeļņas atbalsta saņēmējs Beļģijā saņēma pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dotāciju un deklarēja projektā nodarbinātā personāla izmaksas 13 mēnešu pārskata periodā. Saņēmējs deklarēja visas izmaksas, kas radušās par darbinieku, balstoties uz pamatojumu, ka šis darbinieks ir strādājis tikai projektā. Tādējādi atbalsta saņēmējs neaprēķināja dienas likmi un nepiemēroja to dienu skaitam, ko darbinieks bija strādājis projektā. Ieraksti liecināja, ka darbinieks pārskata periodā bija strādājis projektā 208,5 dienas. Tā kā tas ir mazāk nekā attiecīgā pilna laika slodzes ekvivalents pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” (215 dienas gadā, 233 dienas pārskata periodā), atbalsta saņēmēja deklarētās izmaksas bija pārāk augstas.

5.19. Lai gan mūsu 2023. gada izlasē no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” bija tikai trīs dotāciju nolīgumi, pastāv risks, ka, neraugoties uz Komisijas vienkāršošanas centieniem, problēmas ar personāla izmaksām saglabāsies.

Noteikuma par divkāršu maksimālo apjomu pārkāpumi

5.20. Noteikums par divkāršu maksimālo apjomu paredz, ka kopējais stundu skaits, kas ES finansētu projektu gadījumā deklarēts darbiniekam gadā, nedrīkst pārsniegt produktīvo stundu skaitu gadā, ko izmanto stundas likmes aprēķināšanai. Turklāt deklarēto personāla izmaksu kopējā summa (faktisko izmaksu atlīdzināšanai) attiecībā uz jebkuru darbinieku konkrētajā gadā nedrīkst pārsniegt kopējās personāla izmaksas, kas iegrāmatotas saņēmēja kontos par konkrēto darbinieku tajā pašā gadā. 2023. gadā mēs konstatējām šāda veida kļūdas astoņos darījumos. Šajos gadījumos atbalsta saņēmēji deklarēja un tiem tika atlīdzinātas personāla izmaksas, kuras pārsniedza izmaksas, kas faktiski bija radušās attiecīgajā gadā.

Citas kļūdas personāla izmaksās

5.21. Citas kļūdas personāla izmaksās ietvēra neattiecināmu mēnešu deklarēšanu gadījumos, kad darbinieki strādāja tikai projektā (piemēram, mēneši pilnībā deklarēti, lai gan darbinieki bija strādājuši mazāk nekā pusi no darba dienām), un personāla izmaksas, kas a) deklarētas pilnā apmērā, bet nav ekskluzivitātes deklarāciju vai darba laika uzskaites lapu, b) deklarētas par personām, kuru saistību ar projektu nebija iespējams pierādīt, un c) deklarētas pilnā apmērā pārrakstīšanās kļūdu dēļ.

Neattiecināmas citas *tiešās izmaksas*

5.22. Svarīgs izmaksu attiecināmības nosacījums ir tas, ka izmaksām ir jābūt saistītām ar attiecīgo darbību un jābūt nepieciešamām tās īstenošanai. Kā ziņots 2022. gadā⁵, arī 2023. gadā mēs konstatējām astoņus gadījumus, kad deklarētās izmaksas neatbilda šai prasībai. Atbalsta saņēmēji deklarēja ceļa un reprezentācijas izmaksas, kas nebija nepieciešamas projekta īstenošanai, izmaksas par vispārīgiem finanšu pārvaldības konsultāciju pakalpojumiem un laboratorijas atjaunošanu un mēbelēm gadījumā, kad dotācijas nolīgums pieļāva tikai patēriņa preces.

5.23. Starp pārējām kļūdām, kas tika konstatētas citās izmaksu kategorijās, bija neattiecināmas iekšējos norēķinos norādītas preces un pakalpojumi, izmaksas, kas nebija radušās, apliecināto dokumentu trūkums un nepareizi valūtas maiņas kursi.

⁵ 2022. gada pārskats, 5.22. punkts.

Darījumi ar kļūdu kombināciju

5.24. Daudzos gadījumos (12 no 32 darījumiem ar skaitļos izsakāmām kļūdām) atbalsta saņēmēji bija deklarējuši neattiecināmus izdevumus divās vai vairāk izmaksu kategorijās. Mēs redzam, ka šādas kļūdu kombinācijas ir izmaksu deklarācijās, ko iesnieguši gan privātā, gan valsts sektora atbalsta saņēmēji, kā arī jaunpienācēji un pieredzējušie dalībnieki. Šādu kļūdu piemērs sniegts **5.2. izcēlumā**.

5.2. izcēlums

Piemērs kļūdu kombinācijai vienā izmaksu deklarācijā

Publisks starpvaldību saņēmējs Francijā deklarēja personāla un citu pakalpojumu izmaksas. Viena darbinieka gadījumā atbalsta saņēmējs izmaksās iekļāva prēmiju, kurai nebija juridiska pamata un apliecināšanu dokumentu. Otra darbinieka gadījumā atbalsta saņēmējs piemēroja nepareizu produktīvo darba stundu skaitu, tādēļ stundas likme bija paaugstināta. Turklāt, deklarējot citu pakalpojumu izmaksas, atbalsta saņēmējs iekļāva PVN summas, lai gan šai organizācijai tās varēja atlīdzināt Francijas nodokļu iestāde.

Jaunpienācēji un *mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)* ir vairāk pakļauti kļūdu riskam

5.25. Viena no stratēģijām pētniecības veicināšanai Eiropā ir palielināt privātā sektora, īpaši jaunpienācēju un MVU, līdzdalību. MVU pārstāvēja 11 % no izlases (14 no 127 darījumiem), bet veidoja 25 % no aplēstā kļūdu īpatsvara. Turklāt mēs konstatējam kļūdas izmaksu deklarācijās, ko iesniedza četri no mūsu revidētajiem 12 jaunpienācējiem, no kuriem divi bija arī MVU. Šie rezultāti liecina, ka MVU un jaunpienācējiem ir lielāka kļūdu iespējamība nekā citiem atbalsta saņēmējiem, kā tas ir secināts gan Komisijas veiktajās revīzijās⁶, gan mūsu iepriekšējo gadu pārskatos⁷.

⁶ 2019. gada pārskats, 4.16. punkts.

⁷ 2018. gada pārskats, 5.19. punkts; 2019. gada pārskats, 4.16. punkts; 2021. gada pārskats, 4.20. punkts, un 2022. gada pārskats, 5.24. punkts.

Revidentu veiktā *CINEA ex ante* kontroles sistēmas pārbaude attiecībā uz EISI dotācijām transporta un enerģētikas nozarē

5.26. Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (*CINEA*) ir atbildīga par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) programmas īstenošanu transporta un enerģētikas jomā. Pašlaik tiek īstenoti divi plānošanas periodi, t. i., EISI 1 (2014.–2020. gads) un EISI 2 (2021.–2027. gads).

5.27. Saskaņā ar *CINEA* 2022. gada darbības pārskatu tās *ex ante* kontroles mehānismu rezultātā neattiecināmības un pārkāpumu dēļ tika noraidītas izmaksas 84,6 miljonu EUR apmērā (1,8 % no iesniegtajām izmaksu deklarācijām). Šī summa aptver visas *CINEA* pārvaldītās dotācijas, un EISI transporta un enerģētikas dotācijas veido aptuveni 70 % no 2022. gadā veiktajiem maksājumiem.

5.28. Sākotnējā *ex ante* kontroles stratēģija EISI 1 programmai tika pieņemta 2016. gadā. Stratēģijā galvenā uzmanība tika pievērsta tiem riskiem, kuriem ir vislielākā ietekme uz izmaksām, ko atbalsta saņēmēji deklarē par attiecīgajām darbībām (t. i., atsevišķi izmaksu veidi, augsts iemaksu līmenis vai augstu izmaksu darījumi). Vispirms *CINEA* vajadzības gadījumā ņem vērā *aplīdzinājumu par finanšu pārskatu*. Aplīdzinājums par finanšu pārskatu ir vajadzīgs, ja ES iemaksa projektā ir 325 000 EUR vai vairāk. Ņemot vērā projektu apjomu, paredzams, ka lielākā daļa atbalsta saņēmēju projekta darbības laikā iesniegs aplīdzinājumu par finanšu pārskatiem. Aplīdzinājuma par finanšu pārskatiem pamatā jābūt izlasei, kas aptver 10 % no atbalsta saņēmēja kopējām izmaksu deklarācijām. *Ex ante* pārliecību iegūst, aptverot vismaz 25 %. Tādējādi *CINEA* pārbaudes aptver papildu 15 % no deklarētajām izmaksām gadījumos, kad ir iesniegts aplīdzinājums par finanšu pārskatu.

5.29. *Ex ante* stratēģiju *CINEA* novērtēja 2017. gadā, un rezultātā tika veiktas nelielas korekcijas (sk. salīdzinājumu **5.1. tabulā**).

5.30. EISI 2 kontroles stratēģijā tika ņemta vērā no EISI 1 *ex ante* kontroles mehānismiem gūtā pieredze, jo īpaši attiecībā uz izlases veidošanas pieeju. Stratēģijā noteiktas trīs dažādas izlases veidošanas pieejas (sk. salīdzinājumu **5.1. tabulā**).

5.1. tabula. Salīdzinoša tabula par EISI programmu *ex ante* kontroles izlases tvērumu

EISI 1 <i>ex ante</i> kontroles stratēģija	EISI 1 pārskatīšana	EISI 2 <i>ex ante</i> kontroles stratēģija
Jāaptver vismaz 25 % no kopējām izmaksām, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam (bez apliecinājuma par finanšu pārskatiem)	Jāaptver no 15 % līdz 20 % kopējo izmaksu, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam (bez apliecinājuma par finanšu pārskatiem)	Jāaptver no 10 % līdz 20 % kopējo izmaksu, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam, ar vismaz trim izmaksu vienībām virs 5000 EUR (<i>paplašināta izlase</i>)
Jāaptver vismaz 15 % no kopējām izmaksām, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam (ar apliecinājumu par finanšu pārskatiem)	Jāaptver no 10 % līdz 15 % kopējo izmaksu, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam (ar apliecinājumu par finanšu pārskatiem)	Jāaptver no 5 % līdz 10 % no izmaksu kategorijām, kuru lielākā daļa (virs 15 % no kopējām izmaksām) ir deklarēta vienam atbalsta saņēmējam, ar vismaz trim izmaksu vienībām virs 10 000 EUR (<i>standarta izlase</i>)
		Jāaptver ne vairāk kā 5 % no kopējām izmaksām, kas deklarētas vienam atbalsta saņēmējam, vai arī izlasi neveido (<i>samazināta izlase</i>)

5.31. Mēs caurskatījām EISI 1 un EISI 2 *ex ante* kontroles stratēģijas un uzlabojumus starp EISI 1 un EISI 2. Mēs pārbaudījām, vai stratēģijas ir atspoguļotas pamatnostādņēs, kā arī no *ex ante* kontroles mehānismiem iegūstamo pārliecības līmeni. Šo darbu papildinājām, pārbaudot *ex ante* kontroles mehānismus, kas piemēroti desmit izmaksu deklarāciju izlasei: septiņas deklarācijas attiecās uz EISI 1 un trīs – uz EISI 2 (EISI 2 joprojām ir agrīnā īstenošanas posmā). Attiecībā uz šīm desmit deklarācijām mēs pārbaudījām, vai ir ievērotas iekšējās pamatnostādnes, vai ir darba dokumentācija un vai ir izdarīti pareizi secinājumi.

5.32. Abu stratēģiju izstrādes pamatā ir risku un iepriekšējo pārkāpumu rūpīga analīze. Tomēr, lai gan *CINEA* ir atzinusi, ka kļūdām iepirkuma procedūrās ir bijusi liela ietekme uz EISI 1 un ka ne visiem revidentiem, kuri sniedz apliecinājumus par finanšu pārskatiem, ir pietiekama pieredze publiskā iepirkuma procedūru revīzijā, dažos gadījumos, piemēram, samazinātās izlases gadījumos, tā neplāno veikt padziļinātas pārbaudes par iepirkumu EISI 2 projektos. Atkarībā no samazinātās izlases faktiskā apjoma mēs uzskatām, ka tas varētu pazemināt *ex ante* pārbaūžu sniegtās pārlicības līmeni.

5.33. Attiecīgajās pamatnostādnēs EISI 1 un EISI 2 *ex ante* kontroles stratēģiju izlases veidošanas pieejas ir pareizi atspoguļotas. Tomēr iepirkuma pamatnostādnes nav pietiekami detalizētas, jo tajās nav aprakstīts, kādā apmērā izlases jāpārbauda.

5.34. Pārbaudot iepriekš minētās desmit deklarācijas, konstatējām, ka pamatnostādnes ir tikušas piemērotas, bet nebija pierādījumu par paveikto. Tā vietā bija norādīts tikai paveiktā rezultāts, t. i., izmaksu vienības pieņemšana vai noraidīšana. Vienā gadījumā mēs konstatējām, ka izlasē iekļauto izmaksu vienību skaits ir samazināts, lai gan ne stratēģijā, ne pamatnostādnēs šāds izņēmums nav paredzēts. Mēs caurskatījām rēķinu un iepirkuma procedūru pārbaudes un konstatējām, ka secinājumi par tām kopumā ir bijuši pareizi.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

5.35. Mūsu pārbaudītie gada darbības pārskati (RTD ĢD un *HaDEA* gada darbības pārskati) atspoguļoja attiecīgajā ģenerāldirektorātā/aģentūrā pieejamo informāciju un, pamatojoties uz tiem, sniedza objektīvu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar DFS 1. kategorijas izdevumiem pakārtoto darījumu *pareizību*.

5.36. Attiecībā uz pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” RTD ĢD ziņoja par kumulatīvo reprezentatīvo kļūdu īpatsvaru 2,57 % apmērā visiem ģenerāldirektorātiem un citām ES struktūrām, kas pārvalda ES pētniecības izdevumus. Kumulatīvais *atlikušo kļūdu īpatsvars*, ņemot vērā korektīvos pasākumus, ir 1,55 % (1,64 % tikai RTD ĢD). *Ex post* revīzijas, kas bija pamatā šiem kļūdu īpatsvaram, aptvēra 2014.–2022. gada periodā veiktos maksājumus. Kopš 2023. gada janvāra RTD ĢD aprēķina *reprezentatīvu kļūdu īpatsvaru*, pamatojoties uz ERP ieteikto metodiku⁸. Tas tika izklāstīts RTD ĢD 2023. gada darbības pārskatā.

5.37. Tā kā pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” *ex post* revīzijas kampaņa ir jāsāk tikai 2024. gadā, RTD ĢD 2023. gadā neziņoja par atklāto kļūdu īpatsvaru šajā programmā. Komisijas noteiktais mērķrādītājs “Apvārsnis Eiropa” atlikušo kļūdu īpatsvaram līdz pamatprogrammas beigām ir ne vairāk kā 2 %.

5.38. Savā 2023. gada darbības pārskatā RTD ĢD uzrādīja deviņus neieviestus leģslējās revīzijas dienesta (IRD) ieteikumus. Trīs no neieviestajiem ieteikumiem bija klasificēti kā “ļoti svarīgi”. *Atruna*, kas RTD ĢD 2022. gada darbības pārskatā bija formulēta reputācijas apsvērumu dēļ attiecībā uz novēlotu īstenošanu un nepilnībām Eiropas Inovācijas padomes paātrinājuma (*Accelerator*) shēmas investīciju komponenta pārvaldības un kontroles sistēmās, tika atcelta, jo korektīvie pasākumi bija veikti savlaicīgi. Turklāt pēc 2024. gada sākumā veiktās pēcpārbaudes revīzijas IRD ieteikuma statusu no “kritiska” pazemināja uz “svarīgu”.

⁸ 2018. gada pārskats, 5.34. punkts.

5.39. *HaDEA* galvenie attiecīgie izdevumi DFS 1. kategorijā 2023. gadā bija saistīti ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” un EISI–telekomunikāciju programmas digitālo vienoto infrastruktūru. Attiecībā uz pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” *HaDEA* ziņoja, ka reprezentatīvais atklāto kļūdu īpatsvars ir 2,57 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,74 %. Attiecībā uz EISI–telekomunikāciju programmas digitālo vienoto infrastruktūru *HaDEA* ziņoja, ka paredzamais reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,82 %, bet atlikušo kļūdu īpatsvars – 2,46 %. Ņemot vērā šo kļūdu nelielo finansiālo nozīmi, atrunas netika formulētas. Kļūdu īpatsvars, kas noteikts atlikušo programmu *ex post* revīzijās, ir relatīvi zems.

5.40. Mēs izskatījām informāciju Komisijas 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā attiecībā uz aplēsto risku maksājumu laikā DFS 1. kategorijā ietilpstošajās politikas jomās. Komisijas aprēķinātais kļūdu īpatsvars DFS 1. kategorijai bija 1,4 %. Šī procentuālā daļa ir tuvu mūsu aplēstā kļūdu līmeņa diapazona apakšējai robežai un ir zem būtiskuma sliekšņa.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

5.41. Kopumā mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” izdevumos bija būtisks. Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm šai DFS kategorijai kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 3,3 %. Visvairāk kļūdu ir pētniecības un inovācijas izdevumos, jo īpaši personāla izmaksu jomā.

5.42. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā norādītais aplēstais risks maksājuma laikā ir 1,4 %. Šī procentuālā daļa ir tuvu mūsu aplēstā kļūdu līmeņa diapazona apakšējai robežai un ir zem būtiskuma sliekšņa. Tomēr mēs uzskatām, ka, neraugoties uz Komisijas jau veiktajiem pasākumiem, šis īpatsvars joprojām ir novērtēts par zemu.

Ieteikumi

5.43. Mūsu pēcpārbaudes konstatējumi par 2021. un 2022. gada pārskatā sniegtajiem ieteikumiem, kuri bija jāīsteno līdz 2023. gadam, ir aprakstīti

5.1. pielikumā. Komisija ir pilnībā ieviesusi trīs ieteikumus, savukārt divus – dažos aspektos.

5.44. Pamatojoties uz šo pārbaudi un saviem konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs esam Komisijai sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

5.1. ieteikums. Panākt, lai atbalsta saņēmēji labāk ievēro dienas likmes noteikumus

Lai panāktu, ka atbalsta saņēmēji labāk ievēro dienas likmes noteikumus, attiecībā uz ziņošanu par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” ieviest arī pasākumus, kas pārsniedz līdz šim veiktās izpratnes veicināšanas darbības.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2025. gada vidus.

5.2. ieteikums. Nodrošināt skaidrību pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dokumentos

Attiecībā uz pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” sīkāk precizēt dotāciju nolīguma paraugā izmantotos noteikumus un dienas likmju aprēķināšanas metodes personāla izmaksām.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2025. gada vidus.

5.3. ieteikums. Izstrādāt pamatnostādnes par iepirkuma *ex ante* kontroles mehānismiem

Turpināt izstrādāt pamatnostādnes, kurās aprakstīts EISI projektu iepirkuma *ex ante* kontroles mehānismu ietvaros veicamo pārbažu apmērs attiecībā uz piemēroto atlases un piešķiršanas kritēriju atbilstību tiem, kas publicēti paziņojumā par līgumu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigas.

Pielikumi

5.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”

Ieviešanas līmenis pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis:	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai līdz 2023. gada vidum (attiecībā uz “Apvārsnis 2020”) un līdz 2024. gada vidum (attiecībā uz “Apvārsnis Eiropai”) turpmāk minēto.</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Stingri jāmudina izmantot personāla izmaksu vedni (<i>Personnel Costs Wizard</i>) (sk. 4.25. punktu) (darīts pieejams dalībnieku portālā), īpaši dažām atbalsta saņēmēju kategorijām, kurām ir lielāka iespējamība pieļaut kļūdas, piemēram, MVU un jaunpienācējiem (“Apvārsnis 2020” gadījumā).</p>		<p>Attiecībā uz pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” šis ieteikums ir pilnībā ieviests.</p> <p>Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” programmatūras izstrāde ir iekļauta 2023. gada IT darba plānā un pašlaik tiek izstrādāta. Nākamajā gadā ERP pārbaudīs šīs programmatūras izmantošanu pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis:	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai līdz 2023. gada vidum turpmāk minēto.</p> <p>2. ieteikums</p> <p>Jāsniedz norādījumi atbalsta saņēmējiem par konkrētajām atšķirībām, galveno uzmanību pievēršot “Apvārsnis Eiropa” attiecināmības aspektiem salīdzinājumā ar “Apvārsnis 2020” un līdzīgām programmām.</p>		
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai līdz 2022. gada beigām turpmāk minēto.</p> <p>3. ieteikums</p> <p>“Apvārsnis 2020” gadījumā jāuzlabo esošie <i>ex ante</i> kontroles mehānismi, lai identificētu un novērstu iespējamās neattiecināmas korekcijas, kas veiktas atbalsta saņēmēju iesniegtajās personāla izmaksās pēc stundas likmju pārrēķināšanas.</p>		<p>Komisija veica iespējamības novērtējumu un apņēmas pievienot atgādinājumu, kuram bija jāparādās, kad atbalsta saņēmēji aizpilda savus finanšu pārskatus, un kurā bija jānorāda, ka stundas likmju pārrēķināšana nav atļauta līdz 2024. gada beigām.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis:	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai līdz 2023. gada vidum turpmāk minēto.</p> <p>4. ieteikums</p> <p>Lai samazinātu lielo skaitu nepilnību, kuras konstatējām šo apliecinājumu revīzijās, vēl vairāk jāuzlabo norādījumi, kas adresēti neatkarīgajiem revidentiem, kurus apliecinājumu par finanšu pārskatiem sniegšanai nolīgst atbalsta saņēmēji.</p>		
2022	<p>Mēs ieteicām Komisijai līdz 2023. gada beigām turpmāk minēto.</p> <p>2. ieteikums. Uzlabot ekspertu izvērtējumus par fiksētas summas dotācijām</p> <p>Attiecībā uz fiksētas summas dotācijām nodrošināt, ka ekspertu izvērtējumi par dotāciju pieteikumiem, jo īpaši tajos iekļautajiem budžeta priekšlikumiem, tiek veikti, pienācīgi ņemot vērā attiecīgos kritērijus, un tiek pienācīgi dokumentēti.</p>		<p>Komisija publicēja informatīvu paziņojumu ekspertiem, kurā pieprasīja, lai viņi, izvērtējot budžeta priekšlikumus, izmantotu infopaneli ar personāla izmaksu datiem. Tomēr ekspertiem joprojām nav pienācīgi jādokumentē savi novērtējumi. Komisija apņēmas to atrisināt līdz 2024. gada beigām.</p>

Avots: ERP.

6. nodaļa

Kohēzija, noturība un vērtības

Saturs

	Punkts
Ievads	6.1.–6.14.
Īss apraksts	6.2.–6.5.
Politikas mērķi un izdevumu instrumenti	6.2.
Fondu pārvaldība	6.3.–6.5.
Revīzijas tvēruma un pieeja	6.6.–6.14.
Darījumu pareizība, gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	6.15.–6.71.
Darījumu pārbaudes rezultāti	6.15.–6.41.
Konstatēti neattiecināmi projekti	6.21.
Konstatētas neattiecināmas izmaksas	6.22.–6.24.
Konstatētie iekšējā tirgus noteikumu pārkāpumi: publiskais iepirkums un valsts atbalsts	6.25.–6.31.
Nav svarīgu apliecināmo dokumentu	6.32.–6.33.
Jautājumi, kas formulēti attiecībā uz finanšu instrumentiem	6.34.–6.35.
Darījumi, ko tieši vai netieši pārvalda Komisija	6.36.–6.38.
Netiek izsekots saistībām sasniegt dotāciju nolīgumos iekļauto snieguma mērķrādītāju	6.39.–6.41.
Mūsu novērtējums par revīzijas iestāžu darbu dalītā pārvaldībā	6.42.–6.54.
Vadošās iestādes ir “pirmā aizsardzības līnija” pret nepareiziem izdevumiem, un revīzijas iestādes ir “otrā aizsardzības līnija”	6.42.–6.44.
Atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma sliekšni vairāk nekā 60 % no to apliecinājuma pakešu vērtības, kuras mēs 2023. gadā revidējām	6.45.–6.49.
Nepilnības revīzijas iestāžu darbā mazina to, cik lielā mērā Komisija var paļauties uz rezultātiem	6.50.–6.54.
2014.–2020. gada kohēzijas politikas pārskatīšanā ir uzsvērti pastāvīgie pārvaldības un kontroles jautājumi	6.55.–6.56.

Komisijas ticamības nodrošināšanas darbs un atlikušo kļūdu īpatsvara paziņošana gada darbības pārskatos	6.57.–6.71.
Pastāvīgi trūkumi pārvaldības un kontroles sistēmās	6.58.–6.61.
Komisija uzskata, ka nepareizo izdevumu līmenis pieņemtajos pārskatos ir būtisks attiecībā uz ERAF/KF līdzekļiem	6.62.–6.65.
Komisijas ticamības nodrošināšanas darbā atklātie trūkumi	6.66.–6.67.
Neskaidrības, kas konstatētas saistībā ar 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanu	6.68.–6.71.
Secinājums un ieteikumi	6.72.–6.77.
Secinājums	6.72.–6.75.
Ieteikumi	6.76.–6.77.
Pielikumi	
6.1. pielikums. Mūsu darījumu izlases un saistīto konstatējumu sadalījums 2023. gada ticamības deklarācijā	
6.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategoriju “Kohēzija, noturība un vērtības”	

Ievads

6.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* 2. kategoriju “Kohēzija, noturība un vērtības”. Šīs kategorijas galvenie izdevumu fondi 2023. gadā un attiecīgās summas ir apkopotas **6.1. attēlā**.

6.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

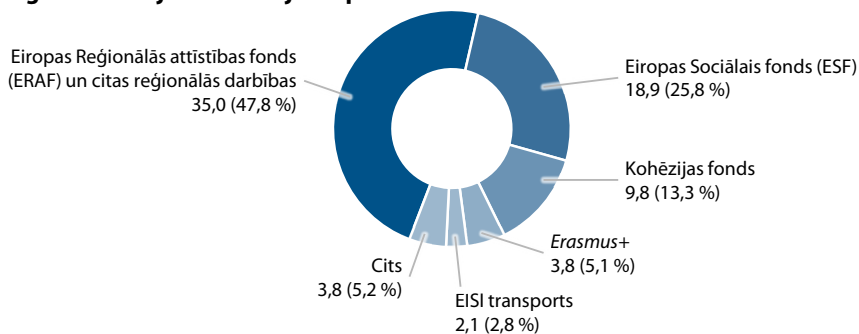

Kohēzija, noturība un vērtības
73,3 miljardi EUR (38,4 % no ES budžeta izdevumiem)

(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

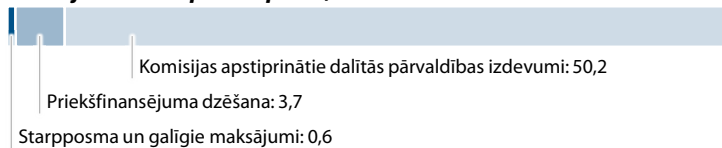
2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija (2.a apakškategorija)

Maksājumi – kopā 65,7

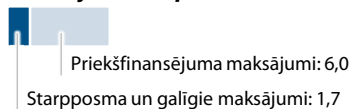

Revīzijas datu kopa – kopā 54,5

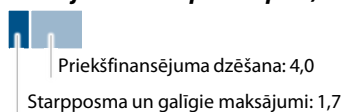

Noturība un vērtības (2.b apakškategorija)

Maksājumi – kopā 7,6

Revīzijas datu kopa – kopā 5,6

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

Politikas mērķi un izdevumu instrumenti

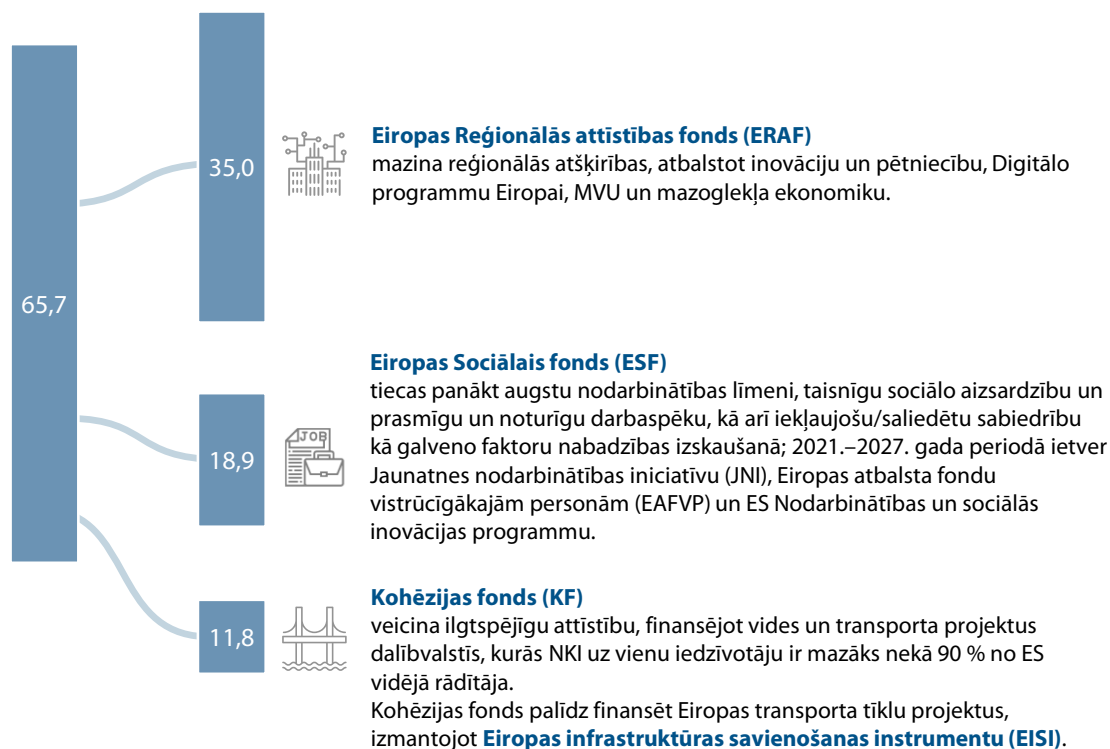
6.2. Izdevumi šajā kategorijā ir vērsti uz attīstības atšķirību mazināšanu starp dažādām dalībvalstīm un ES reģioniem (2.a apakškategorija) un darbībām ES vērtību atbalstam un aizsardzībai, padarot ES noturīgāku pret pašreizējiem un nākotnes izaicinājumiem (2.b apakškategorija). **6.2. attēlā** ir parādīti DFS 2. izdevumu kategorijas “Kohēzija, noturība un vērtības” (2.a apakškategorija¹ un 2.b apakškategorija) un saistīto fondu un instrumentu politikas mērķi².

¹ Līgums par Eiropas Savienības darbību, 162. un 174.–178. pants.

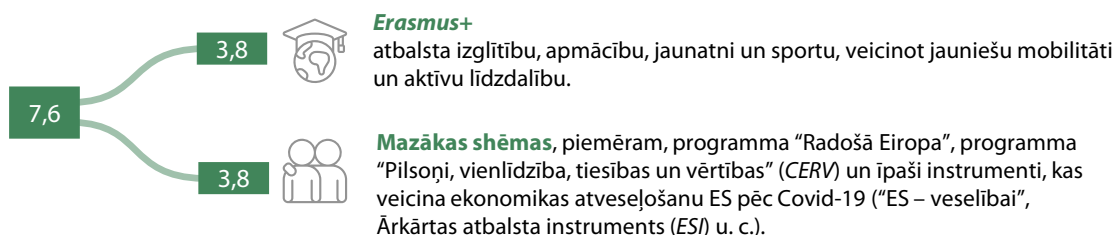
² Mēs ziņojam par 2023. gada *Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM)* izdevumiem **11. nodaļā**.

6.2. attēls. Politikas mērķi un maksājumi (miljardi EUR)

2.a apakškategorija – ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija
mērķis ir samazināt attīstības atšķirības starp ES dalībvalstīm/reģioniem.

2.b apakškategorija – noturība un vērtības
mērķis ir padarīt ES noturīgāku, atbalstot ES vērtības.

Avots: ERP.

Fondu pārvaldība

6.3. Kohēzijas politikas fondus (ERAF/KF un ESF) īsteno *dalītā pārvaldībā*. **6.3. attēlā** ir aprakstīti pārvaldības, kontroles un ticamības nodrošināšanas procesi un ar tiem saistītie uzdevumi un pienākumi.

6.3. attēls. Kohēzijas pārvaldības, kontroles un ticamības nodrošināšanas procesi

(*) Regulas (ES) Nr. 1303/2013 130. pants ierobežo *starpposma maksājumu* atlīdzināšanu līdz 90 %.

Avots: ERP.

6.4. *Revīzijas iestādēm* ir svarīga loma 2014.–2020. gada izdevumu kontroles un ticamības nodrošināšanas sistēmā saskaņā ar dalīto pārvaldību³. Ziņojot par *atlikušo kļūdu īpatsvaru*⁴, tās palīdz nodrošināt, ka *pārkāpumu* līmenis *darbības programmas (DP)* gada pārskatos saglabājas zem 2 % no deklarētās summas (*būtiskuma sliekšnis likumībai un pareizībai*⁵). Pēc *vadošo iestāžu* veiktajām pārbaudēm (kas ir pirmā aizsardzības līnija) dalībvalstis apliecina katras darbības programmas gada pārskatus un atskaitās Komisijai, kurai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi. Šim nolūkam kontroles un ticamības nodrošināšanas process balstās uz apvienoto darbu pareizības jomā visos trīs līmeņos, kā parādīts **6.3. attēlā**.

6.5. DFS 2. kategorija “Kohēzija, noturība un vērtības” attiecas arī uz ES finansējumu, īstenojot *programmas* vai darbības, kuras vai nu tieši pārvalda Komisijas ģenerāldirektorāti⁶ vai kuras pārvalda netieši ar partnerorganizāciju vai citu iestāžu atbalstu, piemēram, *Erasmus+* valstu aģentūru atbalstu, galvenokārt 2.b apakškategorijā (sk. **6.2. attēlu**). Attiecībā uz mazākām shēmām 2.b apakškategorijā Komisija ir vienīgā atbildīgā par izdevumu pareizības nodrošināšanu.

Revīzijas tvērums un pieeja

6.6. Mūsu darba mērķis bija dot ieguldījumu vispārējās *ticamības deklarācijas* sagatavošanā, kā aprakstīts **1.1. pielikumā**, un sniegt novērtējumu par DFS 2. kategorijas (kopumā) un kohēzijas politikas fondu (2.a apakškategorija) izdevumu pareizību. To darot, mēs novērtējām revīzijas iestāžu un Komisijas revīzijas struktūras darba uzticamību.

³ 2017. gada pārskats, 6.5.–6.15. punkts, un 2018. gada pārskats, 6.1. attēls.

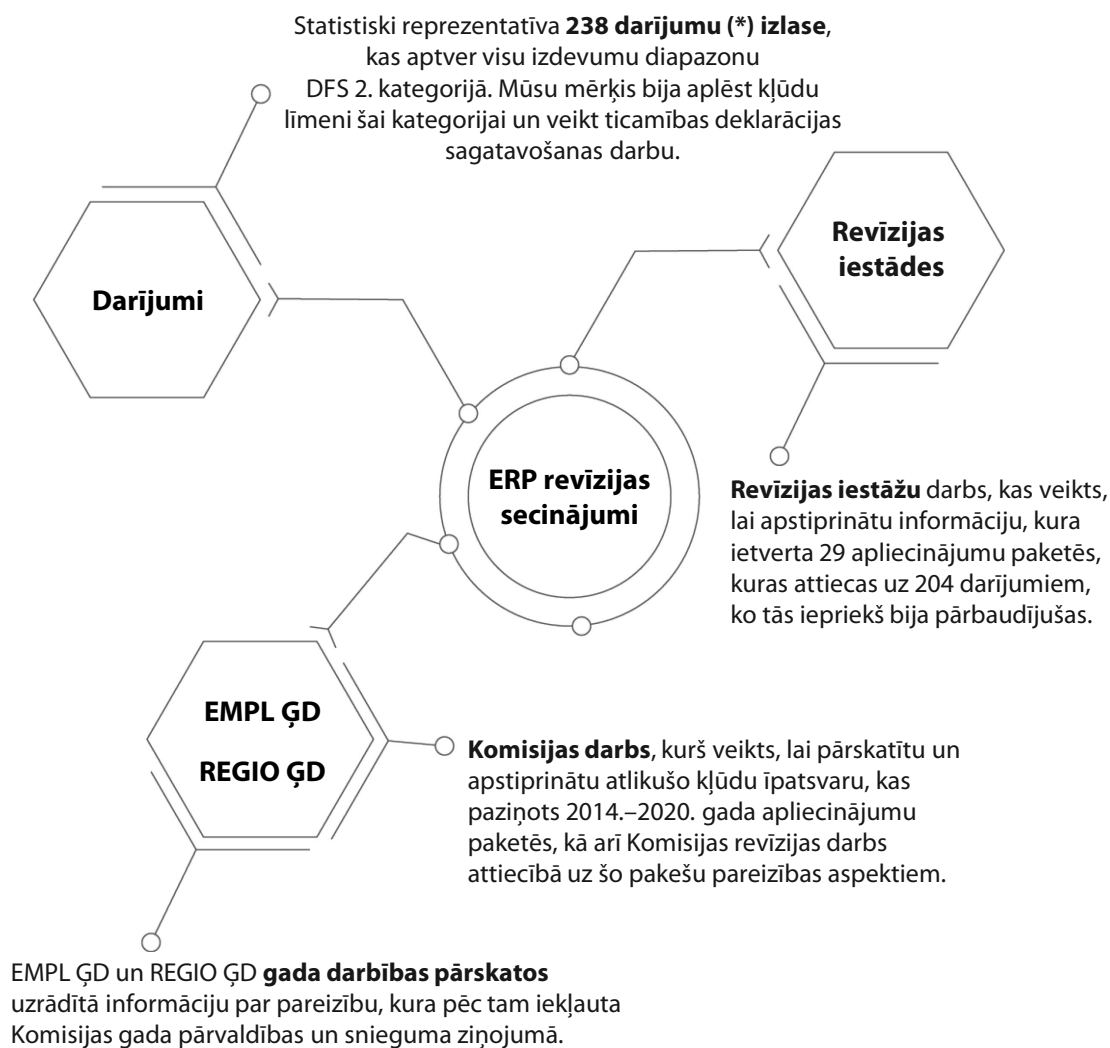
⁴ Komisijas *gada darbības pārskatos* ir izmantots jēdziens “*atlikušā riska īpatsvars*” saistībā ar 2007.–2013. gada *plānošanas perioda* slēgšanu un “kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars” saistībā ar 2014.–2020. gada *plānošanas periodu*. Šajā nodaļā ar jēdzienu “*atlikušo kļūdu īpatsvars*” mēs apzīmējam abus.

⁵ Regula (ES) Nr. 480/2014, ar kuru papildina Regulu (ES) Nr. 1303/2013, 28. panta 11. punkts.

⁶ EAC ĢD, EMPL ĢD, HERA ĢD, REFORM ĢD, REGIO ĢD, SANTE ĢD un *Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA)* MOVE ĢD uzraudzībā saistībā ar izdevumiem mūsu 2023. gada datu kopā.

6.7. Lai izdarītu šos revīzijas secinājumus, tāpat kā iepriekšējos gados, mēs piemērojam to pašu kohēzijas izdevumu revīzijas pieeju un metodes, kas izklāstītas **1.1. pielikumā**. Pārbaudījām **6.4. attēlā** aprakstītos elementus.

6.4. attēls. Revidētie elementi

(*) Attiecībā uz kohēzijas politikas fondiem **izlasē** iekļāvām 204 *darījumus*, kuru izdevumi bija apliecināti *apliecinājumu paketēs* (ko iepriekš bija pārbaudījuši *revīzijas iestāde*), kā arī 12 *finansu instrumentus* (2.a apakš kategorija). Izlasē ietilpa arī 22 darījumi, kurus tieši vai netieši pārvaldīja Komisija (8 darījumi 2.a apakš kategorijā un 14 darījumi 2.b apakš kategorijā).

Avots: ERP.

6.8. No kopējās datu kopas 60,2 miljardu EUR apmērā (sk. [6.1. attēlu](#)) dalītās pārvaldības izdevumi 2014.–2020. gada periodā bija 50,2 miljardi EUR, kas tika iekļauti apstiprinātajos pārskatos, kuri iesniegti 416 darbības programmās un 357 apliecinājumu paketēs par 2021./2022. grāmatvedības gadu. Turklāt bija iekļauti arī 2007.–2013. gada izdevumi deviņās darbības programmās, kuras Komisija bija slēgusi vai daļēji slēgusi⁷ 2023. gadā (0,4 miljardi EUR).

6.9. Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu Komisija 2023. gadā veica avansa maksājumus 3,9 miljardu EUR apmērā un starpposma maksājumus 1,9 miljardu EUR apmērā. Mēs neatlasījām šos izdevumus, jo to izdarām tikai tad, ja atbalsta saņēmēju izmaksātie izdevumi ir atlīdzināti, *programmu iestādes* tos ir revidējušas, tie ir iekļauti samaksātajos maksājumu pieprasījumos un Komisijas apstiprinātajos pārskatos⁸.

6.10. Kopš 2020. gada sākuma ES veica vairākas darbības, lai risinātu tādas problēmjautājumus kā Covid-19 pandēmija (*Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu (CRII)* un *CRII+*) un migrācijas un bēgļu problēmas (*kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā (CARE)*). Šīs darbības ietvēra procedūru vienkāršošanu 2014.–2020. gada kohēzijas politikas fondiem, tostarp iespēju saņemt 100 % ES līdzfinansējumu. Mūsu izlasē bija iekļauti arī projekti, kas izmantoja šo iespēju. Turklāt *REACT-EU* iniciatīva nodrošināja papildu finansējumu, kura ES līdzfinansējuma likme bija līdz pat 100 %. Tā kā 2014.–2020. gada izdevumu attiecināmības periods beidzās 2023. gada 31. decembrī, papildu finansējums, ko nodrošina ar *REACT-EU*, varētu būt palielinājis spiedienu tērēt⁹. Tajā pašā laikā 100 % līdzfinansējuma likme ir ļāvusi dalībvalstīm ātrāk *apgūt* 2014.–2020. gada programmām pieejamo finansējumu.

⁷ Komisija izmaksā tikai neapstrīdētās summas, un jautājumi, kuriem ir būtiska ietekme, jāprojām tiek risināti. Galīgo maksājumu veic un darbības programmu slēdz, kad neatrisinātie jautājumi ir atrisināti.

⁸ Līdz 2024. gada aprīlim Komisija bija pieņēmusi 354 ERAF, KF un ESF+ programmas īstenošanai 2021.–2027. gada periodā.

⁹ [Īpašais ziņojums 02/2023](#) "Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju".

6.11. Mēs izmantojām divpakāpju pieeju, atlasot 204 darījumu izlasi no izdevumiem, kas apliecināti 2023. gadā apliecinājumu paketēs. Vispirms mēs atlasījām 29 dokumentu kopumus (2022. gadā – 35) no 2014.–2020. gada perioda, aptverot 58 *darbības programmas* (2022. gadā – 66). No tiem mēs atlasījām darījumus, kurus revīzijas iestādes bija pārbaudījušas. Attiecībā uz 2023. gadu mēs veicām revīzijas apmeklējumus uz vietas attiecībā uz 88 darījumiem (2022. gadā – 67). Tas mums ļāva iztaujāt programmu iestāžu darbiniekus un saņēmējus, iegūt papildu pierādījumus, piemēram, dokumentu oriģinālus, un veikt ES finansēto *tiešo rezultātu* fiziskas pārbaudes.

6.12. Attiecībā uz 2021./2022. grāmatvedības gadu dalībvalstis ziņoja par izmaksām, kas veiktas no finanšu instrumentiem 124 darbības programmās (3,0 miljardi EUR) (2022. gadā – 5,5 miljardi EUR 128 darbības programmās). Mēs izveidojām 12 finanšu instrumentu izlasi (2022. gadā –15) par 2014.–2020. gada periodu. Izlasē bija iekļauti finanšu instrumenti, no kuriem bija veikti maksājumi *galasaņēmējiem*. No šīs izlases mēs revidējām 67 aizdevumus, 36 pārvaldības maksas, 31 *pašu kapitāla* un *kvazikapitāla ieguldījumu* un 21 garantiju.

6.13. *6.1. pielikumā* sadalījumā ir atspoguļoti mūsu izlasē iekļautie darījumi un ar darījumiem saistītie konstatējumi, ko mēs apzinājām 27 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē¹⁰ attiecībā uz DFS 2.a apakškategoriju.

6.14. Veicot pārbaudes par 2023. gadu, mēs arī atlasījām 22 darījumus no izdevumiem 6,9 miljardu EUR apmērā programmām Komisijas *tiešā vai netiešā pārvaldībā*. Bija ietvertas *Kohēzijas fonda (KF) iemaksas Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentā (EISI)*, Inovatīvajās pilsētvides darbībās, *Erasmus+*, *Ārkārtas atbalsta instrumenta (ESI) iemaksas Covid-19 vakcīnu izstrādē un piegādē*, kā arī darījumi saistībā ar Komisijas pakalpojumu un būvdarbu līgumiem.

¹⁰ Apvienotās Karalistes programmas 2014.–2020. gada periodam joprojām ir daļa no DFS 2. kategorijas izdevumiem.

Darījumu pareizība, gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Darījumu pārbaudes rezultāti

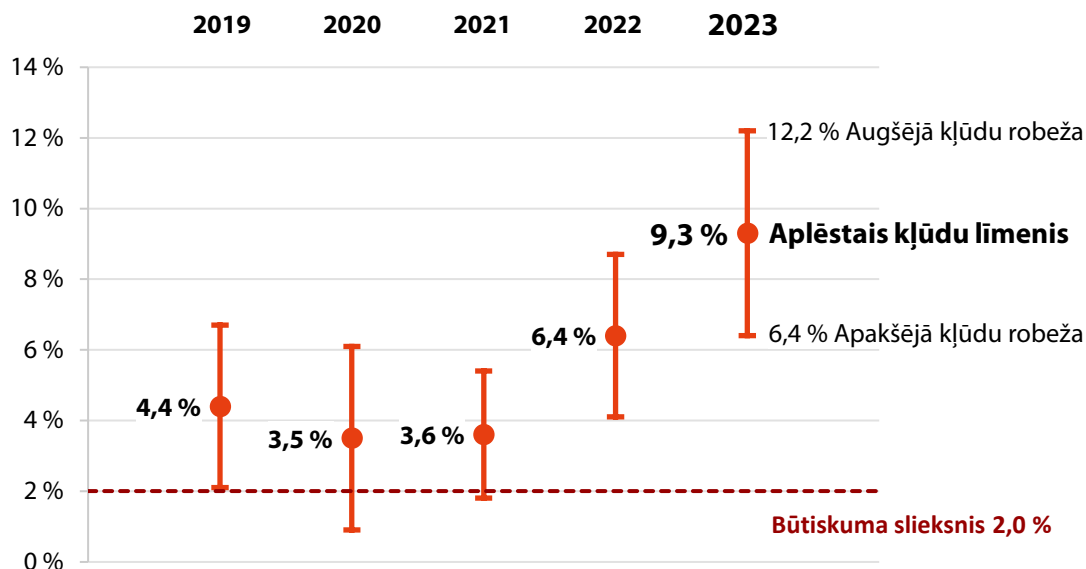
6.15. Mūsu aplēstais kļūdu līmenis DFS 2. kategorijā 2023. gadā ir 9,3 %¹¹ (sk. **6.5. attēlu**). Tā pamatā ir 238 darījumu revīzija, kurā mēs konstatējām un izteicām skaitļos 49 kļūdas (2022. gadā – 50), kuras revīzijas iestādes nebija atklājušas vai nebija pietiekami izlabojušas. Mūsu aplēsē ir ņemti vērā arī revīzijas iestāžu konstatējumi. Revīzijas iestādes ziņoja par 52 kļūdām (2022. gadā – 58) tajos pašos darījumos. Sagatavojot savu aplēsi, mēs ņemām vērā programmu iestāžu piemērotās korekcijas (to kopējā vērtība bija 337,0 miljoni EUR).

6.16. Atbilstoši LESD 287. panta 2. punktam “*Revīzijas palāta pārbauda, vai visi ieņēmumi ir saņemti un visi izdevumi veikti likumīgi un pareizi, un vai finanšu vadība ir bijusi pareiza. Veicot šādas pārbaudes, tā jo īpaši ziņo par katru pārkāpumu*”. Kļūdu īpatsvars atspoguļo deklarēto izdevumu daļu, attiecībā uz kuru mūsu darbs liecina, ka vienā vai vairākos veidos nav izpildīti maksājumu nosacījumi, kas izklāstīti *Finanšu regulā, Kopīgo noteikumu regulā (KNR) un regulā par ES finanšu interešu aizsardzību*. Šāda veida kļūdas rada tiešu un izmērāmu finansiālu *ietekmi* uz maksājuma summu, kas tajā laikā atļauta no ES budžeta. Tomēr mūsu ziņoto *aplēsto kļūdu līmeni* nevajadzētu interpretēt kā līdzvērtīgu iespējamajai *finanšu korekciju* summai, ko Komisija var piemērot saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem. Pašlaik mēs veicam *lietderības* revīziju par to, vai Komisijas finanšu korekcijas kohēzijas jomā ir izstrādātas un piemērotas tā, lai aizsargātu ES budžetu. Šajā revīzijā plānojam izvērtēt, vai finanšu korekcijas ir efektīvs instruments un vai Komisija tās ir efektīvi izmantojusi, lai aizsargātu ES finanšu intereses 2014.–2020. gada periodā. Šīs revīzijas *rezultātus* īpašajā ziņojumā paredzēts publicēt līdz 2025. gada vidum.

¹¹ Aplēstais kļūdu līmenis 2.a apakš kategorijai vien ir 10,1 % (apakšējā kļūdu robeža 6,9 %, augšējā kļūdu robeža 13,3 %). Aplēstais kļūdu līmenis kohēzijas politikas fondiem vien ir 10,1 % (apakšējā kļūdu robeža 6,8 %, augšējā kļūdu robeža 13,4 %).

6.5. attēls. Skaitļos izsakāmo kļūdu aplēstā ietekme

Aplēstais kļūdu līmenis

Izlases lielums (darījumi)

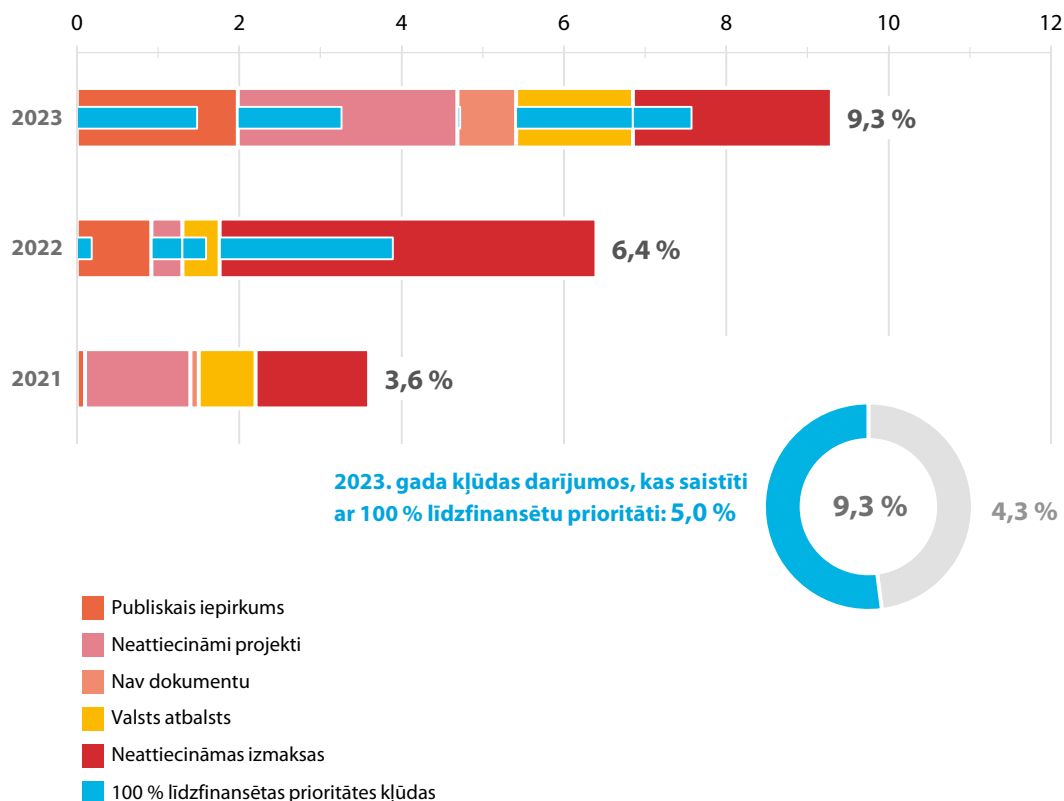
2019	2020	2021	2022	2023
236	213	243	260	238

Avots: ERP.

6.17. Šogad mūsu aplēstais kļūdu īpatsvars atkal ievērojami pārsniedz 2% būtiskuma sliekšni. Mēs atzīmējam, ka vairāki faktori radīja papildu spiedienu uz dalībvalstu pārvaldes iestādēm un palielināja risku to spējai nodrošināt, ka izdevumi ir pareizi un atbilst *pareizas finanšu pārvaldības* principiem. Šie faktori ietver to, ka tika darīti pieejami ievērojami papildu *REACT-EU* resursi, un to, ka 2023. gada 31. decembris bija beigu datums 2014.–2020. gada kohēzijas attiecināmības periodam, kas dažus pēdējos gadus pārklājas ar ANM attiecināmības periodu.

6.18. *6.6. attēlā* ir salīdzināts šā gada aplēstais kļūdu līmenis procentpunktos ar skaitļiem par pēdējiem diviem gadiem. Tajā arī parādīta aplēstā kļūdu līmeņa kopējā daļa (sk. zilās joslas) saistībā ar darījumiem ar papildu finansējumu no *REACT-EU* un elastību, ko sniedz *CRII+* un *CARE*.

6.6. attēls. Katras kļūdu kategorijas daļa aplēstajā kļūdu līmenī, salīdzinājums (procentpunkti)

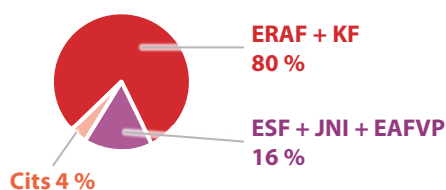
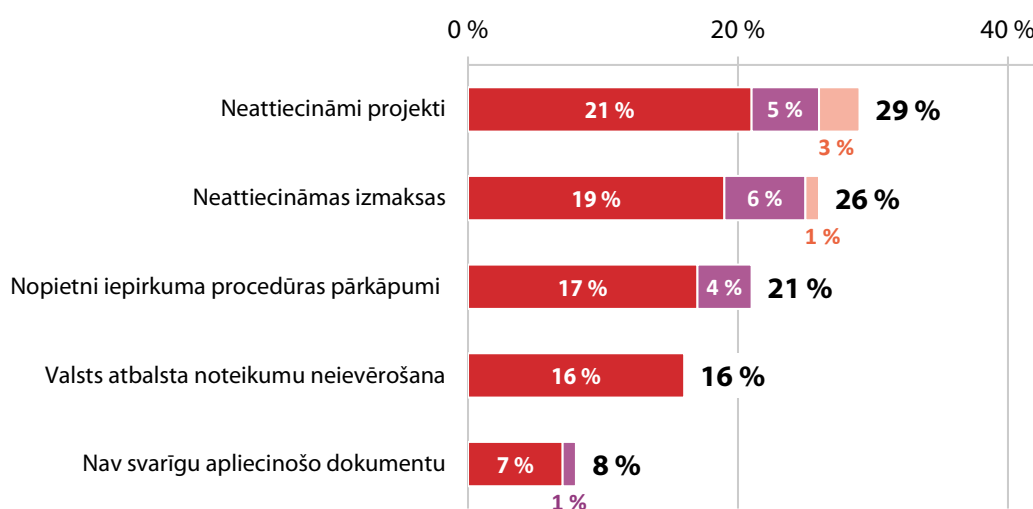
Avots: ERP.

6.19. Revīzijas iestāžu ziņotās 52 skaitļos izsakāmās kļūdas bija saistītas ar neattiecināmām izmaksām (34), pārkāpumiem *publiskā iepirkuma procedūrās* (12), apliecināmo dokumentu trūkumu (3), grāmatvedības un aprēķina kļūdām (3), *vienkāršotu izmaksu iespējām (VII)* (2) un *valsts atbalsta* noteikumu pārkāpumiem¹² (2). Dalībvalstis bija piemērojušas finanšu korekcijas nolūkā labot konstatētās atsevišķās kļūdas, lai samazinātu atlikušo kļūdu īpatsvarus līdz 2 % būtiskuma sliekšnim vai zem tā. Mūsu kļūdu īpatsvarā ir ņemtas vērā valsts iestāžu veiktās korekcijas.

¹² Vienā darījumā var būt vairāk nekā viena veida kļūdas.

6.20. *6.7. attēlā* ir parādītas 49 kļūdas, ko konstatējām papildus tām, kuras revīzijas iestādes bija atklājušas vai nebija pietiekami izlabojušas tajos pašos darījumos. Mēs sniedzam analīzi pa kategorijām (pirms ņemtas vērā finanšu korekcijas) un pa ES fondiem. Neattiecināmi projekti, neattiecināmas izmaksas un publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi visvairāk ietekmēja mūsu aplēsto kļūdu līmeni. Plašāka informācija par šīm kļūdām sniegta *6.21.–6.38.* punktā.

6.7. attēls. Mūsu konstatēto kļūdu īpatsvars kopējā kļūdu īpatsvarā

Avots: ERP.

Konstatēti neattiecināmi projekti

6.21. Mēs konstatējām septiņus neattiecināmus projektus (trīs Čehijā, pa vienam Spānijā, Ungārijā un Polijā un vienu tiešā pārvaldībā). Sk. piemērus *6.1. izcēlumā*. Šie projekti veidoja 14,3 % no visām mūsu atklātajām skaitļos izsakāmajām kļūdām un aptuveni 2,7 procentpunktus (jeb 29 %) no aplēstā kļūdu līmeņa.

6.1. izcēlums

Projekts finansēts, kaut arī bija neattiecināms

Privāts uzņēmums Čehijā saņēma ERAF finansējumu, lai iegādātos jaunu IT aprīkojumu nolūkā palielināt pārdošanas apjomu un konkurētspēju. Uzaicinājumā bija prasīts pieteikumos pietiekami aprakstīt atsevišķus projekta posteņus un pamatot to saikni ar projekta darbībām, citādāk nāktos piemērot izslēgšanas sodu.

Mēs konstatējām, ka uzņēmums savā projekta pieteikumā nebija pietiekami aprakstījis un pamatojis iegādei paredzēto IT aprīkojumu. Turklāt lielākā daļa aprīkojuma nebija tieši saistīta ar projekta darbībām vai neatbilda projekta *saimnieciskuma* kritērijam.

Tādējādi *vadošajai iestādei* būtu bijis jāizslēdz projekta pieteikums no finansējuma. Tāpēc mēs uzskatām, ka projekts nav attiecināms.

Turklāt mūsu apmeklējumā uz vietas atklājās, ka daļu no jauniegādātā aprīkojuma izmantoja nevis *atbalsta saņēmējs*, bet gan tā meitasuzņēmums, kas nebija tiesīgs saņemt finansējumu, izmantojot uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus attiecīgās programmas ietvaros.

Tāpēc mēs uzskatām, ka izmaksas, kas saistītas ar meitasuzņēmuma izmantoto aprīkojumu, nav attiecināmas.

Konstatētas neattiecināmas izmaksas

6.22. Kad dalībvalstu iestādes savos pārskatos deklarē izdevumus Komisijai, tās apliecina, ka izdevumi ir radušies saskaņā ar piemērojamiem ES un valsts tiesību aktiem un ka atbalsts ir piešķirts saņēmējiem vai darbībām, kas atbilst darbības programmas attiecināmības prasībām. Apliecinājumu paketē ir iekļauts pat skaidrs paziņojums pārvaldības deklarācijā, ka šie izdevumi ir pilnībā likumīgi un pareizi.

6.23. Mūsu izlasē konstatējām 25 neattiecināmu izmaksu gadījumus, ko revīzijas iestādes nebija atklājušas, lai gan tās bija pārbaudījušas tos pašus darījumus. Galvenie neattiecināmības iemesli bija ar projektu nesaistīti izdevumi, neattiecināmi dalībnieki un izdevumi, kurus atbalsta saņēmējs nav samaksājis. Šie gadījumi veidoja 51 % no mūsu konstatēto skaitļos izsakāmo kļūdu skaita un aptuveni 2,4 procentpunktus (jeb 26 %) no aplēstā kļūdu līmeņa.

6.24. Neattiecināmu izdevumu piemērs ir sniegts [6.2. izcēlumā](#).

6.2. izcēlums

Neattiecināms Covid-19 ārkārtas atbalsts: galasaņēmēju pašdeklarācijas nav pamatotas ar pierādījumiem

Mēs revidējām reģionālu ERAF darbību Itālijā, kuras mērķis bija sniegt finansiālu atbalstu Covid-19 ierobežojumu skartajām nozarēm. Revidētās darbības ietvaros reģions piešķīra ienākumu atbalstu neatmaksājamu *vienreizēju maksājumu* veidā vairāk nekā 1500 galasaņēmējiem (MVU, pašnodarbinātām personām vai apvienībām) mērķa nozarēs, un to aprēķināja no 2019. gada apgrozījuma. Uzaicinājumā galasaņēmējiem bija jāapliecina, ka tie atbilst atbilstības kritērijiem.

Mēs revidējām izdevumus, kas saistīti ar 30 galasaņēmējiem. Konstatējām, ka revīzijas iestāde to pašdeklarācijas nebija salīdzinājusi ar pienācīgiem apliecinājumiem pierādījumiem. Viens galasaņēmējs deklarēja, ka tam nav veicamu atmaksājumu saistībā ar iepriekšējo finansiālo atbalstu, pat ja reģionālās iestādes gadu pirms pašdeklarācijas bija atsaukušas iepriekšējo atbalstu un galasaņēmējs to nebija atmaksājis. Pēc mūsu pieprasījuma iestādes pārbaudīja pašdeklarāciju un konstatēja, ka galasaņēmējs vēl nebija atmaksājis iepriekš atsaukto atbalstu. Līdz ar to tās uzsāka procedūru, lai atsauktu arī revidēto ERAF finansiālo atbalstu šim galasaņēmējam. Pēc tam iestādes ļāva galasaņēmējam atmaksāt iepriekš atsaukto atbalstu (līdzfinansēts saskaņā ar ESF 2007.–2013. gada darbības programmu) pa daļām, uzskatot, ka tas atrisinātu attiecināmības jautājumu saistībā ar ERAF darbību.

Tomēr mēs uzskatām, ka izdevumi nav attiecināmi, jo galasaņēmējs neatbilda attiecināmības kritērijiem, piesakoties ERAF finansējumam un iesniedzot deklarāciju, kas ir pretrunā pieejamajiem dokumentārajiem pierādījumiem, tāpēc iestāžu iniciatīva pārkāpumu nenovērš. Mēs konstatējām arī divus citus galasaņēmējus, kuru pašdeklarācijas nebija pamatotas ar pienācīgiem pierādījumiem, un trīs galasaņēmējus, kuri nebija attiecināmi citu iemeslu dēļ.

Tas apstiprina, ka joprojām ir aktuāls mūsu 2022. gada pārskatā sniegtais ieteikums¹³ par to, ka revīzijas iestādēm ir jāievieš piemērotas metodes pašdeklarāciju derīguma un ticamības pārbaudei.

¹³ 2022. gada pārskats, 6.5. ieteikums.

Konstatētie iekšējā tirgus noteikumu pārkāpumi: publiskais iepirkums un valsts atbalsts

27 ES vai valsts publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas gadījumi

6.25. Publiskā iepirkuma noteikumi ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu, ka publiskie līdzekļi tiek tērēti saimnieciski un lietderīgi, vienlaikus ievērojot pārredzamības, proporcionalitātes, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas principu. Turklāt publiskais iepirkums ir būtiska ES vienotā tirgus efektīvas darbības daļa. Mēs revidējam darījumu atbilstību KNR prasībām un ES un valsts publiskā iepirkuma noteikumiem¹⁴.

6.26. 27 procedūrās, ko revidējām kā daļu no mūsu izlases, mēs konstatējām gadījumus, kad Čehijā, Ungārijā, Portugālē, Rumānijā un vienā gadījumā *tiešā pārvaldībā* nebija ievēroti ES vai valsts publiskā iepirkuma noteikumi. Kļūdas, kas ir nopietni ES un valsts iepirkuma noteikumu pārkāpumi, mēs klasificējam kā skaitļos izsakāmas kļūdas. Mēs konstatējām septiņus šādus gadījumus Čehijā, Ungārijā un Portugālē. Revīzijas iestādes nebija atklājušas visus šos pārkāpumus, lai gan tās pārbaudīja tos pašus darījumus, vai arī pārkāpumi bija atklāti, bet nebija pietiekami izlaboti (Ungārija). **6.3. izcēlumā** ir sniegti nepamatotas tiešas piešķiršanas piemēri Ungārijā un Portugālē. Septiņi gadījumi, kurus klasificējam kā skaitļos izsakāmus, veidoja 14,3 % no visām mūsu konstatētajām šāda veida kļūdām un aptuveni 2,0 procentpunktus (jeb 21 %) no aplēstā kļūdu līmeņa.

¹⁴ KNR, 6. pants: "ESI fondu atbalstītās darbības atbilst piemērojamiem Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem, kas attiecas uz tā piemērošanu ("piemērojamie tiesību akti")".

6.3. izcēlums

Nepamatota tieša piešķiršana konsultāciju pakalpojumu gadījumā

Vienam ERAF finansētam projektam Portugālē atbalsta saņēmējs bija privātā sektora apvienība, kas atbildīga par atbalstu *mazo un vidējo uzņēmumu (MVU)* attīstībai un slēdz līgumus par konsultāciju pakalpojumiem, kas jāsniedz MVU, lai palīdzētu tiem piekļūt ārvalstu tirgiem.

Apvienība nerīkoja nevienu publiskā iepirkuma procedūru attiecībā uz vairākiem konsultāciju pakalpojumiem, jo tā neuzskatīja to par vajadzīgu.

Tomēr, tā kā lielākā daļa apvienības ienākumu ir no publiskiem avotiem, tai saskaņā ar valsts tiesību aktiem bija jāuzsāk publiskā iepirkuma procedūra. Pārbaudot projektu, revīzijas iestāde šo problēmu nekonstatēja.

Mēs uzskatām, ka atbalsta saņēmējs parakstīja nepamatotu līguma tiešu piešķiršanu par konsultāciju pakalpojumiem, pārkāpjot valsts iepirkuma tiesību aktus.

Nepamatota tieša piešķiršana juridiskās palīdzības gadījumā

Ungārijā trīs subjektu konsorcijs (saņēmējs) ieguva *dotāciju*, lai sniegtu bezmaksas juridisko palīdzību darba ņēmējiem un darba devējiem saistībā ar darba tiesībām un citiem juridiskiem un uzņēmējdarbības jautājumiem.

Atbalsta saņēmējs uzsāka sākotnēju atklātu publiskā iepirkuma procedūru, jo attiecīgā summa pārsniedza ES robežvērtību. Tomēr valsts publiskā iepirkuma kontroles struktūra secināja, ka pretendentu rīcība, iespējams, ir nelikumīgi izkropļojusi konkurenci, un tāpēc sniedza negatīvu atzinumu par procedūru. Pēc tam saņēmējs sadalīja sākotnējo līgumu vairākos līgumos ar mazāku vērtību. Katrs līgums atsevišķi bija zem robežvērtības, kas noteikta ES Publiskā iepirkuma direktīvā, un līdz ar to līgums tika noslēgts, izmantojot tiešas piešķiršanas procedūras, nevis atklātu konkursu. Saņēmējs piešķīra vienu no šiem līgumiem pretendentam, kas bija iesaistīts iespējamā slepenā norunā sākotnējā konkursa procedūrā.

Mēs uzskatām, ka izdevumi, kas saistīti ar šiem līgumiem, nav attiecināmi, jo nav veikta publiskā iepirkuma procedūra, kas atbilst ES Publiskā iepirkuma direktīvai.

6.27. Atlikušie 20 no 27 ES vai valsts publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas gadījumiem, kas minēti 6.26. punktā, tieši neietekmēja veikto maksājumu, tāpēc mēs tos neklasificējam kā skaitļos izsakāmus. Tomēr piecos no šiem gadījumiem dalībvalstīm būtu bijis jāpiemēro finanšu korekcija saskaņā ar Komisijas pamatnostādņem¹⁵.

6.28. ES un valsts tiesību aktos ir noteikts, ka līgumslēdzējām iestādēm, veicot iepirkuma procedūras, ir jāizvairās no interešu konfliktiem. 6.4. *izcēlumā* ir sniegti divi piemēri, kuros konstatējām, ka interešu konflikti ietekmēja publiskā iepirkuma iznākumu. Tas apstiprina, ka mūsu 2022. gada pārskatā¹⁶ sniegtais ieteikums par tematiskajām revīzijām par interešu konfliktiem joprojām ir aktuāls.

6.4. izcēlums

Domes priekšsēdētājs rīkojās līgumslēdzējas iestādes un uzvarējušā pretendenta labā

Ungārijā ERAF projekta revidētā līgumslēdzēja iestāde bija pašvaldība, kas uzsāka publiskā iepirkuma procedūru, lai atjaunotu pašvaldības dienas aprūpes iestādi. Procedūru uzsāka tāpēc, ka līguma vērtība pārsniedza valsts robežvērtību, Tomēr netika publicēts paziņojums par līgumu.

Starptiekstruktūra konstatēja, ka pašvaldības vadītājs bija iesaistīts iepirkuma procedūras sagatavošanā un lēmumu pieņemšanas procesā, vienlaikus rīkojoties arī tā uzņēmuma vārdā, kas pilnībā piederēja pašvaldībai un īstenoja īpašumtiesības uzvarējušajā uzņēmumā. Tādējādi viņš rīkojās gan līgumslēdzējas iestādes, gan uzvarējušā pretendenta vārdā, neveicot atbilstošus pasākumus interešu konflikta mazināšanai.

Revīzijas iestāde konstatēja un pareizi noteica interešu konflikta esamību. Tomēr tā vietā, lai piemērotu finanšu korekciju 100 % apmērā, kā noteikts Komisijas pamatnostādņēs, revīzijas iestāde šā pārkāpuma ietekmētajām izmaksām piemēroja tikai 10 % korekciju. Uzskatām, ka revīzijas iestāde nepamatoti

¹⁵ Lēmums C(2019) 3452.

¹⁶ 2022. gada pārskats, 6.3. ieteikums.

attaisnoja interešu konflikta nepienācīgu mazināšanu, pamatojoties uz atbildību mīkstinošiem apstākļiem.

Izraudzītais pretendents piedalījās specifikāciju izstrādē

Čehijā mēs revidējām darbību, kuras ietvaros tika būvēts automatizēts velosipēdu stāvvietas tornis. Līgumslēdzēja iestāde, kas ir publiska struktūra, īstenoja vienkāršotu atklātu publiskā iepirkuma procedūru. Saskaņā ar šādām procedūrām iestādēm pret uzņēmējiem ir jāizturas vienādi, izvairoties no diskriminācijas un interešu konfliktiem.

Mēs konstatējām, ka daļu no tehniskajām specifikācijām izstrādāja uzņēmums, kas daļēji piederēja vienīgajam pretendentam un kas bija iekļauts kā galvenais apakšuzņēmējs. Konkursa dokumentācijas vispārīgajā daļā bija redzams uzvarējušā pretendenta produkta attēls un iekļauta vispārēja atruna, ka, ja konkursa dokumentācijā ir minētas atsauces uz konkrētiem zīmoliem vai produktiem, ir atļauti "līdzvērtīgi" risinājumi. Pretēji šim vispārīgajam apgalvojumam specifikācijas tika pielāgotas vienīgā pretendenta produktam tik detalizēti, ka *de facto* neļāva piešķirt līgumu par līdzvērtīgu produktu iepirkumu. Piemēram, specifikācijā bija noteikta prasība par 118 velosipēdu vietām, kas bija vienīgā tehniskās specifikācijas sagatavojušā pretendenta kapacitāte; tas pat neatbilda priekšizpētei, kurā noteiktais velosipēdu skaits bija 126.

Līguma priekšmeta tehniskās specifikācijas nebija objektīvi pamatotas ar līgumslēdzējas iestādes vajadzībām, kā to paredz valsts tiesību akti. Piešķirot līguma slēgšanas tiesības vienīgajam pretendentam, kurš bija piedalījies diskriminējošu tehnisko specifikāciju izstrādē un nodrošinājis sev priekšrocības salīdzinājumā ar citiem velosipēdu torņu ražotājiem ES tirgū, līgumslēdzēja iestāde piekrita interešu konfliktam un pārkāpa valsts publiskā iepirkuma tiesību aktus.

6.29. Mēs revidējām četras Ungārijas publiskā iepirkuma procedūras, kurām tika piemērota 10 % vienotas likmes korekcija saistībā ar Komisijas iepriekš atklātajām pārvaldības un kontroles sistēmas nepilnībām. Komisija ieteica revīzijas iestādei nerevidēt sākotnējos līgumus, kuriem piemēro vienotas likmes korekciju, bet ierobežot revīzijas tvērumu, attiecinot to tikai uz turpmākiem šo līgumu grozījumiem. Izmantojot šo pieeju, ir maz ticams, ka attiecībā uz sākotnējiem līgumiem tiks atklāti *krāpšanas* un interešu konflikta gadījumi. Četrās revidētajās publiskā iepirkuma procedūrās mēs konstatējām kļūdas, kuru ietekme pārsniedza 10 %. Kopumā pastāv risks, ka korekcija 10 % apmērā nav pietiekama un ka krāpnieciski gadījumi palika neatklāti, bet tas apdraud ES finanšu intereses.

Četros projektos pārkāpti valsts atbalsta noteikumi

6.30. Šogad mēs konstatējam četrus projektus, kuros bija pārkāpti ES valsts atbalsta noteikumi Polijā. Uzskatām, ka tiem vajadzēja saņemt mazāku publisko finansējumu vai vispār to nesaņemt. Šie projekti veidoja 8,2 % no visām mūsu konstatētajām skaitļos izsakāmajām kļūdām un aptuveni 1,5 procentpunktus (jeb 16 %) no aplēstā kļūdu līmeņa.

6.31. *6.5. izcēlumā* mēs sniedzam piemēru par valsts atbalsta noteikumu pārkāpumu Polijā.

6.5. izcēlums

Valsts atbalsta noteikumu neatbilstīga piemērošana: investīciju izmaksas nepareizi deklarētas kā pamatdarbības izdevumi, nevis kā amortizācija

Trīs lieli privāti uzņēmumi Polijā saņēma dotācijas pētniecības un izstrādes projektiem saskaņā ar *Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR)*. Trīs nesaistīto projektu mērķis bija izstrādāt inovatīvas tehnoloģijas, kas izmantojamas finansējuma saņēmēju uzņēmējdarbībā pēc projekta pabeigšanas.

Mūsu revīzija parādīja, ka visi trīs projekti bija pretrunā VGAR 25. pantam, jo bija nepareizi deklarētas pilnas aprīkojuma izmaksas jaunajām līdzfinansētajām ražošanas līnijām. Saskaņā ar šo pantu, ja aprīkojums tiek izmantots pēc projekta pabeigšanas, ES līdzfinansējumam ir attiecināmas tikai tās ieguldījuma amortizācijas izmaksas, kuras attiecas uz projekta darbības laiku.

Tāpēc mēs secinām, ka ievērojama daļa – no 69 % līdz 94 % no šiem projektiem piešķirtā atbalsta – neatbilda valsts atbalsta noteikumiem un tāpēc nebija attiecināma finansējuma saņemšanai.

Par tāda paša veida pārkāpumiem mēs ziņojām [2022. gada pārskatā](#)¹⁷, tomēr 2023. gadā mēs konstatējam trīs projektus, kuros bija šāda veida kļūdas, un tas liecina par sistēmas nepilnībām šajā aspektā.

¹⁷ 2022. gada pārskats, 6.5. izcēlums.

Nav svarīgu apliecinājošu dokumentu

6.32. Atbalsta saņēmējiem un programmu iestādēm ir jāuztur sistēmas un procedūras pienācīgas *revīzijas takas* nodrošināšanai, lai pierādītu izdevumu attiecināmību. Tas ietver pietiekamu un atbilstošu dokumentāru uzskaiti par pierādījumiem, kas pamato revīzijas secinājumus¹⁸. Turklāt KNR ir noteikts, ka dokumentācija jāglabā vismaz divus vai trīs gadus pēc pārskatu pieņemšanas¹⁹. Atbilstošas dokumentācijas iegūšana un glabāšana ir ļoti svarīga kontroles sistēmu efektīvai darbībai.

6.33. Mēs konstatējam, ka astoņos mūsu pārbaudītajos darījumos nebija pieejama apliecinājoša informācija vai dokumentācija. Mēs klasificējam sešas no šīm kļūdām kā skaitļos izsakāmas, jo ne programmu iestādes, ne atbalsta saņēmēji nevarēja iesniegt svarīgus dokumentus, kas apliecinātu atbilstību attiecināmības nosacījumiem. Piemērs sniegts **6.6. izcēlumā**. Šīm kļūdām bija tieša un izmērāma finansiāla ietekme uz pamatā esošo darījumu summu, kas finansēti no ES budžeta. Kļūdas bija apmēram 12,2 % no visiem mūsu skaitļos izteiktajiem darījumiem, un tas atbilst 0,7 procentpunktiem (jeb 8 %) no aplēstā kļūdu līmeņa.

¹⁸ *Starptautiskie revīzijas standarti (ISA)*: Nr. 500 “Revīzijas pierādījumi” un Nr. 230 “Revīzijas dokumentēšana”.

¹⁹ KNR, 140. panta 1. punkts: “(..), lai visi apliecinājošie dokumenti attiecībā uz (..) atbalstītajiem izdevumiem darbībām, par kurām kopējie atbilstīgie publiskie izdevumi ir mazāki par EUR 1 000 000, pēc pieprasījuma būtu pieejami Komisijai un Eiropas Revīzijas palātai trīs gadus (..)”.

6.6. izcēlums

Nepietiekama revīzijas izsekojamība attiecībā uz projektu īstenošanu

Čehijā mēs revidējām ES līdzfinansētu projektu, kas bija vērsts uz jaunu diagnostikas metožu izstrādi nestabilu arteriālu plākšņu atklāšanai un uz divu prototipu izstrādi un testēšanu. Darbība tika īstenota saskaņā ar darbības programmu “Uzņēmējdarbība un inovācija konkurētspējai”.

Lai gan šo jauno diagnostikas metožu izstrāde bija viens no revidētās darbības mērķiem, atbalsta saņēmējs nesniedza nekādus pierādījumus, kas apliecinātu šādu metožu izstrādi.

Saņēmējam bija jāveic arī detalizēta uzskaitē par prototipu funkcionalitātes testēšanu, taču tas mums nesniedza nekādus šāda veida pierādījumus.

Nebija pierādījumu, kas apliecinātu, ka projekts tika īstenots, kā paredzēts dotācijas nolīgumā. Šo kļūdu mēs esam izteikuši skaitļos būtisku apliecinājošu dokumentu trūkuma dēļ.

Jautājumi, kas formulēti attiecībā uz finanšu instrumentiem

6.34. Finanšu instrumenti – galvenokārt aizdevumi, garantijas un pašu kapitāls – ir atmaksājama atbalsta veids. No finanšu instrumentiem veiktās izmaksas samazinājās no 5,5 miljardiem EUR 2020./2021. grāmatvedības gadā līdz 3,0 miljardiem EUR revidētajā 2021./2022. gada grāmatvedības gadā.

6.35. No 12 darījumiem, kas aptvēra revidētos 119 galasaņēmējus un 36 pārvaldības maksas, mēs konstatējām septiņus galasaņēmējus, kuri saņēma atbalstu, neraugoties uz to, ka tie darbojās neattiecināmā ekonomikas nozarē (viens Itālijā un divi Slovēnijā) vai neatbilda attiecināmības kritērijiem (viens Vācijā) vai finansēšanas nolīgumam (divi Itālijā un viens Ungārijā). Mēs izteicām skaitļos gadījumus Slovēnijā (sk. **6.7. izcēlumu**) un Vācijā. Šie gadījumi darbības programmu *slēgšanas* brīdī joprojām būs neattiecināmi.

6.7. izcēlums

Atbalsts piešķirts neattiecināmai nozarei

Mēs revidējam finanšu instrumentu Slovēnijā, kura mērķis bija veicināt uzņēmējdarbību, uzlabojot MVU piekļuvi pašu kapitāla un kvazikapitāla finansējuma avotiem. Valsts finansēšanas pamatnolīgumi izslēdz darbības ar nekustamo īpašumu un attiecīgos IT pakalpojumus un investīcijas no atbalsta saņemšanas.

Mēs konstatējam, ka divi galasaņēmēji veic neattiecināmas darbības saistībā ar nekustamo īpašumu un attiecīgajiem IT pakalpojumiem. Viens no tiem izveidoja un izmantoja tiešsaistes platformu biroju un konferenču telpu iznomāšanai. Otrs izmantoja tiešsaistes platformu, kas piedāvāja mobilus mājokļus pārdošanai vai nomai, kā arī iznomāja zemi mobilajām mājām. Tāpēc abi galasaņēmēji un to darbības, ko atbalsta ar finanšu instrumentu, nav attiecināmi.

Darījumi, ko tieši vai netieši pārvalda Komisija

6.36. Šajā ziņojuma iedaļā ir atspoguļoti mūsu konstatējumi par izdevumiem, kurus tieši vai netieši pārvalda Komisija, t. i., uz kuriem neattiecas dalītā pārvaldība. Mēs konstatējam un izteicām skaitļos gadījumu saistībā ar neattiecināmu projektu, ko finansēja tiešā pārvaldībā, izmantojot EISI instrumentu Slovēnijā (sk. [6.8. izcēlumu](#)). Slovēnijā un Francijā (Inovātīvo pilsētvides darbību ietvaros) mēs konstatējam arī publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas gadījumus.

6.8. izcēlums

Izslēgšanas kritēriji nav piemēroti, un ES finanšu intereses nav pietiekami aizsargātas

Slovākijā mēs revidējām darbību, kas bija daļa no globāla projekta, kuru īstenoja vienā publiskā iepirkuma procedūrā un kuru līdzfinansēja gan no Kohēzijas fonda, gan no EISI.

Komisijas *izpildaģentūra* apstiprināja dotāciju, pamatojoties uz nepareizu pašdeklarāciju. Mēs konstatējām, ka saņēmēju pārstāvji, kuriem bija lēmumu pieņemšanas un kontroles pilnvaras, bija notiesāti par profesionālās ētikas pārkāpumiem, kā rezultātā atbalsta saņēmējs bija jāizslēdz no EISI uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus. Tāpēc projekts nebija tiesīgs saņemt ES finansiālo atbalstu.

Turklāt attiecībā uz projekta kohēzijas daļu vadošā iestāde piemēroja 25 % finanšu korekciju par nepamatotu projekta ilguma pagarināšanu.

Saņēmējs ziņoja attiecīgajai izpildaģentūrai par finanšu korekciju 25 % apmērā. EISI daļas dotācijas nolīgumā ir noteiktas sankcijas, kas jāpiemēro saņēmējam nopietnu pārkāpumu gadījumā publiskā iepirkuma jomā. Šīs sankcijas var būt līdz 10 % no dotācijas vērtības. Tomēr attiecīgā aģentūra veica galīgo maksājumu, nepiemērojot dotācijas nolīgumā paredzēto iespējamo samazinājumu.

Tāpēc mēs konstatējām, ka viens un tas pats publiskā iepirkuma pārkāpums tika novērtēts un labots atšķirīgi salīdzinājumā ar to pašu kļūdu dalītā pārvaldībā. Publiskā iepirkuma kļūdu gadījumā finansiālo interešu aizsardzības līmenis nav vienāds.

6.37. Konstatējām gadījumu saistībā ar ESI ieguldījumu Covid-19 vakcīnu nesekmīgā izstrādē. Mēs konstatējām, ka Komisija pieņēma darbuzņēmēja finanšu pārskatu, neanalizējot pamatā esošos darījumus un nepieprasot apliecinošus dokumentus, tāpēc līgumā paredzētajā 30 dienu termiņā tā neiebilda pret ierosinātajām summām. Darbuzņēmēja iesniegtajā finanšu pārskatā bija iekļautas gan projekta saistības, gan vakcīnu izstrādes faktiskie izdevumi. Mēs konstatējām, ka darbuzņēmēja uzņemtās saistības vismaz 19,6 miljonu EUR apmērā nebija izpildītas kā izdevumi. Mēs arī konstatējām neattiecināmas izmaksas programmā “*Erasmus+*” finansētā darbībā Spānijā.

6.38. Skaitļos izteiktie gadījumi tiešā un netiešā pārvaldībā kopā veido aptuveni 0,4 procentpunktus no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa. Skaitļos izteiktais gadījumu īpatsvars ir ņemts vērā **6.6. attēlā**.

Netiek izsekots saistībām sasniegt dotāciju nolīgumos iekļauto snieguma mērķrādītāju

6.39. Savā darbā mēs konstatējam arī gadījumus, kuriem nav tiešas ietekmes uz sākotnējo maksājumu saņēmējam, bet kuri ir saistīti ar finanšu risku un/vai varētu izraisīt finanšu korekcijas, piemēram, ja saņēmējs nepilda savas saistības sasniegt snieguma *mērķrādītājus*. Šos jautājumus iekļaujam savos ziņojumos.

6.40. ES atbalsta projektus, kuru mērķis ir sasniegt darbības programmu mērķus. Tāpēc saņēmējiem dažkārt tiek prasīts uzņemties līgumsaistības sasniegt *rezultātu rādītāju* mērķvērtību, kas veicina šo mērķu sasniegšanu, vai nu maksājuma laikā, vai noteiktā laikā pēc maksājuma veikšanas.

6.41. Mēs konstatējam divus gadījumus Bulgārijā, kad atbalsta saņēmējs nebija sasniedzis attiecīgo snieguma rādītāju. Mēs izteicām skaitļos vienu no šiem gadījumiem, jo valsts iestādēm pirms izdevumu apliecināšanas Komisijai bija jāpiemēro finanšu korekcija saskaņā ar dotācijas nolīgumu. Otrajā gadījumā saņēmējs pabeidza projektu, un tam bija pienākums divus gadus vēlāk ziņot par vienu no rezultātu rādītājiem. Mūsu revīzijā, kas notika pēc tam, kad rādītāji bija pieejami, tika konstatēts, ka saņēmējs šīs saistības nebija izpildījis.

Mūsu novērtējums par revīzijas iestāžu darbu dalītā pārvaldībā

Vadošās iestādes ir “pirmā aizsardzības līnija” pret nepareiziem izdevumiem, un revīzijas iestādes ir “otrā aizsardzības līnija”

6.42. Objektīvais kļūdu risks kohēzijas izdevumos ir augsts. Saņēmēji var pieļaut kļūdas, pieprasot ES finansējumu, vai nu netīši, tostarp gadījumos, kad viņiem nav pietiekamu zināšanu par bieži sarežģītajiem noteikumiem, vai dažkārt pat apzināti.

6.43. Vadošās iestādes ir “pirmā aizsardzības līnija”, kas atklāj un labo kļūdas saņēmēju deklarētajos izdevumos. To veiktās pārbaudes ir svarīgas, lai palīdzētu nodrošināt gan darbību atbilstību tiesiskajam regulējumam, gan to sniegumu. Tomēr mūsu revīzijas rezultāti pēdējo septiņu gadu laikā liecina, ka šie kontroles mehānismi vēl nav pietiekami efektīvi.

6.44. Revīzijas iestādes ir “otrā aizsardzības līnija” izdevumu ticamības nodrošināšanas un kontroles sistēmā. Tām ir jābūt funkcionāli neatkarīgām no vadošajām iestādēm. Tās izlases veidā pārbauda to izdevumu pareizību, kurus vadošās iestādes deklarējušas Komisijai, un pieprasa labot atklātās kļūdas, tādējādi nodrošinot, ka atlikušo kļūdu īpatsvars šajās apliecinājumu paketēs ir mazākas par 2 % (būtiskuma sliekšnis).

Atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma sliekšni vairāk nekā 60 % no to apliecinājuma pakešu vērtības, kuras mēs 2023. gadā revidējām

6.45. Mēs vērtējām darbu, ko paveikušas 19 no 116 revīzijas iestādēm 13 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē. Mūsu izlasē bija 29 apliecinājumu paketes. Gandrīz visos gadījumos, izņemot četrus, revīzijas iestādes bija ziņojušas Komisijai, ka atlikušo kļūdu īpatsvars ir 2 % vai mazāks.

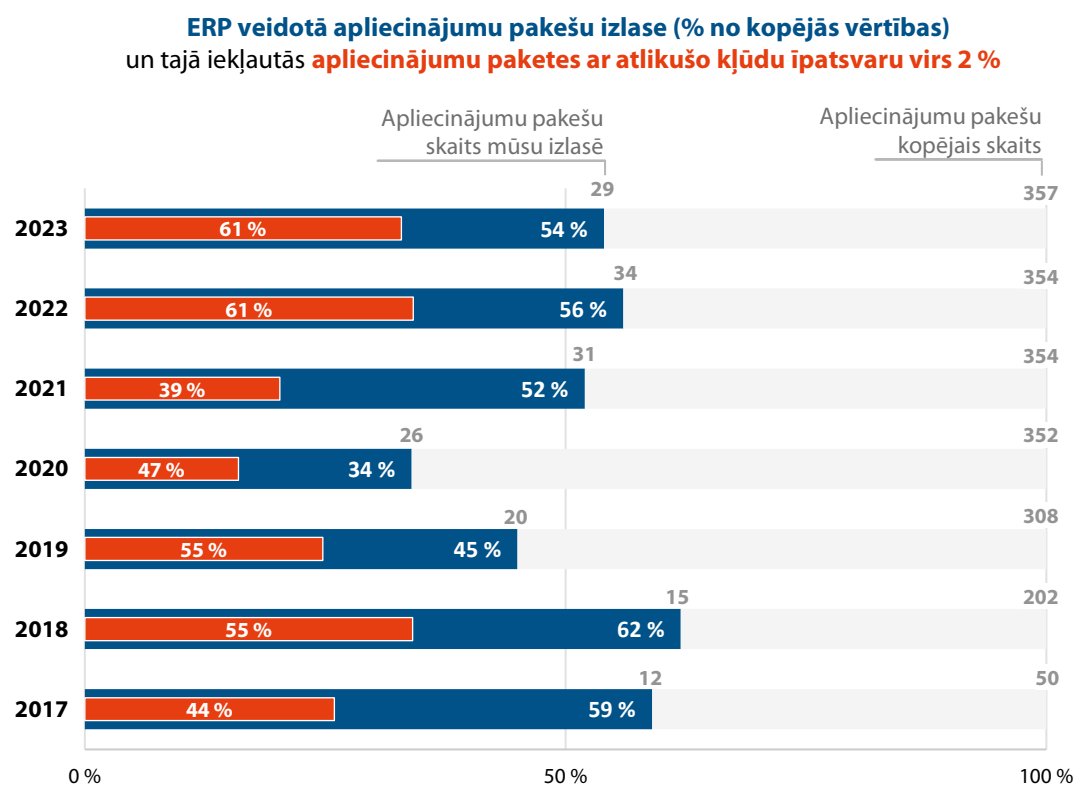
6.46. Komisija REGIO ĢD un EMPL ĢD *gada darbības pārskatos (GDP)* ņēma vērā savu revīzijas darbu un mūsu revīziju sākotnējos rezultātus par 2023. finanšu gadu un koriģēja atlikušo kļūdu īpatsvaru virs 2 % 11 no mūsu izlasē iekļautajām 29 apliecinājumu paketēm.

6.47. Ņemot vērā Komisijas atklātās kļūdas un mūsu pašu veiktās revīzijas konstatējumus, mūsu darbs pie šā gada izlases liecina, ka atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 % 16 no 29 revidētajām apliecinājumu paketēm.

6.48. Mūsu revidētās apliecinājumu paketes veidoja ievērojamu daļu no sertifikācijas iestāžu Komisijai apliecinātajiem izdevumiem (2023. gadā: 54 %). Kopš 2017. gada mūsu gada izlases tvērums svārstās no 34 % līdz 62 % gada pārskatos apliecināto izdevumu (sk. zilās joslas **6.8. attēlā**).

6.49. Kopš 2017. gada mēs esam klasificējuši kļūdas kā skaitļos izsakāmas 58 no 99 apliecinājumu paketēm, kuras esam revidējuši vismaz vienu reizi. Tās ir kļūdas, kas netika atklātas revīzijas iestāžu veiktajās to pašu darījumu pārbaudēs. Mēs konstatējām, ka ievērojama daļa mūsu revidēto apliecinājumu pakešu ir novērtētas par zemu, un faktiskais atlikušo kļūdu īpatsvars bieži pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni, lai gan ir apliecināts kā zemāks par to. Šī daļa svārstās no 39 % 2021. gadā līdz 61 % 2023. gadā (sk. sarkanās joslas **6.8. attēlā**). Tas atspoguļo pastāvīgos trūkumus revīzijas iestāžu darbā, kas nav pietiekami novērsti Komisijas ticamības nodrošināšanas darbā.

6.8. attēls. Revidētās apliecinājumu paketes, kurās atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 % (2017.–2023. gads)

Avots: ERP.

Nepilnības revīzijas iestāžu darbā mazina to, cik lielā mērā Komisija var paļauties uz rezultātiem

6.50. Mēs konstatējam dažāda veida nepilnības visu 19 revidēto revīzijas iestāžu darbā. Līdzīgi kā 2022. gadā, šīs nepilnības skāra vairāk nekā pusi no mūsu pārbaudītajiem darījumiem. Kļūdas, kuras konstatējam šajos darījumos, revīzijas iestādes varēja un tām vajadzēja atklāt, veicot pārbaudes. Tas samazina apmēru, kādā Komisija var paļauties uz revīzijas iestāžu darba rezultātiem.

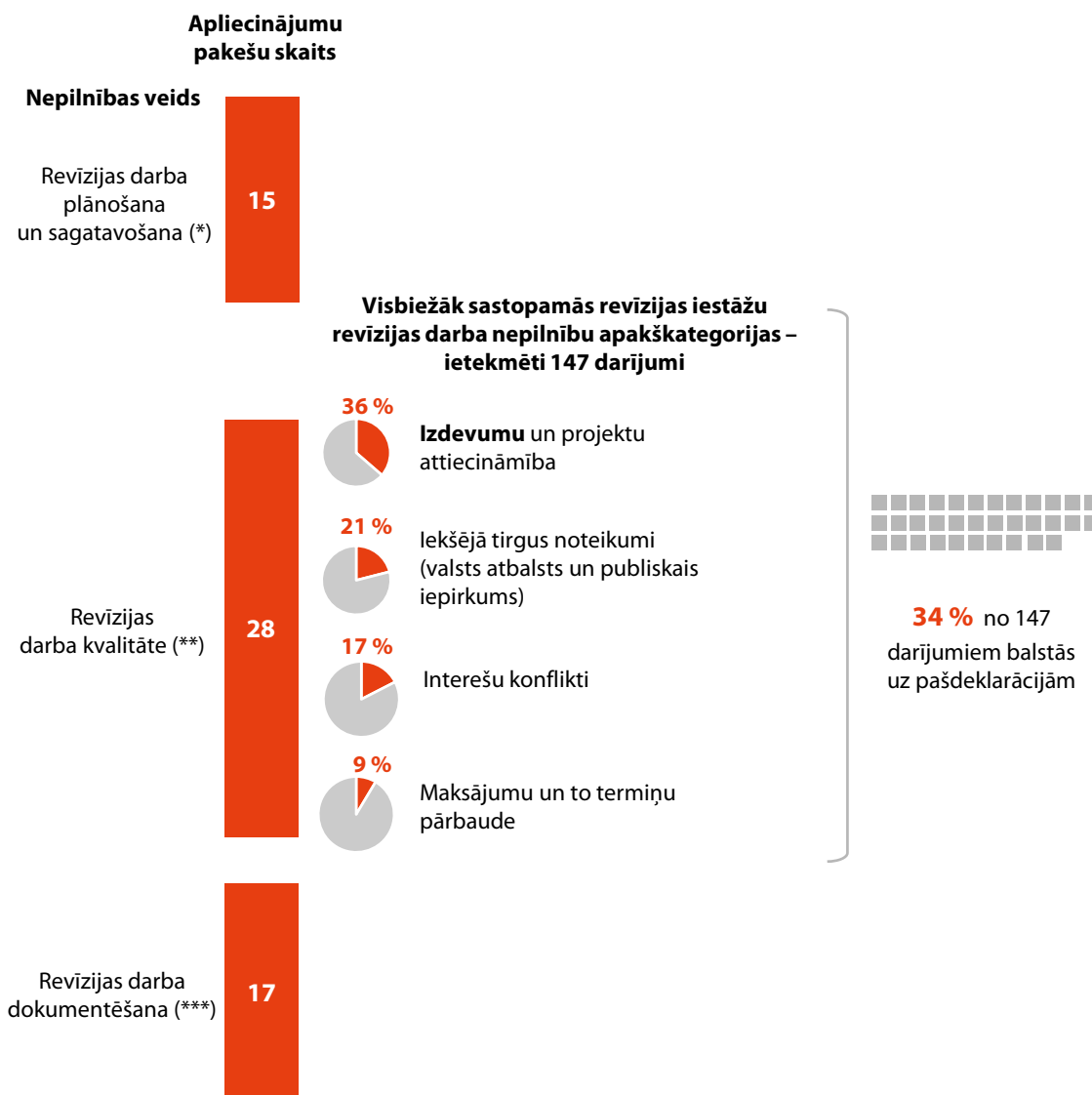
6.51. 2023. gadā mēs konstatējām trūkumus revīzijas iestāžu līmenī 157 no 204 revidētajiem darījumiem. Mēs konstatējām trūkums:

- o iestāžu revīzijas darba plānošanā un sagatavošanā. Piemēram, bija nepilnības izlases pieejās un kontrolsarakstos (piemēram, kontrolsaraksti, kas neietver konkrētus jautājumus par krāpšanu, interešu konfliktu, divkāršu finansēšanu vai valsts atbalstu, lai gan revīzijas iestādēm šie aspekti ir jāpārbauda);
- o revīzijas darba kvalitātē (piemērus sk. **6.9. izcēlumā**) un
- o šā darba dokumentēšanā.

6.52. Mums bija atkārtoti jāveic attiecīgās revīzijas procedūras 145 no tām (71 %). Attiecībā uz 88 darījumiem (43 %) mums bija jāvēršas pie vadošajām iestādēm, starpniekstruktūrām vai atbalsta saņēmējiem, lai saņemtu nepieciešamos apliecinājumus un citus pierādījumus, jo revīzijas iestādes tos vai nu nebija savākušas, vai saglabājušas atbilstoši revīzijas standartiem (sk. **6.32.** punktu).

6.53. **6.9. attēlā** ir norādīti trūkumi, kurus konstatējām un par kuriem ziņojām revīzijas iestāžu līmenī katrā apliecinājumu paketē.

6.9. attēls. Revīzijas iestāžu līmenī konstatēto trūkumu veidi

(*) Beļģija, Bulgārija, Čehija, Vācija, Spānija, Itālija, Ungārija, Slovēnija, Slovākija un Eiropas teritoriālā sadarbība (ETS).

(**) Beļģija, Bulgārija, Čehija, Vācija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Ungārija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Slovākija, Apvienotā Karaliste un ETS.

(***) Beļģija, Bulgārija, Čehija, Vācija, Grieķija, Spānija, Itālija, Ungārija, Rumānija, Slovēnija, Slovākija, Apvienotā Karaliste un ETS.

Avots: ERP.

6.9. izcēlums

Revīzijas iestāde nav veikusi pārbaudes

Ungārijā mūsu revīzijā atklājās, ka revīzijas iestāde nepārbaudīja konkrētus personāla izmaksu aspektus. Tie attiecās uz darbinieku kvalifikāciju, algu palielinājumu un vadītāju nostrādātajām stundām. Valsts iestādes, pamatojoties uz Komisijas veiktās revīzijas rezultātiem, bija piemērojušas vienotas likmes korekciju visām projekta “2. prioritārā virziens” izmaksām, kas radušās pirms 2022. gada februāra.

Lai gan vienotas likmes korekcija ir paredzēta, lai kompensētu jebkādu iespējamu pārāk lielu personāla izmaksu deklarēšanu, saskaņā ar KNR revīzijas iestādēm tomēr ir jāpārbauda, vai izmaksas ir likumīgas un attiecināmas, un dalībvalstīm ir no saņēmējiem jāatgūst nepamatotais finansējums saskaņā ar KNR 122. panta 2. punktu. Pārbaūžu trūkums un līdzekļu neatgūšana piemērojamo tiesību aktu neievērošanas gadījumā mazina atturošo ietekmi uz atbalsta saņēmējiem.

Tāpēc revīzijas iestādes revīzijas darba trūkumu attiecībā uz personāla izmaksām mēs klasificējam kā būtisku sistēmas nepilnību.

Sniegts revīzijas atzinums, bet nepilnīga revīzijas pārbaude

Spānijā mēs revidējām vienu *Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas (JNI)* projektu, kura mērķis bija uzlabot jauniešu nodarbināmību un profesionālās prasmes jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), izmantojot kursus un darbseminārus. Revīzijas iestāde bija sagatavojusi atzinumu bez iebildēm par izdevumu likumību un pareizību. Mēs konstatējām, ka revīzijas iestāde sāka pārbaudīt dalībnieku attiecināmību, pamatojoties uz *NEET* statusu, tikai pēc mūsu revīzijas paziņojuma. Tas nozīmē, ka revīzijas iestāde savu atzinumu ir balstījusi uz nepilnīgu revīzijas darbu. Mēs uzskatām, ka tā ir būtiska sistēmas nepilnība attiecīgā regulējuma pārkāpums²⁰.

6.54. Tomēr mēs konstatējām labas prakses elementus reģionālajā darbības programmā Polijā (sk. [6.10. izcēlumu](#)).

²⁰ *Deleģētā regula (ES) Nr. 480/2014*, 27. pants.

6.10. izcēlums

“Labas prakses” pārbaūžu piemērs, kas konstatēts dalībvalstī

Polijā mēs pārbaudījām septiņus reģionālās darbības programmas projektus un konstatējām, ka revīzijas iestāde bija pienācīgi izmantojusi kontrolosarakstus un pienācīgi dokumentējusi revīzijas darbu. Darbību revīzijas kontrolosaraksti un darba dokumentācija pietiekami detalizēti aptvēra visus attiecīgos aspektus. Tas mums ļāva izsekot revīzijas takai un izdarīt secinājumus par veikto revīzijas darbu. Divu projektu apmeklējums uz vietas neradīja nekādus papildu konstatējumus. Gluži pretēji, tas apstiprināja revīzijas iestādes darba augsto kvalitāti izlasē iekļauto darījumu revīzijā un attiecīgo kļūdu atklāšanā.

Tas liecina, ka, ja revīzijas iestāde pienācīgi plāno, veic un dokumentē visu revīzijas darbu, kas vajadzīgs, lai sagatavotu derīgu revīzijas atzinumu, ir iespējams īstenot KNR paredzēto kohēzijas ticamības nodrošināšanas sistēmu, lai sniegtu pietiekamu pārlicību par darījumu likumību un pareizību.

2014.–2020. gada kohēzijas politikas pārskatīšanā ir uzsvērti pastāvīgie pārvaldības un kontroles jautājumi

6.55. 2024. gada jūlijā mēs publicējam daudzgadu apskatu par kohēzijas izdevumiem, kurā apkopots revīzijas darbs par 2014.–2020. gada periodu – galvenokārt ticamības deklarācijas ietvaros – un Komisijas publicētā informācija. Pēdējo sešu gadu revīziju rezultātu apkopojums, kā arī revīzijas iestāžu un Komisijas revīziju rezultāti parādīja, ka kohēzijas politikas ticamības nodrošināšanas sistēma kopš 2007. gada ir palīdzējusi samazināt kopējo kļūdu līmeni, taču tā nav bijusi efektīva, lai to samazinātu zem regulatīvā 2 % būtiskuma līmeņa. Šī analīze arī parādīja, ka gan mēs, gan Komisija bieži vien, atkārtoti vērtējot dalībvalstu apliecinājumu paketes, secināja, ka kļūdu īpatsvars tajās pārsniedz būtiskuma sliekšni.

6.56. Apkopojot mūsu ikgadējos rezultātus par laikposmu no 2017. līdz 2022. gadam, mēs lēšam, ka šajos gados kļūdu līmenis kohēzijas izdevumos ievērojami pārsniedz 2 %. Tāpēc Komisijai ir jāstiprina 2021.–2027. gada kohēzijas izdevumu ticamības nodrošināšanas sistēmas īstenošana, jo tai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi.

Komisijas ticamības nodrošināšanas darbs un atlikušo kļūdu īpatsvara paziņošana gada darbības pārskatos

6.57. Gada darbības pārskati (GDP) ir Komisijas ģenerāldirektorātu galvenais ziņošanas instruments par to, cik lielā mērā tiem ir pamatota pārliecība, ka kontroles procedūras nodrošina izdevumu pareizību.

Pastāvīgi trūkumi pārvaldības un kontroles sistēmās

6.58. Dalītā pārvaldībā Komisijas pienākums ir pārliecināties, ka dalībvalstis ir izveidojušas pārvaldības un kontroles sistēmas, kas programmu īstenošanas laikā darbojas efektīvi²¹.

6.59. Komisija 2023. gadā vēlreiz novērtēja pārvaldības un kontroles sistēmu darbību dalībvalstu līmenī (vadošās iestādes / starpniekstruktūras vai revīzijas iestādes) un secināja, ka tās pienācīgi nedarbojas 37 no 278 REGIO ĢD vadītām darbības programmām (galvenokārt saistībā ar ERAF, KF un *REACT-EU*) un 13 no 133 EMPL ĢD vadītām darbības programmām (galvenokārt saistībā ar ESF, JINI in EAFVP). Desmit gadījumos Komisija uzskatīja, ka par attiecīgo darbības programmu revīziju atbildīgajām revīzijas iestādēm ir vajadzīgi uzlabojumi.

6.60. Ņemot vērā Komisijas pašas veikto revīziju rezultātus, kā arī mūsu rezultātus, kas liecina, ka 49 kļūdas palika neatklātas (**6.15.** punkts) un ka revīzijas iestāžu darbā vērojamas vairākas nepilnības (**6.19.** punkts), mēs secinām, ka attiecināmības perioda beigās (2023. gada 31. decembrī) ne visas dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas darbojās efektīvi. Tas ietekmē arī Komisijas kļūdu īpatsvaru ticamību, jo šie īpatsvari tiek balstīti uz valsts sistēmām, kuras nedarbojas efektīvi (sk. arī **6.55.** punktu).

6.61. **6.11. izcēlumā** ir sniegts piemērs par pārvaldības un kontroles sistēmas sistēmisku nepilnību, kas palika neatklāta līdz mūsu revīzijas brīdim, kad tā tika labota.

²¹ KNR, 75. panta 1. punkts.

6.11. izcēlums

Sistēmiskas nepilnības, kas novērstas pēc mūsu revīzijas

2021. gada pārskatā mēs iekļāvām apsvērumu par JNI finansētajām darbībām saistībā ar darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksu atlaidēm Spānijā (sk. 5.5. izcēlumu). Apsvērums attiecās uz reģistrāciju ar atpakaļejošu spēku valsts *Garantijas jauniešiem* sistēmā, *NEET* attiecināmības nepārbaudīšanu un neattiecināmiem izdevumiem saistībā ar aizvietotajiem darba ņēmējiem (ne *NEET*).

Komisija pārtrauca maksājumus darbības programmai, piemērojot KNR 83. pantu. Tā lūdza iestādes uzlabot pārvaldības un kontroles sistēmas darbību un veikt vajadzīgās finanšu korekcijas attiecībā uz iepriekšējiem maksājumiem. Pēc maksājumu pārtraukšanas valsts iestādes pēc Komisijas pieprasījuma veica finanšu korekciju 50 miljonu EUR apmērā. Vadošā iestāde arī piemēroja papildu finanšu korekciju 53 miljonu EUR apmērā.

Šogad mēs atklājām kļūdas tajā pašā darbības programmā saistībā ar citiem jautājumiem, uz kuriem korekcija neattiecās. Piemēram, vienu no darbībām finansēja JNI. Tā bija vērsta uz atbalstu jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, saskaņā ar ESF regulas 16. pantu, bet darbība bija paredzēta dalībniekiem, kuri neatbilda *NEET* prasībām.

Komisija uzskata, ka nepareizo izdevumu līmenis pieņemtajos pārskatos ir būtisks attiecībā uz ERAF/KF līdzekļiem

6.62. Lai aprēķinātu vidējo svērto atlikušo kļūdu īpatsvaru kohēzijas jomā, Komisija izmanto atsevišķus atlikušo kļūdu īpatsvarus, kurus paziņojušas dalībvalstis, sava pareizības darba rezultātus un citu pieejamo informāciju, piemēram mūsu revīzijas darba rezultātus. Komisija paziņo šo īpatsvaru kā *galveno snieguma rādītāju (GSR)* attiecībā uz 2014.–2020. gada programmu likumību un pareizību.

6.63. Par 2021./2022. grāmatvedības gadu REGIO ĢD ziņoja, ka *kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars* dalītā pārvaldībā 2014.–2020. gada programmām ir 2,1 % un “maksimālais īpatsvars” ir 3,0 %²². EMPL ĢD īpatsvari bija 1,6 % attiecībā uz kopējo atlikušo kļūdu īpatsvaru un 2,6 %²³ attiecībā uz maksimālo īpatsvaru. Maksimālo īpatsvaru izmanto, lai novērstu risku, ka kļūdas pastāv ārpus atlasītajiem darījumiem darbības programmās, uz kurām kļūdu īpatsvari ir balstīti. Tie var ietvert arī papildinājumu vai vienotu likmi nerevidētām darbības programmām²⁴.

6.64. Komisijas paziņotie rādītāji 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (AMPR)²⁵ ir šādi:

- attiecībā uz visu DFS 2. kategoriju kopējais risks maksājuma laikā ir 2,6 %, pamatojoties uz riskam pakļautajām summām, kā secinājuši dažādie ģenerāldirektorāti. Mēs uzskatām, ka šis rādītājs ievērojami pārsniedz 1,9 %, ko Komisija aprēķināja ES budžetam kopumā;
- attiecībā uz visiem kohēzijas politikas fondiem, kopā ņemot, risks maksājuma laikā ir no 1,9 % līdz 2,8 %, arī pamatojoties uz ģenerāldirektorātu aplēsēm par riskam pakļautajām summām un to GSR.

6.65. Kopumā REGIO ĢD secina²⁶, ka attiecībā uz ERAF/KF pieņemtajos pārskatos saglabājas būtisks nepareizu izdevumu līmenis, neraugoties uz dalībvalstu līmenī jau piemēroto kontroles mehānismu un korekciju rezultātiem. Tomēr EMPL ĢD²⁷ secina, ka pastāv risks, ka 2023. gadā pieņemtajos pārskatos Komisijai apliecinātajos ESF/JNI un EAFVP izdevumos saglabājas būtiski pārkāpumi.

²² Aplēstais kopējais risks maksājuma laikā REGIO ĢD 2023. gada izdevumiem (ieskaitot visas programmas un pārvaldības veidus) ir robežās no 2,0 % līdz 2,9 %.

²³ Aplēstais kopējais risks maksājuma laikā EMPL ĢD 2023. gada izdevumiem (ieskaitot visas programmas un pārvaldības veidus) ir robežās no 1,6 % līdz 2,5 %.

²⁴ REGIO ĢD un EMPL ĢD 2023. gada darbības pārskati, 7A pielikums.

²⁵ 2023. g. AMPR, II sējums, 2. pielikums, 89. un 90. lpp., un III sējums, 5. pielikums, 12.–14. lpp.

²⁶ REGIO ĢD 2023. gada darbības pārskats, 30. lpp.

²⁷ EMPL ĢD 2023. gada darbības pārskats, 30. lpp.

Komisijas ticamības nodrošināšanas darbā atklātie trūkumi

6.66. Komisija veic dokumentāras pārbaudes un *atbilstības revīzijas*, kurās tā pārbauda un novērtē revīzijas iestāžu darbu. Veicot dokumentārās pārbaudes, Komisija pārlicinās tikai par apliecinājumu paketēs iekļautās pareizības informācijas konsekvenci. Komisijas dokumentārajām pārbaudēm tādējādi piemīt objektīvi ierobežojumi kopējā atlikušo kļūdu īpatsvara apstiprināšanā²⁸. Mēs konstatējam arī citus trūkumus Komisijas ticamības nodrošināšanas darbā (sk. [6.12. izcēlumu](#)).

²⁸ Īpašais ziņojums 26/2021 "Izdevumu pareizība ES kohēzijas politikā: Komisija ik gadu sniedz informāciju par minimālo aplēsto kļūdu līmeni, kas nav galīgs".

6.12. izcēlums

Komisija neatklāja atkārtotas nepilnības un saistībā ar tām neveica turpmākus pasākumus

Izlasē mēs revidējām projektu, kas bija īstenots Vācijā 2014.–2020. gada ERAF darbības programmas ietvaros. Lai noteiktu attiecināmās izmaksas, saņēmējs izmantoja pilno izmaksu uzskaites metodi, kas ietver personāla izmaksas, pieskaitāmās izmaksas un amortizāciju. Valsts iestādes bez pārbaudes atzina izmaksas par attiecināmām.

Revīzijā konstatējām, ka saņēmējs bija deklarējis neattiecināmas izmaksas: konstatējām daudzas un dažādas neatbilstības KNR un programmām specifiskajiem attiecināmības noteikumiem, kā arī daudzus gadījumus, kad izmaksas ar projektu nebija saistītas un/vai to nesekmēja.

- Attiecībā uz šo konkrēto saņēmēju un tā pilno izmaksu uzskaites metodi Komisija jau 2013. gada decembrī bija noteikusi valsts iestādēm un saņēmējam, ka izmaksām jāatbilst valsts un programmas noteikumiem un ka pieskaitāmajām izmaksām ir jāattiecas uz projektu vai tas jāsekmē, lai tās būtu attiecināmas. Tomēr, neraugoties uz to, ka Komisija bija iepriekš atzīmējusi, ka atbalsta saņēmējs 2007.–2013. gada plānošanas periodā pieprasīja atmaksāt neattiecināmas izmaksas, izmantojot to pašu metodi, tā neveica atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka saņēmējs un valsts iestādes, deklarējot izdevumus, īsteno šīs prasības. Saistībā ar 2017. gada ticamības deklarāciju mēs jau ziņojām, ka saņēmējs turpināja deklarēt neattiecināmus izdevumus.
- Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu Komisija 2017. un 2018. gadā veica šīs 2014.–2020. gada ERAF darbības programmas pārvaldības un kontroles sistēmas revīziju. Savā izlasē tā revidēja vēl vienu projektu, ko īstenoja tas pats saņēmējs. Lai gan Komisija bija informēta par problēmu ar šo saņēmēju, jo tāda informācija bija iegūta gan Komisijas pašas revīzijās, gan ERP veiktās revīzijas 2017. gada ticamības deklarācijas sagatavošanas laikā, tā pietiekami nepārbaudīja izmaksu attiecināmību.

Tā rezultātā Komisija nekonstatēja, ka atbalsta saņēmējs bija turpinājis izmantot pilno izmaksu uzskaites metodi un deklarējis neattiecināmas izmaksas 2014.–2020. gada darbības programmas ietvaros, un ka valsts iestādes nebija pārbaudījušas šo izmaksu attiecināmību.

2007.–2013. gada plānošanas perioda slēgšana joprojām turpinās

6.67. Termiņš, līdz kuram dalībvalstīm bija jāiesniedz 2007.–2013. gada slēgšanas dokumenti, bija 2017. gada 31. marts, lai gan tas vairākkārt ir novēlots. Līdz 2023. gada beigām situācija bija šāda:

- REGIO ĢD bija slēdzis 279 no 322 darbības programmām 2007.–2013. gadam, kas ir tikai par trim vairāk nekā 2022. gadā. Attiecībā uz vēl 42 darbības programmām REGIO ĢD bija veicis pirmsslēgšanas maksājumus, kas attiecas tikai uz neapstrīdētajām summām, savukārt viena programma joprojām bija pilnībā atvērta. Joprojām nav atrisināti tādi jautājumi kā notiekošais administratīvais process vai tiesas process un izmeklēšana, atvērti revīzijas konstatējumi un nepabeigtās atgūšanas procedūras;
- EMPL ĢD bija slēdzis 102 no 118 darbības programmām un provizoriski slēdzis 13 darbības programmas. Trīs programmas joprojām bija pilnībā atvērtas neatrisināto jautājumu dēļ.

Neskaidrības, kas konstatētas saistībā ar 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanu

6.68. 2014.–2020. gada kohēzijas izdevumu attiecināmības periods ir no 2014. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim. Termiņš, līdz kuram dalībvalstīm bija jāiesniedz galīgā izdevumu deklarācija, sākotnēji bija 2024. gada vidus, un tas nesen tika pagarināts līdz 2025. gada vidum²⁹.

6.69. 2014.–2020. gada perioda programmu slēgšana balstīsies vienīgi uz dokumentiem, kas attiecas uz pēdējo grāmatvedības gadu un galīgo īstenošanas ziņojumu. Tomēr programmu iestādēm joprojām būs jāpievēršas dažām darbībām deklarēto izmaksu attiecināmības galīgajam novērtējumam, jo īpaši attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar finanšu instrumentu ieguldījumiem, valsts atbalsta avansu *dzēšanu*, ieņēmumus nesošu darbību galīgo novērtējumu un rīcību saistībā ar nefunkcionējošām darbībām. Tā rezultātā var tikt veiktas papildu finanšu korekcijas.

²⁹ Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas (STEP) regula, 14. panta 3. punkts.

6.70. Komisija ziņoja, ka divas 2014.–2020. gada darbības programmas ir slēgtas 2023. gadā. Šie gadījumi attiecās uz EAFVP programmu, ko pārvalda EMPL ĢD, un finanšu instrumentu, ko REGIO ĢD pārziņā finansēja ERAF. Mēs konstatējam, ka abos gadījumos 2024. gadā joprojām turpinājās saziņa par apstiprināto summu *samaksu*.

6.71. Komisijas Iekšējās revīzijas dienesta (IRD) 2023. gada septembrī veiktajā revīzijā³⁰ tika secināts, ka 2014.–2020. gada slēgšanas plānošana nav pietiekami paviszījusi uz priekšu un ka nav pārliecības, ka “atlikušais” risks pēc slēgšanas procesa būs mazāks par 2 %, jo revīzijas darbs joprojām turpināsies pēc galīgā atlikuma maksājuma. IRD arī pauda bažas par slēgšanas procesa definīciju, jo faktiski nav pat definēts, ko nozīmē slēgt darbības programmu attiecībā uz pārliecību, kas jāsniedz par likumību un pareizību. Komisija uzskata, ka tā vēlāk ir veikusi turpmākus pasākumus slēgšanas procedūras sagatavošanai.

³⁰ Ares(2023)6301839, 18.9.2023.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

6.72. Mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas “Kohēzija, noturība un vērtības” izdevumos bija būtisks. Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm DFS 2. kategorijā kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 9,3 %.

6.73. Mūsu darbs liecina, ka vadošo iestāžu kontroles mehānismi ne vienmēr efektīvi novērš vai atklāj pārkāpumus saņēmēju deklarētajos izdevumos. Turklāt mēs konstatējām nozīmīgas nepilnības daudzu mūsu izlasē iekļauto revīzijas iestāžu darbā (sk. [6.42.–6.54.](#) punktu). Tas ierobežo iespējamo paļaušanos uz šo iestāžu darbu. Pārrēķinātais kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 % būtiskuma sliekšni 16 no 29 apliecinājumu paketēm attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu. Komisija korigēja atlikušo kļūdu īpatsvarus tā, lai tie būtu virs 2 % vienpadsmit no šīm paketēm, ņemot vērā arī mūsu revīzijas darbu.

6.74. Kopš 2017. gada apliecinājumu paketes mūsu ikgadējās izlasēs pastāvīgi veido vairāk nekā vienu trešdaļu no Komisijas apstiprinātajiem izdevumiem. To izdevumu īpatsvars, uz kuriem attiecas apliecinājumu paketes ar atlikušo kļūdu īpatsvaru virs 2 %, ir palielinājies no 44 % 2017. gadā līdz 61 % 2023. un 2022. gadā (sk. [6.8. attēlu](#)). Gan dalībvalstu programmu iestādēm, gan Komisijai vēl aizvien ir jāuzlabo veids, kādā sistēmu piemēro.

6.75. 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un gada darbības pārskatos Komisijas viedoklis sakrīt ar mūsu vispārējo viedokli, ka kohēzijas izdevumos ir būtisks kļūdu līmenis. Tajā pašā laikā Komisijas kļūdu aplēses ir ievērojami zemākas par mūsu aplēsēm (sk. [6.63.](#) un [6.64.](#) punktu). Tomēr Komisijas aplēstais kļūdu īpatsvars ir balstīts uz dalībvalstu paziņotajiem atlikušo kļūdu īpatsvariem, kurus Komisija ir pārbaudījusi un pārrēķinājusi. Tāpēc Komisijas aplēstā kļūdu īpatsvara ticamību ietekmē gan nepilnības dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās, gan trūkumi pašas Komisijas revīzijas darbā. Konkrēti, mūsu kļūdu īpatsvars ietver kļūdas, kuras dalībvalstis un Komisija nav atklājušas, un parāda, ka Komisijas kļūdu īpatsvars ir novērtēts par zemu.

Ieteikumi

6.76. Viena mūsu 2020. gada pārskatā iekļautā ieteikuma pēcpārbaudes konstatējumi ir aprakstīti **6.2. pielikumā**. Komisija to bija ieviesusi lielākajā daļā aspektu. Izskatījām mūsu 2021. un 2022. gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuru ieviešanai bija nepieciešama tūlītēja rīcība vai kuri bija jāievieš 2023. gadā. Novērtējām arī 2017., 2018. un 2019. gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuri vēl nebija pilnībā ieviesti, bet joprojām ir aktuāli.

6.77. Pamatojoties uz šo pārbaudi un saviem konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs iesakām Komisijai turpmāk minēto.

6.1. ieteikums. Veikt turpmākus pasākumus saistībā ar nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās

- a) Savlaicīgi veikt turpmākus pasākumus attiecībā uz visām tām nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās, kuras kurām mēs konstatējam un par kurām ziņojām saistībā ar mūsu ticamības deklarāciju par 2014.–2020. gada periodu.
- b) Kopā ar revīzijas iestādēm apzināt galvenās atziņas, kas gūtas pēcpārbaudē saskaņā ar a) apakšpunktu, un tās piemērot pasākumiem 2021.–2027. gada periodā, kā arī paziņot dalībvalstu programmu iestādēm par nepieciešamajām darbībām un attiecīgu paraugpraksi.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.

6.2. ieteikums. Saskaņota rīcība saistībā ar publiskā iepirkuma kļūdām tiešā un dalītā pārvaldībā

Saskaņot rīcību saistībā ar publiskā iepirkuma pārkāpumiem projektos, ko finansē gan tiešā, gan dalītā pārvaldībā, piemēram, projektos, ko finansē gan no EISI, gan ERAF. Pārkāpumiem, kas radušies, pārkāpjot vienas un tās pašas tiesību normas, būtu jānosaka viens un tas pats novērtējums un korekcijas likme.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada decembris.

6.3. ieteikums. Novērst finanšu riskus, vienlaikus pārbaudot, vai ir sasniegti snieguma mērķrādītāji

Nodrošināt, ka dalībvalstis izveido procesu nolūkā sistemātiski pārbaudīt līgumsaistību izpildi pēc maksājuma veikšanas attiecībā uz finansējuma saņēmēja apņemšanos izpildīt snieguma rādītājus darbībās, kuras notiek pēc projekta īstenošanas.

Ieviešanas mērķtermiņš: laikā, kad dalībvalstis iesniedz savus DP slēgšanas dokumentus, bet ne vēlāk kā līdz 2026. gada martam.

6.4. ieteikums. Nodrošināt pareizu sagatavošanos pirms 2014.–2020. gada slēgšanas

Izstrādāt detalizētas slēgšanas procedūras, lai novērstu mūsu gada pārskatos konstatētos riskus:

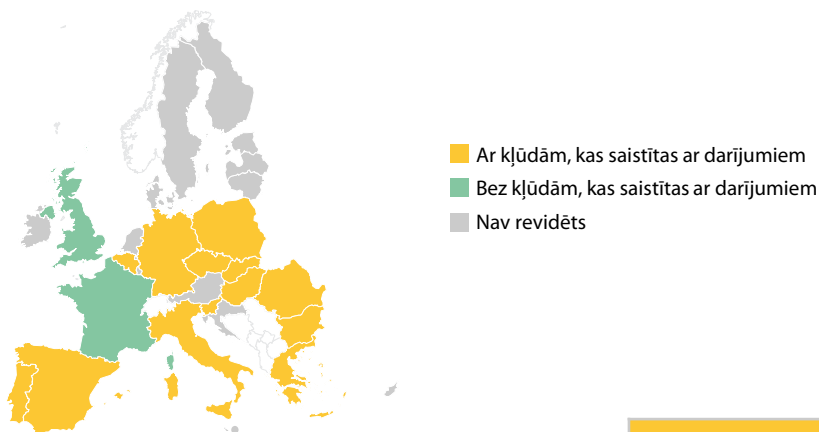
- a) izveidot slēgšanas uzraudzības sistēmu, lai izsekotu visu 2014.–2020. gada darbības programmu statusam, gada laikā un kumulatīvi faktiski slēgtajām summām, vēl atvērtajām summām un vēl nenoslēgtajām darbībām;
- b) šo informāciju uzrādīt gada darbības pārskatos.

Šajā informācijā par 2014.–2020. gada slēgšanu būtu jāietver arī neapgūto līdzekļu atcelšana Komisijas pārskatos.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada jūnijs.

Pielikumi

6.1. pielikums. Mūsu darījumu izlases un saistīto konstatējumu sadalījums 2023. gada ticamības deklarācijā

Dalībvalsts (*)	ES ieguldījums (miljoni EUR)	Revidētie darījumi	Ar darījumiem saistīti konstatējumi	
			Skaitļos izsakāmas kļūdas	Skaitļos neizsakāmas kļūdas
Polija	11 105	41	5	3
Spānija	4026	19	6	7
Itālija	3986	18	4	6
Rumānija	3866	23	4	6
Ungārija	3659	18	5	16
Čehija	3561	21	10	8
Grieķija	3500	13	2	3
Portugāle	3445	12	4	5
Vācija	2481	9	3	4
Francija	2190	6	—	—
Slovākija	1693	8	—	2
ETS **	1480	6	2	—
Apvienotā Karaliste	1391	7	—	—
Bulgārija	1239	7	1	3
Horvātija	1010	—	—	—
Lietuva	944	—	—	—
Slovēnija	724	1	1	—
Latvija	551	—	—	—
Igaunija	486	—	—	—
Beļģija	275	7	—	2
Zviedrija	251	—	—	—
Somija	228	—	—	—
Austrija	163	—	—	—
Nīderlande	154	—	—	—
Malta	128	—	—	—
Luksemburga	98	—	—	—
Kīpa	75	—	—	—
Dānija	65	—	—	—
Īrija	12	—	—	—
KOPĀ	52 786	216	47	65

(*) Mūsu izlase nav paredzēta tam, lai izdarītu secinājumus dalībvalsts līmenī.

(**) ETS iemaksas ietver Spānijas un Portugāles divpusējās programmas iemaksas. Šīs iemaksas nav iekļautas šajā ilustrācijā.

Avots: ERP.

6.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategoriju “Kohēzija, noturība un vērtības”

Ieviešanas līmenis: pilnībā; lielākajā daļā aspektu; dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2017	<p>Mēs sniedzam Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus.</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Jānodrošina, lai finanšu starpnieku līmenī EIF pārvaldīto finanšu instrumentu revīzijas kārtība būtu pienācīga. Ja EIB/EIF izmanto procedūras, kas iepriekš saskaņotas ar ārējiem revidentiem, Komisijai, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt ticamību, jānosaka šādu līgumu obligātie nosacījumi, īpaši prasība par pietiekamu revīzijas darbu dalībvalsts līmenī.</p> <p>(Ieviešanas termiņš: nekavējoties.)</p>		<p><i>Omnibus regula</i> ieviesa jaunu prasību revīzijas iestādēm veikt sistēmu revīzijas un darbību revīzijas attiecībā uz finanšu instrumentiem finanšu starpnieku līmenī, tostarp finanšu instrumentiem, kurus pārvalda <i>EIB grupa</i>, bet ne <i>MVU iniciatīvas</i> programmām, kas izveidotas pirms 2018. gada 2. augusta.</p> <p>Komisija ir veikusi papildu pasākumus, finanšu instrumentu revīzijas metodoloģijā iekļaujot ieteikumu revīzijas iestādēm revidēt finanšu starpniekus attiecībā uz EIB grupas īstenotajiem instrumentiem neatkarīgi no tā, kad tie izveidoti. Tomēr metodoloģija nevar paplašināt revīzijas iestāžu regulatīvās pilnvaras. Komisija sniedza pierādījumus tam, ka dažās dalībvalstīs revīzijas iestādes jau veic pārbaudes finanšu starpnieku līmenī.</p> <p>Taču mūsu 2020. gada un 2022. gada (MVUI Spānijā) revīzijās atklājām, ka šīs pārbaudes vēl netiek veiktas konsekventi (revidētajā dalībvalstī ne ārējais revidents, ne revīzijas iestādes neveica revīzijas finanšu starpnieku līmenī). Netika iesniegti jauni elementi, kas apliecinātu, ka 2023. gadā tas tika labots.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
	<p>3. ieteikums</p> <p>Jānovērš nepilnības, kuras mēs konstatējām tās veiktajā pārbaudē par revīzijas iestāžu darbu Komisijas pareizības revīziju kontekstā.</p> <p>(Ieviešanas termiņš: nekavējoties.)</p>		Sk. 2018. gada pārskata 6.58.–6.64. punktu, 2019. gada pārskata 5.48.–5.62. punktu, 2020. gada pārskata 5.43. un 5.44. punktu, 2021. gada pārskata 5.40.–5.43. punktu, 2022. gada pārskata 6.47. punktu un 2023. gada pārskata 6.48. punktu. Lai gan Komisija palielināja atbilstības revīziju darbu, mēs joprojām saskaramies ar nepilnībām revīzijas iestāžu darbā.
	<p>4. ieteikums</p> <p>Jārisina jautājums par REGIO ĢD un EMPL ĢD gada darbības pārskatos sniegtās informācijas sarežģītību saistībā ar 2014.–2020. gada kontroles un ticamības nodrošināšanas sistēmu:</p> <p>(..)</p> <p>iii) norādot kopējo atlikušo kļūdu īpatsvaru DFS 1.b apakš kategorijā par katru grāmatvedības gadu.</p> <p>(Ieviešanas termiņš: 2019. gada jūnijs.)</p>		Ieteikuma iii) apakšpunkts ir ieviests lielākajā daļā aspektu, jo Komisija gada pārvaldības un snieguma ziņojumā sniedz kopēju aplēsi attiecībā uz DFS 2.a apakš kategoriju. Tomēr, ja ģenerāldirektorāts ir atbildīgs par budžeta izpildi vairākās DFS kategorijās, izdevumus ietver vienā DFS kategorijā. Tādējādi šī aplēse neatspoguļo pamatā esošos izdevumus pilnībā.
	<p>5. ieteikums</p> <p>Jānodrošina, lai tiesiskajā regulējumā periodam pēc 2020. gada revīzijas kārtība tiktu mainīta saskaņā ar tās priekšlikumu par finanšu instrumentiem tādējādi, ka tikai faktiskais līdzekļu izlietojums galasaņēmēju līmenī tiek izmantots atlikušo kļūdu īpatsvaru aprēķinā.</p> <p>(Ieviešanas termiņš: pirms sāk īstenot tiesisko regulējumu laikposmam pēc 2020. gada.)</p>		Jaunajā kopīgo noteikumu regulā, ko piemēro 2021.–2027. gada periodam (Regula (ES) 2021/1060), ir noteikts, ka pirmajā maksājuma pieteikumā iekļauj vienreizēju avansa maksājumu finanšu instrumentiem. Savās atbildēs par turpmākiem pasākumiem attiecībā uz 2020. gada pārskatu Komisija norādīja, ka tā plāno pieņemt deleģēto aktu, ar ko revīzijas iestādēm pieprasa izslēgt šo avansu no revīzijas datu kopas. Komisija tagad ir atkārtoti izvērtējusi šo nostāju un norādījusi, ka šis sākotnējais avanss paliek daļa no attiecīgā grāmatvedības gada revidētās datu kopas.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
	<p>6. ieteikums</p> <p>Jāveic pietiekamas pareizības pārbaudes, lai izdarītu secinājumus par revīzijas iestāžu darba <i>efektivitāti</i> un gūtu pamatotu pārliecību par izdevumu pareizību, vēlākais, tā gada darbības pārskatos, kurus publicē nākamajā gadā pēc pārskatu pieņemšanas gada.</p> <p>(Ieviešanas termiņš: nekavējoties.)</p>		Sk. 2021. gada pārskata 5.64. punktu.
2018	<p>Mēs sniedzam Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus.</p> <p>6.1. ieteikums. Revīzijas kārtība MVU iniciatīvas programmām</p> <p>Nodrošināt, lai</p> <p>a) revīzijas iestāde vai EIB grupas izraudzīts revidents finanšu starpnieku līmenī veiktu regulāras pārbaudes, kuru pamatā ir galasaņēmējiem izmaksāto līdzekļu reprezentatīva izlase;</p> <p>b) nepietiekamu pārbažu gadījumā tiktu izstrādāti un īstenoti pienācīgi kontroles pasākumi, kas novērstu būtiski nepareizu izdevumu iespējamību slēgšanas laikā.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: nekavējoties.)</p>		Mūsu iepriekšējās revīzijās apstiprinājās, ka EIF jau ir veicis vai veic uzlabojumus savās uzraudzības un kontroles sistēmās un ir brīvprātīgi paplašinājis pamatotas pārliecības ziņojumu izmantošanu, attiecinot tos arī uz MVUI programmām. Lai gan mēs atzīstam, ka dažas revīzijas iestādes jau ir veikušas pārbaudes finanšu starpnieku līmenī, šo pasākumu pilnīga efektivitāte vēl nav pierādīta. Mēs kā piemēru minam rezultātus, kas gūti saistībā ar 2022. gada <i>ticamības deklarāciju</i> veiktajā revīzijā par MVUI Spānijā.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2019	<p>Mēs sniedzam Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus.</p> <p>5.1. ieteikums. Projektu attiecināmības nosacījumi</p> <p>Jāprecizē, kad darbības tiek uzskatītas par “fiziski pabeigtām” un/vai “pilnībā īstenotām”. Tas palīdzētu dalībvalstīm pārliecināties, ka darbības atbilst KNR 65. panta 6. punktam, un novērst neattiecināmu darbību neatklāšanu. Jāpaskaidro, ka šis nosacījums attiecas tikai uz darbiem vai pasākumiem, kas vajadzīgi, lai realizētu darbības tiešos rezultātus, bet nevis uz finanšu un administratīviem aspektiem.</p> <p>(Termiņš: nekavējoties.)</p>		
	<p>5.2. ieteikums. Pasākumi ar mērķi uzlabot revīzijas iestāžu paziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru ticamību</p> <p>Jāanalizē neatklāto kļūdu galvenie avoti un kopā ar revīzijas iestādēm jāizstrādā vajadzīgie pasākumi, lai uzlabotu paziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru ticamību.</p> <p>(Termiņš: 2021. gada jūnijs.)</p>		<p>Lai gan Komisija bija veikusi pasākumus, kuri izklāstīti REGIO ĢD gada darbības pārskatos (2019. gadā – 25. lpp., 2020. gadā – 41.–43. lpp. un 2021. gadā – 32. un 33. lpp.) un EMPL ĢD gada darbības pārskatos (2019. gadā – 37. lpp., 2020. gadā – 43. un 44. lpp., 2021. gadā – 49. lpp.), mūsu revīzijas darbs 2020. gadā šajā ziņā neuzrādīja būtiskus uzlabojumus (piemērus sk. 2020. gada pārskata 5.38. punktā, 2021. gada pārskata 5.40. un 5.41. punktā un 2022. gada pārskata 6.48., 6.49. un 6.50. punktā).</p> <p>Komisija bija veikusi neatklāto kļūdu galveno avotu analīzi un izplatījusi atjauninātu kļūdu tipoloģiju.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2020	<p>Mēs sniedzam Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus.</p> <p>5.2. ieteikums. Revīzijas iestāžu veiktajās darbību revīzijās uzraudzīt krāpšanas risku</p> <p>Jāmudina revīzijas iestādes savās kontrollapās skaidri iekļaut konkrētus jautājumus par krāpšanas riskiem un dokumentēt pasākumus, kas veikti, lai novērstu visus šādus revīzijas gaitā atklātos riskus.</p> <p>Revīzijas iestādēm jāsadarbojas ar valstu krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestiem (<i>AFCOS</i>), un jāņem vērā gadījumi, kad ir aizdomas par krāpšanu vai ir konstatēta krāpšana, par ko ziņots Komisijai, izmantojot Pārskatu pārvaldības sistēmu (<i>IMS</i>). Mēs atsaucamies arī uz ieteikumiem, kurus sniedzām Īpašajā ziņojumā 06/2019.</p> <p>(Termiņš: 2022. gada jūnijs.)</p>		
2021	<p>5.1. ieteikums. Metode, kuru piemēro, lai atlīdzinātu izdevumus atbalsta saņēmējiem, kad ES ieguldījumu programmā nosaka, izmantojot vienkāršotu izmaksu iespējas</p> <p>Atkārtot vadošajām iestādēm prasības, kas saistītas ar izdevumu atlīdzināšanu atbalsta saņēmējiem, izmantojot metodoloģiju, kura atšķiras no vienkāršotu izmaksu iespējām (VII), ko izmanto, lai aprēķinātu maksājumus dalībvalstīm no ES budžeta, jo īpaši ņemot vērā situāciju, kas šogad konstatēta Īrijas ESF darbības programmā.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2022. gada decembris.)</p>		

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
	<p>5.2. ieteikums. Valstu shēmu ieguldījums ESF mērķu sasniegšanā</p> <p>Nodrošināt, lai tad, kad darbības programmas ir balstītas uz esošajām valsts shēmām, īstenotā darbība efektīvi veicinātu programmas mērķu sasniegšanu, jo īpaši ņemot vērā situāciju, kas šogad konstatēta attiecībā uz <i>NEET</i> dalībniekiem Spānijas ESF/JNI darbības programmās.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2022. gada novembris.)</p>		<p>Komisija bija rīkojusies saistībā ar ieteikumā minēto Spānijas lietu. Tomēr tā nebija risinājusi jautājumu par to, kā darbības, ko finansē no darbības programmām, kuru pamatā ir esošās valsts shēmas, efektīvi veicina programmas mērķu sasniegšanu.</p>
	<p>5.6. ieteikums. Tiesiskums</p> <p>Gada darbības pārskatos sniegt informāciju par notiekošajām tiesiskuma procedūrām pret dalībvalstīm un par to, vai tas var ietekmēt pārlicību, kuru Komisija par izdevumu pareizību var iegūt no attiecīgo valstu ticamības nodrošināšanas un kontroles sistēmām.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gada aprīlis (nākamais gada darbības pārskats).)</p>		<p>Sk. 2022. gada pārskata 6.76. punktu. Komisija noraidīja šo ieteikumu.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2022	<p>6.5. ieteikums. Pašdeklarāciju ticamība</p> <p>Nodrošināt, ka revīzijas iestādes ir ieviesušas piemērotas metodes, lai pārbaudītu pašdeklarāciju derīgumu un ticamību, un apmainīties ar labu praksi, jo īpaši ņemot vērā šogad konstatēto situāciju.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gada decembris.)</p>		Mēs ņemam vērā to, ka Komisija šajā sakarā ir īstenojusi vairākas darbības, un to, ka Komisija plāno turpināt paraugprakses apmaiņu.
	<p>6.6. ieteikums. Veicināt izpratni par krāpšanas risku, lai nodrošinātu efektīvāku ziņošanu gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu</p> <p>(..)</p> <p>b) Noteikt obligātās prasības revīzijas iestādēm, lai tās savos kontrolosarakstos un revīzijas darbā aptvertu krāpšanas risku.</p> <p>c) Atgādināt dalībvalstīm par to pienākumiem saistībā ar ziņošanu par krāpšanu.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: (..) attiecībā uz 6.6.b) un 6.6.c) ieteikumu – līdz 2023. gada decembrim.)</p>		

Avots: ERP.

7. nodaļa

Dabas resursi un vide

Saturs

	Punkts
Ievads	7.1.–7.15.
Īss apraksts	7.2.–7.13.
Politikas mērķi un jomas	7.2.–7.4.
Izdevumu instrumenti	7.5.–7.13.
Revīzijas tvērumi un pieeja	7.14.–7.15.
Darījumu pareizība	7.16.–7.26.
Darījumu pārbaudes rezultāti	7.16.–7.26.
Tiešie maksājumi	7.20.
Lauku attīstība, tirgus pasākumi un citi maksājumi	7.21.–7.26.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	7.27.–7.37.
AGRI ĢD un ENV ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību	7.27.–7.31.
Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums	7.32.
Informācija, kas savākta par jaunām snieguma ziņošanas sistēmām	7.33.–7.37.
Secinājums un ieteikumi	7.38.–7.41.
Secinājums	7.38.–7.39.
Ieteikumi	7.40.–7.41.
Pielikumi	
7.1. pielikums. Informācija par ES darbību dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē	
7.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

7.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar DFS 3. kategoriju “Dabas resursi un vide”. Šīs kategorijas galvenās darbības un izdevumi 2023. gadā ir apkopoti [7.1. attēlā](#).

7.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

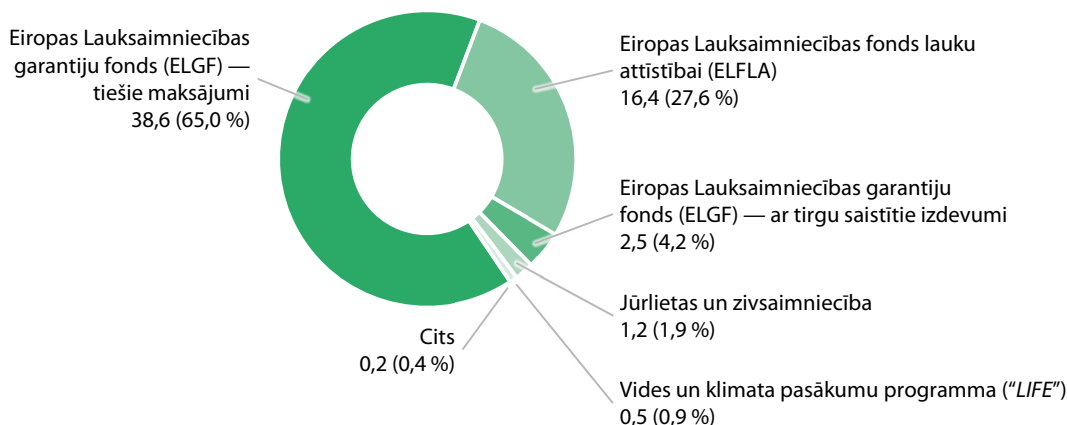

Dabas resursi un vide
59,5 miljardi EUR (31,1 % no ES budžeta izdevumiem)

(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 59,5

Revīzijas datu kopa – kopā 58,6

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

Politikas mērķi un jomas

7.2. Lauksaimniecības un lauku attīstības politika veido 97 % ES izdevumu kategorijā “Dabas resursi un vide”, un to ievieš saskaņā ar *kopējo lauksaimniecības politiku* (KLP). KLP ir trīs vispārīgi mērķi¹:

- ekonomiski dzīvotspējīga pārtikas ražošana, galveno uzmanību pievēršot lauksaimniecības ienākumiem, lauksaimniecības ražīgumam un cenu stabilitātei;
- ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana un klimata politika, galveno uzmanību pievēršot siltumnīcefekta gāzu emisijām, bioloģiskajai daudzveidībai, augsnei un ūdens resursiem;
- līdzsvarota teritoriālā attīstība.

7.3. Kaut arī galīgo atbildību par KLP uzņemas Eiropas Komisija, īpaši Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (AGRI ĢD), tā daļa KLP pārvaldību ar *maksājumu aģentūrām* dalībvalstīs. Kopš 2015. gada neatkarīgas *sertifikācijas struktūras* dalībvalstīs sniedz ikgadējus atzinumus par maksājumu aģentūru deklarēto izdevumu *likumību un pareizību*.

7.4. Šajā DFS izdevumu kategorijā ietilpst arī ES izdevumi jūrlietu un zivsaimniecības politikai, ko finansē no *Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda* (EJZF), Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta (MARE ĢD) pārziņā, un vides un klimata pasākumu programmas “*LIFE*”, par kuru atbild Vides ģenerāldirektorāts (ENV ĢD), Klimata politikas ģenerāldirektorāts (CLIMA ĢD) un Enerģētikas ģenerāldirektorāts (ENER ĢD).

Izdevumu instrumenti

7.5. Lai gan 2023. gads bija pirmais 2023.–2027. gada KLP gads, gandrīz visi 2023. gada maksājumi bija balstīti uz noteikumiem 2014.–2022. gada KLP izdevumu instrumentiem, jo attiecās uz lauksaimnieku 2022. gadā iesniegtajiem ES atbalsta pieteikumiem. Kopā jaunā perioda noteikumi attiecās tikai uz 0,9 miljardiem EUR no 2023. gadā veiktajiem KLP maksājumiem 57,5 miljardu EUR apmērā.

¹ [Regula \(ES\) Nr. 1306/2013](#) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību, 110. panta 2. punkts

7.6. 2023. gadā galvenie KLP izdevumu instrumenti bija:

- *tiešie maksājumi* lauksaimniekiem, ko pilnībā finansē no ES budžeta;
- dalībvalstu un reģionālās *lauku attīstības programmas*, ko līdzfinansē no ES un dalībvalstu budžeta;
- lauksaimniecības *tirgus pasākumi*, ko pilnībā finansē no ES budžeta, izņemot dažus pasākumus, piemēram, lauksaimniecības pārtikas veicināšanas pasākumus, kurus līdzfinansē dalībvalstis.

7.7. Tiešie maksājumi veidoja 65 % no DFS 3. kategorijas izdevumiem (2023. gadā: 38,2 miljardi EUR). Galvenās KLP shēmas bija:

- "*pamata maksājuma shēma*" (14,9 miljardi EUR) un "*vienotā platībmaksājuma shēma*" (4,6 miljardi EUR), kas nodrošina ienākumu atbalstu, pamatojoties uz lauksaimnieku deklarēto lauksaimniecības zemes platību;
- "*zaļināšanas maksājums*" (10,7 miljardi EUR) klimatam un videi labvēlīgas lauksaimniecības prakses atbalstam;
- "*brīvprātīgs saistītais atbalsts*" (4,2 miljardi EUR) īpašiem lauksaimniecības produktu veidiem piemēram, liellopu un teļa gaļai, pienam vai proteīnaugiem.

7.8. Tiešie maksājumi lauksaimniekiem balstās uz maksājumtiesībām, jo to saņemšana ir atkarīga no konkrētu nosacījumu izpildes. Šādiem maksājumiem *kļūdu* risks ir mazāks nekā maksājumiem, kuru pamatā ir atlīdzība, ja vien izvirzītie nosacījumi nav pārāk sarežģīti (sk. **1.18.** punktu). Tiešos maksājumus pārvalda, izmantojot *integrēto administrācijas un kontroles sistēmu (IAKS)*, kas savieno saimniecību datubāzes, atbalsta pieteikumus, dzīvnieku reģistrus un lauksaimniecības platības. IAKS ietver *zemes gabalu identifikācijas sistēmu ZGIS* (ģeogrāfiskās informācijas sistēma, kuras pamatā ir vairāki avoti). ZGIS palīdz lauksaimniekiem aizpildīt ar platību saistītā atbalsta pieteikumus un ļauj maksājumu aģentūrām tos pārbaudīt pēc tam. Tas dod viņiem iespēju izlabot dažas kļūdas atbalsta pieteikumos un samazināt kļūdu risku.

7.9. Maksājumi lauku attīstības jomā veidoja 27,6 % no DFS 3. kategorijas izdevumiem (16,4 miljardi EUR), un tie ietvēra:

- o maksājumus lauksaimniekiem, pamatojoties uz vides un klimata kritērijiem (8,0 miljardi EUR), ko piemēro lauksaimniecības platībai (**7.1. izcēlumā** sniegts piemērs bioloģiskās lauksaimniecības atbalstam), vai pamatojoties uz dzīvnieku skaitu saimniecībā (“ar platību vai dzīvniekiem saistīti maksājumi”);
- o atbalstu investīciju projektiem (8,4 miljardi EUR) ar mērķi atbalstīt sociālo un ekonomisko attīstību lauku apvidos (“ar platību nesaistīti maksājumi”).

7.1. izcēlums

Bioloģiskās olīvkopības atbalsta piemērs

Spānijā mazs olīvu ražotājs saskaņā ar 11. lauku attīstības pasākumu saņēma atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai. Atbalsts ļāva ražotājam saglabāt olīvkoku audzes ar ļoti veciem olīvkokiem un ražot olīvas bez mēslojuma vai pesticīdiem slīpos zemes gabalos, kur olīvu novākšanu nebija iespējams mehanizēt. Revīzijas laikā mēs apstiprinājām, ka *atbalsta saņēmējs* ir ievērojis attiecināmības nosacījumus. Fotoattēlā redzama viena no olīvkoku audzēm.

Avots: ERP.

7.10. 2023. gadā dalībvalstis turpināja īstenot ES izdevumus saskaņā ar valsts un reģionālajām lauku attīstības programmām, kas aptver 2014.–2022. gada periodu. Komisija 2014.–2020. gadam dalībvalstīs apstiprināja 118 lauku attīstības programmas, kurās bija 20 pasākumi. Tā kā tiesību akti par KLP pēc 2020. gada tika pieņemti novēloti, visas programmas tika pagarinātas līdz 2022. gada beigām. Saskaņā ar Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumu bijušās dalībvalsts lauku attīstības programmas ilga līdz 2023. gada beigām un tiks slēgtas 2024. gadā. Tika ieviesti papildu pasākumi, lai sniegtu ārkārtas pagaidu atbalstu, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu 2021. gadā² un ietekmi, ko radīja Krievijas iebrukums Ukrainā 2022. gadā³.

7.11. Lauksaimniecības tirgus pasākumi, kas veidoja 4,2 % no DFS 3. kategorijas izdevumiem (2,5 miljardi EUR), aptver vairākas shēmas, piemēram, atbalstu ražotāju organizācijām augļu un dārzeņu nozarē un vīna dārzu pārstrukturēšanu, un katrai no tām ir savi attiecināmības nosacījumi. Tirgus pasākumi vīna nozarē palīdz uzlabot uzņēmumu rezultātus, palielinot to konkurētspēju un palīdzot tiem pielāgoties tirgus prasībām.

7.12. Atlikušie 3 % no 3. DFS kategorijas izdevumiem, galvenokārt no *EJZF* un *programmas "LIFE"*, ietver arī dažādus atlases kritērijus, attiecināmības prasības un izmaksas metodes.

7.13. Attiecināmības nosacījumi lielākajai daļai izdevumu lauku attīstībai, tirgus pasākumiem un DFS 3. kategorijas politikas jomām ārpus KLP ir sarežģītāki nekā tiešajiem maksājumiem, un kļūdu risks ir augstāks (sk. **1.18. punktu**).

² [Regula \(ES\) 2020/872](#), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1305/2013 attiecībā uz īpašu pasākumu, ar kuru nodrošina ārkārtas pagaidu atbalstu no *Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA)*, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu.

³ [Regula \(ES\) 2022/1033](#), ar ko Regulu (ES) Nr. 1305/2013 groza attiecībā uz īpašu pasākumu, ar kuru, reaģējot uz ietekmi, ko rada Krievijas iebrukums Ukrainā, nodrošina ārkārtas pagaidu atbalstu no *Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA)*.

Revīzijas tvērums un pieeja

7.14. Mūsu mērķis bija aplēst kļūdu līmeni šai DFS kategorijai un veikt *ticamības deklarācijas* sagatavošanas darbu. Piemērojot **1.1. pielikumā** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju 2023. gadā mēs pārbaudījām turpmāk minēto:

- a) statistiski reprezentatīvu izlasi, ko veido 218 *darījumi* un kas aptver visus izdevumus šajā DFS kategorijā, tostarp:
 - i) 88 tiešos maksājumus, aptverot galvenās shēmas;
 - ii) 59 ar platību/dzīvniekiem saistītus darījumus lauku attīstības programmās;
 - iii) 49 ar platību nesaistītus lauku attīstības darījumus;
 - iv) 14 darījumus, kas saistīti ar tirgus pasākumiem, un
 - v) astoņus darījumus izdevumu jomās ārpus KLP, četrus darījumus EJZF ietvaros un četrus darījumus programmas “LIFE” ietvaros;
- b) AGRI ĢD un ENV ĢD *gada darbības pārskatos* (GDP) sniegto informāciju par pareizību un tās iekļaušanu Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

7.15. Mūsu revidētie 218 darījumi aptvēra 20 dalībvalstis⁴ un Apvienoto Karalisti. Mēs revidējām tiešos maksājumus 13 dalībvalstīs un lauku attīstības darījumus 16 dalībvalstīs, aptverot 19 valsts un reģionālās programmas.

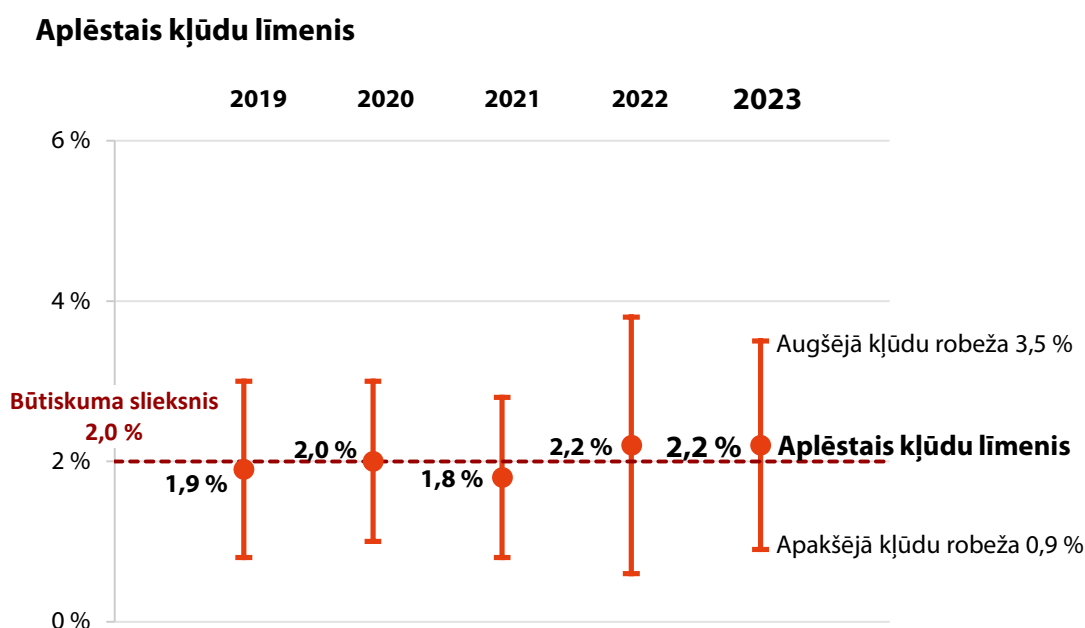
⁴ Beļģija, Bulgārija, Čehija, Vācija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Latvija, Lietuva, Ungārija, Nīderlande, Austrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija un Zviedrija.

Darījumu pareizība

Darījumu pārbaudes rezultāti

7.16. No 218 pārbaudītajiem darījumiem 56 darījumos (26 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 37 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis DFS 3. kategorijā ir 2,2 % (sk. [7.2. attēlu](#)).

7.2. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

Izlases lielums (darījumi)

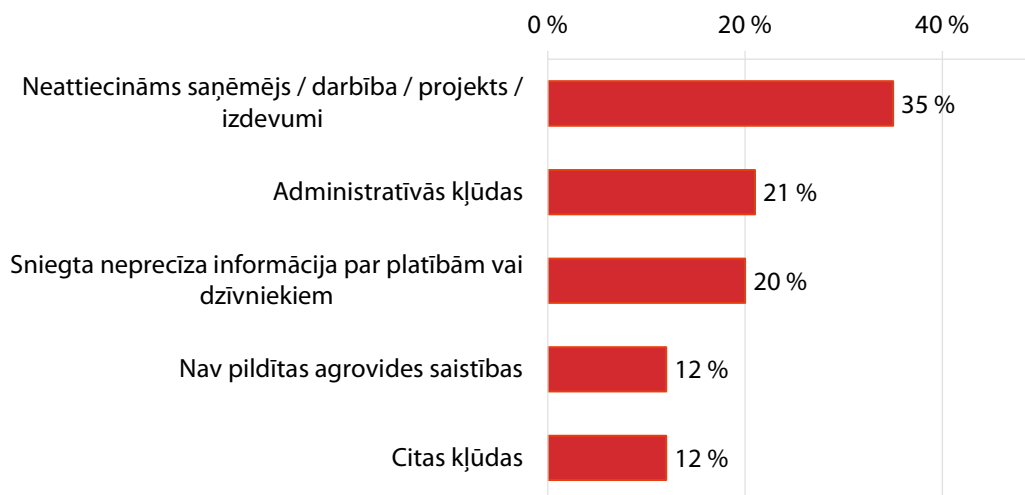
2019	2020	2021	2022	2023
251	218	212	218	218

Avots: ERP.

7.17. Lauku attīstības darījumi veidoja lielāko daļu no mūsu konstatētajām skaitļos izsakāmajām kļūdām (16). Mēs konstatējām 15 *skaitļos izsakāmas kļūdas* tiešajos maksājumos, trīs tirgus pasākumos un trīs ar KLP nesaistītos izdevumos. Mēs konstatējām arī 19 atbilstības problēmas, kas neietekmēja kļūdu īpatsvaru. Piemēram, mēs konstatējām gadījumu, kad dalībvalsts noteikumi neparedzēja atbalsta saņēmējiem glabāt apliecināšos dokumentus pēc saistību perioda beigām. Šā iemesla dēļ valsts iestādēm, Komisijai un ERP nav iespējams veikt turpmākas pārbaudes. Apkopojums par DFS 3. kategorijas maksājumiem un mūsu darījumu pārbaudi rezultātiem sadalījumā pa dalībvalstīm ir sniegts [7.1. pielikumā](#).

7.18. *Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdu kategorijām 2023. gadā ir parādīts 7.3. attēlā.*

7.3. attēls. Liela daļa no aplēstā kļūdu līmeņa ir saistīta ar neattiecināmām deklarācijām

Avots: ERP.

7.19. Dalībvalstu iestādes un Komisija bija piemērojušas korektīvus pasākumus, kas tieši ietekmēja 39 no mūsu izlasē iekļautajiem darījumiem. Savos aprēķinos mēs šos pasākumus ņēmām vērā, jo tie samazināja šai nodaļai aplēsto kļūdu līmeni par 0,5 procentpunktiem. 30 gadījumos, kad bija konstatētas *skaitļos izsakāmas kļūdas*, dalībvalstu iestādēm un Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu pieņemšanas. Ja dalībvalstu iestādes un Komisija būtu pienācīgi izmantojušas visu to rīcībā esošo informāciju, šai nodaļai aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1,0 procentpunktiem zemāks.

Tiešie maksājumi

7.20. Pārbaudītajos 88 tiešo maksājumu darījumos mēs konstatējām 15 skaitļos izsakāmas kļūdas, un astoņas no tām bija radušās tāpēc, ka lauksaimnieki bija pārvērtējuši attiecināmo lauksaimniecības zemes platību, vai no nepareizi aprēķinātiem maksājumiem (sk. *7.2. izcēlumu*). Vienā gadījumā atbalsta saņēmējs bija izvairījies no saņemamā atbalsta maksimālās summas ierobežojuma piemērošanas. Lai varētu iesniegt vairākus pieteikumus ES atbalstam, tas bija izveidojis vairākus uzņēmumus.

7.2. izcēlums

Piemērs, kad deklarēta pārāk liela attiecināmā platība

Lietuvā atbalsta saņēmējs 15,02 ha saimniecības bija deklarējis kā attiecināmus. Apmeklējumā uz vietas mēs apstiprinājām noteikto platību, izņemot vienu zemes gabalu, kurā atbalsta saņēmējs nebija izpildījis obligātās prasības, jo viena daļa bija aizaugusi ar nevēlamu veģetāciju. Pēc mērījumiem zemes gabala attiecināmā platība samazinājās par 1,64 ha, kas ir skaitļos izsakāma kļūda vairāk nekā 10 % apmērā attiecībā uz saimniecības kopējo platību. Fotoattēlos no gaisa zemes gabalā ir redzama aizaugusi teritorija, ko mēs konstatējām apmeklējuma laikā uz vietas.

© NMA

Lauku attīstība, tirgus pasākumi un citi maksājumi

Ar platību vai dzīvniekiem saistītie lauku attīstības izdevumi

7.21. Mēs pārbaudījām 59 lauku attīstības maksājumus, kuru pamatā bija lauksaimnieku deklarētā platība vai dzīvnieku skaits. Tie ietvēra maksājumus par konkrētu *agrovides un klimata saistību* izpildi, kompensācijas maksājumus bioloģiskajai lauksaimniecībai, maksājumus lauksaimniekiem apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi, un kompensācijas maksājumus lauksaimniecībai *Natura 2000* aizsargājamajās teritorijās.

7.22. No 59 pārbaudītajiem ar platību vai dzīvniekiem saistītajiem lauku attīstības darījumiem 19 darījumos bija kļūdas. Mēs konstatējām 13 skaitļos izsakāmas kļūdas –astoņos gadījumos bija deklarēta pārāk liela attiecināmā platība. Attiecībā uz pārējiem pieciem konstatējumiem kļūdu avoti ietvēra nepareizu atbalsta aprēķinu, agrovides un klimata saistību pārkāpumus un gadījumu, kad lauksaimnieks nebija izpildījis nosacījumus kompensācijas maksājuma saņemšanai par *Natura 2000* lauksaimniecības platībām (sk. **7.3. izcēlumu**).

7.3. izcēlums

Piemērs lauksaimnieka neizpildītajiem maksājuma nosacījumiem

Ungārijā lauksaimnieks *Natura 2000* aizsargājamā teritorijā iesniedza pieteikumu kompensācijas maksājumam par zemes gabalu. Saskaņā ar 12. lauku attīstības pasākumu atbalsta saņēmēji var saņemt kompensāciju par papildu izmaksām un negūtajiem ienākumiem, ja tas izriet no attiecīgās zemes izmantošanas ierobežojumiem. Lai saņemtu kompensācijas maksājumu, lauksaimnieks apņēmās līdž jūnija vidum nopļaut visu zemes gabalu, un par to saņēma maksājumu. Kad pārbaudījām zemes gabalu oktobrī (sk. attēlu zemāk), kā arī jūnijā un augustā uzņemtos fotoattēlus no gaisa un satelītattēlus, atklājām, ka ievērojama daļa zemes gabala nav nopļauta.

Avots: ERP.

Investīciju projekti

7.23. Mēs pārbaudījām 49 lauku attīstības maksājumus investīciju projektos, piemēram, investīcijas materiālajos aktīvos, atbalstu darījumdarbības uzsākšanai gados jauniem lauksaimniekiem un riska pārvaldībā (apdrošināšanā).

7.24. Mēs izteicām skaitļos kļūdas, kas trijos maksājumos bija radušās tāpēc, ka atbalsta saņēmēji bija deklarējuši izdevumus vai darbības, kuras neatbilda attiecināmības nosacījumiem. Vienā gadījumā kļūdu izraisīja tas, ka atbalsta saņēmējs — mājputnu audzētājs — piešķīra līgumu par lauku saimniecības infrastruktūras būvniecību saistītai pusei, proti, būvniecības uzņēmumam ar to pašu faktisko īpašnieku.

Tirgus pasākumi

7.25. Pārbaudītajos 14 *tirgus pasākumu* darījumos konstatējām skaitļos izsakāmas kļūdas trijos gadījumos, kad maksājumu aģentūras bija atlīdzinājušas neattiecināmas izmaksas.

Jūrlietu, zivsaimniecības, vides un klimata politika

7.26. Attiecībā uz jūrlietu, zivsaimniecības un vides un klimata politikas jomām mēs revidējām astoņus darījumus, un *tiešās pārvaldības* darījumos saskaņā ar vides un klimata pasākumu programmu "*LIFE*" mēs konstatējām trīs skaitļos izsakāmas kļūdas.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

AGRI ĢD un ENV ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību

7.27. Katras maksājumu aģentūras direktors iesniedz AGRI ĢD gada pārvaldības deklarāciju par savas aģentūras pārvaldības un kontroles sistēmu *efektivitāti*, kā arī par izdevumu likumību un pareizību. Papildus dalībvalstis katru gadu ziņo par savām administratīvajām un uz vietas veiktajām pārbaudēm (“kontroles statistika”).

7.28. Kopš 2015. gada, lai sniegtu papildu pārlicību, sertifikācijas struktūru pienākums ir attiecībā uz katru maksājumu aģentūru sniegt ikgadēju atzinumu par dalībvalstu iesniegto atlīdzināmo izdevumu likumību un pareizību.

7.29. Lai aprēķinātu skaitliskos datus par risku maksājuma laikā attiecībā uz tiešajiem maksājumiem, lauku attīstību un tirgus pasākumiem, AGRI ĢD izmanto kļūdu īpatsvaru, kas iekļauts kontroles statistikā, izdarot korekcijas saskaņā ar rezultātiem, kas iegūti sertifikācijas struktūru revīzijās un paša ģenerāldirektorāta veiktajās maksājumu aģentūru sistēmu un izdevumu revīzijās. Pielāgojumi, kas izriet no AGRI ĢD veiktās analīzes, rada korekcijas. No riska maksājuma laikā AGRI ĢD atņem savas aplēstās nākotnes *finanšu korekcijas* un atgūstamos līdzekļus un tādējādi aplēš galīgo riskam pakļauto summu.

7.30. Maksājumu aģentūru paziņotā kontroles statistika liecina, ka kļūdu līmenis ir 1,1 % no kopējiem KLP izdevumiem. Ņemot vērā sertifikācijas struktūru darbu un savas revīzijas, AGRI ĢD aprēķināja, ka aplēstā riskam pakļautā summa maksājuma laikā ir 1064 miljoni EUR, t.i., aptuveni 1,9 % no kopējiem KLP izdevumiem 2023. gadā. AGRI ĢD aplēsa, ka risks maksājuma laikā (korigētais kļūdu īpatsvars) ir apmēram 1,5 % tiešajiem maksājumiem, 2,8 % lauku attīstībai un 2,3 % tirgus pasākumiem.

7.31. Mēs veicām arī ierobežotu ENV ĢD gada darbības pārskatā ietvertās pareizības informācijas pārbaudi. Mēs konstatējām, ka AGRI ĢD un ENV ĢD riska aprēķina metodika maksājuma un *slēgšanas* laikā atbilst Komisijas pamatnostādņēm.

Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums

7.32. Kategorijā “Dabas resursi” Komisijas aplēstais risks maksājuma laikā, kā minēts tās gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, ir 1,9 %.

Informācija, kas savākta par jaunām snieguma ziņošanas sistēmām

7.33. 2023. gada revīzijas ietvaros mēs vācām informāciju par to, kā tiek ieviesti *gada snieguma ziņojumi (GSZ)*, kas ir svarīgs elements jaunajā uz *sniegumu* balstītajā īstenošanas modelī attiecībā uz 2023.–2027. gada KLP. Pamatojoties uz dokumentiem, iztaujāšanām un no 2024. gada janvāra līdz aprīlim veiktajiem apmeklējumiem uz vietas, mēs pārbaudījām Bulgārijas, Horvātijas un Grieķijas maksājumu aģentūru panākto progresu gada snieguma ziņojumu izstrādē.

7.34. Lai 2023.–2027. gada KLP ietvaros varētu pretendēt uz ES atbalstu, maksājumu aģentūru deklarētajiem izdevumiem saskaņā ar to *KLP stratēģiskajiem plāniem* jāatbilst paziņotajiem tiešajiem rezultātiem. Par faktiskajiem tiešajiem rezultātiem un faktiskajiem izdevumiem savos gada snieguma ziņojumos attiecīgajā finanšu gadā (N) dalībvalstīm jāiesniedz Komisijai informācija līdz nākamā gada (N+1) 15. februārim. Komisija pārbauda atbildi starp deklarētajiem izdevumiem un *tiešajiem rezultātiem*, un, ja nav norādīts pienācīgs pamatojums izdevumiem bez atbilstīgiem tiešajiem rezultātiem, tā līdz N+1 gada 15. oktobrim var samazināt ES atbalstu snieguma noskaidrošanas lēmumā.

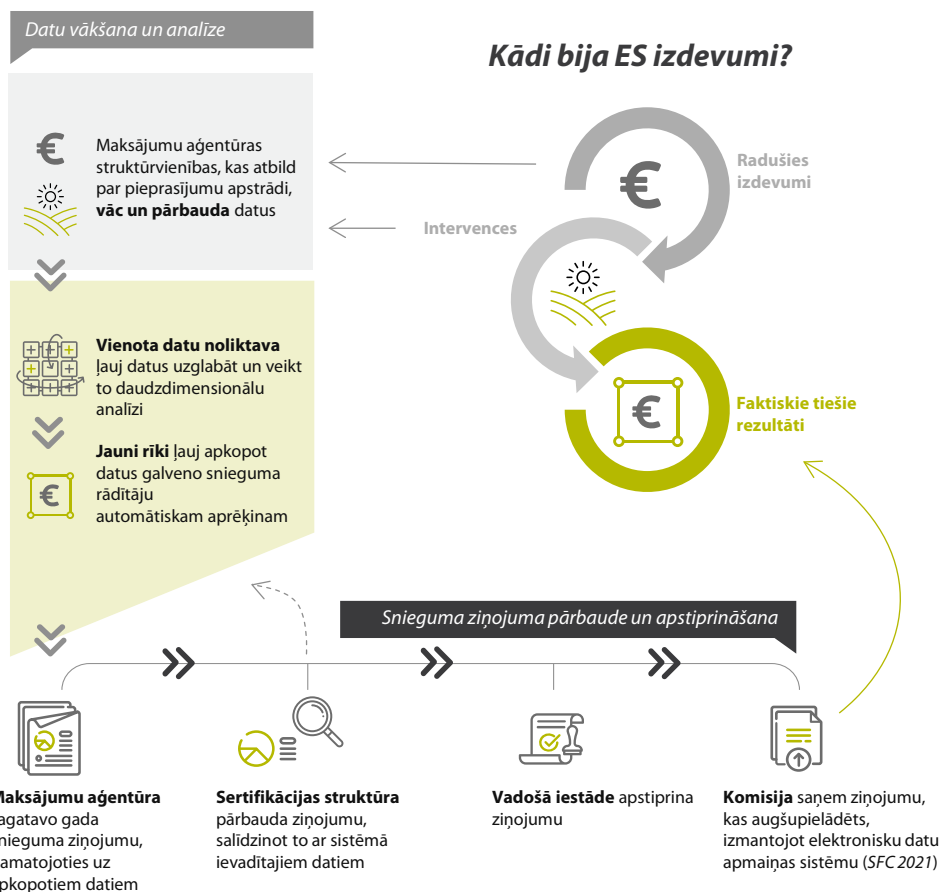
7.35. Dalībvalstis savus pirmos GSZ iesniedza 2024. gada februārī par 2023. finanšu gadu. Tā kā uz lielāko daļu KLP izdevumu 2023. gadā attiecās iepriekšējā perioda noteikumi, tikai 63 miljoni EUR no maksājumu aģentūru deklarētajiem izdevumiem radīja paziņotos tiešos rezultātus, un no tiem 37 miljoni EUR bija saistīti ar *biškopību*. Trīs apmeklētās dalībvalstis izmantoja manuālu vai daļēji automatizētu pieeju ziņošanai par biškopību un bija apkopojušas datus no esošajām sistēmām un ārējiem avotiem. Maksājumu aģentūru struktūrvienības, kas apstrādā intervences pasākumu pieteikumus biškopības jomā, pārbaudīja atbalsta saņēmēju iesniegtos datus un nosūtīja tos par ziņošanu atbildīgajām struktūrvienībām. Par datu manuālu apkopošanu atbildīgās struktūrvienības sagatavoja GSZ standarta formātā, kas vajadzīgs augšupielādei Komisijas elektroniskajā datu apmaiņas sistēmā (*SFC 2021*).

7.36. Mēs arī konstatējām, ka trīs maksājumu aģentūras, gatavojoties līdz 2025. gada 15. februārim 2024. gada snieguma ziņojumā ziņot par visiem stratēģiskajos plānos paredzētajiem intervences pasākumiem, 2023. gadā bija

pievērsušās savu sistēmu izstrādei. Šajā nolūkā tās uzsāka *publiskā iepirkuma* procedūras, lai slēgtu līgumus ar ārējiem pakalpojumu sniedzējiem par izstrādes darbu, kam jāatbilst starptautiskajiem informācijas drošības standartiem (*ISO 27001* prasībām), ko piemēro akreditētām maksājumu aģentūrām.

7.37. Lai sagatavotu un pārbaudītu nepieciešamos GSZ datus, attiecībā uz 2024. gada GSZ maksājumu aģentūras plāno īstenot līdzīgu pieeju tai, kādu piemēro par konkrētu intervences pasākumu pārvaldību atbildīgās struktūrvienības. Katra no apmeklētajām maksājumu aģentūrām plāno automātiski izgūt datus no pieteikumu apstrādes sistēmām un uzglabāt tos datu noliktavā, kur tiks izmantoti analītiski rīki, kas automātiski aprēķinās deklarētos izdevumus, vienības summas un attiecīgos tiešo rezultātu rādītājus dažādiem intervences pasākumiem. Pēc tam GSZ iekļauto informāciju pārbaudīs sertifikācijas struktūras un pirms augšupielādes Komisijas *SFC 2021* platformā – apstiprinās dalībvalsts *vadošā iestāde*. Maksājumu aģentūras norādīja, ka GSZ sistēmu ieviešana visiem intervences pasākumiem līdz 2025. gada 15. februārim būtu sarežģīta un ka kavēšanās gadījumā var būt nepieciešami alternatīvi ziņošanas risinājumi. **7.4. attēlā** ir apkopota pieeja, ko apmeklētās dalībvalstis izmanto savu gada snieguma ziņojumu sagatavošanai.

7.4. attēls. Gada snieguma ziņojumu sagatavošana

Avots: ERP.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

7.38. Mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie apkopotie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas “Dabas resursi un vide” izdevumos kopumā bija būtisks (sk. 7.16. punktu). Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm šajā DFS kategorijā kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 2,2 %.

7.39. Mūsu rezultāti liecina, ka kļūdu līmenis nebija būtisks tiešajos maksājumos, kas veido 66 % no izdevumiem šajā DFS kategorijā, taču tas joprojām bija būtisks citās izdevumu jomās kopumā (lauku attīstība, tirgus pasākumi, jūrlietas, zivsaimniecība, vide un klimata politika), kas veido 34 % no izdevumiem.

Ieteikumi

7.40. Mēs izskatījām mūsu iepriekšējos trīs gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuru ieviešanai bija nepieciešama nekavējoša rīcība vai kuri bija jāievieš 2023. gadā. Divi 2021. gada pārskatā sniegtie ieteikumi bija jāievieš 2023. gadā. Mūsu konstatējumi par to, kā ir ieviesti 2021. gada pārskatā sniegtie divi ieteikumi, ir aprakstīti **7.2. pielikumā**. Uzskatām, ka 6.1. ieteikums par atbalstu jaunu tehnoloģiju izmantošanai nolūkā novērst kļūdas KLP maksājumos un 6.2. ieteikuma daļa par ārkārtas pagaidu atbalsta maksājumu revīziju saskaņā ar 21. lauku attīstības pasākumu ir ieviesti pilnībā.

7.41. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs Komisijai esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

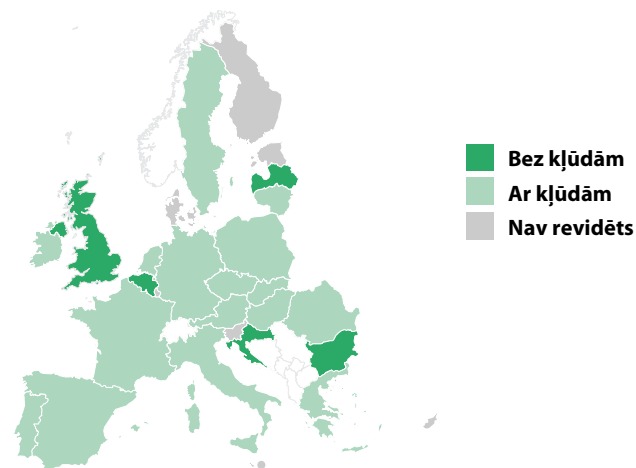
7.1. ieteikums. Pārbaudīt, cik efektīvi ir valstu pasākumi saistībā ar ES atbalsta maksimālo apjomu lielām lauku saimniecībām

Nemot vērā dalībvalstu atbildību par ienākumu atbalsta novirzīšanu tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs, ir jāpārbauda, cik efektīvi ir dalībvalstu pasākumi tiešo maksājumu ierobežošanai lielām lauku saimniecībām.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gads.

Pielikumi

7.1. pielikums. Informācija par ES darbību dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē

Dalībvalsts/valsts	ES iemaksa (miljoni EUR)	Revidētie darījumi	Skaitļos izsakāmas kļūdas	Skaitļos neizsakāmas kļūdas
KLP izdevumi	57 547	210	34	17
Francija	9448	28	2	3
Spānija	7042	36	5	1
Vācija	6356	16	2	1
Itālija	5890	20	4	6
Polija	5034	20	2	1
Rumānija	3203	12		2
Grieķija	2944	8	4	
Ungārija	2183	12	3	
Īrija	1495	4	3	1
Portugāle	1501	10	1	
Čehija	1246	8	1	
Austrija	1350	4	2	
Bulgārija	1116	4		
Zviedrija	983	4	1	1
Nīderlande	842	4	1	1
Lietuva	833	4	2	
Beļģija	654	8		
Horvātija	753	4		
Slovākija	563	4	1	
Latvija	474	0		
Apvienotā Karaliste	71	0		
Nerevidētās dalībvalstis	3566	–	–	–
Citi izdevumi	1930	8	3	2
KOPĀ	59 477	218	37	19

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

7.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai:</p> <p>6.1. ieteikums.</p> <p>Atbalstīt jauno tehnoloģiju izmantošanu, lai novērstu kļūdas KLP maksājumos</p> <p>Lai atbalstītu dalībvalstis platību uzraudzības sistēmas ieviešanā no 2023. gada un pamatojoties uz pieredzi, kas gūta, izmantojot <i>monitorējošās pārbaudes</i>, veicināt paraugprakses apmaiņu par to, kā dalībvalstis izmanto jaunās tehnoloģijas KLP maksājumu pārbaudei veikšanai.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gads.)</p>		<p>Komisija organizēja regulāras <i>GREX</i> sanāksmes (ekspertu grupas sanāksmes par KLP īstenošanu), IAKS darbseminārus un <i>Panta Rhei</i> konferences kā forumu, kurā veicināt apmaiņu ar paraugpraksi attiecībā uz jauno tehnoloģiju izmantošanu. Pamatojoties uz 2023. gadā gūto pieredzi, platību uzraudzības sistēma (<i>AMS</i>) sāka pilnībā darboties 2024. gada 1. janvārī. <i>AMS</i> apvieno <i>Copernicus Sentinel</i> satelītattēlu, ģeolokalizētu fotoattēlu un līdzvērtīgu tehnoloģiju izmantošanu, lai novērotu, izsekotu un novērtētu visus ar platību saistītu KLP intervences pasākumu uzraugāmos attiecināmības nosacījumus.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām Komisijai:</p> <p>6.2. ieteikums.</p> <p>Pārbaudīt 21. pasākuma maksājumus</p> <p>Veikt revīzijas un nodrošināt monitorēšanu un novērtēšanu, lai apstiprinātu, ka 21. pasākuma finansējums tika pienācīgi piešķirts attiecināmiem saņēmējiem, kuru likviditātes problēmas apdraudēja viņu lauksaimniecības vai uzņēmējdarbības nepārtrauktību.</p> <p>(Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gads revīzijai; 2025. gads monitorēšanai un novērtēšanai.)</p>		<p>2022. un 2023. gadā Komisijas lauku attīstības revīzijas trijās dalībvalstīs aptvēra 21. pasākumu, un vienā gadījumā tika formulēti konstatējumi, kas saistīti ar 21. pasākumu, bet kļūdu summa ir ierobežota. Konstatējumi tiek apspriesti pretrunu procedūrā ar attiecīgo dalībvalsti, ievērojot tiesību aktos noteiktos termiņus.</p>

Avots: ERP.

8. nodaļa

**Migrācija un robežu pārvaldība
Drošība un aizsardzība**

Saturs

	Punkts
Ievads	8.1.–8.7.
Īss apraksts	8.2.–8.6.
Migrācija un robežu pārvaldība	8.2.–8.3.
Drošība un aizsardzība	8.4.
Dalītas pārvaldības programmu īstenošana	8.5.–8.6.
Revīzijas tvērums un pieeja	8.7.
Darījumu pareizība	8.8.–8.10.
Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	8.11.–8.15.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	8.16.–8.18.
Secinājums un ieteikumi	8.19.–8.21.
Secinājums	8.19.
Ieteikumi	8.20.–8.21.
Pielikumi	
8.1. pielikums. – Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategorijām “Migrācija un robežu pārvaldība” un “Drošība un aizsardzība”	

Ievads

8.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* 4. kategoriju “Migrācija un robežu pārvaldība” un 5. kategoriju “Drošība un aizsardzība”. Iepriekšējā DFS periodā attiecīgie izdevumi galvenokārt bija iekļauti budžetā un iegrāmatoti vienā kategorijā, proti, DFS 3. kategorijā “Drošība un pilsonība”. Šo kategoriju galvenās darbības un izdevumi 2023. gadā ir apkopoti [8.1. attēlā](#) un [8.2. attēlā](#).

8.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa. Migrācija un robežu pārvaldība

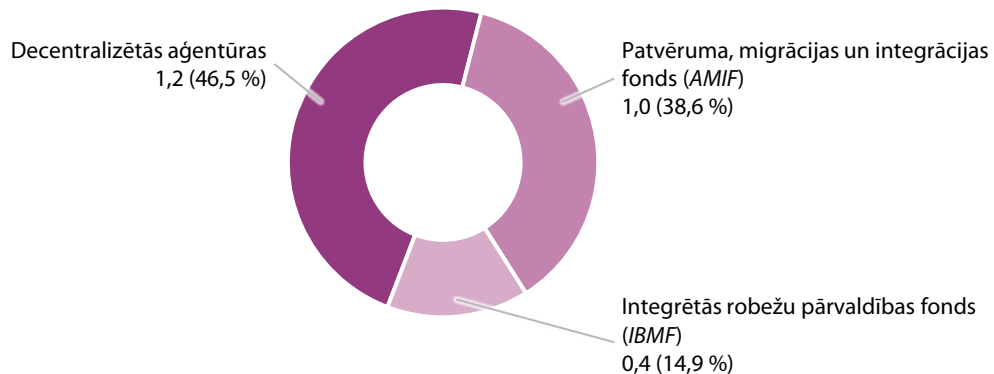

Migrācija un robežu pārvaldība
2,7 miljardi EUR (1,4 % no ES budžeta izdevumiem)

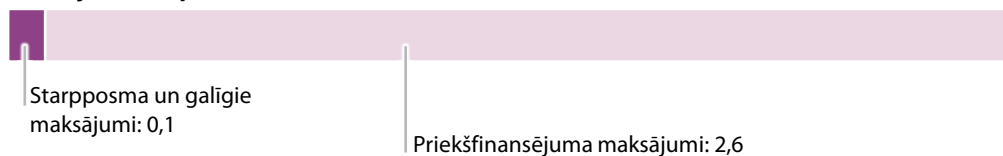
(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 2,7

Revīzijas datu kopa – kopā 2,2

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

8.2. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa. Drošība un aizsardzība

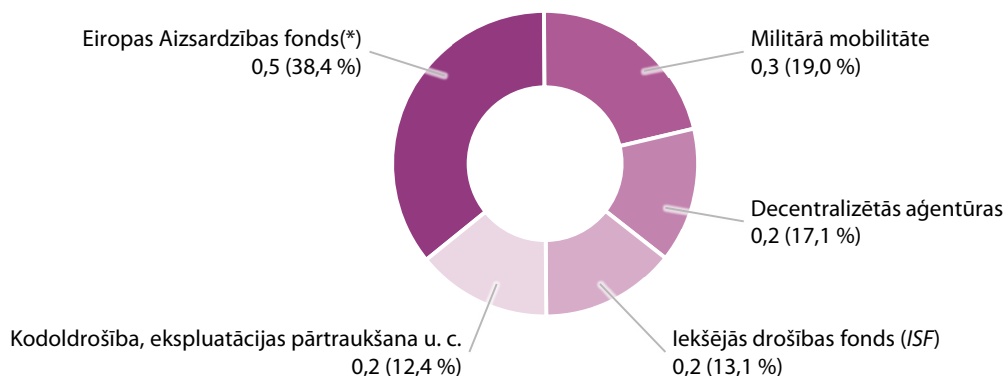

Drošība un aizsardzība
1,4 miljardi EUR (0,7 % no ES budžeta izdevumiem)

(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

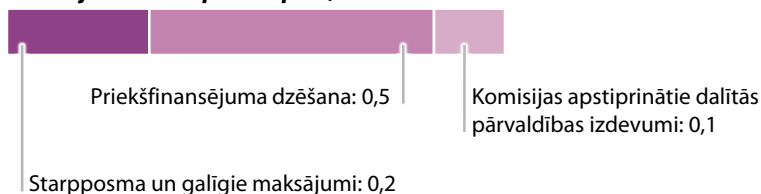

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 1,4

Revīzijas datu kopa – kopā 0,7

(*) Tostarp programmas, kas saistītas ar aizsardzības rūpniecību.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

Migrācija un robežu pārvaldība

8.2. Ņemot vērā migrācijas un robežu pārvaldības pieaugošo nozīmi pēdējos gados, ES ir izveidojusi 2021.–2027. gada DFS 4. izdevumu kategoriju tieši šīm politikas jomām, kā tas parādīts **8.1. attēlā**. Ievērojama daļa izdevumu šajā kategorijā 2023. gadā joprojām attiecās uz 2014.–2020. gada DFS neizpildīto projektu un shēmu pabeigšanu. Tādējādi lielākā daļa izdevumu attiecas uz 2014.–2020. gada *Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda*¹ (AMIF) likvidāciju un uz *lekšējās drošības fonda* Robežu pārvaldības un vīzu instrumenta² (ISF-BV) finansēšanas pabeigšanu. Šos 2014.–2020. gada fondus 2021.–2027. gada DFS aizstāj ar attiecīgi jaunu AMIF³ un *Integrētās robežu pārvaldības fonda finansiālā atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai*⁴ (BMVI).

8.3. Vēl viena nozīmīga izdevumu joma DFS 4. kategorijā ir finansējums *decentralizētajām aģentūrām* (Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai – Frontex, Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai – EUAA un Eiropas Savienības Aģentūrai lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā – eu-LISA). Par aģentūrām mēs atsevišķi ziņojam savā gada ziņojumā par ES aģentūrām.

Drošība un aizsardzība

8.4. 2021.–2027. gada DFS 5. izdevumu kategorija ir veltīta drošībai un aizsardzībai, kā tas parādīts **8.2. attēlā**. “Drošības” komponents ietver finansējumu no lekšējās drošības fonda (ISF) 2021.–2027. gadam⁵ un to projektu un shēmu pabeigšanu, kurus

¹ Regula (ES) Nr. 516/2014, ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu.

² Regula (ES) Nr. 515/2014, ar ko kā daļu no lekšējās drošības fonda izveido finansiāla atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām.

³ Regula (ES) 2021/1147, ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu.

⁴ Regula (ES) 2021/1148, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai, kurš ir daļa no Integrētās robežu pārvaldības fonda.

⁵ Regula (ES) 2021/1149 par lekšējās drošības fonda izveidi.

finansē no lekšējās drošības fonda – Policijas instrumenta (*ISF-P*) 2014.–2020. gadam⁶, kas veidoja ievērojamu daļu no šīs jomas izdevumiem 2023. gadā. Šis komponents ietver arī finansējumu kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanai Bulgārijā, Lietuvā un Slovēnijā un finansējumu ES decentralizētajām aģentūrām drošības jomā (*Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centram – EMCDDA*), *Eiropas Savienības Aģentūrai tiesībsardzības sadarbībai – Eiropolam* un *Eiropas Savienības Tiesībsardzības apmācības aģentūrai – CEPOL*). “Aizsardzības” komponents ietver Eiropas Aizsardzības fondu⁷, no kura atbalsta sadarbīgus aizsardzības projektus visos pētniecības un izstrādes posmos. Komponents atbalsta arī militāro mobilitāti ar īpašu budžetu no *Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta*⁸, kas ir saistīts ar *Eiropas transporta tīkla* iedaļu pielāgošanu civilām un militārām vajadzībām.

Dalītas pārvaldības programmu īstenošana

8.5. Lielāko daļu *AMIF* un *ISF* finansējuma 2014.–2020. gadam un lielāko daļu *AMIF*, *BMVI* un *ISF* finansējuma 2021.–2027. gadam dalīti pārvalda dalībvalstis (vai Šengenas asociētās valstis) un Komisijas Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts (*HOME GD*). Saskaņā ar šo kārtību dalībvalstis īsteno daudzgadu *programmas*, kuras apstiprinājusi Komisija.

8.6. Kopš 2020. gada dalībvalstis ir pastiprinājušas savu *AMIF* un *ISF* 2014.–2020. gada *plānošanas perioda* programmu īstenošanu. 2014.–2020. gada finansējums bija jāizlieto līdz 2024. gada jūnijam⁹. Tomēr Komisijas 2023. gada pārskati liecina, ka dalībvalstis joprojām nav deklarējušas ievērojamas summas (18 % *AMIF* un 25 % *ISF*). Tie izdevumi, kurus kopš 2014.–2020. gada *plānošanas perioda* sākuma dalībvalstis ir paziņojušas Komisijai atmaksāšanai, ir atspoguļoti **8.3. attēlā**.

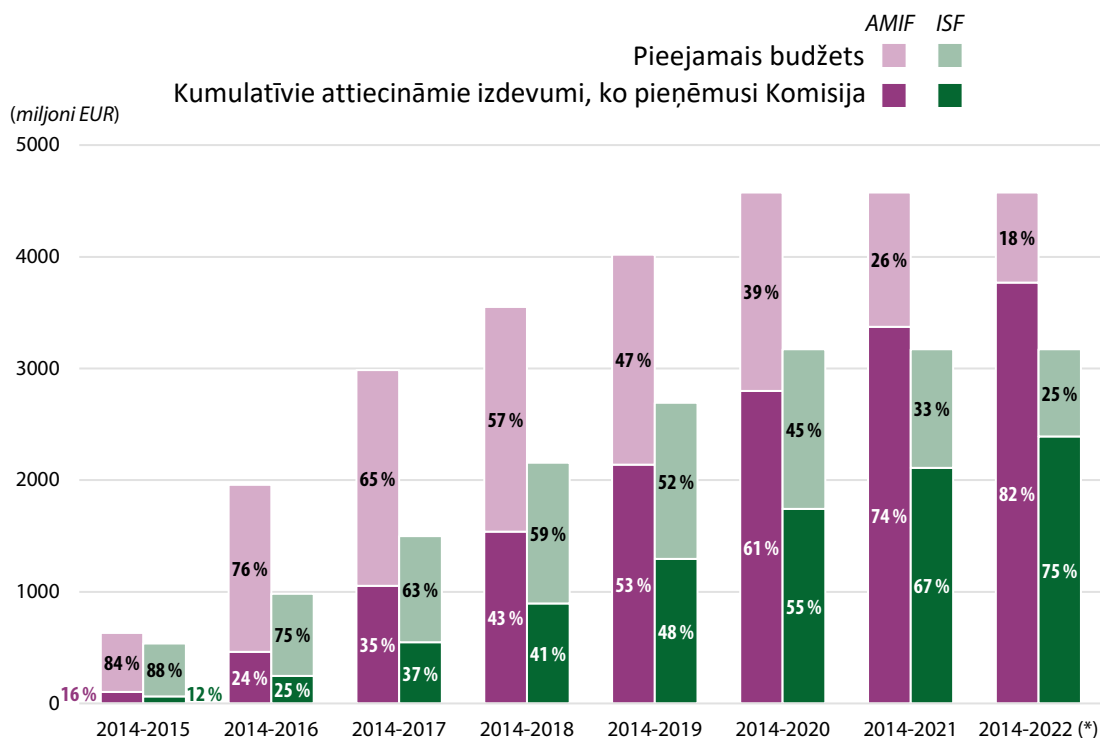
⁶ Regula (ES) Nr. 513/2014, ar ko kā daļu no lekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai.

⁷ Regula (ES) 2021/697, ar ko izveido Eiropas Aizsardzības fondu.

⁸ Regula (ES) 2021/1153, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un atceļ Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) Nr. 283/2014.

⁹ Regula (ES) 2022/585, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 514/2014, (ES) Nr. 516/2014 un (ES) 2021/1147.

8.3. attēls. AMIF un ISF 2014.–2020. gada programmu virzība

(*) AMIF/ISF izdevumi, kas radušies dalībvalstu līmenī, tiek deklarēti Komisijai, kura tos apstiprina nākamajā gadā pēc to rašanās. Tādējādi Komisijas 2023. gada pārskatos ir ietverti izdevumi, kas dalībvalstīm radušies 2022. gadā.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem (programmas un noskaidrošanas lēmumi līdz 2023. gada beigām).

Revīzijas tvērums un pieeja

8.7. Piemērojot revīzijas pieeju un metodes, kas izklāstītas **1.1. pielikumā**, mēs veicām turpmāk aprakstīto darbu.

- a) Mēs pārbaudījām 23 darījumu izlasi, kas, lai gan sniedz ieguldījumu mūsu vispārējā ticamības deklarācijā, neļauj aprēķināt aplēsto kļūdu īpatsvaru šīm kategorijām. Izlasē ietilpa:
 - 12 dalītās pārvaldības darījumi (pa diviem: Vācijā, Francijā, Ungārijā, Polijā un Apvienotajā Karalistē attiecībā uz DFS 4. kategoriju, Latvijā attiecībā uz DFS 5. kategoriju);
 - 10 darījumi Komisijas tiešajā pārvaldībā (astoņi attiecībā uz DFS 4. kategoriju un divi attiecībā uz DFS 5. kategoriju);

- viens darījums *netiešajā pārvaldībā* (DFS 5. kategorija);
 - mēs ņēmām vērā arī aģentūru *atbilstības revīziju* rezultātus.
- b) Mēs pārbaudījām ECHO ĢD *gada darbības pārskatā* (GDP) minēto *pareizības* informāciju, kas pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.
- c) Attiecībā uz Komisijas iekšējās kontroles sistēmām mēs vērtējām, kā HOME ĢD sadalīja finansējumu starp dalībvalstu nacionālajām programmām un triju fondu (*AMIF, BMVI un ISF*) “tematiskajiem mehānismiem”, kā Komisija atbalstīja dalībvalstis pārejā uz *Kopīgo noteikumu regulu*¹⁰ (KNR) dalītas pārvaldības aspektā *AMIF, BMVI un ISF* ietvaros un kā *revīzijas iestādes* piecās dalībvalstīs (attiecībā uz *AMIF* – Vācijā un Francijā; Ungārijā un Polijā attiecībā uz *BMVI* un Latvijā attiecībā uz *ISF*) gatavojās 2021.–2027. gada *AMIF, BMVI un ISF*.

¹⁰ Regula (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai.

Darījumu pareizība

8.8. No mūsu pārbaudītajiem 23 darījumiem septiņos darījumos bija *klūdas*. Mēs izteicām skaitļos četras klūdas, kurām bija finansiāla ietekme uz summām, kas segtas no ES budžeta. Šīs klūdas bija saistītas ar neattiecināmiem izdevumiem, apliecinošo dokumentu trūkumu (piemēram, nebija galveno ceļošanas dokumentu) un *publiskā iepirkuma* jautājumiem. Skaitļos izteikto klūdu piemērs sniegts **8.1. izcēlumā**.

8.1. izcēlums.

Trūkst būtisku apliecinošo dokumentu

HOME GD

Mēs revidējām *AMIF* projektu (dalītā pārvaldība ar Apvienoto Karalisti), par kuru Komisija pieņēma attiecināmos izdevumus 2,47 miljonu EUR apmērā. Projekts tika īstenots no 2020. gada oktobra līdz 2022. gada decembrim, un tas ietvēra drošības pakalpojumus un lidojumus. Šie pakalpojumi atviegloja to trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanu no Apvienotās Karalistes, kuriem vairs nebija uzturēšanās atļaujas.

Mēs konstatējām neattiecināmus izdevumus visās desmit pārbaudītajās izmaksu vienībās, kas bija saistītas ar lidojumu izmaksām un to pakalpojumu izmaksām, ko sniedza drošības vienības, kuras pavadīja katru atgriežamo personu. Pretēji valstij adresētajiem *AMIF* norādījumiem Apvienotās Karalistes iestādes nevienā no gadījumiem nebija saglabājušas galvenos dokumentus, proti, iekāpšanas kartes vai citus līdzvērtīgus apliecinošus dokumentus. Līdz ar to mēs neieguvām pietiekamus dokumentus, lai apstiprinātu, ka individuālie drošības konvoji bija piedalījušies attiecīgajās izraidīšanas darbībās. Tāpēc mēs nevarējām pārlicināties, ka šīs izmaksas ir faktiski radušās.

Attiecīgi mēs uzskatījām, ka 100 % pārbaudīto izdevumu nav attiecināmi ES finansējuma saņemšanai. Mēs arī atzīmējam, ka *atbalsta saņēmējs* iesniedza revīzijas apliecinājumus savu izmaksu deklarāciju pamatošanai, taču ārējie revidenti nebija ziņojuši par nevienu no iepriekš aprakstītajām klūdām.

Turklāt mēs konstatējām nepilnības procedūrās, kuru mērķis ir noteikt, cik drošības konvojiem bija jāpavada no Apvienotās Karalistes atgriežamās personas, un procedūrās, kuru mērķis ir noteikt visizdevīgāko atgriešanas lidojuma iespēju. Mūsu izlasē dominēja abas situācijas.

8.9. Mēs konstatējām arī desmit juridisko un finanšu noteikumu neievērošanas gadījumus septiņos darījumos (bet bez tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu). Tie bija saistīti, piemēram, ar nepilnībām *dotāciju* piešķiršanas procedūrās, publiskā iepirkuma jautājumiem un tehnisko attiecināmības parametru neievērošanu. Konstatēto kļūdu piemēri parādīti [8.2. izcēlumā](#) un [8.3. izcēlumā](#).

8.2. izcēlums.

Trūkumi dotāciju piešķiršanas procedūrās

HOME ĢD

Mēs revidējām trīs atklātus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, kas publicēti 2016., 2019. un 2020. gadā *AMIF* dalītās pārvaldības ietvaros. Uzaicinājumos pieteikuma iesniedzējiem tika prasīts sniegt pakalpojumus ar mērķi atvieglot trešo valstu valstspiederīgo integrāciju dalībvalstīs (mūsu revīzijā tās bija Vācija un Francija) un Apvienotajā Karalistē.

Divos gadījumos mēs konstatējām, ka dotāciju pieteikumu iesniedzēji nebija pienācīgi informēti par izvērtēšanas procesu. Nav publicēta svarīga informācija par vērtēšanas metodiku, piemēram, piemērojamie sliekšņi vai atšķirīgi svērumi, ko piemēro atsevišķiem kritērijiem (Francija un Apvienotā Karaliste). Apvienotās Karalistes gadījumā pieteikuma iesniedzēju tiesības pārsūdzēt piešķiršanas lēmumu netika atzītas. Citviet mēs konstatējām, ka atlases procedūras laikā atlases kritēriji tika grozīti, kā rezultātā pret pieteikumu iesniedzējiem (Vācijā) bija nevienlīdzīga attieksme.

Kopumā mēs uzskatījām, ka šie trūkumi ir pretrunā pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principiem un vienā gadījumā arī pieteikuma iesniedzēju pamattiesībām pārsūdzēt administratīvus lēmumus, kas viņiem ir nelabvēlīgi.

8.3. izcēlums.

Nekonsekventa piešķiršanas kritēriju un ES atbalsta piemērošana projektiem, kas pārsniedz divējādam lietojumam nepieciešamo līmeni

MOVE ĢD

Mēs revidējām Komisijas piešķirtu militārās mobilitātes infrastruktūras projektu Vācijā. Projekts ietvēra dzelzceļa infrastruktūras modernizāciju nolūkā Eiropas transporta tīkla elementus pielāgot divējādam militāram un civilam lietojumam. Kopējie attiecināmie izdevumi bija 99,18 miljoni EUR, no kuriem ES iemaksa bija 50 %.

Konstatējām, ka atbalsta saņēmēja priekšlikumā nebija norādīts, kā projektam būtu vajadzējis veicināt dzelzceļa tiltu ass slodzes jaudas pielāgošanu divējādam lietojumam, jo īpaši tāpēc, ka tajā nebija norādīta katra tilta jauda pirms un pēc projekta pabeigšanas. Ass slodzes jauda ir galvenais attiecināmības kritērijs, kuru izvērtēšanas procesā līdz ar to nebija iespējams pārbaudīt. Turklāt priekšlikumu izvērtēšana pēc publicētajiem kritērijiem ne vienmēr bija konsekventa, jo īpaši attiecībā uz kritēriju, saskaņā ar kuru ES finansējums palīdzētu pārvarēt finanšu iztrūkumu un radītu ievērojamu sviras efektu ātrākai projekta īstenošanai.

Revīzijā galu galā tika konstatēts, ka visu pārbaudīto dzelzceļa tiltu kravnesība vidēji par 27 % pārsniedza divējādam lietojumam nepieciešamo līmeni (25 tonnas uz asi). Lai gan tas pats par sevi nepadara šos tiltus neattiecināmus, piemērojamajos noteikumos ir teikts arī tas, ka ar kravnesību saistītās būvniecības izmaksas, kas pārsniedz prasīto līmeni, nav attiecināmas ES finansējuma saņemšanai. Komisija šo ierobežojumu nepiemēroja un visas izmaksas uzskatīja par attiecināmām. Tā kā šie tilti tika projektēti un būvēti tā, lai ņemtu vērā konkrētās ass slodzes jaudas, kas noteiktas valsts pamatnostādņēs, mēs nevarējām nodalīt tos būves elementus, kas pārsniedza divējāda lietojuma prasības. Līdz ar to neattiecināmos izdevumus skaitļos nevar izteikt.

8.10. Lai gan pareizības kļūdu nebija, mēs konstatējām arī trīs darījumus, kas neatbilda *pareizas finanšu pārvaldības* principiem. Tie attiecās uz jautājumiem par *pievienotās vērtības nodokļa* atmaksu valsts iestādēm un objektīva pamata trūkumu papildu algas pabalstu piemērošanai. Mūsu konstatēto gadījumu piemērs ir parādīts **8.4. izcēlumā**.

8.4. izcēlums

Jautājumi, kas saistīti ar publisko struktūru deklarētā PVN atmaksu

HOME ĢD

Mēs revidējām *AMIF* projektu par 1 miljonu EUR, ko dalītā pārvaldībā ar Ungāriju 100 % apmērā līdzfinansēja ES. Projekts ietvēra Šengenas Informācijas sistēmas modernizāciju. Šo sistēmu izmanto drošības un robežu pārvaldībai Eiropā, un tā ļauj kompetentajām valsts iestādēm ievadīt un aplūkot brīdinājumus par personām vai priekšmetiem. Revidētajā izmaksu deklarācijā par 213 098 EUR bija iekļauts PVN 45 304 EUR apmērā.

Attiecībā uz šo projektu mēs konstatējām, ka izmaksu deklarācija neatbilda Komisijas norādījumiem, kas tika izdoti, reaģējot uz mūsu iepriekšējo [ieteikumu](#), ka ES līdzfinansējums nedrīkst pārsniegt kopējos attiecināmos izdevumus bez PVN. Tomēr šajā gadījumā valsts iestādes pieprasītā summa pārsniedza projekta kopējās izmaksas bez PVN.

Mēs ziņojām par šādiem gadījumiem 2017. gadā¹¹ un konstatējām līdzīgus gadījumus revīzijas darba gaitā 2021. un 2022. gadā. Tā kā pakalpojumu sniedzēja iekasētais PVN automātiski nonāk valsts budžetā, tas rada papildu budžeta ieņēmumus dalībvalstīm.

¹¹ 2017. gada pārskats, 8.7. punkts un 8.3. izcēlums, ar Komisijas atbildēm.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

8.11. Mēs vērtējam, kā HOME ĢD bija izveidojis tematiskos mehānismus 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmai un pārrēķinājis piešķirumus un svērumus finansējuma sadalei dalībvalstu nacionālajām programmām *AMIF*, *BMVI* un *ISF* ietvaros. *AMIF* un *BMVI* regulās ir noteiktas konkrētas prasības to tematiskajiem mehānismiem, savukārt *AMIF*, *BMVI* un *ISF* regulu I pielikumā noteiktās piešķiršanas metodikas paredz konkrētus aprēķinus un svērumus, kuru pamatā ir *Eurostat* un *Frontex* sniegtie statistikas dati.

8.12. Mēs apstiprinājam, ka HOME ĢD izveidotie tematiskie mehānismi un piešķiršanas metodikas īstenošana atbilda attiecīgo regulu prasībām.

8.13. Mēs arī novērtējam atbalstu un norādījumus, ko HOME ĢD sniedza dalībvalstu iestādēm, lai tās pārvaldītu *AMIF*, *BMVI* un *ISF* fondu pāreju uz jauno KNR daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam. Mēs analizējam sagatavošanas darbu, ko bija veikušas piecas dalībvalstu revīzijas iestādes (Vācijā un Francijā attiecībā uz *AMIF*, Ungārijā un Polijā attiecībā uz *BMVI*, Latvijā attiecībā uz *ISF*), tostarp:

- a) kā KNR īstenošana bija ietekmējusi šīs revīzijas iestādes;
- b) kā tika ņemtas vērā KNR īpašās prasības attiecībā uz *AMIF*, *BMVI* un *ISF*.

8.14. Saskaņā ar KNR visām dalībvalstīm ne vēlāk kā līdz 2023. gada 30. jūnijam bija jāizstrādā savu pārvaldības un kontroles sistēmu apraksts, kas ir priekšnoteikums, lai revīzijas iestādes varētu noteikt savu revīzijas stratēģiju sistēmu un darbību revīzijām. Piecas atlasītās dalībvalstis mūsu revīzijas laikā bija pabeigušas savu pārvaldības un kontroles sistēmu aprakstu, bet lielākajā daļā dalībvalstu revīzijas stratēģijas vēl bija noslēguma procesā (viena to jau bija pabeigusi). Tām bija skaidrs priekšstats par galvenajām izmaiņām, kas nepieciešamas revīzijas stratēģijā, sistēmu un darbību revīzijās salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada plānošanas periodu. Piecas apmeklētās dalībvalstis plānoja savus pirmos *AMIF*, *BMVI* un *ISF* gada pārskatus iesniegt Komisijai ne agrāk kā 2024. gadā.

8.15. Kopumā piecas revīzijas iestādes uzskatīja, ka HOME ĢD sniegtais atbalsts dalībvalstīm bijis apmierinošs. Gatavojoties *AMIF*, *BMVI* un *ISF* 2021.–2027. gadam, tās ir panākušas mērenu progresu.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

8.16. Attiecībā uz 2023. finanšu gadu mēs pārbaudījām HOME ĢD gada darbības pārskatu. Mūsu analīzē galvenā uzmanība tika pievērsta tam, vai HOME ĢD gada darbības pārskatā bija atspoguļojis pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai šī informācija atbilda tai, ko mēs ieguvām revīziju laikā. Mēs neatradām informāciju, kas varētu būt pretrunā mūsu konstatējumiem.

8.17. Mēs pārbaudījām HOME ĢD aplēses par riskiem maksājumu veikšanas un slēgšanas laikā. Mēs konstatējām, ka saskaņā ar iekšējo metodiku tie tika aprēķināti un paziņoti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā. HOME ĢD aplēsa, ka no kopējiem izdevumiem 2023. gadā (3046 miljoni EUR) kopējā riskam pakļautā summa maksājuma laikā bija 34 miljoni EUR (1,1 %) un ka turpmākajos gados veikto pārbažu rezultātā veikto korekciju summa paredzama 3 miljonu EUR apmērā.

8.18. HOME ĢD ģenerāldirektore paziņoja, ka ir guvusi pamatotu pārliecību par to, ka gada darbības pārskatā aprakstītajām darbībām piešķirtie līdzekļi ir izlietoti paredzētajam mērķim un saskaņā ar pareizas pārvaldības principiem, taču ar dažām *atrunām*. Tā kā mūsu pārbaudīto darījumu skaits attiecas tikai uz nelielu daļu no darījumiem, par kuriem atbild HOME ĢD, mēs nevaram pārbaudīt šo apgalvojumu, pamatojoties uz sava darba rezultātiem.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

8.19. Kaut arī mēs nerevidējām pietiekami daudz darījumu, lai aplēstu kļūdu līmeni šajā DFS kategorijā (sk. **8.7.** punktu), mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka risks šajā kategorijā ir augsts. Šos darījumu pārbažu rezultātus mēs izmantojam savā ticamības deklarācijā.

Ieteikumi

8.20. Konstatējumi par to, kā ir ieviesti mūsu 2021. gada pārskatā sniegtie ieteikumi, kuru ieviešanas mērķtermiņš bija 2023. gada beigās, ir aprakstīti **8.1. pielikumā**. Šie ieteikumi attiecas uz norādījumiem *Savienības darbību* un ārkārtas palīdzības saņēmējiem un dalībvalstu iestādēm, kas atbildīgas par HOME ĢD finansējuma īstenošanu. Tie skar pienācīgu *revīzijas takas* saglabāšanu un iepirkuma noteikumu ievērošanu. Attiecībā uz ārkārtas palīdzību mēs arī ieteicām ārkārtas palīdzības projektiem veikt mērķtiecīgākas *ex ante* pārbaudes. Lai gan HOME ĢD sākotnēji piekrita ieviest šos ieteikumus līdz 2023. gada beigām, tas mūs informēja, ka tagad ieviešanu plānots pabeigt līdz 2024. gadā, kā sīkāk paskaidrots iepriekš minētajā pielikumā.

8.21. Pamatojoties uz saviem konstatējumiem un secinājumiem, mēs sniedzam Komisijai turpmāk minētos ieteikumus.

8.1. ieteikums. Sniegt dalībvalstīm papildu norādījumus par piemērojamiem noteikumiem

Dalībvalstu iestādēm, kas atbild par HOME ĢD finansējuma īstenošanu dalītajā pārvaldībā, jāsniedz turpmāki norādījumi par

- a) noteikumiem, kā glabājami atbilstoši apliecinātie dokumenti, ko var uzrādīt pārbaudei vai revīziju gadījumā;
- b) pienākumu ievērot valsts un ES noteikumus par pārredzamību un vienlīdzīgu attieksmi, kad pēc atklātiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus piešķirt dotācijas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.

8.2. ieteikums. Pirms dotāciju piešķiršanas pārbaudīt projektu tehniskos aspektus

Dotāciju piešķiršanas procedūras laikā rūpīgi jāpārbauda un jādokumentē Eiropas infrastruktūras savienības instrumentam iesniegto militārās mobilitātes dotāciju pieteikumu tehniskie aspekti. Jo īpaši jānosaka, vai divējāda lietojuma infrastruktūras projekti atbilst attiecināmības nosacījumiem, un jānodrošina, ka ES finansiālais atbalsts nepārsniedz divējādam lietojumam nepieciešamo prasību līmeni.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.

Pielikumi

8.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategorijām “Migrācija un robežu pārvaldība” un “Drošība un aizsardzība”

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>Mēs sniedzām Komisijai turpmāk minētos ieteikumus.</p> <p>1. ieteikums.</p> <p>Jāsniedz papildu norādījumi Savienības rīcības un ārkārtas palīdzības <i>saņēmējiem</i> un dalībvalstu iestādēm, kas atbildīgas par HOME ĢD finansējuma īstenošanu, par to, kā pildīt</p> <p>a) noteikumus par to, kā vākt atbilstošus apliecinājumus dokumentus, ko var uzrādīt pārbaužu vai revīziju gadījumā;</p> <p>b) pienākumu ievērot valsts noteikumus par publisko iepirkumu, pērkot preces vai pakalpojumus.</p>		<p>Ieteikums ir ieviests dažos aspektos.</p> <p>Lai izpildītu ieteikuma pirmo daļu par noteikumiem pienācīgas revīzijas izsekojamības uzturēšanai, attiecībā uz Savienības darbībām un ārkārtas palīdzību Komisija ir sniegusi norādījumus dažādās sanāksmēs (piemēram, ievadsanāksmēs, <i>ad hoc</i> tehniskajās sanāksmēs, uzraudzības sanāksmēs), kas notikušas ar atbalsta saņēmējiem.</p> <p>Attiecībā uz dalībvalstu iestādēm, kuras atbild par HOME ĢD finansējuma īstenošanu, Komisija plāno 2024. gada vidū rīkot tīmekļsemināru.</p> <p>Komisija ir paziņojusi ERP pārskatītu ieviešanas mērķtermiņu, kas ir līdz 2024. gada vidum.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>2. ieteikums</p> <p>Jāveic mērķtiecīgākas <i>ex ante</i> pārbaudes par izdevumu attiecināmību, jo īpaši ārkārtas palīdzības gadījumā, īpašu uzmanību pievēršot iespējamiem riskiem, kas saistīti ar</p> <p>a) izdevumu veidu (piemēram, iepirkums) un</p> <p>b) saņēmēja veidu (piemēram, atbalsta saņēmēji, kuriem ir maza pieredze ar ES finansējumu vai tās nav vispār).</p> <p>To darot, Komisijai būtu jāņem vērā, ka revīzijas apliecinājumu izmantošanai saņēmēju maksājumu pieprasījumu atbalstam ir ierobežojumi.</p>		<p>Ieteikums ir ieviests dažos aspektos.</p> <p>Komisija strādā pie ģenerāldirektorāta līmeņa stratēģijas, kurā apvienoti dažādi esošie elementi, tostarp <i>ex ante</i> kontroles mehānismi. Ņemot vērā to, ka ERP ir sniegusi līdzīgu ieteikumu saistībā ar 2022. gada pārskatu par Savienības darbībām, Komisija ir nolēmusi abu ieteikumu ieviešanu skatīt kopā, lai nodrošinātu saskaņotu pieeju visām darbībām, ko tieši pārvalda HOME ĢD.</p> <p>Komisija ir paziņojusi ERP pārskatītu ieviešanas termiņu, kas ir līdz 2024. gada beigām.</p>

Avots: ERP.

9. nodaļa

Kaimiņattiecības un pasaule

Saturs

	Punkts
Ievads	9.1.
Īss apraksts	9.2.–9.7.
Revīzijas tvērums un pieeja	9.8.
Darījumu pareizība	9.9.–9.17.
Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	9.18.–9.20.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	9.21.–9.25.
<i>FPI gada darbības pārskats</i>	9.21.–9.24.
<i>INTPA ĢD gada darbības pārskats</i>	9.25.
Secinājums un ieteikumi	9.26.–9.29.
<i>Secinājums</i>	9.26.
<i>Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude</i>	9.27.–9.28.
<i>Ieteikumi</i>	9.29.
Pielikumi	
<i>9.1. pielikums. NEAR ĢD un INTPA ĢD maksājumi pa valstīm</i>	
<i>9.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategoriju “Kaimiņattiecības un pasaule”</i>	

Ievads

9.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar DFS 6. kategoriju "Kaimiņattiecības un pasaule". Šīs kategorijas galvenās darbības un izdevumi 2023. gadā ir apkopoti [9.1. attēlā](#).

9.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

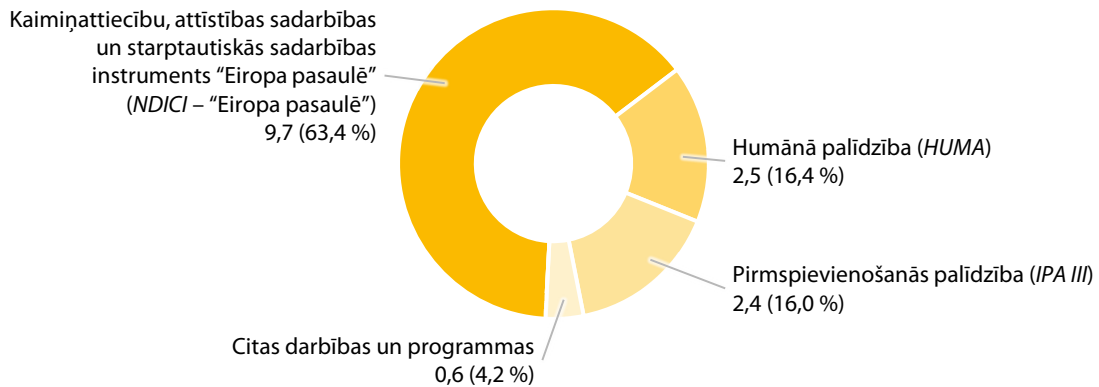

Kaimiņattiecības un pasaule
15,2 miljardi EUR (7,9 % no ES budžeta izdevumiem)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(miljardi EUR)

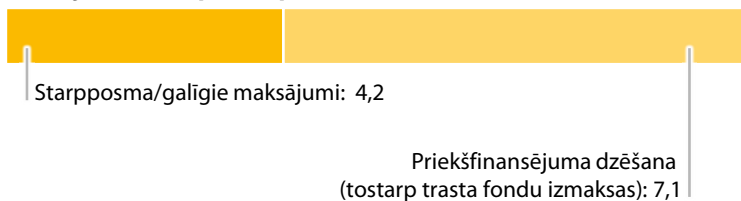

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 15,2

Revīzijas datu kopa – kopā 11,3

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

9.2. Šī izdevumu joma ietver vairākus finansēšanas instrumentus, no kuriem kā galvenie jāmin *Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments “Eiropa pasaulē” (NDICI – “Eiropa pasaulē”)*¹, Pirmspievienošanās palīdzības instruments² un humānās palīdzības budžets.

9.3. Instrumenta *NDICI – “Eiropa pasaulē”* vispārējais mērķis ir atbalstīt un veicināt ES vērtības, principus un pamatintereses pasaulē un palīdzēt veicināt multilaterālismu un spēcīgākas partnerības ar trešām valstīm. Salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada DFS novērojamas divas būtiskas pārmaiņas veidā, kādā ES finansē *ārējo darbību* (ārpolitiku):

- a) sadarbība ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona partnervalstīm, ko iepriekš finansēja no Eiropas Attīstības fondiem, tagad ir integrēta ES vispārējā budžetā;
- b) šādu sadarbību un ES kaimiņattiecību politiku tagad finansē no viena un tā paša instrumenta *NDICI – “Eiropa pasaulē”*, vienlaikus saglabājot abu atbalsta veidu īpašās iezīmes.

9.4. Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta vispārējais mērķis ir atbalstīt *saņēmējvalstis* pieņemt un īstenot ES vērtībām atbilstošas reformas nolūkā pievienoties ES, tādējādi veicinot to stabilitāti, drošību un labklājību.

9.5. ES arī sniedz uz vajadzībām balstītu humāno palīdzību cilvēkiem, kurus skārušas cilvēku izraisītas katastrofas un dabas apdraudējumi, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

9.6. Galvenie ģenerāldirektorāti un dienesti ES ārējās darbības īstenošanā ir Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (NEAR ĢD), Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD), Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāts (ECHO ĢD) un Ārpolitikas instrumentu dienests (FPI).

¹ Regula (ES) 2021/947 par Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu “Eiropa pasaulē”.

² Regula (ES) 2021/1529, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA III).

9.7. 2023. gadā maksājumi kategorijai “Kaimiņattiecības un pasaule” bija 15,2 miljardi EUR (priekšfinansējums un starpposma un galīgie maksājumi), un maksājumus veica, izmantojot vairākus instrumentus (sk. **9.1. attēlu**) un izmaksāšanas veidus, kas var būt būvdarbu/pielikumu/pakalpojumu līgumi, *dotācijas*, īpaši aizdevumi, aizdevumu garantijas un finansiālā palīdzība, *budžeta atbalsts* un citi mērķtiecīgi budžeta atbalsta veidi trešās valstīs (sk. **9.1. pielikumu**). Kopējie maksājumi šajā kategorijā palielinājās no 14,5 miljardiem EUR 2022. gadā līdz 15,2 miljardiem EUR 2023. gadā.

Revīzijas tvērums un pieeja

9.8. Piemērojot revīzijas pieeju un metodes, kas izklāstītas **1.1. pielikumā**, mēs pārbaudījām:

- a) *72 darījumu* izlasi, kas, lai gan sniedz ieguldījumu mūsu vispārējā ticamības deklarācijā, neļauj mums aplēst kļūdu īpatsvaru šai kategorijai. Mēs atlasījām 32 darījumus no NEAR ĢD, 23 darījumus no INTPA ĢD, 12 darījumus no ECHO ĢD un 3 darījumus no *FPI*, kā arī 2 darījumus no citiem ģenerāldirektorātiem;
- b) *FPI* un INTPA ĢD *gada darbības pārskatā* (GDP) minēto pareizības informāciju, kas pēc tam iekļauta Eiropas Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*;
- c) atlasītas sistēmas piecās ES delegācijās, tostarp sistēmas, ko piemēro:
 - i) pārvaldībai un darbībai – mēs pārbaudījām pieejamos ziņojumus, piemēram, ārējās palīdzības vadības ziņojumus, riska pārvaldības sistēmas ziņojumus un uzraudzības misiju ziņojumus, un apmeklējuma laikā iztaujājām attiecīgos darbiniekus;
 - ii) revīzijai, verifikācijai un pēc pārbaudēm – mēs novērtējām, vai gada revīziju un verifikācijas plānu īstenošana bija piemērota un vai tā atbilda piemērojamajiem noteikumiem un pamatnostādņēm;
 - iii) krāpšanas novēršanas un ētikas jautājumiem – mēs novērtējām, vai darbinieki bija piedalījušies atbilstošās mācībās par krāpšanas novēršanu un ētiku un bija informēti par procedūrām un pienākumiem gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu.

Darījumu pareizība

9.9. No mūsu pārbaudītajiem 72 darījumiem 37 (51,4 %) darījumos bija kļūdas. Lai gan izlases lielums bija ierobežots, mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka kļūdu risks šajā DFS kategorijā ir augsts. Mēs nevarējām izdarīt secinājumus par viena Gazas joslā īstenotā darījuma pareizību, jo nesaņēmām nepieciešamos pierādījumus *force majeure* dēļ, proti, konflikta dēļ šajā teritorijā. Mēs esam izteikuši skaitļos 31 kļūdu, kurai bija finansiāla *ietekme* uz summām, kas segtas no ES budžeta. Minētās kļūdas attiecās uz neattiecināmiem saņēmējiem, neattiecināmām izmaksām, izdevumiem, kas nebija radušies, un *publisko iepirkumu*. Piemēri dažām no šīm kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, sniegti [9.1. izcēlumā](#).

9.1. izcēlums

Budžeta izpilde uzticēta neattiecināmam saņēmējam

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 3,5 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar deleģēšanas nolīgumu ar īstenošanas partneri, kuram veikts pilāru novērtējums. Pēc nolīguma parakstīšanas īstenošanas partneris visu īstenošanu tālāk deleģēja privātam uzņēmumam, kas reģistrēts saskaņā ar kādas ES dalībvalsts tiesību aktiem. Šis uzņēmums nevarēja pierādīt savu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja uzdevumu un līdz ar to tā atbilstību *pilāru novērtējumam* un ES līdzekļu pārvaldībai Komisijas vārdā.

Tomēr ne Komisija, ne īstenošanas partneris nelūdza skaidrojumu par to, vai uzņēmums dalībvalstī bija attiecināms, un jo īpaši par to, vai var uzskatīt, ka uzņēmumam ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja uzdevums. Uzņēmumam nebija jāveic arī nepieciešamais *ex ante* novērtējums pirms pastarpinātas deleģēšanas līguma parakstīšanas.

Īstenošanas partneris attiecīgi tālāk deleģēja revidētā deleģējuma nolīguma īstenošanu neattiecināmam subjektam, tādējādi padarot saistīto maksājumu par neattiecināmu.

Iemaksa, kas neatbilst juridiskajam pamatam attiecībā uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 227 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar *iemaksu* nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku finanšu iestādi un kas tika īstenots *tiešā pārvaldībā* ar atbalstu, kurš sniegts ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā.

Saskaņā ar ES *Finanšu regulu* un Komisijas īstenošanas noteikumiem šāda veida ES iemaksas gadījumā ir jāizvirza nosacījumi nozaru noteikumos vai Komisijas lēmumos vai jānosaka sasniedzamie rezultāti. Šiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem vai rezultātiem sasniegtiem, pirms var veikt jebkādu ar izmaksām nesaistītu ES finansējuma maksājumu.

Tomēr ne Komisijas lēmumos, ne iemaksu nolīgumā nebija noteikts, ka maksājumi atkarīgi no jebkādu nosacījumu izpildes vai rezultātu sasniegšanas. Revidētā rēķina maksājuma pamatā bija tikai iemaksu nolīguma līdzparaksts. Tāpēc mēs uzskatām, ka tas ir neattiecināms.

Pārmērīga tādu izmaksu dzēšana, kas nav radušās

NEAR ĢD

Mēs revidējām rēķinu 11,8 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku organizāciju un īstenots *netiešā pārvaldībā*.

Tā kā rekonstrukcijas būvdarbi tika pabeigti novēloti, starptautiskā organizācija nolēma pārvietot 925 873 EUR no revidētā līguma (II posms) uz citu līgumu (I posms), ar ko tika finansēts līdzīgs ES projekts. Tas nozīmē, ka saistītie izdevumi vairs neatspoguļoja izmaksas, kas radušās saskaņā ar revidēto līgumu. Mērķis bija izvairīties no līdzekļu neiztērēšanas cita līguma ietvaros.

Šā pārvietošanas uzskaites darbība notika pēc pārskata perioda beigām. Starptautiskā organizācija šo darbību atspoguļoja savā grāmatvedības sistēmā, bet neiekļāva to savā gada ziņojumā Komisijai. Tā nekavējoties nepaziņoja Komisijai par šīs darbības finansiālajām sekām. Mēs uzskatījām, ka saistībā ar revidēto līgumu izmaksas 925 873 EUR apmērā nebija radušās, un secinājām, ka Komisija par šo summu ir pārsniegusi dzēsto summu.

9.10. Mēs konstatējām arī 19 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu noteikumi, taču tiem nebija tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Tie bija saistīti, piemēram, ar publisko iepirkumu, neskaidru izmaksu sadalījumu, neatbilstību pamanāmības noteikumiem un nepietiekamiem pierādījumiem. Piemēri kļūdām, kuras neesam izteikuši skaitļos, sniegti [9.2. izcēlumā](#).

9.2. izcēlums

Sarunas par pieteikumu pēc piešķiršanas

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 1 miliona EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar dotācijas līgumu, kas parakstīts ar nevalstiskajām organizācijām (NVO). Darbības aplēstās izmaksas bija 5,6 miljoni EUR (ES iemaksas 90 % apmērā).

Līgumu piešķīra saskaņā ar uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus. Novērtēšanas komiteja dotācijas piešķiršanai ieteica revidētā rēķina saņēmēja iesniegto pieteikumu un nekonstatēja nekādas problēmas, kas būtu jālabo. Komisija kā līgumslēdzēja iestāde pieņēma vērtēšanas komitejas ieteikumu.

Pēc piešķiršanas lēmuma pieņemšanas un pirms dotācijas nolīguma parakstīšanas Komisija uzsāka sarunas ar pieteikuma iesniedzēju, kā rezultātā tika mainīts darbības apraksts un ierosinātais budžets. Izmaiņas bija būtiskas korekcijas, un tās neattiecās uz vērtēšanas komitejas skaidri apzinātajiem jautājumiem. To mērķis nebija arī ņemt vērā apstākļu izmaiņas, kas notikušas pēc priekšlikuma iesniegšanas dienas. Tāpēc saskaņā ar Komisijas noteikumiem tās nedrīkstēja atļaut.

Dalīto izmaksu nepareiza sadale

NEAR ĢD un INTPA ĢD

Mēs revidējām izdevumus, kas deklarēti piecos dažādos rēķinos, saskaņā ar dotāciju līgumiem ar NVO un iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem ar starptautiskām organizācijām. Rēķinos bija iekļautas izmaksas, kas sadalītas starp ES finansētiem un citiem projektiem. Mēs konstatējām, ka šo dalīto izmaksu segšana no ES budžeta nebija balstīta objektīvā sadales metodikā, kas atspoguļotu ES finansētajiem projektiem faktiski izmantoto līdzekļu īpatsvaru.

Neatbilstība pamanāmības noteikumiem

NEAR ĢD

Mēs revidējām rēķinu 21,2 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku organizāciju un īstenots netiešā pārvaldībā. Projekta mērķis bija atbalstīt Austrumu partnerības valstis cīņā pret Covid-19. Darbības kopējās izmaksas bija 35,2 miljoni EUR, un ES iemaksa bija 34,7 miljoni EUR (99 %). ES līdzekļu saņēmējiem ir skaidri jāpublisko tas, ka ES ir finansējusi vai līdzfinansējusi īstenoto darbību.

Tomēr mēs konstatējam, ka lielākajā daļā mūsu pārbaudīto ziedojumu sertifikātu nebija nekāda apliecinājuma, ka ziedoto medicīnisko aprīkojumu finansē ES.

9.11. Mēs konstatējam arī vienu pareizas finanšu pārvaldības principa neievērošanas gadījumu, kas saistīts ar preču iegādi virs tirgus cenas. Sīkāka informācija par šo gadījumu sniegta **9.3. izcēlumā**.

9.3. izcēlums

Degviela iegādāta par cenu, kas pārsniedz vidējo publicēto cenu

ECHO ĢD

Mēs revidējam rēķinu 5,9 miljonu EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar dotācijas līgumu, kas parakstīts ar NVO. Darbību īsteno kādā Āfrikas valsts reģionā, un tās aplēstās izmaksas ir 7 miljoni EUR, bet ES iemaksa – 5,9 miljoni EUR (84 %).

Revidējot izdevumus, kas deklarēti saistībā ar šo dotāciju, mēs atlasījām izmaksu vienību, kas attiecas uz degvielas iegādi. Mēs konstatējam, ka līguma īstenošanas laikā atbalsta saņēmēja piegādātājs vairākkārt bija mainījis degvielas cenu. Piegādātāja cenas pārsniedza vidējās publicētās cenas attiecīgajā periodā par 0,35 % – 62 %, kā to apliecina valsts statistikas biroja dati par šo reģionu.

Tādējādi atbalsta saņēmējs maksāja ievērojami vairāk nekā vidējā publicētā cena un pieprasīja šo summu segt no ES budžeta. Mēs secinājam, ka šī prakse neatbilst pareizas finanšu pārvaldības principam.

9.12. Mēs esam apzinājuši divas izdevumu jomas, kurās parasti ir mazāka kļūdu iespējamība īpašu maksājumu nosacījumu dēļ. Šīs jomas ir i) budžeta atbalsts un ii) projekti, uz kuriem attiecas “*nosacītā pieeja*” un kurus īsteno starptautiskas organizācijas. 2023. gadā mēs revidējam trīs budžeta atbalsta darījumus un deviņus “*nosacītās pieejas*” darījumus.

9.13. Budžeta atbalsts ir iemaksa valsts vispārējā budžetā vai valsts konkrētas politikas vai mērķa budžetā. 2023. gadā budžeta atbalsta maksājumi, ko finansēja no ES vispārējā budžeta, sasniedza 1,4 miljardus EUR. Mēs pārbaudījām, vai Komisija bija ievērojusi nosacījumus, kas reglamentē budžeta atbalsta maksājumus partnervalstīm, un vai tā bija pārliecinājusies, ka šīs valstis ir ievērojušas attiecināmības nosacījumus (piemēram, apmierinošs uzlabojums publiskā sektora finanšu pārvaldībā). Mūsu pareizības revīzija nevar aptvert to, kas notiek pēc tam, kad Komisija atbalstu izmaksā saņēmējvalstij, jo pēc tam šie līdzekļi tiek apvienoti ar valsts budžeta resursiem.

9.14. Ja Komisijas iemaksas vairāku līdzekļu devēju projektos tiek apvienotas ar pārējo līdzekļu devēju ieguldījumu un ja tās nav paredzētas konkrētiem identificējamiem izdevumu posteņiem, tad saskaņā ar nosacīto pieeju Komisija pieņem, ka izdevumi atbilst ES attiecināmības noteikumiem, ja vien kopsummā iekļauta pietiekama attiecināmo izdevumu summa, kas sedz ES iemaksu. Šo pieeju mēs ņēmām vērā savās padziļinātajās pārbaudēs. Maksājumi starptautiskajām organizācijām no ES vispārējā budžeta 2023. gadā bija 4,6 miljardi EUR. Mēs nevaram noteikt, cik lielai daļai no šīs summas tiek piemērota nosacītā pieeja, jo Komisija to neuzrauga.

9.15. Pārbaudot darījumu pareizību, konstatējām arī efektīvus Komisijas kontroles mehānismus. Viens šāds piemērs ir aprakstīts [9.4. izcēlumā](#).

9.4. izcēlums

ES iemaksas samazinājums nepietiekama snieguma dēļ

ECHO ĢD

Mēs revidējām rēķinu 3,3 miljonu EUR vērtībā saskaņā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku organizāciju. Darbības aplēstās izmaksas bija 4,5 miljoni EUR, tostarp ES iemaksa bija 4,1 miljons EUR (91 %). Projekta mērķis bija sniegt ārkārtas palīdzību, lai palielinātu pārtikas ražošanas jaudu un palielinātu to neaizsargāto iedzīvotāju izturētspēju, kurus skāruši konflikti kādā Āfrikas valstī.

Analizējot projekta galīgo ziņojumu un veicot uzraudzības apmeklējumu uz vietas, Komisija konstatēja trūkumus starptautiskās organizācijas rīcībā. Komisija cita starpā konstatēja, ka sēklu kvalitāte bija slikta un ka tās tika izplatītas ārpus attiecīgā laikposma. Tā kā šie trūkumi nopietni ietekmēja projekta darbības mērķu sasniegšanu, Komisija nolēma samazināt ES iemaksu par 820 000 EUR, kas atbilst 20 % no summas, par kuru bija panākta vienošanās.

9.16. Darījumos, kas attiecas uz netieši pārvaldītiem līgumiem ar organizācijām (starptautiskām organizācijām, starptautiskām finanšu iestādēm un valsts aģentūrām), kurām veikts pīlāru novērtējums, Komisija apstiprināja izdevumus, pamatojoties uz finanšu pārskatu un pārvaldības deklarāciju. Pārvaldības deklarācija ir organizācijas ar pīlāru novērtējumu pašdeklarācija, kas apliecina, ka iesniegtā finanšu informācija ir pienācīgi izklāstīta, pilnīga un precīza un ka tā atbilst līgumā noteiktajiem pienākumiem. Tomēr darījumos, kurus īstenoja organizācijas ar pīlāru novērtējumu, mēs konstatējām kļūdas, kas liecina, ka šo organizāciju finanšu pārskatos ir kļūdas, kuras nav norādītas to pārvaldības deklarācijās.

9.17. Tāpat kā iepriekšējos gados, prasītos dokumentus no dažām starptautiskajām organizācijām un starptautiskajām finanšu iestādēm saņēmām ar nokavēšanos, un līdz ar to kavējās arī mūsu darba veikšana (sk. 2020. gada 1. ieteikumu [9.2. pielikumā](#)). Šīs organizācijas sniedza tikai ierobežotu piekļuvi dokumentiem (piemēram, tikai lasīšanas režīmā), un tas aizkavēja mūsu revīzijas plānošanu, izpildi un kvalitātes kontroli. Tas attiecās uz 12 mūsu revidētajiem darījumiem. Šīs grūtības joprojām pastāv, kaut gan Komisija ir centusies tās atrisināt, pastāvīgi sazinoties ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

9.18. Mēs apmeklējām piecas ES delegācijas (Albānijā, Armēnijā, Kambodžā, Gruzijā un Indijā) un pārbaudījām to iekšējās kontroles sistēmu elementus (sk. [9.8.](#) punktu).

9.19. Konstatējām dažus trūkumus mūsu pārbaudīto iekšējās kontroles sistēmu elementu darbībā. Šie trūkumi bija saistīti, piemēram, ar nepietiekamu budžetu uzraudzības apmeklējumiem un kavēšanos apvienošanas līgumu īstenošanā. Šādu trūkumu piemēri ir aprakstīti [9.5. izcēlumā](#).

9.5. izcēlums

Nepietiekams budžets uzraudzības apmeklējumiem uz vietas

NEAR ĢD

Uzraudzības apmeklējumi uz vietas ir svarīgs Komisijas iekšējās kontroles sistēmas elements. Tie ļauj Komisijai sekot līdzi projektu darbību īstenošanai un plānoto rezultātu sasniegšanai.

Vienā no apmeklētajām ES delegācijām mēs konstatējām, ka 2023. gada budžets šiem apmeklējumiem bija samazinājies par gandrīz 20 % salīdzinājumā ar 2022. gadu. Saskaņā ar delegācijas 2023. gada vadības ziņojumu ierobežotais budžets bija šķērslis uzraudzības apmeklējumu uz vietas veikšanai projekta īstenošanas laikā, jo īpaši tas attiecās uz līgumu vadītājiem delegācijas Finanšu, līgumu un revīzijas nodaļā.

Kavējumi apvienošanas līgumu īstenošanā

NEAR ĢD un INTPA ĢD

Apmeklējot divas ES delegācijas, mēs konstatējām ievērojamus kavējumus, īstenojot apvienošanas līgumus netiešā pārvaldībā, bet tie Komisijas portfeli ir kļuvuši arvien svarīgāki. Šie kavējumi galvenokārt bija saistīti ar projekta darbību neīstenošanu. Tāpēc plānotie rezultāti netika sasniegti savlaicīgi, jo attīstības bankas kavējās ar apvienošanas darbību atbalstīto investīciju veikšanu.

Vienā no šīm delegācijām saskaņā ar tās 2023. gada vadības ziņojumu šī kavēšanās radīja grūtības sasniegt divus galvenos snieguma rādītājus: vienu par to, kā

saņēmēji izmanto (“apgūst”) izmaksājamās summas, un otru par jau izmaksātā priekšfinansējuma dzēšanu.

9.20. Pēc tam, kad pagājušajā gadā konstatējām, ka Komisijas *OPSYS* informācijas sistēma nedarbojās pilnībā³, mēs veicām tās lietotāju piekļuves un tiesību pārvaldības komponenta IT revīziju. Sīkāka informācija par šīs IT revīzijas iznākumu ir sniegta [9.6. izcēlumā](#).

9.6. izcēlums

Trūkumi *OPSYS* IT ekosistēmas komponenta darbībā

INTPA ĢD

Pirms vairākiem gadiem INTPA ĢD, NEAR ĢD un *FPI* uzsāka plaša mēroga darbības un IT pārveides programmu ar nosaukumu *OPSYS*, lai pārvaldītu visu ES ārējās darbības portfeli. *OPSYS* IT ekosistēmu veido komponentu kopums, kas ietver korporatīvās piekļuves pārvaldības rīku, kurš pieder citam ģenerāldirektorātam un kuru izmanto, lai pārvaldītu lietotāju piekļuves tiesības. Mēs veicām šā komponenta IT revīziju.

Cita starpā mēs konstatējām, ka, lai gan INTPA ĢD bija procedūra piekļuves tiesību piešķiršanai un atcelšanai sistēmu administratoriem un standarta lietotājiem, tā nebija oficiāli apstiprināta. Turklāt, pārbaudot 41 darbinieku, mēs konstatējām četrus gadījumus, kad standarta lietotājiem bija plašākas piekļuves tiesības, nekā nepieciešams viņu darbam. Tas ir pretrunā Komisijas IT standartiem.

Turklāt mēs konstatējām, ka INTPA ĢD nepārvalda visus administratoru kontus, kas pieder citu ģenerāldirektorātu darbiniekiem.

Mēs uzskatām, ka šīs nepilnības palielina neatbilstošas piekļuves sistēmai risku un apdraud sistēmas procesu un datu integritāti. Tās arī palielina risku, ka netiks ievēroti noteikumi un procedūras, ko paredzējuši dažādi ģenerāldirektorāti ārējās darbības projektu īstenošanai.

³ Mūsu 2022. gada pārskats, 9.4. izcēlums.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

FPI gada darbības pārskats

9.21. Mēs pārbaudījām *FPI* 2023. finanšu gada darbības pārskatu. Galveno uzmanību pievēršām tam, vai *FPI* savā GDP bija atspoguļojis pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai tas bija konsekventi piemērojis turpmāko korekciju un atgūstamo summu aprēķināšanas metodiku.

9.22. No kopējiem apstiprinātajiem izdevumiem 2023. gadā (865 miljoni EUR) *FPI* aplēsa, ka kopējā riskam pakļautā summa maksājumu laikā ir 7,2 miljoni EUR (0,83 %). Tas aplēsa, ka turpmākajos gados veikto pārbaūžu rezultātā veikto korekciju vērtība ir 0,9 miljoni EUR (0,1 % no kopējiem attiecīgajiem izdevumiem). Tāpēc *FPI* dienesta vadītājs paziņoja, ka dienesta finanšu risks nepārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni.

9.23. Tā kā mūsu izlase nav reprezentatīva kļūdu īpatsvara aplēšanai 6. DFS kategorijā “Kaimiņattiecības un pasaule”, mēs nevaram norādīt, vai šis apgalvojums ir pretrunā mūsu revīzijas darba rezultātiem. Turklāt tikai 4 % no mūsu 2023. gadā veiktajām pārbaudēm attiecās uz maksājumiem, par kuriem atbild *FPI*.

9.24. Pārbaudot *FPI* 2023. gada darbības pārskatu un *FPI* atbildībā esošos maksājumus 2023. gadā, kļūdas vai trūkumi netika atklāti.

INTPA ĢD gada darbības pārskats

9.25. Mūsu veiktais darbs saistībā ar INTPA ĢD 2023. gada darbības pārskatu ir sīkāk aprakstīts mūsu gada pārskatā par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu (EAF).

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

9.26. Kaut arī mēs nerevidējām pietiekami daudz darījumu, lai aplēstu kļūdu līmeni šajā DFS kategorijā (sk. **9.8.** punktu), mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka risks šajā kategorijā ir augsts. Darījumu pārbažu rezultātus izmantojam mūsu ticamības deklarācijā.

Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

9.27. Mūsu 2020. gada pārskatā iekļautā 1. ieteikuma pēcpārbaudes konstatējumi ir aprakstīti **9.2. pielikumā**. Kā jau norādīts mūsu 2022. gada pārskatā, Komisija bija pilnībā ieviesusi 2. un 3. ieteikumu. Tomēr mēs uzskatām, ka 1. ieteikums par pilnīgu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem ir ieviests tikai dažos aspektos.

9.28. Mēs izskatījām arī mūsu 2021. un 2022. gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuru ieviešanai bija nepieciešama tūlītēja rīcība vai kuri bija jāievieš 2023. gadā. Komisija bija pilnībā ieviesusi četrus ieteikumus (**9.2. pielikums**).

Ieteikumi

9.29. Pamatojoties uz šo pārbaudi un mūsu konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs Komisijai sniedzam turpmāk minētos ieteikumus.

9.1. ieteikums. Veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas priekšfinansējuma dzēšanai

Pirms dzēš priekšfinansējumu, kas izmaksāts organizācijām, kuras īsteno līgumus netiešā pārvaldībā, iegūt detalizētu informāciju par jebkādu priekšfinansējumu, ko šīs organizācijas, savukārt, ir samaksājušas un iekļāvušas savos pieprasītajos izdevumos.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

9.2. ieteikums. Sniegt saņēmējiem norādījumus par dalīto izmaksu sadalījumu

Sniegt atbalsta saņēmējiem norādījumus, lai nodrošinātu, ka tie dalīto izmaksu sadalījumu balsta uz līdzekļu faktisko izlietojumu katram ES finansētajam projektam.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

9.3. ieteikums. Nodrošināt atbilstību pamanāmības noteikumiem

Pastiprināt kontroles mehānismus, lai nodrošinātu, ka organizācijas, kas īsteno līgumus netiešā pārvaldībā, ievēro pamanāmības noteikumus.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

9.4. ieteikums. Nodrošināt, ka ES delegācijas veic pietiekamus uzraudzības apmeklējumus uz vietas

Nodrošināt, ka ES delegācijas veic pietiekamus uzraudzības apmeklējumus uz vietas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

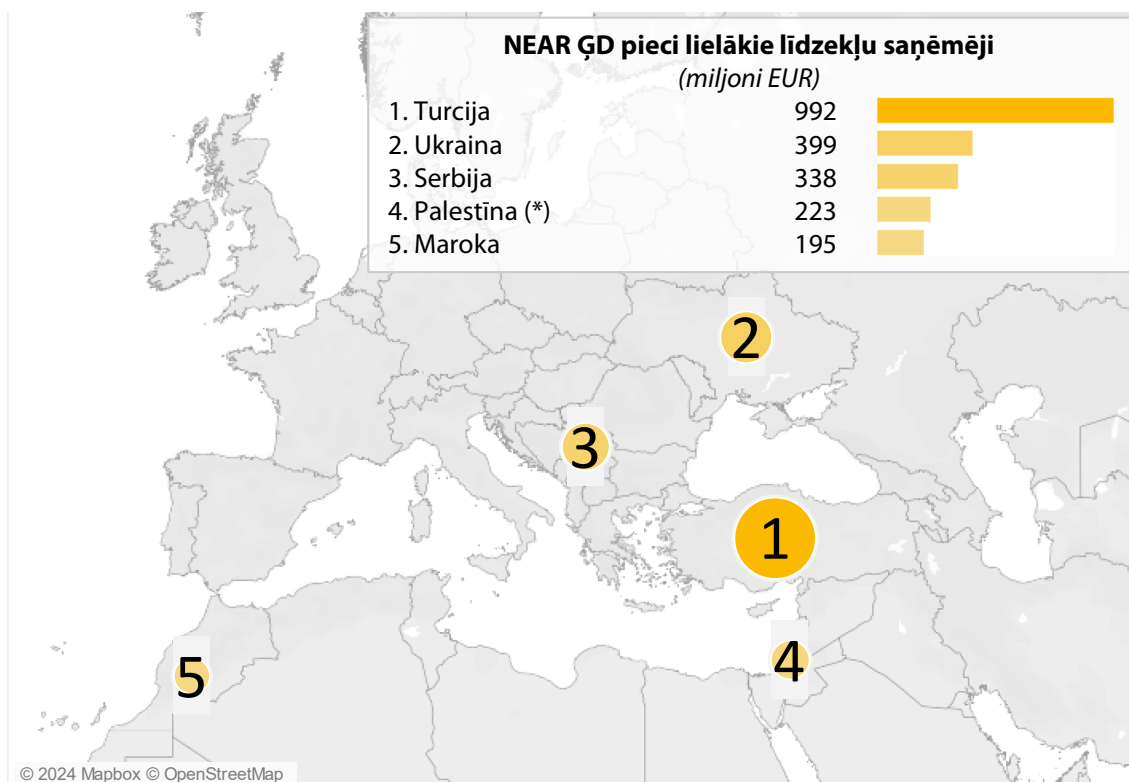
9.5. ieteikums. Stiprināt uzraudzības un vadības mehānismus apvienošanas darbībām

Stiprināt uzraudzības un vadības mehānismus finansējuma apvienošanas darbībām, lai mazinātu risku, ka darbību īstenošana varētu aizkavēties.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

Pielikumi

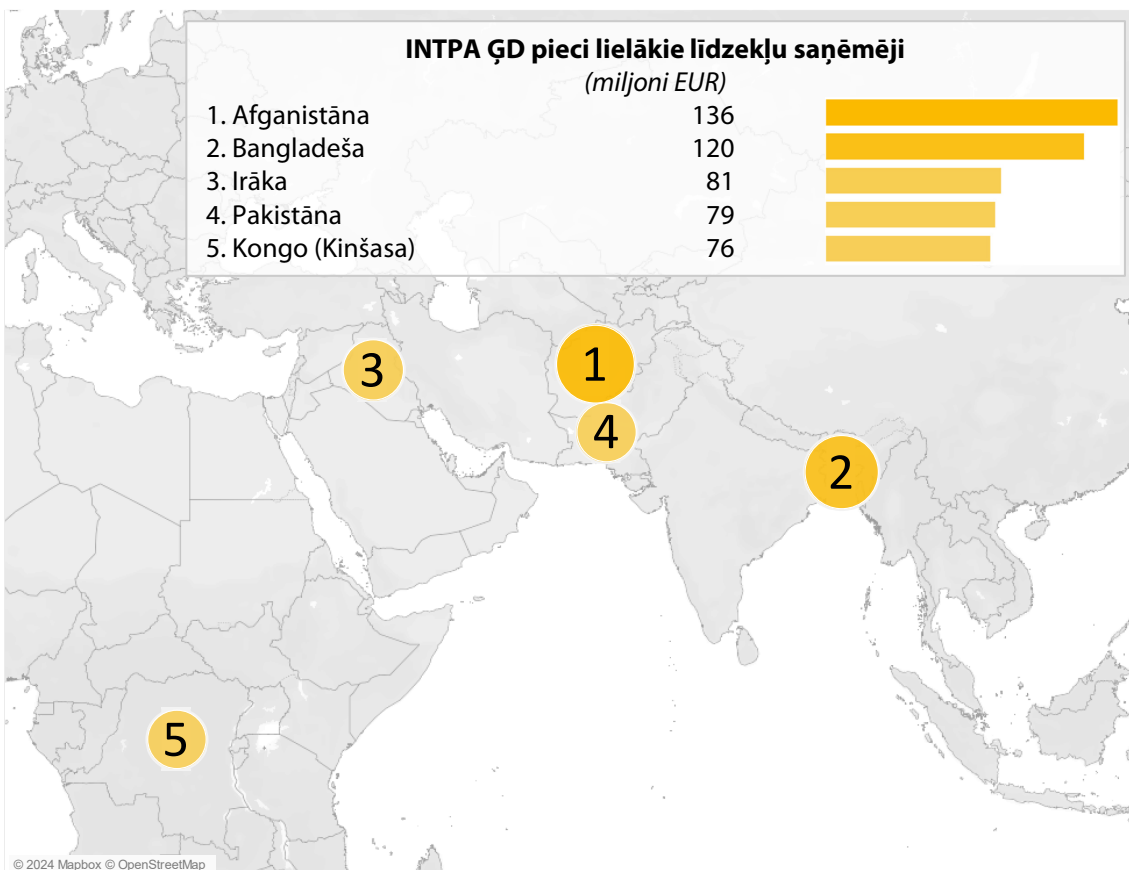
9.1. pielikums. NEAR ĢD un INTPA ĢD maksājumi pa valstīm

Avots: kartes pamatā izmantoti ©Mapbox un ©OpenStreetMap materiāli, kas licencēti saskaņā ar [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license \(CC BY-SA\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/).

NEAR ĢD piecas lielāko summu saņēmējas (miljoni EUR)							
2022		2021		2020		2019	
Ukraina	714	Turcija	127	Maroka	411	Palestīna (*)	145
Tunisija	268	Moldova	109	Turcija	314	Maroka	135
Ēģipte	124	Maroka	106	Tunisija	248	Turcija	99
Palestīna (*)	120	Ēģipte	88	Palestīna (*)	174	Tunisija	86
Maroka	102	Jordānija	70	Gruzija	119	Moldova	65

(*) Šis apzīmējums nav uzskatāms par Palestīnas valsts atzišanu un neskar katras dalībvalsts individuālo nostāju šajā jautājumā.

Avots: kartes pamatā izmantoti ©Mapbox un ©OpenStreetMap materiāli, kas licencēti saskaņā ar [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license \(CC BY-SA\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/).

INTPA ĢD piecas lielāko summu saņēmējas (miljoni EUR)							
2022		2021		2020		2019	
Afganistāna	200	Bangladeša	140	Bangladeša	153	Afganistāna	125
Kongo (Kinšasa)	79	Irāka	103	Afganistāna	138	Nigēra	94
Pakistāna	76	Pakistāna	89	Mjanma/Birma	74	Burkinafaso	84
Etiopija	76	Nepāla	85	Irāka	59	Mali	83
Jemena	69	Afganistāna	77	Kambodža	50	Etiopija	65

9.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude saistībā ar kategoriju “Kaimiņattiecības un pasaule”

Ieviešanas līmenis: ieviests pilnībā; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis:	Piezīmes
2020	<p>Mēs ieteicām Komisijai</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Veikt pasākumus, lai starptautiskās organizācijas nodrošinātu ERP pilnīgu, neierobežotu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, kas nepieciešami mūsu uzdevumu veikšanai saskaņā ar LESD, un nevis tikai lasīšanas režīmā.</p> <p>Termiņš: līdz 2021. gada beigām.</p>		<p>Komisija pastiprināja saziņu ar starptautiskām organizācijām attiecībā uz mūsu piekļuvi dokumentiem. Dažas starptautiskās organizācijas, piemēram, Starptautiskā Migrācijas organizācija (<i>IOM</i>), ANO Bērnu fonds (<i>UNICEF</i>), Pasaules Veselības organizācija (<i>PVO</i>), Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (<i>UNESCO</i>), ANO Attīstības programma (<i>UNDP</i>) un Pasaules Bankas grupa (<i>WBG</i>), turpina nodrošināt lasīšanas režīma piekļuvi apliecinotajiem dokumentiem vai nesniedz piekļuvi visiem pieprasītajiem apliecinotajiem dokumentiem.</p>
2021	<p>Mēs ieteicām NEAR ĢD</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka visas saistības vai avansa maksājumi, ko saņēmēji savos finanšu pārskatos deklarējuši kā faktiski radušās izmaksas, tiek atskaitīti pirms maksājumu veikšanas vai dzēšanas.</p> <p>Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gada beigas.</p>		

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis:	Piezīmes
2021	<p>Mēs ieteicām NEAR ĢD</p> <p>2. ieteikums</p> <p>Stiprināt kontroli, izstrādājot finansēšanas nolīgumus budžeta atbalsta darbībām, lai finansēšanas nolīgumos noteiktu skaidrus nosacījumus par līdzekļu pārskaitīšanu saņēmējvalsts centrālajai bankai un piemērojamo valūtas kursu; nosacījumiem jāatbilst budžeta atbalsta pamatnostādņēm.</p> <p>Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gada beigas.</p>		
2021	<p>Mēs ieteicām NEAR ĢD</p> <p>3. ieteikums</p> <p>2022. gada darbības pārskatā un turpmākajos gada darbības pārskatos norādīt no RER izpētes datu kopas izslēgto līgumu veidu un vērtību.</p> <p>Ieviešanas mērķtermiņš: 2022. gada darbības pārskats.</p>		
2022	<p>Mēs ieteicām NEAR ĢD</p> <p>4. ieteikums</p> <p>Iesakām Komisijai pastiprināt kontroles mehānismus, ar kuriem novērst neatļautas izmaiņas priekšlikumos līgumu slēgšanas posmā, kad Komisija piešķir dotācijas, pamatojoties uz uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus.</p> <p>Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada jūnijs.</p>		

Avots: ERP.

10. nodaļa

Eiropas publiskā pārvalde

Saturs

	Punkts
Ievads	10.1.–10.2.
Īss apraksts	10.3.
Revīzijas tvērums un pieeja	10.4.–10.5.
Darījumu pareizība	10.6.–10.20.
Apsvērumi par pārbaudītajiem darījumiem	10.7.–10.18.
Eiropas Parlaments	10.8.–10.12.
Eiropas Savienības Padome	10.13.
Eiropas Komisija	10.14.–10.15.
Eiropas Ārējās darbības dienests	10.16.
Eiropas Reģionu komiteja	10.17.
Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs	10.18.
Apsvērumi par pārraudzības un kontroles sistēmām	10.19.–10.20.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	10.21.
Secinājums un ieteikumi	10.22.–10.25.
Secinājums	10.22.
Ieteikumi	10.23.–10.25.
Pielikumi	
10.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā “Eiropas publiskā pārvalde”	

Ievads

10.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar DFS 7. kategoriju "Eiropas publiskā pārvalde". ES iestāžu un struktūru 2023. gada izdevumi šajā kategorijā apkopoti [10.1. attēlā](#).

10.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

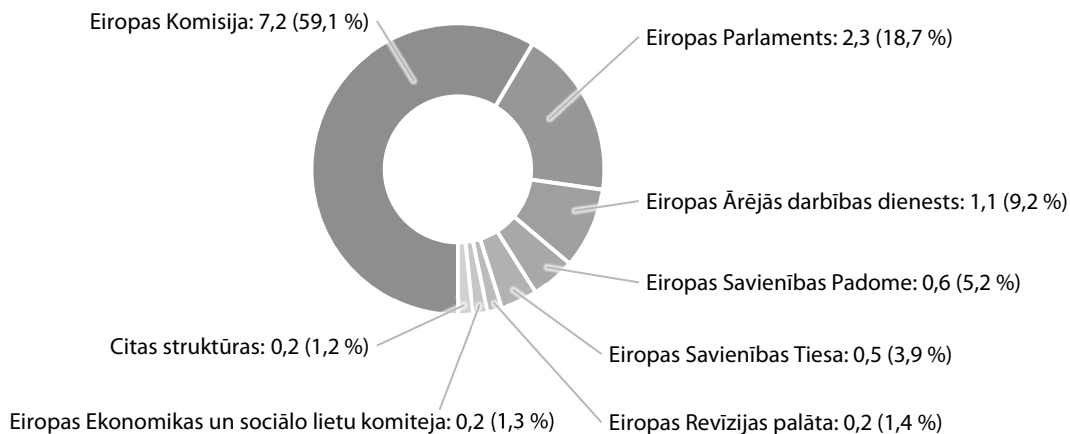

Eiropas publiskā pārvalde
12,3 miljardi EUR (6,4 % no ES budžeta izdevumiem)

(mljrd. EUR)

2023. gada maksājumu sadalījums pēc iestādes

2023. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 12,3

Revīzijas datu kopa – kopā 12,3

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2023. gada konsolidēto pārskatu datiem.

10.2. Mēs sagatavojam atsevišķus ziņojumus par ES aģentūrām, citām ES struktūrām un Eiropas skolām. Mūsu īpašie gada ziņojumi par šīm struktūrām ir publicēti mūsu [tīmekļa vietnē](#). Palāta nav pilnvarota veikt Eiropas Centrālās bankas finanšu revīziju.

Īss apraksts

10.3. Administratīvie izdevumi ietver izdevumus par cilvēkresursiem, tostarp pensijām, un 2023. gadā tie veidoja aptuveni 70 % no kopējiem šīs kategorijas izdevumiem, un izdevumus par ēkām, iekārtām, energoresursiem, sakariem un informācijas tehnoloģiju. Mūsu darbs daudzu gadu garumā liecina, ka kopumā šajā izdevumu kategorijā risks ir zems.

Revīzijas tvērums un pieeja

10.4. Piemērojot **1.1. pielikumā** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju 2023. gadā mēs pārbaudījām turpmāk minēto:

- a) statistiski reprezentatīvu 70 *darījumu* izlasi, kas aptver visu izdevumu diapazonu šajā DFS kategorijā. Mūsu mērķis bija aplēst *kļūdu* līmeni šai DFS kategorijai un veikt *ticamības deklarācijas* sagatavošanas darbu;
- b) Eiropas Parlamenta pārraudzības un kontroles sistēmas, jo īpaši iekšējās kontroles standartu īstenošanu, riska pārvaldību un *Finanšu regulā* noteikto galveno kontroles mehānismu darbību, tostarp maksājumu *ex ante* un *ex post* kontroles mehānismus;
- c) visu ES iestāžu un struktūru – tostarp Komisijas ģenerāldirektorātu un biroju, kuri galvenokārt atbild par administratīvajiem izdevumiem¹, – *gada darbības pārskatos* sniegto informāciju par *pareizību*, kas pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

10.5. Mūsu izdevumus revidē ārējs revīzijas uzņēmums².

¹ Cilvēkresursu un drošības ĢD, Atalgojuma un individuālo tiesību birojs, infrastruktūras un loģistikas biroji Briselē un Luksemburgā un Digitālo pakalpojumu ĢD.

² ACG Auditing & Consulting Group S.r.l.

Darījumu pareizība

10.6. No 70 pārbaudītajiem darījumiem 21 darījumā (30 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz piecām kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir zem būtiskuma sliekšņa.

Apsvērumi par pārbaudītajiem darījumiem

10.7. Mūsu apsvērumi attiecas uz Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi, Eiropas Komisiju, Eiropas Ārējās darbības dienestu, Eiropas Reģionu komiteju un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju. Mēs nekonstatējām nozīmīgas problēmas attiecībā uz Eiropas Savienības Tiesu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Eiropas Ombudu. Mūsu ārējais revidents par īpašām problēmām neziņoja.

Eiropas Parlaments

10.8. Mūsu izlasē iekļautie 16 darījumi ietvēra divus maksājumus politiskām grupām un vienu maksājumu politiskai partijai. Kā mēs ziņojām [2022. gada pārskata](#) 10.9. punktā, Eiropas Parlamenta Prezidija pieņemtie iekšējie noteikumi³ par Parlamenta politisko grupu *apropriāciju* pārvaldību neatbilda Finanšu regulai. Šie noteikumi neprasa izmantot atklātas vai *ierobežotas iepirkuma procedūras* attiecībā uz augstas vērtības līgumiem, bet gan *iepirkuma sarunu procedūras*, un tas ierobežo konkurenci.

10.9. 2023. gadā mēs konstatējām, ka abas pārbaudītās politiskās grupas bija piešķirušas šādu augstas vērtības līgumu. Turklāt mēs konstatējām vēl divus gadījumus, kuros politiskā grupa neievēroja Eiropas Parlamenta noteikumus⁴, jo tā necentās saņemt pietiekami daudz piedāvājumu. Viens no šiem gadījumiem bija saistīts ar nepietiekamu koordināciju ar Parlamenta administrāciju attiecībā uz viena Parlamenta pamatlīguma iespējamu izmantošanu, kā rezultātā nebija pienācīgas iepirkuma procedūras.

³ Noteikumi par budžeta 400. postenī paredzēto *apropriāciju* izlietojumu, kuros jaunākie grozījumi izdarīti 2022. gada 4. jūlijā.

⁴ Turpat.

10.10. Mēs konstatējam arī skaitļos neizsakāmas kļūdas saistībā ar abiem maksājumiem politiskajām grupām. Tās attiecas uz gadījumiem, kuros lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu nebija pienācīgi dokumentēts attiecīgu procedūru trūkuma dēļ; vienotas likmes ceļa izdevumi bija apmaksāti bez pietiekamiem pierādījumiem par to, ka faktiski izdevumi bija radušies; un preces bija pasūtītas pa tālruni, neveicot oficiālu uzskaiti.

10.11. Mēs konstatējam skaitļos neizsakāmas kļūdas darījumā attiecībā uz Eiropas politisko partiju. Covid-19 pandēmijas laikā ar darbuņēmēju tika parakstīts jauns līgums, kas būtiski mainīja sniegto pakalpojumu raksturu, bet netika sākta jauna konkursa procedūra. Turklāt mēs konstatējam, ka politiskajai partijai nebija īpašu procedūru, kas novērstu interešu konfliktus iepirkuma procedūrās.

10.12. Mēs konstatējam nepilnības arī divās iepirkuma procedūrās citos 13 pārbaudītajos darījumos. Cita starpā bija gadījums, kad Eiropas Parlaments izsludināja konkursu par transportlīdzekļu nomu, atsaucoties uz konkrētiem automobiļu modeļiem. Lai gan konkursa procedūra ietvēra kritērijus piedāvājumu cenas un kvalitātes novērtēšanai, tā neļāva pretendentiem piedāvāt alternatīvus modeļus.

Eiropas Savienības Padome

10.13. Četros pārbaudītajos maksājumos mēs nekonstatējam *skaitļos izsakāmas kļūdas*. Vienā gadījumā saistībā ar ēku uzturēšanu Padome parakstīja pamatlīgumu uz laiku, kas nepārsniedz 10 gadus. Mēs uzskatām, ka līguma rakstura dēļ termiņš, kas pārsniedz četrus gadus, bija pamatots, tomēr, uzņemoties *saistības*, konkrētais desmit gadu termiņš nebija nepārprotami paskaidrots.

Eiropas Komisija

10.14. 26 pārbaudītajos maksājumos mēs konstatējam divas skaitļos izsakāmas kļūdas. Viena attiecās uz to, ka Komisija nepiemēroja ES nodokļa samazinājumu, uz kuru darbiniekam bija tiesības attiecībā uz ģimenes pabalstiem. Iemesls bija kļūme pamatā esošajās IT sistēmās, un pastāv risks, ka tāda paša veida kļūdas atkārtojās citos maksājumos. Otra attiecās uz salīdzinoši nelielu pārmaksu par būvdarbiem, jo tika izmantota cena, kas pārsniedza līgumā norādīto.

10.15. Mēs konstatējam četras skaitļos neizsakāmas kļūdas, tostarp gadījumu, kurā Komisija uzņēma juridiskas saistības attiecībā uz energoapgādi pirms budžeta saistību uzņemšanās, taču tas netika pareizi uzskaitīts kā izņēmums. Konstatējam gadījumu, kurā pensijas lietā nebija nesen izdotas pensionāra partnera dzīvības apliecības. Šādas dzīvības apliecības ir vajadzīgas, lai apliecinātu pastāvīgas tiesības uz pabalstiem. Vienā gadījumā jaunākā informācija par ierēdņa tiesībām uz ģimenes un bērna pabalstiem bija no 2020. gada. Kavēšanās ar šādas informācijas saņemšanu un pārbaudi palielina neattiecināmu maksājumu risku. Līdzīgi jautājumam, par kuru ziņojām attiecībā uz Padomi (sk. **10.13.** punktu), mēs uzskatām, ka mūsu pārbaudītā IT līguma 11 gadu termiņš nebija pietiekami pamatots.

Eiropas Ārējās darbības dienests

10.16. Atradām skaitļos izsakāmu kļūdu vienā no 13 pārbaudītajiem maksājumiem saistībā ar to, ka nebija derīgas iepirkuma procedūras, pirms tika parakstīts nomas līgums ES delegācijai. Turklāt mēs formulējam sešus skaitļos neizsakāmus konstatējumus par iepirkumu ES delegācijās, tostarp par nepilnībām pretendentu atlases un piedāvājumu vērtēšanas metodikā un juridisku saistību uzņemšanos pirms budžeta saistību uzņemšanās. Mēs arī konstatējam, ka nomas maksājumi par delegācijas telpām vienā valstī tika veikti uz bankas kontu citā valstī, kas bija iekļauta oficiālajā ES sarakstā ar jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas. Tas neatbilda ES pašreizējiem centieniem veicināt labu nodokļu pārvaldību.

Eiropas Reģionu komiteja

10.17. Līdzīgi jautājumam, par kuru ziņojām attiecībā uz Padomi (sk. **10.13.** punktu), mēs uzskatām, ka vienā no diviem mūsu pārbaudītajiem darījumiem ēkas uzturēšanas līguma 10 gadu termiņš nebija pietiekami pamatots.

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs

10.18. Mūsu pārbaudītais darījums attiecās uz algas maksājumu. Revīzijas laikā ierēdnis deklarāciju par savām tiesībām uz ģimenes un bērna pabalstiem pēdējo reizi bija sniedzis 2020. gadā. Kavēšanās ar šādu deklarāciju saņemšanu un pārbaudi palielina neattiecināmu maksājumu risku.

Apsvērumi par pārraudzības un kontroles sistēmām

10.19. Mēs pārbaudījām pārraudzības un kontroles sistēmas Eiropas Parlamentā, koncentrējoties uz četriem lielākajiem izdevumu ģenerāldirektorātiem, kā izklāstīts **10.4.** punkta **b)** apakšpunktā. Ģenerāldirektorāti pieņēma dažādas pieejas izdevumu *ex ante* un *ex post* pārbaūžu veikšanai. *Ex ante* pārbaūžu intensitāte atspoguļoja dažādus izdevumu veidus un ņēma vērā riska faktoros. Tomēr nebija vienotas metodikas, kas ļautu izstrādāt pieeju *ex ante* pārbaudēm vai saskaņot atklāto kļūdu klasifikāciju. *Ex post* pārbaudes nav obligātas. Seši no 14 ģenerāldirektorātiem savos 2022. gada darbības pārskatos ziņoja par *ex post* pārbaūžu rezultātiem. Mūsu pārbaudītajos ģenerāldirektorātos izmantotajā *ex post* pārbaudes metodikā ne vienmēr bija norādīts, kā noteikt atbilstošus izlases lielumus vai kā *kredītrīkotāju* parakstītajās gada *ticamības deklarācijās* sniegt informāciju par *ex post* pārbaūžu rezultātu *ietekmi*.

10.20. Eiropas Parlaments ir uzņēmis *krāpšanas* novēršanas un atklāšanas iniciatīvas. Tās ietver Prezidija lēmumus par trauksmes celšanu, ģenerālsekretāra lēmumus par rīcību finanšu *pārkāpumu* gadījumā, informāciju par krāpšanu Parlamenta iekštīkla vietnē, mācību pasākumus un saistītus ētikas pasākumus. Dažos ģenerāldirektorātos bija krāpšanas apkarošanas stratēģijas, bet Eiropas Parlamentā nebija iestādes mēroga krāpšanas apkarošanas stratēģijas, ar ko koordinēt darbības visā organizācijā.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

10.21. Gada darbības pārskatos, ko mēs caurskatījām, būtisks kļūdu līmenis netika konstatēts; tas saskan ar mūsu veiktās revīzijas konstatējumiem (sk. [10.6.](#) punktu).

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

10.22. Kopumā mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas “Eiropas publiskā pārvalde” izdevumos nebija būtisks.

Ieteikumi

10.23. Mūsu konstatējumi par to, kā ir ieviesti ieteikumi, kurus Eiropas Parlamentam un Komisijai sniedzām savā 2020. gada pārskatā, ir aprakstīti

10.1. pielikumā. Mēs uzskatām, ka abi ieteikumi ir ieviesti dažos aspektos.

10.24. Savos 2021. un 2022. gada pārskatos mēs Eiropas Parlamentam adresējām ieteikumus⁵ par maksājumu apropriācijām politiskajām grupām. Pamatojoties uz saviem konstatējumiem par 2023. gadu, mēs uzskatām, ka šie ieteikumi joprojām ir ļoti aktuāli.

10.25. Pamatojoties uz savu revīzijas darbu, mēs sniedzam turpmāk izklāstītos ieteikumus.

10.1. ieteikums. Uzlabot darbības krāpšanas apkarošanai Eiropas Parlamentā

Eiropas Parlamentam būtu jābalstās uz pašreizējām darbībām cīņā pret krāpšanu, izstrādājot iestādes mēroga krāpšanas apkarošanas stratēģiju un nodrošinot tās piemērošanu visā organizācijā.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada beigām.

⁵ Sk. 2022. gada pārskata 10.19. punktu un 2021. gada pārskata 9.20. punktu.

Pielikumi

10.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā “Eiropas publiskā pārvalde”

Ieviešanas līmenis pilnībā; lielākajā daļā aspektu; dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2020	<p>Mūsu ieteikums bija:</p> <p>1. ieteikums</p> <p>Parlamentam jāveic nepieciešamās izmaiņas, lai nodrošinātu, ka dienas nauda tiek maksāta tikai tiem Eiropas Parlamenta deputātiem, kuriem ir uz to tiesības.</p>		<p>Eiropas Parlamenta administrācija ierosināja Prezidijam aizstāt pašreizējo apmeklējumu reģistru papīra formātā ar biometrisku datu sistēmu. Prezidijs 2023. gada oktobrī nolēma, ka kompetentajiem dienestiem šis jautājums būtu jāizvērtē sīkāk. 2024. gada februārī administrācija nāca klajā ar jaunu priekšlikumu. Prezidijs nolēma ieviest caurlaižu sistēmu, kuru papildinātu brīvprātīga biometriskā sistēma, un dot iespēju turpināt apliecināt klātbūtni, izmantojot pašreizējo papīra reģistru. Parlamenta administrācija strādā pie šīs jaunās sistēmas ieviešanas.</p>

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2020	<p>Mūsu ieteikums bija:</p> <p>2. ieteikums</p> <p>Lai pilnveidotu savu sistēmu tiesību aktos noteikto ģimenes pabalstu administrēšanai, Komisijai ir jāpastiprina atbilstības pārbaudes darbinieku deklarācijām par pabalstiem no citiem avotiem un jāvairo darbinieku izpratne par šo jautājumu.</p>		<p>Komisija palielināja savas darba grupa spējas pārbaudīt šo jomu un izstrādāja automatizētu kontroles sistēmu, kas vēl nedarbojās. Revīzijas konstatējumi 2023. gadā liecina, ka ir vajadzīgi pastāvīgi centieni, lai labāk pārbaudītu šādus pabalstus.</p>

Avots: ERP.

11. nodaļa

Atveseļošanas un noturības mehānisms

Saturs

	Punkts
Ievads	11.1.–11.10.
Atveseļošanas un noturības mehānisma īss apraksts	11.1.–11.8.
Politikas mērķi	11.3.
Pārvaldības un kontroles sistēma	11.4.–11.6.
Īstenošanas stāvoklis	11.7.–11.8.
Revīzijas tvērums un pieeja	11.9.–11.10.
Revīzijas atzinumā neietilpst galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizība	11.11.–11.15.
Mūsu novērtējums par atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem	11.16.–11.28.
Daži atskaites punkti / mērķrādītāji nav izpildīti apmierinoši	11.20.
Daži pasākumi tika sākti pirms attiecināmības perioda, un citi ietvēra valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu bez pienācīga pamatojuma	11.21.–11.25.
Atskaites punkti un mērķrādītāji ne vienmēr ir skaidri definēti	11.26.–11.28.
Mūsu pārbaude par atlasītām uzraudzības un kontroles sistēmām	11.29.–11.43.
Komisijas <i>ex post</i> revīzijās joprojām vērojamas dažas nepilnības	11.29.–11.32.
Joprojām pastāv nepilnības dalībvalstu uzraudzības un kontroles sistēmās	11.33.–11.42.
Nepilnības maksājuma pieprasījumos	11.43.
Problēmas saistībā ar <i>pareizu finanšu pārvaldību</i>	11.44.–11.47.
Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums	11.48.–11.50.

Secinājumi un ieteikumi 11.51.–11.53.

Secinājumi 11.51.–11.52.

Ieteikumi 11.53.

Pielikumi

11.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

11.2. pielikums. Revīzijas rezultāti

11.3. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ievads

Atveseļošanas un noturības mehānisma īss apraksts

11.1. *Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM)* izveidoja ar [Regulu \(ES\) 2021/241](#) (“Regula”), kas stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. 2023. gada februārī to grozīja, ļaujot dalībvalstīm savos atveseļošanas un noturības plānos (ANP) iekļaut “*REPowerEU* nodaļu”¹. ANM izmanto, lai atbalstītu reformas un investīcijas dalībvalstīs kopš Covid-19 pandēmijas sākuma 2020. gada februārī (*REPowerEU* gadījumā – no 2022. gada 1. februāra), un tas darbosies līdz 2026. gadam.

11.2. Sākotnēji ANM finansējums bija 723 miljardi EUR neatmaksājamās finanšu iemaksās (“*dotācijās*”) (338 miljardi EUR) un aizdevumos (385 miljardi EUR). Līdz 2023. gada beigām bija uzņemtas saistības par 648 miljardiem EUR, ko veidoja 356,8 miljardi EUR dotācijās un 290,9 miljardi EUR aizdevumos. Šī summa ietver *REpowerEU* grozījumu. Tā kā aizdevumus varēja pieprasīt līdz 2023. gada augustam, 94,5 miljardi EUR aizdevumiem vairs nav pieejami.

Politikas mērķi

11.3. ANM galvenais mērķis ir mazināt Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās sekas un reizē stiprināt dalībvalstu tautsaimniecību noturību un labāku sagatavotību izaicinājumiem nākotnē, tostarp paātrinot to zaļo un digitālo pārkārtošanos. Plāns *REPowerEU* bija ES reakcija uz globālajiem enerģijas tirgus traucējumiem, kurus bija izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, un tajā tika iekļauts papildu mērķis – izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, pārveidojot ES energosistēmu.

¹ [Regula \(ES\) 2023/435](#).

Pārvaldības un kontroles sistēma

11.4. Komisija īsteno ANM tiešā pārvaldībā, un tas nozīmē, ka Komisija ir tieši atbildīga par tā īstenošanu. Maksājumi no ANM ir atkarīgi no tā, vai dalībvalstis apmierinoši izpilda *atskaites punktus* un *mērķrādītājus*, kas noteikti attiecīgajos *Padomes īstenošanas lēmumu* pielikumos, ar kuriem apstiprina dalībvalstu ANP². Papildu prasības ir tādas, ka mērķrādītājus vai atskaites punktus, kas iepriekš ir apmierinoši izpildīti, nedrīkst atcelt un ka netiek pārkāpts dubulta finansējuma novēršanas princips. Regulā izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz arī atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu³. Dalībvalstis var pieprasīt izmaksu līdz divām reizēm gadā, ja tās sniedz pienācīgus pierādījumus par attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Tām arī saviem maksājuma pieprasījumiem jāpievieno kopsavilkums par veiktajām revīzijām un pārvaldības deklarācija par sniegto informāciju.

11.5. Komisijas kontroles sistēmai ir jānodrošina, ka ANM maksājumi ir likumīgi un pareizi, un tas galvenokārt atkarīgs no atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes. Šim nolūkam Komisijas kontroles sistēmās ir paredzēti dalībvalstu maksājuma pieprasījumu sākotnējie novērtējumi (*ex ante* verifikācijas) un *ex post* revīzijas dalībvalstīs pēc maksājuma veikšanas.

11.6. Tā kā Komisijai ir galīgā atbildība par ES budžetu⁴, tai arī jāgūst pietiekama pārlicība no dalībvalstīm par to, ka ES finanšu intereses tiek efektīvi aizsargātas. Dalībvalstīm ir jāievieš kontroles sistēmas, lai nodrošinātu, ka ANM pasākumi atbilst ES un valstu tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz *krāpšanas*, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un labošanu. Komisija var piemērot *finanšu korekcijas* (samazināt sniedzamā atbalsta līmeni vai atgūt jau izmaksātos līdzekļus), ja tā konstatē:

- nopietnus pārkāpumus, kas ietekmē ES finanšu intereses un ko dalībvalsts nav novērsusi, vai
- finansēšanas vai aizdevuma nolīgumos izklāstīto pienākumu nopietnus pārkāpumus.

² Regula (ES) 2021/241, 24. panta 2. punkts.

³ Turpat, 5. un 9. pants, 17. panta 2. punkts un 24. panta 3. punkts.

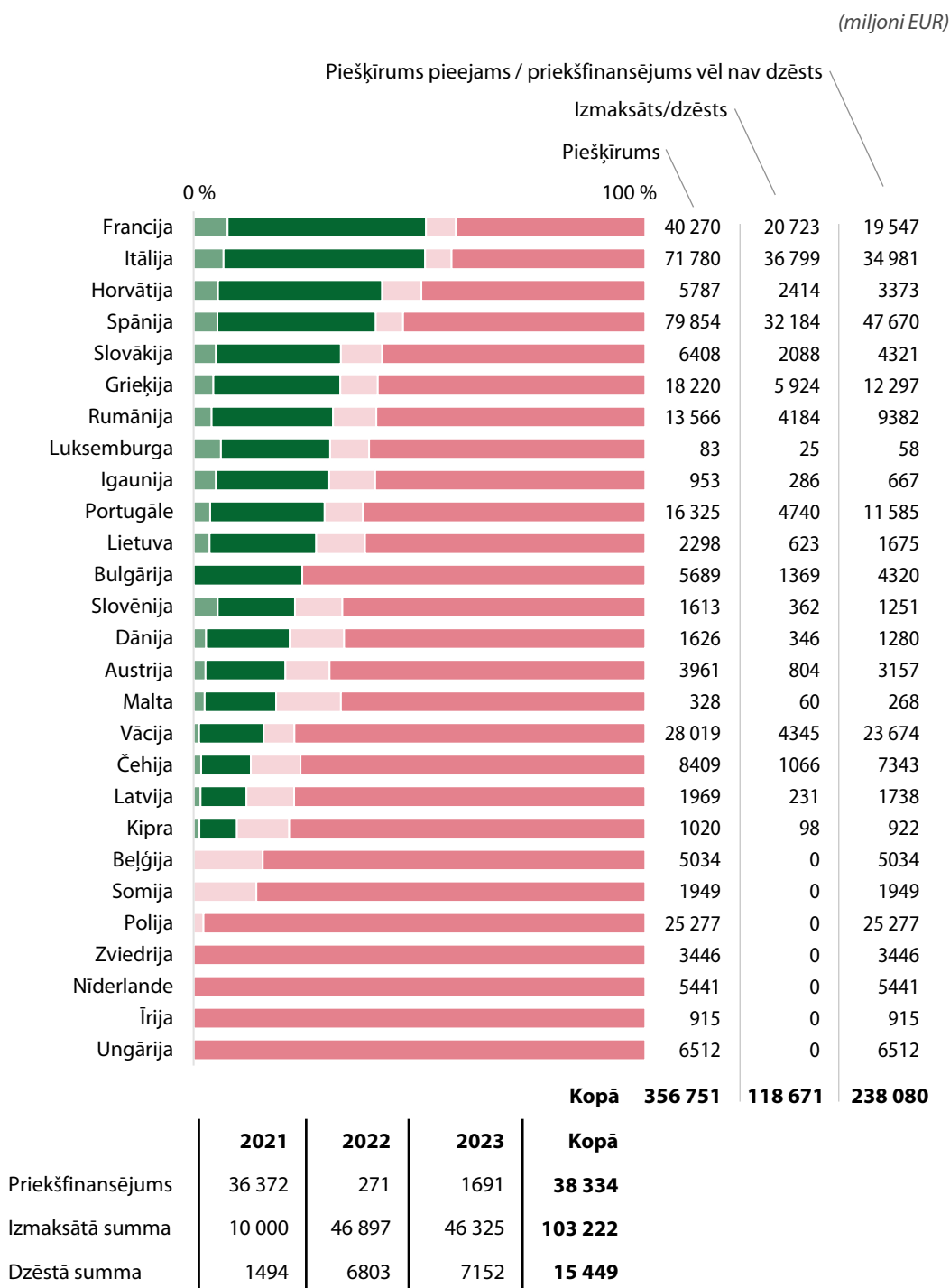
⁴ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 317. pants.

Īstenošanas stāvoklis

11.7. Līdz 2023. gada beigām Padome bija apstiprinājusi visu dalībvalstu ANP, un 22 dalībvalstis bija saņēmušas priekšfinansējumu. Līdz 2024. gada 1. februārim visas dalībvalstis bija iesniegušas pieprasījumus grozīt savus ANP (23 iekļāva *REPowerEU* nodaļu), kurus pēc tam apstiprināja Padome. Līdz 2023. gada beigām Komisija bija veikusi 37 dotāciju maksājumus (2021. gadā vienu, 2022. gadā 13 un 2023. gadā 23) kopsummā par 141,6 miljardiem EUR, tostarp piešķīrusi 22,7 miljardu EUR lielu priekšfinansējumu, kas vēl nebija dzēsts. Tas nozīmē, ka īstenošanas līmenis 2023. gada beigās sasniedza 33,3 %, taču ANM īstenošanas periods beidzas 2026. gadā (sk. [11.1. attēlu](#)). Nav pieejama informācija par kopējām summām, ko dalībvalstis izmaksājušas *galasaņēmējiem*⁵.

⁵ Īpašais ziņojums 13/2024 “*Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļu apguve: virzība notiek ar kavēšanos un saglabājas riski saistībā ar pasākumu pabeigšanu un līdz ar to – ANM mērķu sasniegšanu*”, 53. un 54. punkts.

11.1. attēls. ANM dotāciju maksājumi dalībvalstīm – izmaksāšanas gaita līdz 2023. gada 31. decembrim

Avots: ERP.

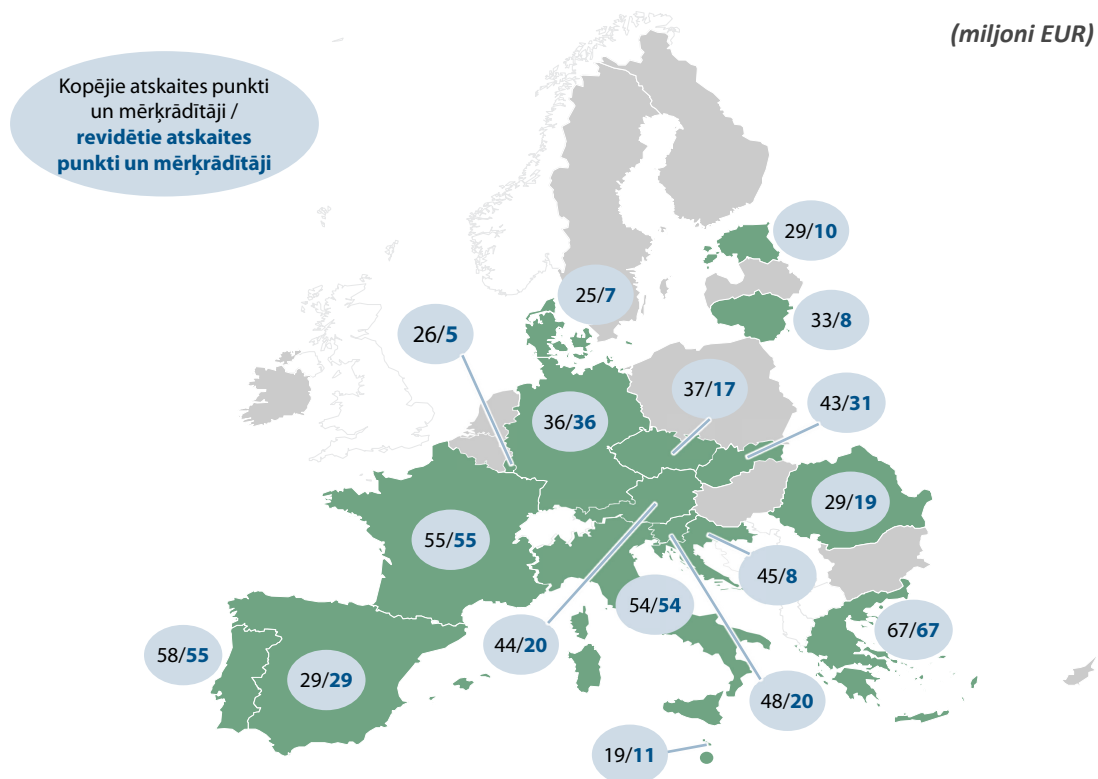
11.8. 2023. gadā Komisija sākotnējos novērtējumos konstatēja, ka pieci atskaites punkti un mērķrādītāji divos dotāciju maksājuma pieprasījumos nav apmierinoši izpildīti. Līdz ar to Komisija šos maksājuma pieprasījumus daļēji apturēja.

- o Attiecībā uz Lietuvu Komisija uzskatīja, ka nav apmierinoši izpildīti divi no 33 atskaites punktiem, un apturēja summu 26,2 miljonu EUR apmērā. Pamatojoties uz Lietuvas rīcību sešu mēnešu laikā pēc apturēšanas, Komisija secināja, ka viens atskaites punkts ir apmierinoši izpildīts, bet otrs – daļēji apmierinoši. Tāpēc tā veica maksājumu 17,5 miljonu EUR apmērā, tādējādi samazinot Lietuvas ANM atbalstu par 8,7 miljoniem EUR.
- o Attiecībā uz Portugāli Komisija uzskatīja, ka no 40 atskaites punktiem / mērķrādītājiem nav apmierinoši izpildīti divi atskaites punkti un viens mērķrādītājs, un veica daļēju maksājumu 1874,5 miljonu EUR apmērā par 37 apmierinoši izpildītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem. Tajā pašā laikā Komisija apturēja 810,4 miljonu EUR izmaksu saistībā ar trim atskaites punktiem / mērķrādītājiem, kas nebija apmierinoši izpildīti. Pamatojoties uz Portugāles rīcību sešu mēnešu laikā pēc apturēšanas, Komisija secināja, ka divi atskaites punkti un mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīti.

Revīzijas tvērums un pieeja

11.9. 2023. gadā ANM izdevumu kopsumma bija 53,5 miljardi EUR, un mūsu revīzija aptvēra visus 23 dotāciju maksājumus 46,3 miljardu EUR apmērā un ar tiem saistītu 7,2 miljardu EUR priekšfinansējuma *dzēšanu*. Šie 23 dotāciju maksājumi un dzēstais priekšfinansējums (“ANM izdevumi”) attiecās uz 17 dalībvalstīm un 542 atskaites punktiem un 135 mērķrādītājiem (sk. [11.2. attēlu](#)). Mūsu revīzija neaptver ANM aizdevumu daļu (sk. [11.1. pielikumu](#)).

11.2. attēls. Kopējie un revidētie atskaites punkti un mērķrādītāji, kas ir 2023. gada ANM izdevumu pamatā

Dalībvalsts	Atskaites punkti kopā	Mērķrādītāji kopā	Revidētie atskaites punkti	Revidētie mērķrādītāji	Izdevumi
Čehija	31	6	11	6	1067
Dānija	23	2	5	2	346
Vācija	28	8	28	8	4345
Igaunija	28	1	9	1	286
Grieķija (*)	63	4	63	4	3949
Spānija	24	5	24	5	6897
Francija	16	39	16	39	12 217
Horvātija	32	13	2	6	805
Itālija (*)	41	13	41	13	13 810
Lietuva	33	0	8	0	623
Luksemburga	24	2	3	2	25
Malta	16	3	8	3	60
Austrija	40	4	16	4	805
Portugāle (*)	35	23	33	22	4104
Rumānija	28	1	18	1	2147
Slovēnija (*)	45	3	17	3	361
Slovākija (*)	35	8	23	8	1629
Kopā	542	135	325	127	53 476

(*) 2023. gadā tika veikts vairāk nekā viens maksājums.

Avots: ERP.

11.10. Saskaņā ar **11.1. pielikumā** izklāstīto revīzijas pieeju atzinumam par 2023. gada ANM izdevumu pareizību mēs pārbaudījām:

- a) 2023. gadā veiktajos 23 dotāciju maksājumos iekļautos 325 atskaites punktus un 127 mērķrādītājus nolūkā novērtēt, vai tie atbilst maksājumu un attiecināmības nosacījumiem. Šis novērtējums ietvēra:
 - i) dokumentāro pārbaudi attiecībā uz Komisijas sākotnējiem novērtējumiem, tostarp 15 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar dalībvalstu revīzijas un kontroles sistēmām;
 - ii) apmeklējumus uz vietas saistībā ar 30 mērķrādītājiem un atskaites punktiem sešās dalībvalstīs (Čehijā, Spānijā, Francijā, Horvātijā, Itālijā un Portugālē);
- b) piecas Komisijas *ex post revīzijas* (Čehijā, Dānijā, Grieķijā, Spānijā un Austrijā), lai novērtētu, vai tās tika veiktas efektīvi, lai sniegtu pārlicības līmeni;
- c) ECFIN ĢD ziņošanu par 2023. gada ANM izdevumu pareizību *gada darbības pārskatā* un to, kā šī informācija ir izklāstīta *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

Revīzijas atzinumā neietilpst galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizība

11.11. ANM finansēšanas modeļa pamatā ir “ar izmaksām nesaistīts finansējums”⁶. Galvenais nosacījums Komisijas maksājumiem dalībvalstīm ir iepriekš noteikto atskaites punktu vai mērķrādītāju apmierinoša izpilde. Papildu prasības ir tādas, ka mērķrādītājus vai atskaites punktus, kas iepriekš ir apmierinoši izpildīti, nedrīkst atcelt un ka netiek pārkāpts dubulta finansējuma novēršanas princips. [Regulā](#) izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz arī atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu⁷.

11.12. Lai gan dalībvalstīm ir jāievieš efektīvas un lietderīgas iekšējās kontroles sistēmas⁸, galasaņēmēju un īstenošanas struktūru izdevumu atbilstība ES un valstu noteikumiem nav nosacījums ANM maksājumiem dalībvalstīm. Tādēļ mūsu revīzijā par dalībvalstīm veikto ANM dotāciju maksājumu pareizību galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, vai ir apmierinoši izpildīti iepriekš noteiktie atskaites punkti un mērķrādītāji un vai ir ievēroti [Regulā](#) paredzētie attiecināmības nosacījumi.

11.13. Kā ziņots iepriekšējos gados, tā ir būtiska atšķirība⁹ salīdzinājumā ar mūsu revīzijas darbu citās ES budžeta jomās, kurās vērtējam atbilstību visiem attiecīgajiem ES un valstu noteikumiem līdz pat galasaņēmēja līmenim (piemēram, radušos izmaksu attiecināmību un *valsts atbalsta* un *publiskā iepirkuma* noteikumu ievērošanu).

11.3. attēlā salīdzināts, ko revidējam kohēzijas izdevumu jomā un ko – ANM izdevumu jomā, un parādītas atšķirības mūsu darbā abās jomās.

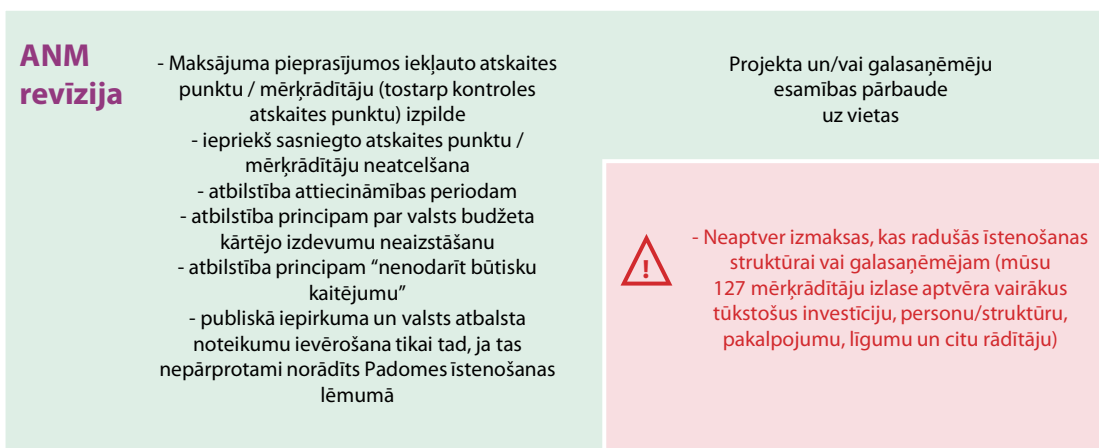
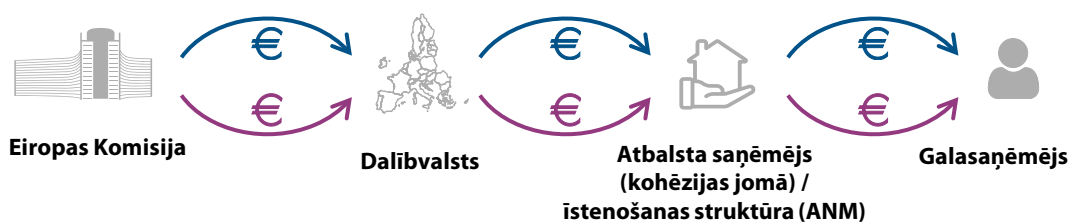
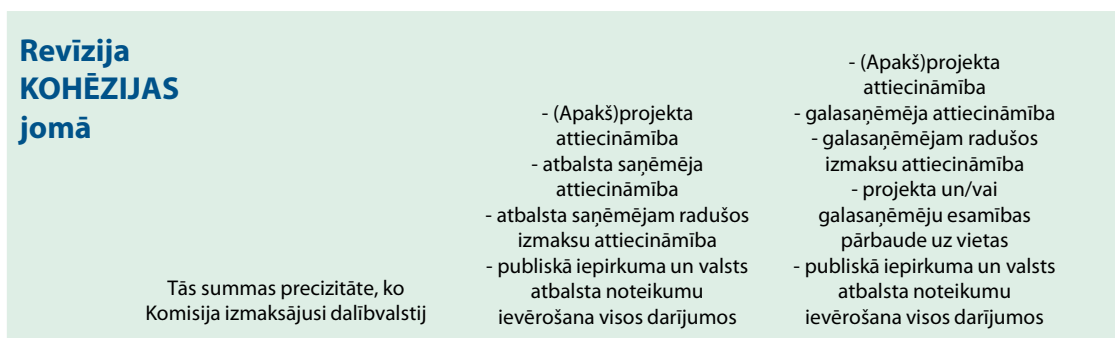
⁶ Finanšu regula, 125. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punkts.

⁷ Regula (ES) 2021/241, 5. un 9. pants, 17. panta 2. punkts un 24. panta 3. punkts.

⁸ Turpat, 22. pants.

⁹ 2022. gada pārskats, XXXVII punkts.

11.3. attēls. Mūsu revīzijas darbs saistībā ar kohēzijas un ANM izdevumu pareizību

Avots: ERP.

11.14. Lai saņemtu ANM atbalstu, dalībvalstīm bija jāiesniedz izmaksu aplēses par plānotajām reformām un investīcijām, kuras Komisija izmanto kā pamatu savam novērtējumam par valstu attiecīgajiem ANP. Tomēr maksājumi dalībvalstīm nav saistīti nedz ar ANM pasākumu aplēstajām izmaksām, nedz ar faktiskajām izmaksām, kas radušās galasaņēmējiem. Regula nenosaka dalībvalstīm pienākumu kopā ar maksājuma pieprasījumu sniegt informāciju par izdevumiem, kas radušies galasaņēmējiem, īstenojot atskaites punktus vai mērķrādītājus. Tāpēc revīzijā mēs nevērtējam, vai atskaites punkta vai mērķrādītāja īstenošanas faktiskās izmaksas ir samērīgas ar ANM maksājumu vai tā aplēstajām izmaksām. Tā ir vēl viena atšķirība salīdzinājumā ar mūsu revīzijas darbu citās ES budžeta jomās.

11.15. Savā iepriekšējā ziņojumā¹⁰ mēs konstatējām, ka ANM kontroles sistēma sniedz ļoti maz informācijas ES līmenī par to, vai no ANM finansētie investīciju projekti atbilst ES un valstu noteikumiem. Tas ietekmē pārlicību, ko Komisija var sniegt, un izraisa pārskatatbildības trūkumu ES līmenī. Citā revīzijā mēs pašlaik pārbaudām Komisijas rīcību šajā jomā (sk. **11.49.** punktu) un dalībvalstu kontroles sistēmas ar mērķi nodrošināt atbilstību ES un valstu noteikumiem.

¹⁰ Īpašais ziņojums 07/2023 “Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūra”.

Mūsu novērtējums par atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem

11.16. Regulā noteikts¹¹, ka Komisijai maksājuma pieprasījumi jāizvērtē bez liekas kavēšanās un ne vēlāk kā divu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Komisijas un dalībvalstu parakstītie finansēšanas nolīgumi¹² dod Komisijai tiesības “apstādināt pulksteni” gadījumos, kad tā informē dalībvalsti par nepieciešamību sniegt būtisku papildinformāciju vai ieviest korekcijas maksājuma pieprasījumā.

11.17. Mēs pārbaudījām, cik ilgs laiks Komisijai bija vajadzīgs, lai veiktu 2023. gadā izmaksāto dotāciju maksājumu sākotnējo novērtējumu, un konstatējām, ka tā ir ievērojusi divu mēnešu termiņu tikai trim no 23 (dotāciju) maksājumiem. Kavēšanās galvenokārt bija saistīta ar dalībvalstu lūgumiem apturēt novērtēšanu nolūkā sniegt vairāk informācijas. Tomēr ne Regulā, ne finansēšanas nolīgumā šāda iespēja nav paredzēta.

11.18. Mēs identificējām konstatējumus ar finansiālu ietekmi 16 no 325 pārbaudītajiem atskaites punktiem un 127 mērķrādītājiem (sk. [11.2. pielikumu](#)). Tie attiecās uz septiņiem no 23 ANM maksājumiem (un saistīto priekšfinansējuma dzēšanu).

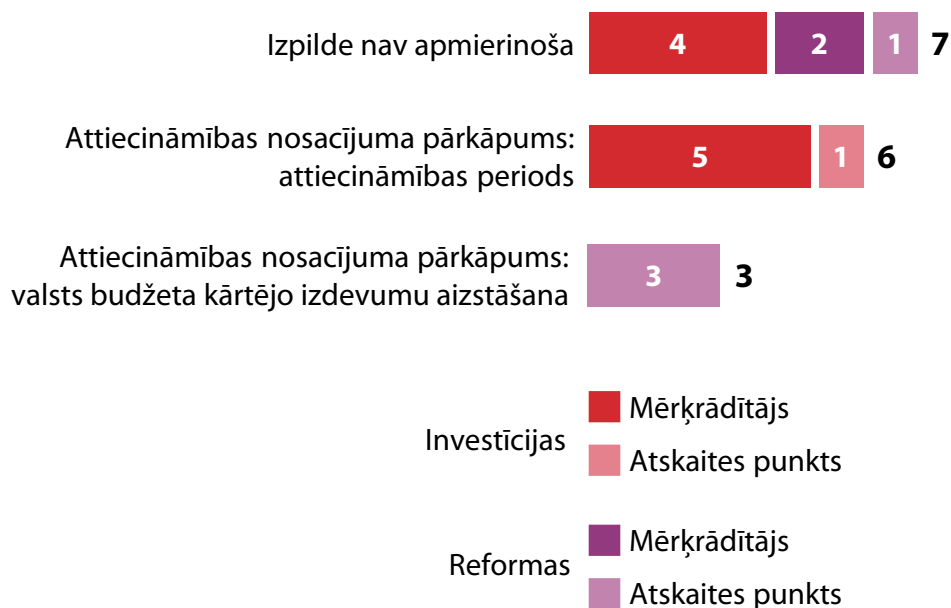
11.19. Ņemot vērā ANM izdevumu modeļa raksturu un to, ka Komisijas maksājumu apturēšanas metodika¹³ balstās uz daudziem vērtējumiem, kas, iespējams, noved pie atšķirīgas interpretācijas, mēs nesniedzam *kļūdu* īpatsvaru, kas būtu salīdzināms ar citām ES izdevumu jomām (sk. [11.1. pielikumu](#)). Šajā saistībā mēs lēšam, ka šo kvantitatīvo konstatējumu minimālā finansiālā ietekme ir *virs mūsu būtiskuma sliekšņa*. Ar maksājumu un attiecināmības nosacījumu pārkāpumiem saistīto konstatējumu sadalījums ir parādīts [11.4. attēlā](#).

¹¹ Regula (ES) 2021/241, 24. panta 3. punkts.

¹² Finansēšanas nolīgums, 6. panta 4. punkts.

¹³ KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI “Atvērto telpu un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā”, 2. pielikums (COM(2023) 99).

11.4. attēls. Kvantitatīvo konstatējumu sadalījums

Avots: ERP.

Daži atskaites punkti / mērķrādītāji nav izpildīti apmierinoši

11.20. Savās pārbaudēs mēs konstatējām, ka septiņi atskaites punkti un mērķrādītāji sešos maksājumos nebija apmierinoši izpildīti. Mēs konstatējām, ka nav izpildīti visi atskaites punktā vai mērķrādītājā prasītie elementi un ka šie trūkstojšie elementi norāda uz novirzi, kas ir lielāka par pieļaujamu minimālu novirzi (sk. piemēru [11.1. izcēlumā](#)). Tomēr Komisija attiecīgos maksājumus bija veikusi. Mēs konstatējām vēl 14 gadījumus, kad Komisijas novērtējumā bija nepilnības, kas neietekmēja novērtējuma vispārējo pareizību.

11.1. izcēlums

Neapmierinoši izpildīta mērķrādītāja piemērs

Itālijas mērķrādītājs M1C1–9 “Atbalsts drošības struktūru modernizācijai, T1”

Mērķrādītāja apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Itālijai:

“Vismaz piecas pabeigtas pastiprināšanas intervences, ar kurām modernizē drošības struktūras Nacionālās drošības kiberdrošības perimetra (National Security Perimeter for Cyber – PSNC) un Tīklu un informācijas sistēmu (Network and Information Systems – NIS) nozarēs. (..)”

Dalībvalsts iesniedza septiņus ziņojumus, lai pierādītu pastiprināšanas intervences drošības struktūru modernizēšanai. Šajos ziņojumos bija iekļauta drošības parametru analīze un riska un ietekmes analīze, tomēr TID 2 direktīvā šīs darbības tiek uzskatītas tikai par vienu no desmit elementiem, kas nepieciešami, lai pārvaldītu tīklu un informācijas sistēmu drošībai radīto risku.

Komisija uzskatīja, ka šie septiņi ziņojumi atspoguļo pastiprināšanas intervences.

Mēs uzskatījām, ka seši no šiem septiņiem ziņojumiem nesatur iekšējās uzraudzības un kontroles spēju uzlabojumus, bet gan ir tikai šo spēju analīze. Intervences veidoja pamatu plāniem stiprināt kiberaizsardzību, bet tās nebija pastiprināšanas intervences, ar kurām modernizē drošības struktūras, kā prasīts Padomes Īstenošanas lēmumā.

Mēs konstatējām, ka atskaites punkti / mērķrādītāji nebija apmierinoši izpildīti arī attiecībā uz maksājumiem Austrijai, Čehijai, Francijai, Grieķijai un Portugālei.

Daži pasākumi tika sākti pirms attiecināmības perioda, un citi ietvēra valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu bez pienācīga pamatojuma

11.21. Regulā ir paredzēti šādi divi galvenie attiecināmības nosacījumi, kas nosaka to pasākumu grafiku un veidu, kurus finansē no ANM:

- a) tikai pasākumi, kas sākti no 2020. gada 1. februāra¹⁴;
- b) no ANM sniegtajam atbalstam nevajadzētu aizstāt valsts budžeta kārtējos izdevumus, ja vien tam nav pienācīga pamatojuma¹⁵.

11.22. Regulā nav paredzēti papildu kritēriji, ar kuriem nosaka, kas uzskatāms par pasākuma sākumu vai valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu. Atbilstību šīm prasībām Komisija vērtēja, kad tā apstiprināja plānus. Komisijas norādījumos¹⁶ noteikts, ka “no Mehānisma var atbalstīt pasākumus tikai tad, ja to īstenošana (kurā izmaksas rodas) ir sākta tikai 2020. gada 1. februārī vai pēc tam un ja šie pasākumi ir plānos ietvertās investīcijas/reformas neatņemama sastāvdaļa”. Mēs drīzāk uzskatām, ka pasākuma sākumam jābūt pirmo (juridisko) *saistību* datumam, jo tas jau ir darbības sākums līguma vai finansēšanas lēmuma veidā. Turklāt nav skaidrs, kā jānosaka pasākuma sākums reformai.

11.23. Attiecībā uz valsts budžeta kārtējiem izdevumiem Komisija savos norādījumos dalībvalstīm par ANP¹⁷ nošķir kārtējās un vienreizējās izmaksas un atsaucas uz administratīvajiem izdevumiem, piemēram, personāla izmaksām un darbības izmaksām. Komisija, piemēram, uzskata, ka infrastruktūras uzturēšanas kārtējās izmaksas nav attiecināmas, bet investīcijas modernizācijai, tostarp ļoti plašai vai nokavētai uzturēšanai, var būt attiecināmas un katrs gadījums jāskata atsevišķi.

11.24. Mēs konstatējam, ka četros maksājumos darbības, kas saistītas ar pieciem mērķrādītājiem un vienu atskaites punktu, tika sāktas pirms 2020. gada februāra. Tāpēc šo atskaites punktu / mērķrādītājus nebija jāfinansē no ANM (sk. [11.2. izcēlumu](#)).

¹⁴ Regula (ES) 2021/241, 17. panta 2. punkts.

¹⁵ Turpat, 5. panta 1. punkts.

¹⁶ Komisijas dienestu darba dokuments “Guidance to Member States — Recovery and resilience plans”, SWD (2021) 12 final.

¹⁷ Turpat.

11.2. izcēlums

Attiecināmības perioda neievērošanas piemērs

Francijas mērkrādītājs 3–7 “Gaisvadu kontakttīkls”

Mērkrādītāja apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Francijai:

“Jaunā uzstādītā gaisvadu kontakttīkla kilometru skaits (kopā).”

Lai pamatotu mērkrādītāja izpildi, Francijas iestādes iesniedza Komisijai sarakstu ar septiņiem dzelzceļa projektiem, saskaņā ar kuriem tika uzstādīti 233,9 km jaunu elektrības gaisvadu, kas pārvada elektroenerģiju (“gaisvadu kontakttīkls”). Pamatojoties uz pirkuma pasūtījumiem, mēs konstatējam, ka četros projektos par 155 km izbūvi pasūtījumi tika izdarīti pirms 2020. gada februāra.

Attiecināmības perioda neatbilstības gadījumus mēs konstatējam arī Čehijas, Itālijas un Austrijas maksājumos.

11.25. Mēs arī konstatējam, ka trīs atskaites punkti aizstāja valsts budžeta kārtējos izdevumus bez pienācīga pamatojuma (sk. **11.3. izcēlumu**).

11.3. izcēlums

Valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanas piemērs

Austrijas atskaites punkts 134 “Ceturtais ziņojums par būv kultūru”

Atskaites punkta apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Austrijai:

“Ir publicēts ceturtais ziņojums par būv kultūru. Tajā jānosaka Austrijas būv kultūras reformas darba kārtība turpmākajiem gadiem un jāizklāsta konkrēti pasākumi būv kultūras programmai.”

Austrijas federālās valdības uzdevumā sagatavotais ceturtais ziņojums par būv kultūru ir Austrijas parlamenta 2005. gadā uzsāktās iniciatīvas turpinājums. Šī iniciatīva paredz šā ziņojuma regulāru publicēšanu (reizi piecos gados) ar mērķi veicināt pasākumus vēlamo risinājumu un prakses izstrādei un izplatīšanai attiecībā uz būv kultūru Austrijā. Pirmie trīs ziņojumi tika publicēti 2006., 2011. un 2017. gadā.

Mēs uzskatām, ka būv kultūras ziņojumu izstrāde un publicēšana ir regulāra darbība, kas jāveic ik pēc pieciem gadiem, un tā līdz šim tika finansēta no valsts budžeta izdevumiem. Turklāt šajā ziņojumā salīdzinājumā ar iepriekšējiem

ziņojumiem ievērojamu uzlabojumu nebija. Tāpēc to nevajadzēja finansēt no ANM.

Mēs konstatējam gadījumus, kad no ANM finansēja valsts budžeta kārtējos izdevumus arī maksājumos Grieķijai un Maltai.

Atskaites punkti un mērķrādītāji ne vienmēr ir skaidri definēti

11.26. Attiecībā uz finansēšanas modeli, kurā maksājumi ir atkarīgi no iepriekš noteiktu atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes, maksājuma pareizības pienācīgai novērtēšanai izšķiroša nozīme ir skaidriem un nepārprotamiem rādītājiem un precīzai apmierinošas izpildes definīcijai. Ja atskaites punkti un mērķrādītāji ir definēti neskaidri, arī kritēriji to izpildes novērtēšanai ir neskaidri.

11.27. Regulā nav noteikti kritēriji vārda “apmierinoši” interpretācijai. Saskaņā ar Komisijas pamatnostādņem¹⁸ “apmierinoša” izpilde nozīmē, ka prasības ir izpildītas, bet ir pieļaujama minimāla novirze, piemēram, līdz mērķrādītāja sasniegšanai pietrūkst mazāk nekā 5 % (sk. **11.1. pielikumu**). Izvērtējot atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi, Komisija pieņem minimālas novirzes būtībā, formā, laika grafikā un kontekstā. Tāpēc mēs izmantojam šīs minimālās novirzes kā revīzijas kritēriju. Mēs atzīmējam, ka atkarībā no attiecīgā ANM maksājuma tā maksājuma daļa, kas atbilst pieņemtajām novirzēm, var sasniegt vairākus miljonus EUR. Turklāt, lai izvērtētu kvalitatīvo kritēriju “apmierinošu” izpildi, ir jāizdara daudzi spriedumi, un tas var novest pie vairākām iespējamām atšķirīgām interpretācijām par to, vai atskaites punkts / mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts.

¹⁸ COM(2023) 99, 1. pielikums.

11.28. Kā ziņots iepriekš¹⁹, mēs uzsvērām risku, ka gadījumā, ja atskaites punkti un mērķrādītāji nav skaidri, izpildi būs grūti novērtēt vai arī sākotnējais mērķis var netikt sasniegts. Attiecībā uz turpmākām plānu pārskatīšanām mēs ieteicām Komisijai nodrošināt, ka atskaites punkti un mērķrādītāji ir pietiekami skaidri. Izlasē, ko izveidojām 2023. gada ANM izdevumu pareizības revīzijai, mēs konstatējām 15 gadījumus, kad atskaites punkti vai mērķrādītāji bija definēti neskaidri (mēs atzīmējam, ka attiecībā uz 12 no šiem gadījumiem Komisija konstatēja un dokumentēja nepilnības savā sākotnējā novērtējumā) (**11.4. izcēlums**).

11.4. izcēlums

Nepietiekami konkrēta atskaites punkta piemērs

Spānijas atskaites punkts 2 “Grozījumi Tehnisko ēku kodeksa (*TBC*) Zemsprieguma elektrotehniskajos noteikumos (*LVER*) un Karaļa dekrēta par publisko uzlādes pakalpojumu regulēšanu apstiprināšana”.

Atskaites punkta apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Spānijai:

*“Spēkā stājas: (..) ii) Zemsprieguma elektrotehnisko noteikumu (*LVER*) grozījumi ar mērķi tajos iekļaut pienākumus attiecībā uz uzlādes infrastruktūru autostāvvietās, kas nav savienotas ar ēku, un (..)”*

Cita starpā atskaites punkts prasa izdarīt grozījumus *LVER* tiesību aktos ar mērķi iekļaut pienākumu uzstādīt uzlādes punktus ar ēku nesavienotās autostāvvietās. Tomēr nav precizēta pienākuma darbības joma, konkrēti, uzstādāmo uzlādes punktu skaits vai īpatsvars. Tāpēc atskaites punkta apmierinošai izpildei būs pietiekams jebkurš grozījums, lai arī cik mazprasīgs.

¹⁹ 2022. gada pārskats, 11.36. punkts un 11.2. ieteikums.

Īpašais ziņojums 21/2022 “Komisijas novērtējums par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem: kopumā atbilstīgs, bet īstenošanas riski saglabājas”, 82. punkts.

Īpašais ziņojums 26/2023 “Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma: novērtē īstenošanas progresu, tomēr ar to nepietiek, lai aptvertu sniegumu”.

Mūsu pārbaude par atlasītām uzraudzības un kontroles sistēmām

Komisijas *ex post* revīzijās joprojām vērojamas dažas nepilnības

11.29. Saskaņā ar *Finanšu regulu*²⁰ un finansēšanas nolīgumiem, kas parakstīti ar dalībvalstīm, *ex post* revīziju mērķis ir atklāt un labot kļūdas darījumos pēc tam, kad tie ir apstiprināti. Šo revīziju mērķis ir pārbaudīt Komisijas veikto maksājumu likumību un pareizību, pārlicinoties par maksājuma pieprasījumā iekļauto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

11.30. Komisija 2023. gadā veica astoņas *ex post* revīzijas par atskaites punktiem un mērķrādītājiem nolūkā novērtēt, cik lielā mērā ir izpildīti desmit mērķrādītāji un astoņi atskaites punkti. Dažas no šīm revīzijām tika veiktas kopā ar sistēmu revīzijām. Komisija secināja, ka visi atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti. 2024. gadā Komisija turpināja veikt atskaites punktu / mērķrādītāju *ex post* revīzijas, kurās aptvēra 2023. gadā veiktos maksājumus.

11.31. Savā *2022. gada pārskatā*²¹ mēs atzīmējām, ka *ex post* revīzijas procedūrās nav paredzētas pārbaudes, ar kurām pārlicināties, vai revidētie mērķrādītāji, kas iepriekš novērtēti kā izpildīti, pēc maksājuma veikšanas nav atcelti un vai pasākumi atbilst kritērijam par attiecināmības periodu un principam par valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu. Mūsu attiecīgais ieteikums, kuru Komisija daļēji pieņēma, līdz šim ir ieviests tikai dažos aspektos (sk. *11.3. pielikumu*).

²⁰ *Finanšu regula*, 74. panta 6. punkts.

²¹ *2022. gada pārskats*, 11.46. punkts un 11.1. ieteikums.

11.32. Mēs pārbaudījām Komisijas darbu piecās *ex post* revīzijās par 10 atskaites punktiem / mērķrādītājiem (Čehijā, Dānijā, Grieķijā, Spānijā un Austrijā). Mēs konstatējām, ka Komisija atjaunināja savu revīzijas stratēģiju, lai tajā iekļautu pārbaudes par mērķrādītāju atcelšanu, bet ne par valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu. Tomēr mūsu revīzijas laikā Komisija vēl nebija atjauninājusi savus revīzijas kontrolosarakstus un tajos iekļāvusi pārbaudes par atcelšanu. Mēs arī konstatējām, ka *ex post* revīzijas ietvēra dažas pārbaudes par atbilstību attiecināmības periodam, taču tajās tika pieņemts, ka pasākuma sākuma datums bija izmaksu rašanās brīdis, nevis attiecīgo juridisko saistību uzņemšanas datums (sk. 11.21. punktu). Tāpēc Komisija neidentificēja attiecināmības perioda kritērija pārkāpumu attiecībā uz vienu mērķrādītāju. Visbeidzot, attiecībā uz vēl vienu mērķrādītāju mēs konstatējām, ka *ex post* revīzija tika veikta, izmantojot nepilnīgus datus.

Joprojām pastāv nepilnības dalībvalstu uzraudzības un kontroles sistēmās

11.33. Tā kā ANP apstiprināšanas laikā dalībvalstu uzraudzības un kontroles sistēmas nebija pilnībā izveidotas²², Komisija ieviesa konkrētus atskaites punktus / mērķrādītājus ("*kontroles atskaites punkti*") nolūkā novērst kontroles sistēmu nepilnības vai trūkumus. Ar kontroles atskaites punktiem dalībvalstīm tiek izvirzītas prasības īstenot papildu pasākumus pirms pirmā maksājuma.

11.34. Sākotnēji Komisija pieprasīja iekļaut konkrētus kontroles atskaites punktus 16 dalībvalstīm. 2023. gada NANP pārskatīšanas laikā Komisija pievienoja vēl 10 kontroles atskaites punktus septiņām dalībvalstīm nolūkā novērst nesen apzinātās nepilnības valstu kontroles sistēmās. Šīm septiņām dalībvalstīm vai nu nebija kontroles atskaites punktu saistībā ar to pirmajiem maksājuma pieprasījumiem (Dānija, Kipra, Austrija un Portugāle), vai arī tās vēl nebija iesniegušas pirmo maksājuma pieprasījumu (Beļģija, Īrija un Somija). Turklāt pirmajām trim dalībvalstīm (Dānija, Kipra un Austrija) nav noteikts konkrēts izpildes termiņš, tāpēc šiem atskaites punktiem jābūt izpildītiem tikai tad, kad dalībvalstis iesniegs savu nākamo maksājuma pieprasījumu (paredzams 2024. gadā).

²² Īpašais ziņojums 21/2022, 102.–104. punkts.

11.35. Kopumā mēs uzskatām, ka kontroles atskaites punktu ieviešana nozīmē, ka šīs sistēmas nebija pilnībā funkcionējošas, kad plānus sāka īstenot. Nepilnības to dalībvalstu kontroles sistēmās, kuru otrais vai trešais maksājums bija atkarīgs no kontroles atskaites punktu sasniegšanas, apdraud ES finanšu interešu aizsardzību, un tas var ietekmēt izdevumu pareizību.

11.36. Mēs vērtējam 15 kontroles atskaites punktu izpildi sešās dalībvalstīs (Čehijā, Igaunijā, Lietuvā, Luksemburgā, Portugālē un Slovēnijā). Lai gan mūsu darba mērķis nav sniegt atzinumu par dalībvalstu ANM pārvaldības kontroles sistēmu vispārējo *efektivitāti*, mēs varējām izvērtēt šo sistēmu galvenos komponentus. Turpmāk uzskaitītas nepilnības, kuras divās dalībvalstīs (Čehija un Lietuva) apzinājām mēs vai Komisija, proti:

- a) trūkst informācijas par neizpildīto atskaites punktu /mērķrādītāju virzību (Čehija);
- b) nepilnības datu vākšanas sistēmās par galasaņēmējiem, darbuzņēmējiem, apakšuzņēmējiem un faktiskajiem īpašniekiem (Lietuva).

11.37. Tāpat kā pagājušajā gadā, mēs konstatējam, ka dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķirās kontroles atskaites punktu prasības un detalizācijas pakāpe. Piemēram, Čehijā, Lietuvā, Luksemburgā un Slovēnijā kontroles atskaites punkti paredz, ka tiek izveidota un darbojas repozitorija sistēma (datu reģistrēšanai un īstenošanas progresa uzraudzībai), savukārt Igaunijā kontroles atskaites punkts ir izpildīts, ja stājas spēkā ANM tiesiskais regulējums. Savā 2022. gada pārskatā mēs konstatējam horizontālu nepilnību attiecībā uz datu vākšanu par ārvalstu uzņēmumu faktiskajiem īpašniekiem piecās dalībvalstīs (Bulgārijā, Grieķijā, Horvātijā, Itālijā un Rumānijā), taču tā varētu skart visu dalībvalstu sistēmas. Šogad mēs konstatējam līdzīgas nepilnības arī Čehijā, Spānijā, Lietuvā un Luksemburgā.

11.38. Mēs arī pārbaudījām, kā ir risinātas nepilnības, kuras apzinājām, novērtējot ar 2022. gada maksājumiem saistīto kontroles atskaites punktu izpildi (Spānijā, Francijā un Horvātijā), un konstatējām, ka šīs nepilnības joprojām pastāv (sk. [11.5. izcēlumu](#)).

11.5. izcēlums

Dalībvalstu kontroles sistēmu nepilnības, par kurām ziņojām 2022. gadā, joprojām pastāv

Spānija: ziņošanas sistēma nesniedz pilnīgu informāciju par neizpildīto atskaites punktu / mērķrādītāju virzību, kā arī faktiskajiem īpašniekiem, ES finansējuma avotiem un izmaksātajām summām.

Francija: pārvaldības un ziņošanas sistēmai nav saskarnes ar citām IT sistēmām ANM pasākumu pārvaldībai. Tā kā nav ieviesta NANP paredzētā integrētā informācijas sistēma, informācijas plūsma nav automatizēta, un tas var mazināt datu kvalitāti.

Horvātija: repozitorija sistēma joprojām nespēj sniegt datus par uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, kuriem finansējumu piešķir pirms sistēmas ieviešanas.

11.39. Mēs atzīmējam, ka Komisija sniedza atzinumus ar iebildēm par kontroles sistēmām vai par atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu trijos no četriem galīgajiem *ex post* revīzijas ziņojumiem, kas bija pieejami mūsu revīzijas laikā (Grieķija, Horvātija un Slovākija). Šajos revīzijas ziņojumos, mūsu revīzijas laikā pieejamajos revīzijas ziņojumu projektos (attiecībā uz Čehiju, Dāniju, Spāniju un Luksemburgu) un galīgajā ziņojumā par Austriju (kopā ar atzinumu bez iebildēm) Komisija formulēja turpmāk minētos konstatējumus (sk. [11.1. tabulu](#)). Dažus apsvērumus ziņojumu projektos var mainīt līdz galīgo ziņojumu sagatavošanai.

11.1. tabula. *Ex post* revīzijās konstatētās nepilnības

	Attiecīgo dalībvalstu skaits
Nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās un ES finanšu interešu aizsardzībā	
Nepilnības pārbaudēs par interešu konfliktu, dubultu finansēšanu, krāpšanu un korupciju	7
Nepiemērotas vai nepietiekamas pārbaudes par ES un valstu noteikumu (tostarp publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā) vai principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" ievērošanu	6
Aizdomas par krāpšanas gadījumu	1
<i>Arachne</i> kā riska noteikšanas rīka neizmantošana vai ierobežota izmantošana	2
Nepilnības maksājuma pieprasījumos	
Neattiecināmi deklarētie projekti vai izmaksu vienības	1
Nepilnības valstu revīzijas iestāžu veiktajās revīzijās (nepareizs novērtējums, metodikas nepilnības u. c.)	3
Nepietiekama vai vāja <i>revīzijas taka</i> vai datu pārvaldības process	7
Citas nepilnības (tostarp repozitorija sistēmā)	
Nepietiekami savākti dati pretrunā Regulas 22. panta 2. punkta d) apakšpunktam	4
Administratīvās spējas vai skaidras organizatoriskās struktūras trūkums	2
Publiskošanas noteikumu neievērošana	5

Avots: ERP analīze, pamatojoties uz Komisijas *ex post* revīzijas ziņojumiem.

11.40. Gan Komisijas, gan mūsu konstatējumi liecina, ka dalībvalstu kontroles sistēmu īstenošanā ir pastāvīgas nepilnības. Tas apdraud pilnīgu un precīzu maksājuma pieprasījumiem pamatā esošo datu pieejamību, piekļuvi šiem pieprasījumiem kontroles nolūkos un dalībvalstu kontroles sistēmu efektīvu darbību ar mērķi aizsargāt ES finanšu intereses. Tas vieš bažas, jo dalībvalstu kontroles sistēmām ir būtiska nozīme ES finanšu interešu efektīvas aizsardzības nodrošināšanā²³.

²³ Regula (ES) 2021/241, 22. panta 1. punkts.

11.41. Attiecībā uz ES finanšu interešu aizsardzību vienā no saviem iepriekšējiem ziņojumiem mēs uzsvērām, ka Komisijai no dalībvalstīm ir jāsaņem pietiekama pārlicība par valstu sistēmu efektivitāti krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanā, atklāšanā un izlabošanā²⁴. Tas nozīmē, ka atšķirībā no kohēzijas politikas fondiem šajā jomā Komisija vairāk paļaujas uz dalībvalstu sistēmām. Mēs arī atzīmējam, ka salīdzinājumā ar kohēzijas politikas fondiem trūkst standartizētas un centralizētas pieejas ziņošanai par krāpšanu saistībā ar ANM līdzekļiem²⁵. Dalībvalstīm par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ir jāziņo nevis integrētā IT sistēmā, bet gan pārvaldības deklarācijā, ko pievieno katram maksājuma pieprasījumam. Tomēr nav skaidru vadlīniju par to, kurā brīdī tieši būtu jāziņo par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, kāds ir noteiktais paziņošanas sliekšnis un kāda standarta informācija būtu jāpaziņo par katru gadījumu un par veiktajiem korektīvajiem pasākumiem²⁶.

11.42. Galvenais krāpšanas riska rādītājs ir atklātās krāpšanas apmērs. Mēs konstatējam, ka līdz 2023. gada beigām dalībvalstu pārvaldības deklarācijās nebija ziņots ne par vienu atklātu gadījumu, kurā būtu aizdomas par krāpšanu. Vienīgie ES līmeņa dati par to konstatēto gadījumu apmēru, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ir pieejami Eiropas Prokuratūras (EPPO) 2023. gada pārskatā. Līdz 2023. gada beigām EPPO bija 206 aktīvas izmeklēšanas saistībā ar ANM līdzekļiem, un aplēstie iespējamie zaudējumi pārsniedza 1,8 miljardus EUR. Uzsāktās 206 izmeklēšanas attiecas uz 10 dalībvalstīm, un aptuveni 75 % no visām lietām ir Itālijā. EPPO sniegtie skaitļi apstiprina, ka ANM ietekmē krāpšanas risks. Skaitļi arī apšaubā dalībvalstu pārvaldības deklarāciju ticamību attiecībā uz ziņošanu par atklātajiem krāpšanas gadījumiem un veiktajiem korektīvajiem pasākumiem.

²⁴ Apskats 01/2023 "ES finansējums ar kohēzijas politikas un Atveseļošanas un noturības mehānisma starpniecību: salīdzinoša analīze", 107. punkts.

²⁵ Īpašais ziņojums 07/2023, 80. un 81. punkts.

²⁶ Turpat.

Nepilnības maksājuma pieprasījumos

11.43. Trijās dalībvalstīs (Grieķijā, Maltā un Portugālē) mēs konstatējām, ka laikā, kad maksājuma pieprasījumi tika nosūtīti Komisijai, revīzijas iestādes nebija pabeigušas revīzijas darbu attiecībā uz pārvaldības deklarācijām un maksājuma pieprasījumiem pievienotajiem revīziju kopsavilkumiem. Mēs arī apzinājām astoņus gadījumus, kad bija problēmas ar tās informācijas ticamību, kas bija iekļauta piecu dalībvalstu iestāžu pārvaldības deklarācijās. Šo deklarāciju mērķis ir sniegt pārlicību, ka kopā ar maksājuma pieprasījumiem iesniegtā informācija ir pilnīga, precīza un ticama²⁷. Dalībvalstīm savās pārvaldības deklarācijās būtu jāiekļauj *atrūnas* un vajadzības gadījumā Komisijai jāizgaismo trūkstošie pierādījumi. Tomēr neviena no dalībvalstīm šādu atrūnu neiekļāva (sk. **11.6. izcēlumu**).

11.6. izcēlums

Neuzticamas pārvaldības deklarācijas piemērs

Slovēnijas atskaites punkts 128 “Dotāciju piešķiršana reģionālās attīstības atbalsta projektiem”

Atskaites punkta apraksts Padomes Īstenošanas lēmumā Slovēnijai:

“Dotāciju piešķiršana reģionālās attīstības atbalsta projektiem, investējot materiālos un nemateriālos pamatlīdzekļos. Finansējumu projektiem piešķir saskaņā ar Likumu par reģionālās attīstības veicināšanu un Tehniskajiem norādījumiem par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu (2021/C58/01), izmantojot izslēgšanas sarakstu un prasību par atbilstību attiecīgajiem ES un valsts tiesību aktiem vides jomā.”

Mēs konstatējām, ka tikai divi no trim lēmumiem par līdzekļu piešķiršanu tika izdoti pirms maksājuma pieprasījuma un trešais lēmums tika pieņemts Komisijas sākotnējā novērtējuma laikā. Pārvaldības deklarācijā nebija iekļauta atrūna, kurā būtu uzsvērts, ka atskaites punkts ir izpildīts tikai daļēji.

Neuzticamas pārvaldības deklarācijas mēs konstatējām arī attiecībā uz maksājumiem Austrijā, Grieķijā, Portugālē un Rumānijā.

²⁷ Regula (ES) 2021/241, 22. panta 2. punkta c) apakšpunkts.

Problēmas saistībā ar *pareizu finanšu pārvaldību*

11.44. Šajā nodaļas daļā ir izklāstītas problēmas, kas nav tieši saistītas ar mūsu *ticamības deklarāciju*, tomēr izgaismo nepilnības pasākumu, atskaites punktu un mērķrādītāju izstrādē. Pareizas finanšu pārvaldības aspekti saistībā ar ANM visaptverošāk apskatīti mūsu īpašajos ziņojumos²⁸.

11.45. Ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem jāvērtē dalībvalstu progress to ANP ietvertu investīciju un reformu īstenošanā – un tādējādi ANM mērķu sasniegšanā. Lai nodrošinātu, ka šie atskaites punkti un mērķrādītāji ir jēgpilni un atbilst pareizas finanšu pārvaldības principiem, ir svarīgi, ka ar tiem ir aptverti visi galvenie pamatā esošās reformas vai investīcijas elementi, jo īpaši tās pabeigšana²⁹.

11.46. Atskaites punktu un mērķrādītāju izlasē (sk. **11.10.** punktu) mēs konstatējām 14 gadījumus, kad atskaites punkti vai mērķrādītāji neaptvēra visus reformas vai investīcijas elementus vai atskaites punkts vai mērķrādītājs neietvēra tās pabeigšanu. Tas nozīmē, ka ANM maksājumi tiek veikti pat tad, ja attiecīgā reforma vai investīcija nav pilnībā īstenota (sk. **11.7. izcēlumu**).

²⁸ [Īpašais ziņojums 21/2022](#) “Komisijas novērtējums par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem: kopumā atbilstīgs, bet īstenošanas riski saglabājas”.

[Īpašais ziņojums 26/2023](#) “Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma: novērtē īstenošanas progresu, tomēr ar to nepietiek, lai aptvertu sniegumu”.

[Īpašais ziņojums 13/2024](#) “Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļu apguve: virzība notiek ar kavēšanos un saglabājas riski saistībā ar pasākumu pabeigšanu un līdz ar to – ANM mērķu sasniegšanu”.

²⁹ [Īpašais ziņojums 26/2023](#), 30.–32. punkts.

11.7. izcēlums

Piemērs reformai, kuru atskaites punkti neaptver pilnībā

Spānijas reforma 4 (C28.R4) – nodokļu pasākumu reforma, kas veicina zaļo pārkārtošanos (Padomes Īstenošanas lēmums)

“Šī reforma ietver nodokļu pasākumus, kuru mērķis ir atbalstīt zaļo pārkārtošanos. Pasākumiem jāiekļauj šādi pieci elementi: a) nodokļa noteikšana par atkritumu deponēšanu poligonos un incinerācijas stacijās; b) nodokļa ieviešana vienreizējas lietošanas plastmasas iepakojumam; c) nodokļa par fluorētajām siltumnīcefekta gāzēm grozīšana; d) nodokļi vai maksājumi, kas saistīti ar mobilitāti, piemēram, ceļu lietošanas maksas un transportlīdzekļu reģistrācijas nodokļi; un e) subsīdiju pārskatīšana minerāleļļām, ko izmanto kā degvielu. Pasākumu īstenošana jāpabeidz līdz 2022. gada 30. jūnijam.”

Uz pirmajiem četriem elementiem attiecas trīs atskaites punkti (attiecīgi 389., 391. un 390. atskaites punkts). Piektais elements – subsīdiju pārskatīšana minerāleļļām, ko izmanto kā degvielu, – nav ietverts nevienā Padomes Īstenošanas lēmuma atskaites punktā vai mērķrādītājā. Šā reformas elementa neiekļaušana Padomes Īstenošanas lēmumā kavē reformas īstenošanas uzraudzību un galu galā pieļauj situāciju, kurā visus ANM maksājumus, kas saistīti ar šo reformu, veic pat tad, ja reforma netiek pilnībā īstenota.

Mēs konstatējam līdzīgus gadījumus attiecībā uz maksājumiem Francijā, Grieķijā, Itālijā, Portugālē un Slovākijā.

11.47. Mēs arī konstatējam, ka izmaksas, ko dalībvalsts bija aplēsusi par vienu investīciju, kad tā iesniedza Komisijai savu ANP, bija ievērojami augstākas, nekā nepieciešams attiecīgās investīcijas mērķrādītāja izpildei, kā noteikts Padomes Īstenošanas lēmumā (sk. **11.8. izcēlumu**). Tas nozīmē, ka dalībvalsts varētu īstenot investīciju ar mazākiem līdzekļiem, nekā aplēsts.

11.8. izcēlums

Piemērs investīcijai ar ievērojami mazākām īstenošanas izmaksām, nekā aplēsts nacionālajā plānā

Austrijas investīcija ID 4.B.4 "Investīcija kopienas medmāsu tīkla ieviešanai"

"(..) Investīcija paredz pacientiem tuvu kopienas medmāsu tīkla izveidi. Projekta laikā visā valstī darbam jānorīko 150 kopienas medmāsas, noslēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku pilotprojekta ietvaros. (..)."

Investīcijas pamatā ir divi mērķrādītāji: 150 kopienas medmāsu nodarbināšana un starpposma novērtējuma ziņojuma sagatavošana. Padomes Īstenošanas lēmumā sniegtajā aprakstā nebija precizēts, vai medmāsām jāstrādā pilna laika vai nepilna laika darbs, bet minēts tikai tas, ka tām darbs ir jāuzsāk.

ANP pielikumā investīcijas kopējās aplēstās izmaksas bija balstītas uz izmaksām par pilnslodzes ekvivalenta medmāsu nodarbināšanu (100 000 EUR gadā katrai medmācai). Pēc tam saskaņā ar darba līgumiem nodarbināto medmāsu vidējais darba laiks bija 68 % no pilnslodzes ekvivalenta. Neskaidrās ANP mērķrādītāja definīcijas dēļ investīcijas izmaksas būs ievērojami mazākas, nekā aplēsts.

Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums

11.48. Gada darbības pārskati ir Komisijas ģenerāldirektorātu galvenais ziņošanas instruments par to, vai tiem ir pamatota pārlicība, ka kontroles procedūras garantē izdevumu pareizību. Attiecībā uz 2023. gadu ECFIN ĢD ģenerāldirektors sniedz pamatotu pārlicību par šādiem trim elementiem:

- a) ANM 2023. gada maksājumu likumība un pareizība;
- b) vai publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā dalībvalstis regulāri pārbauda, ka ANM finansējums ir izmantots saskaņā ar visiem piemērojamiem noteikumiem, un vai reformu un investīciju projektu īstenošanas pasākumi ir atbilde visi piemērojamiem noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un labošanu³⁰, un
- c) attiecībā uz Savienības finanšu interešu aizsardzību pārlicība jāgūst par to, kā tiek īstenoti samērīgi ANM atbalsta samazinājumi un atgūta katra summa, kas pienākas ES budžetam, vai pieprasīta aizdevuma pirmstermiņa atmaksa krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumos, kuri skar ES finanšu intereses un kurus dalībvalsts nav izlabojusi, vai ja ir nopietni pārkāpts finansēšanas nolīgumā paredzētais pienākums³¹.

11.49. Tāpat kā iepriekšējos gados, Komisija neaplēš skaitļos izsakāmu risku maksājuma laikā, un to pamato ar to, ka nav iespējams noteikt jēgpilnu kļūdu īpatsvaru. Tā vietā Komisija piešķir riska līmeni (zems, vidējs vai augsts) katra ANM maksājuma likumībai un pareizībai, pamatojoties uz savu *sākotnējo novērtējumu* rezultātiem, atskaites punktu un mērķrādītāju *ex post* revīziju rezultātiem un ziņošanas sistēmām. Augsta riska ANM maksājumi, kas pārsniedz *de minimis robežvērtību*, būtu jānorāda atrunā. Komisija novērtēja, ka visi atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, un secināja, ka 22 maksājumiem ir zems risks un vienam maksājumam – vidējs risks. Pamatojoties uz to, ECFIN ĢD ģenerāldirektors sniedz pārlicību, ka ANM 2023. gada maksājumi ir likumīgi un pareizi. Tomēr tas neatbilst ar mūsu konstatējumiem.

³⁰ Regula (ES) 2021/241, 22. panta 2. punkts.

³¹ Turpat, 2. zemsvītras piezīme, 22. panta 5. punkts.

11.50. Savā iepriekšējā ziņojumā³² mēs konstatējām, ka ANM kontroles sistēma sniedza ļoti maz informācijas ES līmenī par to, vai ANM finansētie investīciju projekti atbilst ES un valstu noteikumiem, un ka tas ietekmēja Komisijas sniegto pārlicību, izraisot pārlicības trūkumu. Kā minēts 2023. gada darbības pārskatā, Komisija ir atjauninājusi ANM kontroles un revīzijas stratēģijas, tostarp noteikusi pastiprinātus kontroles mehānismus attiecībā uz dalībvalstu kontroles sistēmām. Tomēr ECFIN ĢD sniegtajā pārlicībā par 2023. finanšu gadu ir tikai norādīts, ka dalībvalstis veic regulāras pārbaudes, un joprojām nav aptverta dalībvalstu veikto pārbaūžu efektivitāte. Tas ir īpaši satraucoši, jo neatbilstība ES un valstu noteikumiem, piemēram, iepirkuma, valsts atbalsta un attiecināmības noteikumiem, ir izplatīta citās ES izdevumu programmās (sk. **1.8. attēlu**) un dalībvalstu kontroles sistēmās ir nepilnības (sk. **11.1. tabulu**).

³² Īpašais ziņojums 07/2023.

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

11.51. Salīdzinājumā ar ES vispārējā budžeta izdevumiem ANM izdevumu modelis būtiski ietekmē mūsu pareizības revīzijas tvērumu un pārlicēbi, ko varam sniegt, jo galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizība nav nosacījums maksājumu veikšanai dalībvalstīm. Kopumā revīzijas pierādījumi, kas iegūti mūsu darbā un izklāstīti šajā nodaļā, liecina, ka:

- a) 16 no mūsu pārbaudītajiem 452 atskaites punktiem un mērķrādītājiem neatbilda maksājumu un attiecināmības nosacījumiem. Tie attiecas uz septiņiem maksājumiem septiņās dalībvalstīs (sk. [11.20.–11.25.](#) punktu);
- b) 15 gadījumos atskaites punkti un mērķrādītāji bija neskaidri definēti un 14 gadījumos pasākumu un atskaites punktu / mērķrādītāju izstrādē bija nepilnības, tādēļ vajadzēja diskrecionārāk vērtēt to apmierinošu izpildi un/vai tika negatīvi ietekmēti rezultāti, kurus var sasniegt ar ANM (sk. [11.28.](#) un [11.44.–11.47.](#) punktu);
- c) Komisija atjaunināja savu *ex post* revīzijas stratēģiju, lai tajā iekļautu pārbaudes par mērķrādītāju atcelšanu, bet ne par valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu. Pašlaik *ex post* revīzijas ietver dažas pārbaudes par atbilstību attiecināmības periodam, taču tajās tiek pieņemts, ka pasākuma sākums ir izmaksu rašanās diena, nevis attiecīgo juridisko saistību datums (sk. [11.31.](#) un [11.32.](#) punktu);
- d) nepilnības to dalībvalstu kontroles sistēmās, kuru otrais vai trešais maksājums bija atkarīgs no kontroles atskaites punktu sasniegšanas, apdraud ES finanšu interešu aizsardzību, un tas var ietekmēt izdevumu pareizību (sk. [11.33.–11.35.](#) punktu);
- e) dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās bija pastāvīgas nepilnības. Tas apdraud pilnīgu un precīzu maksājuma pieprasījumiem pamatā esošo datu pieejamību, piekļuvi šiem pieprasījumiem kontroles nolūkos un dalībvalstu kontroles sistēmu efektīvu darbību ar mērķi aizsargāt ES finanšu intereses (sk. [11.36.–11.42.](#) punktu);
- f) informācija, ko dalībvalstis iekļāva savās pārvaldības deklarācijās, ne vienmēr bija ticama (sk. [11.43.](#) punktu).

11.52. Mūsu konstatējumi un secinājumi neatbilst ECFIN ĢD kredītrīkotāja sniegtajai deklarācijai.

Ieteikumi

11.53. Konstatējumi par to, kā ir ieviesti mūsu 2021. un 2022. gada pārskatā sniegtie trīs ieteikumi, ir izklāstīti **11.3. pielikumā**. Pamatojoties uz mūsu iepriekšējo ieteikumu pārbaudi un mūsu konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs formulējam Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus.

11.1. ieteikums. Piemērot stringrākus kritērijus, pēc kuriem novērtēt atbilstību attiecināmības periodam

Novērtēt atbilstību attiecināmības nosacījumiem, par pasākuma sākumu nosakot pirmo (juridisko) saistību datumu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigas.

11.2. ieteikums. Noteikt konkrētus kritērijus, pēc kuriem novērtēt valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu

Novērtēt atbilstību attiecināmības nosacījumiem, nosakot konkrētus kritērijus tam, kas ir valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigas.

11.3. ieteikums. Novērst atlikušās nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās

Nodrošināt, ka dalībvalstis veic tūlītējus korektīvus pasākumus ar mērķi novērst savu kontroles sistēmu atlikušās nepilnības.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigas.

11.4. ieteikums. Sniegt pārlicību par dalībvalstu kontroles sistēmu efektīvu darbību

Izmantot Komisijas veikto dalībvalstu kontroles sistēmu pārbažu rezultātus, lai izdarītu skaidrus secinājumus par to efektivitāti.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada darbības pārskats.

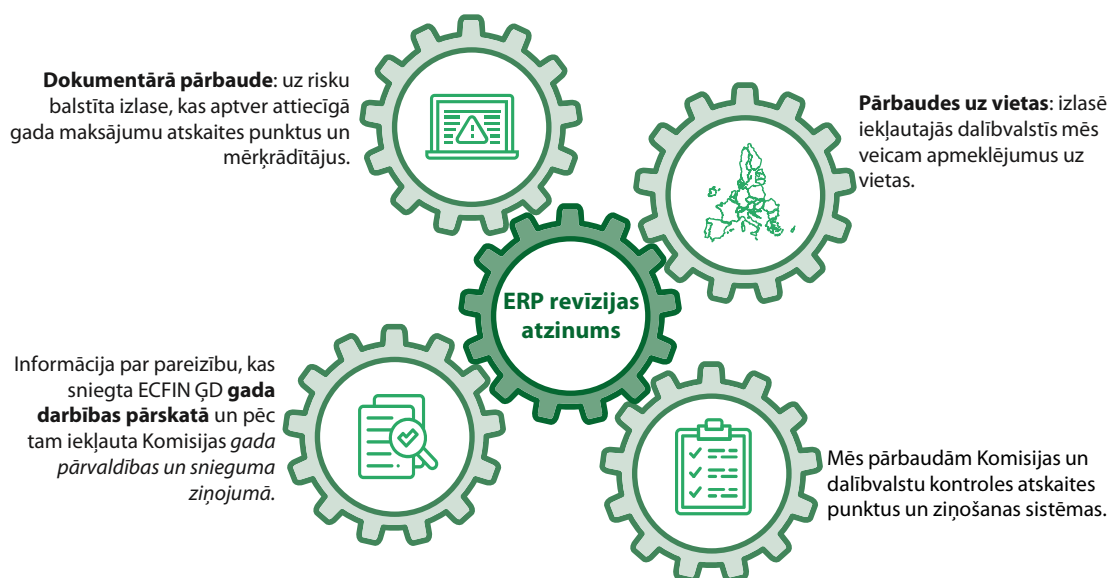
Pielikumi

11.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

Vispārīgi noteikumi

- 1) Šis pielikums aptver mūsu revīzijas pieeju un metodiku ticamības deklarācijai par ANM izdevumu pareizību.
- 2) Ticamības deklarācijā par ES budžetu mēs sniedzam atsevišķu atzinumu par ANM izdevumu pareizību. Tas ir tāpēc, ka uzskatām ANM īstenošanas modeli par atšķirīgu, un ANM ir pagaidu instruments. Ar šo atzinumu mēs vēlamies sniegt pamatotu pārliecību par maksājumiem un, pamatojoties uz šo atzinumu, detalizētu informāciju ticamības deklarācijā.
- 3) Lielāko daļu pārliecības mēs iegūstam no padziļinātām pārbaudēm un pārraudzības un kontroles sistēmu novērtējuma. Mūsu pārliecību papildina gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums, kā arī lekšējās revīzijas dienesta ziņojumi (sk. [11.5. attēlu](#)).

11.5. attēls. Revīzijas atzinums

Avots: ERP.

- 4) Mūsu darbs atbilst starptautiskajiem revīzijas standartiem un nodrošina, ka mūsu revīzijas atzinumi ir pamatoti ar pietiekamiem un atbilstīgiem revīzijas pierādījumiem.

- 5) Attiecībā uz mūsu revīzijas procedūrām saistībā ar krāpšanu mēs ievērojam pieeju, kas izklāstīta **1.1. pielikuma** 3. daļā.

Darījumu pareizība

Kā mēs definējam pakārtotos darījumus un kā tos pārbaudām

- 6) Pakārtotie darījumi, kas attiecas uz ANM ticamības deklarācijas darbu, ir dotāciju maksājumi dalībvalstīm un/vai iepriekšējā priekšfinansējuma dzēšana. Pretstatā lielākajai daļai izdevumu saskaņā ar *daudzgadu finanšu shēmu* ANM maksājumu pieprasījumi nav pamatoti ar faktiskajām izmaksām, bet gan ar pamatojumu, ka atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde ir apmierinoša. Tā kā ANM aizdevumi ES pārskatos nav atzīti par izdevumiem, tie neietilpst mūsu revīzijā.
- 7) Mūsu padziļinātās pārbaudes galvenokārt ietver novērtējumu par to, vai ANM maksājumi tika veikti saskaņā ar *Regulā* izklāstītajiem maksājuma nosacījumiem³³. Kur vien iespējams, mēs aplūkojam iepriekš izpildītu pasākumu neatcelšanu un dubulta finansējuma neesamību. Mēs vērtējam arī citu attiecināmības nosacījumu izpildi, piemēram, valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu, atbilstību attiecināmības periodam un atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu”³⁴.
- 8) Secinājuma izdarīšanai mēs vispirms izmantojam uz riska novērtējumu balstītu izlasi, lai pārbaudītu, vai Komisija savos sākotnējos novērtējumos bija savākusi pietiekamus un atbilstošus pierādījumus, kas ļāva tai pamatoti novērtēt apmierinošu izpildi. Ja uzskatām, ka Komisijas dokumentos pieejamie pierādījumi nav pietiekami, lai nonāktu pie secinājuma, mēs lūdzam dalībvalsti tieši sniegt papildu pierādījumus. Mēs arī uz vietas apmeklējam izlasē iekļautās dalībvalstīs.
- 9) Pirmkārt, mēs atlasām kontroles atskaites punktus un atskaites punktus, kas saistīti ar *vispārējo nosacītības režīmu* Savienības budžeta aizsardzībai³⁵. Pēc tam, veidojot atlikušo izlasi, mēs piemērojam vairākus riska kritērijus.

³³ Regula (ES) 2021/241, 24. panta 3. punkts.

³⁴ Turpat, 5. un 9. pants un 17. panta 2. punkts.

³⁵ Regula (ES, Euratom) 2020/2092.

- 10) Lai novērtētu, vai atsevišķi atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, mēs izmantojam Komisijas satvaru³⁶. Saskaņā ar šo satvaru, ja atskaites punktu raksturs (un attiecīgā gadījumā mērķrādītāja raksturs) neļauj veikt novērtēšanu uz kvantitatīvu elementu pamata, mēs pieņemsim minimālas novirzes būtībā, formā un laika grafikā. Attiecībā uz atskaites punktiem vai mērķrādītājiem, kurus var novērtēt, pamatojoties uz kvantitatīviem elementiem, mēs pieņemsim novirzes, kas nepārsniedz 5 %.
- 11) Mēs varam atklāt krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu, dubulta finansējuma vai finansēšanas nolīguma pārkāpumu gadījumus (piemēram, nav pieejama informācija par galasaņēmējiem un finansējumu no citiem ES fondiem). Šajos gadījumos mēs vērtējam (ja iespējams) to, kā šie “nopietni pārkāpumi” ietekmē ANM izdevumu likumību un pareizību.

Kā mēs izvērtējam darījumu pārbažu rezultātus

- 12) Mēs nosakām katra konstatējuma veidu.
- 13) Kvantitatīvie konstatējumi ir saistīti ar gadījumiem, kad nav ievēroti [Regulā](#) izklāstītie maksājuma un attiecināmības nosacījumi, t. i., nav apmierinoši izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji; ir notikusi iepriekš izpildītu atskaites punktu un mērķrādītāju atcelšana; neatbilstība attiecināmības periodam, principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” un principam par dubulta finansējuma neesamību.

Saskaņā ar revīzijas standartiem revidentam jāapsver esošo kritēriju izmantošana³⁷. Ņemot vērā šos apsvērumus, mēs par pamatu šo konstatējumu finansiālās ietekmes kvantificēšanai izmantojam Komisijas maksājumu apturēšanas metodiku³⁸. Metodika ietver trīspakāpju pieeju, ar ko iegūst apturamo summu:

- i) plānā iekļauta atskaites punkta vai mērķrādītāja vienības vērtības noteikšana;
- ii) vienības vērtību koriģēšana, piemērojot koeficientu;
- iii) koriģēto vienības vērtību pielāgošana.

³⁶ COM(2023) 99.

³⁷ ISSAI 4000.

³⁸ COM(2023) 99, 2. pielikums.

Mēs sistemātiski neaplēšam finansiālo ietekmi, ja atskaites punkts vai mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts sešu mēnešu³⁹ laikā pēc maksājuma un revidētā gada laikā.

- 14) Konstatējumus, kas saistīti ar aizdomām par krāpšanu, korupciju un interešu konfliktiem, kvantificē tikai tad, ja ir pietiekami pierādījumi, ka tie ietekmē atskaites punkta vai mērķrādītāja izpildi (t. i., krāpnieciska lieta, kas liek apšaubīt šo izmaksu vienību esamību, vai iepirkuma procedūras pilnīga neesamība).
- 15) Konstatējumi bez finansiālas ietekmes ir kvalitatīvi konstatējumi.

Pārraudzības un kontroles sistēmu pārbaude

16) Pārraudzības un kontroles sistēmu pārbaudē var noteikt:

- i) nepilnības Komisijas un dalībvalstu kontroles un revīzijas darbībā, ar kuru nodrošina ANM izdevumu pareizību un ES finanšu interešu aizsardzību;
- ii) nepilnības galasaņēmēju, darbuzņēmēju, apakšuzņēmēju un faktisko īpašnieku saraksta pieejamībā;
- iii) nepilnības informācijas pieejamībā par pasākumu un kopējo iesaistīto publisko finansējumu;
- iv) uzskaites nepilnības.

17) Šādas nepilnības var ietekmēt ANM izdevumu pareizību dalībvalstu līmenī un rosināt līdzekļu atgūšanu (t. i., plāna kopējās summas samazinājumu) pēc tam, kad Komisija ir veikusi maksājumu dalībvalstij. Finansēšanas nolīgumos ir paredzētas vienotas likmes korekcijas par nopietniem pārkāpumiem, ņemot vērā šādu pārkāpumu biežumu un apmēru. Savā novērtējumā sistēmas nepilnības un finansēšanas nolīgumu pārkāpumus mēs uzskatām par kvalitatīviem konstatējumiem.

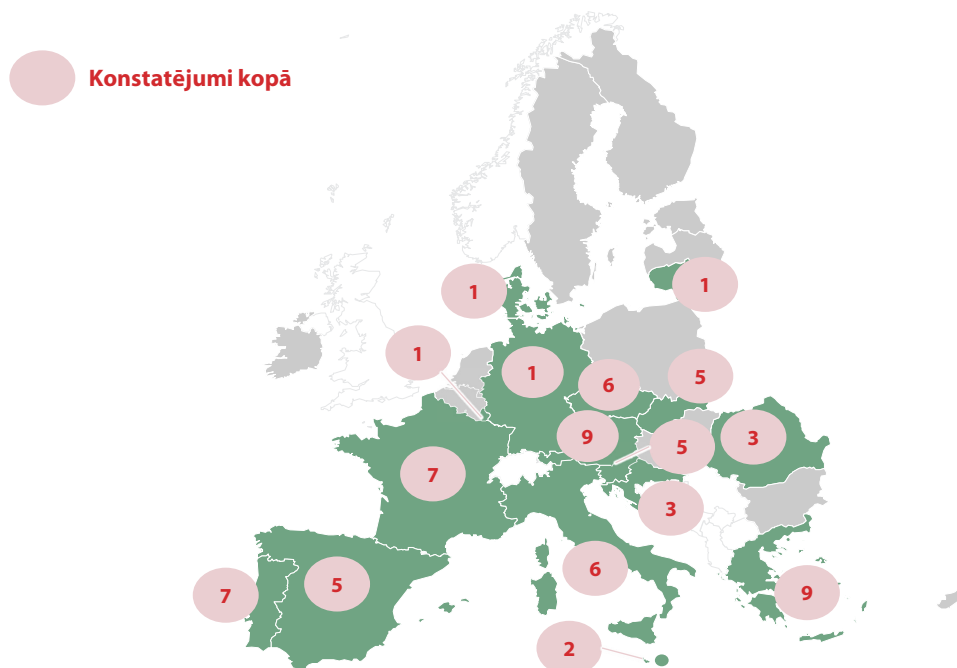
18) Mēs vērtējam arī Komisijas *ex post* revīzijas. Šajās revīzijās var konstatēt, ka atskaites punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti. Ja iespējams, sava atzinuma formulēšanai mēs izmantojam konstatējumus, kas maksājuma gadā nav koriģēti.

³⁹ Regula (ES) 2021/241, 24. panta 8. punkts.

Mūsu revīzijas atzinuma formulēšana

- 19) Būtiskums ir pamatjēdziens, jo tas nosaka novirzes līmeni, kas, mūsaprāt, ietekmēs mūsu ieinteresēto personu lēmumus.
- 20) Būtiskumu mēs definējam gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi.
- 21) Pēc analogijas ar citām revīzijām savā atzinumā mēs izmantojam 2 % līmeni kā būtiskuma sliekšni, turklāt ņemam vērā kļūdu raksturu, summu un kontekstu, kā arī citu pieejamo informāciju.
- 22) Kvantitatīvie konstatējumi ir svarīgs elements mūsu secinājuma izdarīšanai. Lai novērtētu ANM izdevumu pareizību, mēs, pamatojoties uz kvantitatīvajiem konstatējumiem, izdarīsim secinājumu par to, kā aplēstā kļūdu summa ir salīdzināma ar būtiskuma sliekšni. Lai aprēķinātu kvantitatīvo konstatējumu (tostarp to, kas sākotnēji noteikti ar Komisijas *ex post* kontroles mehānismiem) vispārējo ietekmi, mēs par pamatu izmantojam Komisijas metodiku maksājumu apturēšanai.
- 23) Mēs arī izvērtējam kvalitatīvo konstatējumu ietekmi un sistēmas nepilnības. Papildus profesionālajam vērtējumam mēs ņemam vērā šo konstatējumu skaitu un maksājumu būtiskumu.
- 24) Mūsu revīzijas atzinumā nav norādīta kļūdu summa/īpatsvars. ANM izdevumu modeļa dēļ nav iespējams noteikt kļūdu īpatsvaru, kas būtu salīdzināms ar citās DFS nodaļās paziņoto. Tas ir tāpēc, ka nav saiknes starp ANM maksājumiem un galasaņēmēju izmaksām. Turklāt atskaites punktu un mērķrādītāju raksturs un uz risku balstīta atlase neļauj ekstrapolēt mūsu rezultātus. Tāpēc mūsu pārbaudžu rezultāti sniedz tikai aplēsi par minimālo kļūdu summu.

11.2. pielikums. Revīzijas rezultāti

Dalībvalsts	Kvantitatīvie konstatējumi	Kvalitatīvie konstatējumi	Sistēmas nepilnības	Konstatējumi kopā
Čehija	4	1	1	6
Dānija	0	1	0	1
Vācija	0	1	0	1
Grieķija (*)	2	4	3	9
Spānija	0	4	1	5
Francija	2	4	1	7
Horvātija	0	2	1	3
Itālija (*)	3	3	0	6
Lietuva	0	0	1	1
Luksemburga	0	0	1	1
Malta	1	0	1	2
Austrija	3	5	1	9
Portugāle (*)	1	3	3	7
Rumānija	0	1	2	3
Slovēnija (*)	0	2	3	5
Slovākija (*)	0	5	0	5
Kopā	16	36	19	71

(*) 2023. gadā tika veikts vairāk nekā viens maksājums.

Avots: ERP

11.3. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ieviešanas līmenis pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>1. ieteikums Skaidri un pārredzami jāpamato darbības kārtībā un Padomes īstenošanas lēmumos ietvertie elementi, kas netiek uzskatīti par būtiskiem atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošai izpildei.</p> <p>3. ieteikums Jāuzlabo atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējuma dokumentēšana, pilnībā dokumentējot visus <i>ex ante</i> darba laikā pārbaudītos elementus.</p>		2023. gada revīzijas laikā mēs nekonstatējām līdzīgas problēmas.
2022	<p>1. ieteikuma a) apakšpunkts Sākotnējos novērtējumos un <i>ex post</i> revīzijās jāaptver atbilstība attiecināmības periodam un principam par valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu.</p>		Komisijas sākotnējie novērtējumi un <i>ex post</i> revīzijas ietvēra dažas pārbaudes par atbilstību attiecināmības periodam, taču neietvēra pārbaudes par valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu. Tomēr kritērijs pasākuma sākuma noteikšanai ir fizisko darbu sākšana, nevis pirmo juridisko saistību parakstīšana.
	<p>1. ieteikuma b) apakšpunkts Jāpārskata <i>ex post</i> revīzijas procedūras tā, lai tajās būtu paredzētas pārbaudes, kurās pārlicināties, ka revidētie mērķrādītāji, kas iepriekš novērtēti kā izpildīti, pēc maksājuma nav atcelti.</p>		Tika atjaunota <i>ex post</i> revīzijas stratēģija, lai iekļautu pārbaudes par atcelšanu, tomēr revīzijas kontrolsaraksti mūsu revīzijas laikā vēl nebija atjaunināti.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2022	<p>2. ieteikums Pamatojoties uz ANM īstenošanas laikā gūto pieredzi, jāpārlicinās, ka pārskatītajos plānos ir skaidri definēti visi atskaites punkti un mērķrādītāji un ka tie aptver visus pasākuma galvenos elementus.</p>		<p>2023. gada revīzijā mēs apzinājām astoņus maksājuma pieprasījumus, kas iesniegti, pamatojoties uz pārskatītajiem plāniem. Četros maksājumos mēs konstatējām septiņus gadījumus, kad Padomes Īstenošanas lēmums bija izstrādāts nepilnīgi.</p>

Avots: ERP.

Papildinājums

Ziņojumi

(saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 806/2014 92. panta 4. punktu)

Par jebkādām iespējamām saistībām, kas izriet no šajā regulā
paredzēto Komisijas un Padomes uzdevumu īstenošanas
2023. finanšu gadā

Ievads

Juridiskais pamats

01 Vienotā noregulējuma mehānisma (VNM) [regulas](#) 92. panta 4. punktā noteikts, ka Revīzijas palāta “ziņo par jebkādām iespējamām saistībām (VNV, Padomes, Komisijas vai citām saistībām), kas izriet no šajā regulā paredzēto VNV, Padomes un Komisijas uzdevumu īstenošanas”. Šis papildinājums attiecas uz Komisijas un Padomes iespējamām VNM saistībām. VNV iespējamās saistības ir aplūkotas gada pārskatā par ES aģentūrām.

Iespējamās saistības: definīcija un atzīšanas kritēriji

02 Iespējamās saistības definē šādi:

- o iespējami pienākumi, kuri izriet no pagātnes notikumiem un kuru esamība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā neatrodas Eiropas Savienības kontrolē;
- o vai pašreizējs pienākums, kas izriet no iepriekšējiem notikumiem, bet kuru neatzīst, jo nav ticams, ka pienākuma izpildei būs vajadzīga saimnieciskos labumus vai pakalpojumu potenciālu ietverošu saimniecisko resursu aizplūde, vai gadījumi, kad pienākuma apmēru nevar pietiekami ticami novērtēt.

03 Lai noteiktu, vai ir jāuzrāda iespējamās saistības vai jāparedz uzkrājumi, ir jāizvērtē saimniecisko resursu (parasti naudā) aizplūdes varbūtība. Ja resursu aizplūdes varbūtība nākotnē ir:

- o ticama, tad ir jāparedz uzkrājumi;
- o iespējama, tad ir jāuzrāda iespējamās saistības;
- o maznozīmīga, tad saistības nav jāuzrāda.

Pamatinformācija par iespējamām saistībām, kas attiecas uz vienoto noregulējuma mehānismu

04 Veicot savus uzdevumus saskaņā ar [VNM regulu](#), VNV, Padomei un Komisijai var rasties iespējamās saistības, kas izriet no notiekošas tiesvedības (ES vai valstu tiesās) saistībā ar:

- **to lēmumiem par noregulējuma veikšanu un noregulējuma neveikšanu¹** – gan lēmumu piemērot, gan nepiemērot noregulējuma instrumentus var apstrīdēt tiesā;
- **principu “neviens kreditors nav sliktākā situācijā”** – lai aizsargātu pamattiesības uz īpašumu, [VNM regulā](#) noteikts, ka neviens kreditors noregulējuma gadījumā nedrīkst ciest lielākus zaudējumus, nekā tos, kas būtu radušies parastā maksātnespējas procesā. Pamatojoties uz šo principu, tiem kreditoriem, kuri parastas maksātnespējas procedūras gadījumā būtu bijuši labākā stāvoklī, ir jāsaņem kompensācija no vienotā noregulējuma fonda. Lai novērtētu kreditoriem un akcionāriem piemēroto režīmu, ir jāaprēķina atšķirīgās attieksmes vērtība.

¹ Tiesa 2024. gada 18. jūnija spriedumā ([C-551/22 P](#)) konstatēja, ka ES tiesās var apstrīdēt tikai Komisijas apstiprināšanas lēmumus.

Apsvērumi

I daļa. Komisijas iespējamās saistības

05 1. tabulā ir parādīts ar VNM saistīto tiesvedību skaits, kas skar Komisiju un attiecīgās iespējamās saistības, kuru kopējā summa ir 0 miljoni EUR, kā norādīts Komisijas pārskatos.

1. tabula. Ar VNM saistītas tiesvedības, kas skar Komisiju, un attiecīgās iespējamās saistības

Lietas veids	To lietu skaits ES tiesās, kuras var ietekmēt Komisijas iespējamās saistības	Attiecīgās iespējamās saistības, kas uzrādītas Komisijas pārskatos (miljoni EUR)
Noregulējuma lēmumi un lēmumi par noregulējuma neveikšanu	12	0
<i>Banco Popular Español S.A. (BPE) noregulējums</i>	8	0
<i>Lēmums neveikt ABLV noregulējumu</i>	0	neattiecas
<i>Noregulējums attiecībā uz Sberbank d.d. un Sberbank banka d.d. un lēmums neveikt Sberbank Europe AG noregulējumu</i>	4	0
Lēmums saskaņā ar principu “neviens kreditors nav sliktākā situācijā” BPE lietā	0	neattiecas
KOPĀ	12	0

Avots: Komisijas 2023. gada pārskati un citi avoti.

06 Komisija ir atbildētāja četrās apelācijas sūdzībās, kas iesniegtas pret Vispārējās tiesas lēmumiem attiecībā uz BPE pilotlietām², un vienu no tām apelācijas sūdzības iesniedzējs ir atsaucis³. Tā ir atbildētāja arī četrās jaunās zaudējumu atlīdzināšanas

² Lietas C-448/22 P, C-535/22 P, C-539/22 P un C-541/22 P.

³ Lieta C-539/22 P.

lietās, kas 2022. gadā tika iesniegtas Vispārējā tiesā saistībā ar *BPE* noregulējumu⁴. Komisija uzskata, ka saimniecisko resursu aizplūdes risks saistībā ar šīm lietām ir maznozīmīgs. Turklāt Komisija iesniedza apelācijas sūdzību pret Vispārējās tiesas nolēmumu citā lietā⁵ par to, ka prasība tika iesniegta tikai pret VNV noregulējuma lēmumu⁶, nevis pret Komisijas lēmumu, ar kuru apstiprināta VNV noregulējuma shēma. Tomēr Komisija uzskata, ka pat nelabvēlīgs iznākums attiecībā uz tās apelācijas sūdzību nebūtu saistīts ar Komisijas saimniecisko resursu aizplūšanu, izņemot juridiskos izdevumus.

07 *Sberbank Austria AG* iesniedza divus pieteikumus, kuros lūgts atcelt Komisijas apstiprinājumu VNV noregulējuma lēmumam attiecībā uz *Sberbank banka d.d.* un *Sberbank d.d.*, tās Slovēnijas un Horvātijas meitasuzņēmumiem⁷. Vēl divus pieteikumus iesniedza *Sberbank Russia OAO*, lūdzot atcelt Komisijas apstiprinājumu tiem pašiem VNV noregulējuma lēmumiem, taču tie tika pasludināti par nepieņemamiem⁸. Pieteikumu iesniedzējs ir pārsūdzējis noraidošos rīkojumus⁹. Komisija uzskata, ka nelabvēlīga iznākuma iespējamība šajās lietās ir maznozīmīga.

08 Saistībā ar šīm lietām Komisija nekādas iespējamās saistības nav uzrādījusi.

II daļa. Padomes iespējamās saistības

09 *2. tabulā* ir parādīts ar VNM saistīto tiesvedību skaits, kas skar Padomi, un attiecīgās iespējamās saistības, kuru kopējā summa ir 0 miljoni EUR, kā norādīts Padomes pārskatos.

⁴ Lietas T-294/22, T-474/22, T-475/22 un T-477/22.

⁵ Lieta T-481/17.

⁶ Lieta C-551/22 P.

⁷ Lietas T-523/22 un T-524/22.

⁸ Lietas T-525/22 un T-526/22, kuras Vispārējā tiesa pasludināja par nepieņemamām (2023. gada 10. oktobra rīkojums).

⁹ Lietas C-791/23 P un C-792/23 P.

2. tabula. Ar VNM saistītas tiesvedības, kas skar Padomi, un attiecīgās iespējamās saistības

Lietas veids	To lietu skaits ES tiesās, kuras var ietekmēt Padomes iespējamās saistības	Attiecīgās iespējamās saistības, kas uzrādītas Padomes pārskatos (<i>miljoni EUR</i>)
Noregulējuma lēmumi un lēmumi par noregulējuma neveikšanu	0	neattiecas
<i>Banco Popular Español S.A. (BPE) noregulējums</i>	0	neattiecas
<i>Lēmums neveikt ABLV noregulējumu</i>	0	neattiecas
<i>Noregulējums attiecībā uz Sberbank d.d. un Sberbank banka d.d. un lēmums neveikt Sberbank Europe AG noregulējumu</i>	0	neattiecas
Lēmums saskaņā ar principu “neviens kreditors nav sliktākā situācijā” BPE lietā	0	neattiecas
KOPĀ	0	neattiecas

Avots: Padomes 2023. gada pārskati un citi avoti.

10 Padome nav uzrādījusi nekādas iespējamās saistības, kas izriet no tās uzdevumu izpildes saskaņā ar [VNM regulu](#), jo ES tiesās nav izskatīšanā esošu lietu, kurās Padome būtu atbildētāja un no kurām varētu izrietēt iespējamās saistības.

**Iestāžu atbildes uz Pārskatu par
ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā**

Saturs

		Lpp.
1. nodaļa	Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija	
	Eiropas Komisijas atbildes	410
2. nodaļa	Budžeta un finanšu pārvaldība	
	Eiropas Komisijas atbildes	418
3. nodaļa	Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu	
	Eiropas Komisijas atbildes	424
	ES aģentūru tīkla atbildes	444
4. nodaļa	Ieņēmumi	
	Eiropas Komisijas atbildes	445
5. nodaļa	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma	
	Eiropas Komisijas atbildes	449
6. nodaļa	Kohēzija, noturība un vērtības	
	Eiropas Komisijas atbildes	455
7. nodaļa	Dabas resursi un vide	
	Eiropas Komisijas atbildes	468
8. nodaļa	Migrācija un robežu pārvaldība Drošība un aizsardzība	
	Eiropas Komisijas atbildes	471
9. nodaļa	Kaimiņattiecības un pasaule	
	Eiropas Komisijas atbildes	475

10. nodaļa	Eiropas publiskā pārvalde	
	Eiropas Parlamenta atbildes	481
	Eiropas Komisijas atbildes	483
	Eiropas Reģionu komitejas atbildes	484
	Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atbildes	485
11. nodaļa	Atvесеļošanas un noturības mehānisms	
	Eiropas Revīzijas palātas replika saistībā ar Komisijas atbildēm	486
	Eiropas Komisijas atbildes	488

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATU 1. NODAĻA. TICAMĪBAS DEKLARĀCIJA UN TĀS PAMATOJUMA INFORMĀCIJA

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Šo Komisijas pilnvaru termiņu raksturo vairākas bezprecedenta krīzes, kas prasa ātrus un efektīvus risinājumus, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un iztikas līdzekļus Eiropas Savienībā. 2023. gads bija vēl viens nozīmīgs gads, kurā ES turpināja piepildīt savu iedzīvotāju cerības un risināt radušās problēmas.

Šajā neierastajā laikā **Komisija turpināja nopietni strādāt pie tā, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku nodokļu maksātāju naudas izmantojumu, kā arī ES budžeta atbildīgu un pareizu izlietojumu**, un sadarbojās ar visām iesaistītajām personām, tostarp dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka tas dod taustāmu rezultātu uz vietas.

ES budžeta izpilde ir saistīta ar miljoniem darījumu un simtiem tūkstošu pārbaužu, ko veic visās programmās un pārvaldības veidos. Komisija un dalībvalstu iestādes saskaņā ar dalītu pārvaldību ir ieviesušas stingras daudzgadu kontroles stratēģijas, kas izstrādātas, lai novērstu un atklātu trūkumus un tos pēc konstatēšanas koriģētu. Vajadzības gadījumā Komisija turpina pielāgot, izstrādā un pilnveido šīs stratēģijas, un neatlaidīgi cenšas panākt turpmāku vienkāršošanu visās programmās. Pateicoties šīm kontrolēm un pamatojoties uz to rezultātiem, **Komisija ir pārliecināta, ka informācija par riskiem maksājuma laikā (1,9 % 2023. gadā, nemainīgi kopš 2020. gada), kas sniegta gada ziņojumā par pārvaldību un sniegumu (AMPR), raksturo kļūdu līmeni maksājuma veikšanas laikā.** Šīs stabilitātes pamatā ir arī tas, ka ievērojama daļa izdevumu 2023. gadā joprojām attiecas uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu, kura noteikumi, sistēmas un īstenošanas struktūras salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem nav mainījušās.

Šajā kontekstā Komisija ņem vērā ERP paziņoto aplēsto kļūdu līmeni (5,6 %), kas ir augstākais līmenis kopš 2008. gada (5,2 %). Kā minēts iepriekš, tas neatbilst ne Komisijas vispārējam novērtējumam, ne arī Komisijas, dalībvalstu un citu īstenošanas partneru centieniem 2007.–2013. gada, 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada periodā pastāvīgi uzlabot Eiropas līdzekļu pārvaldību.

Attiecībā uz 2023. gadu **starpība starp Komisijas aplēsto risku maksājuma laikā un Eiropas Revīzijas palātas (ERP) aplēsto kļūdu līmeni** ir būtiska izdevumu kategorijā **“Kohēzija, noturība un vērtības”**, kas galvenokārt skaidrojams ar faktu vai piemērojamo noteikumu dažkārt atšķirīgo interpretāciju, kā arī ar atšķirīgām metodoloģiskajām pieejām starp abām iestādēm. Tas galvenokārt izriet no Komisijas (atbildīga par ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību) un ERP (kā neatkarīga ārējā revidenta) dažādajām funkcijām un pilnvarām. Komisija ņem vērā ERP šogad un pagājušajā gadā aplēsto augsto kļūdu īpatsvaru salīdzinājumā ar salīdzinoši stabilo kļūdu līmeni, par kuru tika ziņots laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam. Komisijas maksimālais riska līmenis maksājuma laikā (ņemot vērā iespējamus papildu riskus) šajā izdevumu kategorijā saglabājās virs būtiskuma sliekšņa, proti, 2,6 %¹ 2023. gadā. Tas atbilst iepriekšējiem gadiem, lai gan ir zemāks nekā ERP aprēķinātais līmenis. Savā darījumu izlasē ERP skaitļos izsaka kļūdas, kas saistītas ar piemērojamo noteikumu pārkāpumiem, kuri ietekmē saistīto maksājumu (6.16. punkts). Komisija ne vienmēr uzskata, ka izdevumi, kas saistīti ar ERP konstatējumiem, ir neattiecināmi un ka visi ERP

¹Attiecībā uz kohēzijas politikas fondiem aplēstais risks maksājuma laikā 2023. gadā ir 2,8 %.

skaitļos izteiktie gadījumi ir pārkāpumi Kopīgo noteikumu regulas (KNR) 2. panta 36. punkta nozīmē, kas ir juridiskais pamats, saskaņā ar kuru Komisija piemēro finanšu korekciju.

Turklāt Komisija uzskata, ka rādītājs, kas vislabāk atspoguļo visas dalībvalstu un tās dienestu veiktās darbības, ir **risks slēgšanas laikā**, ar ko nosaka atlikušo kļūdu līmeni pēc tam, kad būs veiktas visas *ex post* pārbaudes un papildu korekcijas. Attiecībā uz 2023. gadu kopējais risks slēgšanas brīdī tiek lēsts 0,9 % apmērā, kas ir krietni zem 2 % būtiskuma sliekšņa un atbilst iepriekšējo gadu līmenim (0,8 % 2021. gadā un 0,9 % 2022. gadā). Kohēzijas politikas jomā 2007.–2013. gada periodā un 2014.–2020. gada perioda grāmatvedības gados līdz 2022. gadam Komisijas rīcībā ir pierādījumi, kas apstiprina, ka faktiskais **risks slēgšanas laikā ir krietni zem 2 %**.

Kopumā Komisija cenšas **panākt pareizo līdzsvaru** starp zemo kļūdu līmeni, ātriem maksājumiem un saprātīgām kontroles izmaksām, lai laikus sasniegtu visus tās politikas mērķus un uzlabotu ES iedzīvotāju dzīvi.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Revīzijas konstatējumi

Pārskatu ticamība

Komisija atzinīgi vērtē to, ka **ES pārskati** jau 17. gadu pēc kārtas **tiekl vērtēti kā tādi, kuros nav būtisku kļūdu**.

Darījumu pareizība

Attiecībā uz ES budžeta ieņēmumu daļu ([1.14.a punkts](#)) Komisija vēlreiz atzinīgi vērtē **ERP viedokli, ka ieņēmumos nav būtisku kļūdu** un ka ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bijušas efektīvas.

Komisija 2023. gada maijā ierosināja vērienīgāko **muitas savienības reformu** kopš tās izveides, un pašlaik par to notiek sarunas ar likumdevējiem. Lai sagatavotu šo priekšlikumu, Komisija ir paredzējusi muitas rīcības plāna 17. darbību par iespējamu ES Muitas aģentūras/iestādes izveidi. Priekšlikumā ir iekļautas un pastiprinātas arī daudzas citas darbības, lai nodrošinātu tām stabilāku juridisko un digitālo pamatu. Kad par reformu būs panākta vienošanās un tā tiks īstenota, tā ievērojami stiprinās muitas savienības analīzes, riska pārvaldības un kontroles spējas. Tādējādi Komisija ir godprātīgi izmantojusi savas iniciatīvas tiesības un tagad iegulda lielas pūles ciešā sadarbībā ar Padomi un Eiropas Parlamentu, lai pēc iespējas efektīvāk virzītu šo lietu. Tāpēc, lai gan Komisija atzīst, ka dažu plānā paredzēto darbību īstenošanā ir radušies kavējumi, ir svarīgi arī norādīt, ka tikai četras no visām Muitas rīcības plānā iekļautajām darbībām iepriekš ir atzītas par tādām, kas varētu veicināt muitas nodokļu izstrūkuma mazināšanu.

Kļūda konkrēta veida izdevumos

Attiecībā uz **izdevumu pareizību** ([1.14.b punkts](#)), pamatojoties uz daudzajām veiktajām revīzijām un pārbaudēm, Komisijas aplēses par **risku maksājuma laikā**, t. i., atlikušais kļūdu līmenis maksājuma laikā, pēc preventīvajām pārbaudēm palika nemainīgas – **1,9 %** līmenī no attiecīgajiem izdevumiem, t. i., nemainīgā līmenī četrus gadus pēc kārtas.

Ņemot vērā **izdevumu un to diferencēto kontroles stratēģiju daudzgadu raksturu**, Komisija kopā ar dalībvalstīm saskaņā ar dalītu pārvaldību pieliek ievērojamas pūles, lai veiktu kontroles un korekcijas pēc maksājumu veikšanas un līdz plānošanas cikla beigām. Šīs pūles atspoguļo **riskis programmas slēgšanas laikā, kas kopumā aplēsts 0,9 % līmenī**. Tas ir krietni zem 2 % būtiskuma sliekšņa un atbilst gan iepriekšējos gados (kopš 2016. gada) sasniegtajiem līmeņiem, gan Komisijas mērķim.

Noteikumu un ES līdzekļu izmaksāšanas veida ietekme uz kļūdu risku

Komisija piekrīt ERP viedoklim, ka **veids, kādā līdzekļi tiek izmaksāti, ietekmē kļūdu risku (1.16. punkts)**, un jo īpaši tam, ka kļūdu risks ir zemāks izdevumiem, uz kuriem attiecas vienkāršoti noteikumi (galvenokārt uz maksājumtiesībām balstītos maksājumos).

Tāpēc un saskaņā ar Eiropas Parlamenta pieprasījumiem² Komisija turpina rīkoties, lai vienkāršotu noteikumus. Tas cita starpā ietver vienkāršotu izmaksu iespēju veicināšanu un ar izmaksām nesaistītu finansēšanu: 2023. gads iezīmēja šādu vienkāršotu shēmu plašāku izmantošanu vairākās politikas jomās (piemēram, vienreizēji maksājumi pētniecības un veselības jomā vai ar izmaksām nesaistīta finansēšana kohēzijas politikas jomā). Līdzīgi norit arī kopējās lauksaimniecības politikas pāreja uz īstenošanas modeli, kura pamatā ir rezultāti un saskaņā ar kuru visas intervences tiek plānotas *ex ante*, sasaistītas ar iznākuma rādītājiem un apmaksātas, pamatojoties uz šiem rādītājiem.

Tomēr, pamatojoties uz tās rīcībā esošo detalizēto informāciju, Komisija uzskata, ka **riski maksājuma laikā atlīdzinājuma maksājumiem nav vienādi būtiski**. Risks vienā un tajā pašā politikas jomā un pat izdevumu programmā var atšķirties.

Konkrētāk, pateicoties pārbaudēs iegūtajai uzticamajai un uz pierādījumiem balstītajai informācijai un tās detalizētajai analīzei, tostarp par dalībvalstu kontroļu rezultātiem, Komisija var **sadalīt attiecīgos izdevumus**³ šādi:

- **zemāka riska izdevumi**, kuru risks maksājuma laikā ir mazāks par 2 %, veido **67 %** no kopējiem izdevumiem,
- **vidēja riska izdevumi**, kuru risks maksājuma laikā ir no 2 % līdz 2,5 %, veido **9 %** no kopējiem izdevumiem un
- **augstāka riska izdevumi**, kuru risks maksājuma laikā ir lielāks par 2,5 %, veido **24 %** no kopējiem izdevumiem 2023. gadā⁴.

Pateicoties šai pieejai, Komisija var sniegt niansētu priekšstatu par riska līmeni **detalizētā līmenī**. Piemēram, kohēzijas politikas fondu ietvaros, attiecībā uz kuriem Komisijas aplēstais kopējais risks maksājuma laikā 2023. gadā bija 2,8 %, Komisija var noteikt, kurās darbības programmās (vai

² Eiropas Parlamenta 2024. gada 11. aprīļa rezolūcija par Eiropas Savienības 2022. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļa – Komisija un izpildaģentūras (2023/2129(DEC)) – jo īpaši skatīt 57. punkta iii) apakšpunktu, 95. punkta iii) apakšpunktu, 134. punkta xi) apakšpunktu, 134. punkta xii) apakšpunktu, 286. punkta viii) apakšpunktu.

³ Sīkāka informācija atrodama 2022. gada ziņojuma par pārvaldību un sniegumu II sējumā, 57. lpp.

⁴ Attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu riska līmenis ir ticis uzskatīts par augstu neatkarīgi no riska maksājuma laikā, ja gada darbības pārskatos sniegtais revīzijas atzinums par programmu pārvaldības un kontroles sistēmas darbību ir bijis nelabvēlīgs vai ar atrunām.

programmu daļās) ir nopietni trūkumi, pieprasīt uzlabojumus no attiecīgajām programmu iestādēm un piemērot samērīgas, mērķtiecīgas un juridiski pamatotas finanšu korekcijas. Tādējādi Komisija varēja secināt, ka pārvaldības un kontroles sistēmas darbojas labi 93 % no 441 kohēzijas politikas programmas. Pārējās 30 programmās un citu 25 programmu daļās nepilnības saglabājās galvenokārt vadošo iestāžu vai to starpniekstruktūru līmenī (kā sīkāk izklāstīts Komisijas atbildēs uz 6. nodaļu un REGIO ĢD un EMPL ĢD gada darbības pārskatos).

Komisija veic **mērķtiecīgus korektīvus pasākumus** attiecībā uz vidēja un augstāka riska izdevumu kategorijām. Šādas darbības ietver atbalsta saņēmēju un īstenošanas partneru informētības palielināšanu par piemērojamiem ES noteikumiem un atkārtotām problēmām, lai uzlabotu kļūdu atklāšanas spēju, kontroles stratēģiju pielāgošanu atbilstoši risku līmenim, gūtās pieredzes piemērošanu turpmākajām programmām un noteikumu vienkāršošanu, kad vien iespējams. Vienlaikus dažkārt var būt jāpiemēro sarežģīti nosacījumi un attiecināmības noteikumi, ja nepieciešama mērķēta atbalsta piešķiršana, lai sasniegtu vērienīgus politikas mērķus vai ievērotu vienotā tirgus pamatprincipus (publiskā iepirkuma vai valsts atbalsta noteikumi). Tādēļ noteikumu vienkāršošana ir **jālīdzsvaro ar politikas mērķu sasniegšanu**, vienlaikus paturot prātā administratīvās un kontroles izmaksas.

Augsta riska izdevumi

Attiecībā uz **augsta riska izdevumiem** (1.18.–1.27. punkts), pamatojoties uz izdevumu jomu un izdevumu segmentu detalizēto analīzi izdevumu jomās, Komisija lēš, ka 33 % izdevumu risks maksājuma laikā pārsniedz 2 %.

Jo īpaši:

- jomā **“Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”** (1.20. punkts) Komisija atzīst, ka attiecībā uz pamatprogrammas “Apvāršnis 2020” dotācijām un citām sarežģītām dotācijām šajā kategorijā ir būtisks kļūdu līmenis. Lai gan personāla izmaksas joprojām ir galvenais kļūdu avots, pamatprogramma “Apvāršnis 2020” bija nozīmīgs solis uz priekšu izmaksu attiecināmības noteikumu vienkāršošanā un saskaņošanā, tostarp attiecībā uz personāla izmaksu aprēķināšanu. Attiecībā uz citām tiešajām izmaksām, piemēram, attiecībā uz kļūdām personāla izmaksās, Komisija mazina kļūdu risku, izmantojot informatīvus komunikācijas pasākumus un tīmekļseminārus, norādījumus, kas sniegti pamatprogrammas “Apvāršnis 2020” dotāciju nolīguma paraugā ar norādījumiem un dotāciju nolīgumā ar norādījumiem attiecībā uz pamatprogrammu “Apvāršnis Eiropa”, kā arī mudinot izmantot Pētniecības uzziņu dienestu. Turklāt fiksētas summas finansējuma plašāka izmantošana pamatprogrammas “Apvāršnis Eiropa” ietvaros un nesenā vienības izmaksu ieviešana personāla izmaksām samazina administratīvo slogu saņēmējiem, un paredzams, ka tas vēl vairāk samazinās kļūdu risku.
- Kā minēts iepriekš, politikas jomā **“Kohēzija, noturība un vērtības”** (1.21. punkts), Komisijas maksimālais risks maksājuma laikā, kas 2023. gadā kohēzijas jomā aplēsts 2,8 % apmērā, ir balstīts uz visaptverošu pārskatu par visiem revīzijas atzinumiem un kļūdu īpatsvaram, par kuriem ziņojušas programmas revīzijas iestādes un kurus Komisija attiecīgā gadījumā korigējusi pēc sava novērtējuma un uz risku balstītu revīziju veikšanas un ņemot vērā arī ERP revīzijas rezultātus. Starpību starp aplēsto risku maksājuma laikā un ERP aplēsto kļūdu līmeni Komisija skaidro ar dažkārt atšķirīgām faktu vai piemērojamo noteikumu interpretācijām un atšķirīgām metodoloģiskajām pieejām. Tas galvenokārt izriet no Komisijas (atbildīga par ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību) un ERP (kā neatkarīga ārējā revidenta) dažādajām funkcijām un pilnvarām. Komisija norāda, ka jau otro gadu šī starpība ir īpaši liela salīdzinājumā ar 2016.–2021. finanšu gadu. Savā darbījumu izlasē ERP ziņo par skaitļos izteiktām kļūdām, kas saistītas ar piemērojamo noteikumu pārkāpumiem,

kuri ietekmē saistīto maksājumu, nevis tikai par tām kļūdām, kurām Komisija var piemērot finanšu korekcijas saskaņā ar KNR (6.16. punkts).

Turklāt Komisija uzsver, cik svarīga ir revīzijas iestāžu loma kļūdu atklāšanā, lai gan tā atzīst, ka dažos gadījumos ir vajadzīga pastāvīga sadarbība un atbalsts, lai nodrošinātu labāku atklāšanas spēju, kā arī daudzgadu koriģējošās spējas efektivitātes lielo nozīmi, jo tā ļauj samazināt risku slēgšanas laikā zem būtiskuma sliekšņa. Programmu iestādes regulāri atsauc no apstiprinātajiem pārskatiem iepriekš deklarētās summas, kas atzītas par neatbilstīgām vai pakļautām riskam (kā sīkāk izklāstīts Komisijas atbildēs uz 6. nodaļu un REGIO ĢDun EMPL ĢD gada darbības pārskatos). Tas ir arī tāpēc, ka KNR ir paredzēts noteikums par iespējamām neto finanšu korekcijām, kas, ja tiktu piemēroti juridiskie nosacījumi, attiecīgajām dalībvalstīm radītu tiešus finansējuma zaudējumus, ja dalībvalstis savlaicīgi neveic korektīvus pasākumus, lai novērstu nopietnus trūkumus.

- Attiecībā uz politikas jomu **“Dabas resursi un vide”** (1.22. punkts): saistībā ar tirgus pasākumiem un lauku attīstību ERP novērtējums saskan ar Komisijas novērtējumu, kura arī saskaņā ar 2014.–2022. gada KLP tiesisko regulējumu sarežģīti nosacījumi un attiecināmības noteikumi tiek piemēroti, ja vērienīgu politikas mērķu sasniegšanas nolūkā ir vajadzīga atbalsta mērķtiecīga novirzīšana. Tādēļ likumības un pareizības apsvērumi ir jālīdzsvaro ar politikas mērķu sasniegšanu, vienlaikus paturot prātā īstenošanas izmaksas. Uz sniegumu balstītā KLP 2023.–2027. gadam sniedza dalībvalstīm iespēju izstrādāt intervences to KLP stratēģiskajos plānos un tādējādi racionalizēt to kontroles sistēmas, cita starpā plašāk izmantojot jaunās tehnoloģijas un vienkāršotu izmaksu iespējas.
- Attiecībā uz politikas jomu **“Kaimiņattiecības un pasaule”** (1.23. punkts) Komisija uzskata, ka zemāka riska izdevumi šajā nodaļā neaprobežojas tikai ar budžeta atbalsta maksājumiem un administratīvajiem izdevumiem, bet ietver arī citus izdevumus tiešās un netiešās pārvaldības segmentos, kuriem ir zems vai vidējs risks maksājuma laikā. Tādējādi risks maksājuma laikā šajā izdevumu kategorijā ir 0,85 %, kas ir krietni zem 2 % būtiskuma sliekšņa. Komisija arī uzskata, ka kļūdām priekšfinansējuma tīrvērtē ir pagaidu raksturs, jo jebkura šāda kļūda ir koriģējama līdz ar izmaksu galīgo apstiprināšanu. Šā iemesla dēļ šāda veida kļūda nebūs par pamatu līdzekļu atgūšanai.

Attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumiem (1.26. punkts), kas ir viens no lielākajiem kļūdu avotiem, par kuriem ERP šogad ziņoja saistībā ar kohēzijas politiku, Komisija norāda, ka vairāki paziņotie gadījumi attiecās uz publiskā iepirkuma līgumiem, kuru vērtība nesasniedz ES direktīvās noteiktās robežvērtības. Papildus Savienības pārredzamības un nediskriminācijas principiem uz iepirkumu, kas nepārsniedz direktīvās noteiktās robežvērtības, attiecas valsts tiesību akti, kuros var būt paredzēti noteikumi, kas atšķiras no ES direktīvām un/vai papildina tos (ja nav pārrobežu ietekmes). Komisija nespēj vislabāk atklāt un novērtēt šādu valsts tiesību aktu neievērošanas gadījumus, lai konstatētu pārkāpumus.

Tā turpinās atbalstīt programmu iestādes, izmantojot pasākumus, kas izstrādāti saskaņā ar tās publiskā iepirkuma un valsts atbalsta rīcības plāniem, lai nodrošinātu labu izpratni par minētajiem Savienības iekšējā tirgus noteikumiem un attiecīgā gadījumā valsts noteikumiem un to pareizu īstenošanu, lai cita starpā izvairītos no interešu konflikta situācijām.

Zema riska izdevumi

Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, ka **tiešajā atbalstā lauksaimniekiem** (1.28. punkts) joprojām nav konstatētas būtiskas kļūdas, tādējādi apstiprinot Integrētās administrācijas un kontroles sistēmas, tostarp zemes gabalu identifikācijas sistēmas, būtisko lomu kļūdu līmeņa novēršanā un samazināšanā.

Komisijas sniegtā informācija par pareizību

Komisijas aplēstais kļūdu līmenis

Komisijas mērķis ir identificēt problēmas un attiecīgi veikt piemērotus un mērķtiecīgus korektīvos pasākumus. Šim nolūkam **Komisija ticamību iegūst, izmantojot augšupēju pieeju un detalizētā līmenī**, proti, pa programmām vai citiem attiecīgiem izdevumu segmentiem, jo ieviešana nav viendabīga visās programmās un dalībvalstīs. Tas ir nepieciešams arī tādēļ, lai Komisijas deleģētie kredītrīkotāji varētu pildīt savus pienākumus.

Komisija *AMPR* ziņo par riskiem maksājuma laikā, ko tās dienesti atklājuši savos attiecīgajos gada darbības pārskatos un kas atspoguļo to labākās aplēses, pamatojoties uz simtiem tūkstošu pārbaūžu, ko Komisija un dalībvalstis katru gadu veic, ievērojot rūpīgi izstrādātas kontroles stratēģijas, kas pielāgotas katras izdevumu programmas specifikai.

Komisija rūpīgi uzrauga risku maksājuma laikā un risku slēgšanas laikā, lai risks slēgšanas laikā saglabātos zem 2 % būtiskuma sliekšņa.

Komisijas kā ES budžeta pārvaldītājas pieeja atšķiras no pieejas, ko ERP ievēro savā ārējā revidenta lomā. Tādēļ abu iestāžu aplēstais kļūdu līmenis var atšķirties.

Turklāt Komisija ne visos gadījumos piekrīt ERP atsevišķu kļūdu novērtējumam. Tomēr Komisija norāda, ka tās aplēses par **risku maksājuma laikā ir ERP aplēsto kļūdu līmeņu diapazonā** budžeta pozīcijās “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” un “Dabas resursi un vide”, bet ne jomā “Kohēzija, noturība un vērtības”.

Šajā jomā Komisija joprojām ziņo par **būtisku risku maksājuma laikā** (t. i., virs 2 % būtiskuma sliekšņa), kas kopumā tomēr ir zem ERP aplēstā kļūdu līmeņa. Komisija norāda, ka tās aplēse atspoguļo KNR 2. panta 36. punktā definētos pārkāpumus, pakārtotos izdevumus par neattiecināmiem un attiecībā uz kuriem Komisija (un dalībvalstis) var efektīvi piemērot finanšu korekcijas, savukārt ERP aplēse atspoguļo visus piemērojamo noteikumu pārkāpumu veidus, kas ietekmē saistīto maksājumu, tostarp tādus gadījumus, kas nav pārkāpumi, kā definēts KNR.

Komisijas aplēstais risks

Komisija turpina veikt **pasākumus, lai uzlabotu ex post pārbaūžu efektivitāti**. Tomēr tā atgādina, ka rentabilitātes saglabāšanas nolūkos kontrolēm jābūt mērķtiecīgām un balstītām uz risku.

Jomā **“Pētniecība un inovācijas”** Komisija plāno pēc iespējas efektīvāk izmantot RTD ĢD Kopējā revīzijas dienesta resursus, lai garantētu mērķu efektīvu sasniegšanu, vienlaikus saglabājot pienācīgu līdzsvaru starp uzticēšanos un kontroli un ņemot vērā kontroles administratīvās un citas izmaksas visos līmeņos, tostarp saņēmējiem radītās izmaksas. Attiecībā uz jaunās pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” *ex post* revīzijas kampaņu jāatzīmē, ka Komisija 2023. gada novembrī pieņēma “Apvārsnis Eiropa” kontroles stratēģiju.

Kohēzijas politikas jomā Komisija uzskata, ka kopumā var paļauties uz revīzijas iestāžu un to kontroles struktūru darbu, izņemot ierobežotu skaitu revīzijas iestāžu un to kontroles struktūru, attiecībā uz kurām tā katru gadu konstatē, ka nepieciešami uzlabojumi (2023. gadā – 10 revīzijas iestādes vai to kontroles struktūras no kopumā 116, par kurām ziņots gada darbības pārskatos). Dažos gadījumos kļūdas, ko revīzijas iestādes iepriekš nav atklājušas, pat ja tās ietekmē pārrēķināto kļūdu īpatsvaru pārskata gadā, ne vienmēr liecina par sistēmisku nepilnību attiecīgās revīzijas iestādes darbā. Komisija turpinās cieši sadarboties ar visām programmu iestādēm, lai

pilnveidotu pārvaldības un kontroles sistēmas un novērstu kļūdu pamatcēloņus, veicot konkrētas darbības, piemēram:

- turpinās to programmu vai jomu revīzijas, kuras, pamatojoties uz riska novērtējumu, tiek uzskatītas par tādām, kurās ir vislielākā kļūdu iespējamība;
- pastāvīgi uzraudzīs un analizēs kļūdas un veiks šādu rezultātu apmaiņu ar programmu iestādēm, lai kopīgi izprastu piemērojamus noteikumus un novērstu kļūdu atkārtošanos;
- veicinās tādas vienkāršotu izmaksu iespējas, kurās ir mazāka kļūdu iespējamība, un finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām;
- izmantos datizraces un riska novērtēšanas rīkus, piemēram, *Arachne*, un arī mākslīgo intelektu, kas uzlabo spēju atklāt pārkāpumus, aizdomas par krāpšanu vai iespējamus interešu konfliktus.

Attiecībā uz ERP apsvērumiem par dokumentu pārbaudēm kohēzijas programmu ietvaros (1.35. punkts), Komisija ir pārliecināta, ka tās **detalizētais novērtējums, kas balstīts gan uz dokumentu pārbaudi, gan pārbaudi uz vietas** un aptver dažādas atsevišķas programmas un apliecinājumu paketes atkarībā no riskiem, kas ar tām saistīti, ļauj tai noteikt pamatotu un taisnīgu kļūdu īpatsvara aplēsi katrai programmai katru gadu un kumulatīvi kohēzijas politikas fondiem. Komisija uzskata, ka tās sistemātiskās dokumentu pārbaudes ir **efektīva un samērīga pieeja** programmām, kuras ik gadu ticami ziņo par zemu kļūdu īpatsvaru⁵. Riskantākām programmām dokumentu pārbaudi papildina revīzijas, kas ietver **programmu iestāžu veiktā revīzijas darba paraugu atkārtotu revīziju**, lai pārbaudītu to darba ticamību.

Politikas jomā **“Kaimiņvalstis un pasaule”** Komisija uzskata, ka atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) pētījums, kas nav ne ticamības nodrošināšanas uzdevums, ne revīzija, atbilst mērķim un uz to neattiecas ierobežojumi, kas varētu veicināt kļūdu nepietiekamu novērtēšanu. Pašlaik notiek vispārējās kontroles stratēģijas pārskatīšana, un Komisija ierosinās pasākumus, kas, paredzams, palīdzēs īstenot ERP ieteikumus saistībā ar *RER* pētījumu.

2. Ziņojums par aizdomām par krāpšanu

Komisija atgādina, ka **ne visi pārkāpumi vai noteikumu neievērošanas gadījumi ir krāpšana**.

Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) apstiprina 20 gadījumus, par kuriem ERP tam 2023. gadā ziņoja kā par tādām, kuros pastāv aizdomas par krāpšanu, un četras izmeklēšanas, ko tas ir uzsācis, pamatojoties uz šo ziņojumu (1.40. punkts). Turklāt par vienu lietu, ko ERP nodeva *OLAF*, tas ir ziņojis Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*).

Komisija ņem vērā ERP apsvērumus par to, kā Komisija un dalībvalstis īsteno krāpšanas riska novēršanas politiku saskaņā ar 6. nodaļu (1.42. punkts), un atgādina, ka programmu iestādēm plānošanas perioda sākumā ir jāievieš efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi, pamatojoties uz krāpšanas riska novērtējumu, un tie jāīsteno. Šie pasākumi ir strukturēti četros krāpšanas apkarošanas cikla elementos: novēršana, atklāšana, korekcija un kriminālvajāšana. Norādījumu par krāpšanas apkarošanas pasākumiem ietvaros Komisija 2014.–2020. gada periodam ir izstrādājusi krāpšanas riska novērtēšanas rīku, kas joprojām ir piemērojams un ko

⁵ Jāatzīmē, ka attiecībā uz programmām, kurās dokumentārās pārbaudes netiek papildinātas ar atkārtotu revīziju, Komisija aprēķina maksimālo riska līmeni maksājuma laikā, ņemot vērā visu vēl neapstiprināto informāciju, kā arī riska papildinājumu programmām, kuras Komisija nekad nav revidējusi vai attiecībā uz kurām iepriekšējās revīzijās ir atklāti daži pārkāpumi, kurus varētu atkārtot nerevidētās programmās.

programmu iestādes izmanto attiecībā uz 2021.–2027. gada programmām. **Komisija sniedz krāpšanas apkarošanas atbalstu dalībvalstīm:** i) piešķirot bezmaksas piekļuvi datizraces un riska novērtēšanas rīkam *Arachne*, lai palielinātu to spējas atklāt aizdomas par krāpšanu vai iespējamus interešu konfliktus; ii) nodrošinot regulāru apmācību krāpšanas apkarošanas jautājumos, kas paredzēta to valsts iestāžu darbiniekiem, kuras strādā ar kohēzijas politikas fondiem; iii) kopīgojot savus revīzijas kontrolsarakstus, tostarp daļas par īstenoto krāpšanas apkarošanas pasākumu efektivitātes novērtējumu vai nepieciešamību atsevišķu darbību revīzijās dokumentēt jebkādas aizdomas par krāpšanu. Šo iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka tā ir pilnībā īstenojusi saistīto ERP ieteikumu, kas sniegts tās 2022. gada pārskatā, un ka dalībvalstu programmu iestādēm ir jāpiemēro efektīvi pasākumi krāpšanas apkarošanai.

Attiecībā uz ERP secinājumiem par riskiem, kas saistīti ar krāpšanu, saistībā ar revīziju par Komisijas kontroles sistēmas izstrādi attiecībā uz ANM (1.43. punkts), Komisija atsaucas uz savu atbildi uz attiecīgo ERP īpašo ziņojumu un jo īpaši uz savu atbildi uz 4. ieteikumu, kurā tā atgādina Revīzijas palātai, ka tās rīcībā pašlaik nav juridiska instrumenta, kas tai ļautu noteikt dalībvalstīm pienākumu nodrošināt saskaņotu veidu, kā pārvaldības deklarācijās ziņot par krāpšanu, kas saistīta ar ANM, un ka tāpēc tā nevarētu pilnībā īstenot ieteikumu.

III.KOMISIJAS ATBILDES UZ SECINĀJUMU

Komisija joprojām ir pārliecināta, ka 2023. gada AMPR sniegtā informācija par riskiem maksājumu laikā (1,9 %) atspoguļo kļūdu līmeni maksājuma veikšanas laikā. Tas atbilst iepriekšējos gados paziņotajiem līmeņiem. Šīs stabilitātes pamatā ir arī tas, ka ievērojama daļa izdevumu 2023. gadā joprojām attiecas uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu, kura noteikumi, sistēmas un īstenošanas struktūras salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem nav mainījušās.

Attiecībā uz ERP secinājumu, ka Komisijas aplēstais risks maksājuma laikā ir būtiski zemāks par noteikto diapazonu (1.47. punkts), Komisija norāda, ka tas ir saistīts ar īpašiem izlasē iekļauto izdevumu gadījumiem, attiecībā uz kuriem Komisija ne vienmēr piekrīt ERP veiktajam faktu novērtējumam, juridiskajai interpretācijai un apmēra noteikšanai.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 2. NODAĻU: BUDŽETA UN FINANŠU PĀRVALDĪBA

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu **pilnīgu un efektīvu ES budžeta izpildi** saskaņā ar spēkā esošo finanšu un tiesisko regulējumu. Komisija pastāvīgi uzrauga budžeta izpildi un neizpildīto saistību attīstību, kā arī saistītos pamatfaktoros. Tā regulāri informē Padomi un Eiropas Parlamentu par prognozētajām vajadzībām (konkrētajā gadā, kā arī turpmākajos gados) un par iespējamiem riskiem nākotnē, kā arī regulāri iepazīstina ar pašreizējo stāvokli budžeta izpildē un sniedz par to skaidrojumus. Galvenie šim nolūkam iesniegtie dokumenti ir šādi: budžeta projektam pievienotais V darba dokuments, gada ziņojums par ES budžeta ienākošo un no tā izejošo nākotnes naudas plūsmu ilgtermiņa prognozi, kas ir daļa no integrētajiem finanšu un pārskatatbildības ziņojumiem, un starpiestāžu sanāksmēm iesniedzamie dokumenti par maksājumiem.

Attiecībā uz **dalītas pārvaldības fondu budžeta izpildi** Komisija **cieši uzrauga** situāciju un sadarbojas ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu netraucētu izpildi un izvairītos no **saistību atcelšanas riska** 2025. gada beigās un turpmākajos gados.

Neizpildīto saistību ("RAL" – *reste à liquidier*) kopsumma 2023. gada beigās bija 543,0 miljardi EUR. *NextGenerationEU* neatmaksājamā atbalsta daļa veidoja 238,6 miljardus EUR, kas ir gandrīz 44 % no kopējām RAL. Komisija turpinās uzraudzīt neizpildīto saistību kopējā līmeņa izpildi un arī ikgadējo budžeta procedūru laikā turpinās ierosināt maksājumu apropriāciju līmeņus, kas pienācīgi atbilst maksājumu vajadzībām.

Reaģējot uz pieaugošajiem **riskiem un problēmām** attiecībā uz ES budžetu, kas izriet no turpmākām finanšu saistībām sakarā ar **NGEU aizņēmumu apjoma pieaugumu**, Komisija ir paziņojusi par ieņēmumu summām, ko tā plāno iegūt no jaunajiem pašu resursiem, un par to pietiekamību, lai izpildītu visas saistības sakarā ar *NGEU* neatmaksājamā atbalsta atmaksu. Attiecībā uz finansiālo risku, kas saistīts ar **Krievijas agresijas karu pret Ukrainu**, Komisija atgādina, ka manevrēšanas telpa paredz 100 % garantiju aizdevumiem Ukrainai. Turklāt kredītreitinga aģentūras ir atkārtoti atzinušas šādas aizsardzības augsto kredītspēju.

Komisijas rīcība ir pilnībā pārredzama, un tā uzskaita **iespējamās saistības** saskaņā ar starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. Iespējamās saistības ir atspoguļotas ES gada pārskatos un tiek regulāri izvērtētas. Tā kā Komisija ir ieviesusi spēcīgu korporatīvā riska pārvaldības un ziņošanas sistēmu, tā spēj efektīvi uzraudzīt parādu, aktīvu un iespējamo saistību pārvaldību ar mērķi nodrošināt ES budžeta ilgtspēju. Turklāt Komisija pašlaik pabeidz darbu pie "vienota kredītriska modeļa", lai izstrādātu vienotu pamatu kredītriska novērtēšanai visos parāda portfeļos, uz kuriem attiecas budžeta garantijas.

Attiecībā uz **kopējā uzkrājumu fonda (KUF) sniegumu** Komisijas centieni dažādot KUF ieguldījumu spektru, atļaujot kapitālieguldījumus ar biržā tirgotu fondu (*ETF*) starpniecību, bija paredzēti arī tam, lai optimizētu riska parametrus un paredzamo portfeļa atdevi ilgākā termiņā. Lai gan tirgus svārstīgums 2023. gadā saglabājās ievērojams, inflācijas spiediens gada pēdējos pāris mēnešos sāka samazināties, un KUF 2023. gadā sasniedza gada peļņu +5,21 % apmērā, kas atbilst tā portfeļa etalonrādītājam (+5,40 %).

Komisija cieši uzrauga **inflācijas** tendences un to ietekmi uz ES budžetu. Komisija joprojām ir pārliecināta, ka ES budžetam ir nepieciešamie aizsardzības pasākumi, lai izpildītu budžeta juridiskās un līgumiskās saistības.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Budžeta un finanšu pārvaldība 2023. gadā

ES budžeta izpilde

Komisija norāda, ka ERP analīzē iekļāva visu veidu apropriācijas. Analizējot ES budžeta **izpildes galīgos rādītājus**, Komisija atgādina, ka Finanšu regulā un/vai dažos juridiskajos pamatos ir paredzēta iespēja pārnest uz nākamo gadu saistību un maksājumu apropriācijas, kas gada beigās nav izmantotas. Tā ir jo īpaši ierasta prakse attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem.

Kā ERP norādīja 2.7. punktā, no apstiprinātajām saistību apropriācijām tika pārnesti aptuveni 0,8 miljardi EUR (no tām 0,3 miljardi EUR saistību apropriāciju tika pārnestas ar Komisijas lēmumu¹ un 0,5 miljardi EUR saistību apropriāciju tika pārnestas automātiski). Ņemot vērā pārnestās apropriācijas, Komisijas iedaļā apstiprinātā budžeta izpilde sasniedza 99,3 % no saistību apropriācijām. No neizmantotajām saistību apropriācijām gada beigās tika dzēsti 218,8 miljoni EUR (no tiem 197 miljoni EUR bija paredzēti Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondam, kas netika izmantots, savukārt atlikusī summa bija saistīta ar parasti ierobežotajām summām, kas paliek pēc iepirkuma vai dotāciju procedūru pabeigšanas), turklāt dzēstās saistības 1 miljarda EUR apmērā attiecas uz apturētajām saistību apropriācijām atbilstoši Padomes Īstenošanas lēmuma 2022/2506 (2022. gada 15. decembris) par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā.

Attiecībā uz **maksājumu apropriācijām** Komisija vēlas 2.10. punktā izklāstītajiem elementiem pievienot to, ka 1,1 miljards EUR no apstiprinātajām maksājumu apropriācijām ar Komisijas lēmumu² tika pārnestas uz 2024. gadu un maksājumu apropriācijas 1,9 miljardu EUR apmērā tika pārnestas automātiski. Ņemot vērā apropriāciju pārvešanu no 2023. uz 2024. gadu, izpilde sasniedza 99,9 % no kopējiem pieejamajiem maksājumiem. Rezultātā gada beigās neizlietoti bija tikai 0,2 miljardi EUR (jeb 0,1 %) no apstiprinātajām maksājumu apropriācijām. Turklāt uz 2024. gadu tika pārnesti piešķirtie ieņēmumi 23,2 miljardu EUR apmērā.

Dalītas pārvaldības fondu budžeta izpilde

Kopš maksimālā punkta sasniegšanas 2021. gadā maksājumiem **Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) finansētajām programmām** 2014.–2020. gada periodā ir lejupejoša tendence, kas atbilst parastajam īstenošanas grafikam, tuvojoties programmu slēgšanai. Kopējā apguve 2023. gada beigās sasniedza vairāk nekā 90 %. Starpposma maksājumu pieteikumu un slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņu pagarinājums, kas piešķirts saskaņā ar STEP regulu, ļauj dalībvalstīm ziņot par joprojām pieejamo resursu izmantošanu līdz 2025. gada

¹ C(2024) 780 final, 5.2.2024.

² C(2024) 780 final, 5.2.2024.

vidum, un līdz ar to paredzams, ka 2014.–2020. gada ESI fondu programmu faktiskais īstenošanas līmenis turpinās palielināties.

Attiecībā uz **2021–2027. gada dalītas pārvaldības fondu maksājumiem saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu (KNR) lielākā daļa** 2023. gadā izmaksāto **summu** bija saistītas ar priekšfinansējumu, ņemot vērā kavēšanos 2021.–2027. gada programmu pieņemšanā. Saskaņā ar iepriekšējā plānošanas periodā gūto pieredzi Komisija sagaida, ka turpmākajos gados ievērojami paātrināsies starpposma maksājumi, ko veicinās pieaugošais projektu atlases līmenis.

Līdzšinējā 2024. gada budžeta izpilde liecina, ka Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (**ELFLA**) **maksājumi saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)** stratēģiskajiem plāniem sāk paātrināties.

Maksājumi no ANM un NGEU papildu programmām

NGEU apropriācijas tika pilnībā iekļautas 2021. gadā, t. i., 421,1 miljards EUR saistību apropriācijās. 2023. gadā, kas bija pēdējais gads, par kuru varēja uzņemties attiecīgās juridiskās saistības, **NGEU** ietvaros saistības tika uzņemtas par 99,8 % no pieejamajām saistībām un bija jāatceļ saistības tikai 0,4 miljonu EUR apmērā.

2023. gadā **NGEU** maksājumu apropriācijas tika īstenotas 95,5 % apmērā. Atlikusī maksājumu apropriāciju summa tika pārnesta uz 2024. gadu.

Neizpildīto saistību līmenis

Kopējās **neizpildītās saistības** (“*reste à liquider*” – **RAL**) 2023. gada beigās bija 543 miljardi EUR, kad saskaņā ar Komisijas analīzi tās sasniedza maksimālo vērtību.

Tāpat kā iepriekšējos divos gados 2023. gadā **RAL** pieauguma galvenais virzītājspēks bija **NextGenerationEU neatmaksājamās atbalsta daļas īstenošana**, kas 2023 gada beigās veidoja 238,6 miljardus EUR (44 %) no kopējām **RAL**. Kā izklāstīts iepriekš, 2023. gads bija pēdējais gads, kurā bija iespējams uzņemties saistības par **NextGenerationEU** apropriācijām. Šo saistību maksājumus plānots veikt līdz 2026. gadam, un līdz ar to no 2024. gada **RAL** nominālvērtībai būtu jāsamazinās un pagaidu ietekmei, kāda **NextGenerationEU** ir bijusi uz **RAL**, būtu pilnībā pakāpeniski jāizzūd.

2. Riski un izaicinājumi

Atcelto saistību līmenis kohēzijas politikas fondos 2021.–2027. gada DFS

Attiecībā uz ERP apsvērumiem 2.33. un 2.34. punktā, neraugoties uz sākotnējo kavēšanos 2021.–2027. gada plānošanā, kohēzijas politikas fondu darbību atlase 2021.–2027. gada plānošanas periodā paātrinās. Komisija proaktīvi sadarbojās ar dalībvalstīm, lai paātrinātu 2021.–2027. gada programmu plānošanu un īstenošanu, tostarp iesaistoties attiecīgo administratīvo un pārvaldības struktūru izveidē, atlases kritēriju sagatavošanā, nodrošinot dažādus administratīvo spēju veidošanas rīkus, apmācību, tīmekļseminārus, veicinot vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu utt. Saskaņā ar dalībvalstu ziņojumiem 2024. gada marta beigās četras dalībvalstis bija atlasījušas darbības, kas aptver vairāk nekā 40 % no to piešķiruma, savukārt septiņās citās dalībvalstīs atlases rādītājs pārsniedz 25 %. Tas liecina, ka, neraugoties uz novēloto sākumu, ir iespējams labs

progress. Turklāt Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) īstenošana ir sasniegusi pārējo kohēzijas politikas fondu vidējo rādītāju.

Attiecībā uz 2023. gada prognozēm par būtisko saistību atcelšanas risku 2025. gada beigās jānorāda, ka 2024. gada janvāra atjauninātās budžeta prognozes uzrāda pozitīvu tendenci, kā rezultātā 2025. gada beigās attiecībā uz kohēzijas politikas fondiem saistību atcelšana nav gaidāma. Šajās prognozēs ņemts vērā paātrinātais īstenošanas temps, *STEP* pasākumu ietekme un maksājumu profila prognozes, kuru pamatā ir vēsturiskie budžeta dati.

Komisija cieši uzrauga situāciju un sadarbojas ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu raitu īstenošanu un izvairītos no saistību atcelšanas riskiem 2025. gada beigās un turpmākajos gados.

ES parāda no aizņēmumiem līmenis

NGEU aizņēmumu palielinājums līdz 2026. gadam un to atmaksāšana

Komisija informēja³ par ieņēmumu summām, ko tā plāno iegūt no jaunajiem pašu resursiem, un par to pietiekamību, lai izpildītu visas saistības sakarā ar *NGEU* dotāciju atmaksu. Konkrētāk, 2023. gada 20. jūnijā “Pielāgotajā paketē nākamās paaudzes pašu resursiem” bija norādīti detalizēti skaitļi par ieņēmumiem, ko katrs jaunais pašu resurss⁴ radīs ES budžetam. Šie avoti uzsvēra, ka tad, “kad šis jauno pašu resursu grozs būs spēkā, tas nodrošinās pienācīgu budžeta ilgtermiņa finansējumu, tostarp *NextGenerationEU* finansējuma atmaksu”.

Attiecībā uz *NextGenerationEU* neatmaksājamā atbalsta nodrošināšanai aizņemto līdzekļu pamatsummu atmaksāšanas grafiku *Padomes Lēmuma (ES) 2020/2053*⁵ 5. pantā ir noteikts, ka, nodrošinot stabilu un paredzamu saistību samazinājumu, šie atmaksājumi tiks veikti līdz 2058. gadam.

Komisija nevar paziņot precīzu atmaksāšanas grafiku divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, iepriekš nevar noteikt precīzas atmaksu un gada procentu summas par *NextGenerationEU* neatmaksājamo atbalstu, jo tās ir būtiski atkarīgas no ANM atskaites punktu sasniegšanas un mērķrādītāju izpildes, kā arī dalībvalstu maksājumu pieprasījumiem līdz 2026. gada beigām. Otrkārt, *NGEU* neatmaksājamā atbalsta parāda dzēšanas grafiks nav Komisijas ziņā, bet par to lemj budžeta lēmējinstiucija (Eiropas Parlaments un Padome) nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros.

Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekme uz nākamajiem ES budžetiem

Budžeta manevrēšanas telpas segums, kas saistīts ar 2.55. punktā minēto **Ukrainas mehānismu**, atbilst 100 % garantijai aizdevumiem Ukrainai, kas ir līdzīga garantijai, kura saistīta ar instrumentu “Makrofinansiālā palīdzība+” (MFP+). Kredītreitinga aģentūras ir atkārtoti atzinušas arī manevrēšanas telpas nodrošinātās aizsardzības augsto kredītspēju. Pamatojoties uz riska novērtējumu, būtu bijis nepieciešams uzkrājums 70 % apmērā no aizdevuma summas, ja

³ Paziņojums preseī: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_3328.

Faktu lapa: https://commission.europa.eu/document/6edb3f23-9373-4560-aa46-2d894e9b45c5_en.

Komisijas dienestu darba dokuments: https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/SWD_2023_331_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v4.pdf.

⁴ Tie ir: ETS, oglekļa ievēdkorekcijas mehānisms un statistiskais pašu resurss, kura pamatā ir uzņēmumu peļņa.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D2053>.

aizdevums būtu nodrošināts no kopējā uzkrājumu fonda. Tas nozīmētu, ka ES budžetā jau iepriekš būtu jādara pieejami un jābloķē 23 miljardi EUR ilgtermiņa saistībām. Komisija uzskata, ka tik liela apjoma iepriekšēji uzkrājumi nebūtu labākais veids, kā izmantot publiskos līdzekļus.

Kopējā uzkrājumu fonda kumulatīvais sniegums

Komisija uzsver, ka kopējais uzkrājumu fonds (KUF) ir likvīds un labi diversificēts obligāciju portfelis. Ieguldījumi tikai parāda instrumentos ar augstu kredītreitingu vēsturiski ir nodrošinājuši pozitīvu peļņu Komisijas portfeļiem. Tomēr šī stratēģija nespēja pasargāt portfeļus no straujā ienesīguma pieauguma visā pasaulē, kas notika 2022. gadā sakarā ar pastāvīgi augošo inflāciju un straujo stingrākas monetārās politikas ieviešanu centrālajās bankās. Negatīvi tika ietekmēts arī KUF sniegums, lai gan tas atbilda etalonrādītājam.

Komisija 2022. gadā veica pasākumus, **lai dažādotu KUF investīciju spektru**, mazinot risku, ko rada ieguldījumi atsevišķu uzņēmumu akcijās. Kapitāla vērtspapīru kā jaunas aktīvu kategorijas iekļaušana KUF ieguldījumu spektrā balstījās uz rūpīgu analīzi un optimizēja riska parametrus un portfeļa paredzamo atdevi ilgākā termiņā.

2023. gadā tirgus svārstīgums joprojām bija ievērojams. Tomēr 2023. gada pēdējos pāris mēnešos inflācijas spiediens sāka mazināties, izraisot 2022. gadā vērotās **dinamikas daļēju apvēršanos un pozitīvu stimulu KUF īpašumā esošo neatmaksāto obligāciju vērtības kāpumam**.

Šajā situācijā KUF gada peļņa 2023. gadā sasniedza +5,21 %, kas atbilst tā portfeļa etalonrādītājam (+5,40 %). Nesen ieviestā kapitālieguldījumu daļa (vidēji aptuveni 3,1 % 2023. gadā) veidoja +0,38 % no portfeļa kopējās peļņas. Aplūkojot atsevišķi, kapitālieguldījumu atdeve 2023. gadā bija aptuveni +12,5 %, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz fiksēto ienākumu daļas atdevi.

Inflācijas līmeņa ietekme uz ES budžetu

Komisija **cieši uzrauga inflācijas** tendences un to ietekmi uz ES budžetu. Šāds novērtējums tika veikts arī DFS vidusposma novērtēšanā. Komisija atzīst, ka 2022.–2023. gadā pieredzētā augstā inflācija atšķirīgi ietekmē dažādus izdevumu veidus un programmas. Tomēr kopējā ietekme būs atkarīga no faktiskajiem inflācijas rādītājiem DFS īstenošanas laikā, kas varētu būt pakļauti zināmam svārstīgumam.

Komisija norāda, ka, neraugoties uz inflācijas negatīvo ietekmi, **ES budžetam ir nepieciešamie aizsardzības pasākumi**, lai izpildītu tā juridiskās un līgumiskās saistības. Lai stiprinātu šādu aizsardzības pasākumus attiecībā uz *NextGenerationEU* finansēšanas izmaksām, DFS vidusposma pārskatīšanas ietvaros 2024. gada 29. februārī pieņemot grozījumu DFS regulā, tika ieviests kaskādes mehānisms ar jaunu īpašu instrumentu (ESAI instrumentu) kā atbalsta mehānismu.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

2.1. ieteikums. Mazināt saistību atcelšanas risku

Lai mazinātu saistību atcelšanas risku, Komisijai cieši jāuzrauga operāciju izlases progress un jāveic nepieciešamie pasākumi attiecībā uz apdraudētajām programmām

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada beigām

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Komisija pastāvīgi sadarbojas ar dalībvalstīm un cieši uzrauga progresu ES programmu un instrumentu īstenošanā, tostarp atbalstu plānošanai, lai izmantotu jaunas likumdošanas un plānošanas iniciatīvas, piemēram, *STEP*, tādējādi arī uzlabojot īstenošanu. Visās dalībvalstīs vismaz reizi gadā notiek regulāras uzraudzības komitejas sanāksmes, un katru gadu tiek veikta snieguma izvērtēšana, jo īpaši, lai pārbaudītu programmu sniegumu un to ietekmējošos jautājumus, kā arī pasākumus, kas veikti šo jautājumu risināšanai. Turklāt pēc vajadzības notiek formālāki pasākumi, tehniskās tikšanās, vēstuļu apmaiņa un cita neformāla komunikācija. Ja tiek konstatētas vājās vietas, Komisija cieši sadarbojas ar attiecīgajām iestādēm, lai tās atrisinātu ar dažādu tehniskās palīdzības instrumentu palīdzību.

Labai pārvaldībai ir izšķiroša nozīme ekonomikas attīstībā, un tai nepieciešama efektīva un lietderīga administratīvā spēja, lai īstenotu investīciju projektus. Ņemot to vērā, Komisija turpina veicināt ceļvežu izstrādi, lai stiprinātu dalībvalstu administratīvo kapacitāti. Līdz 2023. gada beigām 15 dalībvalstis bija pabeigušas šos ceļvežus.

Lai paātrinātu un vienkāršotu īstenošanu, Komisija arī turpināja centienus palielināt vienkāršotu izmaksu iespēju (*SCO*) un ar izmaksām nesaistīta finansējuma (*FNLC*) izmantošanu, piedāvājot atbalstu dalībvalstīm, lai tās varētu izstrādāt, pārbaudīt un iesniegt attiecīgo metodiku. Šajā posmā 145 *SCO* metodikas no 12 dalībvalstīm, kas aptver 6,5 miljardus EUR, un *FNLC* shēmas no četrām dalībvalstīm, kas aptver 1,3 miljardus EUR, tagad ir iekļautas ERAF 2021.–2027. gada programmās. ESF+ gadījumā 230 *SCO* un 6 *FNLC* shēmas tiek atbalstītas 20 dalībvalstīs, un to kopējais plānotais budžets ir 18,1 miljards EUR.

Komisija arī neseno iepazīstināja dalībvalstis ar N+3 saistību atcelšanas metodiku attiecībā uz 2021.–2027. gada programmām. Pamatojoties uz to, dalībvalstis jau attiecīgā gada februārī tiks informētas par summām, kurām draud saistību atcelšana N+3 gada beigās. Brīdinājuma vēstules agrīnas nosūtīšanas mērķis salīdzinājumā ar iepriekšējā plānošanas periodā piemēroto procedūru ir savlaicīgi informēt dalībvalstis par N+ 3 riskiem un ļaut tām veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai izvairītos no saistību atcelšanas riska. Paredzams, ka tas vēl vairāk veicinās kopējo īstenošanu un novērsīs jebkādus iespējamus tehniskus šķēršļus. Jaunākā dalībvalstu 2024. gada janvāra prognoze par starpposma maksājumu pieteikumiem 2024. un 2025. gadam apstiprina, ka 2025. gada beigās nepastāv N+ 3 saistību atcelšanas risks.

Komisijas dienesti turpinās nodrošināt ciešu sadarbību ar attiecīgajām valsts un reģionālajām iestādēm, lai efektīvi pārvaldītu apzinātos riskus un nodrošinātu optimālu īstenošanu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 3. NODAĻU “REZULTĀTU SASNIEGŠANA AR ES BUDŽETU”

1. daļa. ERP lietderības revīziju rezultāti – galvenās atziņas

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) pārskata 3. nodaļas 1. daļā izklāstītie secinājumi izriet no 2023. gadā publicētajiem ERP ģpašajiem ziņojumiem. Attiecībā uz šiem ģpašajiem ziņojumiem tika īstenotas plašas sākotnējo konstatējumu paziņošanas un konstatējumu saskaņošanas procedūras saskaņā ar Finanšu regulas prasībām. Kopā ar ziņojumiem ir publicētas detalizētas Komisijas atbildes, kas atspoguļo Komisijas nostāju attiecībā uz ģpašajiem ziņojumiem un ar tiem saistītajiem ieteikumiem, un tās ir publiski pieejamas.

Komisija pieņem zināšanai ERP kopsavilkumus par Eiropas Parlamenta un Padomes paziņojumiem, kas izdoti pēc 2023. gadā izdoto ģpašo ziņojumu publicēšanas un uzskaitīti 3. nodaļas 1. daļā.

Komisija uzsver, ka tādu 1. daļā apskatīto (3.6. punkts) ERP ieteikumu līmenis, kuriem Komisija ir piekritusi, kopumā ir ļoti augsts, un tas liecina par Komisijas konstruktīvo pieeju ERP apzināto problēmu risināšanai. Komisija nepiekrita tikai 4 % ieteikumu.

Konkrētāk, Komisija vēlētos atgādināt savu nostāju par vairākiem ģpašajiem ziņojumiem, uz kuriem ERP atsaucas 3. nodaļas 1. daļā.

Attiecībā uz ERP ģpašo ziņojumu 07/2023 par **Komisijas ieviestās ANM kontroles sistēmas struktūru** Komisija piekrita būtiskām ģpašā ziņojuma daļām, taču tā pilnībā neapstiprināja ERP apsvērumus un saistītos secinājumus vai nepiekrita tiem. Proti, Komisija uzskata, ka ANM kontroles sistēmā nav palikušas ES līmeņa pārliecības un pārskatatbildības nepilnības. ANM kontroles satvars ir pielāgots ANM juridiskajam nolūkam, kas paredz skaidru atbildību Komisijai attiecībā uz starposma rādītāju un mērķrādītāju izvērtēšanu un skaidru atbildību dalībvalstīm – kā līdzekļu saņēmējiem – veikt “visus attiecīgos pasākumus, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses un nodrošinātu, ka līdzekļu izmantošana saistībā ar pasākumiem, ko atbalsta ar mehānismu, atbilst piemērojamiem Savienības un valsts tiesību aktiem” (ANM regulas 22. pants). Tomēr Komisija ļoti aktīvi iesaistās pienācīgas Savienības finanšu interešu aizsardzības nodrošināšanā. Pirmkārt, atvēršanas un noturības plānu novērtējuma ietvaros tā ir pamatīgi izvērtējusi valstu kontroles sistēmu atbilstību. Otrkārt, ja tas ir bijis pamatoti, tā ir pieprasījusi dalībvalstīm noteiktā termiņā veikt papildu uzlabojumus šajās sistēmās, izvirzot to kā priekšnosacījumu turpmāku izmaksu saņemšanai. Treškārt, tā veica vismaz vienu sistēmas revīziju katrā dalībvalstī un veiksmīgi īsteno savu revīzijas grafiku. Ņemot vērā Savienības finanšu interešu aizsardzības nozīmīgumu, Komisija ir gatava – ja tas būs nepieciešams – arī paplašināt savas revīzijas, iekļaujot mērķus, kas nav ietverti tās revīzijas plānā.

Attiecībā uz ERP ģpašo ziņojumu 26/2023 par **Atvēršanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēmu** Komisija norādīja, ka mehānisms ir inovatīvs, uz sniegumu balstīts instruments, kura maksājumus veic dalībvalstīm kā labuma guvējiem, kad tās īsteno reformas un investīcijas, par kurām iepriekš panāktas vienošanās nacionālajos atvēršanas un noturības plānos, un tas nozīmē, ka ANM veiktie maksājumi pēc būtības ir saistīti ar atskaites

punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Atskaites punkti un mērķrādītāji ir ANM snieguma uzraudzības sistēmas pamats, un ERP atzīst, ka kopumā atskaites punkti un mērķrādītāji ir piemēroti, lai novērtētu ieguldījumu un reformu īstenošanā panākto progresu, kas – kā norāda Komisija – ir to galvenais mērķis. Citi mehānisma snieguma uzraudzības elementi ietver kopīgos rādītājus, ar kuriem – cik vien tas praktiski ir iespējams – mēra visa mehānisma ietvaros panākto progresu mērķu izpildē. Tomēr Komisija atgādināja, ka nav juridiskas prasības nedz izšķirt uz rezultātiem balstītus un uz iznākumu balstītus kopējos rādītājus, nedz arī panākt, lai kopējie rādītāji aptvertu mehānisma ietekmi. Komisija arī uzskatīja, ka ERP ieteikumu ziņot par faktiskajiem izdevumiem pa pilāriem būtu tehniski un juridiski neiespējami īstenot, jo ANM regula neparedz dalībvalstīm pienākumu ziņot par izmaksām, kas radušās.

Attiecībā uz ERP Īpašo ziņojumu 16/2023 par **NextGenerationEU parādu pārvaldību Komisijā** pārskatītā Finanšu regula¹ un saistītais Komisijas Īstenošanas lēmums par pārvaldību² tagad ļaus Komisijai izstrādāt vispusīgu parādu pārvaldības stratēģiju tās operācijām saskaņā ar ERP ieteikumiem. Komisija iepriekš nevarēja īstenot vienotu un visaptverošu parādu pārvaldības stratēģiju, jo tai bija jāīsteno instrumenta *NextGenerationEU* diversificētas finansēšanas stratēģija līdztekus vairākām programmu, kuras tiek finansētas pēc atšķirīgas metodes un ar atšķirīgiem paņēmieniem. Sekojot *NextGenerationEU* izveidotajai finansēšanas stratēģijai, turpmāk Komisija savos finansēšanas plānos un saistītajos ziņojumos aptvers visas pēc vienotas finansēšanas pieejas veiktās aizņēmumu un aizdevumu operācijas ES politikas vajadzībām, savukārt risku direktors pārraudzīs arī citus aizņēmumus (kas nav piešķirti no instrumenta *NextGenerationEU*). Izstrādājot parādu pārvaldības stratēģiju un ziņošanas sistēmas pēc vienotas finansēšanas pieejas, Komisija maksimāli ir ņēmusi vērā ERP ieteikumus.

Attiecībā uz ERP Īpašo ziņojumu 05/2023 par **ES finanšu vidi** Komisija atzina, ka pastāv ES finanšu vides elementu daudzveidība. Tomēr tā nepiekrīta ERP apgalvojumam, ka šāda vide rada sadrumstalotību, jo visi instrumenti pilnībā tika pieņemti, ņemot vērā attiecīgos juridiskos pamatojumus, konkrētos politikas mērķus, kā arī attiecīgās iestāžu procedūras un politisko lēmumu pieņemšanas kārtību. Finanšu vides elementu daudzveidība pati par sevi vēl nenozīmē efektivitātes vai atbilstības trūkumu. Faktiski tā ir ļāvusi īstenot daudzas un arvien sarežģītākas Savienības politikas prioritātes un mērķus. Ņemot vērā ekonomisko, sociālo un globālo problēmu pieaugošo apmēru un sarežģītību, ir nācies izstrādāt kopīgas atbildes un mobilizēt ievērojamus resursus. Tā rezultātā finansiālā palīdzība un instrumenti ir kļuvuši daudzveidīgāki, tostarp piesaistot publiskā un privātā sektora ieguldījumus ES un eurozonas līmenī, kā arī Īpašā veidā sadarbojoties ar dalībvalstīm un starptautiskajām organizācijām un iestādēm.

¹ Regula (ES, Euratom) 2022/2434 (EUR-Lex dokuments 32022R2434 – EN – EUR-Lex (europa.eu)).

² Komisijas Īstenošanas lēmums (ES, Euratom) 2022/2544 (2022. gada 19. decembris), ar ko nosaka kārtību ES aizņēmumu un parādu pārvaldības operāciju administrēšanai un īstenošanai diversificētās finansēšanas stratēģijas ietvaros un saistītajām aizdevumu operācijām.

2. daļa. DFS 4. kategorijas programmu sniegums

Snieguma ziņošanas sistēma

Komisija piekrīt ERP secinājumam, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo 2014.–2020. gada sistēmu ir uzlabota Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) un Iekšējās drošības fonda – robežas un vīzas / Finansiāla atbalsta instrumenta robežu pārvaldībai un vīzu politikai (ISF -BV/BMVI) snieguma ziņošanas sistēma (3.39.–3.41. punkts). Šie uzlabojumi ietver biežāku finanšu un snieguma datu ziņošanu, iznākuma un rezultātu rādītāju nošķiršanu, kā arī metadatu izveidi, kas norāda rādītāju galvenos tehniskos raksturlielumus.

Informācija par sniegumu pašreizējā periodā no 2021. līdz 2027. gadam

Ņemot vērā zemo progresu pašreizējā 2021.–2027. gada perioda mērķu sasniegšanā (3.42.–3.43. punkts), gaidāms, ka ziņošana par galvenajiem snieguma rādītājiem (rezultātu rādītājiem) notiks vēlāk, kad būs pabeigtas pirmās darbības un konsolidēti un paziņoti dati. Tādējādi, tā kā līdz 2022. gada beigām dalībvalstu programmas tikai sāka īstenot, programmu snieguma pārskatos vēl nebija iespējams novērtēt programmu sniegumu. Turklāt īstenošanas sākotnējos posmos uz vietas sasniegtie rezultāti Komisijai iesniegtajos datos vēl var nebūt redzami, ņemot vērā faktisko laikposmu starp darbību uzsākšanu un rezultātu paziņošanu.

Attiecībā uz 2022. gada beigās veikto programmu snieguma pārskatu (PSP) novērtējumu jāņem vērā, ka nav iespējams izdarīt secinājumus par īstenošanas progresu, ņemot vērā to, ka dalībvalstu programmas tika pieņemtas 2022. gada pēdējā ceturksnī, kā arī to, ka daudzas dalībvalstis vēl nav pabeigušas nevienu darbību.

Finansiālā atbalsta instrumenta muitas kontroles iekārtām (CCEI) galvenais rādītājs liecina par progresu 12 % līmenī virzībā uz mērķa sasniegšanu, un gaidāms, ka pozitīvā tendence turpināsies līdz ar gaidāmo CCEI projektu pabeigšanu. CCEI galveno rādītāju aprēķina, ņemot vērā modeli/matricu, kas nosaka kopējo tādu iekārtu sarakstu, kurām jābūt pieejamām robežšķērsošanas vietās.

CCEI īstenošanas pamatā ir divu līmeņu pieeja: dotāciju nolīgumu noslēgšana ar dalībvalstīm, kam seko valsts procedūras, lai iepirktu iekārtas, kurām piešķirts ES līmeņa līdzfinansējums. Šādas procedūras ilgst līdz pat trim gadiem un dažos gadījumos pat ilgāk (ņemot vērā to, ka programmu sāka īstenot 2021. gada beigās un nebija priekšteces programmas, uz kuras rezultātiem varētu balstīties). Izcēlumā "Programma īsumā" sniegtā informācija par nolīgumu skaitu, kas noslēgti par 2022. gadu (saskaņā ar pirmo darba programmu 2021.–2022. gadam), nebūtu sniegusi lasītājam izpratni par instrumenta intervenci. Tādēļ tika uzskatīts, ka ir lietderīgi norādīt plānotos mērķuzdevumus (proti, turpmākos sasniegumus) saskaņā ar noslēgtajiem dotāciju nolīgumiem, kuru īstenošana turpināsies un vairumā gadījumu joprojām turpinās. Šādi gadījumi tika paziņoti pārredzamā veidā.

Visbeidzot, Komisija vēlas uzsvērt, ka ziņojumos par programmu sniegumu ir iekļautas dažādas iedaļas, piemēram, "Programma īsumā", "Budžeta izpilde" un "Budžeta izpildes novērtējums".

Informācija par sniegumu 2014.–2020. gada periodā

Snieguma rādītāji par 2014.–2020. gada periodu liecina par labu progresu, taču tie ir jāpapildina ar plašākiem pierādījumiem no īpašiem novērtējumiem. Tas nozīmē, ka rādītāju mērķiem jābūt reālistiskiem un samērīgiem ar piešķirtajiem resursiem, lai nodrošinātu jēgpilnu informāciju par darbību uzraudzību, pārvaldību un īstenošanu. Mērķu noteikšana ir patiešām jēgpilna tikai tadā

gadījumā, jo tā ir pamatota ar pieejamajiem resursiem, kas parasti būtu jānovirza darbībām ar lielāko ES pievienoto vērtību sarežģītā sistēmā, kurā ES finansējumam ir jāpapildina valstu resursi.

Komisijas uzdevums ir nodrošināt, ka dalībvalstu ierosinātie mērķi ir reālistiski, ņemot vērā piešķirtos resursus, un pareizi atspoguļo pamatā esošos metodoloģiskos pieņēmumus un pierādījumus (piemēram, vēsturiskās izmaksas).

Komisijas atbildes uz ieteikumiem

3.1. ieteikums. Uzlabot snieguma informācijas kvalitāti programmu snieguma pārskatos attiecībā uz DFS 4. kategoriju

- (a) Programmas snieguma pārskata iedaļā “Programma īsumā” izklāstīt faktiskos sasniegumus, nevis potenciālos sasniegumus nākotnē;
- (b) savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāstīt, kuri galvenie snieguma rādītāji bija balstīti uz avotiem, kas atšķirās no tiem, ko dalībvalstis iesniedza gada īstenošanas ziņojumos.

(Ieviešanas mērķtermiņš: a) un b) apakšpunktam – 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā

Komisija **piekrīt 3.1.a ieteikumam.**

Komisija **piekrīt 3.1.b ieteikumam.**

3. daļa. ERP “Pārskatā par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2020. gada beigās)” formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

Komisija piešķir ārkārtīgi lielu nozīmi visu to ieteikumu īstenošanai, kuriem tā piekritusi. Turpmāki pasākumi un īstenošana ir Komisijas pārvaldības sistēmas neatņemama daļa. Attiecībā uz 1.2. ieteikuma īstenošanas līmeni Komisija atsaucas uz starpiestāžu projektu “Kopīgs likumdošanas portāls”, ko sāka īstenot 2022. gadā, pamatojoties uz vienošanos starp visām galvenajām iestādēm. 2023. gadā tika panākts labs progress, kas ļāva sākt portāla pirmās versijas darbību 2024. gada aprīlī.

Ņemot vērā notiekošo darbu saistībā ar kopīgo likumdošanas portālu un līdz šim panākto progresu, kā arī to, ka ietekmes novērtējumus un citus novērtējumus publicē arī Komisijas dokumentu reģistrā³ un portālā “Izsakiet viedokli”⁴, Komisija uzskata, ka nebūtu izmaksu ziņā lietderīgi izveidot īpašu vienotu kontaktpunktu tikai šim nolūkam, bet turpinās apzināt citas iespējas esošo platformu labākai sasaistei.

4. daļa. ERP īpašajos ziņojumos, kas sagatavoti kopš 2020. gada, formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

Attiecībā uz Eiropas Revīzijas palātas (ERP) ieteikumiem, kas adresēti Komisijai (3.73.–3.76. punkts), **Komisija piešķir lielu nozīmi visu to ieteikumu īstenošanai, kuriem tā ir piekritusi.** Komisija veic turpmākus pasākumus saistībā ar darbībām, kuras tā ir apņēmusies īstenot un kuras ietilpst tās pilnvarās. Tomēr nevar izslēgt, ka ERP novērtē, ka ieteikumi ir daļēji īstenoti, savukārt Komisija uzskata, ka tie ir pilnībā īstenoti. ERP patiešām novērtē īstenošanas līmeni atbilstīgi tās formulētajam ieteikumam neatkarīgi no tā, vai Komisija tam ir pilnībā piekritusi. No otras puses, Komisija novērtē īstenošanas līmeni atbilstīgi saistībām, ko tā ir uzņēmusies atbildēs uz īpašajiem ziņojumiem.

Šajā kontekstā Komisija ņem vērā, ka **Komisijai adresēto ieteikumu īstenošanas līmenis joprojām lielā mērā atbilst pagājušā gada līmenim**, proti, 68 % ieteikumu ir īstenoti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu salīdzinājumā ar 70 % pagājušajā gadā.

Konkrētāk, attiecībā pret ieteikumu, kuriem Komisija ir piekritusi, līmeni (3.70. punkts), tādu ieteikumu skaits, kuriem Komisija 2020. gadā nepiekrita, salīdzinājumā ar 2019. gadu saglabājās stabils (aptuveni 7 % no 2020. gadā sniegtajiem ieteikumiem salīdzinājumā ar 6 % ieteikumu 2019. gadā). **Komisija var nepiekrīt vai daļēji piekrīt ieteikumiem** vairāku iemeslu dēļ. Piemēram, i) ierobežojumi, ko rada spēkā esošais tiesiskais regulējums un/vai grūtības paredzēt, kādi būs turpmākie ES tiesību akti, ii) dažādu ES iestāžu, struktūru, dalībvalstu un ieinteresēto personu atšķirīgie uzdevumi un kompetences (tai skaitā atbildības un pārskatatbildības prasības), iii) papildināmība ar rīcībpolitikām, tiesību aktiem un programmām, iv) Komisijas novērtējums par ieteikumu īstenojamību un/vai resursu un termiņu ietekme.

³ <https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/>

⁴ Portāls “Izsakiet viedokli – sabiedriskās apspriešanas un atsauksmes” (europa.eu)

Saistībā ar **ieteikumu savlaicīgu īstenošanu** (3.80.–3.81. punkts) Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, ka Komisijas savlaicīgi īstenoto ieteikumu īpatsvars ir palielinājies. Komisija šai sakarā norāda, ka turpmāku pasākumu savlaicīgums ir jāvērtē arī saistībā ar ieteikumu pieņemšanas līmeni. Komisija joprojām ir cieši apņēmusies noteiktajos termiņos īstenot visus ERP ziņojumos sniegtos ieteikumus, kuriem tā ir piekritusi. Tomēr tas neattiecas uz ieteikumiem, kuriem Komisija sākotnēji nepiekrita tādu iemeslu dēļ, kas izklāstīti publicētajās atbildēs uz attiecīgo īpašo ziņojumu.

Dažos gadījumos turpmākiem pasākumiem var būt nepieciešams vairāk laika, nekā sākotnēji paredzēts, šo pasākumu sarežģītības, ar likumdošanu vai politiku saistītu norišu, resursu ierobežojumu un ārēju faktoru dēļ vai tādēļ, ka ir jāiesaista citas iestādes vai struktūras. Fakts, ka ieteikums nav pilnībā īstenots līdz sākotnējam paredzētajam izpildes datumam, nenozīmē, ka tas netiks īstenots vēlāk. Mainīgie apstākļi vai izmaiņas politikā vai politiskajā kontekstā var izraisīt darbību prioritāšu maiņu.

Pielikums. 2020. gada Īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pēcpārbaude – Eiropas Komisija

Īpašais ziņojums 01/2020: ES rīcība ekodizaina un energomarķējuma jomā: nozīmīgs devums energoefektivitātes uzlabošanā, ko mazina ievērojama kavēšanās un neatbilstība

Atbilde uz 1.c ieteikumu, 77. punkts – Komisija nepiekrīta ieteikumam, pamatojoties uz to, ka tā nevarēja iepriekš noteikt, kāda būs tās nostāja attiecībā uz jebkādiem turpmākiem pasākumiem.

Komisija savā Ekodizaina un energomarķējuma darba plānā 2022.–2024. gadam norādīja: “Lai izvairītos no nevajadzīgas kavēšanās, Komisija turpmāk pieņems individuālus pasākumus attiecībā uz konkrētām produktu grupām, kad tās būs gatavas, ja vien ārkārtas apstākļi neliks rīkoties citādi.” Tāpēc Komisija uzskata, ka tās iniciatīvas tiesības ietver tiesības pieņemt ekodizaina un energomarķējuma pasākumus kā paketi, taču uzskata, ka to ir lietderīgi darīt tikai ārkārtas apstākļos. Praksē kopš revīzijas ziņojuma publicēšanas visi jaunie ekodizaina un energomarķējuma pasākumi vienmēr ir pieņemti, kad tie bija sagatavoti. Turklāt ir veikti pasākumi, lai racionalizētu sagatavošanas darbu jaunu vai pārskatītu regulu pieņemšanai. Tāpēc Komisija uzskata, ka tā ir kļiedējusi ERP bažas, vienlaikus saglabājot savas iniciatīvas tiesības.

Īpašais ziņojums 01/2020: ES rīcība ekodizaina un energomarķējuma jomā: nozīmīgs devums energoefektivitātes uzlabošanā, ko mazina ievērojama kavēšanās un neatbilstība

Atbilde uz 2.a ieteikumu, 78. punkts – šā ieteikuma īstenošanai nepieciešamo datu vākšanu ietekmē sarežģīti ierobežojumi. Tirgus uzraudzības Regulā 2019/1020 (11. panta 3. punkts) ir noteikts, ka iestādēm, lemjot par to, kādas pārbaudes, kāda veida produktiem un kādā apmērā jāveic, jāpiemēro uz risku balstīta pieeja. Tāpēc pastāv neskaidrība attiecībā uz paraugu skaitu. Turklāt tirgus uzraudzības iestāžu (TUI) veikto inspekciju un pārbažu rezultātus nevar uzskatīt par reprezentatīviem attiecībā uz ES tirgū laisto ražojumu faktisko atbilstības līmeni.

Komisija tomēr uzskata, ka tā ir daļēji īstenojusi ieteikumu, jo ir veikusi pasākumus, lai varētu vākt datus par ražojumu izmantošanu reālos apstākļos. Tikai tad, kad šādi dati būs pieejami, būs iespējams objektīvi novērtēt snieguma novirzes “reālos apstākļos” un testēšanas apstākļos un pēc tam šos rezultātus ņemt vērā ietekmes novērtējumā.

Īpašais ziņojums 03/2020: Komisijas centieni veicina kodoldrošību Eiropas Savienībā, tomēr ir nepieciešami atjauninājumi

Atbilde uz 1. ieteikumu, 76. punkts – Komisija plāno pienācīgi īstenot šo ieteikumu vienu gadu pirms visu iespējamo turpmāko Euratom direktīvu transponēšanas termiņa.

Īpašais ziņojums 03/2020: Komisijas centieni veicina kodoldrošību Eiropas Savienībā, tomēr ir nepieciešami atjauninājumi

Atbilde uz 2. ieteikumu, 79. punkts – Komisija šajā posmā nav pieņēmusi lēmumu izmantot savas iniciatīvas tiesības šajā jomā. Šajā posmā turpmāka rīcība nav iespējama.

Īpašais ziņojums 05/2020: Augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīga lietošana ierobežoja progresu risku mērīšanā un samazināšanā

Atbilde uz 3. ieteikumu, 75. punkts – lai uzlabotu otro saskaņoto riska rādītāju, vispirms ir vajadzīga dalībvalstu piekrišana sniegt attiecīgos datus par konkrēto augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas apmēru. Tā kā Komisija to nevar pilnībā kontrolēt, ERP ieteikumam tā piekrita tikai daļēji. Komisija apsver, kā nākotnē varētu iegūt papildu datus no dalībvalstīm un ņemt tos vērā attiecībā uz otro saskaņoto riska rādītāju. Komisijas priekšlikumu regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu Eiropas Parlaments noraidīja un aicināja atsaukt, un, ņemot vērā priekšsēdētājas uzrunu Eiropas Parlamentā 2024. gada 6. februārī, Komisijas priekšlikums tika atsaukts.

Īpašais ziņojums 06/2020: Ilgtspējīga pilsētu mobilitāte Eiropas Savienībā: bez dalībvalstu apņemšanās būtiski uzlabojumi nav iespējami

Atbilde uz 2.a un 1.b ieteikumu, 75. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā daļēji piekrita ieteikumam, un uzskata, ka tā ir veikusi pasākumus, ko bija apņēmusies veikt.

Komisija šo ieteikumu ņēma vērā tiesību akta priekšlikumā par Eiropas transporta tīkla (TEN-T) regulas pārskatīšanu. Paredzams, ka pārskatītās TEN-T regulas stāsies spēkā līdz 2024. gada 2. ceturksnim. Pēc tam Komisija viena gada laikā sagatavos īstenošanas aktu, kurā dalībvalstīm būs noteikts juridisks pienākums sniegt Komisijai datus par mobilitāti pilsētās.

Īpašais ziņojums 07/2020: Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 68. punkts – Komisijai bija jāpārskata šā ieteikuma īstenošanas pabeigšanas termiņš, lai ņemtu vērā 2021.–2027. gada programmas. Dalībvalstis ir informētas par pētījuma un tā apsekojumu tvērumu un indikatīvo grafiku. Pētījums patlaban tiek veikts, un tā galīgais ziņojums ir gaidāms līdz 2024. gada beigām.

Īpašais ziņojums 07/2020: Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu

Atbilde uz 1.c ieteikumu, 68. punkts – Komisija norāda, ka šā ieteikuma īstenošanas termiņš vēl nav beidzies. Pētījums tiek gatavots, un tā galīgais ziņojums ir gaidāms līdz 2024. gada beigām saskaņā ar šā ieteikuma iesniegšanas termiņu. Par pētījumu atbildīgie eksperti sazinās ar programmas iestādēm un valsts koordinācijas struktūrām, lai palīdzētu tām veikt šo uzdevumu.

Īpašais ziņojums 07/2020: Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu

Atbilde uz 1.d ieteikumu, 68. punkts – Komisija norāda, ka šā ieteikuma īstenošanas termiņš vēl nav beidzies. Pētījums tiek gatavots, un tā galīgais ziņojums ir gaidāms līdz 2024. gada beigām saskaņā ar šā ieteikuma iesniegšanas termiņu. Komisija ir gatava nodrošināt savākto datu pārbaudi, lai nodrošinātu to kvalitāti.

Īpašais ziņojums 07/2020: Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu

Atbilde uz 2. ieteikumu, 70. punkts – Komisijai bija jāpārskata šā ieteikuma īstenošanas pabeigšanas termiņš, lai ņemtu vērā 2021.–2027. gada programmas. Dalībvalstis ir informētas par pētījuma un tā apsekojumu tvērumu un indikatīvo grafiku. Pētījums patlaban tiek veikts, un tā galīgais ziņojums ir gaidāms līdz 2024. gada beigām.

Īpašais ziņojums 8/2020: ES ieguldījumi kultūras objektos: jautājums, kas pelnījis lielāku vērtību un koordināciju

Atbilde uz 1.a ieteikumu, 99. punkts – Komisija darīja visu iespējamo atbilstoši savai kompetencei kultūras jomā, taču ES darba plāns kultūras jomā ir Padomes pieņemts dokuments un Komisija nevar noteikt mērķus vai uzraudzības pasākumus, ja dalībvalstis nav skaidri devušas savu piekrišanu. Tomēr Komisija ir rūpīgi pārbaudījusi iespēju veikt Revīzijas palātas ieteiktos pasākumus, apspriežoties ar dalībvalstīm par to ierosmēm attiecībā uz nākamo darba plānu. Šī apspriešanās notika gan mutvārdos ar Čehijas Republikas prezidentūru, kas tajā laikā bija atbildīga par jaunā darba plāna izstrādi, gan saistībā ar Komisijas ziņojumu par iepriekšējā darba plāna kultūras jomā 2019.–2022. gadam īstenošanu, kurā bija iekļauta arī uz nākotni vēsta sadaļa. Minētais ziņojums tika pieņemts 2022. gada jūnijā, un tā secinājumos tika pausts atbalsts lielākā mērā integrētam ES stratēģiskajam satvaram sadarbībai kultūras jomā saskaņā ar ERP ieteikumiem.

Īpašais ziņojums 8/2020: ES ieguldījumi kultūras objektos: jautājums, kas pelnījis lielāku vērtību un koordināciju

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 99. punkts – Komisija uzskata, ka šā ieteikuma īstenošanas līmenis ir “īstenots dažos aspektos”.

Komisija darīja visu iespējamo attiecībā uz jauno iniciatīvu par ES stratēģisko satvaru kultūras jomā. Ir sāktas diskusijas dažādos līmeņos, un pats svarīgākais ir tas, ka Komisija šo ideju un ieteikumu ir iekļāvusi visās attiecīgajās publikācijās/procesos. Konkrētāk, Komisija ierosmi par stratēģisko satvaru kultūras jomā ir iekļāvusi divos oficiālos ziņojumos, un tie ir ziņojums par darba plānu kultūras jomā 2019.–2022. gadam un ziņojums par ilgtspējīgas attīstības kultūras dimensiju. Pateicoties šiem ziņojumiem, Padome vienojās iekļaut uzaicinājumu Komisijai un Augstajam pārstāvim Padomes secinājumos tās rezolūcijā par ES plānu kultūras jomā 2023.–2026. gadam.

Īpašais ziņojums 8/2020: ES ieguldījumi kultūras objektos: jautājums, kas pelnījis lielāku vērtību un koordināciju

Atbilde uz 2.c ieteikumu, 99. punkts – Komisija uzskata, ka šā ieteikuma īstenošanas līmenis ir “īstenots dažos aspektos”.

Komisija 2021. gada septembrī uzsāka iniciatīvu “CulturEU”, kura ir gan tīmekļa rīks, gan finansēšanas rokasgrāmata un kuras mērķis ir palīdzēt ieinteresētajām personām ES orientēties kultūrai pieejamā ES finansējuma jomā 2021.–2027. gadam. Patlaban rīks “CulturEU” ir pieejams visās ES valodās un nodrošina piekļuvi vairāk nekā 75 finansējuma ieguves iespējām kultūrai 21 ES finansēšanas programmas / instrumenta ietvaros. Turklāt Komisija ar šo tīmekļa rīku un rokasgrāmatu ir iepazīstinājusi ļoti lielu interesentu loku vairākās konferencēs un pasākumos, tai skaitā programmas “Radošā Eiropa” birojos ES dalībvalstīs.

2022. gadā arī ES finansētā platforma “CreativesUnite” ir uzlabojusi savu tīmekļvietni, pievienojot rīku ar nosaukumu “Tātad – jums vajadzīga nauda”, kas ļauj ieinteresētajām personām atrast alternatīvus finansējuma avotus to projektiem un darbībām: privātos ieguldītājus, filantropus, mikroaizņēmumus, kolektīvās finansēšanas un kolektīvo aizdevumu iespējas, kredītus u. c.

Komisija arī organizēja darbsemināru par papildu finansējuma avotiem kultūras mantojumam, kas bija paredzēti ES dalībvalstīm un ieinteresētajām personām kultūras mantojuma jomā. Šajā darbseminārā galvenā vērtība tika pievērsta dalībvalstu paraugprakses apmaiņai, un tajā piedalījās arī Eiropas Investīciju bankas institūts, lai skaidrotu, kā kultūras mantojumu padarīt pievilcīgu privātajiem ieguldītājiem. Diskusijā piedalījās arī Eiropas Kultūras fonds, pievēršoties filantropijas un fondu nozīmei.

Visbeidzot, Komisija savā tīmekļvietnē ir publicējusi izvēlētu paraugpraksi saistībā ar papildu finansējumu kultūras mantojumam.

Īpašais ziņojums 8/2020: ES ieguldījumi kultūras objektos: jautājums, kas pelnījis lielāku vērību un koordināciju

Atbilde uz 3. ieteikumu, 105. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija ir izvērtējusi un ierosinājusi vienkāršotus atbalsta veidus Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) ieguldījumiem kultūras objektos, un atbilstoši savai kompetencei kohēzijas politikas fondu dalītās pārvaldības kontekstā ir veltījusi ievērojamas pūles sarunās par 2021.–2027. gada programmām, lai panāktu, ka vadošās iestādes uzlabo un nodrošina tādu kultūras objektu finansiālo ilgtspēju, kuri tiks atbalstīti ar ERAF ieguldījumiem.

Īpašais ziņojums 9/2020: ES autoceļu pamattīkls: ceļā pavadītais laiks ir samazinājies, taču tīkls joprojām nav pilnībā funkcionāls

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 71. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija ir veikusi atbilstīgus pasākumus, lai dalībvalstis par prioritāti izvirzītu pieejamo Kohēzijas fonda un ERAF līdzekļu izmantošanu, lai veiktu ieguldījumus pamattīklā nolūkā to pabeigt līdz 2030. gadam. Pieņemot 2021.–2027. gada partnerības nolīgumus un programmas, Komisijas dienesti labi apzinājās, ka ir steidzami jāatbalsta *TEN-T* pamattīkla pabeigšana, jo īpaši mazāk attīstītajās dalībvalstīs un reģionos. Tā rezultātā KF/ERAF programmās ir paredzēti gandrīz 4,5 miljardi EUR no ES budžeta (jeb 24,6 % no kopējiem ERAF/KF un Kohēzijas fonda piešķirumiem autoceļiem 2021.–2027. gadam), lai atbalstītu *TEN-T* pamattīklu. Turklāt, ņemot vērā virzību uz budžeta samazinājumu transportam kohēzijas politikas ietvaros un to, ka aizvien svarīgāk ir atbalstīt ilgtspējīgākus transporta veidus ES zaļās programmas ietvaros, kā arī kohēzijas politikas pamatmērķi uzlabot savienojamību mazāk attīstītos reģionos un ar tiem, 24,6 % joprojām ir ievērojama finansējuma daļa.

Turklāt ERAF un KF plānošanā ir atzīta nepieciešamība uzlabot ceļu satiksmes drošību. Veicinošais nosacījums 3.1.(8) "Visaptveroša transporta plānošana atbilstošā līmenī" skaidri noteic, ka dalībvalstu veikta esošās un plānotās infrastruktūras multimodālā kartēšana (..) nodrošina ceļu satiksmes drošības risku novērtējuma rezultātus atbilstīgi esošajām ceļu satiksmes drošības stratēģijām, kā arī nodrošina skarto ceļu un posmu kartēšanu un attiecīgo ieguldījumu prioritāšu noteikšanu.

Īpašais ziņojums 9/2020: ES autoceļu pamattīkls: ceļā pavadītais laiks ir samazinājies, taču tīkls joprojām nav pilnībā funkcionāls

Atbilde uz 2.a ieteikumu, 72. punkts – Komisija uzskata, ka tā ir veikusi darbības, kas ietilpst tās kompetencē.

Komisija šo ieteikumu ņēma vērā tiesību akta priekšlikumā par *TEN-T* regulas pārskatīšanu. Abi likumdevēji panāca politisku vienošanos 2023. gada decembrī. Oficiālais pieņemšanas process ir Eiropas Parlamenta un Padomes kompetencē. Gaidāms, ka pārskatītās *TEN-T* regulas stāsies spēkā 2024. gada 2. ceturksnī. Regulā Komisija ļoti lielu uzsvaru liek uz ceļu satiksmes drošības un drošuma uzlabošanu, nosakot vērienīgus ceļu standartus, kā arī uz minimālo attālumu balstītus mērķus atpūtas zonu izveidei un drošām un apsargātām stāvvietām. Tās mērķis ir arī uzlabot transporta nozares darbinieku sociālos un darba apstākļus.

Īpašais ziņojums 9/2020: ES autoceļu pamattīkls: ceļā pavadītais laiks ir samazinājies, taču tīkls joprojām nav pilnībā funkcionāls

Atbilde uz 2.b ieteikumu, 72. punkts – Komisija izstrādā jaunu *TENtec* versiju, kas ietvers paplašinātu analīzes un statistikas daļu, ļaujot efektīvāk uzraudzīt un novērtēt pamattīkla pilnīgumu. Precīzāku un pilnīgāku datu kopu pieejamība kopā ar uzlabotiem analīzes rīkiem sniegs iespēju labāk uzraudzīt *TEN-T* tīkla darbību, piemēram, laika gaitā uzlabot kravas vilcienu ekspluatācijas ātrumu.

Īpašais ziņojums 10/2020: ES transporta infrastruktūra: lai savlaicīgi nodrošinātu tīkla ietekmi, megaprojekti jāīsteno ātrāk

Atbilde uz 2.a, 2.b, 3.a, 3.b, 3.c, 4.b ieteikumu, 83., 86. un 89. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīt šim ieteikumam.

Īpašais ziņojums 10/2020: ES transporta infrastruktūra: lai savlaicīgi nodrošinātu tīkla ietekmi, megaprojekti jāīsteno ātrāk

Atbilde uz 4.a ieteikumu, 89. punkts – Komisija daļēji piekrīt ieteikumam un uzskata, ka tā ir veikusi pasākumus, ko tā apņēmas veikts un kas ir tās kompetencē.

Komisija šo ieteikumu ņēma vērā tiesību akta priekšlikumā par *TEN-T* regulas pārskatīšanu, kas stiprina Eiropas koordinātoru lomu. Politiskajā nolīgumā par *TEN-T* pārskatīšanu paredzētie īstenošanas akti risina galvenos šajā īpašajā ziņojumā minētos jautājumus saistībā ar darbības jomu (lieli pārrobežu projekti, horizontālās prioritātes un koridori kopumā) un mērķiem (trūkstošo posmu izveido, būtisku sastrēgumposmu likvidēšana, saskaņotu prioritāšu noteikšana attiecībā uz infrastruktūru un ieguldījumu plānošanu, indikatīvu starpposma mērķu un paredzēto termiņu noteikšana).

Īpašais ziņojums 10/2020: ES transporta infrastruktūra: lai savlaicīgi nodrošinātu tīkla ietekmi, megaprojekti jāīsteno ātrāk

Atbilde uz 4.c ieteikumu, 89. punkts – Komisija uzskata, ka tā ir veikusi darbības, kas ietilpst tās kompetencē.

Komisija šo ieteikumu ir ņēmusi vērā tiesību akta priekšlikumā par *TEN-T* regulas pārskatīšanu. Paredzams, ka pārskatītās *TEN-T* regulas stāsies spēkā 2024. gada 2. ceturksnī, un ar tām Komisija tiks pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus Eiropas transporta koridoru īstenošanai. To pamatā būs koordinātoru darba plāni, kas būtiski stiprinās koordinātoru lomu. Tāpat regula paredz koordinātoru līdzdalību vienotās struktūras uzraudzības valdes vai līdzīgas vadības struktūras darbā saistībā ar pārrobežu infrastruktūras projektu koordinēšanu, būvniecību un/vai pārvaldību.

Īpašais ziņojums 11/2020: Ēku energoefektivitāte: joprojām lielāka vērība jāpievērš izmaksu lietderībai

Atbilde uz 2. ieteikumu, 92. punkts – Komisija uzskata, ka ir pilnībā īstenojusi to ieteikuma daļu, kurai tā piekrīt.

Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam, uzsverot, ka projektu atlase dalītā pārvaldībā attiecas uz dalībvalstu vadošo iestāžu pilnvaru tvērumu un atbildības jomu. Komisija norāda, ka saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu 2021.–2027. gada laikposmam vadošajām iestādēm ir pienākums nodrošināt, ka tiek atlasītas darbības, kurās ir panākta vislabākā attiecība starp atbalsta summu, veiktajiem pasākumiem un mērķu sasniegšanu. Arī atlases kritērijos un procedūrās būtu jāpiešķir prioritāte darbībām, kas maksimāli palielina ES finansējuma devumu programmas mērķu sasniegšanā. Šo noteikumu mērķis ir novērst tādu projektu atlasī, kuriem ir zems devums programmas mērķu sasniegšanā. Komisija arī atzīmē, ka ir jāievēro Direktīvas par ēku energoefektivitāti noteikumi, tostarp jaunā prasība dalībvalstīm sasaistīt savus finanšu pasākumus

energoefektivitātes uzlabošanai ēku renovācijas jomā ar mērķa vai sasniegtu enerģijas ietaupījumu.

Īpašais ziņojums 11/2020: Ēku energoefektivitāte: joprojām lielāka vērība jāpievērš izmaksu lietderībai

Atbilde uz 3.c ieteikumu, 93. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīt šim ieteikumam.

Īpašais ziņojums 12/2020: Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota

Atbilde uz 4.i ieteikumu, 64. punkts – Komisijas iekšējā darba grupa, kurā bija pārstāvēti visi politikas ģenerāldirektorāti, kas iesaistīti konsultāciju centra *InvestEU* darbībā, izvērtēja iespējamus risinājumus un turpmākos pasākumus, lai vienkāršotu un, iespējams, apvienotu ES tehnisko palīdzību ieguldījumu projektiem Komisijā. Turklāt Komisijas politikas ģenerāldirektorāti bija un ir ļoti aktīvi iesaistīti sarunās ar EIB un citiem konsultatīvajiem partneriem par konsultāciju nolīgumiem, lai katram no tiem noteiktu konsultāciju iniciatīvu tvērumu.

Komisija uzskata, ka 4. ieteikuma 1. punkts ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Īpašais ziņojums 12/2020: Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota

Atbilde uz 4.ii ieteikumu, 64. punkts – visiem konsultāciju nolīgumiem, kas parakstīti saskaņā ar programmu *InvestEU*, ir mērķis panākt, lai vismaz 50 % no ES ieguldījuma kopsummas, kas pieejama konsultāciju iniciatīvu ietvaros, tiktu izmantoti, lai sniegtu konsultatīvo atbalstu vai dotācijas tādu projektu atbalstam, kuri potenciāli ir tiesīgi saņemt turpmāku finansējumu, ko atbalsta no fonds *InvestEU*.

Turklāt vairākas konsultāciju iniciatīvas ir saistītas ar konkrētiem *InvestEU* finanšu produktiem un veido projektu plūsmu šiem konkrētajiem produktiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 4.ii ieteikums ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Īpašais ziņojums 12/2020: Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota

Atbilde uz 4.iii ieteikumu, 64. punkts – konsultāciju centra *InvestEU* ģeogrāfiskais tvērums ir paplašināts, noslēdzot nolīgumus ar divām starptautiskām finanšu iestādēm, un tās ir Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB), kas aptver vairākas dalībvalstis (Bulgāriju, Čehiju, Grieķiju, Horvātiju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju, Rumāniju, Slovākiju, Slovēniju un Ungāriju), un Eiropas Padomes Banka (CEB) aptver visas dalībvalstis, izņemot Austriju. Tika parakstīti trīs nolīgumi ar valsts attīstību veicinošām bankām vai iestādēm (NPBI) (divi ar Francijas NPBI un viens ar Itālijas NPBI). Turklāt ERP minētos sadarbības nolīgumus, proti, saprašanās memorandumus, kas parakstīti starp Eiropas Investīciju banku un vairākām NPBI, nevar salīdzināt ar konsultāciju nolīgumiem *InvestEU* ietvaros. Pēdējie minētie ir juridiski nolīgumi, kas ietekmē budžetu, savukārt pirmie ir juridiski nesaistoši sadarbības mehānismi.

Komisija uzskata, ka 4. ieteikuma 3. punkts ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Īpašais ziņojums 12/2020: Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota

Atbilde uz 4.iv ieteikumu, 64. punkts – konsultāciju centrs *InvestEU* veic darbību ar savu konsultatīvo partneru starpniecību visās ES dalībvalstīs. Daži no šiem konsultatīvajiem partneriem vairākās dalībvalstīs ir aktīvāki un ir nodrošinājuši klātbūtni uz vietas, izveidojot vietējos birojus, kas ir labi zināmi un atzīti šajās dalībvalstīs.

Komisija uzskata, ka 4. ieteikuma 4. punkts ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Īpašais ziņojums 12/2020: Eiropas Investīciju konsultāciju centrs: izveidots, lai veicinātu ieguldījumus ES, taču Centra ietekme joprojām ir ierobežota

Atbilde uz 4.vi ieteikumu, 64. punkts – konsultāciju nolīguma, kas noslēgts ar Eiropas Investīciju banku, 4. pielikums (“Darbības ziņojumu sniegšanas principi”) ir atvasināts no sīkāk izstrādāta dokumenta, proti, galveno snieguma rādītāju / galveno uzraudzības rādītāju metodika, ko īsteno, regulāri iesniedzot ziņojumus *InvestEU* pārvaldības informācijas sistēmā. Visi konsultāciju partneri paziņo konsultāciju darbuzdevumu izmaksas, kā arī par ieguvumiem (piemēram, mobilizētie ieguldījumi, apmācīti cilvēki). Pirmie rezultāti tika paziņoti 2023. gada beigās, jo bija pabeigti pirmie konsultāciju darbuzdevumi. Lai veiktu visaptverošāku analīzi, būtu jāvērtē ziņojumu par konsultācijām rezultāti par ilgāku īstenošanas periodu.

Komisija uzskata, ka 4. ieteikuma 6. punkts ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Īpašais ziņojums 14/2020: ES attīstības palīdzība Kenijai

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 83. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīta ieteikumam, kā paskaidrots tās atbildēs uz Īpašo ziņojumu 14/2020.

Īpašais ziņojums 14/2020: ES attīstības palīdzība Kenijai

Atbilde uz 2. ieteikumu, 84. punkts – kritiskās masas jēdziens prioritārajās jomās tika noteikts plānošanas procesā, un tā pamatā ir zināšanas, cilvēkresursi (politikas dialoga īstenošanas spēja) un finanšu resursi. Tādējādi Kenijas daudzgadu indikatīvās programmas (DIP) pieņemšana iezīmēja ieteikuma īstenošanas beigu datumu.

Īpašais ziņojums 14/2020: ES attīstības palīdzība Kenijai

Atbilde uz 3. ieteikumu, 89. punkts – Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests uzskata, ka ieteikums ir pilnībā īstenots.

DIP pamatā ir trīs prioritārās jomas 1) zaļā pārkārtošanās: vides ilgtspēja un noturība; 2) nevienu neatstāt novārtā: cilvēces attīstība un digitālā iekļaušana; 3) demokrātiska pārvaldība, miers un stabilitāte), un katrā no tām ir trīs sektori (1.1. dabas kapitāls un noturība; 1.2. zaļā ekonomika un ilgtspējīga uzņēmējdarbība; 1.3. ilgtspējīga enerģija; 2.1. izglītība un prasmes nodarbinātībai; 2.2. pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un jauniešiem; 2.3. iekļaujoša un noturīga urbanizācija; 3.1. demokrātiskā un ekonomikas pārvaldība; 3.2. konflikti, miers un drošība; 3.3. migrācija un piespiedu pārvietošana).

Tie ir sakārtoti prioritārā secībā, kā redzams finanšu piešķirumu sadalījumā pieņemtajā gada rīcības plānā 2022. gadam un daudzgadu rīcības plānā 2023.–2024. gadam (https://international-partnerships.ec.europa.eu/action-plans_en?f%5B0%5D=countries_countries_multiple_%3Ahttp%3A//publications.europa.eu/resource/authority/country/KEN).

Īpašais ziņojums 15/2020: Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 66. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums tika pilnībā īstenots, jo atbildība starp trim ģenerāldirektorātiem (ĢD) iniciatīvas pārskatīšanā un tās īstenošanā tika skaidri noteikta jau no paša sākuma atbilstīgi katra ģenerāldirektorāta kompetencei.

Komisija atkārtoti norāda, ka tā sniedza pierādījumus par ārējās pārvaldības (dalībvalstis, ieinteresētās personas) struktūru.

Attiecībā uz iekšējo pārvaldību trīs ģenerāldirektorāti (ENV ĢD, AGRI ĢD, SANTE ĢD) formāli kopīgi virzīja pārskatīto iniciatīvu, kā liecina ceļvedis (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13142-EU-pollinators-initiative-revision_lv). Tādējādi pienākumi ir skaidri noteikti, un katrs ģenerāldirektorāts uzņemas vadību tā kompetencē esošajās politikas jomās: AGRI ĢD – lauksaimniecības jomā (kopējā lauksaimniecības politika) saistībā ar 5. darbību, SANTE ĢD – pesticīdu un biocīdu izmantošanas jomā saistībā ar 6. darbību un ENV ĢD – vides politikas jomā, kā arī veic iniciatīvas vispārējo koordinēšanu.

Īpašais ziņojums 15/2020: Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus

Atbilde uz 2.a ieteikumu, 68. punkts – Daudzgaļu prioritārās rīcības satvaru (PRS) formāts, par kuru 2018. gada maijā panāka vienošanās ar dalībvalstīm, neparedzēja īpašu sadaļu par apputeksnētājiem, taču prioritārās rīcības satvara sadaļu par prioritāro pasākumu papildu pievienoto vērtību jau varēja izmantot, lai aprakstītu ar apputeksnētājiem saistītos pasākumus. Tāpēc jautājums par nepieciešamību prioritārās rīcības satvaros pievērsties prioritāriem pasākumiem saistībā ar būtiskām apputeksnētāju dzīvotnēm tika izvirzīts mutvārdos un rakstveidā Ekspertu grupas jautājumos par Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu (NADEG) 2018. gada 29. un 30. novembra sanāsmē. Vēlāk NADEG 2020. gada 6. un 7. maija sanāsmē Komisija, izvirzot jautājumu par apputeksnētājiem, vēlreiz lūdza iekļaut apputeksnētāju pasākumus prioritārās rīcības satvaros un PRS novērtējuma atjauninātajā kontrolsarakstā. Rezultātā tikai atjauninātos vai pēc 2020. gada maija iesniegtos PRS Komisija vērtēja, ņemot vērā jautājumu par apputeksnētājiem.

Īpašais ziņojums 15/2020: Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus

Atbilde uz 3.a ieteikumu, 69. punkts – Komisija šo ieteikumu īstenoja, ierosinot grozīt īstenošanas regulas par augu aizsardzības līdzekļiem (AAL), lai iekļautu savvaļas bišu aizsardzības pasākumus. Komisija 2023. gada decembrī darīja dalībvalstīm pieejamus pirmos priekšlikumus. Jau 2021. gadā Komisija savus norādījumus par ārkārtas atļaujām papildināja ar trim papildu lapām, lai sniegtu norādījumus dalībvalstīm par pamatojumiem. Komisija arī pilnvaroja Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (EFSA) izstrādāt jaunus protokolus, lai veiktu ārkārtas atļauju pārbaudes.

Īpašais ziņojums 15/2020: Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus

Atbilde uz 3.b ieteikumu, 69. punkts – Komisija pilnībā īstenoja ieteikumu un ir apņēmusies kopā ar dalībvalstīm veikt turpmākus pasākumus saistībā ar 2023. gada oktobrī iesniegto darba plānu par tādu testēšanas metožu izstrādi, kas būtu vērstas uz savvaļas apputeksnētājiem. Komisijai izdevās atrast trīs dalībvalstis, kas vēlējās būt vadošās valstis, lai 2023. gadā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai (ESAO) iesniegtu trīs testa protokolu projektus par bitēm. Tā kā trūkst pietiekami pamatotu pierādījumu, lielākā daļa dalībvalstu 2022. gadā atbalstīja nenoteiktu robežvērtību pieeju kā konkrētu aizsardzības mērķi gan kamenēm, gan bitēm vientuļniecēm, līdz būs pieejami papildu dati. Praksē tas nozīmē, ka ir jāveic lauka pētījumi, ja vien viela neatbilst

noteiktiem kritērijiem. Šie kritēriji tiks iekļauti Komisijas regulā, ar ko nosaka vienotus principus augu aizsardzības līdzekļu izvērtēšanai un atļauju piešķiršanai.

Īpašais ziņojums 16/2020: Eiropas pusgads – konkrētām valstīm adresētie ieteikumi pievēršas svarīgiem jautājumiem, tomēr tie jāīsteno labāk

Atbilde uz 1.b ieteikumu, 59. punkts – Atvaseļošanas un noturības plānu (ANP) ieviešana 2021. gadā sniedza skaidrus stimulus dalībvalstīm uzlabot konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) īstenošanu, ņemot vērā, ka tām ir jārisina visas problēmas vai ievērojama to problēmu daļa, kas apzinātas attiecīgajos Padomes KVAI, tai skaitā tie, kas attiecas uz nodarbinātību un nabadzības mazināšanu, pētniecību un izstrādi. Pēdējos gados KVAI galvenā uzmanība ir pievērsta ANP īstenošanai.

Īpašais ziņojums 16/2020: Eiropas pusgads – konkrētām valstīm adresētie ieteikumi pievēršas svarīgiem jautājumiem, tomēr tie jāīsteno labāk

Atbilde uz 2.c un 5.b ieteikumu, 61. un 64. punkts – Komisija šim ieteikumam nepiekrīta.

Īpašais ziņojums 17/2020: Tirdzniecības aizsardzības instrumenti: sistēma ES uzņēmumu aizsardzībai pret importu par dempinga cenām un pret subsidēto importu darbojas labi

Atbilde uz 4.2. ieteikumu, 98. punkts – Komisija ir atlikusi ieteikuma īstenošanu līdz 2025. gadam. Ieteikuma īstenošana ir atspoguļota TRADE ĢD daudzgadu izvērtēšanas plānā, plānojot ES tirdzniecības aizsardzības instrumentu izvērtēšanu 2025. gadā.

Šis termiņš tika izvēlēts, lai atvēlētu vairāk laika pietiekamu datu vākšanai, ņemot vērā to, ka 2017. gada decembrī un 2018. gada jūnijā tika ieviestas izmaiņas tiesību aktos tirdzniecības aizsardzības instrumentu jomā, lai varētu veikt pienācīgu *ex post* novērtējumu. Nosakot termiņu, ir ņemts vērā tirdzniecības aizsardzības procedūru ilgums no sūdzību iesniegšanas līdz pasākumu noteikšanai un pārskatīšanas veikšanai.

Īpašais ziņojums 17/2020: Tirdzniecības aizsardzības instrumenti: sistēma ES uzņēmumu aizsardzībai pret importu par dempinga cenām un pret subsidēto importu darbojas labi

Atbilde uz 5. ieteikumu, 99. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots. Komisija ir noteikusi kritērijus izmeklēšanas sākšanai *ex officio*, atjauninot savas tīmekļvietnes, un nesen ir uzsākusi *ex officio* izmeklēšanas, piemēram, antisubsidēšanas izmeklēšanu par Ķīnas izcelsmes baterijas elektrotransportlīdzekļiem. Komisija atkārtoti uzsver, ka vienīgais iemesls, kāpēc *ex officio* procedūras ir atļautas tikai izņēmuma gadījumos, ir tas, ka augstais pierādījumu līmenis, kas nepieciešams lietas ierosināšanai, parasti ir pieejams tikai attiecīgajiem Eiropas ražotājiem. Tādēļ ir vajadzīgas zināšanas un pierādījumi par to, ka konkrēta ražojuma imports tiktu pārdots par dempinga cenām vai subsidēts, tai skaitā piekļuve detalizētiem uzņēmumu īpašumtiesību datiem, kas attiecas uz nozares sniegumu konkrētā ražojuma līmenī.

Īpašais ziņojums 21/2020: Valsts atbalsta finanšu iestādēm ES kontrole: vajadzīga atbilstības pārbaude

Atbilde uz 1.2. ieteikumu, 72. punkts – ņemot vērā to, ka Komisija nebija pabeigusi izvērtēšanu (1.1. ieteikums) tā nevarēja veikt nekādus turpmākus pasākumus saistībā ar ieteikumu.

Īpašais ziņojums 21/2020: Valsts atbalsta finanšu iestādēm ES kontrole: vajadzīga atbilstības pārbaude

Atbilde uz 3. ieteikumu, 74. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Pirmkārt, Komisija vēlas atgādināt, ka ir ļoti grūti definēt vienkāršus snieguma rādītājus, kas nodrošina jēgpilnu novērtējumu par to, kā katru gadu tiek sasniegti mūsu mērķi.

Otrkārt, banku atbalsta lēmumu ierobežotais skaits pēdējos gados arī nenodrošinātu stingru pamatu, lai izdarītu vispārīgus secinājumus, pamatojoties uz snieguma rādītājiem, kas, ņemot vērā to viena gada raksturu, būtu balstīti uz dažiem apsvērumiem.

Visbeidzot, konkrētus snieguma rādītājus parasti izmanto saistībā ar pašreizējām Komisijas prioritātēm, un, ņemot vērā to, ka banku lietu skaits ir daudz mazāks salīdzinājumā ar periodu pēc finanšu krīzes, ir sarežģīti sniegt pamatojumu tam, ka joprojām ir vajadzīgi īpaši rādītāji attiecībā uz banku atbalstu.

Šo iemeslu dēļ Komisija nākamā pilnvaru termiņa sākumā vēlreiz izsvērs, vai ir lietderīgi un vajadzīgi saglabāt īpašus snieguma rādītājus attiecībā uz valsts atbalstu banku nozarei.

Īpašais ziņojums 22/2020: ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība

Atbilde uz 2.b ieteikumu, 86. punkts – Komisija uzsver, ka termiņš vēl nav beidzies. Tā arī uzskata, ka ieteikums šajā posmā iespēju robežās ir īstenots, jo turpmākā īstenošana notiks, kā plānots daudzgadu finanšu shēmas (DFS) sagatavošanas procesa ietvaros.

Jebkura atsauce uz galīgo plānošanu attiecībā uz DFS sagatavošanu laikam pēc 2027. gada ir pāragra. Katras aģentūras prioritātes tiks savlaicīgi pārskatītas pirms jaunās DFS perioda. Novērtējums varētu tikt sākts 2025. gadā. Kā tas tika darīts arī attiecībā uz pašreizējo DFS, nākamās DFS priekšlikums attieksies uz aģentūrām un atspoguļos pārskatītās prioritātes. Komisija apstiprina, ka aģentūru prioritāšu un vajadzību novērtēšana nākamajai DFS sāksies savlaicīgi.

Tomēr ir būtiski atzīmēt, ka Komisija regulāri un pastāvīgi, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi un piemērojot diferencētu pieeju, pārskata katras aģentūras resursu vajadzības un rosina palielināt to budžetu, kad vien tas ir pamatoti un iespējams DFS un budžeta procedūras ietvaros. Plašāku informāciju par patlaban veiktajiem novērtējumiem skatīt atbildē uz Īpašā ziņojuma 22/2020 2.c ieteikumu un pārskata izmaiņu tabulās 2025. gada budžeta projektā.

Īpašais ziņojums 22/2020: ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība

Atbilde uz 2.c ieteikumu, 86. punkts – Komisija uzskata, ka ieteikums ir savlaicīgi un pilnībā īstenots, un par to liecina vairāki piemēri par budžeta projektu, budžeta grozījumiem un pārvietojumiem.

Komisija katru gadu ar budžetu saistītajās uzklaušības sanāksmēs pārskata aģentūru finanšu resursus un cilvēkresursus, pamatojoties uz Komisijai iesniegtajiem aģentūru finansējuma pieprasījumiem. Aģentūru pieprasījumi un vajadzības tiek pienācīgi ņemti vērā un koriģēti DFS ietvaros, kad vien tas ir pamatoti un iespējams.

Pārskata tabulā 2025. gada budžeta tāmē "Politikas būtiskākie aspekti" 84. un 85. lappusē skaidri redzams, ka ierosinātais budžeta palielinājums un darbinieku skaita pieaugums katrā aģentūrā ir ļoti atšķirīgs un ir pielāgots katrai atsevišķai situācijai. Ierosinātās ES budžeta subsīdijas diapazons 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu dažādās aģentūrās ir no -100 % līdz +174 %. Ierosinātās štatu sarakstā ietvertu amata vietu izmaiņas dažādās aģentūrās atšķiras no nulles / stabila darbinieku skaita līdz pieaugumam par 242 amata vietām.

Papildus budžeta procedūrai Komisija pirms jaunu tiesību aktu priekšlikumu pieņemšanas veic ietekmes novērtējumus un apspriežas ar aģentūrām par resursiem, kas vajadzīgi ierosināto jauno uzdevumu izpildei. Šādi resursi un to pamatojums pēc tam tiek iekļauti tiesību aktu finanšu pārskatos, kas pievienoti Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem. Šos jaunos resursus var pārskatīt arī vēlāk sarunās par šiem priekšlikumiem un pirms likumdevēji oficiāli pieņem tiesību aktus, lai resursus saskaņotu ar pārskatītajiem īstenošanas grafikiem vai pārskatītajiem uzdevumiem, par kuriem likumdevēji lemj sarunu laikā.

Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi ir tas, ka Komisija arī cieši uzrauga aģentūru budžeta izpildi un ir gatava vajadzības gadījumā palīdzēt aģentūrām veikt budžeta korekcijas. Piemēram, katra gada rudenī pienācīgi pamatotos gadījumos vispārējās līdzekļu pārvietošanas ietvaros aģentūras var atgriezt apropriācijas, ko tās nespēj izmantot.

Tādējādi aģentūru mainīgās vajadzības tiek pienācīgi ņemtas vērā visa gada garumā saskaņā ar piemērojamajiem finanšu noteikumiem un DFS ietvaros.

Budžeta lēmējinstītūcija nevar izpildīt visus decentralizēto aģentūru pieprasījumus, jo tas apdraudētu DFS maksimālo apjomu ievērošanu. Savukārt elastīgāka pieeja darbinieku skaitam samazinātu resursus, kas aģentūru budžetos pieejami darbības izdevumiem, un palielinātu spiedienu uz administratīvajiem izdevumiem Savienības budžetā saistībā ar pensiju izdevumiem nākotnē. Komisija ņem vērā šos aspektus, analizējot decentralizēto aģentūru pieprasījumus.

Komisija norāda, ka aģentūru mainīgās un ārkārtas vajadzības tiek vērtētas visa gada garumā, ņemot vērā DFS ierobežojumus, un attiecīgā gadījumā tās tiek pienācīgi ņemtas vērā budžeta grozījumu projektā un, veicot pārvietojumus. Tādējādi šis process ļauj veikt korekcijas gada laikā, nevis tikai X+2 gadā.

Īpašais ziņojums 22/2020: ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība

Atbilde uz 3.b ieteikumu, 88. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir savlaicīgi un pilnībā īstenots.

Komisija kopš 2021. gada savos atzinumos par decentralizēto aģentūru vienotajiem programmdokumentiem aicina veidot ciešāku saikni starp snieguma rādītājiem un aģentūru ieguldījumu ES politikas īstenošanā, nevis pārmērīgi koncentrēties uz tiešajiem rezultātiem un darbībām.

Tāpēc aģentūras tiek mudinātas un aicinātas noteikt snieguma rādītājus, kuri ir acīmredzami saistīti ar attiecīgajiem politikas mērķiem. Partnerģenerāldirektorāti, uzraugot savas attiecīgās aģentūras, šim aspektam pievērsīs lielāku vērību. Ņemot vērā šos centienus, mēs sagaidām, ka aģentūru sniegtā informācija par sniegumu gadu gaitā pakāpeniski uzlabosies.

Neraugoties uz to, decentralizētās aģentūras pašas joprojām ir atbildīgas par informāciju, kas sniegta vienotajos programmdokumentos un citos budžeta lēmējinstītūcijai iesniegtajos apliecinajos dokumentos. Komisija atkārtoti norāda, ka tā var tikai mudināt aģentūras noteikt atbilstīgus snieguma rādītājus, bet pašas aģentūras ir atbildīgas par to snieguma uzraudzību.

Īpašais ziņojums 22/2020: ES aģentūru nākotne – iespējama lielāka elastība un sadarbība

Atbilde uz 3.c ieteikumu, 88. punkts – Komisija uzskata, ka ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija uzsver, ka vienotā pieeja joprojām ir iestāžu galvenais politiskais satvars, lai nodrošinātu labi funkcionējošu un stabilu aģentūru pārvaldības struktūru. Vienotā pieeja paredz aģentūru valdes standarta sastāvu, neskarot attiecīgos noteikumus par esošajām aģentūrām. Komisija novērtē aģentūru pārvaldību un vajadzības gadījumā iesniedz tiesību aktu priekšlikumus saskaņā ar vienoto pieeju. Ņemot to vērā, nevienā no aģentūru dibināšanas aktu pārskatīšanām, kas veiktas kopš 2020. gada septembra, Komisija neuzskatīja, ka ir lietderīgi vai pamatoti mainīt valdes lielumu, jo tā piemēroja vienoto pieeju. Turklāt kopš 2021. gada ir sākti 12 ārējie novērtējumi, tai skaitā ar nodarbinātību saistīto aģentūru (*Cedefop*, *eu-OSHA*, *Eurofound* un *ETF*) transversāls novērtējums, un tieši šīm aģentūrām jautājums par valdes lielumu ir īpaši būtisks. Šis novērtējums drīz tiks pabeigts.

Īpašais ziņojums 24/2020: Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība

Atbilde uz 1. ieteikumu, 94. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija paplašināja un labāk izmantoja jau esošos informācijas kanālus, lai apkopotu informāciju par konkurences tiesību iespējamām pārkāpumiem, jo īpaši par nelikumīgiem kartelēm. Šie pasākumi jau ir īstenoti, un tiem pastāvīgi ir vajadzīgi ieguldījumi. Komisija arī paplašināja sava anonīmā trauksmes cēlēju rīka darbības jomu, lai skaidri aptvertu arī citus konkurences tiesību pārkāpumu veidus, vienlaikus īstenojot kampaņu sociālajos medijos un atjauninot tīmekļvietni izpratnes vairošanai. Tā ir informējusi sabiedrību, ka vairāki rītausmas reidi kartelos, kas veikti pēdējos divos gados, ir noteikuši, pateicoties tirgus informācijai, kas iegūta ārpus iecietības režīma. Šīs darbības liecina, ka pasākumi, kas ieviesti kopš ERP revīzijas, jau nodrošina rezultātus. Lai uzlabotu *ex officio* atklāšanu, Komisija sadarbojās ar valstu tiesībsardzības iestādēm, kas nav saistītas ar konkurenci. Lai stiprinātu spēju proaktīvi identificēt un vākt, arī *ex officio* izpildes kontekstā, tirgum būtisku informāciju, ko sniedz publiski pieejami tīmekļa avoti, Komisija izveidoja galveno tehnoloģiju speciālistu darba grupu.

Komisija nepiekrīta ieteikuma otrajai daļai un neīstenoja to, jo uzskata, ka tās metodika prioritāšu noteikšanai pretmonopola jomā ir labi līdzsvarota, lai piešķirtu prioritāti iespējamām pārkāpumiem, kuriem ir būtiska ietekme uz iekšējo tirgu.

Īpašais ziņojums 24/2020: Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība

Atbilde uz 2.a ieteikumu, 99. punkts – Komisija vēl vairāk uzlaboja vienkāršoto procedūru, kuras mērķis ir samazināt informācijas prasības attiecībā uz paziņojumiem par apvienošanu, sniedza norādījumus, lai nodrošinātu labāku to darījumu aptvērumu, kas attiecas uz vienoto tirgu, un gatavojas ieviest elektroniskus paziņojumu pieteikumus.

Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīta ieteikuma otrajai daļai, proti, veikt izdevumu un ieguvumu, kas saistīti ar apvienošanās pieteikumu iesniegšanas maksas ieviešanu, sīki izstrādātu analīzi.

Īpašais ziņojums 24/2020: Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība

Atbilde uz 2.c ieteikumu, 99. punkts – Komisija uzsāka novērtējumu par ES konkurences noteikumu izpildes panākšanas darbību, tai skaitā naudas sodu, preventīvo ietekmi. Nobeiguma ziņojumu plānots pieņemt 2024. gada 30. novembrī. Tādējādi metodika vēl nav atjaunināta.

Īpašais ziņojums 24/2020: Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība

Atbilde uz 4.b ieteikumu, 103. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīta 4.b ieteikumam un nav arī to īstenojusi. Komisija nepiekrīta ieteikumam un neīstenoja to, jo uzskata, ka ESAO ir piemērota šādas profesionālizvērtēšanas veikšanai, ņemot vērā tās neatkarību, kā arī tādēļ, ka tai ir nepieciešamās speciālās zināšanas. ESAO jau kopš 1998. gada veic padziļinātas pārbaudes par konkurences tiesību aktiem un politiku dažādās jurisdikcijās (tai skaitā Eiropas Savienībā). Komisija arī vēlas atgādināt, ka tai nav pilnvaru uzlikt par pienākumu valstu konkurences iestādēm (VKI) iesaistīties šādā profesionālizvērtēšanā. Tomēr Komisija norāda, ka VKI piedalās Starptautiskā konkurences tīkla (ICN) Aģentūru efektivitātes darba grupas darbā.

Īpašais ziņojums 25/2020: Kapitāla tirgu savienība – lēns sākums ceļā uz vērienīgu mērķi

Atbilde uz 2.a ieteikumu, 132. punkts – Komisija atkārtoti norāda, ka tā nepiekrīta šim ieteikumam.

Komisija jau ir pārskatījusi paraugpraksi un ieskicējusi ieteicamos darbības virzienus dalībniekiem dažādos līmeņos⁵. Nākamais solis būtu jāspēr dalībvalstīm, ņemot tos vērā. Vairākas dalībvalstis ir strādājušas pie valsts kapitāla tirgus stratēģijām. Komisija cieši sekos līdzi progresam un atbalstīs to, veidojot savstarpēji savienotu spēcīgu, pārredzamu un pieejamu kapitāla tirgu ekosistēmu ES, tai skaitā pastāvīgi sniedzot tehnisko atbalstu. Komisijas mērķis ir stiprināt uzraudzību un dialogu ar dalībvalstīm un turpināt centienus, lai nodrošinātu vietējo tirgu vajadzības.

Īpašais ziņojums 25/2020: Kapitāla tirgu savienība – lēns sākums ceļā uz vērienīgu mērķi

Atbilde uz 2.b ieteikumu, 132. punkts – Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Ņemot vērā pandēmiju un krīzi, ko izraisījis karš pret Ukrainu, galvenā vērība tika pievērsta tādiem pasākumiem kā ārkārtas atbalsts iedzīvotājiem un uzņēmumiem, un Eiropas pusgada process un attiecīgi konkrētu valstu ziņojumu un KVAI publicēšana tika uz laiku apturēta.

Tomēr kapitāla tirgi, lai gan atšķirīgā mērā, joprojām tika vērtēti, 19 valstu ziņojumos par 2020. gadu. Vairākas dalībvalstis (piemēram, Bulgārija, Grieķija, Igaunija, Kipra, Latvija, Rumānija) saņēma konkrētām valstīm adresētus ieteikumus, kas bija vērsti uz to kapitāla tirgiem. Piemēram, Kipra saņēma ieteikumu nodrošināt pienācīgu piekļuvi finansējumam un likviditātei, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, – šis ieteikums ir plašāks un ietver piekļuvi gan banku finansējumam, gan kapitāla tirgiem. Savukārt, Igaunijai sniegtais ieteikums nodrošināt pietiekamu piekļuvi finansējumam ir šaurāks un attiecas uz kapitāla tirgus attīstību dalībvalstīs.

Vienlaikus tika izveidots Atvērto Atvēršanas un noturības mehānisms, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot reformas un ieguldījumus nolūkā risināt problēmas, kuras apzinātas iepriekšējos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

⁵ Komisijas dienestu darba dokuments SWD(2019)99 "Capital Markets Union: progress on building a single market for capital for a strong Economic and Monetary Union".

Īpašais ziņojums 25/2020: Kapitāla tirgu savienība – lēns sākums ceļā uz vērienīgu mērķi

Atbilde uz 2.c ieteikumu, 132. punkts – Komisija atzīst ERP vērtējumu par ieteikuma izpildi. Tomēr tā uzskata, ka ieteikums, ciktāl iespējams, ir īstenots saskaņā ar Tehniskā atbalsta instrumenta (TAI) regulu.

Uz pieprasījumu balstīta pieeja, kas paredzēta Tehniskā atbalsta instrumenta (TAI) regulā, paredz iespēju katrai dalībvalstij iesniegt atbalsta pieprasījumu, kas tiks izraudzīts finansēšanai ar nosacījumu, ka tas atbilst noteiktiem atlases kritērijiem un ka tas saņem Kolēģijas pozitīvu vērtējumu un apstiprinājumu. Komisija uzskata, ka informēšanas iniciatīvas, kas saistītas ar TAI ikgadējiem uzaicinājumiem, nodrošina, ka katrai dalībvalstij, kurām radusies šāda vajadzība, tiek sniegta visaptveroša informācija un iedrošinājums lūgt atbalstu vietējo kapitāla tirgu attīstībai.

Īpašais ziņojums 26/2020: Jūras vide: ES aizsardzība ir plaša, bet virspusēja

Atbilde uz 1. ieteikumu (pirmais ievilkums), 88. punkts – Komisija vēlas atgādināt, ka Jūras rīcības plāns ir politikas iniciatīva, ko likumdevējs ir apstiprinājis saskaņā ar ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam. Tas palīdz sasniegt mērķi līdz 2030. gadam likumīgi un efektīvi aizsargāt 30 % ES jūru, no kurām viena trešdaļa ir stingri aizsargāta. Lai gan ES Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (JSPD) izvērtēšana vēl nav pabeigta, tās īstenošana tomēr turpinās. Ir vērts atzīmēt, ka dalībvalstis nesen pieņēma un patlaban īsteno robežvērtības saskaņā ar JSPD, un tās ir divas robežvērtības attiecībā uz jūras gultnes integritāti (JSPD 6. raksturlielums) un divas robežvērtības attiecībā uz troksni (JSPD 11. raksturlielums, kā arī mērķuzdevums, kas noteikts Jūras rīcības plānā). Turklāt patlaban tiek pieņemtas robežvērtības jutīgām sugām (JSPD 1. raksturlielums, arī mērķuzdevums Jūras rīcības plānā).

Īpašais ziņojums 26/2020: Jūras vide: ES aizsardzība ir plaša, bet virspusēja

Atbilde uz 1. ieteikumu (otrais ievilkums), 88. punkts – vispirms Komisija vēlas atkārtot savu iepriekšējo atbildi, proti, ka visas jūras sugas un dzīvotnes ES dalībvalstu jūras ūdeņos aizsargā Jūras stratēģijas pamatdirektīva. Turklāt, tā kā jūras bioloģisko resursu saglabāšana ir Eiropas Savienības ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku (KZP), ja dalībvalstis pieņem pasākumus attiecībā uz zvejas darbībām, uz tām attiecas KZP noteikumi un procedūras. Tādējādi dalībvalstīm ir pienākums izstrādāt atbilstīgus zvejniecības saglabāšanas pasākumus valsts vai reģionālā līmenī, lai palīdzētu uzlabot jutīgu sugu un dzīvotņu aizsardzību.

Turklāt, lai gan priekšlikuma regulai par dabas atjaunošanu mērķis ir palielināt aizsargājamo dzīvotņu aptverumu un tajā nav minētas aizsargājamās sugas, regula pozitīvi ietekmēs arī sugas, uzlabojot un paplašinot to dzīvotnes.

Visbeidzot, Jūras rīcības plānā ir ierosinātas vairākas darbības, kurām būtu jāsamazina apdraudēto sugu nejausa nozveja. Lai gan 2023. gada plānā galvenā vērība pievērsta divām sugām, kuras ir ļoti sliktā stāvoklī, bet kuras jau aizsargā ES tiesību akti (t. i., cūkdelfīns Atlantijas okeānā pie Pireneju pussalas, Baltijas jūrā un Melnajā jūrā un parastais delfīns Biskajas līcī), 2024. gada plānā uzsvars likts uz citām sugām, kuras nav iekļautas Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas pielikumos, piemēram, haizivīm un rajveidīgajām zivīm. Ir paplašināts dalībvalstu pienākums līdz 2030. gadam ieviest pasākumus, lai aptvertu visas sugas, kuras ir nelabvēlīgā saglabāšanas stāvoklī vai kurām draud izmiršana un kuras aizsargā ES tiesību akti, un jebkuras citas jutīgas jūras sugas, kurām nepieciešama aizsardzība.

ES AĢENTŪRU TĪKLA ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATU, 3. NODAĻA: ES BUDŽETA IZPILDES REZULTĀTI

2.a) ieteikums

ES aģentūru tīkla atbilde:

Tīkls piekrīt Revīzijas palātas secinājumam.

Tīkls vēlas atkārtoti uzsvērt, ka Komisijas dienestiem ir vajadzīga koordinēta pieeja, lai novērtēšanas procesā iekļautu aģentūras.

3.a) ieteikums

ES aģentūru tīkla atbilde:

Tīkls piekrīt Revīzijas palātas secinājumam.

Tīkls uzskata, ka katram Komisijas politikas mērķim saskaņā ar DFS būtu jānosaka galvenie rezultatīvie rādītāji, tādējādi aģentūras varētu sasaistīt savus VPD rezultātus ar attiecīgajiem politikas galvenajiem rezultatīvajiem rādītājiem, kurus varētu pārskatīt DFS cikla laikā. Tas nodrošinātu intervences loģikas pareizu īstenošanu, kas no politikas mērķiem/ paredzamās ietekmes kaskādē lejup no politikas mērķiem/ sagaidāmās ietekmes uz konkrētiem ieguldījumiem.

4.a) ieteikums

ES aģentūru tīkla atbilde:

Tīkls piekrīt Revīzijas palātas secinājumam.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 4. NODAĻU: IEŅĒMUMI

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) uzskatu, ka ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis joprojām nav būtisks un ka tās pārbaudītās ar ieņēmumiem saistītās sistēmas kopumā bija efektīvas. Komisija veiks turpmākus pasākumus saistībā ar problēmām, ko konstatējusi ERP un Komisija, veicot savu kontroles un revīzijas darbu.

Attiecībā uz **nacionālo kopienākumu (NKI)** Komisija uzskata, ka ir ļoti svarīgi stingri uzraudzīt, vai dalībvalstis laikus iesniedz prasīto saistībā ar NKI atrunām, un ir ieviesusi sistēmu, lai uzraudzītu, vai dalībvalstis ievēro juridiskās prasības. Komisija turpināja darbu pie pašreizējā 2020.–2024. gada NKI pārbaudes cikla saskaņā ar attiecīgajiem pamatdokumentiem un atbilstīgi saskaņotajam grafikam. Komisija un valstis turpina sekot ar globalizāciju saistītām problēmām nacionālajos kontos, tostarp NKI pašu resursiem.

Attiecībā uz **PVN pašu resursiem** Komisija turpina centienus, lai samazinātu spēkā esošo atrunu skaitu par atsevišķiem PVN pārskatiem.

Attiecībā uz **tradicionālajiem pašu resursiem** (TPR) Komisija turpinās uzraudzīt TPR neatrisinātos jautājumus un ir iekļāvusi A un B kontu ticamību kā īpašu tematu 2024. gada pārbažu programmā 12 dalībvalstīm. Komisija turklāt apstiprina, ka tā plāno līdz 2024. gada 31. decembrim pabeigt pārrēķināt galīgās summas, kas dalībvalstīm jāmaksā par pārāk zemu novērtētiem tekstilizstrādājumiem un apaviem, kas importēti no Ķīnas. Turklāt 2023. gadā Komisija ierosināja vērēnīgāko muitas savienības reformu, par kuru pašlaik notiek sarunas ar likumdevējstādēm. Kad par reformu būs panākta vienošanās un tā tiks īstenota, tā ievērojami stiprinās muitas savienības analīzes, riska pārvaldības un kontroles spējas.

Attiecībā uz **ES ieņēmumiem no nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem**, Komisija aktīvi turpina darbu pie šā jaunā pašu resursa ieviešanas.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

NKI pārbaudes darbs

Komisija uzskata, ka ir ļoti svarīgi stingri uzraudzīt, vai dalībvalstis laikus iesniedz prasīto saistībā ar NKI atrunām (4.9.–4.11. punkts). Komisija ir ieviesusi sistēmu, lai uzraudzītu, vai dalībvalstis ievēro juridiskās prasības, un pārredzamā veidā informē ieinteresētās personas par atrunu statusu.

Komisija turpināja darbu pie pašreizējā 2020.–2024. gada NKI pārbaudes cikla saskaņā ar attiecīgajiem pamatdokumentiem un atbilstīgi saskaņotajam grafikam. Tas jo īpaši attiecās uz dalībvalstu un Apvienotās Karalistes NKI uzskaitījumu pārbaudēm, tostarp apmeklējumiem NKI

informācijas iegūšanas nolūkā šajās valstīs un vajadzības gadījumā rīcības punktu un atrunu formulēšanu¹.

Komisija 2023. gadā atcēla NKI atrunu par globalizāciju visām dalībvalstīm, izņemot Luksemburgu, par kuru tiek pabeigtas diskusijas. Komisija un dalībvalstis turpina sekot ar globalizāciju saistītām problēmām nacionālajos kontos, tostarp NKI pašu resursiem.

NKI atrunas

Attiecībā uz ERP apsvērumiem par nokavējuma procentu iekasēšanu, kad NKI atrunas tika risinātas pēc termiņa beigām (4.14. punkts), Komisija vēlas uzsvērt, ka visos attiecīgajos gadījumos tā ir izvērtējusi, vai bija piemērojamas tiesību normas, kas attiecas uz nokavējuma procentiem. Pamatojoties uz jau esošo metodiku, Komisija secināja, ka nebija šādu gadījumu attiecībā uz 2023. gadā atceltajām NKI atrunām.

PVN atrunas

Attiecībā uz PVN pašu resursiem un saistīto atrunu pārvaldību (4.16. punkts) Komisija uzskata, ka ir gūti labi panākumi spēkā esošo atrunu skaita samazināšanā, arī attiecībā uz tām, kas bija spēkā ilgāk nekā piecus gadus. ERP arī atzīst, ka ieilgušo problēmu atrisināšana lielā mērā ir atkarīga no tā, vai dalībvalstis sniedz attiecīgu informāciju.

To datu ticamība un salīdzināmība, kurus izmanto, lai aprēķinātu ES ieņēmumus no plastmasas iepakojuma atkritumiem

Attiecībā uz ES ieņēmumiem no plastmasas iepakojuma atkritumiem (4.23. un 4.24. punkts) šie pašu resursi tika ieviesti 2021. gadā, un pirmie pārskati tika saņemti 2023. gada jūlijā. Pirmās pārbaudes notika 2023. gada trešajā ceturksnī un tika pabeigtas 2024. gadā. Turpinās Komisijas darbs, kura mērķis ir nodrošināt pašu resursu datu pietiekamību, ticamību un salīdzināmību, un šajā procesā tiek pienācīgi ņemtas vērā ziņojumā minētās problēmas. 2023. gadā ieņēmumi tika aprēķināti un iekasēti, pamatojoties uz prognozēm, un pēc tam koriģēti, izmantojot atlikumus. Šis ir standarta pasākums, kura pamatā ir Resursu pieejamības regulās paredzētie noteikumi, kas piemērojami NKI, PVN pašu resursiem un pašu resursam, kas pamatojas uz neregistrēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu. Tāpēc Grieķijas pārskata novēlota iesniegšana neietekmēja ieņēmumus par 2023. gadu. Šajā gadījumā starpību starp prognozēm un pārskatu uz laiku sedza NKI pašu resursi. Tā tiks iekļauta 2024. gada atlikumos (jāpaziņo 2025. gadā) un tiks iekasēta saskaņā ar parastajiem noteikumiem.

Problēmas ar statistikas kvalitāti dalībvalstu līmenī neliecina par nepilnībām Komisijas iekšējās kontroles sistēmā. Turklāt tās nerada kļūdas ES ieņēmumu iekasēšanā. Dalībvalstu statistikas kvalitāte tiek pienācīgi analizēta Komisijas veiktajās pārbaudēs. Par jebkuru konstatēto nepilnību tiks formulēta atruna, kas jāatrisina, pirms attiecīgās pašu resursu summas tiek pieņemtas un kļūst galīgas.

Atbilde uz 4.2. izcēlumu

Datu ticamības un salīdzināmības nepilnības

¹ NKI atrunas Komisija formulē, ja ir konstatētas nepilnības attiecībā uz to, kā dalībvalsts ir apkopojusi savus NKI rādītājus. Atrunas tiek formulētas gadījumos, kad ir problēmas ar iespējamu būtisku ietekmi, un tās paliek spēkā līdz brīdim, kad problēmas ir atrisinātas.

Mērīšanas brīdis

Pašu resursa, kas pamatojas uz nereklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, pārbaudes apmeklējumu laikā Komisija kopā ar kompetentajām valsts iestādēm pārbauda, vai summas tiek paziņotas aprēķina brīdī, t. i., tad, kad atkritumi nonāk reciklēšanas procesā vai, izņēmuma gadījumos, šķirošanas procesa noslēgumā, un šajā gadījumā to, kā šis izņēmums tiek īstenots. Visos gadījumos, kad izņēmuma īstenošana nav apmierinoša, Komisija formulē atrunas, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu salīdzināmību.

Iepakojuma tiesību aktos ir noteikta prasība izmantot vidējos zudumu koeficientus tikai tad, ja citādi nav iespējams iegūt ticamus datus. Komisija 2021. gadā ierosināja deleģēto aktu par saskaņotajiem vidējiem zudumu koeficientiem. Padome to noraidīja. Komisija pašlaik strādā pie Vidējo zudumu koeficientu akta jaunas versijas.

Statistikās apkopošanas metodes

Statistikas pārskata veidne ietver ziņošanu par divām metodēm un līdzsvarošanas lēmumu, kas dalībvalstīm ir jāziņo. Pārbaudes apmeklējumu laikā Komisija pārbauda, vai tiek izmantota viena vai divas metodes, un formulē atrunas ikreiz, kad tiek izmantota tikai viena metode, vai netiek piemērota abu metožu līdzsvarošana, vai arī vienā no abām metodēm ir nekoncekvence.

Pārliecība, ka plastmasas atkritumi faktiski tiek reciklēti

Dažas dalībvalstis revidē reciklēšanas kompleksus savā teritorijā un pat trešās valstīs. Četrās no astoņām līdz šim pārbaudītajām dalībvalstīm ražotāju atbildības organizācijas vai ārējie revidenti revidē reciklētos daudzumus, kā arī reciklēšanas kompleksus. Jāatzīmē, ka līdz šim pārbaudītās dalībvalstis ietilpst visaugstākā riska grupā, tāpēc tām tika piešķirta pārbaudes prioritāte. Komisija formulē atrunas par reciklēšanas rādītājiem, kurus pārbaudīti laikā nevar pārbaudīt.

Muitas rīcības plāns

Komisija ierosināja vērienīgāko muitas savienības reformu kopš tās izveides, un par to pašlaik notiek sarunas ar likumdevējiem (4.25.–4.29. punkts). Lai sagatavotu šo priekšlikumu, Komisija ir paredzējusi Muitas rīcības plāna 17. darbību par iespējamu ES Muitas aģentūras/iestādes izveidi. Priekšlikumā ir iekļautas un pastiprinātas arī daudzas citas darbības, lai nodrošinātu tām stabilāku juridisko un digitālo pamatu. Kad par reformu būs panākta vienošanās un tā tiks īstenota, tā ievērojami stiprinās muitas savienības analīzes, riska pārvaldības un kontroles spējas. Tādējādi Komisija ir rūpīgi izmantojusi savas iniciatīvas tiesības un tagad veic ievērojamus ieguldījumus ciešā sadarbībā ar Padomi un Eiropas Parlamentu, lai pēc iespējas efektīvāk virzītu šo lietu. Tāpēc, lai gan Komisija atzīst dažu plānā paredzēto darbību īstenošanas aizkavēšanos, ir svarīgi arī norādīt, ka tikai četras no visām Muitas rīcības plānā iekļautajām darbībām iepriekš ir atzītas par tādām, kas varētu veicināt muitas nodokļu izstrūkuma samazināšanu.

III.KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

4.1. ieteikums. Iekasēt no dalībvalstīm nokavējuma procentus, ja NKI atrunas netiek pilnībā atrisinātas līdz termiņa beigām

Iekasēt nokavējuma procentus, ja dalībvalstis noteiktajā termiņā nesniedz visu informāciju, kas vajadzīga, lai pilnībā atrisinātu atrunas un labotu NKI datus.

(Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada vidum)

Komisija **nepiekrīt** šim ieteikumam.

Saskaņā ar Komisijas interpretāciju par piemērojamajiem tiesību aktiem Eiropas Komisija iekasē procentus no dalībvalstīm, ja NKI atrunas netiek pilnībā atrisinātas pēc termiņa beigām. Nokavējuma procentu piemērošana, ja informāciju daļēji iesniedz līdz termiņa beigām, tiesību aktos nav minēta. Tāpēc Komisija nevar piekrist šim ieteikumam.

4.2. ieteikums. Pārbaudīt dalībvalstu ziņojumus par progresu saistībā ar finanšu riska kritērijiem (FRK) un apzināt galvenos īstenojamos FRK elementus

Iesakām Komisijai uzraudzības apmeklējumos izlases veidā pārbaudīt FRK satvara īstenošanas stāvokli dalībvalstīs, apzinot tos FRK elementus, kas būtu jāīsteno prioritārā kārtā, un attiecīgi rīkoties, lai palīdzētu dalībvalstīm šos elementus nekavējoties īstenot.

(Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2026. gada beigām)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Komisija turklāt uzsver, ka grozījums lēmumā par finanšu riska kritērijiem (FRK) tika pieņemts 2024. gada 4. aprīlī saskaņā ar ERP ieteikumiem tās Īpašajā ziņojumā Nr. 04/2021 par muitas kontroli.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 5. NODAĻU. VIENOTAIS TIRGUS, INOVĀCIJA UN DIGITĀLĀ JOMA

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Maksājumi saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmas 1. izdevumu kategoriju “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma” (DFS1) aptver vairākas programmas, piemēram, **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI), pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” un “Apvārsnis Eiropa”**.

Komisija ņem vērā Eiropas Revīzijas palātas (ERP) aprēķināto **klūdu līmeni** (5.7. punkts), kas ir pagājušajos gados konstatētajā diapazonā.

“Apvārsnis Eiropa” ir visplašākā pētniecības un inovācijas programma Eiropā. Šī programma balstās uz pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” gūto pieredzi.

Veidam, kādā tiek izmaksāti ES līdzekļi, ir tieša ietekme uz klūdu risku Komisija piekrīt, ka noteikumu vienkāršošana var šo risku mazināt. Tāpēc pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” visām ES finansēšanas programmām izmanto Komisijas iekšējiem noteikumiem pievienotu **standarta dotācijas nolīguma paraugu (DNP)**¹, plaši izmanto vienkāršoto izmaksu iespējas (vienības izmaksas, vienoto likmi un fiksētas summas), piemēro vienkāršākas izmaksu atlīdzināšanas shēmas jomās, kur tas ir iespējams, kā arī īsteno racionalizētu revīzijas sistēmu. Papildu norādījumi par DNP ir sniegti **dotācijas nolīgumā ar norādēm (DNN)**. Komisija joprojām ir apņēmības pilna vēl vairāk vienkāršot noteikumus un procedūras, lai samazinātu gan klūdu risku, gan arī slogu saņēmējiem.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Komisija ņem vērā ERP aprēķināto klūdu līmeni 3,3 % (5.7. punkts) un veiks turpmākus pasākumus saistībā ar ERP konstatētajām problēmām (sk. ERP ziņojuma 5.7. līdz 5.25. punktu), kā izklāstīts turpmākajās iedaļās.

Komisija, lai zinātu, kā rīkoties turpmāk, ņem vērā ERP ziņotos gadījumus par skaitļos izsakāmām kļūdām. Komisija arī atzīmē, ka korektīvie pasākumi, ko tā veica saskaņā ar kontroles sistēmām, ir samazinājuši aplēsto klūdu līmeni šai nodaļai (5.11. punkts).

Gadījumos, kad revidenti, kurus atbalsta saņēmēji bija nolīguši apliecinājumu izsniegšanai par finanšu pārskatiem, (CFS revidenti) nav atklājuši ERP konstatētās kļūdas (5.11. punkts), Komisija, lai

¹ Commission decision C(2022)9304 final on the internal rules for the implementation of the Commission section of the general budget of the European Union, 23. pielikums.

vēl vairāk uzlabotu finanšu pārskatu kvalitāti un ticamību, rīko *CFS* revidentiem mērķtiecīgus tīmekļseminārus par kļūdām, kuras visbiežāk konstatē revīzijās (piemēram, attiecībā uz personāla izmaksām, līgumu slēgšanu ar apakšuzņēmējiem un citām tiešajām izmaksām, utt.). Papildus pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” apliecinājumu veidnei, kurā viss ir paskaidrots, Komisija atgriezeniskās saites veidā nodrošina informāciju *CFS* revidentiem, ja *ex post* finanšu revīzijās apliecinājumā par finanšu pārskatu tiek konstatētas kļūdas. Visbeidzot, Pētniecības uzziņu dienests (īpašs palīdzības dienests par ES pētniecības programmām) sniedz norādījumus *CFS* revidentiem, atbildot uz pieprasījumiem tiešsaistē.

Personāla izmaksas

Personāla izmaksas, kurās ir kļūdas

Komisija atzīst, ka personāla izmaksas joprojām ir galvenais kļūdu avots (5.13. punkts), kas vismaz daļēji loģiski izriet no tā, ka personāla izmaksas veido lielāko daļu no kopējām izmaksām, ko saņēmēji deklarē pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” un līdzīgi pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”.

Pamatprogramma “Apvārsnis 2020” bija nozīmīgs solis noteikumu par attiecinātajām izmaksām vienkāršošanā un saskaņošanā, tostarp attiecībā uz personāla izmaksu aprēķināšanu.

Komisija ir sniegusi norādījumus un praktiskus piemērus pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” **dotācijas nolīgumā ar norādēm** un veikusi arī citus informētības uzlabošanas pasākumus par pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”, izmantojot interaktīvu anketu, kura, tuvojoties pārskatu iesniegšanas laikam, tika izsūtīta dalībniekiem un kurā atkarībā no saņēmēja atbildēm tika sniegti attiecīgi padomi. Komisija arī organizēja tīmekļsemināru personām, kas izsniedz apliecinājumus par finanšu pārskatiem saistībā ar dotāciju pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”. Turklāt atbalsta saņēmēji tiek aicināti izmantot Pētniecības uzziņu dienesta pakalpojumus, lai pieprasītu skaidrojumu saistībā ar dotācijas pārvaldību, tostarp praktiskus piemērus tam, kā aprēķināmas personāla izmaksas. Komisija apstiprina savu apņemšanos pastiprināt informācijas kampaņas, jo īpaši pievēršoties tiem saņēmējiem, kuri bieži kļūdās.

Pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa” Komisija izmanto korporatīvo DNP, ko piemēro no 2021.–2027. gada DFS sākuma, un ir izdevusi korporatīvus norādījumus par īstenošanu praksē, kuros paredzēta vienkāršāka metode personāla izmaksu atmaksai, kas pamatojas uz aprēķinu pēc dienas likmes un aizstāj pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” izmantotās metodes, kuras bieži rada kļūdas. Līdztekus DNP praktiski piemēri par prēmijām un dienas likmju aprēķināšanu ir sniegti dotācijas nolīgumā ar norādēm. Komisijas metodiskajos dokumentos ir arī saraksts, kurā norādīts, kā rīkoties ar izmaksām, kas ir valstīm specifiskas.

Turklāt Komisija ir pārstrādājusi pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” dotācijas dalībnieku apmācības un informatīvos pasākumus, sistemātiskāk iekļaujot tajos informāciju, kuras mērķis ir ierobežot kļūdu risku. Komisija ir arī vēl vairāk optimizējusi mijdarbību ar valstu juridiskajiem un finanšu kontaktpunktiem, kas ir daļa no atbalsta struktūras saņēmēju informēšanai par to, kā pareizi deklarēt izmaksas.

Komisija turpina vienkāršot personāla izmaksu deklarēšanu pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, ieviešot personāla izmaksās (no 2024. gada maija) izmaksas par vienību, lai samazinātu kļūdu risku saņēmējiem, kuri šo variantu izmanto. Komisijas rīkotās komunikācijas kampaņas veicinās šī varianta pēc iespējas plašāku izmantošanu pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” saņēmēju vidū.

Dienas likmju aprēķināšana programmas “Apvārsnis Eiropa” dotācijām

Personāla izmaksas parasti aprēķina, izmantojot 215 dienu gadā metodi, kas noteikta DNP 6. panta 2. punkta A.1. sadaļā “Darba ņēmēju (vai līdzvērtīgas) izmaksas” (šo metodi turpmāk dēvē par 215 dienu metodi). Dotācijas nolīgumā ar norādēm ir sniegti norādījumi šā principa īstenošanai saskaņā ar DNP un veidā, kas vienkāršo visus aprēķinus, lai izvairītos no kļūdām. Vairumā gadījumu šīs metodes piemērošanai praksē ir vajadzīgi skaidrojoši norādījumi, kas ļautu to izmantot dažādajos nodarbinātības scenārijos (ņemot vērā atšķirīgus pārskata periodu ilgumus, nodarbinātības laikus, pilna laika/nepilna laika statusus, bērna kopšanas atvaļinājumu utt.). Tādējādi 215 dienu pamatmetode nav paredzēta un to parasti nevar piemērot tiešā veidā, nepielāgojot konkrētajiem apstākļiem.

Dotācijas līgumā ar norādēm Komisija precizē, ka tā pieņem 215 dienu metodes izmantošanu kā papildu vienkāršošanas pasākumu, ja tiek veikts konsolidēts vienots aprēķins uz vienu darbinieku vienā pārskata periodā. Tādējādi vienā aprēķinā tiek integrēti mainīgie lielumi (to lielākā daļa), piemēram, darba laiks un pārskata perioda ilgums.

Citas neattiecināmas tiešās izmaksas un darījumi ar vairākām kļūdām

Komisija ņem vērā, ka ERP ir konstatējusi citas tiešās izmaksas, kas neatbilst dažiem vispārējiem izmaksu attiecināmības nosacījumiem, un jo īpaši tādas, kas nav radušās saistībā ar darbību (5.22. punkts). Turklāt tā atklāja gadījumus, kad saņēmēji bija deklarējuši neattiecināmus izdevumus divās vai vairākās izmaksu kategorijās (5.24. punkts).

Tāpat kā personāla izmaksu aprēķina kļūdu gadījumā Komisija šīs problēmas mazina ar informatīviem komunikācijas pasākumiem un tīmekļsemināriem (par to, kā izvairīties no kļūdām citu tiešo izmaksu deklarēšanā pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”), norādījumiem, kas sniegti pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” dotācijas nolīguma paraugā ar norādēm un “Apvārsnis Eiropa” dotācijas nolīgumā ar norādēm, un mudinot izmantot Pētniecības uzziņu dienestu.

Jaunpienācēji un mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)

Komisija pievienojas ERP novērtējumam (5.25. punkts), ka MVU un jaunpienācēji ir visvairāk pakļauti kļūdu riskam. Tomēr viņu dalību uzskata par ļoti būtisku programmas panākumu kontekstā, un tā tiek atbalstīta visos līmeņos.

Lai mazinātu kļūdu risku, Komisija sniedz atbalstu pieteikumu iesniedzējiem un saņēmējiem, rīkojot tiešsaistes informācijas un komunikācijas kampaņas un seminārus par to, kā nepieļaut kļūdas, deklarējot izmaksas. Šīs darbības pievēršas “kļūdu riskam” vairāk pakļautajām struktūrām, piemēram, maziem un vidējiem uzņēmumiem un jaunpienācējiem (sk. arī atbildes iedaļās “Personāla izmaksas, kurās ir kļūdas” un “Citas neattiecināmas tiešās izmaksas”).

Turklāt fiksētas summas finansējuma aizvien plašāka izmantošana pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” un nesen ieviestā vienības izmaksa personāla izmaksās samazina administratīvo slogu saņēmējiem, un paredzams, ka kļūdu risks šādi vēl vairāk samazināsies.

2. Revidentu veiktā CINEA ex ante kontroles sistēmas pārbaude attiecībā uz EISI dotācijām transporta un enerģētikas nozarē

Komisija ņem vērā ERP kopējo viedokli, ka ar risku novēršanu saistītā EISI ex ante kontroles stratēģija pamatojas uz rūpīgu risku analīzi un iepriekšējo pieredzi.

Tomēr ERP norāda, ka iepirkuma padziļinātas pārbaudes neveikšana dažos gadījumos, varētu pazemināt *ex ante* pārbažu nodrošinātās pārlicības līmeni (5.32. punkts). Komisija uzskata, ka, veicot šādas pārbaudes, situācijas ir jānošķir, lai pārbaudes būtu rentablas un samērīgas ar finanšu riskiem.

Komisija turpinās izstrādāt pamatnostādnes, lai iekļautu pārbaudi atbilstības noteikšanai starp kritērijiem, kas izmantoti novērtējuma ziņojumā, un kritērijiem, kas izklāstīti paziņojumā par līgumu (5.33. punkts).

3. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Komisija atzinīgi vērtē ERP apsvērumu, ka RTD ĢD un *HaDEA* gada darbības pārskati sniedz objektīvu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar pakārtoto darījumu pareizību (5.35 punkts).

Attiecībā uz kļūdu līmeni, kas norādīts RTD ĢD gada darbības pārskatā (5.36. punkts), RTD ĢD ziņo, ka pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” kumulatīvais reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,57 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,64 %. Abu kļūdu īpatsvaru aprēķina pamatā ir Komisijas veikto revīziju rezultāti pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” (2014.–2021.), un atlikušo kļūdu īpatsvara pamatā ir veikto korekciju rezultāts.

Attiecībā uz jaunās pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” *ex post* revīzijas kampaņu (5.37. punkts) Komisija 2023. gada novembrī pieņēma “Apvārsnis Eiropa” kontroles stratēģiju. Šajā kontekstā 2024. gadā sākas “Apvārsnis Eiropa” revīzijas kampaņa. Mērķrādītājs, ko Komisija ir noteikusi pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa”, paredz, ka kumulatīvais reprezentatīvo kļūdu īpatsvars un kumulatīvais atlikušo kļūdu īpatsvars, t. i., kļūdu līmenis, kas paliek neatklāts un neizlabots, nepārsniedz 2 % gadā un līdz pamatprogrammas beigām.

Saistībā ar iekšējās revīzijas dienesta (IRD) sniegtajiem deviņiem ieteikumiem, kas paredzēti RTD ĢD un bija spēkā 2022. gada beigās (5.38. punkts), var minēt, ka tie ir ņemti vērā RTD ĢD iekšējās kontroles sistēmas novērtējumā. Attiecībā uz visiem ieteikumiem ir sagatavoti rīcības plāni, kas patlaban tiek īstenoti. Eiropas Inovācijas padomes (EIP) programmas pārvaldības satvaram veltītā 2022. gada kritiskā ieteikuma statuss tika pazemināts uz “svarīgu”, jo lielākā daļa riska mazināšanas pasākumu ir īstenoti.

Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (AMPR, 5.40. punkts) Komisija izmanto maksājumu riskus, ko ģenerāldirektorāti atklājuši savos gada darbības pārskatos un kas atbilst to labākajai aplēsei, turklāt tiem tikusi veikta rūpīga un strukturēta kvalitātes pārbaude.

Balstoties uz veikto darbu, Komisija uzskata, ka gada pārvaldības un snieguma ziņojumā uzrādītais DFS1 risks maksājuma laikā ir reprezentatīvs un sniedz patiesu un godīgu priekšstatu par kļūdu līmeni. Šīs aplēses pamatā ir metodika, kas ļauj Komisijai kā EK budžeta pārvaldnieci identificēt un nošķirt augsta, vidēja un zema riska jomas un līdz ar to koncentrēt Komisijas centienus riska mazināšanai.

III.KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo gadu ieteikumu izpilde

Saistībā ar Revīzijas palātas turpmākajiem pasākumiem Ieteikuma Nr. 3/2021 sakarā Komisija pabeidza priekšizvērtējumu par atrunas pievienošanu, kas parādās, aizpildot saņēmēju finanšu pārskatus, un pievienos šo funkciju līdz 2024. gada beigām.

Attiecībā uz Ieteikumu 2/2022 dokumenta "Pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" priekšlikuma novērtējums — standarta norādījumi" 76. lappusē jau ir minēts dokumentēšanas pienākums. Pienākums dokumentēt novērtējumu izvērtēšanas ziņojumos ir iekļauts arī norādījumos Komisijas darbiniekiem, kuri novērtē fiksētas summas, proti, "Vienreizējā maksājuma rokasgrāmatā no A līdz Z" (10. lpp.). Tiks uzlabots ekspertu standarta norādījumu dokuments (sadaļa par fiksētajiem maksājumiem), lai precizētu, ka budžeta novērtējums ir jādokumentē.

5.1. ieteikums. Uzlabot noteikumu par dienas likmi ievērošanu no saņēmēju puses

Attiecībā uz ziņošanu par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" ieviest pasākumus, kas pārsniedz līdz šim veiktās informētības veicināšanas darbības, lai uzlabotu to, kā saņēmēji ievēro noteikumus par dienas likmi.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada vidus)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

5.2. ieteikums. Nodrošināt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dokumentu viennozīmīgu izpratni

Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" sīkāk precizēt dotācijas nolīguma paraugā izmantotos noteikumus un metodes personāla izmaksu dienas likmju aprēķināšanai.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada vidus)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Norādījumi, kas sniegti dotācijas nolīgumā ar norādēm (DNN) DNP izklāstīto principu īstenošanai, ir rūpīgi apsvērti, lai saņēmējiem visās Savienības programmās piedāvātu maksimālu vienkāršošanu un galarezultātā samazinātu kļūdas. Šajā ziņā DNP izklāstītā 215 dienu metode ir pamats kodolīgiem DNN norādījumiem par īstenošanu daudzos dažādos nodarbinātības scenārijos, konkrētos gadījumos un to kombinācijās.

Komisija vajadzības gadījumā precizēs to, kā aprēķināt personāla izmaksu dienas likmes, piemēram, veidnēs, norādījumos, informatīvos un izpratnes veicināšanas pasākumos, lai vēl vairāk samazinātu jebkādu neskaidrības risku attiecībā uz personāla izmaksu noteikumiem atbalsta saņēmējiem.

5.3. ieteikums. Izstrādāt pamatnostādnes par iepirkuma *ex ante* kontroles mehānismiem

Turpināt izstrādāt pamatnostādnes, lai aprakstītu to pārbaūžu apjomu, kas jāveic, EISI projektu iepirkumam piemērojot *ex ante* kontroles mehānismus attiecībā uz ievēroto atlases un piešķiršanas kritēriju atbilstību tiem, kas publicēti paziņojumā par līgumu.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigās)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Tā turpinās izstrādāt pamatnostādnes, lai iekļautu pārbaudi par atbilstību starp kritērijiem, kas izmantoti izvērtēšanas ziņojumā, un kritērijiem, kas izklāstīti paziņojumā par līgumu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 6. NODAĻU: KOHĒZIJA, NOTURĪBA UN VĒRTĪBAS

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Ekonomiskajai, sociālajai un teritoriālajai kohēzijai paredzētos līdzekļus Eiropas Savienībā izlieto, pamatojoties uz dalītas pārvaldības sistēmu starp Eiropas Komisiju un valstu iestādēm.

Dalībvalstis ir atbildīgas par stabilu pārvaldības un kontroles sistēmu ieviešanu un ar attiecīgajiem izdevumiem saistīto pārkāpumu novēršanu, atklāšanu un labošanu. Komisija uzrauga un novērtē šo sistēmu efektīvu darbību, pamatojoties uz visu revīziju rezultātiem, tostarp pašas veiktajām revīzijām, vajadzības gadījumā sniedzot ieteikumus par uzlabojumiem un cenšoties gūt pamatotu pārliecību, ka gada kļūdu īpatsvars katrā programmā ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa. Vajadzības gadījumā Komisija var noteikt papildu finanšu korekcijas tām, ko dalībvalstis jau piemēro.

Komisijas vienotajā revīzijas stratēģijā kohēzijas politikas jomā ir ņemti vērā pārvaldības, kontroles un revīzijas pienākumi, īstenojot dalīto pārvaldību, saskaņā ar kuru galvenā atbildība par Komisijai paziņoto no kohēzijas līdzekļiem tērēto izdevumu revīziju veikšanu ir dalībvalstu revīzijas iestādēm. Lai mazinātu revīzijas slogu atbalsta saņēmējiem, vienkāršotu revīzijas procesu un izvairītos no darba dublēšanās, Komisijas mērķis saskaņā ar vienoto revīzijas pieeju ir iegūt pamatotu pārliecību, veicot dokumentu pārbaudes par valstu veikto revīziju rezultātiem un sniedzot atzinumus par visām programmām, vienlaikus veicot mērķtiecīgas, uz risku balstītas revīzijas. Minētās revīzijas ietvēra programmu iestāžu, tostarp revīzijas iestāžu, darba pārbaudi un atkārtotu veikšanu, lai novērtētu veiktās verifikācijas un iesniegto ziņojumu ticamību. Revīzijas pieeja papildus paredz arī spēju veidošanas pasākumus, tostarp informācijas apmaiņu par kopīgām metodikām, ieteiktos korektīvos pasākumus un atgriezenisko saiti par atklātajām kļūdām. Tas nodrošina pamatu, lai programmu iestādes vajadzības gadījumā varētu uzlabot savu darbu.

Tādējādi Komisija novērtē pārvaldības un kontroles sistēmu kvalitāti, veicot dažādu programmu izpēti, pamatojoties uz riska novērtējumu un ņemot vērā visus pieejamos revīziju rezultātus, tostarp Eiropas Revīzijas palātas (ERP) ziņotos rezultātus. Šādi rīkojoties, Komisija var apzināt tās programmas vai programmu daļas, kurās ir trūkumi vai vislielākā kļūdu iespējamība, un pievērst šīm jomām uzmanību, veicot savu revīzijas darbu un nosakot korektīvos pasākumus. Tā var novērtēt, vai šādi trūkumi vai pārkāpumi ir bijuši citās programmas daļās, citās programmās tajā pašā dalībvalstī vai citās dalībvalstīs. Tāpēc Komisija var pieprasīt attiecīgajām programmu iestādēm veikt mērķtiecīgus un samērīgus sistēmu uzlabojumus, lai mazinātu šādu kļūdu atkārtotības iespējamību nākotnē, un finanšu korekcijas iepriekšējo izdevumu labošanai.

Balstoties uz pieejamajiem valstu un Komisijas revīzijas rezultātiem, Komisija gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (AMPR) secināja, ka kopējais neatbilstoši veikto izdevumu risks kohēzijas politikai kopumā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem saglabājās stabils, neraugoties uz pieaugumu 2022. gadā. Tā arī secināja, ka 441 kohēzijas politikas programmā pārvaldības un kontroles sistēmas labi darbojas 93 % gadījumu. Pārējās 30 programmās un 25 citu programmu atsevišķās daļās nepilnības saglabājās galvenokārt vadošo iestāžu vai to starpniekstruktūru līmenī (nepilnības pārvaldības pārbaudēs, pirmā līmeņa kontroles mehānismi). Turklāt dažas revīzijas iestādes neatklāja atsevišķas kļūdas, taču tas neliek apšaubīt veiktā revīzijas darba ticamību kopumā, izņemot attiecībā uz nelielu revīzijas iestāžu (vai to kontroles struktūru) skaitu, proti, 10 no 116 struktūrām kopumā.

Visbeidzot, Komisija uzsver daudzgadu koriģētspējas efektivitāti, kas ļauj samazināt risku programmas slēgšanas laikā zem būtiskuma sliekšņa. Programmu iestādes regulāri izņem no apliecinātajiem pārskatiem iepriekš deklarētās summas, kas atzītas par neatbilstoši iztērētām vai pakļautām riskam. Kopš 2014.–2020. gada plānošanas perioda sākuma šīs summas kopumā bija 12,8 miljardi EUR attiecībā uz ERAF/KF līdzekļiem un 3,56 miljardi EUR attiecībā uz ESF/JNI/EAFVP līdzekļiem. Tas notiek arī tāpēc, ka Kopīgo noteikumu regulā (KNR) ir paredzēts noteikums par iespējamām neto finanšu korekcijām, kuru rezultātā noteiktu juridisko nosacījumu izpildes gadījumā attiecīgajām dalībvalstīm rastos tiešs finansējuma zudums. Daļu no šīm atsauktajām summām (kad tās ir apstiprinātas kā attiecināmas) dalībvalstis varētu iekļaut no jauna vai aizstāt tās ar citiem attiecināmiem izdevumiem to pašu programmu ietvaros, jo līdz šim nevienā gadījumā nav uzskatīts, ka ir piemērojami KNR izklāstītie neto finanšu korekciju nosacījumi. Turklāt tajā pašā periodā veiktās revīzijas darbības un uzraudzības funkciju izpildes rezultātā Komisija attiecībā uz kohēzijas politikas ietvaros piešķirtajiem līdzekļiem pieprasīja veikt finanšu korekcijas vairāk nekā 1,54 miljardu EUR apmērā. Pēc visu korektīvo pasākumu īstenošanas Komisija gada darbības pārskatos (GDP) ziņoja, ka risks slēgšanas laikā tagad ir zemāks par 2 % visos grāmatvedības gados līdz pat 2022. gadam. Tajā pašā laikā joprojām tiek veiktas turpmākas korektīvas darbības.

Tāpēc Komisija secināja, ka tā ir guvusi pārlicību, ka pārvaldības un kontroles sistēmas kopumā darbojas salīdzinoši labi, nodrošinot, ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un tiek veikti samērīgi un efektīvi korektīvi pasākumi gadījumos, kad tiek konstatēti piemērojamo noteikumu pārkāpumi, kas apdraud pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

Šī vispārējā pārvaldības sistēma ir arī ļāvusi kohēzijas politikai darboties kā galvenajam virzītājspēkam, lai mazinātu ekonomiskās atšķirības visā Eiropas Savienībā, veicinot ienākumu līmeņu konvergenci, ekonomikas izaugsmi, bezdarba samazināšanu un konkurētspēju, kā uzsvērts nesen publicētajā 9. kohēzijas ziņojumā¹. Piemēram, Centrāleiropā un Austrumeiropā kopumā ienākumi uz vienu iedzīvotāju, kas 2004. gadā bija 52 % no ES vidējā rādītāja, tagad ir palielinājušies līdz gandrīz 80 %. Tajā pašā laikā bezdarba līmenis ir samazinājies no 13 % līdz 4 %.

Kohēzijas politikai bija arī kritiski svarīga nozīme Eiropas reģionu atbalstīšanā Covid-19 pandēmijas un tai sekojošo krīžu laikā, kad ātri tika pieņemti konkrēti pasākumi, lai risinātu šo krīžu ietekmi uz veselību, ekonomiku un sociālo jomu visneaizsargātākajās sabiedrības un ekonomikas grupās. Ar kohēzijas politiku nekavējoties tika sniegts atbalsts reģioniem, mazinot vēl lielākas nevienlīdzības rašanās risku, tika nodrošināta tik ļoti nepieciešamā likviditāte mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) atbalstam, vienlaikus ieviešot darba vietu saglabāšanas shēmas, lai aizsargātu miljoniem Eiropas iedzīvotāju iztikas līdzekļus, un tika piedāvāta nepieciešamā elastība projektu turpināšanas atbalstam. Tādējādi kohēzijas politikas līdzekļi tika mobilizēti un vajadzības gadījumā pārplānoti un papildināti ar *NextGenerationEU* finansējumu krīzes seku pārvarēšanas un atveseļošanās vajadzībām, lai dalībvalstis varētu risināt šīs problēmas īsā un vidējā laika posmā. Šajā kontekstā Komisija 2023. gadā turpināja prasīt programmu iestādēm pievērst īpašu uzmanību jauniem riskiem, kas saistīti ar pieejamo papildu finansējumu, jo īpaši dubultam finansējumam, interešu konfliktiem, krāpšanai un korupcijai vai ārkārtas publiskā iepirkuma procedūru nepamatotai izmantošanai. Attiecīgajos Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (REGIO) un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta (EMPL) gada darbības pārskatos tika pārredzami ziņots par šajā saistībā konstatētajiem pārkāpumiem.

¹ *Inforegio*. Devītais ziņojums par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju (europa.eu); sk. arī politikas sasniegumus kohēzijas politikas jomā, par kuriem ziņots REGIO ĢD un EMPL ĢD 2023. gada darbības pārskatos.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. ERP pārbažu rezultāti par darījumiem

Komisija pienācīgi ņem vērā ERP aplēsto kļūdu īpatsvara pieaugumu pēdējos divos gados (6.15. punkts) salīdzinājumā ar salīdzinoši stabilo kļūdu līmeni, par ko laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam ziņoja gan Revīzijas palāta, gan Komisija. Komisijas risks maksājuma laikā, ko 2023. gadā novērtēja kā kohēzīvai būtisku 2,8 % apmērā, pamatojas uz pilnīgu pārskatu par visiem revīzijas atzinumiem un kļūdu īpatsvaram, par kuriem ziņojušas programmu revīzijas iestādes un kurus Komisija attiecīgā gadījumā korigējusi saskaņā ar savu novērtējumu, kā arī ņemot vērā ERP revīziju rezultātus. Komisijas pieeja ļauj tai izdarīt secinājumus dalībvalstu un pat atsevišķu programmu līmenī (sk. ERP skaidrojumu, kas sniegts 1.11. punktā). Pamatojoties uz visiem pieejamajiem revīziju rezultātiem, tostarp ERP revīziju rezultātiem, 2023. gada darbības pārskatos Komisija ziņoja par riskiem maksājuma laikā un maksimālajiem riskiem, kas salīdzināmi ar iepriekšējo gadu riskiem un kopumā ir būtiski, kaut arī zemākā līmenī, nekā to aprēķinājusi ERP.

Komisija šo atšķirību saista ar dažkārt atšķirīgām faktu vai piemērojamo noteikumu interpretācijām un atšķirīgām metodiskām pieejām. Tas galvenokārt izriet no Komisijas (kas ir atbildīga par ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību) un ERP (kā neatkarīga ārējā revidenta) dažādajām funkcijām un pilnvarām. Komisija norāda, ka jau otro gadu šī atšķirība salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir īpaši liela. Savā darījumu izlasē ERP skaitliski izsaka kļūdas, kas saistītas ar piemērojamo noteikumu pārkāpumiem un ietekmē attiecīgā maksājuma summu (6.16. punkts). ERP ir šīs kļūdas ekstrapolējusi, lai aplēstu kļūdu īpatsvaru, kas piemērojams kohēzijas, noturības un vērtību jomā.

Savukārt Komisija veica atsevišķu katras programmas novērtējumu un apkopoja iegūtos rezultātus (sk. Komisijas atbildes I daļu iepriekš).

Komisija neuzskata, ka visi izdevumi, uz kuriem norāda ERP, ir patiešām neattiecināmi, un visi gadījumi ERP norādītajā kopīgajā gadījumu skaitā ir pārkāpumi KNR 2. panta 36. punkta nozīmē, kas ir juridiskais pamats, lai Komisija piemērotu finanšu korekciju.

Piemēram, papildus pārkāpumiem, kas tādi ir KNR nozīmē, ERP izsaka skaitļos arī tās problēmas, kas ir saistītas ar revīzijas taku trūkumu vai reālo izmaksu sadalījuma metodēm, lai izvairītos no pārmērīgām administratīvajām izmaksām, acīmredzamiem interešu konfliktiem, kļūdām publiskā iepirkuma procedūrās, kuras nesasniedz ES sliekšņus un kuras tādējādi bieži vien reglamentē valsts tiesību akti (sk. iedaļu "Iekšējā tirgus noteikumu ievērošana"). Komisija norāda, ka vienā gadījumā pēc Komisijas veiktas revīzijas, kura notika tieši pirms ERP revīzijas, dalībvalstī ritēja korekciju veikšanas process.

Tajā pašā laikā Komisija atzīst, ka dažu ERP konstatēto sistēmas problēmu (kļūdaini valsts atbalsta aprēķināšanas noteikumi ieguldījumiem Polijā, 6.3. izcēlums, pieskaitāmo izmaksu neatbilstošs aprēķins lielam atbalsta saņēmējam Vācijā) gadījumā būs jāveic stingra un mērķtiecīga pēcpārbaude kopā ar attiecīgo dalībvalstu iestādēm. Turklāt 2023. gadā dažas programmu iestādes varētu būt veikušas mazāk efektīvas kontroles un pārbaudes, jo 2014.–2020. gada programmu paralēla īstenošana un papildu finansējums no *NextGenerationEU* līdzekļiem (sk. arī 1.22. punktu) radīja lielu pārslodzi un augošu spiedienu. Komisija atgādina, ka pēc nesen notikušajām izmaiņām tiesību aktos² slēgšanas administratīvie termiņi tika pagarināti un

² Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP).

programmu iestādēm ir doti vēl divi grāmatvedības gadi izdevumu deklarēšanai un korigēšanai. Galīgie pārskati būs jāiesniedz tikai līdz 2026. gada februārim. Tādējādi dalībvalstis var veltīt ilgāku laiku papildu administratīvo pārbaužu un korekciju veikšanai, lai deklarētu izdevumus slēgšanas laikā.

Komisija pienācīgi sekos līdzi visām ERP paziņotajām kļūdām, kuras tā pieņem, pieprasot veikt korektīvus pasākumus vai finanšu korekcijas, ja tas ir juridiski iespējams. Komisija arī ieteiks attiecīgajām programmu iestādēm vajadzības gadījumā vēl vairāk uzlabot pārvaldības un kontroles sistēmas, tostarp ņemot vērā 2021.–2027. gada periodu.

Turklāt Komisija uzsver revīzijas iestāžu lielo nozīmi kļūdu atklāšanā, par ko liecina 52 skaitļos izsakāmas kļūdas, par kurām programmu revīzijas iestādes ziņoja saistībā ar darījumiem ERP izlasē (6.19. punkts). Pie tam vadošajām iestādēm vajadzēja visupirms novērst vai atklāt šīs kļūdas (sk. 6.43. punktu). Analizētajā grāmatvedības gadā revīzijas iestādes ziņoja par kopējo kļūdu īpatsvaru virs 2 % aptuveni trešdaļā programmu, kas liecina, ka pirmā līmeņa kontroles mehānismi šajās programmās jāuzlabo. Korekcijas, kas tika veiktas, samazināja atlikušo kļūdu īpatsvaru zem 2 % atzīmes visos gadījumos, izņemot 29 gadījumus. Kļūdu konstatēšanas spēja programmu un dalībvalstu līmenī ļāva veikt ievērojamas finanšu korekcijas un atsaukt summas pirms programmu pārskatu iesniegšanas Komisijai (sk. Komisijas atbildes I daļu iepriekš).

Tomēr Komisija piekrīt, ka dažas kļūdas vadības un/vai revīzijas iestāžu līmenī netika konstatētas vai netika pienācīgi ņemtas vērā, aprēķinot paziņoto kļūdu īpatsvaru konkrētos gadījumos. Šā iemesla dēļ un pēc katras atsevišķās programmas novērtējuma REGIO ĢD un EMPL ĢD attiecīgajos gada darbības pārskatos, ņemot vērā arī ERP rezultātus, korigēja dalībvalstu paziņotos kļūdu īpatsvarus, lai aplēstu maksimālo riska līmeni maksājuma laikā (galvenais snieguma rādītājs (GSR) par likumīgumu un pareizību). Tā rezultātā kļūdu līmenis bija zemāks nekā tas, kuru aprēķināja ERP, statistiski ekstrapolējot atklātās kļūdas.

Attiecībā uz kļūdu veidiem (6.20. punkts) jānorāda, ka, tā kā tika izmantota kopīga tipoloģija, Komisija un revīzijas iestādes konstatēja kopumā tādas pašas pārkāpumu kategorijas kā ERP: neattiecināmi izdevumi, publiskais iepirkums, revīzijas takas un valsts atbalsts. Komisija turpinās sadarboties ar attiecīgajām programmu iestādēm, lai palīdzētu uzlabot to spējas un ļautu tām labāk novērst un atklāt šādus pārkāpumus, vienlaikus turpinot veicināt vienkāršotu izmaksu iespēju vai ar izmaksām nesaistīta finansējuma izmantošanu, lai izvairītos no šādām kļūdām, kas raksturīgas reālo izmaksu deklarēšanai, ko veic tūkstošiem atbalsta saņēmēju.

Visbeidzot, Komisija uzskata, ka ERP paziņotās kļūdas, kas varētu būt radušās sarežģītu noteikumu vai nepietiekamu apliecināmo dokumentu dēļ, ne vienmēr liek apšaubīt līdzfinansēto projektu tiešos rezultātus vai ietekmi.

iekšējā tirgus noteikumu ievērošana. Publiskais iepirkums un valsts atbalsts

Attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumiem Komisija norāda, ka trijos no septiņiem gadījumiem ERP izteica skaitļos attiecīgus publiskos līgumus ar zemu vērtību, kas nerasniedza ES robežvērtību un kam bija piemērojami valstu tiesību akti (nevis ES direktīvas, izņemot īpašās pārrobežu situācijās), un var pieļaut, ka noteikumi šajos gadījumos ir atšķirīgi no ES noteikumiem. Tāpēc Komisija nevar un nav kompetenta šādus gadījumus uzskatīt par pārkāpumiem KNR 2. panta 36. punkta nozīmē, ja Komisija un programmu iestādes uzskata, ka ir ievēroti valstu tiesību akti.

Komisija turpinās atbalstīt programmu iestādes ar pasākumiem, kas izstrādāti saskaņā ar tās publiskā iepirkuma un valsts atbalsta rīcības plāniem, lai nodrošinātu labu izpratni par iekšējā tirgus noteikumiem un to pareizu īstenošanu gadījumos, kad jāpiemēro direktīvas un ES tiesību akti, tostarp lai izvairītos no interešu konflikta situācijām (6.24. punkts). Tomēr Komisija norāda, ka attiecībā uz 6.2. izcēlumā minēto Ungārijas piemēru revīzijas iestāde ir ņēmusi vērā dažādus

faktorus, lai argumentētu, ka interešu konflikts nav tik liels, lai noraidītu līgumu 100 % apmērā, jo attiecīgais pašvaldības uzņēmums ir bezpeļņas uzņēmums (sk. Komisijas pamatnostādnes C(2019) 3452 final (1.4. iedaļa)). Attiecībā uz Čehijas piemēru Komisija norāda, ka piedāvājuma iesniedzēja un līgumslēgšanas tiesību ieguvēja uzņēmuma iepriekšēja iesaistīšanās bija skaidri norādīta konkursa specifikācijās saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem, un bija noteikta klauzula, kas ļauj izstrādāt līdzvērtīgas tehniskās specifikācijas. Turklāt valsts tiesību akti ļauj atsaukties uz konkrētiem patentētiem produktiem, ja to pamato publiskā iepirkuma noteikumi, kā tas bija arī šajā gadījumā.

Komisija arī uzskata, ka, piemērojot vienotas likmes korekciju visiem publiskā iepirkuma līgumiem līdz iepriekš noteiktam termiņam, kā tas bija Ungārijā piemērotās 10 % vienotas likmes korekcijas gadījumā (6.25. punkts), attiecīgajās programmās ir aptverti visi iespējamie publiskā iepirkuma jautājumi. Vienotas likmes korekcijas princips, kas paredzēts KNR 144. pantā, ir tāds, ka uz dažiem līgumiem var attiekties dažādas korekcijas likmes, piemēram, no 5 % līdz 100 %, saskaņā ar Komisijas pamatnostādnēm par publisko iepirkumu, bet uz citiem līgumiem šīs likmes var neattiekties vispār (0 %). Pēc Komisijas veiktās revīzijas piemērotais vienotās likmes līmenis tika noteikts, pamatojoties 29 līgumu izlasi, kas tika izveidota, atlasot līgumus pēc riska izvērtēšanas principa, un kurā dažāda veida un smaguma problēmas tika konstatētas 21 līgumā. Tāpēc regulā paredzētā vienotas likmes korekcija 10 % apmērā tika uzskatīta par piemērotu, ņemot vērā Komisijas veiktās revīzijas rezultātus, un attiecīgi tika veiktas *ex ante* un *ex post* finanšu korekcijas vairāk nekā 1 miljarda EUR apmērā. Tādējādi Komisija ir pārliecināta, ka tās piemērotā korekcija pienācīgi aizsargā ES finanšu intereses pret jebkādiem iespējamiem pārkāpumiem, kas skar vairāk nekā desmit tūkstošus aptverto līgumu. Turklāt Komisija 2022. gadā veica pēcpārbaudes revīziju par Ungārijas publiskā iepirkuma līgumiem, kas uzsākti pēc vienotās likmes korekcijas piemērošanas termiņa beigām, lai pārbaudītu, vai vajadzīgie pārvaldības un kontroles sistēmu uzlabojumi tikuši piemēroti pareizi un efektīvi. Komisija arī plāno 2025. gadā veikt horizontālu publiskā iepirkuma revīziju.

Svarīgu apliecināto dokumentu pieejamība

Saistībā ar 6.29. punktu Komisija piekrīt, ka ir vajadzīgi svarīgi dokumenti, lai nodrošinātu pienācīgu revīzijas izsekojamību par izdevumiem, kas deklarēti par katru darbību, saskaņā ar 2014.–2020. gada Kopīgo noteikumu regulas 72. panta g) punktu, pretējā gadījumā var apšaubīt atbalstītās darbības attiecināmību (sk. 6.5. izcēlumā minēto piemēru). Tomēr Komisija arī uzsver, ka no atbalsta saņēmējiem un programmu iestādēm pieprasītajai informācijai vajadzētu katrā atsevišķā gadījumā būt samērīgai, ņemot vērā ietekmi un administratīvās izmaksas, ko rada dokumentu pieprasīšana, un ieinteresēto personu aicinājumus turpināt vienkāršot ES līdzekļu izmantošanu.

Attiecībā uz revīzijas iestāžu veikto revīzijas procesu dokumentēšanu (6.50. punkts) revīzijas standartu ievērošana būtu jālīdzsvaro ar samērīgām administratīvajām procedūrām. Komisija 2019. un 2020. gadā kopā ar revīzijas iestādēm izveidoja darba grupu, lai uzlabotu revīziju dokumentāciju un sniegtu minimālos ieteikumus, vienlaikus ievērojot administratīvo izmaksu samērīgumu. Tā rezultātā tika sagatavots "Pārdomu dokuments par revīzijas dokumentēšanu", par ko ERP ziņoja savā 2019. gada pārskatā (5.8. izcēlums).

Finanšu instrumenti

Visus pārkāpumus, kas konstatēti finanšu instrumentu galasaņēmēju līmenī (sk. Slovēnijas piemēru 6.7. izcēlumā), līdz programmas slēgšanai var labot un aizstāt ar attiecināmiem izdevumiem. Tas ir saskaņā ar KNR, kurā paredzēts, ka pakārtoto darījumu un finanšu instrumentu izdevumu

attiecināmību nosaka slēgšanas laikā (42. pants). Tāpēc šādus pārkāpumus galasaņēmēju līmenī var aizstāt, un tie neietekmē ES avansa maksājumus, kas veikti programmas īstenošanas laikā instrumenta pieļautajā augstākajā līmenī. Komisijas un revīzijas iestāžu revīzijas stratēģijās ir paredzēta mērķtiecīga sagatavošanās slēgšanas revīzijām, lai pārliecinātos par to izdevumu un galasaņēmēju attiecināmību, kuri slēgšanas laikā deklarēti saskaņā ar finanšu instrumentiem.

Darījumi, ko tieši vai netieši pārvalda Komisija

Attiecībā uz Kohēzijas fonda un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) līdzfinansēto projektu, kas aprakstīts 6.8. izcēlumā, Komisija uzskata, ka pieteikuma iesniedzējs ir pareizi aizpildījis deklarāciju un parakstītājiem bija atļauts pārstāvēt pieteikuma iesniedzēju.

Finanšu korekcija 25 % apmērā bija lēmums, ko pieņēma vadošā iestāde, kas atbild par attiecīgo Kohēzijas fonda līdzfinansēto programmu, ievērojot Komisijas pamatnostādnes, kas piemērojamas saskaņā ar dalīto pārvaldību. No otras puses, EISI finansējums tika piešķirts, pamatojoties uz atšķirīgu tiesisko un līgumisko regulējumu – tiešo dotāciju nolīgumu. Korektīvus pasākumus varētu veikt tikai tad, ja Komisija konstatētu parakstītā dotācijas nolīguma noteikumu pārkāpumu, un saskaņā ar konkrētajiem atļautajiem pasākumiem. Tomēr šajā konkrētajā gadījumā Komisija nekonstatēja nevienu attiecīgā dotācijas nolīguma pārkāpumu, un tāpēc tā nav noteikusi nekādas sankcijas.

Attiecībā uz 6.37. punktu, kas attiecas uz ESI iemaksu Covid-19 vakcīnas nesekmīgajā izstrādē, darbuzņēmējs bija iesniedzis finanšu pārskatu, kurā sīki izklāstīti izdevumi, kuriem tika izmantots sākotnējais maksājums. Saskaņā ar attiecīgā līguma II daļas 14.5. panta a) punktu izdevumi, kas bija jāņem vērā, ietvēra jau izdotās summas un arī summas, par kurām bija uzņemtas saistības vai kuras attiecās uz saistībām, ko līgumslēdzējs bija uzņēmis, kad par to tika paziņots Komisijai. Turklāt 2023. gadā Komisija nolēma veikt šīs darbības revīziju uz vietas, kas jāsāk 2024. gada jūnijā. Tikai pēc tam, kad šī revīzija būs pabeigta, var veikt izdevumu attiecināmības galīgo novērtējumu. ERP nav aprēķinājusi sava konstatējuma finansiālo ietekmi, un tādējādi tā šo darījumu nav iekļāvusi kļūdu īpatsvara aprēķinā.

Apņemšanās sasniegt dotāciju nolīgumos iekļauto rezultativitātes mērķrādītāju

Komisija un katra uzraudzības komiteja regulāri uzrauga panākto progresu, salīdzinot to ar programmas snieguma satvaru, un par to ziņo īstenošanas ziņojumos. Programmu galīgajos īstenošanas ziņojumos būs iekļauta informācija un secinājumi par snieguma satvara stāvokli programmas slēgšanas laikā. Projekta līmenī publiskā maksājuma galīgo līmeni dotāciju nolīgumos var saistīt ar konkrētu rezultātu sasniegšanu, pamatojoties uz valstu attiecināmības noteikumiem.

Saskaņā ar KNR un norādījumiem dalībvalstīm par snieguma satvaru, pārskatīšanu un rezervi Komisija var piemērot finanšu korekcijas perioda beigās, ja programmas galīgā īstenošanas ziņojuma pārbaudē tiek konstatēti nopietni trūkumi attiecībā uz snieguma satvarā noteikto finanšu un/vai iznākuma rādītāju sasniegšanu.

2. ERP novērtējums par revīzijas iestāžu darbu dalītā pārvaldībā

Vadošās un revīzijas iestādes kā “pirmā” un “otrā aizsardzības līnija” pret neatbilstošiem tēriņiem

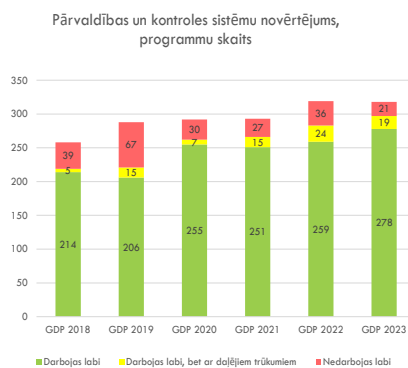
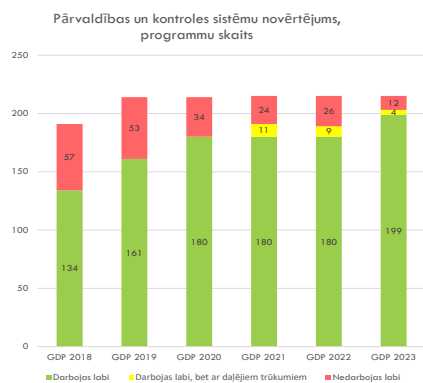
Dalītās pārvaldības ietvaros programmas iestādes ir vispirms atbildīgas par to, lai novērstu, atklātu un labotu pārkāpumus atbalsta saņēmēju deklarētajos izdevumos, savukārt vadošās iestādes veic vadības pārbaudes par atbalsta saņēmēju deklarētajiem izdevumiem, un revīzijas iestādes veic reprezentatīvas izdevumu izlases revīzijas pirms izdevumu apstiprināšanas programmas gada finanšu pārskatā. Šo revīziju mērķis ir pārbaudīt pirmā līmeņa kontroles mehānismu efektivitāti, izmantojot statistiskas darbību izlases, un veikt papildu ekstrapolētas korekcijas, ja paziņotais kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 %.

Komisija cieši sadarbojas ar visām programmas iestādēm, lai garantētu konsekventu un stabilu ticamības nodrošināšanas un kontroles sistēmu.

Katru gadu attiecībā uz katru dalītās pārvaldības programmu, pamatojoties uz visiem paziņotajiem revīziju rezultātiem un pašas veiktajām revīzijām, Komisija veic individuālu novērtējumu par pārvaldības un kontroles sistēmu efektivitāti un izdevumu likumīgumu un pareizību pārskata gadā pieņemtajos pārskatos. Šī pieeja ir paredzēta, lai ziņotu par gūto pārliecību un atklātajām nepilnībām un apstiprinātu individuālos riska līmeņus katrai programmai. Tādējādi Komisija spēj noteikt, kuras programmas darbojas labi, kurās joprojām ir trūkumi un kāda veida korektīvās darbības ir vajadzīgas, un kurās programmās ir vajadzīgas vai varētu tikt veiktas turpmākas finanšu korekcijas, pamatojoties uz iespējamiem papildu riskiem, kas tiek novērtēti. Šis diferencētais un individuālais novērtējums pēc tam tiek izklāstīts REGIO ĢD un EMPL ĢD gada darbības pārskatos (sk. jo īpaši 7.B un 7.C pielikumu).

Kā ziņots 2023. gada darbības pārskatos, Komisija secināja, ka pārvaldības un kontroles sistēmas darbojas (pietiekami) labi vairāk nekā 93 % no visām programmām. Tā konstatēja nepilnības programmās vai programmu daļās un pieprasīja veikt uzlabojumus ERAF/KF un ESF vadošajām iestādēm, kuras bija atbildīgas par 55 no 441 kohēzijas politikas programmas, un 10 revīzijas iestādēm (vai to kontroles struktūrām) no 116 šādām iestādēm (kas ir attiecīgi atbildīgas par mazāk nekā 4 % un 7 % ERAF/KF un ESF/JNI/EAFVP izdevumu revīziju).

EMPL ĢD un REGIO ĢD pārvaldības un kontroles sistēmu novērtējuma attīstība (2018.–2023. gads)

Izmantojot šo pieeju, Komisija plāno vajadzības gadījumā pieprasīt attiecīgajām programmu iestādēm veikt uzlabojumus, piemērot samērīgas, mērķtiecīgas un juridiski pamatotas finanšu

korekcijas iepriekšējiem izdevumiem un izvairīties no šādu kļūdu turpmākas atkārtotāšanās šajā pašā programmā.

Atlikušo kļūdu īpatsvars, kas saistīts ar ERP revidētajām apliecinājumu paketēm 2023. gadā

Attiecībā uz 2023. gadā pieņemtajiem pārskatiem Komisija 2024. gadā publicētajos 2023. gada darbības pārskatos apstiprināja atlikušo kļūdu īpatsvaru:

— zem būtiskuma sliekšņa (tostarp dažos gadījumos pēc korekcijām bez būtiskas ietekmes) 271 REGIO ĢD programmai³ (85 %) un 179 EMPL ĢD programmām (83 %), un

— virs būtiskuma sliekšņa 48 REGIO ĢD programmām (15 %) un 36 EMPL ĢD programmām (17 %). Šīs programmas, kurās atlikušo kļūdu īpatsvari pārsniedz būtiskuma sliekšni, veido salīdzinoši stabilu kohēzijas politikas programmu daļu.

Šīm programmām, kuru pārrēķinātais atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 %, tostarp Revīzijas palātas paziņotajos gadījumos (6.46. punkts), – ja Komisija uzskata, ka tas ir juridiski iespējams – jāpiemēro papildu finanšu korekcijas, lai “risks programmu slēgšanas laikā” visām 2014.–2020. gada programmām būtu zem būtiskuma sliekšņa. Pašlaik, pamatojoties uz papildu korekcijām, kas nepieciešamas Revīzijas palātas un Komisijas GDP vērtētajā grāmatvedības gadā, Komisija lēš, ka “risks slēgšanas laikā” ir 1,3 %. Attiecībā uz visiem iepriekšējiem grāmatvedības gadiem, pamatojoties uz papildu revīzijas darbu un papildu finanšu korekcijām, ko pieprasījusi Komisija un pieņēmušas attiecīgās programmu iestādes, apstiprinātais risks slēgšanas laikā ir zemāks par 2 %. Tas atspoguļo kohēzijas politikas daudzgadu koriģētspējas mehānismu.

Komisija norāda, ka no 16 apliecinājumu paketēm, kuras šogad revidēja ERP un kurās ERP pārrēķinātais atlikušo kļūdu īpatsvars bija augstāks par 2 %, desmit paketes ar atlikušo kļūdu īpatsvaru virs 2 % tā jau bija koriģējusi (6.45. punkts), un uzskata, ka vairāki ERP veiktie pārrēķini daļēji ir saistīti ar atšķirībām dažu kļūdu novērtējumā (sk. iepriekš Komisijas atbildes II daļas 1. iedaļā).

Komisija turpina cieši sadarboties ar revīzijas iestādēm, lai nodrošinātu vienotu izpratni par kopējo tiesisko un īstenošanas satvaru, un ar ERP, lai precizētu iespējamās atšķirīgās interpretācijas.

Revīzijas iestāžu darba uzticamība

Komisija pieņem zināšanai ERP šā gada secinājumus, kas atbilst secinājumiem iepriekšējos gados (6.50. punkts). Komisija novērtē revīzijas iestādes darba efektivitāti un uzticamību, pamatojoties uz dažādiem aspektiem, un kļūdu īpatsvars (ko izmanto ERP, sk. 6.8. attēlu) ir viens no tiem. Piemēram, dažas kļūdas, ko revīzijas iestādes iepriekš nav atklājušas, pat ja tās ietekmē pārrēķināto kļūdu īpatsvaru pārskata gadā, ne vienmēr liecina par sistēmisku nepilnību attiecīgās revīzijas iestādes darbā.

Ņemot vērā šos kritērijus, Komisijas savāktos revīzijas pierādījumus, tostarp ERP šā gada darba rezultātus, Komisija vērtē, ka revīzijas iestāžu darba efektivitāte ir līdzīga tai, par kādu tika ziņots iepriekšējos gados. Tā arī turpmāk prasīs uzlabojumus no attiecīgajām revīzijas iestādēm tajos gadījumos, kad Komisijas pašas vai ERP veiktajās revīzijās tiks atklātas dažāda nozīmīguma pakāpes nepilnības (sk. 6.51. punktu un 6.9. attēlu), tostarp no tām desmit revīzijas iestādēm, attiecībā uz kurām Komisija ziņoja par būtiskām problēmām gada darbības pārskatos.

³ Programmas, kuras finansē no ERAF, Kohēzijas fonda vai ar Pirmspievienotā instrumenta (IPA-CBC) vai Eiropas kaimiņattiecību instrumenta (EKI-CBC) atbalstu.

Attiecībā uz Ungārijas gadījumu, kas aprakstīts [6.9. izcēlumā](#), Komisijas revīzijas rezultātā piemērotā vienotās likmes finanšu korekcija ietvēra darbinieku kvalifikāciju, algu palielinājumus un vadītāju nostrādātās stundas. Veicot papildu pārbaudes par algu aspektiem, uz kuriem attiecas vienotā likme, papildu vai atšķirīgas korekcijas nebūtu vajadzīgas. Revīzijas iestāde pārbaudīja visus citus attiecīgi skarto izdevumu posteņu pareizības un likumīguma aspektus atbilstoši saviem pienākumiem (piemēram, tādu pārāk lielu personāla izmaksu deklarēšanu, uz kurām neattiecas vienotās likmes korekcija). Tāpēc Komisija uzskata, ka revīzijas iestāde ir pienācīgi novērsusi attiecīgo izdevumu riskus.

Komisija arī norāda uz ERP aprakstīto “labas prakses” pārbažu piemēru [6.10. izcēlumā](#) un to pozitīvo ietekmi uz revīzijas izsekojamību. Tā ņems vērā šo piemēru, veicot labas prakses apmaiņu revidentu aprindās.

3. No 2014. līdz 2020. gadam īstenotās kohēzijas politikas pārvaldības un kontroles pārskatīšana

Komisija ņem vērā ERP vispārējo secinājumu, ka 2014.–2020. gada ticamības nodrošināšanas sistēma palīdzēja samazināt kopējo kļūdu īpatsvaru salīdzinājumā ar 2007.–2013. gada periodu, un piedāvāja vairākus instrumentus galvenajiem kohēzijas politikas pārvaldības un kontroles sistēmu dalībniekiem, lai nodrošinātu ES budžeta aizsardzību. Tomēr ne visas programmu iestādes konkrētos gadījumos ir spējušas novērst un/vai atklāt kļūdas. Lai vēl vairāk stiprinātu ticamības nodrošināšanas sistēmas ieviešanu 2021–2027. gada kohēzijas tēriņu novērtēšanai, Komisija turpinās cieši sadarboties ar programmu iestādēm, lai pilnveidotu pārvaldības un kontroles sistēmas un novērstu kļūdu pamatcēloņus. Tas tiks darīts, veicot īpašas darbības, piemēram, pastāvīgu pārraudzību un kļūdu analīzi, veicinot vienkāršākas izmaksu iespējas, kas rada mazāk kļūdu, un finansējumu, kas nav piesaistīts izmaksām. Komisija turpinās veicināt datizraces un riska novērtēšanas rīku, piemēram, *Arachne*, kā arī uz mākslīgo intelektu balstītu metožu izmantošanu. Kopumā tam būtu jāuzlabo spēja atklāt pārkāpumus, gadījumus, kas vieš aizdomas par krāpšanu, un iespējamus interešu konfliktus.

4. Komisijas darbs pārliecības gūšanai un atlikušo kļūdu īpatsvara paziņošana gada darbības pārskatos

Attiecībā uz ERP novērtējumu, ka perioda beigās ne visas sistēmas darbojas efektīvi ([6.59. punkts](#)), Komisija atsaucas uz pašas sniegto novērtējumu vadošajām un revīzijas iestādēm, kas pamatojas uz visiem pieejamajiem revīziju rezultātiem, tostarp programmu iestādēs katru gadu sistemātiski veiktajām sistēmas revīzijām. Konstatējot trūkumus, kuru dēļ rodas neattiecināmi izdevumi, tiek veiktas finanšu korekcijas, kā tas parādīts Spānijas piemērā [6.11. izcēlumā](#). Pēc atsevišķiem pārkāpumiem, kurus ERP konstatēja savā 2021. gada pārskatā, Komisija pieprasīja programmu iestādēm piemērot sistēmisku korekciju 50 miljonu EUR apmērā. Vadošajai iestādei turpinot darbu, pamatojoties uz ERP un EK padarīto, šajā konkrētajā gadījumā tika veikta korekcija vairāk nekā 103 miljonu EUR apmērā, kas liecina par enerģisku pasākumu veikšanu. Papildu konstatējums, ko ERP iekļāva šā gada pārskatā, ir saistīts ar citu jautājumu (*NEET* statusa – “nav iesaistīti izglītībā, nodarbinātībā vai apmācībā” – pārbaudi saskaņā ar valsts tiesību aktiem), nevis jautājumu, uz kuru attiecās iepriekšējā finanšu korekcija. Turklāt šo konstatējumu dalībvalsts apstrīd.

Ja konstatētie nopietnie trūkumi konkrēti ietekmē revīzijas iestāžu darbu, Komisija nepaļaujas uz paziņotajiem kļūdu īpatsvaram, veic darbu atkārtoti vai arī izsaka riskus skaitliski, izmantojot

vienotas likmes, kā to atspoguļo risks maksājuma laikā un maksimālie riski, par kuriem ziņots gada darbības pārskatos un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, ko Komisija tāpēc uzskata par faktiskās situācijas patiesu atspoguļojumu.

Komisija ir izstrādājusi savu pārlicības gūšanas sistēmu tā, lai EMPL ĢD un REGIO ĢD ģenerāldirektori, pildot savu pienākumu kā atbildīgie kredītrīkotāji ar pastarpināti deleģētām pilnvarām, varētu gūt pārlicību par katru no 441 programmas kohēzijas politikas satvarā.

Pamatojoties uz šo detalizēto novērtējumu par katru atsevišķo programmu un kopējo atlikušo kļūdu īpatsvaru (risku maksājuma laikā) attiecībā uz pārvaldītajiem līdzekļiem, ģenerāldirektori savos attiecīgajos gada darbības pārskatos varēja secināt, ka 2023. gadā pieņemtajos pārskatos Komisijai apliecinātajos attiecīgo fondu izdevumos saglabājas būtiski pārkāpumi (ERAF un Kohēzijas fonda gadījumā) vai būtisku pārkāpumu risks (ESF/JNI gadījumā) (6.63. punkts). Viņi arī spēja noteikt, kurās programmās (vai to daļās) ir nopietni trūkumi (sk., piemēram, gada darbības pārskata 7.B pielikumu un šīs Komisijas atbildes I daļu) un attiecībā uz kurām no tām tika pieprasītas korektīvas darbības, un ziņoja par finanšu korekcijām, kas veiktas pēcpārbaudes vajadzībām saistībā ar iepriekšējos gados konstatētajiem pārkāpumiem (sk. 6.11. izcēlumu kā piemēru Komisijas rīcībai, ja revīzijā tiek konstatēti trūkumi).

Gada darbības pārskatos Komisija detalizēti ziņoja par programmām, kuru revīzijas rezultāti norāda uz vajadzību pēc iespējamām papildu finanšu korekcijām, pamatojoties uz rūpīgu un stabilu metodiku, ko piemēro katrai programmai. Lai ņemtu vērā ERP apsvērumu par dokumentu pārbaudēm raksturīgajiem ierobežojumiem atlikušo kļūdu īpatsvara apstiprināšanā, ja tās nepapildina darba atkārtota veikšana, Komisija aprēķina maksimālo riska līmeni maksājuma laikā, kurā ņemta vērā visa izskatāmā informācija, kas vēl tiek pārbaudīta, kā arī papildu risks programmām, kuras Komisija pati nekad nav revidējusi vai attiecībā uz kurām iepriekš veiktajās revīzijās ir atklāti konkrēti pārkāpumi, kuri nerevidētās programmās varētu atkārtoties. Tāpēc Komisija ir pārliecināta, ka tās KPI aprēķini, tostarp par maksimālajiem riskiem, kuros ņemti vērā ERP rezultāti bez ekstrapolācijas, bet pēc rūpīgas izvērtēšanas par to iespējamo ietekmi uz citām programmām, sniedz patiesu priekšstatu par reālo situāciju, ņemot vērā attiecībā uz katru programmu apzinātos riskus.

Attiecībā uz neattiecināmo veidu, kurā atbalsta saņēmējs deklarējis izmaksas Vācijas programmā (sk. 6.64. punktu un 6.12. izcēlumu), Komisija iepriekšējā plānošanas perioda beigās bija sniegusi dalībvalstij konkrētus ieteikumus, bet norāda, ka dalībvalsts un konkrētais saņēmējs tos 2014.–2020. gada programmā(-s) pienācīgi neievēroja. Komisija ir ielāņojusi revīziju pirms programmas slēgšanas, lai analizētu ERP konstatējuma iespējamo apmēru attiecībā uz šo un, iespējams, citām Vācijas programmām.

Visbeidzot, attiecībā uz 2014.–2020. gada perioda slēgšanu (6.65.–6.69. punkts) pēc IRD revīzijas par gatavību slēgšanai Komisija precizēja, ka izdevumu likumīguma un pareizības pārbaude var turpināties pēc pēdējā grāmatvedības gada galīgā atlikuma maksājuma. Šādu pārlicību par pārskatos iekļauto pakārtoto izdevumu likumīgumu un pareizību var gūt tikai tad, kad Komisijai ir pārlicība, ka apstiprinātais kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars katrā programmā nepārsniedz 2 % katrā grāmatvedības gadā, ieskaitot pēdējo, un ka programmas iestādes programmas darbības laikā ir pienācīgi novērsušas visus konstatētos pārkāpumus un riskus. Tas var ietvert pēdējā grāmatvedības gada izdevumu atbilstības revīzijas un/vai turpmākus pasākumus saistībā ar jebkādiem neatrisinātiem jautājumiem katrā programmā, piemēram, aktuāliem maksājumu pārtraukumiem, to apturēšanu vai finanšu korekcijām, kas izriet no iepriekšējā revīzijas darba.

III.KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo gadu ieteikumu izpildes pēcpārbaude

Komisija **sistemātiski seko līdzi tam, kā tiek īstenoti visi pieņemtie ieteikumi**, ko ERP sniegusi savos gada pārskatos. Attiecībā uz ERP iepriekšējiem ieteikumiem, kas izklāstīti 2023. gada pārskata 6.2. pielikumā, Komisija uzskata, ka tā **ir īstenojusi visus pieņemtos ieteikumus** tiktāl, ciktāl tā varēja rīkoties (sk., piemēram, 5.2. ieteikumu 2020. gada pārskatā un 6.6. ieteikumu 2022. gada pārskatā), un ir sniegusi ERP plašu pārskatu par dažādajiem pasākumiem, ko tā ir veikusi, lai tos īstenotu.

Attiecībā uz **5.6. ieteikumu par ziņošanu par tiesiskuma procedūrām pret dalībvalstīm**, kas sniegts 2021. gada pārskatā, Komisija atgādina, ka ieteikums tika noraidīts. Tomēr Komisija attiecīgi savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un attiecīgajos gada darbības pārskatos sniedz atjauninātu informāciju par šo situāciju.

6.1. ieteikums. Veikt pēcpārbaudi attiecībā uz nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās

a) **Laikus veikt pēcpārbaudi attiecībā uz visām tām nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās, kuras mēs konstatējam un par kurām ziņojām saistībā ar mūsu ticamības deklarāciju par 2014.–2020. gada periodu.**

b) **Kopā ar revīzijas iestādēm apzināt galvenās atziņas, kas gūtas pēcpārbaudē saskaņā ar a) apakšpunktu, un tās piemērot pasākumiem 2021.–2027. gada periodā, kā arī paziņot dalībvalstu programmu iestādēm par nepieciešamajām darbībām un attiecīgu paraugpraksi.**

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Komisija turpinās strādāt ar attiecīgajām dalībvalstīm un programmu iestādēm, lai laikus veiktu pēcpārbaudi saistībā ar nepieciešamajiem pārvaldības un kontroles sistēmu uzlabojumiem gadījumos, kad tās vai ERP 2023. gada ticamības deklarācijas revīzijās būs norādīts uz konkrētām sistēmas nepilnībām vai trūkumiem, vajadzības gadījumā izmantojot visus tās rīcībā esošos juridiskos instrumentus (pārtraukšanu, apturēšanu, finanšu korekcijas).

Jo īpaši saistībā ar dažādiem trūkumiem, kas konstatēti ERP 2023. gada revīzijās attiecībā uz dažām revīzijas iestādēm, Komisija regulāri notiekošajās tehniskajam darbam veltītajās sanāksmēs ar revīzijas iestādēm (īpaši 2024. gada *Homologues* grupas sanāksmē, kurā ik gadu pulcējas augsta līmeņa pārstāvji no revidentu aprindām, lai tiktos ar Komisiju, un kura notiks 2024. gada oktobrī) gatavojas organizēt sesiju, kas būs veltīta pēcpārbaudei saistībā ar konstatētajiem trūkumiem un kļūdām, ko revīzijas iestādes nav atklājušas. Rezultātā tiks izstrādāts rīcības plāns, ko izmantos revīzijas iestāžu darbā 2021.–2027. gadam. Tas būs arī informācijas avots Komisijas veiktajam riska novērtējumam, gatavojot turpmākos revīzijas plānus. Turklāt Komisijas veikto 2021.–2027. gada atbilstības revīziju tvērumā tiks sistemātiski iekļauta nepilnību noteikšana izmantotajos revīzijas kontrolsarakstos (tostarp attiecībā uz ERP konstatētajām problēmām) kā daļa no novērtējuma par 11. pamatprasību attiecībā uz pārvaldības un kontroles sistēmām. Komisija turpinās veicināt paraugprakses apmaiņu revidentu aprindās un ziņos par rīcības plāna īstenošanu gada darbības pārskatos.

6.2. ieteikums. Saskaņota rīcība saistībā ar publiskā iepirkuma kļūdām tiešās un dalītās pārvaldības ietvaros

Saskaņot rīcību saistībā ar publiskā iepirkuma pārkāpumiem projektos, ko finansē gan tiešās, gan dalītās pārvaldības ietvaros, piemēram, projektos, ko finansē gan no EISI, gan ERAF līdzekļiem. Pārkāpumiem, kas radušies, pārkāpjot vienas un tās pašas tiesību normas, būtu jāpiemēro vienāds novērtējums un korekcijas likme.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada decembris)

Komisija **nepieņem** šo ieteikumu.

Konkrētajā gadījumā, ko analizēja ERP, par EISI dotāciju atbildīgais kredītrīkotājs konstatēja, ka publiskā iepirkuma līguma grozījumi nav uzskatāmi par pienākuma pārkāpumu saskaņā ar dotācijas nolīgumu, kas parakstīts ar saņēmēju. Tāpēc korektīvus pasākumus nevarēja piemērot.

Pat piemērojot līdzīgas sistēmas dalītās un tiešās pārvaldības programmās iespējamo pārkāpumu novērtēšanai, gan kredītrīkotāju, gan valstu iestāžu lēmumu pieņemšanā ir vajadzīga zināma rīcības brīvība, kas var radīt atšķirīgus rezultātus.

Tomēr jebkurā citā situācijā, kad tieši pārvaldītas programmas kredītrīkotājs konstatē pienākuma pārkāpumu, viņš/viņa var veikt pasākumus, pamatojoties uz attiecīgajā dotācijas nolīgumā izklāstītajiem noteikumiem. Pirmkārt, attiecīgās izmaksas var noraidīt. Turklāt būtisku kļūdu, pārkāpumu vai krāpšanas gadījumā vai nopietna pienākuma pārkāpuma gadījumā kredītrīkotājs var samazināt dotācijas kopsommu līdz 100 % no dotācijas kopsomas.

Atjaunināts norādījumu dokuments⁴ par to, kā var piemērot šādus dotāciju samazinājumus, tika publicēts 2024. gadā. Tāpēc Komisijai jau ir stabila sistēma korektīvu pasākumu piemērošanai saņēmējam, ja kredītrīkotājs ir konstatējis pienākuma pārkāpumu. Tomēr, tā kā atbildīgajiem kredītrīkotājiem dalītā pārvaldībā un tiešā pārvaldībā ir pienākumi, kas izriet no katra ar saņēmēju parakstītā dotācijas nolīguma specifikas, nav iespējams nodrošināt, ka korektīvie pasākumi visos gadījumos būs vienādi.

6.3. ieteikums. Novērst finanšu riskus, vienlaikus pārbaudot, vai ir sasniegti snieguma mērķrādītāji

Nodrošināt, ka dalībvalstis izveido procesu nolūkā sistemātiski pārbaudīt līgumsaistību izpildi pēc maksājuma veikšanas, pēc kura saņemšanas saņēmējam ir pienākums izpildīt snieguma rādītājus, kas saistīti ar darbībām, kuras tiek veiktas pēc projekta īstenošanas.

(Ieviešanas mērķtermiņš: laiks, kad dalībvalstis iesniedz DP slēgšanas dokumentus, un ne vēlāk kā līdz 2026. gada martam)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Dalībvalstīm vispirms ir pienākums sistemātiski pārbaudīt, vai saņēmēji efektīvi piemēro dotāciju saistības. Tās, pamatojoties uz apkopotajiem datiem par atsevišķām darbībām programmu līmenī, ziņos Komisijai par snieguma satvara efektīvu izpildi katrā galīgajā īstenošanas ziņojumā slēgšanas laikā. Komisija sistemātiski novērtēs šos galīgos īstenošanas ziņojumus slēgšanas laikā,

⁴ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/guidance-on-grant-reductions_en.pdf

ņemot vērā visus pieejamos revīziju rezultātus, piemēram, par darbību noturību vai to, vai programmu iestādes – pat pēc īstenošanas perioda beigām – ir pārlicinājušās, ka darbības ir veicinājušas programmas rādītāju īstenošanu, kā plānots. Revīzijas iestādēm, pamatojoties uz savām revīzijām, slēgšanas laikā ir arī jāapstiprina, ka īstenošanas ziņojumos norādītie datu snieguma rādītāji slēgšanas laikā ir ticami. Šajā sakarā attiecīgie Komisijas revīzijas kontrolsaraksti tematiskajām revīzijām par gatavību slēgšanai ietver konkrētus, mērķorientētus jautājumus par šādām problēmām, un tie ir pārredzamā veidā darīti zināmi visām KNR revīzijas iestādēm.

6.4. ieteikums. Nodrošināt pareizu sagatavošanos pirms 2014.–2020. gada slēgšanas

Izstrādāt detalizētas slēgšanas procedūras, lai novērstu mūsu gada pārskatos konstatētos riskus, veicot šādas darbības:

a) izveidot slēgšanas uzraudzības sistēmu, lai izsekotu visu 2014.–2020. gada DP statusam, gada laikā un kumulatīvi apstiprinātajām vai iepriekš apstiprinātajām summām, vēl neapstiprinātajām summām un vēl nenoslēgtajām darbībām; kā arī

b) atklāt šo informāciju gada darbības pārskatos.

Šajā informācijā par 2014.–2020. gada slēgšanu būtu jāietver arī saistību atcelšana attiecībā uz neapgūtajiem līdzekļiem Komisijas pārskatos.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada jūnijs)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Attiecībā uz šā ieteikuma mērķtermiņu Komisija uzsver, ka, nosakot jauno slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņu pēc *STEP* grozījuma KNR, Komisija daudzu programmu slēgšanas dokumentus, iespējams, saņems tikai 2026. gada februārī, un tas arī nozīmē, ka iespējamā saistību atcelšana slēgšanas brīdī attiecīgajām programmām tiks veikta, sākot no 2026. gada.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATU. 7. NODAĻA. DABAS RESURSI UN VIDE

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Daudz gadu finanšu shēmas (DFS) 3. izdevumu kategorija “Dabas resursi un vide” aptver ES izdevumus kopējai lauksaimniecības politikai (KLP), jūrlietu un zivsaimniecības politikai (EJZ(A)F) un vides un klimata pasākumu programmai “LIFE”.

Kopējā lauksaimniecības politika (KLP), kas veido izdevumu lielāko daļu šajā izdevumu kategorijā, ir īsteni Eiropas rīcības politika, jo dalībvalstis apvieno resursus, lai īstenotu vienotu, kopēju rīcības politiku ar vienotu Eiropas budžetu. Līgumā un KLP regulās noteiktie KLP mērķi ir šādi: palielināt lauksaimniecības ražīgumu; nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem; stabilizēt tirgus; nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū; panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām.

KLP, kuras atbalstu 2023. finanšu gadā saņēma 6,2 miljoni atbalsta saņēmēju, tiek īstenota dalītā pārvaldībā, izmantojot visaptverošu pārvaldības un kontroles sistēmu. Stingrajā KLP ticamības nodrošināšanas modelī ietilpst pirmā līmeņa kontrole, ko veic maksājumu aģentūras, neatkarīgu sertifikācijas struktūru veikts revīzijas darbs un grāmatojumu noskaidrošana, ko veic pati Komisija.

Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, ka tiešajos maksājumos nav būtisku kļūdu, un tas no jauna apstiprina to nozīmīgo lomu, kāda ir integrētajai administrācijas un kontroles sistēmai (IAKS), kas ietver arī zemes gabalu identifikācijas sistēmu (ZGIS), novēršot un samazinot kļūdu līmeni. Komisija ņem vērā DFS 3. izdevumu kategorijā (7.39. punkts) ERP aplēsto kļūdu līmeni. AGRI ĢD gada darbības pārskatā norādītais pašas Komisijas kopējai lauksaimniecības politikai aplēstais risks maksājuma laikā joprojām ir zem būtiskuma līmeņa un gadu gaitā stabils. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā to, ka 2023. finanšu gads (2022. pieprasījumu gads) bija pēdējais gads KLP īstenošanai saskaņā ar 2014.–2022. gada tiesisko regulējumu un šī stabilā kļūdu līmeņa tendence kopā ar labi funkcionējošām KLP pārvaldības struktūrām paver ceļu KLP īstenošanai 2023.–2027. gadā saskaņā ar tās jauno sniegumā balstīto modeli.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Darījumu pārbaudes rezultāti

Komisija ņem vērā, ka ERP aplēstais kļūdu līmenis DFS 3. izdevumu kategorijā ir 2,2 %.

Tiešie maksājumi

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka tiešajos maksājumos joprojām nav būtisku kļūdu. Četru skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumā maksājumos bija kļūdaini aprēķinātas maksājumtiesības par 2022. pieprasījumu gadu. Dalībvalstu iestādes jau pirms ERP revīzijas bija konstatējušas pārmaksājumus, un sertifikācijas struktūra šos konstatējumus iekļāva savā gada pārskatā un atzinumā (sk. arī AGRI ĢD gada darbības pārskata 7. pielikumu). Komisija savā revīzijas darbā arī sekos līdzi situācijai, gādājot par pienācīgu ES budžeta aizsardzību.

2. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

AGRI ĢD un ENV ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību

Sertifikācijas struktūras nu jau devīto gadu sniedz atzinumu par izdevumu likumību un pareizību. Pateicoties Komisijas veiktām spēju veidošanas darbībām (pamatnostādņu izdošana, regulāras ekspertu grupu sanāksmes), to ziņojumos ir ietverta pareiza, būtiska un vērtīga informācija par izdevumu likumību un pareizību. Šo informāciju detalizēti pārbaudīja AGRI ĢD, un uz tās pamata AGRI ĢD aprēķināja koriģēto kļūdu īpatsvaru par 2023. finanšu gadu. Komisija arī uzsver, ka visu KLP korektīvo darbību rezultātā (aplēstas 1,34 % apmērā) galīgā riskam (risks slēgšanas laikā) pakļautā KLP summa 2023. gadā tiek lēsta 0,53 % apmērā, kā norādīts AGRI ĢD 2023. gada darbības pārskatā.

Komisija atzinīgi vērtē ERP apsvērumu, ka AGRI ĢD un ENV ĢD metodika galīgā riska aprēķināšanai maksājuma laikā (vai slēgšanas laikā) joprojām atbilst Komisijas pamatnostādņēm.

Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums (AMPR)

Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija pēc rūpīgas un strukturētas kvalitātes pārbaudes izmanto riskus maksājuma laikā, kurus ģenerāldirektorāti atklājuši savos gada darbības pārskatos un kuri atbilst to vislabākajai aplēsei par kļūdu līmeni izdevumos.

Kopumā Komisija, pamatojoties uz simtiem tūkstošu pārbažu, ko dalībvalstis katru gadu veic saskaņā ar to rūpīgi izstrādātajām kontroles stratēģijām, kuras pielāgotas fondu specifikai, kā arī sertifikācijas struktūru un Komisijas veiktajām revīzijām, ziņo par nebūtisku risku, kas maksājuma laikā rodas 3. izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide". Izmantojot sīki izstrādātu pieeju, Komisija var noteikt konkrētas programmas datu kopas daļas, kurās, visticamāk, varētu būt kļūdas, skaidri noteikt jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, vajadzības gadījumā piemērot finanšu korekcijas un sniegt atšķirīgu priekšstatu par veikto maksājumu kļūdu līmeni. Pamatojoties uz veikto darbu, Komisija uzskata, ka AMPR 3. izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide" norādītais risks maksājuma laikā ir kļūdu līmenim reprezentatīvs.

Informācija, kas savākta par jaunām snieguma ziņošanas sistēmām

Komisija pieņem zināšanai ERP apsvērumus par snieguma ziņošanas sistēmām. No 2023. gada jūnija līdz 2024. gada martam Komisija izmēģinājuma kārtā ir veikusi arī četras preventīvas IT revīzijas par jaunajām snieguma ziņošanas sistēmām. Šo izmēģinājuma kārtā veikto revīziju mērķis bija divējāds: novērtēt snieguma ziņošanas IT sistēmu īstenošanas stāvokli (koncentrējoties uz sistēmu uzbūvi un arhitektūru, datu apstrādi (ievaddatu vākšanu, rādītāju aprēķināšanu un snieguma ziņojuma sagatavošanu) un informācijas drošību) un revīzijas metodikas izstrādi, lai sertifikācijas struktūrām sniegtu norādījumus par to ikgadējo revīzijas darbu attiecībā uz snieguma ziņošanas un gada snieguma ziņojuma IT sistēmām.

Pamatojoties uz līdz šim paveikto, Komisijas apsvērumi ir līdzīgi ERP apsvērumiem par snieguma ziņošanas sistēmu izstrādes radītajām problēmām. Tomēr dalībvalstīs, kurās AGRI ĢD izmēģinājuma kārtā īsteno preventīvas IT revīzijas, valsts iestādes pauda lielāku pārliecību par termiņa ievērošanu (jo īpaši attiecībā uz 2023. finanšu gadu) un nenorādīja iespēju kavēšanās gadījumā izmantot alternatīvus ziņošanas risinājumus.

Lai vēl vairāk mazinātu riskus, kas saistīti ar jaunizveidotajām snieguma ziņošanas IT sistēmām, AGRI ĢD 2024. gadā turpinās veikt IT revīzijas par šīm sistēmām četrās citās dalībvalstīs.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka 6.1. un 6.2. ieteikums (daļa, kas saistīta ar 21. pasākuma revīziju), kas jāīsteno līdz 2023. gada beigām, ir īstenoti pilnībā.

7.1. ieteikums. Pārbaudīt, cik efektīvi ir valstu pasākumi saistībā ar ES atbalsta maksimālo apjomu lielām lauku saimniecībām

Ņemot vērā dalībvalstu atbildību par ienākumu atbalsta novirzīšanu tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs, ir jāpārbauda, cik efektīvi ir dalībvalstu pasākumi tiešo maksājumu ierobežošanai lielām lauku saimniecībām.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gads)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam. Komisijas priekšlikuma par KLP pēc 2027. gada sagatavošanas sakarā Komisija analizēs, kā dažādi instrumenti palīdz labāk pārdalīt un novirzīt tiešos maksājumus, tostarp maksimālo apjomu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 8. NODAĻU: MIGRĀCIJA UN ROBEŽU PĀRVALDĪBA – DROŠĪBA UN AIZSARDZĪBA

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (Revīzijas palāta) secinājumus, ka tematisko mehānismu izveide 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmai un piešķiršanas metodikas īstenošana atbilda attiecīgo regulu prasībām. Komisija arī atzīmē ziņojumus par centieniem, kas veikti, sagatavojot 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmu, un to, ka apmeklētās revīzijas iestādes ir apmierinātas ar Komisijas sniegto atbalstu.

Komisija ir apņēmusies turpināt centienus jomās, kurās ir konstatēti trūkumi, lai nākotnē samazinātu kļūdu risku.

Attiecībā uz 8.19. punktu Komisija uzskata, ka izdevumi migrācijas, robežu pārvaldības, drošības un aizsardzības jomā ir zema riska izdevumi¹. Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā ir mazāka par 2 % no izdevumu apmēra, un šīs aplēses pamatā ir visas kontroles un revīzijas², ko Komisija un dalībvalstis veikušas, pārbaudot daudzus darījumus.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

Attiecībā uz 8.6. punktā ietverto apsvērumu, ka dalībvalstis joprojām nav deklarējušas ievērojamas summas (18 % Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) gadījumā un 25 % Iekšējās drošības fonda (IDF) gadījumā), Komisija vēlas informēt, ka 2024. gada maija beigās – pēc revīzijas darba pabeigšanas – nedeklarētās summas AMIF gadījumā ir 11 %, savukārt IDF gadījumā – 9 %.

1. Darījumu pareizība

Attiecībā uz pārbaudītajiem darījumiem, kuros bija kļūdas (8.8. punkts), Komisija apņemas risināt konstatētās problēmas, vajadzības gadījumā pastiprinot norādījumus, lai nākotnē samazinātu kļūdu skaitu.

[Atbilde uz 8.1. izcēlumu](#)

Trūkst būtisku apliecinājo dokumentu

AMIF projekts (dalītā pārvaldībā ar Apvienoto Karalisti), ko Revīzijas palāta minēja 8.1. izcēlumā, ietvēra drošības pakalpojumus un lidojumus, lai atvieglotu to trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanu no Apvienotās Karalistes, kuriem vairs nebija uzturēšanās atļaujas.

¹ 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums (AMPR): II sējums, 2. pielikums, 2.1.2. iedaļa.

² Orientējoši – revīzijas apjoms attiecībā uz tiešo pārvaldību 2023. gada beigās sasniedza 25 % no izdevumiem 2014.–2020. gada plānošanas periodā.

Apvienotās Karalistes iestādes uzskata, ka ziņojums par darba pabeigšanu ir pietiekams apliecinošais dokuments, uz kura pamata tiek uzskatīts, ka trešās valsts valstspiederīgais ir izraidīts no valsts teritorijas.

Komisija uzskata, ka tika sniegti pietiekami pierādījumi, piemēram, ziņojumi par darba pabeigšanu, kuros – papildus esošajām lidmašīnas biļetēm – ir ietverta detalizēta informācija par atrašanās vietu, datumu un laiku, lai varētu pierādīt tādu faktu esamību, kuru rezultātā radās izdevumi.

Atbilde uz 8.3. izcēlumu

Nekonsekventa piešķiršanas kritēriju un ES atbalsta piemērošana projektiem, kas pārsniedz divējādam lietojumam noteikto vajadzīgo līmeni

Komisija nepiekrīt 8.3. izcēlumā izklāstītajam novērtējumam un uzskata, ka priekšlikumā bija iekļauta informācija, kas vajadzīga, lai pierādītu to, kā pielāgošanās ļautu panākt atbilstību divējāda lietojuma noteikumam.

Dzelzceļa tilti bija sasnieguši sava darbmuža beigas un lielākoties tika klasificēti 4. kategorijā, kas nozīmē, ka tiem bija būtiski bojājumi/trūkumi. Komisija uzskata, ka pieteikums uzskatāmi pierādīja to, ka aizstāšana bija vajadzīga, lai izvairītos no ekspluatācijas ierobežojumiem.

Komisija norāda, ka, pamatojoties uz pieteikumā sniegto informāciju, izvērtējumā tika pienācīgi pārbaudīti visi atbilstības kritēriji, tostarp atbilstība ass slodzes jaudas prasībai. Turklāt izvērtējums tika veikts saskaņā ar vērtēšanas un finansējuma piešķiršanas procedūru, kas piemērojama konkrētajam uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus.

Komisija uzskata, ka Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2021/1328 nav noteikta krāpniecības robežvērtība, bet gan minimālā vērtība un ieteiktā vērtība. EISI regulas (ES) 2021/1153 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka izmaksas ir attiecināmas līdz tādām izmaksu līmenim, kas atbilst divējādam lietojumam nepieciešamajam prasību līmenim. Konkrētā prasība attiecībā uz specifisko infrastruktūras elementu ir jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi. Konkrētajā gadījumā Komisija uzskata, ka izdevumi par šo infrastruktūras elementu bija attiecināmi.

Atbilde uz 8.4. izcēlumu

Jautājumi, kas saistīti ar publisko struktūru deklarētā PVN atmaksu

8.4. izcēlumā Revīzijas palāta atsaucas uz *AMIF* projektu, kurš dalītā pārvaldībā tika īstenots Ungārijā un kura ietvaros atbalsta saņēmējs deklarēja neatgūstamo PVN, ko samaksāja Komisija.

Komisija atzīmē to, ka deklarētā PVN attiecināmība netiek apšaubīta. 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas ietvaros Komisija mudināja dalībvalstis pārskatīt savu kārtību, ņemot vērā Revīzijas palātas iepriekš izteiktos apsvērumus un ieteikumus.

Ungārija uzskatīja, ka gan ES, gan valsts tiesību akti ir tikuši pareizi piemēroti un ka PVN režīms atbilst arī pareizas finanšu pārvaldības prasībai.

2. Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Komisija atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumus, ka tematisko mehānismu izveide 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmai un piešķiršanas metodikas īstenošana atbilda attiecīgo regulu prasībām.

Komisija arī atzinīgi vērtē Revīzijas palātas ziņojumus par centieniem, kurus Komisija veikusi, sagatavojot 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmu, un to, ka apmeklētās revīzijas iestādes ir apmierinātas ar Komisijas sniegto atbalstu.

Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstu iestādes 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas ietvaros un pārejā uz Kopīgo noteikumu regulu.

3. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Attiecībā uz gada darbības pārskata ticamības deklarācijas pārbaudi (8.18. punkts) Komisija atgādina, ka ģenerāldirektores ticamības deklarācijas pamatā ir vairāku, no dažādiem avotiem saņemtu informācijas elementu pārbaude, kuras rezultātā tiek nodrošināta minētās deklarācijas ticamība (pašnovērtējums, *ex post* kontroles, lekšējās revīzijas dienests un Revīzijas palātas pārskati).

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

Attiecībā uz Revīzijas palātas 2021. gada pārskatā sniegto ieteikumu ieviešanas pārbaudi ir atzīmējams sekojošais:

- ieteikuma “Revīzijas izsekojamība un iepirkums” ieviešana tika pabeigta 2024. gada jūnijā beigās – pēc tam, kad Revīzijas palāta bija pabeigusi savu revīzijas darbu. Komisija 10. jūnijā rīkoja tīmekļsemināru ar dalībvalstu iestādēm, lai atgādinātu tām par nepieciešamību ievērot publiskā iepirkuma un revīzijas izsekojamības noteikumus. Tīmekļseminārā tika norādīts uz visbiežāk sastopamajiem trūkumiem, kuri minētajās jomās konstatēti gan Revīzijas palātas, gan Komisijas veiktajās revīzijās.

Komisija 2024. gada 25. jūnijā rīkoja konferenci, kurā piedalījās visi *HOME* ĢD pēdējo divu gadu laikā finansēto projektu saņēmēji, kā arī vadošās un revīzijas iestādes no dalībvalstīm. Īpaša sesija bija veltīta izmaksu attiecināmībai.

- Attiecībā uz ieteikumu par projektu izmaksu attiecināmību saistībā ar tiešā pārvaldībā īstenotām ārkārtas darbībām ir jāatzīmē, ka minētā ieteikuma ieviešana ir aizkavējusies, jo ir nolemts ieviest šo ieteikumu kopā ar līdzīgu ieteikumu, kas tika izteikts Revīzijas palātas 2022. gada pārskatā (“Veikt mērķtiecīgākas pārbaudes attiecībā uz projektu izmaksu attiecināmību Savienības darbībām”). Tādējādi tiks nodrošināta saskaņota pieeja darbībām, ko tieši pārvalda *HOME* ĢD.

8.1. ieteikums. Sniegt dalībvalstīm papildu norādījumus par piemērojamiem noteikumiem

Dalībvalstu iestādēm, kas atbild par *HOME* ĢD finansējuma īstenošanu dalītajā pārvaldībā, jāsniedz turpmāki norādījumi par

- a) noteikumiem, kā glabājami atbilstoši apliecinātie dokumenti, kurus var uzrādīt pārbaūžu vai revīziju gadījumā;
- b) pienākumu ievērot valsts un ES noteikumus par pārredzamību un vienlīdzīgu attieksmi, kad pēc atklātiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus piešķir dotācijas.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Attiecībā uz a) punktu Komisija ir rīkojusies, lai to īstenotu, cita starpā 2024. gada 10. jūnijā organizējot *ad hoc* tīmekļsemināru, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta publiskā iepirkuma noteikumiem, kā arī revīzijas izsekojamībai. Uzmanība tika arī veltīta pienākumam glabāt atbilstošus apliecinātos dokumentus, kurus var uzrādīt pārbaūžu vai revīziju gadījumā, un tika aplūkoti piemēri visbiežāk sastopamajiem pārkāpumiem, kas konstatēti gan Komisijas, gan Revīzijas palātas veiktajās revīzijās.

Attiecībā uz b) punktu – Komisija rīkos sanākumi ar dalībvalstu iestādēm, kuras atbild par *HOME* ĢD finansējuma īstenošanu dalītajā pārvaldībā, lai atgādinātu tām par pienākumu ievērot pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes noteikumus, piešķirot dotācijas pēc uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus.

8.2. ieteikums. Pirms dotāciju piešķiršanas pārbaudīt projektu tehniskos aspektus

Dotāciju piešķiršanas procedūras laikā rūpīgi jāpārbauda un jādokumentē Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam iesniegto militārās mobilitātes dotāciju pieteikumu tehniskie aspekti. Jo īpaši jānosaka, vai divējāda lietojuma infrastruktūras projekti atbilst attiecināmības nosacījumiem, un jānodrošina, ka ES finansiālais atbalsts nepārsniedz divējādam lietojumam nepieciešamo prasību līmeni.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas)

Komisija **nepiekrīt** šim ieteikumam, jo esošo procedūru ietvaros jau tiek pārbaudīts, vai divējāda lietojuma infrastruktūras projekti atbilst attiecināmības nosacījumiem.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 9. NODAĻU: KAIMIŅATTIECĪBAS UN PASAULE

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija ņem vērā Eiropas Savienības Revīzijas palātas (Revīzijas palāta) konstatētos faktus saistībā ar šo nodaļu un apņemas nepieciešamības gadījumā īstenot atbilstošus korektīvus pasākumus. Komisija pauž gandarījumu par to, ka Revīzijas palāta ir minējusi piemērus efektīviem kontroles mehānismiem, kurus īstenojusi Komisija. Komisija arī atzīmē, ka Revīzijas palāta ir novērtējusi, ka četri no pieciem ieteikumiem, kurus tā izteica savos 2021. un 2022. gada pārskatos, ir pilnībā ieviesti, savukārt viens ir ieviests dažos aspektos.

Saistībā ar dažiem novērojumiem par revidēto darījumu pareizību Komisija sniedz paskaidrojumus par kļūdām, par kurām ir ziņots šajā gada pārskata nodaļā. Komisija uzskata, ka kļūdām priekšfinansējuma dzēšanā ir pagaidu raksturs, jo jebkāda pārmērīga izmaksu dzēšana tiek koriģēta līdz ar izmaksu galīgo apstiprināšanu. Šā iemesla dēļ šāda veida kļūda neizraisīs līdzekļu atgūšanu.

Komisija arī precizē, ka tā sadala izdevumus segmentos ar dažādiem riska līmeņiem: zems risks (mazāks par 2 %), vidējs risks (no 2 % līdz 2,5 %) un augsts risks (lielāks par 2,5 %). Komisija 2023. gadā novērtēja izdevumus DFS kategorijā "Kaimiņattiecības un pasaule" kā "vidēja riska" izdevumus attiecībā uz segmentu, kas atbilst tikai tiešās pārvaldības dotācijām. Komisija novērtēja pārējos segmentus kā zema riska segmentus. Atlikušais kļūdu īpatsvars 2023. gadā attiecībā uz visu nodaļu joprojām ir zem būtiskuma sliekšņa (2 %). Riska līmeņu novērtējums tiek veikts saskaņā ar Komisijas metodiku, un tas ir pieejams Komisijas 2023. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (AMPR)¹.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Komisija uzskata, ka kļūdām priekšfinansējuma dzēšanā ir pagaidu raksturs, jo jebkāda pārmērīga izmaksu dzēšana tiek koriģēta līdz ar izmaksu galīgo apstiprināšanu. Kad Revīzijas palāta revidē atlasītos maksājumus, Komisijas koriģētspēja netiek izsmelta, jo joprojām tiks veiktas kontroles, tostarp revīzijas pirms un pēc līgumu slēgšanas.

Tomēr, lai ņemtu vērā apsvērumus, kas izteikti iepriekšējo gadu ticamības deklarācijās, un samazinātu šīs pagaidu rakstura kļūdas, Komisija jau ir lūgusi saviem partneriem pārskatīt pārskatu veidnes, lai varētu vieglāk apzināt radušos izdevumus. Izpratni par šo jautājumu Komisija turpina veicināt arī sanāksmēs ar partneriem.

¹ Gada pārvaldības un snieguma ziņojums (europa.eu).

Atbilde uz 9.1. izcēlumu

Iemaksa, kas neatbilst juridiskajam pamatam attiecībā uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām

INTPA ĢD

Attiecībā uz 9.1. izcēlumā izklāstīto otro konstatējumu saistībā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar starptautisku finanšu iestādi, Komisija uzskata, ka ar izmaksām nesaistīta finansējuma (FNLC) veidā veikto ES iemaksu likumība un ES finansējuma izmaksāšanas nosacījumi atbilda spēkā esošajiem noteikumiem saskaņā ar Finanšu regulu un Komisijas iekšējiem noteikumiem par budžeta izpildi.

Konkrētāk, šajā gadījumā Komisija nepiekrīt Revīzijas palātas viedoklim, ka rezultātiem ir jābūt sasniegtiem, pirms var veikt jebkādu maksājumu. Saskaņā ar ES Finanšu regulas 125. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktu ir atļauts izmantot "ar izmaksām nesaistītu finansējumu", kas pats par sevi ir Savienības iemaksas veids, pamatojoties uz sasniegtajiem rezultātiem, kuri ir noteikti iniciatīvas rezultātu ietvaros. Turklāt Komisija uzskata, ka ES Finanšu regulas 181. panta 4. punktam atbilst Savienības iemaksas maksājums, kuru veic "ar izmaksām nesaistīta finansējuma" veidā un kura izpildi nosaka attiecīgā nolīguma parakstīšana ar starptautisko finanšu iestādi.

Pārmērīga tādu izmaksu dzēšana, kas nav radušās

NEAR ĢD

Attiecībā uz 9.1. izcēlumā aprakstīto piemēru Komisija uzskata, ka vienu no projektiem nevarēja pabeigt saskaņā ar līgumu. Starptautiskā organizācija veica negatīvu ieņēmājumu 925 873 EUR apmērā, pārvietojot šo summu no revidētā līguma uz citu līgumu, ar kuru finansēja iepriekšējo posmu.

Pēc negatīvā ieņēmājuma saistītie izdevumi vairs neatspoguļoja izmaksas, kas radušās saskaņā ar revidēto līgumu. Šā ieņēmājuma uzskaites darbība notika pēc pārskata perioda beigām.

Organizācija šo darbību atspoguļoja savā grāmatvedības sistēmā, bet neiekļāva to savā gada ziņojumā Komisijai, jo reversais ieņēmājums tika veikts laikposmā starp pārskata perioda beigām un pārskata izdošanas datumu. Komisija uzskata, ka visi notikumi, kas notikuši pēc pārskata perioda beigām un ietekmē pārskata periodu, būtu jāizpauž Komisijai nākamajā ziņojumā. Tādējādi šī organizācija vēlāk paziņoja Komisijai par veikto uzskaites darbību un par šādas darbības finansiālajām sekām.

Komisija uzskata, ka dzēšamā summa nav tikusi pārsniegta un ka rēķins 11,8 miljonu euro vērtībā pareizi atspoguļoja datus, kas paziņoti pārskata perioda beigās.

Atbilde uz 9.2. izcēlumu

Dalīto izmaksu nepareiza sadale

NEAR ĢD un INTPA ĢD

Komisija zina par šiem [pieciem] gadījumiem, kad īstenošanas partneri nepareizi piemērojuši kopīgo izmaksu sadales metodiku. Kad šīs kļūdas tiek atklātas, Komisija veic nepieciešamos korektīvos pasākumus.

[Atbilde uz 9.3. izcēlumu](#)

Degviela iegādāta par cenu, kas pārsniedz vidējo publicēto cenu

ECHO ĢD

Komisija vēlas norādīt uz sarežģīto situāciju degvielas produktu tirgū Āfrikas valsts attiecīgajā reģionā, kuru raksturo vairāki faktori, tostarp degvielas pieejamība un kvalitāte, vietējās valūtas svārstības un no tām izrietošais cenu svārstīgums. Šie apstākļi veicināja revidentu konstatētās atšķirības starp vidējām publicētajām cenām un summām, kuras iztērējis ES līdzekļu saņēmējs.

Salīdzinot degvielas cenas, par kurām līgumā ir panākta vienošanās starp līdzekļu saņēmēju un piegādātāju, ar vidējām cenām, ko norādījis Valsts statistikas birojs līguma darbības laikā, Komisija secināja, ka vidējā cena par litru bija attiecīgi par 24 % un 7,4 % augstāka nekā vidējās publicētās benzīna un dīzeļdegvielas cenas.

2. Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

[Atbilde uz 9.5. izcēlumu](#)

Nepietiekams budžets uzraudzības apmeklējumiem uz vietas

NEAR ĢD

Komisija precizē, ka uzraudzības apmeklējumi tiek regulāri organizēti saskaņā ar esošajiem budžeta piešķirumiem un atbilstoši vajadzībām – ne visu projektu gadījumā ir vajadzīgs viens un tāds pats uzraudzības veids un intensitāte, un Komisija īsteno citas pieejas attiecībā uz uzraudzību, saskaņā ar kurām nav nepieciešams veikt apmeklējumus uz vietas, izmantojot savus darbiniekus, piemēram, uz rezultātiem vērstu uzraudzību un trešo personu veiktu uzraudzību (uzraudzība, ko veic Komisijas izraudzītas trešās personas gadījumos, kad ES delegāciju darbinieki neatrodas attiecīgajā valstī (piemēram, drošības apsvērumu dēļ) vai kad tiek uzraudzītas sensitīvas politikas jomas, kurās ir vajadzīga konfidencialitāte neaizsargātu saņēmēju aizsardzības nolūkā).

[Atbilde uz 9.6. izcēlumu](#)

Trūkumi OPSYS IT sistēmas komponenta darbībā

INTPA ĢD

Revīzija attiecas uz OPSYS IT ekosistēmas komponenta – piekļuves pārvaldības rīka – darbību. Tas ir atkalizmantojams komponents, kas pieder citai Komisijas struktūrvienībai un ko izmanto daudzās sistēmās, lai pārvaldītu uzdevumus un tiesības piekļūt šīm sistēmām.

Ņemot vērā Revīzijas palātas pārskatu, ir tikusi formalizēta piekļuves tiesību pārvaldības procedūra, kas tiek izmantota Starptautisko partnerību ģenerāldirektorātā (*INTPA ĢD*).

Saistībā ar Revīzijas palātas konstatējumu, ka četriem lietotājiem bija plašākas piekļuves tiesības, nekā nepieciešams, Komisija piekrīt šim konstatējumam attiecībā uz trim lietotājiem, un atbilstošās problēmas tika atrisinātas.

Attiecībā uz tādu administratoru kontu pārvaldību, kas pieder citu ģenerāldirektorātu darbiniekiem, esošā darba kārtība tiks oficiāli izklāstīta.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

Lai izpildītu Eiropas Revīzijas palātas 2020. gada pārskatā ietvertu 1. ieteikumu, Komisija pastiprināja saziņu ar starptautiskajām organizācijām, lai vairotu izpratni par nepieciešamību nodrošināt to, ka Eiropas Revīzijas palātas revidenti, revidējot ES finansētos projektus, gūst piekļuvi dokumentiem.

Komisija šajā sakarā veica daudzus pasākumus, proti, Komisija ir veicinājusi diskusijas starp Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūrām un Eiropas Revīzijas palātu un atbalstījusi visas iniciatīvas, kuru mērķis ir rast pastāvīgus risinājumus attiecībā uz piekļuvi dokumentiem un to glabāšanu. Šis jautājums tiek regulāri iekļauts darba kārtībā sanāksmēs ar partneriem, tostarp ES un ANO Finanšu un administratīvā pamatnolīguma (*FAFA*) darba grupas oficiālajā sanāksmē, kā arī kopīgās atsauces grupas sanāksmēs, kurās sistemātiski tiek apspriesti revīzijas un kontroles jautājumi.

Taču Komisija atzīst to, ka, neraugoties uz visiem centieniem, joprojām pastāv daži ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi dokumentiem, kam par iemeslu ir īstenošanas partneru esošais tiesiskais regulējums, kas, paredzams, tuvākajā nākotnē nemainīsies. Komisija turpinās sniegt atbalstu revidentiem un sadarboties ar partnerorganizācijām, lai atvieglinātu Eiropas Revīzijas palātai revīziju veikšanu.

Attiecībā uz visiem pārējiem ieteikumiem, kas minēti nodaļas 9.2. pielikumā, Komisija atzinīgi vērtē secinājumu, ka šie ieteikumi ir pilnībā ieviesti.

9.1. ieteikums. Veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas priekšfinansējuma dzēšanai

Pirms dzēš priekšfinansējumu, kas izmaksāts organizācijām, kuras īsteno līgumus netiešā pārvaldībā, iegūt detalizētu informāciju par jebkādu priekšfinansējumu, ko šīs organizācijas, savukārt, ir samaksājušas un iekļāvušas savos pieprasītajos izdevumos.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam un pastiprinās *ex ante* kontroles, norādījumus un ziņošanas prasības.

9.2. ieteikums. Sniegt norādījumus saņēmējiem par kopīgo izmaksu sadalījumu

Sniegt norādījumus saņēmējiem, lai nodrošinātu to, ka saņēmēji kopīgo izmaksu sadalījumu balsta uz līdzekļu faktisko izlietojumu katram ES finansētajam projektam.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

9.3. ieteikums. Nodrošināt atbilstību pamanāmības noteikumiem

Pastiprināt kontroles mehānismus, lai nodrošinātu, ka organizācijas, kas īsteno līgumus netiešā pārvaldībā, ievēro pamanāmības noteikumus.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas

Komisija **daļēji piekrīt** šim ieteikumam.

Komisija uzskata, ka ir ieviestas pienācīgas kontroles un ka nav nepieciešamības tās vēl pastiprināt. Tomēr Komisija apzinās, ka kļūdas saistībā ar pamanāmības noteikumu ievērošanu tiek pieļautas, jo īpaši darbībās ar starptautiskām organizācijām, un Komisija ir apņēmusies risināt šo jautājumu. Lai uzlabotu atbilstību spēkā esošajiem noteikumiem, Komisija turpina veicināt izpratni par pašreizējām prasībām attiecībā uz saziņu ar organizācijām, kas saņem ES līdzekļus, un šādu darbību pamanāmību. 2022. gada jūnijā tika publicētas jaunas ārējo darbību komunikācijas un pamanāmības pamatnostādnes, kas tiek piemērotas ārējām darbībām. Turklāt Komisija patlaban pārskata ES un ANO kopīgās pamatnostādnes par komunikāciju un pamanāmību, kurās ir ņemta vērā gūtā pieredze. Paredzams, ka šīs pamatnostādnes un komunikācijas pasākumi, kas saistīti ar to ieviešanu, sniegs pozitīvus rezultātus. Tādējādi sagaidāms, ka Komisijas darbinieku veiktajās kontrolēs tiks konstatēts zemāks kļūdu līmenis.

9.4. ieteikums. Nodrošināt, ka ES delegācijas veic pietiekamus uzraudzības apmeklējumus uz vietas

Nodrošināt, ka ES delegācijas veic pietiekamus uzraudzības apmeklējumus uz vietas.

ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas

Komisija **nepiekrīt** šim ieteikumam.

Uzraudzības apmeklējumi tiek regulāri organizēti saskaņā ar esošajiem budžeta piešķirumiem un atbilstoši vajadzībām – ne visu projektu gadījumā ir vajadzīgs viens un tāds pats uzraudzības veids un intensitāte, un Komisija īsteno citas pieejas attiecībā uz uzraudzību, saskaņā ar kurām nav nepieciešams veikt apmeklējumus uz vietas, izmantojot savus darbiniekus, piemēram, uz rezultātiem vērstu uzraudzību un trešo personu veiktu uzraudzību.

Ņemot vērā Komisijai noteiktos budžeta ierobežojumus, kas ietekmē arī darbinieku pieejamību ES delegācijās, Komisija nevar apņemties īstenot šo ieteikumu, palielinot cilvēkresursus un finanšu resursus, kuri atvēlēti lielākam skaitam uzraudzības apmeklējumu uz vietas.

9.5. ieteikums. Uzlabot uzraudzības un vadības mehānismus apvienošanas darbībām

Uzlabot uzraudzības un vadības mehānismus apvienošanas darbībām, lai mazinātu risku, ka darbību īstenošana varētu aizkavēties.

ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam. Komisija plāno uzlabot esošos uzraudzības un vadības mehānismus, pastiprinot ES delegāciju lomu attiecībās ar starptautiskajām finanšu iestādēm, lai tās vajadzības gadījumā varētu uzraudzīt apvienošanas projektus.

EIROPAS PARLAMENTA ATBILDES SAISTĪBĀ AR EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 10. NODAĻU “EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE”

I. PARLAMENTA ATBILDES UZ APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

10.8. Saskaņā ar Noteikumu par budžeta 400. postenī paredzēto apropriāciju izlietojumu (“Noteikumi par 400. posteni”) 1. pantu politiskās grupas pārvalda tām piešķirtos līdzekļus, pēc analogijas piemērojot Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Šie noteikumi paši par sevi aizstāj iemaksu nolīgumus (kas minēti Finanšu regulas 155. panta 6. punktā).

Uz Parlamenta administrāciju attiecas Finanšu regula un tās iepirkuma noteikumi. Tomēr attiecībā uz politiskajām grupām un tikai attiecībā uz tām Prezidijs ir pieņēmis Noteikumus par 400. posteni, kuros ietverti vairāki īpaši noteikumi par iepirkuma procedūrām, ņemot vērā politisko grupu īpašo situāciju.

Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus. Saskaņā ar Noteikumu par 400. posteni 1.4. punktu politiskās grupas ir atbildīgas iestādes priekšā par apropriāciju pārvaldību. Tām ir jānodrošina, ka apropriācijas tiek pārvaldītas saskaņā ar Noteikumiem par 400. posteni.

Parlamenta administrācija ir pastāvīgi centusies palīdzēt politiskajām grupām, lai uzlabotu to attiecīgās zināšanas un spējas finanšu pārvaldības jomā, ko apliecina, piemēram, 2023. gada 30. novembrī rīkotā mācību sesija par šo jautājumu. Pēc politisko grupu pieprasījuma Parlamenta kompetentie dienesti vienmēr sniedz pielāgotas konsultācijas par vispārīgiem jautājumiem un konkrētiem gadījumiem. Parlamenta administrācija turpinās sniegt norādījumus politiskajām grupām.

10.9. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Lai turpmāk izvairītos no nepietiekamas koordinācijas starp administrāciju un politiskajām grupām, tiks uzlaboti norādījumi. Šos ar procedūru saistītos pasākumus papildinās apmācība, kas tiks nodrošināta attiecīgajām ieinteresētajām personām.

10.10. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Politiskās grupas ir atbildīgas par procedūru dokumentēšanu un pienācīgu formalizēšanu. Tomēr Parlamenta administrācija turpinās sniegt tām individuālas konsultācijas un pienācīgu apmācību.

10.11. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Parlaments turpinās veikt pārbaudes un sniegt norādījumus visām Eiropas politiskajām partijām un fondiem iepirkuma jomā, tostarp attiecībā uz iekšējām procedūrām un izvairīšanos

no interešu konfliktiem. Parlaments 2023. gada jūlijā nodrošināja ģpašu apmācību politikajām partijām, un informatīvas sanāksmes notiek divreiz gadā.

10.12. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Jau ir ieviesti korektīvi un dokumentēti pasākumi. Šī jaunā procedūra tiks piemērota turpmākajām iepirkuma procedūrām.

2. Uzraudzības un kontroles sistēmas

10.19. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Parlaments piekrīt Revīzijas palātas secinājumiem par nepieciešamību saskaņot un profesionalizēt *ex ante* kontroles visos ģenerāldirektorātos un dienestos.

Lai uzlabotu *ex ante* kontroles procedūru standartizāciju Parlamentā, Parlamenta Finanšu ģenerāldirektorāts izveidos forumu *ex ante* verificētājiem, īstenos ģpašu ikgadēju mācību programmu un sniegs regulārus norādījumus.

10.20. Parlaments ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus.

Sk. atbildi uz 10.25. punktu.

II. PARLAMENTA ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

10.24. Parlaments piekrīt pastiprināt administratīvos norādījumus politikajām grupām par līdzekļu pareizu izmantošanu saskaņā ar Noteikumiem par 400. posteni un palīdzēt politikajām grupām uzlabot to iekšējo finanšu pārvaldību. Konkrētāk, tas vēl vairāk precizēs pamatnostādnes par politisko grupu iepirkumiem, kā tas jau tika darīts mācību sesijā, kas šajā nolūkā notika 2023. gada 30. novembrī.

10.25.

“10.1. ieteikums. Krāpšanas apkarošanas darbību uzlabošana Eiropas Parlamentā

Eiropas Parlamentam būtu jābalstās uz pašreizējām darbībām cīņā pret krāpšanu, izstrādājot iestādes mēroga krāpšanas apkarošanas stratēģiju un nodrošinot tās piemērošanu visā organizācijā.

ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2025. gada beigām.”

Parlaments **daļēji piekrīt** Revīzijas palātas ieteikumam.

Saskaņā ar Finanšu regulu krāpšanas nepieļaušana, atklāšana, novēršana un pēcpasākumi attiecībā uz to ir katra ģenerāldirektorāta iekšējās kontroles sistēmas galvenie mērķi.

Parlaments uzdos kompetentajiem dienestiem izvērtēt pašreizējos krāpšanas apkarošanas pasākumus un vajadzības gadījumā izstrādāt visaptverošu sistēmu, ko piemērot Parlamenta administrācijai.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 10. NODAĻU: EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE

Komisija atzinīgi vērtē to, ka administratīvajos izdevumos joprojām nav būtisku kļūdu.

Attiecībā uz turpmākajiem pasākumiem saistībā ar Revīzijas palātas 2020. gada pārskatā sniegto ieteikumu uzlabot Komisijas sistēmu tiesību aktos noteikto ģimenes pabalstu administrēšanai¹, Komisija ir ievērojami samazinājusi kļūdu risku:

- palielinot savu komandu, kas pārbauda darbinieku deklarācijas par pabalstiem;
- izstrādājot sistēmu darbinieku deklarēto summu automatizētai indeksācijai, kas ieviesta no 2024. gada jūnija.

Tam nākotnē būtu jāpalīdz izvairīties no Revīzijas palātas konstatētajiem kļūdu gadījumiem², kas rodas, kad tiek saņemtas un pārbaudītas tiesības uz pabalstiem. Tāpēc Komisija uzskata, ka ieteikums ir īstenots lielākajā daļā aspektu.

¹ Skatīt 10.1. pielikumu, 2. ieteikumu.

² Sk. ERP 10.15. apsvērumu.

EIROPAS REĢIONU KOMITEJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS
2023. GADA PĀRSKATU. 10. NODAĻA: "EIROPAS PUBLISKĀ ADMINISTRĀCIJA"

Eiropas Reģionu komiteja (RK) uzskata, ka ir ticis sniegts nepārprotams skaidrojums par ekonomiskajiem apsvērumiem, kuru dēļ šā konkrētā ēku uzturēšanas līguma termiņš jāpagarina par 10 gadiem, un pagarinājums tika piešķirts citastarp pēc tam, kad tika salīdzināta dažu citu iestāžu prakse.

2023. gada revīzijas laikā Eiropas Revīzijas palātai tika sniegti daži konkrētāki un detalizētāki skaidrojumi.

Revīzijas rezultātā veicot pēcpasākumu, RK aicinās RK un EESK Publiskā iepirkuma un finanšu pārvaldības kopīgo nodaļu izdot visām kopīgajām struktūrvienībām dienesta instrukciju, kurā citastarp lūgs turpmāk precīzāk un detalizētāk paskaidrot šādus līguma pagarinājumus.

LV

**EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS ATBILDE ATTIECĪBĀ UZ REVĪZIJAS PALĀTAS
2023 GADA PĀRSKATU****10. NODAĻA: Eiropas publiskā pārvalde**

Pēc tam, kad tika atklāts kvantitatīvi neizsakāms konstatējums, kas aprakstīts kā “Kavēšanās šādu deklarāciju saņemšanā un pārbaudē palielina neatbilstīgu maksājumu risku”, EDAU izveidoja periodisku atgādinājumu darbiniekiem par saistīto izmaiņu deklarēšanu saskaņā ar Civildienesta noteikumos noteikto pienākumu informēt iecelējiestādi par jebkādam izmaiņām. Mēs arī atzīmējam, ka saskaņā ar Civildienesta noteikumu II sadaļas 13. pantu par personāla piemaksām atbildība informēt iestādi par jebkādam izmaiņām gulstas uz pašu darbinieku.

Eiropas Revīzijas palātas replika saistībā ar Komisijas atbildēm uz 11. nodaļu

ERP ir neatkarīga revīzijas iestāde, kas veic revīzijas atbilstīgi starptautiskajiem revīzijas standartiem. Saskaņā ar LESD 287. panta 4. punktu Komisijai kā mūsu revidējamajai vienībai ir tiesības publicēt atbildi uz mūsu revīzijas apsvērumiem un secinājumiem.

Komisija apstrīd mūsu revīzijas pieejas aspektus un to, cik lielā mērā mūsu apsvērumi ir saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu. Mēs uzskatām, ka mūsu revīzijas pieejas apstrīdēšana nav daļa no revidējamās vienības tiesībām atbildēt, ņemot vērā abu mūsu iestāžu atšķirīgās un nošķirtās pilnvaras.

Komisija sniedz savu viedokli par apsvērumiem, kas nav iekļauti mūsu ziņojumā, un tā precīzi un visaptveroši neatspoguļo pamatā esošos elementus. Mēs norādām, ka visos šajos gadījumos atšķirīgie novērtējumi izriet no atšķirīgas pieejas. Mūsu novērtējums par apmierinošu izpildi ir balstīts uz Padomes īstenošanas lēmuma faktisko formulējumu. Šāda pieeja nodrošina konsekventu un objektīvu pamatu mūsu novērtējumam. Turpretī Komisijas novērtējumi galvenokārt ir balstīti uz interpretāciju par to, kāds bija likumdevēja nodoms, izstrādājot Padomes īstenošanas lēmumus, kā arī ir ņemta vērā informācija no dokumentiem, kas nav daļa no minētajiem lēmumiem.

Komisija nepiekrīt mūsu apsvērumiem. Mēs nepiekrītam tālāk minētajiem Komisijas atbildē izvirzītajiem apsvērumiem.

- Komisija apstrīd mūsu konstatētās attiecināmības kļūdas un norāda, ka tā nevar atcelt Padomes lēmumu un nolemt attiecīgo pasākumu neapmaksāt saskaņā ar ANM. Mēs atzīstam, ka nacionālos plānus ir apstiprinājusi Padome. Tomēr mūsu uzdevums ir revidēt ES izdevumus pēc nacionālo plānu pieņemšanas.
- Komisija norāda, ka attiecināmības novērtēšanas nolūkos par pasākuma sākumu tā uzskata brīdi, kad rodas izmaksas. Mēs uzskatām, ka piemērotāks sākuma datums ir juridisko saistību uzņemšanas datums, jo tieši šajā brīdī tiek noteikts pienākums un attiecīgi vēlāk veikts maksājums un atzīti no budžeta segtie izdevumi.
- Komisija mums nepiekrīt, ka ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem būtu jāaptver visi galvenie pamatā esošās reformas vai investīcijas elementi, jo īpaši tās pabeigšana. Mēs uzskatām, ka šis aspekts ir svarīgs, lai nodrošinātu, ka pasākumi tiek pilnībā īstenoti.

Īpašajā ziņojumā 07/2023 mēs ziņojām par pārliecības trūkumu ES līmenī attiecībā uz atbilstību ES un valstu noteikumiem. Komisija apgalvo, ka ECFIN ĢD sniegtā pārliecība aptver dalībvalstu kontroles mehānismu efektivitāti attiecībā uz atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem. Tomēr, lai gan ECFIN ĢD gada darbības pārskatā ir atsauce uz Komisijas novērtējumiem par dalībvalstu kontroles mehānismu pastāvēšanu un efektivitāti, nav secinājumu par to efektivitāti. Mēs uzskatām, ka tas ir būtisks Komisijas ticamības deklarācijas darbības jomas ierobežojums. Tas nozīmē, ka Komisija joprojām nesniedz pilnīgu pārliecību par to, vai ANM izdevumi, kurus Komisija pārvalda tieši, atbilst noteikumiem.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. GADA PĀRSKATA 11. NODAĻU: ATVESEĻOŠANAS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMS

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē ERP pārskata 11. nodaļu par atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM).

Komisija 2023. gadā veica maksājumus, pamatojoties uz kopumā 741 atskaites punkta un mērķrādītāja apmierinošu izpildi. Saistībā ar 2023. gada ticamības deklarāciju ERP ir revidējusi visus 23 dotāciju maksājumus par kopējo summu 53,5 miljardi EUR. Šie dotāciju maksājumi tika veikti 17 dalībvalstīm un bija saistīti ar 677 atskaites punktiem un mērķrādītājiem. Papildus tika izmaksāti 32,8 miljardi EUR saistībā ar deviņiem aizdevuma maksājumiem.

Saskaņā ar 11. nodaļu ERP uzskata, ka 16 atskaites punktus un mērķrādītājus ietekmēja konstatējumi, kuriem, pēc ERP domām, ir finansiāla ietekme, un tie attiecas uz septiņiem maksājumiem septiņās dalībvalstīs. Septiņi no šiem 16 konstatējumiem izklāsta ERP viedokli par to, ka atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde tika nepareizi novērtēta kā apmierinoša, bet deviņos gadījumos, pēc ERP domām, vērojami "attiecināmības nosacījumu pārkāpumi".

Komisija atzinīgi vērtē ERP darbu saistībā ar atveseļošanas un noturības mehānismu, tajā skaitā tās veikumu šajā ticamības deklarācijas procesā. ERP darbs gadu gaitā ir pozitīvi ietekmējis mehānismu, jo vērā ņemtie ERP konstatējumi un ieteikumi ir palīdzējuši uzlabot i) Komisijas pieeju atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanai; ii) priekšlikumu izstrādi Padomes īstenošanas lēmumiem un iii) Komisijas pieeju Savienības finanšu interešu aizsardzībai. Komisija pilnībā atzīst ERP patstāvīgās tiesības noteikt savu revīziju tvērumu un metodiku, bet vienlaikus saglabā tiesības nepiekrīt ERP apsvērumiem, tajā skaitā attiecībā uz to, kas ir ES tiesību aktu pareiza interpretācija, ko kontrolē Eiropas Savienības Tiesa. Šajā sakarā Komisija atzīmē, ka dažās jomās iestādes joprojām izmanto atšķirīgas interpretācijas, bet Komisija centīsies samazināt šādas problēmas, vajadzības gadījumā arī precizējot Komisijas norādījumus.

Rūpīgi izvērtējot ERP konstatējumus par to, ka nav izpildīti septiņi atskaites punkti un mērķrādītāji, Komisija ir secinājusi, ka tā ir pareizi piemērojusi savu metodiku, novērtējot, vai ir apmierinoši izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji¹, un tā neatkāpjas no sava sākotnējā novērtējuma par "apmierinošu izpildi". Komisija norāda, ka ERP secinājumi par to, ka daži atskaites punkti un mērķrādītāji "nav apmierinoši izpildīti", galvenokārt ir balstīti uz tiesību aktu prasību atšķirīgu interpretāciju vai atšķirībām kvalitatīvajā novērtējumā.

Kas attiecas uz konstatējumiem par divu dažādu veidu "attiecināmības nosacījumu pārkāpumiem"², ERP paliek pie savas ANM regulas interpretācijas, kurai Komisija nepiekrīt. Attiecībā uz katru no šiem deviņiem konstatējumiem Komisija nepiekrīt ERP novērtējumam un turpina apgalvot, ka šie pasākumi atbilst ANM regulas noteikumiem un Komisijas norādījumiem. Ņemot vērā šīs būtiski atšķirīgās interpretācijas, Komisija paredz, ka ERP, iespējams, norādīs uz šādiem konstatējumiem

¹ COM(2023) 99 final, 21.2.2023.: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei – Atveseļošanas un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā.

² Atsauce uz ANM regulas 5. panta 1. punktu ("Izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus, mehānisma atbalsts neizstāj valstu budžeta kārtējos izdevumus.") un ANM regulas 17. panta 2. punktu ("No 2020. gada 1. februāra uzsāktie pasākumi ir attiecināmi, ja tie atbilst šajā regulā noteiktajām prasībām.").

arī turpmāk visā ANM darbības laikā. Turklāt Komisija uzskata, ka šiem konstatējumiem nav nekādas ietekmes uz maksājumu likumību un pareizību. Kā norādīts Komisijas atbildē uz ERP 2022. gada pārskata nodaļu par ANM,³ pēc tam, kad Komisija atveseļošanas un noturības plānu novērtēšanas laikā ir novērtējusi pasākumu attiecināmību, Padome ar Padomes Īstenošanas lēmumu lemj, vai pasākums ir attiecināms. Komisija nevar maksājuma veikšanas posmā ignorēt Padomes lēmumu par to, vai pasākums ir attiecināms. Visbeidzot, kas attiecas uz konstatējuma veidu "attiecināmības nosacījuma pārkāpums: valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana", Komisija norāda, ka ERP nepiemēro Komisijas publicētos norādījumus, bet ir izvērtējusi katru gadījumu atsevišķi. Lai gan Komisija rūpīgi izvērtēja revīzijas konstatējumu saskaņošanas vēstulēs ietvertos skaidrojumus, tā nav spējusi izprast, kādus vispārpiemērojamus novērtēšanas kritērijus ERP ir piemērojusi katrā atsevišķā gadījumā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija neuzskata, ka kādi maksājumi atbilstoši sasniegtiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem ir izmaksāti kļūdaini, un saskaņā ar Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta gada darbības pārskatu⁴ Komisija uzskata, ka riska līmenis saistībā ar 2023. gada ANM maksājumiem bija zems.

Bez tam Komisija atzīmē, ka atbilstoši tās publicētajai maksājumu apturēšanas metodikai⁵ tā būtu citādi piemērojusi korekcijas apturēto maksājumu summām, lai pilnībā ņemtu vērā progresu pasākuma Īstenošanā un/vai tā nozīmi, kā rezultātā kļūdas novērtējumā tiktu iegūta mazāka vērtība. Komisija arī norāda, ka, neņemot vērā konstatējumus par attiecināmību (kur Komisija un ERP nav vienprātis par to, kā interpretēt un piemērot regulas noteikumus), ERP aplēstā finansiālā ietekme būtu krietni zem būtiskuma sliekšņa un ka septiņi konstatējumi, kas attiecas uz apmierinošu izpildi, veido mazāk nekā 1 % no Komisijas novērtētajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem. Visbeidzot, Komisija atzīmē, ka ERP ir mainījusi piemēroto metodiku salīdzinājumā ar 2022. gada pārskatu. ERP vairs neuzskata, ka finansiālās ietekmes nav visos gadījumos, kad atskaites punkts vai mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts sešu mēnešu laikā. Komisija norāda, ka tādējādi kļūdas novērtējumā tiek iegūta lielāka vērtība.

Rezumējot, kā arī pēc ļoti rūpīgas visu ERP konstatējumu analīzes, Komisija nepiekrīt ERP novērtējumam, ka minimālā finansiālā ietekme pārsniedz būtiskuma sliekšni.

Saistībā ar Komisijas veiktajām *ex post* revīzijām Komisija atzīmē ERP konstatējumu, ka Komisija ir atjauninājusi savu revīzijas stratēģiju, lai atspoguļotu iepriekš pieņemtos ERP ieteikumus. Komisija arī atzīmē ERP konstatējumu, ka Komisija nav atjauninājusi šo revīzijas stratēģiju, lai atspoguļotu iepriekš noraidītos nepieņemtos ERP ieteikumus gadījumos, kad, pēc Komisijas domām, ieteikumā prasītais pārsniedza juridiskajā pamatā noteiktās prasības. Komisija uzstāj, ka tā nevar pieņemt ieteikumus, kuri, pēc Komisijas domām, ir pretrunā ANM regulai. Ņemot vērā ERP nostāju, Komisija sagaida, ka ERP, iespējams, norādīs uz šādiem konstatējumiem arī turpmāk visā ANM darbības laikā.

Turklāt attiecībā uz kontroles un revīzijas atskaites punktiem Komisija norāda, ka, veicot dalībvalstu kontroles sistēmu revīzijas un konstatējot iespējamu Savienības finanšu interešu apdraudējumu, Komisija ir pieprasījusi dalībvalstīm rīkoties, lai novērstu šādus riskus. Ja līdz ANP grozīšanai šādi pasākumi nav īstenoti, Komisija ir vienojusies ar dalībvalstīm par revīzijas un kontroles atskaites punktu ieviešanu, pieprasot, lai problēma tiktu novērsta pirms jebkāda (turpmāka) maksājuma

³ Atbilde uz ERP 2022. gada pārskatu, 453. lpp.: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_LV.pdf.

⁴ Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta (ECFIN ĢD) 2023. gada darbības pārskats: https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2023-economic-and-financial-affairs_en.

⁵ COM(2023) 99 final, 21.2.2023.: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei – Atveseļošanas un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā.

veikšanas. Šādi revīzijas un kontroles atskaites punkti nodrošina papildu ticamības līmeni un papildina parastos pēcpārbaudes pasākumus pēc Komisijas revīzijām. Komisija norāda, ka šāda proaktīva revīzijas un kontroles atskaites punktu ieviešana vēl labāk aizsargā Savienības finansiālās intereses, un atgādina, ka likumdevēji, kuri šim nolūkam bija noteikuši īpašu juridisko pamatu ANM regulas 20. panta 5. punkta e) apakšpunktā, atzina, ka šādi atskaites punkti varētu būt vajadzīgi.

Visbeidzot, Komisija atgādina, ka tā ir paplašinājusi savu revīzijas darba tvērumu, pārsniedzot ANM regulā noteikto, un sistemātiski pārbauda, vai dalībvalstis regulāri pārbauda atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem, tajā skaitā pārbaudot šādu pārbauci efektivitāti, un uzskata, ka ECFIN ĢD gada darbības pārskata secinājumos šis jautājums ir aptverts.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Īstenošanas stāvoklis

Komisija atgādina, ka ANM ir uz rezultātiem balstīts instruments, kura atbalsta saņēmējas ir dalībvalstis. Tomēr likumdevēji pieprasīja, lai dalībvalstis sniedz informāciju par 100 lielākajiem ANM līdzekļu galasaņēmējiem. Lai gan Komisija kopumā atbalsta pilnīgu pārredzamību attiecībā uz galasaņēmējiem un šajā sakarā ir arī nākusi klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem⁶, tā norāda, ka ANM tiesību aktos šāds pienākums ir paredzēts tikai attiecībā uz 100 lielākajiem finansējuma saņēmējiem. (11.7. punkts).

2. Maksājuma un attiecināmības nosacījumu novērtējums

ERP norāda, ka Komisijai divu mēnešu laikā ir jāveic katra maksājuma pieprasījuma provizorisks izvērtējums, taču apgalvo, ka ne regula, ne finansēšanas nolīgums neparedz iespēju dalībvalstīm apturēt šā novērtējuma termiņa piemērošanu, lai sniegtu plašāku informāciju (sk.11.16.–11.17. punktu). ANM regula paredz, ka šis novērtējums sākas tikai pēc pienācīgi pamatota maksājuma pieprasījuma iesniegšanas, bet ja to izvērtējot, Komisija vai dalībvalsts saprot, ka tas nav pienācīgi pamatots, divu mēnešu termiņš netiek piemērots. Šajā sakarā finansēšanas nolīgums skaidri paredz iespēju apturēt termiņa piemērošanu, ja Komisija pieprasa papildu pierādījumus. Tādējādi Komisija uzskata, ka ir pilnībā ievēroti tiesiskajā regulējumā paredzētie termiņi.

Atšķirīgi viedokļi par atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi

Pamatojoties uz savu atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes novērtēšanas sistēmu, Komisija nepiekrīt ERP novērtējumam, ka attiecībā uz septiņiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem Padomes Īstenošanas lēmuma prasības nav apmierinoši izpildītas (11.20. punkts). Vairākumā gadījumu ERP secinājumu pamatā galvenokārt ir atšķirīga interpretācija par Padomes

⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija) (COM/2022/223 final): [EUR-Lex - 52022PC0223 - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

noteiktajām prasībām, kuras Komisija un dalībvalstis piemēroja, novērtējot atskaites punktu vai mērķrādītāju, vai atšķirības kvalitatīvajā novērtējumā. Saistībā ar katru gadījumu Komisija ir pārredzamā veidā publicējusi savu novērtējumu, pamatojot savu interpretāciju saskaņā ar piemērojamo regulējumu, un saņēmusi gan Ekonomikas un finanšu komitejas, gan dalībvalstu ekspertu komitoloģijas komitejas⁷ pozitīvu atzinumu par savu pieeju un interpretāciju katrā gadījumā. Komisija uzsver, ka atšķirības starp Komisijas un ERP novērtējumu ir specifiskas katrā konkrētajā gadījumā.

Komisija norāda uz gadījumiem, kad ERP atšķirīgi juridiski interpretē atsevišķu atskaites punktu vai mērķrādītāju prasības vai pierādījumus, kas vajadzīgi, lai pierādītu to apmierinošu izpildi, un, pamatojoties uz šādu interpretāciju, pretēji Komisijai uzskata, ka prasība nav izpildīta. Pārredzamības labad tālāk ir sniegts īss pārskats par Komisijas pamatojumu saistībā ar attiecīgajiem septiņiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem.

- Pirmais gadījums ir saistīts ar mērķrādītāju *“Studentu skaits, kuriem piešķirta pētniecības stipendija”*. Padomes Īstenošanas lēmumā 50 stipendijas ir norādītas kā pamatscenārijs, kas atspoguļo situāciju ANM sākumā, bet 300 stipendijas ir norādītas kā mērķrādītāja galamērķis. Pēc Komisijas domām, tas skaidri norāda, ka pasākumam bija jānodrošina papildu pētniecības stipendijas 250 studentiem, nevis 300 studentiem. Komisija norāda, ka šo skaitli “250” pamato gan ANP, gan izmaksu aprēķins. Ņemot to vērā, Komisija uzskata, ka 50 pamatscenārija stipendijas jau bija pilnībā paredzētas un ka mērķrādītāja pareizā interpretācija ir papildu 250 stipendijas (300 galamērķa stipendijas mīnus 50 pamatscenārija stipendijas). Tāpēc Komisija uzskata, ka mērķrādītājs ir sasniegts apmierinoši.
- Otrs gadījums attiecas uz jauna būvniecības likuma spēkā stāšanos. Padomes Īstenošanas lēmuma (PĪL) prasība par šā likuma spēkā stāšanos tika burtiski izpildīta, bet atsevišķiem likuma noteikumiem tika piemērots vēlāks piemērošanas datums. Lai gan Komisija atzīst, ka, novērtējot spēkā stāšanās prasību, tā parasti uzstāj, lai attiecīgais likums būtu pilnībā stājies spēkā, tā norāda, ka šajā konkrētajā gadījumā Padomes Īstenošanas lēmuma projektā ir skaidri pateikts, ka likuma elementi stāsies spēkā tikai vēlākā posmā. Tas jo īpaši attiecas uz jaunas valsts struktūras, proti, Augstākā būvniecības biroja izveidi, kas uzskatāms par nākamo atskaites punktu. Ja visi būvniecības likuma elementi būtu stājušies spēkā, nākamajam atskaites punktam nebūtu nekādas nozīmes un faktiski jebkurš maksājums saskaņā ar šo nākamo atskaites punktu būtu dubults finansējums, jo maksājumi par tiem pašiem rezultātiem jau tika veikti saistībā ar revīzijā aplūkoto atskaites punktu. Tāpēc Komisija uzskata, ka tā ir pareizi novērtējusi atskaites punktu kā izpildītu.
- Trešais gadījums ir saistīts ar mērķrādītāju, kas paredz piekļuvi drošiem mobilajiem sakariem, nosakot, ka 95 % no visiem valdības darbiniekiem ir pieejama droša slepenas un klasificētas informācijas apmaiņas sistēma. Komisija uzskatīja, ka attiecīgā dalībvalsts no šī mērķrādītāja pareizi izslēdza atsevišķus darbiniekus, piemēram, apkopējus vai dienesta transportlīdzekļu vadītājus, jo Komisija uzskatīja, ka prasība nodrošināt šiem darbiniekiem piekļuvi slepenai un klasificētai informācijai acīmredzami nebija paredzēta ANP un Padomes Īstenošanas lēmumā. Tāpēc Komisija apgalvo, ka mērķrādītājs tika apmierinoši izpildīts.
- Ceturtais gadījums ir saistīts ar kibernetikas pasākuma mērķrādītāju, kas paredz to, ka attiecīgajai dalībvalstij jāīsteno “stiprināšanas intervences” drošības struktūru modernizācijai. Komisija uzskata, ka attiecīgās dalībvalsts sniegtie ziņojumi, kas parasti ietvēra procedūru, procesu un organizācijas riska analīzi, ieskaitot rīcības plānus konstatējumu novēršanai, ir uzskatāmi par stiprināšanām intervencēm. Komisija norāda, ka šāda veida stiprināšanas

⁷ <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C102400/consult?lang=lv>.

intervences ir paredzētas ES tiesību aktos, jo TID2 direktīvā⁸, kas ir minēta pasākuma aprakstā, *“riskā analīze un informācijas sistēmu drošība”* ir skaidri norādīta kā viens no *“kiberdrošības riska pārvaldības pasākumiem”*, kas dalībvalstīm jāīsteno. Tāpēc Komisija apgalvo, ka mērķrādītājs tika apmierinoši izpildīts.

- Piektais gadījums ir saistīts ar mērķrādītāju *“Projektu skaits, par kuriem ir parakstīta dotācija degradētas teritorijas vai urbanizētas teritorijas reciklēšanai”*. Lai gan Padomes īstenošanas lēmumā kā atbalsta saņēmēji ir minēti *“teritorijas īpašnieki”*, attiecīgās dalībvalsts izveidotais fonds paredzēja, ka saņēmējiem jābūt *“projekta īpašniekiem”*. Komisija savā sākotnējā novērtējumā saskaņā ar novērtējuma sistēmu⁹ pārredzami norādīja, ka tā uzskata šo formulējuma atšķirību par pieņemamu minimālu novirzi, jo, ņemot vērā finansēto projektu raksturu, tā neietekmēja rezultātu. Attiecīgā dalībvalsts iesniedza pierādījumus, ka šīs izmaiņas neietekmēja rezultātu. Tāpēc Komisija uzskata, ka mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts.
- Sestais gadījums ir saistīts ar reformu *“bez izmaksām”*, kas stimulē ilgstošos bezdarbniekus piedalīties apmācībās. Shēmas attiecināmības nosacījums, kas saistīts ar apmācību ilgumu (t. i., ilgums ir vismaz četri mēneši), ir noteikts valsts tiesību aktos, kā apstiprināts arī Komisijas novērtējumā, un to attiecīgi pārbauda valsts iestādes, vērtējot tiesības uz stimulu. Papildus Komisijas veiktajam šī jautājuma novērtējumam saskaņā ar šo iepriekš sasniedzamo atskaites punktu attiecīgā dalībvalsts attiecībā uz turpmākiem atskaites punktiem iesniedza ekrānuzņēmumus par tās iekšējās IT sistēmas veikto šīs prasības uzraudzību, lai pierādītu tās izpildi katrā piešķirtā stimula gadījumā, kā arī pierādījumus par to, kā tās kontroles sistēmas darbība nodrošina datu pareizību (kopā ar praktiskiem pierādījumiem par labojumiem, ko veikusi tās kontroles sistēma). Revīziju par šo jautājumu pēc tam veica dalībvalsts iestādes un, visbeidzot, Komisijas revidenti, un abos gadījumos tika apstiprināts, ka sistēmu darbība nodrošina uzraudzību un šīs prasības ievērošanu. Komisija uzskatīja, ka tai ir pamatota pārliecība par to, ka PĪL prasības ir izpildītas un ka, pieprasot atsevišķas reģistrācijas lapas par katru atsevišķu apmācības dienu, dalībvalstīm tiktu radīts nevajadzīgi liels administratīvais slogs. Tāpēc Komisija uzskata, ka atskaites punkts ir sasniegts apmierinoši.
- Septītais gadījums ir saistīts ar mērķrādītāju, kas paredz garīgās veselības nodaļu izveidi. Komisija neuzskatīja, ka, lai nodaļas būtu pilnībā darbaspējīgas, tajās jābūt vismaz tik daudz darbinieku, cik nepieciešams maksimālā teorētiskā pacientu skaita apkalpošanai, kurus nodaļa varētu uzņemt. Komisijai uzskatīja, ka nodaļas ir pilnībā darbaspējīgas tad, ja tajās ir pietiekami daudz darbinieku, lai apkalpotu faktisko pacientu skaitu, nevis teorētisko maksimālo skaitu, kā tas šajā gadījumā bija nodrošināts. Tāpēc Komisija uzskata, ka mērķrādītājs ir sasniegts apmierinoši.

ANM attiecināmības nosacījumi

Komisija atgādina atbildi, ko tā sniedza atbildēs uz 2022. gada pārskatu: *“pēc tam, kad atvēršanas un noturības plānu novērtēšanas laikā ir novērtēta pasākumu attiecināmība, Padome ar Padomes īstenošanas lēmumu lemj, vai pasākums ir attiecināms. Maksājuma posmā Komisija nevar ignorēt Padomes lēmumu, lai nolemtu, ka konkrētu pasākumu nevajadzētu apmaksāt saskaņā ar ANM. Šajā ziņā, kamēr Padomes īstenošanas lēmumā noteiktie starpposma rādītāji un*

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa kiberdrošību visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva).

⁹ COM(2023)99 final I pielikums: https://commission.europa.eu/publications/communication-implementation-recovery-and-resilience-facility_en.

mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, kļūda nevar ietekmēt attiecīgo Komisijas maksājumu.¹⁰ Tādējādi konstatējumi, kas saistīti ar atsevišķām vienībām vai darbībām, par kurām ziņots saistībā ar atskaites punktu vai mērķrādītāju sasniegšanu, neapšaubā pasākuma attiecināmību, bet gan novērtē, vai daži dalībvalsts sniegtie pierādījumi bija attiecināmi (sk. 11.21. punktu).

Šis apsvēruma jo īpaši attiecas uz sešiem ERP konstatējumiem sadaļā "Attiecināmības nosacījuma pārkāpums: attiecināmības periods". ERP un Komisijai ir atšķirīgi viedokļi par to, kā noteikt ieguldījumu un reformu attiecināmību, kurām saskaņā ar ANM regulas 17. panta 2. punktu jābūt uzsāktām ne agrāk par 2020. gada februāri. Komisija ir sniegusi dalībvalstīm norādījumus, kuros galvenā uzmanība pievērsta tam, ka īstenošanai jā sākas pēc 2020. gada 1. februāra un visām saistītajām izmaksām jārodas no šā datuma. Tādējādi atšķirībā no ERP Komisija nesaista pasākuma sākumu ar pirmās (juridiskās) saistības datumu (sk. 11.22. punktu). Komisija atgādina, ka ANM tiesību akta priekšlikums tika izstrādāts 2020. gada maijā un regula stājās spēkā 2021. gada februārī. Likumdevēju ieviestā "attiecināmības" klauzula faktiski ir *atpakaļejoša spēka klauzula*, kas ļauj ANP iekļaut pasākumus, kas *uzsākti no 2020. gada 1. februāra*. Ieviešot atpakaļejoša spēka klauzulu, mērķis bija dot dalībvalstīm pārliecību jau ANM tiesību akta izstrādes laikā, ka pasākumi tiks iekļauti, un nodrošināt, ka dalībvalstis neapsturēs vai nesamazinās ieguldījumus pandēmijas izraisītās nopietnās ekonomiskās un sociālās krīzes apstākļos, lai vēl vairāk nepasliktinātu ekonomisko situāciju¹¹. Komisija 2021. gada janvārī (t. i., vēl pirms ANM regulas stāšanās spēkā) sniedza dalībvalstīm norādījumus par to, kā tā piemērotu šo klauzulu, ko Komisija un dalībvalstis pēc tam arī konsekventi darīja. Piemērs, kas ilustrē viedokļu atšķirības, ir sniegts 11.2. izcēlumā. ERP norāda, ka septiņos dzelzceļa projektos Francijā pirkuma pasūtījumi tika izdoti pirms 2020. gada februāra, un tāpēc tā uzskata pasākumu par neattiecināmu. Taču, tā kā darbi saskaņā ar šo pasākumu sākās pēc 2020. gada 1. februāra, Komisija uzskata, ka šie septiņi projekti atbilst gan attiecināmības periodam, gan Komisijas norādījumiem. Ņemot vērā šīs būtiskās atšķirības interpretācijā, Komisija sagaida, ka ERP norādīs uz šādiem konstatējumiem arī turpmāk visā ANM darbības laikā.

Attiecībā uz ERP trīs konstatējumiem kategorijā "Attiecināmības nosacījuma pārkāpums: valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana" Komisija atgādina, ka ANM regulas 5. panta 1. punktā ir skaidri noteikts, ka *"izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus, mehānisma atbalsts neaizstāj valsts budžeta kārtējos izdevumus"*. Komisija un ERP interpretē šo noteikumu atšķirīgi, kā Komisija jau norādījusi atbildēs uz ERP 2022. gada pārskatu. Atbilstoši Komisijas interpretācijai šis noteikums attiecas uz *"valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu"*, nevis uz neattiecināmības piemērošanu konkrētiem *"kārtējo darbību"* veidiem, proti, tām, kas *"finansētas no valsts budžeta izdevumiem"*. Komisija uzskata, ka ANM juridiskais formulējums neatbalsta pēdējo minēto nostāju. Lai gan ERP nepiemēro Komisijas publicētos norādījumus, Komisija norāda, ka ERP ir veikusi katra atsevišķa gadījuma novērtējumu. Lai gan Komisija ir rūpīgi izvērtējusi ERP argumentāciju par katru atsevišķu gadījumu, Komisija nav spējusi izprast, kādus vispārpiemērojamus novērtēšanas kritērijus ERP ir piemērojusi katrā atsevišķā gadījumā.

Visbeidzot, un jo īpaši Komisija norāda, ka visi trīs konstatējumi par "valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu" attiecas uz reformām. Kā norādīts atbildēs uz ERP 2022. gada pārskatu¹², ja dalībvalsts saistībā ar pasākumu ir norādījusi, ka ANM nesešs nekādas izmaksas, kā tas ir lielākajā daļā reformu, Komisija uzskata, ka ANM *nav iespējams* aizstāt valsts izdevumus, jo ar šo pasākumu nav saistīti nekādi ANM līdzekļi. Pasākumu "bez izmaksām" iekļaušana nepalielina dalībvalsts finansējuma piešķirumu, tomēr dalībvalsts joprojām apņemas tos īstenot (sk. 11.23. punktu). Komisija atgādina, ka reformu iekļaušana atveseļošanas un noturības plānos ir būtisks elements,

¹⁰ Komisijas atbildes uz ERP 2022. gada pārskatu, 453. lpp.: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_LV.pdf.

¹¹ Jo īpaši sk. ANM regulas 6.–8. apsvērumu.

¹² Turpat, 449. lpp.

kā panākt sistēmiskas izmaiņas dalībvalstīs, un nosacījums pozitīva Komisijas novērtējuma saņemšanai par atveseļošanas un noturības plāniem.

Atšķirīgās Komisijas un ERP pieejas ir ilustrētas 11.3. izcēlumā sniegtajā piemērā saistībā ar Austrijas atskaites punktu *“Ceturtais būvniecības kultūras ziņojums”*.¹³ Kā ERP atzīmē šajā piemērā, Austrija iepriekš pasūtīja “būvniecības kultūras ziņojumus” 2006., 2011. un 2017. gadā un apņēmas to darīt vēlreiz saistībā ar reformu, kas iekļauta tās ANP, nenorādot nekādas šīs reformas izmaksas. Komisija uzskata, ka tā nav *“budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana”*, 1) jo ziņojumā šādi izdevumi nav iekļauti; 2) tā kā Austrija nav norādījusi izmaksas saskaņā ar ANM, valsts izdevumu aizstāšanas nevar būt, 3) jo ziņojums kvalitatīvi atšķiras no iepriekšējiem ziņojumiem, un 4) tā kā nav konstatēts, ka šis gadījums nevar būt “pienācīgi pamatots izņēmums”, kā to pieļauj ANM regula. Turpretī ERP uzskata to par kārtēju darbību, kas finansēta no valsts budžeta izdevumiem, un tāpēc uzskata to par kļūdu.

Padomes īstenošanas lēmumā izklāstīto atskaites punktu un mērķrādītāju skaidrība

ERP norāda, ka saskaņā ar ANM finansēšanas modeli ir ļoti svarīgi noteikt skaidrus un nepārprotamus rādītājus, kā arī skaidru “apmierinošas” izpildes definīciju. Komisija piekrīt, ka skaidri atskaites punkti un mērķrādītāji ir būtiski programmas īstenošanai. Tomēr tā norāda, ka likumdevēju prasība Komisijai novērtēt “apmierinošu izpildi” nepārprotami dod Komisijai rīcības brīvību. Savā 2022. gada pārskatā ERP atzina šo plašo rīcības brīvību, kas Komisijai piešķirta ar ANM regulu¹⁴. Komisija ir pārredzami formulējusi savu rīcības brīvību, izmantojot īpašu satvaru¹⁵, saskaņā ar kuru novērtē visus maksājumus, tādējādi nodrošinot pārredzamību un vienlīdzīgu attieksmi (sk. 11.26.–11.28. punktu).

No 452 pārbaudītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem ERP atzīmē 15 gadījumus, kuros, pēc tās domām, atskaites punkti un mērķrādītāji nav pilnībā skaidri (11.28. punkts); no tiem Komisija ir konstatējusi un pārredzami norādījusi uz 12 gadījumiem, piemēram, uz pārrakstīšanās kļūdām, kas pieļautas, izstrādājot Komisijas priekšlikumus par PĪL. Komisija norāda, ka tādējādi šie konstatējumi atspoguļo problēmas, kuras Komisija jau ir pilnībā ņēmusi vērā un izlabojusi, izmantojot savu kontroles sistēmu, un kuras nekādā veidā neietekmē ANM izmaksu likumību un pareizību.

Komisija nepiekrīt visiem konstatējumiem, kas saistīti ar neskaidrībām atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējumā, kas dažos gadījumos atspoguļo politikas preferences, nevis neskaidrības. 11.4. izcēlumā ir sniegts Spānijas atskaites punkta piemērs, kuram, pēc ERP domām, viena konkrētā prasība nav noteikta pietiekami konkrēti. Atskaites punkts paredzēja, ka Spānija grozīs tiesību aktus, lai ieviestu jaunus pienākumus uzstādīt elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūru, bet, kā norāda ERP, attiecībā uz šo prasību nav noteikta ne kvalitatīva, ne kvantitatīva sīkāka informācija. Komisija, pirmkārt, norāda, ka šī ir tikai viena no vairākām prasībām attiecībā uz šo atskaites punktu, kas skaidri paredz ieviest jaunu juridisku pienākumu, un, otrkārt, ka PĪL atskaites punkts nevar noteikt visas turpmāko valsts tiesību aktu detaļas – šajā gadījumā ir skaidra prasība ieviest konkrētu pienākumu.

¹³ Sk. Komisijas sākotnējo novērtējumu, (publicēts 2023. gada 22. martā), 90. lpp.:

https://commission.europa.eu/publications/preliminary-assessment-first-payment-request-austria_en.

¹⁴ ERP pārskats par 2022. finanšu gadu, 11.22. punkts.

¹⁵ COM(2023)99 final, I pielikums, “Satvars atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanai saskaņā ar ANM regulu”: https://commission.europa.eu/publications/communication-implementation-recovery-and-resilience-facility_en.

3. Uzraudzības un kontroles sistēmas

Komisijas ex post revīzijas

Lai gūtu pārliecību par ANM maksājumu likumību un pareizību, Komisija atbilstoši savām revīzijas un kontroles stratēģijām veic plašas *ex ante* un uz risku balstītas *ex post* pārbaudes par atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Saistībā ar 2023. gadā veiktajiem maksājumiem Komisija veica 17 *ex post* revīzijas par 82 atskaites punktiem un mērķrādītājiem. ERP norāda (11.30. punkts), ka Komisija saistībā ar visiem revidētajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem secināja, ka tie ir pareizi novērtēti kā apmierinoši izpildīti.

ERP atgādina savus 2022. gada pārskatā iekļautos ieteikumus un norāda, ka tie ir īstenoti tikai daļēji (11.31. punkts). Komisija apgalvo, ka tā ir tikai daļēji piekritusi 2022. gada 11.1. ieteikuma a) punktam un ka ir pilnībā īstenojusi ieteikuma daļu, kurai tā piekrita. Daļa, kurai Komisija nepiekrita, attiecas uz domstarpībām, kas aplūkotas arī iepriekš 2. iedaļā, par to, kā interpretēt jēdzienu “pasākumu sākums” un kas ir attiecināmības perioda sākums, kā arī par jēdziena “valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana” interpretāciju. Komisija savās *ex ante* procedūrās ir atbilstīgi iekļāvusi pierādījumu atbilstības pārbaudes un turpināja veikt pārbaudes, kas jau bija iekļautas *ex post* procedūrās. Juridiskās domstarpības arī izskaidro ERP apgalvojumu, ka Komisija “nekonstatēja attiecināmības perioda pārkāpumu”, jo ERP sniedz pati savu, atšķirīgu Komisijas norādījumu un regulā ietvertā attiecināmības jēdziena interpretāciju. Saistībā ar 2022. gada 11.1. ieteikuma b) punktu ERP atzīst, ka Komisijas *ex post* revīzijas stratēģija ir atjaunināta, un Komisija formalizē atjauninātos revīzijas kontrolsarakstus, lai skaidri norādītu uz atcelšanas gadījumiem, atspoguļojot revidentu jau piemēroto praksi. Visbeidzot, Komisija norāda, ka ERP konstatējums par to, ka viena mērķrādītāja *ex post* revīzija bija balstīta uz nepilnīgiem datiem, izriet no atšķirīgām Padomes īstenošanas lēmuma interpretācijām, kad *ex post* revīzijā tika izmantota Komisijas *ex ante* darba pieeja.

Komisija 2023. gada 19. septembrī publicēja arī satvaru ANM regulas 24. panta 3. punkta attiecībā uz atcelšanu piemērošanai¹⁶. Šajā satvarā ir norādīts, kā Komisija rīkosies atcelšanas gadījumos.

Dalībvalsts uzraudzības un kontroles sistēmas

ANM regulā ir noteikts, ka Komisijai ir jānovērtē atvēršanas un noturības plāni, cita starpā to kontroles sistēmas, pamatojoties uz to modeli, kas noteikts ANP, un tādējādi tas jāveic pirms to īstenošanas. Atzinums par ANP var būt pozitīvs tikai tad, ja ir izveidota kopumā atbilstīga kontroles sistēma. Šajā kontekstā dalībvalstis var apņemties veikt papildu pasākumus un ieviest konkrētus “revīzijas un kontroles atskaites punktus”, lai nodrošinātu, ka to valsts sistēmas ir pilnībā atbilstošas, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses saskaņā ar ANM regulas 20. panta 5. punkta d) apakšpunktu. ANM īstenošanas laikā Komisija papildus veic valsts kontroles sistēmu sistēmas revīzijas un, ja dalībvalsts pārskata savu ANP, apsvērs, vai tai, pamatojoties uz konstatētajiem trūkumiem, ir jālūdz dalībvalstīm ieviest papildu revīzijas un kontroles atskaites punktus. Šiem atskaites punktiem jābūt izpildītiem pirms jebkādu turpmāku maksājumu veikšanas un tādējādi jāsniedz papildu pārliecība par kontroles sistēmu atbilstību maksājuma veikšanas laikā. ANP pārskatīšanas laikā tika ieviesti desmit šādi papildu revīzijas un kontroles atskaites punkti septiņām dalībvalstīm, lai novērstu trūkumus, kas nerada šaubas par kopējās valsts kontroles sistēmas atbilstību, piemēram, attiecībā uz nolīgumu slēgšanu, kas nodrošina datu vākšanu, vai īpašām dubultās finansēšanas pārbaudēm (sk. 11.33.–11.35. punktu).

¹⁶ Ziņojums par ANM īstenošanu (COM(2023) 545 final).

ERP 11.35. punktā norāda, ka ES finanšu interešu aizsardzības apdraudējumi var potenciāli ietekmēt izdevumu pareizību. Komisija atgādina ERP formulējumu 11.12. punktā, kurā teikts, ka *“lai gan dalībvalstīs ir jābūt efektīvām un iedarbīgām iekšējās kontroles sistēmām, galasaņēmēju un īstenošanas struktūru izdevumu atbilstība ES un valstu noteikumiem nav nosacījums ANM maksājumu veikšanai dalībvalstīm. Tādējādi mūsu revīzijā par dalībvalstīm veikto ANM dotāciju maksājumu pareizību galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, vai iepriekš noteiktie atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti un vai ir izpildīti regulā noteiktie attiecināmības nosacījumi.”* Šajā ziņā Komisija piekrīt ERP 11.12. punktā paustajai nostājai, bet norāda, ka tā nepiekrīt 11.35. punktā minētajam apgalvojumam par iespējamo ietekmi uz izdevumu pareizību. Proti, Komisija atgādina, ka pareizība ir balstīta tikai uz atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Konstatējot problēmas, kas ir saistītas ar Savienības finanšu interešu aizsardzību, regula paredz: i) papildu korekciju sistēmas Savienības finanšu interešu aizsardzībai saskaņā ar 22. panta 5. punktu, par kurām Komisija sniedz pārlicību ECFIN ĢD gada darbības pārskatā un uz kurām attiecas maksājumu samazināšanas un atgūšanas satvars¹⁷, un ii) atcelšanas jēdzienu. Attiecībā uz pēdējo minēto Komisija atcelšanas metodikā ir papildus precizējusi, kā tā piemēros šo ANM regulas jēdzienu, lai cita starpā risinātu situācijas, kad atskaites punkti / mērķrādītāji vairs netiek uzskatīti par apmierinoši izpildītiem, ieskaitot gadījumos, kad vēlāk atklājas ar Savienības finanšu interešu aizsardzību saistītas problēmas.

ERP norāda, ka kontroles atskaites punkti dalībvalstīs ievērojami atšķiras (11.37. punkts). Komisija atgādina, ka, tā kā ANM regulas 22. pants ļauj dalībvalstīm paļauties uz savām parastajām iekšējās kontroles sistēmām, visiem atskaites punktiem noteikti ir jāatspoguļo šo sistēmu specifika. Šādi konstatējumi var atšķirties to nozīmīguma un būtības ziņā, un tos nevar salīdzināt vienkārši skaitliskā izteiksmē. Turklāt, tā kā šādu atskaites punktu ieviešana ir paredzēta, lai novērstu konstatētos trūkumus, Komisija uzskata, ka ir skaidri redzams, ka šādi atskaites punkti ir pielāgoti attiecīgās dalībvalsts konkrēto trūkumu novēršanai. Šajā sakarā Komisija uzstāj, ka ir ļoti svarīgi pielāgot atskaites punktus to problēmu novēršanai, kas raksturīgas konkrētai dalībvalstij, jo horizontāla pieeja vai nu radītu ievērojamas pārmērības (aptverot jautājumus, kurus Komisija neuzskatīja par problemātiskiem lielākajā daļā dalībvalstu), vai, vēl sliktāk, pieļautu nepilnības Savienības finanšu interešu aizsardzībā.

Saistībā ar 11.38.–11.39. punktu, 11.5. izcēlumu un 11.1. tabulu Komisija norāda, ka revīzijas attiecās uz konkrētām struktūrām dalībvalstī (piemēram, atsevišķu ministriju) un ka tas nesniedz priekšstatu par visu dalībvalsts iekšējās kontroles sistēmu. Komisija vēlas atgādināt, ka, lai gan ir konstatēti sistēmiski pārkāpumi, bieži vien tie attiecās tikai uz konkrētu īstenošanas struktūru un tāpēc tos nevar attiecināt uz visu dalībvalsts iekšējās kontroles sistēmu. Tā kā tabula sniedz tikai statistisku pārskatu par situāciju, Komisija atzīmē, ka pa šo laiku daudzi konstatējumi jau ir novērsti un ar tiem saistītie ieteikumi ir ieviesti.

Balstoties galvenokārt uz Komisijas revīzijas ziņojumiem, ERP uzskata, ka valstu kontroles sistēmu īstenošanā pastāv ilgstošas nepilnības, un, pamatojoties uz to, konstatē riskus (11.40. punkts). Komisija uzskata, ka tās pieaugošais revīzijas darbs ir atklājis esošos trūkumus un ka tam sekojošie dalībvalstu valsts kontroles sistēmu pilnveidojumi ir uzlabojuši pārlicības līmeni. Komisija 2023. gadā ir veikusi 14 sistēmu revīzijas saistībā ar Savienības finansiālo interešu aizsardzību un līdz šim vismaz vienu reizi ir veikusi revīziju katrā dalībvalstī. ERP arī atgādina par iepriekšējo ziņojumu konstatējumiem, kuros kritizēts, ka ANM juridiskais pamats neparedz standartizētu ziņošanu par krāpšanu; šajā sakarā Komisija atgādina, ka Finanšu regulas pārstrādātajā redakcijā ir paredzēta centralizēta ziņošana par krāpšanu, kas attieksies uz turpmākajām programmām. Komisija arī norāda, ka, lai gan ANM neparedz standartizētu ziņošanu, dalībvalstis ir pienācīgi ziņojušas Komisijai (OLAF) par gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu, ne tikai norādot to

¹⁷ Sk. Norādījumu par atveseļošanas un noturības plāniem IV pielikumu, https://commission.europa.eu/publications/draft-guidance-recovery-and-resilience-plans_en.

pārvaldības deklarācijās, kas ļauj risināt problēmu savlaicīgāk, nevis gaidīt nākamo maksājuma pieprasījumu (sk. 11.41.–11.42. punktu). Turklāt dalībvalstis pildīja savu juridisko pienākumu un par gadījumiem ziņoja Eiropas Prokuratūrai¹⁸, kuri, kā atzīmē Komisija, tie veido lielu daļu no izmeklēšanā esošajiem gadījumiem saistībā ar aizdomām par krāpšanu, par kuriem ziņo Eiropas Prokuratūra. Piemēram, 2023. gadā bija aizdomas par krāpšanu Austrijas “remonta prēmijas” pasākumā¹⁹.

Maksājuma pieprasījuma dokumentācija

ERP norāda, ka saistībā ar trim maksājuma pieprasījumiem revīzijas darbs nebija pabeigts laikā, kad tika iesniegts maksājuma pieprasījums. Komisija atgādina, ka revīzijas kopsavilkums sniedz informāciju par dalībvalsts līdz šim veiktajām revīzijām un sniedz Komisijai informāciju par uzraudzības un kontroles sistēmu. Tomēr dalībvalstij nav pienākuma pirms katra maksājuma pieprasījuma pabeigt konkrētu skaitu revīziju.

Attiecībā uz astoņiem maksājuma pieprasījumiem ERP uzskata, ka ir konstatējusi problēmas saistībā ar pārvaldības deklarāciju ticamību. Komisija tam piekrīt saistībā ar dažiem šādiem gadījumiem. Tomēr pārvaldības deklarācijas pamatā jābūt parakstītāja rīcībā esošajai informācijai, un tās patiesumu nemaina turpmāki notikumi, piemēram, Komisijas papildu jautājumi. Tāpat nevar sagaidīt, ka pārvaldības deklarācijā tiks apkopota visa pārējā informācija. Piemēram, saistībā ar Portugāles 8.14. mērķrādītāju dalībvalsts dokumentācijā pareizi norādīta neliela daļēja īstenošanas aizkavēšanās, kas, pēc ERP domām, pārvaldības deklarācijā būtu bijusi jānorāda kā ierobežojums (11.43. punkts). Komisija neuzskata, ka to ir jānorāda atkārtoti. Tāpat, piemēram, attiecībā uz 11.6. izcēlumā aplūkoto Slovēnijas 128. atskaites punktu, Komisijai bija pieejama informācija par kavēšanos; lai gan atruna būtu bijusi vēlama, Komisija neuzskata, ka tas ietekmētu maksājuma pieprasījuma dokumentācijas ticamību, kas ir jāizskata kopumā.

4. Pareiza finanšu pārvaldība

ERP norāda, ka atskaites punktiem un mērķrādītājiem jāaptver *“visi galvenie pamatā esošās reformas vai investīciju elementi, jo īpaši tās pabeigšana”*. (11.45. punkts). Komisija nepiekrīt šādi juridiskā pamata interpretācijai, jo juridiskajā pamatā noteikts, ka atskaites punkti un mērķrādītāji ir *“progresā rādītāji”*.²⁰ Piemēram, kā minēts 11.4. izcēlumā minētajā piemērā (kas apspriests iepriekš), Komisija uzskata par atbilstošu to, ka juridisko reformu gadījumā atskaites punkti paredz konkrētu būtisku noteikumu ieviešanu, taču atskaites punkti nenosaka katru demokrātiskajam procesam pakļautā valsts tiesību akta elementu²¹. Komisija savās atbildēs uz iepriekšējo revīzijas ziņojumu ir paskaidrojusi, kāpēc pabeigšanas atskaites punktu iekļaušana ne vienmēr ir piemērota

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei, 24. panta 1. punkts.

¹⁹ <https://infothek.bmk.gv.at/nach-betrugsverdacht-reparaturbonus-erhaelt-zusaetzliches-sicherheitsnetz/>.

²⁰ ANM regulas 2. panta 4. punkts: *“starpposma rādītāji un mērķrādītāji” ir progresā reformas vai investīciju īstenošanā rādītāji, kuros starpposma rādītāji ir kvalitatīvi sasniegumi un mērķrādītāji ir kvantitatīvi sasniegumi”*.

²¹ Sk. Komisijas sākotnējo novērtējumu, 31. lpp.:

https://commission.europa.eu/document/download/401e9dde-6d23-4f96-96bb-67a1952362e1_en?filename=C_2022_8763_1_EN_annexe_acte_autonome_nlw_part1_v2.pdf.

vai iespējama²², un norāda, ka jau ir piekritusi, pārskatot ANP, pēc iespējas pārbaudīt arī, vai atskaites punkti un mērķrādītāji aptver visus pasākuma *galvenos* elementus.²³

5. Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums

ERP atgādina par savu uzskatu, ka ES līmenī netiek sniegta pietiekama pārlicība par ANM finansēto investīciju projektu atbilstību ES un valstu noteikumiem, un atzīmē, ka Komisija ir pārskatījusi savu revīzijas un kontroles stratēģiju, ieviešot publiskā iepirkuma un valsts atbalsta pārbaudes. Komisija joprojām noraida ERP konstatējumu par pārlicības trūkumu ES līmenī, ņemot vērā unikālo kontroles modeli, kas izveidots ar ANM regulu. Tomēr, kā vairākkārt paskaidrots *ECFIN* ĢD 2023. gada darbības pārskatā, Komisija ir paplašinājusi savu revīzijas darba tvērumu, pārsniedzot ANM regulā noteikto, un sistemātiski pārbauda, vai dalībvalstis regulāri pārbauda atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem, tajā skaitā pārbaudot šādu pārbaudīto efektivitāti, un uzskata, ka gada darbības pārskata secinājumos šis jautājums ir aptverts. Šajā sakarā Komisija nepiekrīt ERP apgalvojumam, ka *ECFIN* ĢD sniegtā pārlicība neaptver dalībvalstu veikto pārbaudīto efektivitāti (11.50. punkts).

Revīzijas darbs, ko Komisija veica saistībā ar publisko iepirkumu un valsts atbalstu, aptvēra visas 17 dalībvalstis, kuras 2023. gadā saņēma maksājumu. Pamatojoties uz savāktajiem un novērtētajiem pierādījumiem, Komisija uzskata, ka dalībvalstīs ieviestās kontroles procedūras sniedz vajadzīgo pārlicību, ka dalībvalstis regulāri un efektīvi pārbauda atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem attiecībā uz ANM pasākumiem. Par to liecina arī *ECFIN* ĢD 2023. gada darbības pārskata 5. pielikumā aprakstītās riska novērtēšanas metodikas piemērošana. Riska novērtējuma pamatā cita starpā ir Komisijas veiktā revīzijas darba rezultāti, kas attiecas uz to pārbaudīto pareizību un efektivitāti, kuras dalībvalstis veikušas, vērtējot atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem (šajā sakarā sk. *ECFIN* ĢD gada darbības pārskata 2.2. iedaļu). Citiem vārdiem sakot, ja, pamatojoties uz to, Komisija secinātu, ka tai nav vajadzīgās pārlicības, tiktu noteikts augstāks riska līmenis, kas tieši ietekmētu secinājumus par ticamību.

²² Atbildes uz ERP Īpašo ziņojumu 26/ 2023, 5. lpp.: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/COM-Replies-SR-2023-26/COM-Replies-SR-2023-26_LV.pdf.

²³ Atbilde uz 2022. gada 11.2. ieteikumu, ECA 2022. gada pārskats, 460. lpp.: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_LV.pdf.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

11.1. ieteikums. Piemērot stingrākus kritērijus attiecināmības nosacījumu novērtēšanai

Novērtēt atbilstību nosacījumiem par attiecināmību, par pasākuma sākumu nosakot pirmās (juridiskās) saistības datumu.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2024. gada beigās

Komisija **nepiekrīt** 11.1. ieteikumam.

ANM regulā ir paredzēti atbilstības kritēriji, kas jāizvērtē, kad tiek iesniegti sākotnējie atvaseļošanas un noturības plāni, tajā skaitā nosakot, vai pasākums ir uzsākts "no 2020. gada 1. februāra". Šis novērtējums ir pabeigts attiecībā uz visām dalībvalstīm. Komisija nepiekrīt ERP piemērotajai ANM regulas interpretācijai, kas neatbilst Komisijas izdotajiem norādījumiem, ko atvaseļošanas un noturības plānu iesniegšanā ir piemērojušas visas dalībvalstis. Kā norādīts *ECFIN* 2023. gada darbības pārskatā, Komisija izdos turpmākus norādījumus par attiecināmības sākuma datumu. Tomēr Komisija nepiekrīt priekšlaikus paredzēt šo turpmāko norādījumu saturu.

11.2. ieteikums. Definēt konkrētus kritērijus valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanas novērtēšanai

Novērtēt atbilstību attiecināmības nosacījumiem, nosakot konkrētus kritērijus attiecībā uz to, kas ir valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšana.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2024. gada beigās

Komisija **piekrīt** 11.2. ieteikumam.

Komisija piekrīt turpmāk vēl precizēt savus norādījumus par "valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu".

11.3. ieteikums. Novērst atlikušās nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās

Nodrošināt, ka dalībvalstis nekavējoties veic korektīvus pasākumus, lai novērstu atlikušās nepilnības to kontroles sistēmās.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2024. gada beigās

Komisija **piekrīt** 11.3. ieteikumam.

Attiecībā uz Komisijas revīzijas ziņojumiem tiek veiktas rūpīgas pēcpārbaudes, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis īsteno revīzijas ieteikumus. Ja ANP tiek pārskatīti, Komisija atkārtoti izvērtē valstu

kontroles sistēmu atbilstību, pamatojoties uz pieejamo informāciju, piemēram, savām revīzijām. Vajadzības gadījumā tiek noteikti jauni kontroles atskaites punkti, kas dalībvalstīm ir jāasniedz, pirms var veikt jaunu maksājumu. Komisija turpinās cieši uzraudzīt revīzijas ieteikumu ieviešanu un veiks atbilstošus pasākumus, ja dalībvalstis šos ieteikumus neīsteno.

11.4. ieteikums. Sniegt pārlicību par dalībvalstu kontroles sistēmu efektīvu darbību

Izmantot Komisijas veikto dalībvalstu kontroles sistēmu pārbažu rezultātus, lai iegūtu skaidru pārlicību par to efektivitāti.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2024. gada darbības pārskats

Komisija **nepiekrīt** 11.4. ieteikumam.

Komisija atgādina par ANM unikālo satvaru, kas paredz, ka dalībvalstis veic visus atbilstīgos pasākumus, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses. Komisija jau ir paplašinājusi savu revīzijas darba tvērumu, pārsniedzot to, kas pēc Komisijas domām ir prasīts ANM regulas 22. panta 2. punkta a) apakšpunktā, finansēšanas nolīguma 11. pantā un – attiecīgā gadījumā – aizdevuma nolīguma 20. pantā, nolūkā pārbaudīt, vai dalībvalstīs ieviestās kontroles procedūras sniedz vajadzīgo pārlicību, ka dalībvalstis regulāri un efektīvi pārbauda atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem un atbilstību ANM pasākumiem. Komisija atgādina, ka *ECFIN* ĢD 2023. gada darbības pārskata secinājumi aptver šo paplašināto darbības jomu.

**2023. finanšu gada pārskats par
darbībām, ko finansē no 9., 10. un
11. Eiropas Attīstības fonda**

Saturs

	Lpp.
2023. finanšu gada pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda	501
Eiropas Komisijas atbildes	539

Saturs

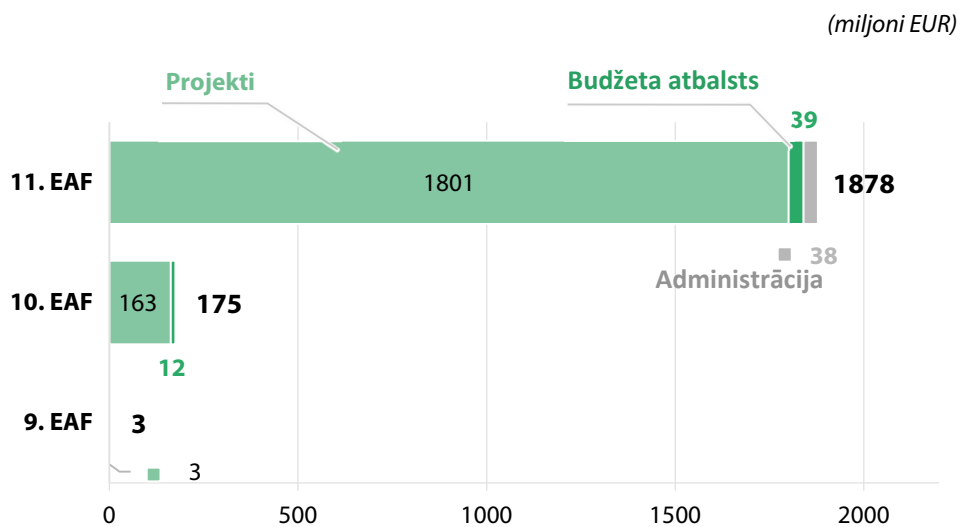
	Punkts
Ievads	01–06
Īss apraksts	02–06
9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu izpilde	07–09
ERP ticamības deklarācija par Eiropas attīstības fondiem	1.–37
Ticamības deklarācija, ko par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu ERP sagatavo Eiropas Parlamentam un Padomei.	
Neatkarīga revidenta ziņojums	I.–XXI.
Ticamības deklarācijas pamatojuma informācija	10–37
Revīzijas tvērums un pieeja	10–14
Pārskatu ticamība	15–18
Darījumu pareizība	19–37
Secinājums un ieteikumi	38–43
Secinājums	38–39
Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	40–41
Ieteikumi	42–43
Projektu snieguma rādītāju novērtējums mūsu revīzijas apmeklējumu laikā	44–45
Pielikumi	
I pielikums. EAF maksājumi galvenajām atbalsta saņēmējvalstīm: Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm	
II pielikums. Rīcības plānu īstenošanas stāvoklis	
III pielikums. Ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

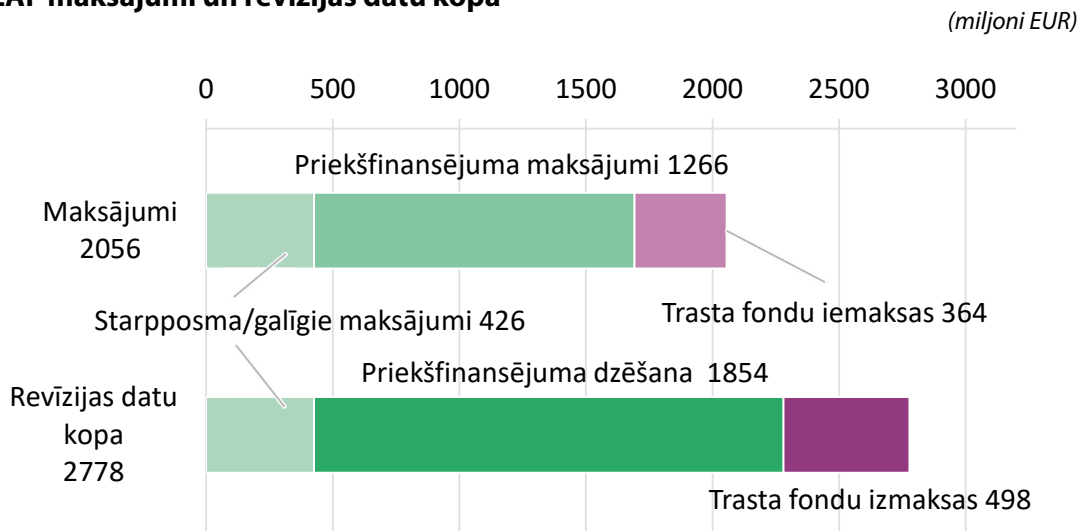
01 Šajā gada pārskatā izklāstīti mūsu konstatējumi par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu (EAF). Apkopojums par šīs jomas 2023. gada darbībām un izdevumiem ir sniegts [1. attēlā](#).

1. attēls. Eiropas attīstības fondi: 2023. gada finanšu informācijas apkopojums

EAF maksājumi pēc budžeta pozīcijas un veida

EAF maksājumi un revīzijas datu kopa

Avots: ERP, pamatojoties uz 9., 10. un 11. EAF 2023. gada pārskatiem.

Īss apraksts

02 Eiropas attīstības fondi, kurus izveidoja 1959. gadā, līdz 2020. gada beigām bija galvenie instrumenti, ar kuriem Eiropas Savienība (ES) finansēja attīstības sadarbību ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un *aizjūras zemēm un teritorijām (AZT)*. EAF galvenais mērķis ir samazināt un galu galā izskaust nabadzību saskaņā ar galveno attīstības sadarbības mērķi, kas noteikts [Līguma par Eiropas Savienības darbību](#) (LESD) 208. pantā. Vienpadsmitais (un pēdējais) EAF *aptver daudzgadu finanšu shēmu (DFS) 2014.–2020. gadam*.

03 Daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam attīstības sadarbība ar ĀKK valstīm un reģioniem ir iekļauta *Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā ("Eiropa pasaulē")*, bet sadarbību ar aizjūras zemēm un teritorijām aptver [Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi](#). Tomēr 9., 10. un 11. EAF nav bijuši integrēti ES vispārējā budžetā, un tos līdz pat slēgšanai turpina īstenot un par tiem ziņo atsevišķi.

04 Eiropas attīstības fondu īpašās iezīmes minētas turpmāk.

- a) Tos tieši finansē no dalībvalstu un Apvienotās Karalistes iemaksām, kuru pamatā ir kvotas vai iemaksu skala, ko valstu valdības noteica Eiropas Savienības Padomē vēlāk noslēgtajos iekšējos nolīgumos starp Padomē sanākušajiem ES dalībvalstu pārstāvjiem.
- b) Fondus pārvalda Komisija (ārpus ES vispārējā budžeta) un Eiropas Investīciju banka (EIB).
- c) Tā kā Eiropas attīstības fondi balstās uz iekšēju nolīgumu starp valdībām, Eiropas Parlamentam ir mazāka ietekme uz to darbību nekā uz attīstības sadarbības instrumentiem, kurus finansē no ES vispārējā budžeta, proti, Parlaments nav iesaistīts EAF resursu izveidē un sadalē. Tomēr Eiropas Parlaments ir *budžeta izpildes* apstiprinātājiestāde, izņemot ieguldījumu mehānismam, kuru pārvalda EIB un kurš tādējādi ir ārpus mūsu revīzijas tvēruma. Trīspusējā nolīgumā, ko 2012. gadā noslēdza EIB, Komisija un ERP ([Regula \(EK\) Nr. 215/2008](#) par Finanšu regulu, ko piemēro 10. Eiropas Attīstības fondam, 134. pants), ir izklāstīti noteikumi, kas saistībā ar šīm darbībām ļauj mums piekļūt EIB rīcībā esošajai informācijai.

- d) *Gada pārskata* principu Eiropas attīstības fondiem nepiemēro: EAF nolīgumi parasti tika noslēgti uz *saistību* periodu no pieciem līdz septiņiem gadiem, bet maksājumus var veikt daudz ilgākā laikposmā, jo iekšējais nolīgums, ar ko izveido 11. EAF, paliks spēkā tik ilgi, cik nepieciešams, lai pilnībā izpildītu visas darbības¹.

05 Eiropas attīstības fondus gandrīz pilnībā pārvalda Komisijas Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD). Nelielu daļu (5 %) no 2023. gada EAF maksājumiem pārvaldīja Eiropas kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (NEAR ĢD).

06 Izdevumi, uz kuriem attiecas šis pārskats, ir saistīti ar atbalstu, kas sniegts 76 valstīm (galveno *atbalsta saņēmēju* sarakstu sk. *I pielikumā*), izmantojot plašu spektru metožu kā būvdarbi, piegāžu un pakalpojumu līgumi, *dotācijas, budžeta atbalsts, programmu aplēses* un iemaksu un *deleģēšanas nolīgumi*, kas noslēgti ar tiesību subjektiem, *kam veikts pīlāru novērtējums* (piem., ar starptautiskām organizācijām).

¹ Iekšējais nolīgums, ar ko izveido 11. EAF, 14. panta 3. punkts.

9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu izpilde

07 Budžets bija sadalīts šādi – 9. EAF (2000.–2007. g.) bija atvēlēti 13,8 miljardi EUR un 10. EAF (2008.–2013. g.) – 22,7 miljardi EUR. [Iekšējais nolīgums, ar ko izveido 11. EAF \(2014.–2020. gadam\)](#), stājās spēkā 2015. gada 1. martā. Vienpadsmitajam EAF ir atvēlēti 30,5 miljardi EUR, no kuriem 29,1 miljards EUR ir piešķirts ĀKK valstīm, 0,4 miljardi EUR – aizjūras zemēm un teritorijām un 1 miljards EUR administratīvajām izmaksām.

08 EAF resursu izlietojums 2023. gadā un 9., 10. un 11. EAF kumulatīvi ir parādīts [2. attēlā](#).

2. attēls. EAF resursu izlietojums 2023. gada 31. decembrī

(miljoni EUR)

	Stāvoklis 2022. gada beigās		Budžeta izpilde 2023. finanšu gadā (neto saistības pēc saistību atcelšanas / neto maksājumi pēc līdzekļu atgūšanas)				Stāvoklis 2023. gada beigās				
	Kopsumma (noapaļota)	Īstenošanas līmenis (% no resursiem)	9. EAF ²	10. EAF ²	11. EAF ²	Kopsumma (noapaļota)	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopsumma (noapaļota)	Īstenošanas līmenis (% no resursiem)
A. RESURSI^{1,4}	66 021		-6	-96	71	-31	15 239	21 146	29 605	65 990	
B. IZLIETOJUMS											
1. Vispārējās saistības (finansēšanas lēmumi)	65 682	99,5 %	-5	-84	-168	-257	15 239	21 078	29 106	65 423	99,1 %
2. Individuālās saistības (atsevišķi līgumi)	63 891	96,8 %	-6	158	562	714	15 238	20 999	28 368	64 605	97,9 %
3. Maksājumi	57 432	87,0 %	3	175	1 878	2 056	15 221	20 477	23 791	59 489	90,1 %
C. Neizpildītās saistības (B1-B3)	8 250	12,5 %					18	601	5 315	5 934	9,0 %
D. Pieejamais atlikums (A-B1)³	339	0,5 %					0	68	499	567	0,9 %

¹ Ietverti sākotnējie piešķirumi 9., 10. un 11. EAF, līdzfinansējums, procenti, dažādi resursi un pārvietojumi no iepriekšējiem EAF.

² Negatīvās summas atbilst *atceltajām saistībām*.

³ Pieejamais atlikums ietver "neizmantojamo rezervi" (nav izmantojama bez Padomes vienprātīga lēmuma).

⁴ Atšķirība starp kopējiem resursiem 335 miljonu EUR apmērā salīdzinājumā ar situāciju 2022. gada beigās ir skaidrojama ar: i) starpību + 377 miljonu EUR apmērā, kas izriet no ES delegāciju atmaksātajām summām, kuras netika ņemtas vērā kopējos resursos 2022. gada beigās; un ii) starpību -42 miljonu EUR apmērā starp summām, kas uzrādītas 2022. gada provizoriskajos un galīgajos pārskatos. "Resursu" ailē norādītās summas attiecas uz budžeta pārskatiem, uz kuriem neattiecas ERP pārskatu ticamības revīzija.

Avots: ERP, pamatojoties uz 9., 10. un 11. EAF 2023. gada pārskatiem un uz Komisijas sniegto papildu informāciju. Iesniegtie skaitļi neaptver EIB pārvaldīto EAF daļu.

09 Katru gadu INTPA ĢD pats nosaka *galvenos snieguma rādītājus (GSR)* un attiecīgos mērķrādītājus *pareizai finanšu pārvaldībai* un efektīvam resursu izlietojumam. Rādītāji un saistītie mērķrādītāji attiecas uz visu INTPA ĢD atbildības jomu, kas ietver ES vispārējo budžetu, EAF un ES trasta fondus. Attiecībā uz 2023. gadu INTPA ĢD ieviesa divus jaunus galvenos snieguma rādītājus, kas saistīti ar pareizu finanšu pārvaldību un ES resursu efektīvu izmantošanu (sk. [1. izcēlumu](#)).

1. izcēlums

INTPA ĢD galvenie snieguma rādītāji attiecībā uz savlaicīgu dzēšanu un saistību atcelšanu, kā arī neizlietoto saistību samazināšanu

2023. gadā INTPA ĢD īstenoja vairākus vienkāršošanas pasākumus, lai samazinātu savu GSR skaitu no 29 līdz 24 un samazinātu to tvērumu. Šie 24 GSR ietvēra divus jaunus rādītājus: 7. GSR attiecas uz savlaicīgu *priekšfinansējuma dzēšanu*, bet 8. GSR uz neizlietoto līdzekļu savlaicīgu atcelšanu.

7. GSR parāda, cik priekšfinansējuma rēķinu INTPA ĢD ir dzēsis līdz maksājuma termiņam, kas Finanšu regulā noteikts katram līguma veidam. INTPA ĢD pārsniedza 85 % mērķrādītāju visā tā atbildības jomā. Ar 8. GSR tas mēra neizmantoto līdzekļu savlaicīgu atcelšanu. INTPA ĢD neizpildīja mērķrādītāju savlaicīgi atcelt 85 % līdzekļu, sasniedzot 83,48 % no vispārējā budžeta un 81,62 % no EAF. Tas bija saistīts ar dažām saistībām, kas beidzās gada pēdējās nedēļās, un INTPA ĢD nepietika laika, lai sekmīgi pabeigtu saistību atcelšanas procesu.

Attiecībā uz 9. GSR (neizlietoto saistību samazināšana) INTPA ĢD saglabāja iepriekšējā gada mērķrādītāju – 35 %. Tas sasniedza šo mērķrādītāju attiecībā uz ES vispārējo budžetu (39,30 %), bet ne attiecībā uz EAF (34,04 %) portfeļa rakstura dēļ, jo portfelis ietver līgumus valstīs, kuras pēdējā laikā jo īpaši cieš no drošības problēmām un politiskās nestabilitātes.

ERP ticamības deklarācija par Eiropas attīstības fondiem

Ticamības deklarācija, ko par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu ERP sagatavo Eiropas Parlamentam un Padomei.

Neatkarīga revidenta ziņojums

Atzinums

I. Mēs revidējām

- a) 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskatus, kuros ietilpst bilance, finanšu darbības rezultātu pārskats, naudas plūsmas pārskats, pārskats par neto aktīvu izmaiņām, finanšu pārskatu skaidrojumi un ziņojums par finanšu izpildi 2023. gada 31. decembrī slēgtajā finanšu gadā un kuri ir apstiprināti 2024. gada 25. jūnijā;
- b) to pakārtoto *darījumu likumību un pareizību*, par kuru finanšu pārvaldību atbild Komisija².

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

II. Uzskatām, ka 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskati par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo šo fondu finanšu stāvokli 2023. gada 31. decembrī, to darbību *rezultātus*, naudas plūsmas un neto aktīvu izmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Eiropas attīstības fondu Finanšu regulu un grāmatvedības noteikumiem, kas balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

² Saskaņā ar 43., 48.–50. un 58. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, šī ticamības deklarācija neattiecas uz to EAF līdzekļu daļu, kuru pārvalda EIB.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par ieņēmumu likumību un pareizību

III. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Izdevumi

Negatīvs atzinums par izdevumu likumību un pareizību

IV. Ņemot vērā tā jautājuma nozīmību, kas aprakstīts punktā, kurā pamato negatīvu atzinumu par pārskatiem pakārtoto izdevumu likumību un pareizību, mēs uzskatām, ka izdevumos, kas apstiprināti pārskatos par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks *kļūdu līmenis*.

Atzinuma pamatojums

V. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem (*ISA*) un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem (*ISSAI*). Mūsu pienākumi saskaņā ar šiem standartiem un kodeksiem ir plašāk aprakstīti šā ziņojuma iedaļā, kas attiecas uz revidenta pienākumiem. Mēs esam ievērojuši neatkarības prasības un ētikas pienākumus saskaņā ar Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu, ko izstrādājusi Starptautiskās Ētikas standartu padome grāmatvežiem. Uzskatām, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai.

Pamats negatīvam atzinumam par izdevumu likumību un pareizību

VI. Mūsu kopējais *aplēstais kļūdu līmenis* izdevumos, kas apstiprināti 9., 10. un 11. EAF pārskatos par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir 8,9 %. Ievērojamā šo izdevumu daļā (2023. gadā – 2,7 miljardi EUR, kas atbilst 96 % no mūsu revīzijas datu kopas) kļūdu līmenis ir būtisks. Tas attiecas uz gandrīz visiem izdevumiem, izņemot budžeta atbalstu un administratīvos izdevumus. Tātad apstiprinātajos gada izdevumos mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir gan būtiska, gan plaši izplatīta.

Galvenie revīzijas jautājumi

VII. Galvenie revīzijas jautājumi ir tie, kuri saskaņā ar mūsu profesionālo spriedumu mūsu veiktajā kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijā bija vissvarīgākie. Šos jautājumus Palāta skatīja finanšu pārskatu revīzijas kopējā

kontekstā un formulējot savu atzinumu par pārskatiem, bet par šiem jautājumiem mēs nesniedzam atsevišķu atzinumu.

Uzkrātie izdevumi

VIII. Mēs novērtējam pārskatos izklāstītos uzkrātos izdevumus, uz kuriem attiecas augsta aplēses pakāpe. 2023. gada beigās Komisija lēsa, ka attiecināmie izdevumi, kuri ir radušies, bet kurus atbalsta saņēmēji vēl nav paziņojuši, ir 5074 miljoni EUR (2022. gada beigās – 5427 miljoni EUR).

IX. Lai novērstu risku, ka uzkrājumi ir uzrādīti nepareizi, mēs pārbaudījām šo uzkrājumu aplēses aprēķinu un izlasi, kurā bija iekļauti 30 atsevišķi *priekšfinansējuma maksājumi* un 18 rēķini, kas bija reģistrēti, bet vēl nebija pārbaudīti. Šā darba rezultātā mēs secinājām, ka galīgajos pārskatos atzītie uzkrātie izdevumi bija pareizi.

Potenciālā ietekme, kuru uz EAF 2023. gada pārskatiem rada Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības

X. Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste (AK) vairs nav ES dalībvalsts. Saskaņā ar abu pušu noslēgto Līgumu par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (“Izstāšanās līgums”) AK ir apņēmusies turpināt dalību Eiropas attīstības fondos līdz 11. EAF un visu iepriekšējo vēl atvērto Eiropas attīstības fondu *slēgšanai*. Apvienotā Karaliste uzņemsies visus tos pašus pienākumus, ko dalībvalstis, saskaņā ar iepriekšējo nolīgumu, ar kuru 11. EAF tika izveidots, kā arī pienākumus attiecībā uz iepriekšējiem Eiropas attīstības fondiem līdz to slēgšanai.

XI. Izstāšanās līgumā arī norādīts, ka gadījumā, ja par kādām summām no 10. EAF vai no iepriekšējo Eiropas attīstības fondu projektiem saistības nav uzņemtas vai ir atceltas, kad šis līgums stājas spēkā, šo summu AK daļa netiks izmantota atkārtoti. Tas pats attiecas uz Apvienotās Karalistes daļu 11. EAF līdzekļos, par kuriem saistības nav uzņemtas vai ir atceltas pēc 2023. gada 31. decembra.

XII. Pamatojoties uz to un mūsu veikto pārbaudi, nav finanšu ietekmes, kas paziņojama saistībā ar 2023. gada EAF pārskatiem. Mēs secinām, ka EAF pārskati 2023. gada 31. decembrī pareizi atspoguļo stāvokli saistībā ar izstāšanās procesu.

Vadības pienākumi (Komisija)

XIII. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un 11. EAF Finanšu regulu vadības pienākums ir sagatavot un iesniegt EAF gada pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles mehānismu izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai *krāpšanas* vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadībai ir galīgā atbildība par EAF pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

XIV. Sagatavojot EAF pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt Eiropas attīstības fondu spēju turpināt darbību, izklāstīt visus svarīgos jautājumus un izmantot darbības turpināšanas pieņemumu grāmatvedībā, ja vien vadība neplāno likvidēt struktūru vai pārtraukt darbības vai ja tai nav citas reālas alternatīvas, kā vien struktūras likvidēšana vai darbību pārtraukšana.

XV. Vadība ir atbildīga par Eiropas attīstības fondu finanšu pārskatu sagatavošanas procesa pārraudzību.

Revidenta pienākumi EAF pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

XVI. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka EAF pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei *ticamības deklarāciju*, kas attiecas uz pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklāti visi iespējamie būtiski nepareizu ziņu vai būtisku neatbilstību gadījumi. Tie var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ un tos uzskata par būtiskiem tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tie varētu ietekmēt saimnieciskus lēmumus, kuri pieņemti, pamatojoties uz EAF pārskatiem.

XVII. Attiecībā uz ieņēmumiem mēs pārbaudām visas dalībvalstu iemaksas un citu veidu ieņēmumu darījumu izlasi.

XVIII. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un apstiprināti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (izņemot avansa maksājumus) to veikšanas stadijā. Avansa maksājumus pārbauda tad, kad *līdzekļu saņēmējs* ir sniedzis pierādījumu par to atbilstīgu izmantošanu un iestāde vai struktūra ir pieņēmusi šo pierādījumu, avansa maksājumu dzēšot, kas var notikt līdz nākamajam gadam.

XIX. Visas revīzijas gaitā mēs liekam lietā profesionālo spriedumu un saglabājam profesionāli skeptisku attieksmi. Mēs veicam arī šādas darbības:

- apzinām un novērtējam riskus, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ EAF pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts EAF tiesiskais regulējums. Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti.
- iepazīstamies ar iekšējo kontroli, kas attiecas uz revīziju, lai izstrādātu atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles *efektivitāti*;
- novērtējam izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību un ar to saistīto vadības sniegto informāciju;
- izdarām secinājumus par to, vai vadība ir pienācīgi izmantojusi darbības turpināšanas pieņemumu grāmatvedībā un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, spriežam, vai attiecībā uz notikumiem vai nosacījumiem pastāv būtiska nenoteiktība, kas var radīt nopietnas šaubas par Eiropas attīstības fondu spēju turpināt darbību. Ja secinām, ka šāda būtiska nenoteiktība pastāv, mums savā ziņojumā uz to ir jāvērs uzmanība, norādot uz attiecīgo informāciju EAF pārskatos, vai arī, ja šī informācija ir neadekvāta, mums ir jāgroza savs atzinums. Mūsu secinājumi balstās uz revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz ziņojuma sagatavošanai. Tomēr turpmāki notikumi vai nosacījumi var likt Eiropas attīstības fondiem pārtraukt darbības turpināšanu;
- novērtējam gada pārskatu vispārējo izklāstu, uzbūvi un saturu, tostarp visas informācijas sniegšanu, un vērtējam, vai pakārtotie darījumi un notikumi gada pārskatos ir izklāstīti patiesi.

XX. Mēs sazināties ar vadību arī par revīzijai plānoto tvērumu un laika grafiku, kā arī par nozīmīgiem revīzijas konstatējumiem, tostarp par visiem konstatējumiem, kas attiecas uz būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem.

XXI. No jautājumiem, kas apspriesti ar Komisiju, mēs apzinām tos, kuri EAF pārskatu revīzijā ir vissvarīgākie un kuri tādējādi ir galvenie revīzijas jautājumi kārtējā periodā. Šos jautājumus mēs aprakstām savā ziņojumā, ja vien ar likumu vai noteikumiem nav aizliegta to atklāšana plašākai sabiedrībai vai – ārkārtīgi retos gadījumos – ja secinām, ka informācija mūsu ziņojumā nav jāsniedz, jo ir pamats domāt, ka tās atklāšana varētu radīt negatīvas sekas, kuras būtu lielākas par labumu, ko gūtu sabiedrība.

2024. gada 5. jūlijā

Tony Murphy
priekšsēdētājs

European Court of Auditors

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Ticamības deklarācijas pamatojuma informācija

Revīzijas tvērums un pieeja

10 Revīzijas pieeja un metodes, ko piemērojam arī attiecībā uz Eiropas attīstības fondu revīziju, ir izklāstītas mūsu 2023. gada pārskata par ES budžeta izpildi

1.1. pielikumā.

11 Mūsu apsvērumi par Eiropas attīstības fondu pārskatu ticamību balstās uz 9., 10. un 11. EAF finanšu pārskatiem³, kurus ir apstiprinājusi Komisija⁴ un kuri kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli ir saņemti 2024. gada 28. jūnijā. Mēs pārbaudījām summas un informāciju, vērtējām piemērotos grāmatvedības principus, kā arī Komisijas veiktās nozīmīgās aplēses un pārskatu vispārējo izklāstu.

12 Lai revidētu darījumu pareizību, mēs pārbaudījām 140 darījumu izlasi, kas bija izveidota tā, ka bija reprezentatīva visam EAF izdevumu spektram. Tajā ietilpa 31 darījums saistībā ar *Ārkārtas trasta fondu Āfrikai*, 3 darījumi saistībā ar *trasta fondu "Békou"*, 87 darījumi, ko bija atļāvušas 14 ES delegācijas (Angolā, Beninā, Kotdivuārā, Fidži, Ganā, Gvinejā-Bisavā, Kenijā, Madagaskarā, Malāvijā, Maurīcijā, Mozambikā, Gambijā, Togo un Ugandā), un 19 darījumi, ko bija apstiprinājuši Komisijas centrālie dienesti. Ja darījumos tika atklātas kļūdas, mēs analizējām to iemeslus, lai konstatētu iespējamās nepilnības.

13 Attiecībā uz 2023. gadu mēs pārbaudījām arī:

- a) visas dalībvalstu iemaksas un citu veidu ieņēmumu darījumu izlasi, piemēram, citu valstu līdzfinansējuma iemaksas;
- b) INTPA ĢD un ES delegāciju izmantotās sistēmas attiecībā uz: i) *ex ante* pārbaudēm, ko Komisijas darbinieki un ārēji revidenti (kurus nolīgusi Komisija vai atbalsta saņēmēji) veica pirms maksājumu izpildes, ii) uzraudzību un pārraudzību, īpaši turpmākus pasākumus pēc ārējām revīzijām, un *atlikušo kļūdu īpatsvara (RER)* izpēti;
- c) INTPA ĢD *gada darbības pārskatā* iekļautās pareizības informāciju, riskam pakļauto summu, nākotnes korekciju un atgūto līdzekļu aprēķina metodikas konsekvenci un šo ziņu iekļaušanu Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*;
- d) mūsu iepriekšējo ieteikumu ieviešanu.

14 Kā minēts **05.** punktā, INTPA ĢD īsteno lielāko daļu ārējās palīdzības instrumentu, ko finansē gan no ES vispārējā budžeta, gan no EAF. Mūsu apsvērumi par gada darbības pārskatu attiecas uz visu INTPA ĢD atbildības jomu, nevis tikai uz EAF.

³ Regula (ES) 2018/1877, 38. pants.

⁴ Regula (ES) 2018/1877, 38. panta 3. punkts.

Pārskatu ticamība

15 Mēs secinājām, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas.

16 Savā 2022. gada pārskatā mēs konstatējām, ka 8. EAF grāmatvedības pilnīga slēgšana nebija notikusi savlaicīgi. Komisija 2023. gadā dzēsa visus 8. EAF grāmatvedības atlikumus. Komisija paziņoja, ka tā strādā pie 9. EAF slēgšanas. 2023. gadā Komisija turpināja 9. EAF darbību un projektu pabeigšanu. Joprojām bija 10 spēkā esoši līgumi par 102 miljoniem EUR, kuru termiņš, paredzams, beigsies 2024. gadā.

17 Pārbaudot rēķinus un priekšfinansējuma darījumus, mēs konstatējām uzlabojumus saistībā ar rēķinu savlaicīgu noskaidrošanu. Tomēr mēs konstatējām, ka daži priekšfinansējuma maksājumi nebija dzēsti pat pēc 13 gadiem, ieskaitot vairāk nekā 300 miljonus EUR, kas nebija dzēsti jau vairāk nekā 10 gadus. Komisija ne vienmēr regulāri dzēsa priekšfinansējuma maksājumus, lai pienācīgi atspoguļotu faktiskās summas, kas atbalsta saņēmējiem jāatmaksā Komisijai. 2022. un 2023. gadā mēs informējām Komisiju par šiem mūsu izlasē konstatētajiem gadījumiem. Komisijas pasākumi šo problēmu novēršanai nesniedza gaidītos rezultātus.

18 Pārbaudot finanšu gadu nodalīšanas aprēķinus, mēs konstatējām, ka divos no 30 pārbaudītajiem gadījumiem līgumu izpildes periodi bija pagarināti ar papildinājumiem. Šie papildinājumi bija parakstīti pēc pārskata datuma, bet pirms provizorisko pārskatu nosūtīšanas Eiropas Revīzijas palātai. Finanšu gadu nodalīšanas aplēsēs Komisija šos pagarinājumus nebija ņēmusi vērā. Tā rezultātā finanšu darbības rezultātu pārskatā tika aplēstas pārāk lielas finanšu gadu nodalīšanas maksas (kas gan neradīja būtiski nepareizas ziņas), bet bilancē priekšfinansējuma aktīvi bija attiecīgi par zemu novērtēti.

Darījumu pareizība

Ieņēmumi

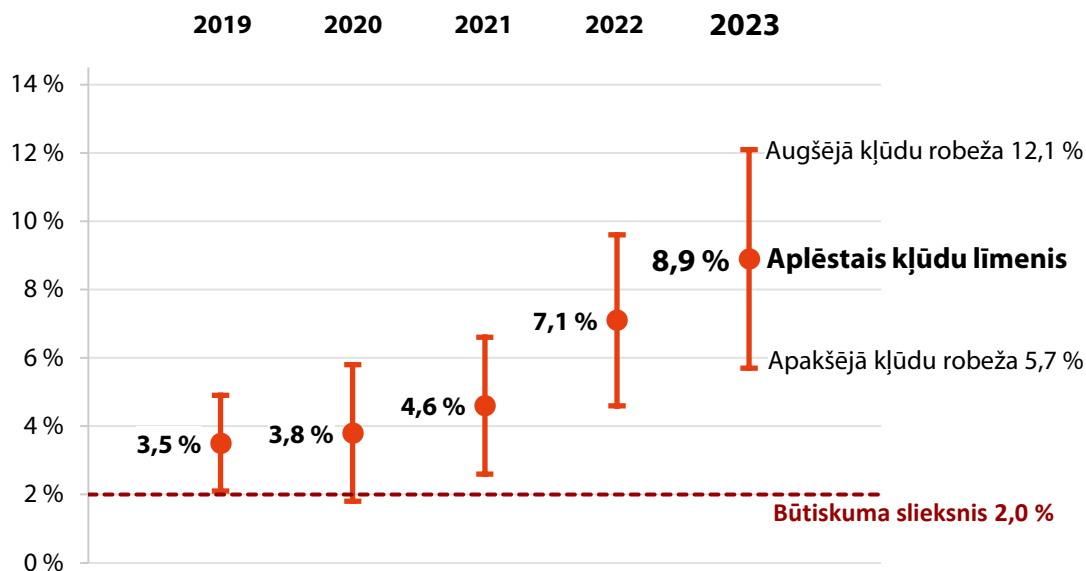
19 Ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nebija būtisks.

Izdevumi

20 No 140 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 62 darījumos (44,3 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 52 kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 8,9 % (sk. [3. attēlu](#)).

3. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

Aplēstais kļūdu līmenis

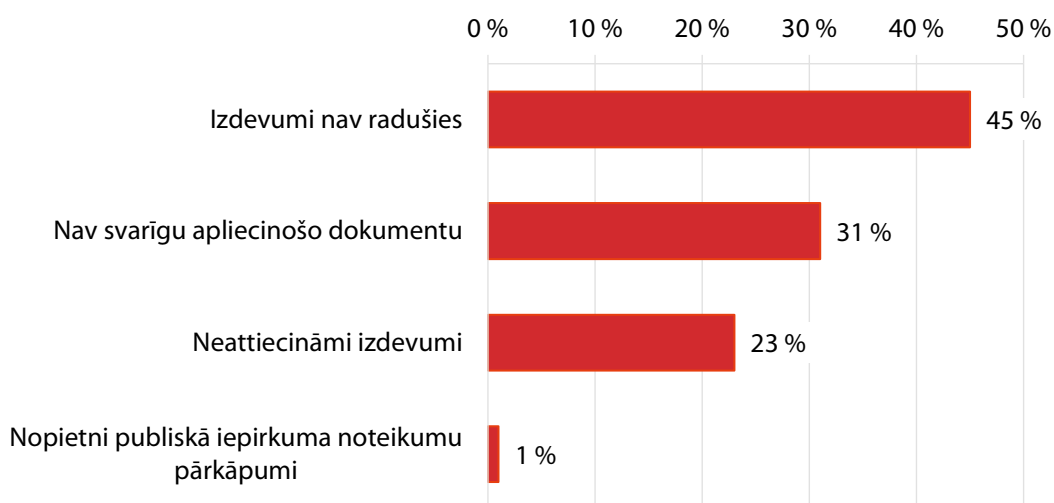
Izlases lielums (darījumi)

2019	2020	2021	2022	2023
140	140	140	140	140

Avots: ERP.

21 Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam 2023. gadā ir parādīts [4. attēlā](#).

4. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam

Avots: ERP.

22 Piemēri kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, sniegti [2. izcēlumā](#).

2. izcēlums

Izdevumi, kas nav radušies: pārmērīga priekšfinansējuma dzēšana

Mēs revidējām rēķinu par 2,3 miljoniem EUR saskaņā ar *iemaksu nolīgumu*, kas parakstīts ar starptautisku organizāciju un ko īstenoja *netiešā pārvaldībā* un pilnībā finansēja ES.

Rēķins attiecās uz izmaksu dzēšanu, pamatojoties uz starptautiskās organizācijas iesniegto finanšu pārskatu par laikposmu līdz 2023. gada 15. aprīlim.

Revīzijas laikā mēs konstatējām, ka šajā finanšu pārskatā bija iekļauti avansa maksājumi 1,8 miljonu EUR apmērā, kas nav uzskatāmi par izmaksām, kuras radušās, un tāpēc nav attiecināmi.

Turklāt mēs konstatējām, ka Komisija nebija ieviesusi pietiekamus kontroles mehānismus, lai mazinātu neattiecināmu izdevumu dzēšanas risku.

Mēs konstatējām 14 darījumus ar līdzīgām kļūdām.

Trūkst svarīgu apliecināmo dokumentu attiecībā uz būvdarbu līgumiem

Lai uzlabotu Somālijas iestāžu spēju tādās jomās kā pārtika, uzturs, iztikas līdzekļu nodrošinājums, ūdens un zemes stāvoklis, Komisija noslēdza iemaksu nolīgumu ar starptautisku organizāciju. Nolīguma vērtība bija 2 miljoni EUR, un to pilnībā finansēja ES.

Projekta ietvaros ar vietējo būvniecības uzņēmumu tika noslēgti apakšlīgumi par ārējās sienas remontu un konferenču zāles remontu. Mēs revidējām par šiem būvdarbiem veiktu sākotnējo *starpposma maksājumu* 33 000 EUR apmērā. Lai gan uzraugošais inženieris izsniedza starpposma maksājuma apliecinājumu par darbu pabeigšanu, atbalsta saņēmējs šim apliecinājumam nepievienoja būtiskus apliecināmošus dokumentus, kas pierādītu darbu faktisko progresu (piemēram, detalizētu rēķinu par daudzumiem un būvuzrauga mērījumu lapas). Mēs uzskatījām, ka summa 33 000 EUR apmērā nav attiecināma.

No projekta iekasēts neattiecināms *pievienotās vērtības nodoklis (PVN)*

Komisija parakstīja iemaksu nolīgumu ar starptautisku organizāciju par darbību, kuras mērķis ir uzlabot ģimenes sīksaimniecības lauksaimnieku izturētspēju, ilgtspējīgu ražošanu un pārtikas un uztura nodrošinājumu. Darbības kopējās izmaksas bija 6,6 miljoni EUR, un ES iemaksa bija 5,5 miljoni EUR.

Starptautiskā organizācija iegādājās 18 motociklus pasākuma īstenošanai un pieprasīja projektam 24 113 EUR, ieskaitot PVN 2961 EUR vērtībā. Atskaitāmais PVN netiek uzskatīts par attiecināmiem izdevumiem, un tāpēc to nevajadzēja iekasēt no projekta.

Mēs konstatējam sešus darījumus ar līdzīgām kļūdām.

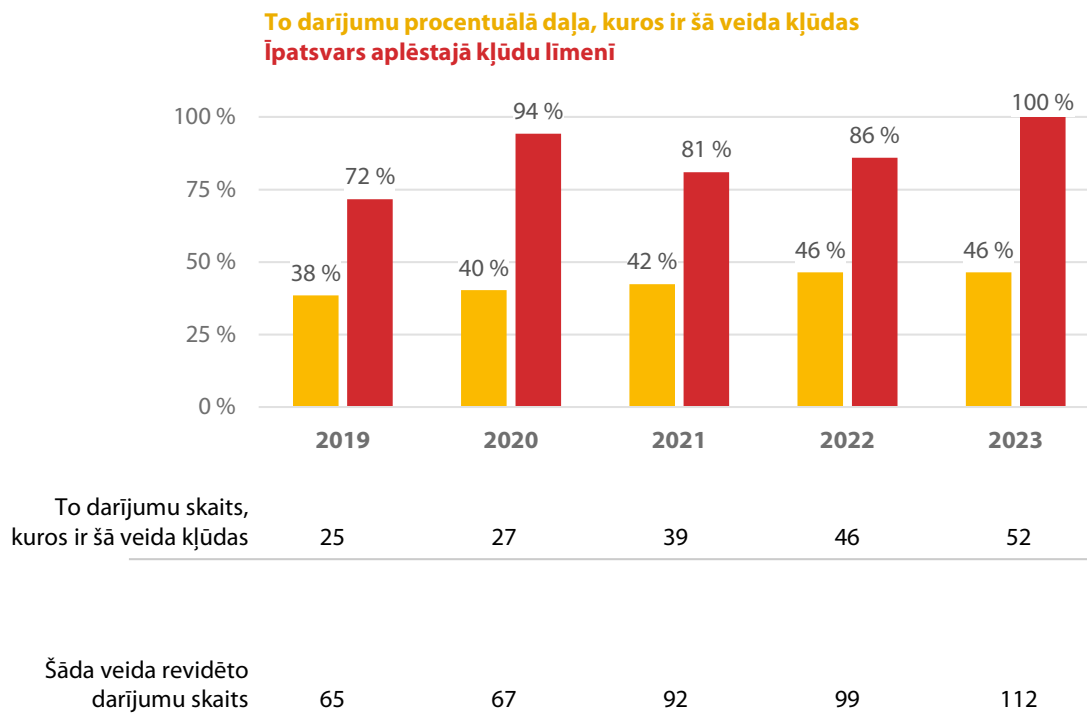
Neattiecināmi izdevumi: izmaksas, kas nav paredzētas līgumā

Lai veicinātu privātā sektora ieguldījumus komerciālos kokmateriālu stādījumos ar dotāciju un *tehniskās palīdzības* starpniecību, Komisija parakstīja deleģēšanas nolīgumu ar starptautisku organizāciju Ugandā. Nolīguma kopējā vērtība bija 16 040 000 EUR, un ES iemaksa bija 16 miljoni EUR.

Revidējot izdevumus, kas deklarēti saskaņā ar šo deleģēšanas nolīgumu, mēs atlasījām izmaksu vienību, kas saistīta ar rūpniecības iekārtu iepirkumu, kura kopējā vērtība bija 27 256 EUR. Attiecīgais rēķins iekļāva kravu pārvadājumu, uzstādīšanas, mācību un pēcpārdošanas pakalpojumu izmaksas. Tomēr tajā bija iekļauts arī papildu pēcpārdošanas pakalpojums 9399 EUR apmērā, kas sākotnēji nebija minēts līgumā starp starptautisko organizāciju un piegādātāju un nebija iekļauts pirkuma pasūtījumā. Tāpēc mēs uzskatījām, ka summa 9399 EUR apmērā nav attiecināma.

23 2023. gadā visas *skaitļos izsakāmās kļūdas* bija darījumos, kas saistīti ar programmu aplēsēm un dotācijām, kā arī ar iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem ar saņēmējvalstīm, starptautiskām organizācijām un dalībvalstu aģentūrām. No 112 šāda veida darījumiem, kurus pārbaudījām, skaitļos izsakāmas kļūdas bija 52 darījumos, un tas atbilst 100 % no aplēstā kļūdu līmeņa (sk. [5. attēlu](#)). Trīsdesmit divos darījumos bija atkārtotas kļūdas, piemēram, avansa maksājumi deklarēti kā radušās izmaksas, *netiešās izmaksas*, kas deklarētas kā *tiešās izmaksas*, vai neattiecināms PVN (sk. dažus piemērus [2. izcēlumā](#)).

5. attēls. Darījumi ar skaitļos izsakāmām kļūdām saistībā ar programmu aplēsēm, dotācijām un iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam

Avots: ERP.

24 Attiecībā uz 10 skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumiem Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu pieņemšanas. Ja Komisija būtu pienācīgi izmantojusi visu tās rīcībā esošo informāciju, aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 3,0 procentpunktiem zemāks.

25 No 76 darījumiem, kas saistīti ar netiešās pārvaldības līgumiem, kuri noslēgti ar organizācijām ar pīlāru novērtējumu (starptautiskas organizācijas un valsts aģentūras), 38 darījumos bija skaitļos izsakāmas kļūdas, kas veidoja 7,0 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa. Attiecībā uz šādiem līgumiem Komisija pieņem izdevumus, pamatojoties uz finanšu pārskatu un pārvaldības deklarāciju. Pārvaldības deklarācija ir organizācijas ar pīlārā novērtējumu pašdeklarācija, kas apliecina, ka iesniegtā finanšu informācija ir pienācīgi izklāstīta, pilnīga un precīza un ka tā atbilst līgumā noteiktajiem pienākumiem.

26 No 52 darījumiem, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas, 12 darījumiem, kas veidoja 1,6 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī, bija veikta revīzija vai izdevumu verifikācija. INTPA ĢD kontroles sistēmas pamatā ir *ex ante* pārbaudes, kurās pirms līguma slēgšanas un izdevumu pieņemšanas tiek novērtēta izdevumu attiecināmība.

Revīzijas/verifikācijas ziņojumos sniegtā informācija, kurā aprakstīts faktiski paveiktais darbs, mums neļāva visos gadījumos novērtēt, vai šajās *ex ante* pārbaudēs kļūdas varēja atklāt un izlabot. Ziņojumos nav ietverti visi 100 % paziņoto izdevumu, un tajos ne vienmēr sniegta pietiekami izvērsta informācija, lai apstiprinātu, vai izmaksu vienības, attiecībā uz kurām mēs konstatējām kļūdas, bijušas iekļautas to izlasē.

27 Mēs konstatējām arī 13 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu *noteikumi*, taču tiem nebija tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Tie attiecās, piemēram, uz *publisko iepirkumu*, papildu pīlāru novērtējumiem, kas nav veikti, vai trūkstošām priekšfinansējuma garantijām. Mūsu konstatēto kļūdu piemērs ir parādīts **3. izcēlumā**.

3. izcēlums

Konkursa dokumentācijā nav atlases un piešķiršanas kritēriju

Komisija parakstīja dotāciju līgumu ar nevalstisko organizāciju projektam Mozambikā. Projekta mērķis bija stiprināt izglītības nozares spējas un uzlabot izglītības pieejamību valstī. Projekta vērtība bija 900 000 EUR, un to pilnībā finansēja ES.

Nevalstiskā organizācija nolēma iegādāties automašīnu savām darbībām. Tā uzsāka iepirkuma procedūru, bet paziņojumā par iepirkumu nebija iekļauti tehniskie un ekonomiskie atlases kritēriji, kā arī nebija piešķiršanas kritēriju. Tādējādi tā neievēroja pārredzamības prasības. Turklāt vērtēšanas komisija nepiešķīra līguma slēgšanas tiesības pretendenta, kas piedāvāja viszemāko cenu. Pamatojoties uz nevalstiskās organizācijas iesniegtajiem apliecinājumiem dokumentiem, nebija iespējams secināt, vai līguma slēgšanas tiesības bija piešķirtas pretendenta, kas piedāvāja vislabāko cenas un vērtības attiecību, un līdz ar to – vai darījumu ietekmēja cita atbilstības problēma.

28 Mēs konstatējām divas izdevumu jomas, kurās ir mazāka kļūdu iespējamība īpašu maksājumu nosacījumu dēļ. Šīs jomas ir i) budžeta atbalsts un ii) vairāku līdzekļu devēju projekti, kurus īsteno starptautiskas organizācijas un kuriem piemēro *nosacīto pieeju*. 2023. gadā mēs revidējām divus budžeta atbalsta darījumus un 14 “nosacītas pieejas” projektus, ko pārvaldīja starptautiskas organizācijas. Plašāka informācija par budžeta atbalstu un nosacīto pieeju ir sniegta mūsu 2023. gada pārskata par budžeta izpildi **9. nodaļas 9.13.** un **9.14.** punktā.

29 Tāpat kā iepriekšējos gados, prasītos dokumentus no dažām starptautiskajām organizācijām mēs saņēmām ar nokavēšanos, un līdz ar to kavējās arī darba veikšana. Šīs organizācijas sniedza tikai ierobežotu piekļuvi dokumentiem (piemēram, tikai lasīšanas režīmā), un tas aizkavēja mūsu revīzijas plānošanu, izpildi un kvalitātes kontroli. Šīs grūtības joprojām pastāv, kaut gan Komisija ir centusies tās atrisināt, pastāvīgi sazinoties ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām (sk. [III pielikumu](#)).

Gada darbības pārskats un citi pārvaldības pasākumi

30 Tāpat kā iepriekšējos gados, INTRA ĢD izdeva rīcības plānu, lai novērstu nepilnības savas kontroles sistēmas īstenošanā. 2021. un 2022. gadā mēs ziņojām, ka attiecībā uz 2020. un 2021. gada rīcības plāniem ir panākts apmierinošs progress (sk. [II pielikumu](#)).

31 Līdz 2024. gada aprīlim 2021. gada rīcības plāna īstenošanas stāvoklis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija uzlabojies. Komisija bija pabeigusi vēl vienu darbību (C5), tādējādi kopumā ir pabeigtas piecas darbības. Trīs darbības joprojām turpinās. Savā 2022. gada rīcības plānā INTPA ĢD atkal palielināja darbību skaitu – šoreiz līdz desmit darbībām. Četras bija pabeigtas un sešas vēl turpinājās.

32 2023. gada rīcības plānā ir 13 darbības, tostarp četras jaunas darbības: i) stiprināt budžetā paredzēto darbības izmaksu pamatotības analīzi un dokumentēšanu; ii) īstenot ieteikumus, kas sniegti Komisijas Iekšējās revīzijas dienesta ziņojumā par Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai (EFIA); iii) pārbaudīt, vai slēgto Eiropas Attīstības fondu grāmatvedības atlikumi tiek laikus dzēsti, un iv) uzlabot pamatnostādnes par *ex ante* kontroles mehānismiem. Līdz 2024. gada aprīlim bija pabeigtas piecas darbības un astoņas vēl turpinājās (sk. [II pielikumu](#)).

2023. gada atlikušo kļūdu īpatsvara (RER) izpēte

33 2023. gadā INTPA ĢD uzdevumā tā 12. atlikušo kļūdu īpatsvara (RER) izpēti veica ārējs darbuzņēmējs. Lai izdarītu secinājumus par INTPA ĢD pārbaudīto efektivitāti, izpētes uzdevums ir aplēst to kļūdu īpatsvaru, kuras palikušas neatklātas pēc visām vadības pārbaudēm, kas veiktas, lai novērstu, atklātu un labotu šādas kļūdas visā ģenerāldirektorāta atbildības jomā. Šī izpēte ir svarīgs elements ģenerāldirektora ticamības deklarācijas pamatošanai, un to izmanto gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāstītajā pareizības informācijā par *ārējo darbību*.

34 *RER* izpēte nav *ticamības apliecināšanas* uzdevums vai revīzija; tā balstās uz INTPA ĢD izstrādāto *RER* metodiku un rokasgrāmatu. Mūsu iepriekšējos gada pārskatos⁵ par EAF jau bija aprakstīti ierobežojumi izpētēs, un to dēļ *RER* varēja tikt novērtēts par zemu. 2023. gada *RER* izpētē INTPA ĢD izmantoja 480 darījumu izlasi tāpat kā iepriekšējos gados (dažu izlasē iekļauto darījumu vērtība bija lielāka nekā *atlases intervāls*; tāpēc galīgais izlases lielums bija 413 darījumi). Izpētē aplēsts, ka kopējais *RER* ir 0,97 %, kas astoto gadu pēc kārtas ir zem Komisijas noteiktā 2 % *būtiskuma sliekšņa*.

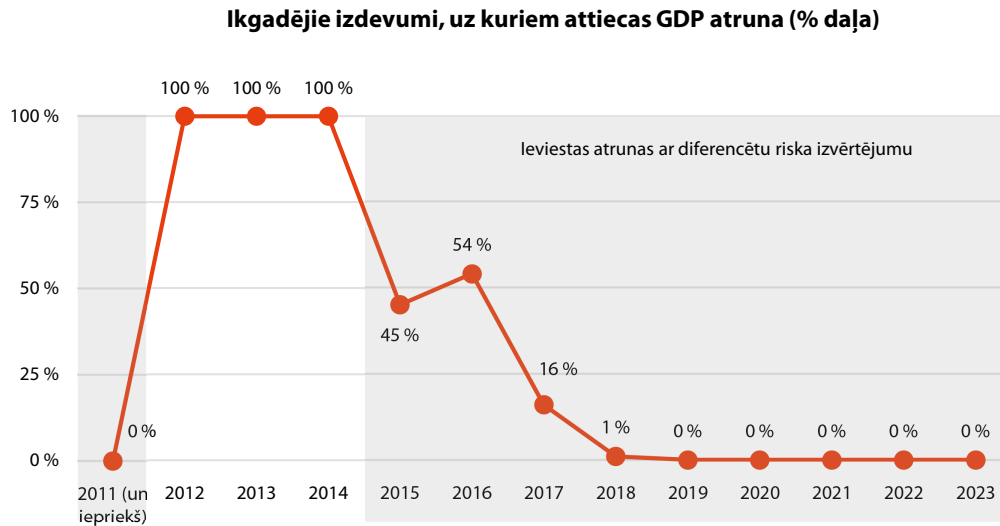
35 Tāpat kā iepriekšējos gados mēs cita starpā konstatējām, ka atlikušo kļūdu īpatsvara metodika ļauj darbuzņēmējam pilnībā paļauties uz INTPA ĢD vadības pārbaudžu rezultātiem. Mēs joprojām uzskatām, ka paļaušanās uz citu revidentu darbu ir pretrunā *RER* izpētes mērķim, kas ir aplēst to kļūdu īpatsvaru, kuras ir palikušas pēc visām INTPA ĢD vadības pārbaudēm, ko veic, lai novērstu, atklātu un izlabotu šādas kļūdas. Gadījumos, kad šīs iepriekšējās pārbaudes tika veiktas saskaņā ar *Finanšu un administratīvo pamatnolīgumu (FAFA)* starp Eiropas Komisiju un Apvienoto Nāciju Organizāciju, līgumslēdzējs ne vienmēr var veikt papildu padziļinātu pārbaudi, jo *FAFA* ierobežo Komisijas verifikācijas tiesības.

2023. gada darbības pārskata pārbaude

36 Ģenerāldirektora 2023. gada darbības pārskata ticamības deklarācijā nav iekļauta neviena *atrūna*. Kopš 2018. gada INTPA ĢD ievērojami samazināja atrunu tvērumu (t. i., izdevumu daļu, uz kuru attiecas atrunas), sākumā no 16 % līdz 1%, pēc tam uz nulli. Gada darbības pārskatos iekļauto atrunu tvērums par katru gadu laikā no 2011. gada līdz 2023. gadam parādīts **6. attēlā**.

⁵ 2017., 2018., 2019. un 2020. gada pārskati par Eiropas attīstības fondiem.

6. attēls. INTPA ĢD 2011.–2023. gada darbības pārskatos formulētās atrunas

Avots: ERP, pamatojoties uz INTPA ĢD 2011.–2023. gada darbības pārskatiem.

37 Saskaņā ar INTPA ĢD aplēsēm maksājuma laikā riskam pakļautā kopējā summa bija 75,2 miljoni EUR (1,05 % no 2023. gada izdevumiem) un slēgšanas laikā riskam pakļautā kopējā summa bija 63,9 miljoni EUR (0,89 % no 2023. gada izdevumiem). INTPA ĢD lēš, ka, pamatojoties uz vidējiem vēsturiskajiem datiem, 11,3 miljoni EUR (15 %) no maksājuma laikā riskam pakļautās summas tiks koriģēti, kad tas veiks pārbaudes turpmākajos gados (šo summu sauc par “*koriģētspēju*”). No šīs aplēstās summas Komisija ziņoja, ka 2023. gadā faktiski īstenoti 5,3 miljoni EUR. Pārbaudot 62,7 % no šīs īstenotās summas (3,3 miljoni EUR), mēs konstatējam, ka par 0,7 miljoniem EUR nebija jāziņo kā par īstenotu koriģētspēju.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

38 Vispārējie revīzijas pierādījumi liecina, ka 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskati par 2023. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo šo fondu finanšu stāvokli, darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu izmaiņas minētajā gadā saskaņā ar Eiropas attīstības fondu Finanšu regulas un grāmatvedības noteikumiem, kas balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

39 Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka attiecībā uz 2023. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu:

- a) Eiropas attīstības fondu ieņēmumos kļūdu līmenis nebija būtisks;
- b) Eiropas attīstības fondu maksājumu darījumos bija būtisks kļūdu līmenis (**21.–30.** punkts). Pamatojoties uz mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm, lēšam, ka kļūdu līmenis ir 8,9 %.

Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

40 Mūsu konstatējumi par to, kā ir ieviesti 2020. gada pārskatā sniegtie trīs ieteikumi, ir aprakstīti **III pielikumā**. Komisija bija pilnībā ieviesusi vienu no šiem ieteikumiem, vēl viens bija ieviests dažos aspektos, bet attiecībā vienu tā neko nebija darījusi.

41 Mēs pārbaudījām arī divus ieteikumus, kas iekļauti mūsu 2021. gada pārskatā par EAF, un vienu ieteikumu no 2022. gada pārskata par EAF. Šie ieteikumi prasīja tūlītēju rīcību. Komisija bija ieviesusi abus 2021. gada ieteikumus dažos aspektos, bet 2022. gada ieteikumu – pilnībā (sk. **III pielikumu**).

Ieteikumi

42 Mēs atgādinām Komisijai 2018. un 2020. gada pārskatos sniegtos ieteikumus par starptautiskajām organizācijām, kas mums nodrošina piekļuvi dokumentiem, kuri mums vajadzīgi, lai veiktu savus uzdevumus saskaņā ar LESD. Pamatojoties uz saviem konstatējumiem par 2023. gadu, mēs joprojām uzskatām, ka šie ieteikumi ir ļoti aktuāli.

43 Pamatojoties uz šo pārbaudi un mūsu konstatējumiem un secinājumiem par 2023. gadu, mēs sniedzam turpmāk minēto ieteikumus.

1. ieteikums. Veicot finanšu gada nodalīšanas aplēses, ņemt vērā izmaiņas, kas līgumos veiktas pēc pārskata perioda

Veicot finanšu gada nodalīšanas aplēses provizorisko pārskatu sagatavošanas laikā, ņemt vērā izmaiņas līgumos, kas notikušas pēc pārskata perioda beigām.

Ieviešanas mērķtermiņš: sākot no 2024. gada.

2. ieteikums. Pastiprināt pārbaudes pirms maksājumu veikšanas

Piemērot rūpīgākas pārbaudes, lai izvairītos no kļūdām, kas saistītas ar avansa maksājumiem, kuri deklarēti kā radušās izmaksas, ar netiešajām izmaksām, kuras deklarētas kā tiešās izmaksas, un ar neattiecināmu PVN.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.

3. ieteikums. Veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas attiecībā uz tā priekšfinansējuma dzēšanu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums

Dzēšot priekšfinansējumu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums, pastiprināt kontroles mehānismus, lai noteiktu un izslēgtu priekšfinansējumu, kas finanšu pārskatos deklarēts kā radušies izdevumi.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.

Projektu snieguma rādītāju novērtējums mūsu revīzijas apmeklējumu laikā

44 Šogad, veicot revīzijas apmeklējumus, mēs novērtējām arī snieguma rādītāju sasniegšanu projektos, kas bija pabeigti vai gandrīz pabeigti. Mūsu mērķis bija formulēt apsvērumus par *snieguma* aspektiem, kas pārsniedz darījumu pareizību. Mūsu novērtējums cita starpā ietvēra *tiešo rezultātu* un iznākuma rādītāju, kā arī projektu koprezultātu pārbaudi.

45 Pārbaudēs mēs konstatējām gadījumus, kad finansējums bija izlietots efektīvi un bija sekmējis projekta mērķu sasniegšanu. Mēs konstatējām arī gadījumus, kad ES līdzekļi bija zaudēti neefektīvas projekta īstenošanas dēļ un kad projekta rezultātus bija negatīvi ietekmējis politiskās gribas trūkums, kā arī saziņas un koordinācijas trūkums starp vietējām ieinteresētajām personām (sk. [4. izcēlumu](#)).

4. izcēlums

Ar sniegumu saistītu apsvērumu piemēri

a) ES līdzekļi zaudēti neefektīvas projektu kārtības dēļ

Lai palīdzētu uzlabot neaizsargātu grupu sociālo aizsardzību kādā Āfrikas valstī, Komisija parakstīja dotācijas nolīgumu ar starptautisku organizāciju. Viens no projekta aspektiem bija līdzekļu pārvedums ar mērķi risināt par pieciem gadiem jaunāku bērnu uztura vajadzības. Šie pārvedumi tika veikti uz bankas kontiem, kuru turētāji ir šo bērnu likumiskie aizbildņi (vai nu atbalsta saņēmēju mātes, vai vecmāmiņas). Pārbaudot mūsu izlasē iekļautās pakārtotās izmaksu vienības, atklājās, ka daļa no līdzekļiem, kas pārskaitīti uz šiem bankas kontiem, nekad netika izņemta, un tas nozīmē, ka tā nerasniedza paredzētos atbalsta saņēmējus un gaidītos rezultātus.

Diskusijās uz vietas mēs konstatējām, ka daži no šiem nepieprasītajiem līdzekļiem bija turēti kontos, kuru turētāji bija miruši. Valsts tiesību akti neļauj atgūt līdzekļus pēc tam, kad tie ir pārskaitīti uz likumīgā aizbildņa bankas kontu. Pašreizējo administratīvo procedūru sarežģītība neļauj citiem radniekiem izņemt līdzekļus. Līdz ar to daļa EAF finansējuma tika faktiski zaudēta un tā paredzētais mērķis netika sasniegts.

- b) Projektu rezultātus ietekmē politiskās gribas trūkums un nepietiekama saziņa starp vietējām ieinteresētajām personām

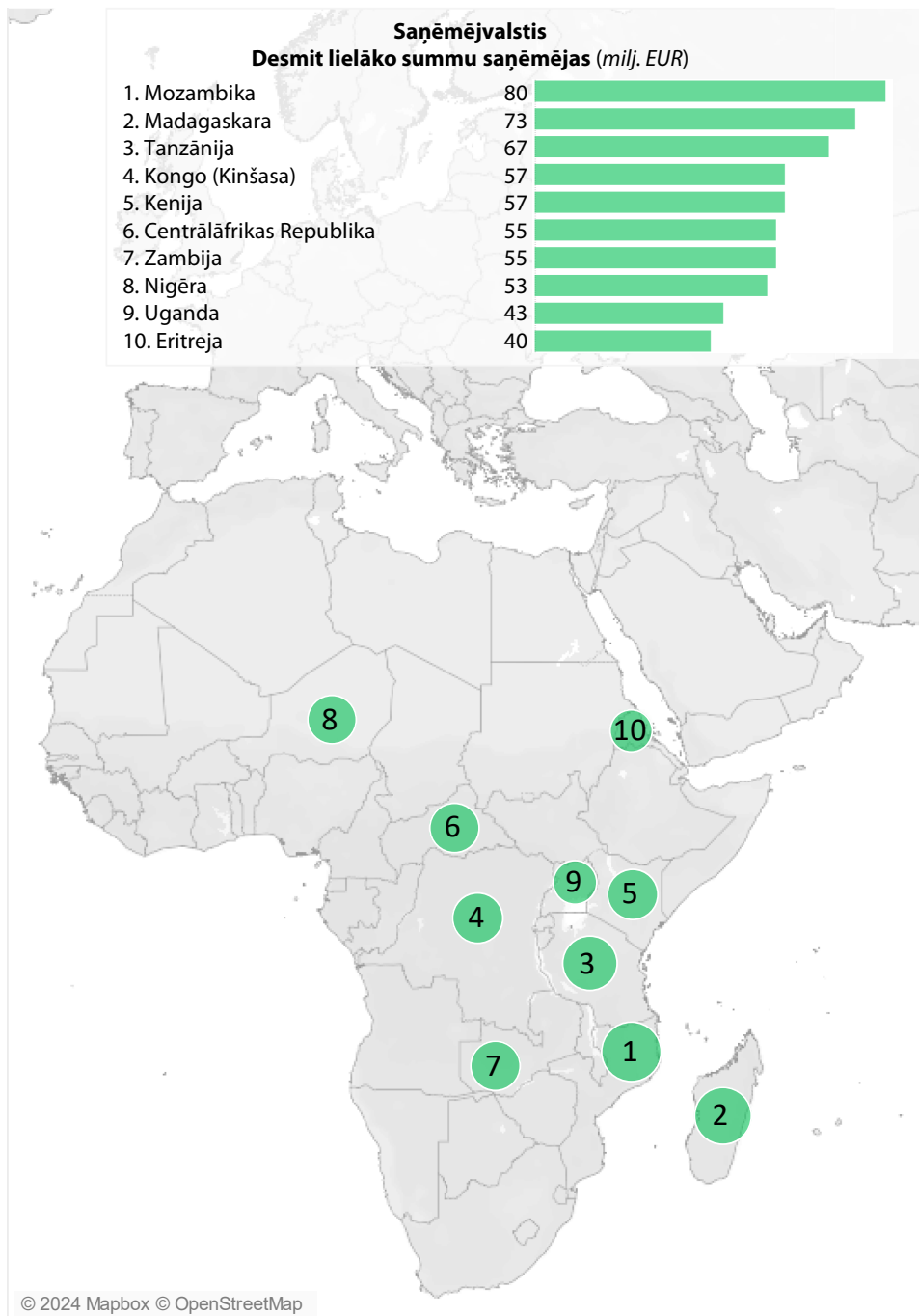
Lai stiprinātu lauksaimniecības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas kādā Āfrikas valstī, Komisija parakstīja pakalpojumu līgumu par 285 000 EUR ar konsultāciju uzņēmumu. Šie mērķi bija jāasniedz, uzlabojot vietējo pašvaldību spēju vākt, analizēt un paziņot lauksaimniecības datus. Līdz projekta beigām budžets bija palielināts līdz 405 000 EUR, un tā ilgums tika pagarināts no 18 līdz 34 mēnešiem.

Mūsu revīzijas apmeklējums apstiprināja, ka projekta īstenošanu ietekmēja politiskās gribas un atbildības trūkums vienā ministrijā, kā arī vāja saziņa starp dažādām ministrijām. Šis koordinācijas trūkums negatīvi ietekmēja projekta iznākumu.

Pielikumi

I pielikums. EAF maksājumi galvenajām atbalsta saņēmējvalstīm: Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm

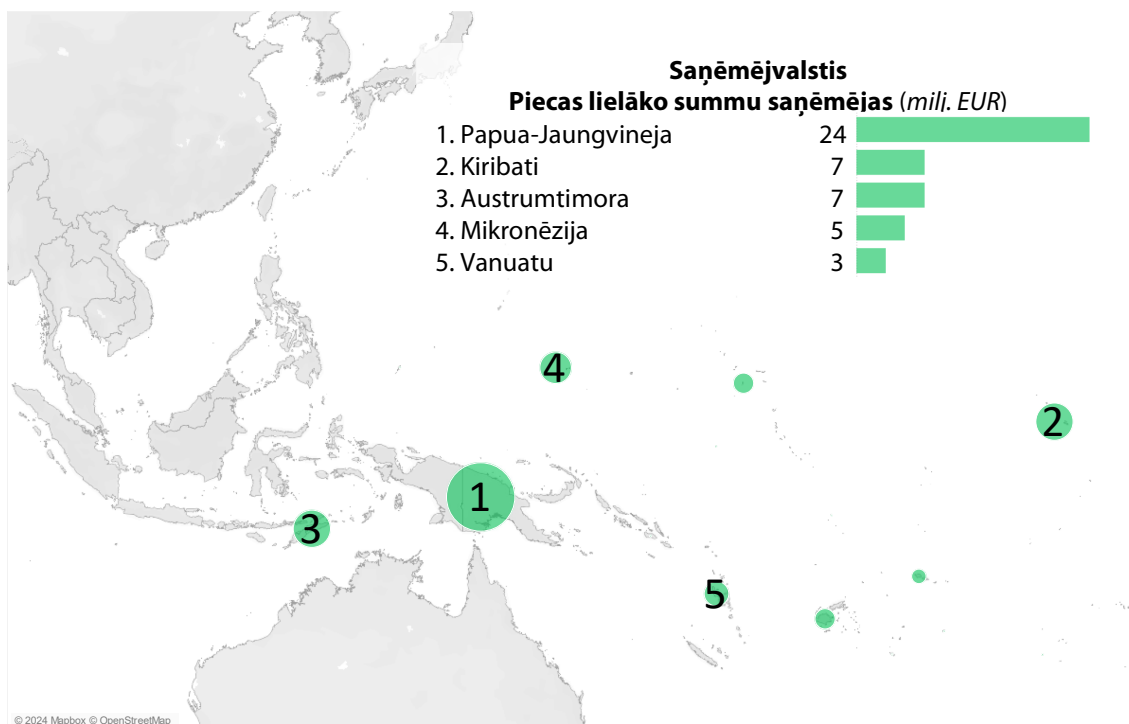
Eiropas Attīstības fonda maksājumi Āfrikā

Avots: Kartes pamatā izmantoti © [Mapbox](#) un © [OpenStreetMap](#) materiāli, kas licencēti saskaņā ar [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0](#) licenci (CC BY-SA).

<i>Desmit lielāko summu saņēmējas (miljoni EUR)</i>							
<i>2022</i>		<i>2021</i>		<i>2020</i>		<i>2019</i>	
Mozambika	104	Somālija	219	Senegāla	141	Nigērija	119
Sudāna	100	Kongo (Kinšasa)	109	Burkinafaso	141	Mali	103
Uganda	60	Tanzānija	101	Benina	116	Burkinafaso	94
Kongo (Kinšasa)	57	Uganda	84	Mozambika	114	Etiopija	91
Zambija	56	Nigēra	81	Nigērija	104	Kongo (Brazavila)	91
Malāvija	51	Malāvija	79	Nigēra	104	Nigērija	91
Čada	48	Mozambika	74	Gana	100	Malāvija	87
Tanzānija	48	Sudāna	70	Čada	95	Tanzānija	71
Burundi	48	Nigērija	66	Kongo (Kinšasa)	93	Uganda	64
Kenija	48	Kenija	65	Uganda	90	Ruanda	60

Eiropas Attīstības fonda maksājumi Klusā okeāna reģionā

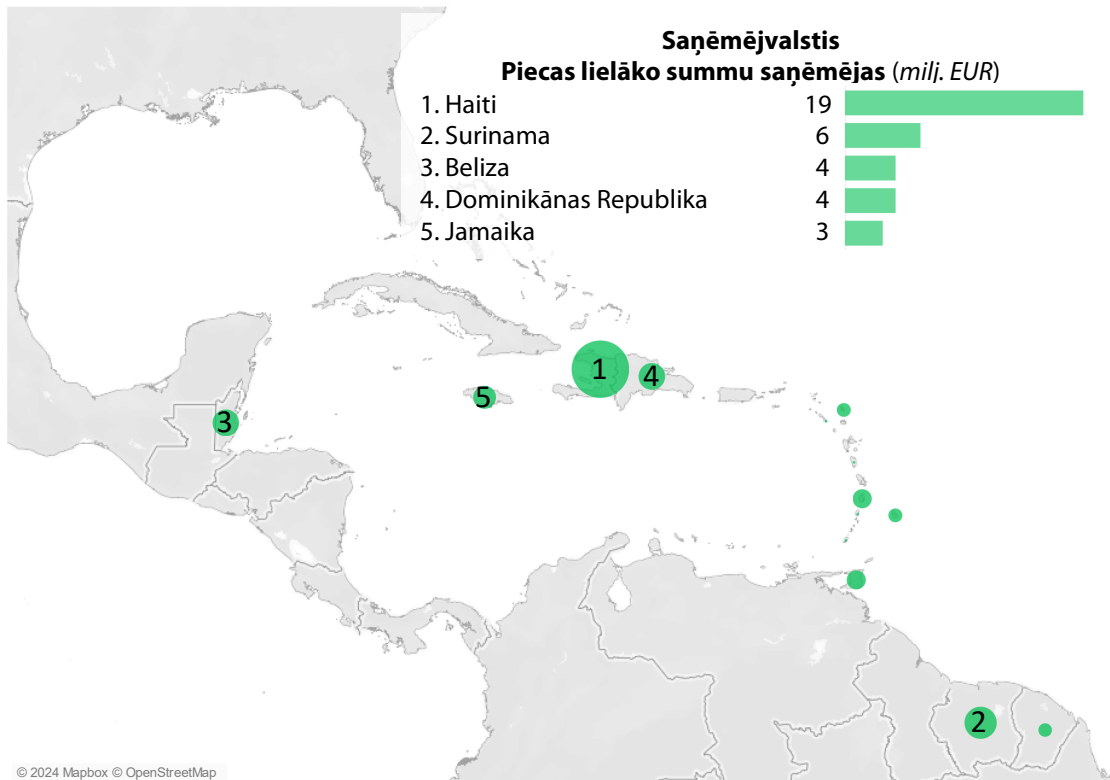

Avots: Kartes pamatā izmantoti © [Mapbox](#) un © [OpenStreetMap](#) materiāli, kas licencēti saskaņā ar [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0](#) licenci (CC BY-SA).

Piecas lielāko summu saņēmējas (miljoni EUR)

	2022		2021		2020		2019
Papua-Jaungvineja	23	Papua-Jaungvineja	29	Austrumtimora	19	Papua-Jaungvineja	14
Austrumtimora	11	Austrumtimora	9	Vanuatu	12	Jaunkaledonija	13
Fidži	5	Vanuatu	6	Fidži	11	Franču Polinēzija	11
Vanuatu	4	Fidži	5	Papua-Jaungvineja	10	Austrumtimora	7
Kiribati	4	Māršala salas	3	Zālamana Salas	8	Zālamana Salas	4

Eiropas Attīstības fonda maksājumi Karību jūras reģionā

Avots: Kartes pamatā izmantoti © [Mapbox](#) un © [OpenStreetMap](#) materiāli, kas licencēti saskaņā ar [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0](#) licenci (CC BY-SA).

Piecas lielāko summu saņēmējas (miljoni EUR)							
2022		2021		2020		2019	
Haiti	18	Haiti	47	Haiti	76	Haiti	35
Jamaika	7	Jamaika	11	Jamaika	23	Dominikānas Republika	19
Dominikānas Republika	6	Gajāna	8	Dominikānas Republika	15	Jamaika	10
Beliza	3	Beliza	7	Gajāna	10	Dominika	9
Dominika	3	Dominikānas Republika	6	Surinama	3	Kirasao	7

II pielikums. Rīcības plānu īstenošanas stāvoklis

2021. gada rīcības plāns			
A.1	Vienkāršot un precizēt dotāciju piešķiršanas procedūras un līguma nosacījumus	●	leviešana ir sāкта
B.1	Turpināt un pastiprināt sadarbību ar starptautiskajām organizācijām, lai pastāvīgi samazinātu kļūdas	●	leviests
B.2	Pievērsties augsta riska apsvērumiem, kas izriet no IRD revīzijas par ārējo darbību pilāru novērtējumu (jauna darbība)	●	leviests
C.1	Paskaidrot un veicināt uz rezultātiem balstīta finansējuma izmantošanu	●	leviešana ir sāкта
C.2	Uzlabot RER izpētes metodiku un rokasgrāmatu	●	leviests
C.3	Novērst nepilnības saistībā ar priekšfinansējuma pārmērīgu dzēšanu	●	leviešana ir sāкта
C.4	Veikt novērtējumu par darba uzdevuma izmantošanu izdevumu verifikācijai	●	leviests
C.5	Dalīties informācijā par bieži sastopamajām kļūdām ar attiecīgajām kontroles jomā ieinteresētajām personām (jauna darbība)	●	leviests
2022. gada rīcības plāns			
A.1	Vienkāršot un precizēt dotāciju piešķiršanas procedūras un līguma nosacījumus	●	leviešana ir sāкта
B.1	Turpināt un pastiprināt sadarbību ar starptautiskajām organizācijām, lai pastāvīgi samazinātu kļūdas	●	leviests
C.1	Paskaidrot un veicināt uz rezultātiem balstīta finansējuma izmantošanu	●	leviešana ir sāctica
C.2	Novērst nepilnības saistībā ar priekšfinansējuma pārmērīgu dzēšanu	●	leviešana ir sāctica
C.3	Pastiprināt darba uzdevumu attiecībā uz izdevumu verifikācijām (balstoties uz 2021. g. RP/C.4)	●	leviešana ir sāctica

C.4	Dalīties ar informāciju par bieži sastopamajām kļūdām ar attiecīgajām kontroles jomā ieinteresētajām personām (balstoties uz 2021. g. RP/C.5)	●	leviests
C.5	Uzlabot ERP/RER konstatējumu pēcpārbaudi	●	leviests
C.6	Pastiprināt kontroles mehānismus, kad tiek sagatavots finansēšanas nolīgums budžeta atbalsta darbībām	●	leviests
C.7	Pirms līgumu parakstīšanas veikt stingrākas juridiskā pamata pārbaudes	●	leviešana ir sāкта
C.8	Atgādināt partneriem par pienākumu informēt Komisiju, ja tiek konstatēts, ka darījumu partneri atrodas izslēgšanas situācijās (jauna darbība)	●	leviešana ir sāкта
2023. gada rīcības plāns			
A.1	Vienkāršot un precizēt dotāciju piešķiršanas procedūras un līguma nosacījumus	●	leviešana ir sāкта
B.1	Turpināt un pastiprināt sadarbību ar starptautiskajām organizācijām, lai pastāvīgi samazinātu kļūdas	●	leviests
B.2	Sistemātiski analizēt un dokumentēt darbību budžetā paredzēto izmaksu pamatotību	●	leviešana ir sāкта
C.1	Paskaidrot un veicināt uz rezultātiem balstīta finansējuma izmantošanu (balstoties uz 2022. g. RP/C.1)	●	leviešana ir sāкта
C.2	Novērst nepilnības saistībā ar priekšfinansējuma papildu dzēšanas procedūrām (balstoties uz 2022. g. RP/C.2)	●	leviešana ir sāкта
C.3	Stiprināt un pārskatīt līgumisko izdevumu verifikācijas (balstoties uz 2022. g. RP/C.3)	●	leviešana ir sāкта
C.4	Dalīties ar informāciju par bieži sastopamajām kļūdām ar attiecīgajām kontroles jomā ieinteresētajām personām (balstoties uz 2022. g. RP/C.4)	●	leviests
C.5	Uzlabot ERP/RER konstatējumu pēcpārbaudi (balstoties uz 2022. g. RP/C.5)	●	leviests
C.6	Pirms līgumu parakstīšanas veikt stingrākas juridiskā pamata pārbaudes (balstoties uz 2022. g. RP/C.7)	●	leviests
C.7	Atgādināt partneriem par pienākumu informēt Komisiju, ja tiek konstatēts, ka darījumu partneri atrodas izslēgšanas situācijās (balstoties uz 2022. g. RP/C.8)	●	leviešana ir sāкта

C.8	Īstenot IRD revīzijas ziņojuma ieteikumu par EFIA (jauna darbība)	●	ieviešana ir sākta
C.9	Pārbaudīt, vai grāmatvedības atlikumi slēgtajiem Eiropas attīstības fondiem ir savlaicīgi dzēsti (jauna darbība)	●	Īstenota attiecībā uz 8. EAF
C.10	Uzlābot pamatnostādnes par <i>ex ante</i> kontroles mehānismiem (jauna darbība)	●	ieviešana ir sākta

Avots: EK rīcības plāni 2021., 2022. un 2023. gadam.

III pielikums. Ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ieviešanas līmenis: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2020	<p>1. ieteikums.</p> <p>Veikt pasākumus, lai starptautiskās organizācijas nodrošinātu ERP pilnīgu, neierobežotu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, kas nepieciešami tās uzdevumu veikšanai saskaņā ar LESD, un nevis tikai lasīšanas režīmā.</p> <p>Termiņš: līdz 2021. gada beigām.</p>		Komisija pastiprināja saziņu ar starptautiskām organizācijām attiecībā uz mūsu piekļuvi dokumentiem. Dažas Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) organizācijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu fonds (<i>UNICEF</i>), Pasaules Veselības organizācija (PVO) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programma (<i>UNDP</i>), joprojām sniedz piekļuvi apliecinājumiem dokumentiem tikai lasīšanas režīmā.
	<p>2. ieteikums</p> <p>Formulēt atrunas par visām jomām, kurās konstatēts augsts riska līmenis, neatkarīgi no to daļas kopējos izdevumos un to finansiālās ietekmes.</p> <p>Termiņš: līdz 2021. gada darbības pārskata publicēšanai.</p>		
	<p>3. ieteikums.</p> <p>Noteikt pienākumu <i>RER</i> izpētes darbuzņēmējam ziņot Komisijai par visiem gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu saistībā ar ES budžetu un kurus tas atklājis, veicot <i>RER</i> izpētes darbu.</p> <p>Termiņš: līdz 2022. gada beigām.</p>		

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
2021	<p>1. ieteikums</p> <p>Ieviest stingrāku iekšējo kontroli, lai nodrošinātu, ka līgumi netiek parakstīti, ja nav spēkā esoša juridiskā pamata.</p> <p>Termiņš: līdz 2023. gada beigām.</p>		Dotāciju procedūru un līguma nosacījumu saskaņošana un vienkāršošana tiks panākta, pieņemot "dotāciju parauglīgumu" un ieviešot e-dotācijas, kas pašlaik tiek pabeigtas.
	<p>2. ieteikums</p> <p>Veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka visas saistības vai avansa maksājumi, ko saņēmēji savos finanšu pārskatos deklarējuši kā faktiski radušās izmaksas, tiek atskaitīti pirms maksājumu veikšanas vai dzēšanas.</p> <p>Termiņš: līdz 2023. gada beigām.</p>		Komisija veica tādus pasākumus kā pamatnostādņu izdošana, papildu kontrolsaraksta ieviešana un izpratnes veicināšana.
2022	<p>1. ieteikums.</p> <p>Pārbaudīt, vai ir dzēsti visi slēgto Eiropas attīstības fondu grāmatvedības atlikumi un vai gada pārskatos iekļautā informācija tiek laikus atjaunināta.</p> <p>Termiņš: 2023. gada pārskatu gatavošanas laikā.</p>		Pilnībā ieviests attiecībā uz 8. EAF.

Avots: ERP.

**Eiropas Komisijas atbildes uz
2023. finanšu gada pārskatu par
darbībām, ko finansē no 9., 10. un
11. Eiropas Attīstības fonda**

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2023. FINANŠU GADA PĀRSKATU PAR DARBĪBĀM, KO FINANSĒ NO 9., 10. UN 11. EAF

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Savienības Revīzijas palātas (Revīzijas palāta) pārskatu par Eiropas Attīstības fondiem (EAF). Komisija vēlas uzsvērt, ka EAF īstenošana norit apstākļos, kas ir riskanti, sarežģīti un arvien straujāk mainās. Šos apstākļus raksturo daudzveidība:

- ģeogrāfiskās izklīdes ziņā, jo īstenošana attiecas uz daudzām dažādām ES delegācijām visā pasaulē,
- īstenošanas struktūru un partnervalstu ziņā – tām ir dažādas pārvaldības un kontroles spējas, un to spektrs ir daudzveidīgs, sākot no nelielām vietējām NVO līdz starptautiskām organizācijām, un
- palīdzības sniegšanas metožu ziņā – tie var būt tradicionāli projekti, budžeta atbalsts, nozaru politikas atbalsta programmas, iemaksas globālajos instrumentos, finansējuma apvienošana, budžeta garantijas u. c. atbalsta īstenošanas pasākumi. Turklāt ir grūti norīkot darbiniekus delegācijās, kas darbojas grūtībās nonākušās valstīs, un gan ES delegācijās, gan galvenajās mītnēs trūkst specializētu darbinieku.

Komisija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu pilnīgu un efektīvu EAF īstenošanu saskaņā ar esošo tiesisko un finanšu regulējumu. Komisija turpina pielāgot un pilnveidot savas procedūras, lai vēl vairāk samazinātu kļūdu risku, cita starpā ņemot vērā arī Revīzijas palātas sagatavotās ticamības deklarācijas rezultātus. Patlaban tiek pārskatīta *INTPA* ĢD vispārējā kontroles stratēģija¹, un Komisija ierosinās pasākumus, kas, paredzams, palīdzēs īstenot Revīzijas palātas ieteikumus un samazināt kļūdu īpatsvaru.

¹ Turpmāk: "kontroles stratēģija".

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ REVĪZIJAS PALĀTAS GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Pārskatu ticamība

Attiecībā uz 17. punktu Komisija norāda, ka priekšfinansējums 300 miljonu euro apmērā, kas ir atvērts kopš 2014. gada un minēts konstatējumos, attiecas uz diviem līgumiem ES un Āfrikas Infrastruktūras trasta fonda (AITF) ietvaros. Šā trasta fonda mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu, piešķirot dotācijas infrastruktūras projektiem, tādējādi papildinot ilgtermiņa finansējumu, kuru nodrošina projektu finansētāji. Abu līgumu darbības termiņš beidzas 2030. gadā, un AITF ietvaros piešķirtā vecā priekšfinansējuma ikgadējā dzēšana tiek veikta ļoti ierobežotā apmērā vairāku gadu garumā. Lai labāk atspoguļotu līguma nosacījumus, 300 miljoni euro tiek pārklassificēti ilgtermiņā, un attiecībā uz EAF galīgajiem pārskatiem tika pievienota piezīme (2.2. piezīme), lai lasītājiem izskaidrotu šo gadījumu.

2. Darījumu pareizība

Attiecībā uz izdevumiem, kas nav radušies un sasniedz 45 % no kopējā kļūdu līmeņa (21. punkts un 4. attēls), Komisija uzskata, ka šīm kļūdām priekšfinansējuma dzēšanā ir pagaidu raksturs, jo jebkāda pārmērīga izmaksu dzēšana tiek koriģēta līdz ar izmaksu galīgo apstiprināšanu. Šā iemesla dēļ šāda veida kļūda neizraisīs līdzekļu atgūšanu.

[Atbilde uz 2. izcēlumu](#)

Izdevumi, kas nav radušies: pārmērīga priekšfinansējuma dzēšana

Komisija ņem vērā šo konstatējumu, taču vēlas precizēt, ka īstenotājas struktūras (starptautiska organizācija, kurai veikts pīlāru novērtējums) iesniegtie finanšu pārskati nesniedza pietiekamu informāciju, lai varētu nošķirt izdevumus, kas radušies, no izmaksātā avansa. Tomēr līdz projekta beigām viss izmaksātais avanss būtu jāizmanto, lai īstenotu paredzētās darbības, un šim avansam principā būtu jāklūst par izdevumiem, kas ir radušies.

Trūkst svarīgu apliecinājošu dokumentu attiecībā uz būvdarbu līgumiem

Komisija atzina, ka trūka pieprasīto pierādījumu, taču vēlas precizēt, ka par turpmākām darbībām saistībā ar apliecinājumiem dokumentiem, kuros ir apstiprināta detalizēta informācija par veiktajiem darbiem, ir atbildīga īstenotāja struktūra (starptautiska organizācija, kurai veikts pīlāru novērtējums).

Attiecībā uz pārskata 23.–25. punktā minētajiem gadījumiem, kuros minētas skaitļos izsakāmas kļūdas, Komisija (*INTPA* ĢD kontroles stratēģijas pārskatīšanas ietvaros) patlaban strādā pie tā, lai pārskatītu ziņošanas veidnes un pastiprinātu kontroles pirms izdevumu akceptēšanas.

Attiecībā uz 26. punktu – *INTPA* ĢD 2018. gadā pārskatīja izdevumu verifikācijas darba uzdevumus, lai uzlabotu ziņojumu sagatavošanu. Konkrētāk, ziņojumā būtu:

- jāsniedz pamatinformācija par līgumu;
- jāapraksta riska analīzes rezultāti un to ietekme uz izlasi;
- jāsniedz pārskats par padziļināto pārbaudi;
- pilnībā jāizklāsta informācija par posteņiem, kas ietverti izdevumu datu kopās un izlasē;
- sīki jāizklāsta konstatējumi, kas tikuši apzināti, veicot iepriekš saskaņotās procedūras.

INTPA ĢD ir apņēmies uzlabot izdevumu verifikācijas ziņojumus, un paredzams, ka tas būs viens no šā ģenerāldirektorāta kontroles stratēģijas pārskatīšanas rezultātiem.

Gada darbības pārskats un citi pārvaldības pasākumi

Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (*INTPA* ĢD) turpina strādāt pie tā, lai pienācīgi risinātu visas problēmas, kas konstatētas tā kontroles sistēmā. Lai gan *INTPA* ĢD ik gadu pieņem jaunu rīcības plānu saistībā ar iekšējo kontroli, katra jaunā plāna pamatā ir iepriekšējā rīcības plāna novērtējums un Revīzijas palātas un Komisijas leikšējās revīzijas dienesta konstatējumi, kā arī pamatā esošo risku izvērtējums. Pašreizējais 2023. gada plāns, ar kuru tiek novērsta kontroles sistēmā konstatētās nepilnības un augstais risks, tiek īstenots sekmīgi.

2023. gada atlikušā kļūdu īpatsvara (RER) izpēte

Atlikušā kļūdu īpatsvara izpēte (*RER* izpēte) ir svarīgs elements, kas pamato ģenerāldirektora ticamības deklarāciju, taču tas nav vienīgais avots, ar kura palīdzību tiek nodrošināta ticamība. *INTPA* ĢD ir ieviesta visaptveroša iekšējās kontroles sistēma un kontroles stratēģija, kas aptver visu īstenošanas ciklu. Visi kontroles sistēmas elementi veido pamatu ticamības apliecinājumam, kas sniegts tā gada darbības pārskatā. Minētais pārskats ir gada pārvaldības un snieguma ziņojumā sniegtās pareizības informācijas pamatā.

Attiecībā uz 34. punktu Komisija atzīst, ka pastāv kontroles ierobežojumi, kas ir ietverti ar Apvienoto Nāciju Organizāciju noslēgtajā Finanšu un administratīvajā pamatnolīgumā (*FAFA*), un Komisija meklē praktiskus risinājumus, kuri ir pieņemami abām pusēm.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Lai izpildītu Eiropas Revīzijas palātas 2020. gada pārskatā ietverto 1. ieteikumu, Komisija pastiprināja saziņu ar starptautiskajām organizācijām, lai vairotu izpratni par nepieciešamību nodrošināt to, ka Eiropas Revīzijas palātas revidenti, revidējot ES finansētus projektus, gūst vajadzīgo piekļuvi dokumentiem.

Komisija šajā sakarā veica daudzus pasākumus, proti, Komisija ir veicinājusi diskusijas starp Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūrām un Eiropas Revīzijas palātu un atbalstījusi visas iniciatīvas, kuru mērķis ir rast pastāvīgus risinājumus attiecībā uz piekļuvi dokumentiem un to glabāšanu. Šis jautājums tiek regulāri iekļauts darba kārtībā sanāsmēs ar partneriem, cita starpā ES un ANO Finanšu un administratīvā pamatnolīguma (*FAFA*) darba grupas oficiālajā sanāsmē, kā arī kopīgās atsauces grupas operatīvajās sanāsmēs, kurās sistemātiski tiek apspriesti revīzijas un kontroles jautājumi.

Taču Komisija atzīst to, ka, neraugoties uz visiem centieniem, joprojām pastāv daži ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi dokumentiem, kam par iemeslu ir īstenošanas partneru esošais tiesiskais regulējums, kas, paredzams, tuvākajā nākotnē nemainīsies. Komisija turpinās sniegt atbalstu revidentiem un sadarboties ar partnerorganizācijām, lai atvieglinātu Eiropas Revīzijas palātai revīziju veikšanu.

1. ieteikums. Aprēķinot maksājumu noslēgšanas aplēses, ņemt vērā izmaiņas, kas līgumos izdarītas pēc pārskata perioda beigām

Aprēķinot maksājumu noslēgšanas aplēses provizorisko pārskatu sagatavošanas laikā, ņemt vērā izmaiņas, kas līgumos izdarītas pēc pārskata perioda beigām.

(Ieviešanas mērķtermiņš: sākot ar 2024. gada pārskatiem)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam un ievieš papildu kontroli, kas līdz 1. februārim tiks veikta, aprēķinot aplēstos uzkrājumus. Šajā papildu kontrolē tiks pārbaudīti datumi un līgumos paredzētās summas, kas tika grozītas pēc gada beigām.

2. ieteikums. Pastiprināt pārbaudes pirms maksājumu veikšanas

Piemērot rūpīgākas pārbaudes, lai izvairītos no kļūdām, kas saistītas ar avansa maksājumiem, kuri deklarēti kā radušās izmaksas, ar netiešajām izmaksām, kas deklarētas kā tiešās izmaksas, un ar neattiecināmu PVN.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigās)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam un pastiprinās *ex ante* kontroles, norādījumus un ziņošanas prasības.

3. ieteikums. Veikt pasākumus, lai uzlabotu kontroles sistēmas attiecībā uz tāda priekšfinansējuma dzēšanu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums

Dzēšot priekšfinansējumu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums, pastiprināt kontroles mehānismus, lai noteiktu un izslēgtu priekšfinansējumu, kas finanšu pārskatos deklarēts kā izdevumi, kuri ir radušies.

(Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigās)

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam un pastiprinās *ex ante* kontroles, norādījumus un ziņošanas prasības.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2024

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) license](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

3. nodaļa

- [3.1.](#), [3.4.](#), [3.5.](#), [3.6.](#), [3.7.](#) un [3.8.](#) attēls:
šie attēli ir izstrādāti, izmantojot ikonas no [Flaticon.com](#). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- [3.6.](#), [3.7.](#) un [3.8.](#) pielikums:
šīs tabulas ir izstrādātas, izmantojot ikonas no [Flaticon.com](#). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

6. nodaļa

- [6.2.](#) attēls:
šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no [Flaticon.com](#). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- [6.3.](#) attēls:
šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonu no [Flaticon.com](#). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

7. nodaļa

- 7.4. attēls:
šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no [Flaticon.com](https://www.flaticon.com/). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- 7.2. izcēlums:
ERP pārveidota ortofotogrāfija – pieder © *NMA* (Lietuvas maksājumu aģentūra), visas tiesības aizsargātas.

9. nodaļa

- 9.1. pielikums:
ERP izveidots ar “*Tableau*”, kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar licenci *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license (CC BY-SA)*.

11. nodaļa

- 11.3. attēls:
šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas un no [Flaticon.com](https://www.flaticon.com/). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- 11.5. attēls:
šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas , , no [Flaticon.com](https://www.flaticon.com/). © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
Pirms izmantošanas ERP zobratu pārveidoja, © *Ramziia* – stock.adobe.com.

EAF

- I pielikums:
ERP izveidots ar “*Tableau*”, kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar licenci *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license (CC BY-SA)*.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

Gada pārskatā sniedzam atzinumu par to, vai ES
gada pārskati ir ticami un vai pakārtotie
ieņēmumi un izdevumi atbilst piemērojamiem
tiesību aktiem un noteikumiem. Tajā izklāstīta
arī mūsu analīze par budžeta un finanšu
pārvaldību, kā arī par ES budžeta izpildes
snieguma aspektiem.

EIROPAS
REVIZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs